ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Έκθεση 2007

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2008

Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα
Τηλ: 210 7233 221-2 - Fax: 210 7233 217
www.nchr.gr
e-mail: info@nchr.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

του Προέδρου της ΕΕΔΑ, Κωστή Α. Παπαϊωάννου 17

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006 ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, κ. Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑ, Αθήνα, 11.10.2007 29

- Ενημερωτικό σημείωμα 29

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Α. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

- Αποστολή 35
- Σύνθεση 36
- Οργάνωση και λειτουργία 39

Β. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

- Επαναδιαπίστευση της ΕΕΔΑ από το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Επιτροπών για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Δεκέμβριος 2007 45

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Α. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

- Ημερομηνίες και θέματα 51

Β. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

- Απολογισμός του Α΄ Τμήματος (Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων) 52

- Απολογισμός του Β΄ Τμήματος (Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων) 55
- Απολογισμός του Γ΄ Τμήματος (Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς) 56
- Απολογισμός του Δ΄ Τμήματος (Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) 58
- Απολογισμός του Ε΄ Τμήματος (Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας) 63
- Άτυπη επιτροπή υπό την αιγίδα της ΕΕΔΑ: Επιτροπή Μελέτης και Αντιμετώπισης Σχολικών Ομάδων Κακοποίησης Μαθητών (ΕΜΑΣΟΚΜ) 68

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Α. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

(κατά χρονολογική σειρά)

1. Παρατηρήσεις επί του Ν.3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (03.05.2007) 77

2. Απόφαση σχετικά με ενδεχόμενη ελληνική εμπλοκή στις έκνομες πτήσεις της CIA (03.05.2007) 83

3. Απόφαση για το θέμα του ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών και των θεσμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (03.05.2007) 93

4. Ψήφισμα για τον τερματισμό της λειτουργίας του στρατοπέδου κράτησης Γουαντάναμο (03.05.2007) 99

5. Θέσεις και προτάσεις στο θέμα της εμπορίας ανθρώπων – Η κατάσταση στην Ελλάδα (14.06.2007) 105

6. Ψήφισμα για το ζήτημα του Πανεπιστημιακού Ασύλου (10.07).. 131

7. Απόφαση για το ζήτημα του δικαιώματος στην υγεία των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής (08.11.2007).. 137

8. Παρατηρήσεις σχετικά με τη διαδικασία Ασύλου των προσφύγων και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας (17.01.2008) 159

9. Ψήφισμα για τα ζητήματα λειτουργίας των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών (14.02.2008) 171

10. Παρατηρήσεις επί της έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων (14.02.2008) 177

11. Η κατάσταση των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και οι πρακτικές των Λιμενικών Αρχών (10.04.2008) 193

12. Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές (10.04.2008) 209

Β. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ.

(κατά χρονολογική σειρά)

1. Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης 241

α) Κοινοποιηθέν έγγραφο παρατηρήσεων της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης (Τμήμα Νομοπαρασκευαστικού Έργου) σχετικά με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ **επί της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης** (Ν. 3251/2004) (20.09.2007) 241

β) Επιστολή του Υπουργού Δικαιοσύνης, κ. Α. Παπαληγούρα, σε απάντηση της αποστολής των παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί της εφαρμογής του Ν. 3251/2004 «**Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης,** τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις» (07.05.2007) 242

2. Αποκατάσταση των πληγέντων αλλοδαπών από τις **καταστροφικές πυρκαγιές** του καλοκαιριού 242

α) Απαντητική επιστολή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την αποκατάσταση των πληγέντων αλλοδαπών από τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού (04.10.2007) 242

β) Απαντητική επιστολή της Νομαρχίας Κορινθίας σχετικά με την αντιμετώπιση των πυρόπληκτων αλλοδαπών (12.10.2007) .. 242

3. Ενημερωτική απαντητική επιστολή του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετικά με την παροχή **ιατρικής φροντίδας σε αλλοδαπούς χωρίς νόμιμα έγγραφα εισόδου και παραμονής** (24.10.2007) 243

4. Ενημερωτική απάντηση της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμόπληκτων της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ) σχετικά με τα **ζητήματα στέγασης των Ρομά** (30.10.2007) 243

5. Επιστολή του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας σε απάντηση ερωτήματος της ΕΕΔΑ σχετικά με τις καταγγελίες της **Έκθεσης της διεθνούς Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης "Pro Asyl"** (14.01.2008) 244

6. Διαδικασία ασύλου 244

α) Παρατηρήσεις επί του **Π.Δ. 220/2007** που ελήφθησαν υπ' όψιν . 244

β) Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Υπουργείο Εσωτερικών) στις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τη **διαδικασία Ασύλου** των προσφύγων και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας (05.02.2008) 244

γ) Παροχή πληροφοριών από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με τα υφιστάμενα **Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο** (12.04.2007) 246

7. Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Υπουργείο Εσωτερικών) σχετικά με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για το ζήτημα των **ασυνόδευτων ανηλίκων** (13.03.2008) 246

8. Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Υπουργείο Εσωτερικών) στην εισήγηση της ΕΕΔΑ σχετικά με την **κατάσταση των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και τις πρακτικές των Λιμενικών Αρχών** (13.03.2008) 247

9. Απαντητική επιστολή του Υπουργού Δικαιοσύνης στις προτάσεις της ΕΕΔΑ για τη **ρύθμιση της συμβίωσης ομόφυλων ζευγαριών με αφορμή το σχέδιο νόμου για το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης** (28.03.2008) 248

10. Ενημερωτικό σημείωμα της Γενικής Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην εισήγηση και τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τα **δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές** (10.04.2008) 253

11. Τελικό κείμενο της **περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας** για την εφαρμογή της **Διεθνούς Συμβάσεως για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων (CERD)** και σχετικές παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ που ελήφθησαν υπ'όψιν (18.04.2008)..... 254

12. Διάδοση της **νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** 255

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΕΔΑ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ Σ' ΑΥΤΗΝ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ

(Άρθρο 6, παρ. 1 του νόμου 2667/1998, ιδρυτικού της ΕΕΔΑ)

- Υπουργείο Εσωτερικών 261
  - Α. Υπουργείο Εσωτερικών 261
  - Β. Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας 306
- Υπουργείο Εξωτερικών 321
- Υπουργείο Δικαιοσύνης 337
- Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων 361
- Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας 391
- Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας & Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης 429

ΜΕΡΟΣ Ε΄

Ημερίδα ΕΕΔΑ & ΕΣΑμεΑ,

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2007

«Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Ελλάδα»

▪ Συνοπτική απόδοση εισηγήσεων 451

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΕΣ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΜΟΛΟΓΕΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

1. Συμμετοχή στις συναντήσεις της Ευρωπαϊκής Συντονιστικής Ομάδας των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ECC) 465

➢ Γενεύη, 20 Μαρτίου 2007 .....
➢ Βερολίνο, 14 Ιουνίου 2007 .....
➢ Δουβλίνο, 17 Σεπτεμβρίου 2007 .....
➢ Κοπεγχάγη, 3 Δεκεμβρίου 2007 .....
▪ Ενημερωτικό σημείωμα συναντήσεων 465

2. 19η ετήσια Συνάντηση του Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ICC), Γενεύη, 21-23 Μαρτίου 2007 473
▪ Ενημερωτικό σημείωμα 473

3. 10η Στρογγυλή Τράπεζα των Ευρωπαίων Διαμεσολαβητών και του γραφείου του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης και με την ειδική συμμετοχή των Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου-10η επέτειος από την ίδρυση του Συνηγόρου του Πολίτη της Ελλάδος, Αθήνα, 12-13 Απριλίου 2007 477
▪ Ενημερωτικό σημείωμα 477

4. Συνάντηση Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα τον ευρω-αραβικό διάλογο στα Δικαιώματα του Ανθρώπου 481
- Αμάν, 18-19 Απριλίου 2007.....
- Κοπεγχάγη, 21-23 Οκτωβρίου 2007.....
- Κάιρο, 13-15 Ιανουαρίου 2008.....
- Ενημερωτικό σημείωμα 481
- Εισήγηση κας Χ. Παπαδοπούλου, Επιστημονικής Συνεργάτιδας της ΕΕΔΑ (στην αγγλική) 483

5. Συνάντηση υπευθύνων Επικοινωνίας & Δημοσίων Σχέσεων των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Μπέλφαστ, 3 Οκτωβρίου 2007 499
- Ενημερωτικό σημείωμα 499

Β. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. Εναρκτήριο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007), Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Αθήνα, 16-17 Απριλίου 2007 505
- Ενημερωτικό σημείωμα 505
- Εισήγηση κ. Ν. Θεοδωρίδη, μέλους της ΕΕΔΑ 505

2. Ευρωπαϊκό Συνέδριο για την Ένταξη των Ατόμων με Αναπηρίες, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων της Γερμανίας, Γερμανική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε., Βερολίνο, 11-12 Ιουνίου 2007 521
- Ενημερωτικό σημείωμα 521

3. Διεθνής Διημερίδα της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης & Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Άτομα με Αναπηρία και ΜΜΕ», Αθήνα 18-19 Ιουνίου 2007 525
- Ενημερωτικό σημείωμα 525
- Εισήγηση κ. Κ. Παπαϊωάννου, Προέδρου της ΕΕΔΑ 525

4. Συνέδριο για την ευρωπαϊκή ημέρα κατά της θανατικής ποινής, υπό την Πορτογαλική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε., την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης, Λισσαβόνα, 9 Οκτωβρίου 2007 533
- Ενημερωτικό σημείωμα 533

5. Συνάντηση υπευθύνων επικοινωνίας Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων

Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, Στρασβούργο, 6-7 Οκτωβρίου 2007 537
- Ενημερωτικό σημείωμα 537

6. Περιφερειακή ευρωπαϊκή συνάντηση για το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα (WPHRE), Στρασβούργο, 5-6 Οκτωβρίου 2007 541
- Ενημερωτικό σημείωμα 541

7. Ετήσιο Φόρουμ του North-South Centre σε συνεργασία με την Επιτροπή της Βενετίας και του Γραφείου του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Εθνικές Επιτροπές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Θεμέλιος λίθος για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Λισαβόνα, 16-17 Νοεμβρίου 2007 545
- Ενημερωτικό σημείωμα 545

8. Ευρωπαϊκή συνάντηση εργασίας: «Παραμερίζοντας τα εμπόδια της κοινωνικής συμμετοχής: Υποθέσεις Ρομά ενώπιον του Συνηγόρου του Πολίτη», «ΕΥΝΟΜΙΑ», Ναύπλιο, 7-8 Δεκεμβρίου 2007 549
- Ενημερωτικό σημείωμα 549

9. Συνέδριο Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Γάλλου Διαμεσολαβητή: «Στέρηση της ελευθερίας και ανθρώπινα δικαιώματα. Η πρόληψη των βασανιστηρίων στον ευρωπαϊκό χώρο» , Παρίσι, 18 Ιανουαρίου 2008 559
- Ενημερωτικό σημείωμα 559

ΜΕΡΟΣ Ζ΄

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1. Συμβολή της ΕΕΔΑ στη δημιουργία του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Fundamental Rights Agency) 565
- Ενημερωτικό σημείωμα 565
- Απαντητική επιστολή της ΕΕΔΑ προς το Υπουργείο Εσωτερικών 565

2. Απάντηση της ΕΕΔΑ σε ερωτηματολόγιο του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την επιτάχυνση της διαδικασίας ασύλου 571
- Κείμενο απαντήσεων (στην αγγλική) 571

3. Απάντηση της ΕΕΔΑ σε ερωτηματολόγιο του γραφείου του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την εφαρμογή στην Ελλάδα των Συστάσεων CM Rec (2004)5 and CM Rec (2004)6 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης 581
- Κείμενο απαντήσεων της ΕΕΔΑ (στην αγγλική) 581

ΜΕΡΟΣ Η΄

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ, ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ

Α. ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ... 589

1. Συναντήσεις ΕΕΔΑ με φορείς αρμόδιους για τη διαχείριση προβλημάτων και προστασίας των Δικαιωμάτων των Ρομά, Αθήνα, 11 Ιουλίου 2007 & 20 Νοεμβρίου 2007 593
- Ενημερωτικό σημείωμα 593

2. Συναντήσεις ΕΕΔΑ με φορείς αρμόδιους για τα ζητήματα προστασίας του Περιβάλλοντος, Αθήνα, 14 Δεκεμβρίου 2007 597
- Ενημερωτικό σημείωμα 597

Β. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΟΠΙΝ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΜΩΝ 601

ΜΕΡΟΣ Θ΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- Ιδρυτικός νόμος της ΕΕΔΑ 607
- Κανονισμός της ΕΕΔΑ 621

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

του Προέδρου της ΕΕΔΑ

Κωστή Α. Παπαϊωάννου

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

του Προέδρου της ΕΕΔΑ

Κωστή Α. Παπαϊωάννου

Στην από τον ιδρυτικό νόμο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου προβλεπόμενη ετήσια έκθεση καταγράφονται οι δραστηριότητες και το έργο της Επιτροπής κατά την προηγούμενη χρονιά. Στον πρόλογο καταγράφονται κατ' αρχάς ορισμένες εκτιμήσεις για την γενικότερη διεθνή κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στη συνέχεια αναφερόμαστε στις πιο πρόσφατες εξελίξεις ως προς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα και σε αποφάσεις/εισηγήσεις της Επιτροπής. Στο τέλος του προλόγου εκτίθενται ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία της Επιτροπής, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, και τη συνεργασία της με την κυβέρνηση.

Η διεθνής κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Το κλίμα γενικευμένης ανασφάλειας που έχει και παλαιότερα επισημανθεί σε Ετήσιες Εκθέσεις της Επιτροπής συνεχίζει να σκιάζει τον διεθνή ορίζοντα. Η ανασφάλεια αυτή σχετίζεται κατ' αρχάς με τις τεράστιες ανισότητες που τέμνουν τον πλανήτη. Δεν αναφερόμαστε μόνο στο διευρυνόμενο χάσμα Βορρά Νότου, αλλά και σε φαινόμενα ρήξης της κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό πολλών δυτικών κοινωνιών. Η ανασφάλεια αυτή επιτείνεται από τις επιπτώσεις του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας». Χωρίς να παραγνωρίζει την ανάγκη για καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της ένοπλης βίας, η Επιτροπή έχει επανειλημμένα τονίσει προς κάθε κατεύθυνση πως κάτι τέτοιο δεν είναι επιτρεπτό να επιδιώκεται παρά μόνο με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο και τα δικαιώματα του ανθρώπου. Η διεθνής τάση συρρίκνωσης των ελευθεριών στο όνομα της προστασίας της ασφάλειας αποτελεί μια οξύτατη απειλή για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η απειλή αυτή δεν γνωρίζει εθνικά σύνορα αλλά αντιθέτως έχει παγκόσμιες διαστάσεις με επιπτώσεις στο εσωτερικό και της δικής μας χώρας. Κατά το 2007, η Επιτροπή έλαβε δύο σχετικές αποφάσεις. Η μια αναφερόταν στην *ενδεχόμενη ελληνική εμπλοκή στις*

έκνομες πτήσεις της CIA και τις παραδόσεις κρατουμένων[1]. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή επισήμανε ότι «αυτές οι πρακτικές είναι παράνομες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, επειδή παρακάμπτουν οποιαδήποτε δικαστική ή διοικητική διαδικασία, όπως για παράδειγμα την έκδοση. Παρακάμπτεται ακόμα και η ειδική νομοθεσία που θεσπίστηκε για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Επιπροσθέτως, μια «παράδοση κρατουμένου» συνήθως συμπεριλαμβάνει πολλαπλές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως απαγωγή, αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση και παράνομη μεταγωγή χωρίς την τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο νόμο». Στις σχετικές προτάσεις της προς την ελληνική κυβέρνηση η Επιτροπή ζήτησε τόσο την πλήρη διερεύνηση των καταγγελιών όσο και τη διασφάλιση πως τέτοιες έκνομες ενέργειες δεν θα επαναληφθούν. Η δεύτερη *απόφαση - ψήφισμα* απηύθυνε στην ελληνική κυβέρνηση αναλυτικές προτάσεις, προκειμένου να προβεί σε κάθε δυνατή πολιτική και διπλωματική ενέργεια *για τον τερματισμό της λειτουργίας του στρατοπέδου κράτησης Γκουαντάναμο*, «ενός μέρους που έχει γίνει σύμβολο της ανομίας στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας»[2].

Εξάλλου, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο στις αναπτυσσόμενες χώρες, ο φόβος της εισβολής ομάδων εξαθλιωμένων χρησιμοποιείται για να δικαιολογήσει ολοένα αυστηρότερα μέτρα εναντίον των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, σε αντίθεση με τα διεθνή πρότυπα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η στρεβλή εφαρμογή των διαδικασιών παροχής ασύλου έχει γίνει μέσο αποκλεισμού και όχι προστασίας. Τα ποσοστά αναγνώρισης προσφύγων έχουν μειωθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια, παρόλο που οι λόγοι για αναζήτηση ασύλου παραμένουν έντονοι όσο ποτέ.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι μετανάστες εργαζόμενοι όχι μόνο δεν αντιμετωπίζονται ως φορείς βασικών δικαιωμάτων αλλά εκδιώκονται με ωμή βία, ασκούνται διακρίσεις σε βάρος τους και αφήνονται απροστάτευτοι σε ευρύτατα δίκτυα εκμετάλλευσης που αγγίζουν τα όρια της δουλείας. Παραγνωρίζεται έτσι το γεγονός ότι μακροπρόθεσμα η μόνη απάντηση είναι η προώθηση συστημάτων που προστατεύουν τα δικαιώματα των ευάλωτων ομάδων, με σεβασμό παράλληλα στο προνόμιο των κρατών να ελέγχουν τη μετανάστευση. Τα διεθνή νομικά κείμενα μπορούν να προσφέρουν αυτήν την ισορροπία, αλλά συστηματικά επιχειρείται να αποδυναμωθεί η Σύμβαση του ΟΗΕ για

[1] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 2.
[2] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 4.

τους Πρόσφυγες και να αγνοηθεί η σύμβαση του ΟΗΕ για τους Μετανάστες Εργαζόμενους (1990), την οποία καμία δυτική χώρα δεν έχει κυρώσει.

Τέλος, δεν είναι μόνο κυβερνήσεις που βαρύνονται με παραβιάσεις δικαιωμάτων. Οι μεγάλες εταιρείες αντιστέκονται επίσης στη θέσπιση και τήρηση δεσμευτικών διεθνών προτύπων, ενώ η εταιρική πολιτική τους επηρεάζει τεράστιους πληθυσμούς, ιδίως στον Τρίτο Κόσμο. Καθίσταται πλέον μέγιστη πρόκληση να αναπτυχθούν διεθνή πρότυπα και να προωθηθούν μηχανισμοί που θα καθιστούν τις μεγάλες επιχειρήσεις υπόλογες για τον αντίκτυπό τους στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ελλάδα

Κατά το διάστημα που καλύπτει η έκθεση, πρέπει να επισημανθούν κατ' αρχήν δυο σημαντικές εξελίξεις: από τη μια, οι αρνητικές επισημάνσεις Ευρωπαϊκών κρατών σχετικά με τη *μεταχείριση των αιτούντων άσυλο* στη χώρα μας και η συνακόλουθη απόφαση να μην επιστρέφονται αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα κατ΄ εφαρμογήν του Κανονισμού «Δουβλίνο ΙΙ», λόγω πρόσφατων πληροφοριών για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Την ίδια θέση υποστηρίζει και η Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες[3]. Κατά δεύτερον, η έκθεση της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) για τη χώρα μας. Ο τόνος και οι παρατηρήσεις της έκθεσης φανερώνουν έντονη δυσαρέσκεια από τη χρόνια μη συμμόρφωση των υπηρεσιών στις συστάσεις της Επιτροπής. Τονίζεται η συνεχής αποτυχία των αρχών να ξεπεράσουν τις οργανωτικές αδυναμίες σχετικά με τις φυλακές και τους χώρους κράτησης αλλοδαπών, οι ακατάλληλες συνθήκες σε πολλούς από τους οποίους καταγράφονται αναλυτικά. Επίσης εκφράζεται η ανησυχία από την προφανή απουσία αποτελεσματικής δράσης όταν στις αρχές φτάνουν καταγγελίες κακομεταχείρισης, γεγονός που οδηγεί σε κλίμα ατιμωρησίας στα σώματα ασφαλείας. Ακόμα και κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της Επιτροπής, τον Φεβρουάριο 2007, έλαβαν χώρα και έγιναν αντιληπτά από τα μέλη της και καταγράφονται στην Έκθεση περιστατικά που καταδεικνύουν την απροθυμία των αρχών ασφαλείας να διερευνήσουν τέτοιες καταγγελίες και να παράσχουν ιατρική βοήθεια στα θύματα.

[3] UNHCR Position on the Return of Asylum-Seekers to Greece under the "Dublin Regulation" (15.04.08).

Για τον λόγο αυτόν η Επιτροπή ζητά με έμφαση να σταλεί το μήνυμα της μηδενικής ανοχής απέναντι στην κακομεταχείριση κρατουμένων και να ενισχυθεί το μήνυμα αυτό με μια δήλωση στο αναγκαίο πολιτικό επίπεδο.

Σε ό,τι αφορά στο πρώτο ζήτημα, επισημαίνεται πως η ΕΕΔΑ διατύπωσε παρατηρήσεις σχετικά με τη διαδικασία χορήγησης ασύλου και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας[4]. Στις παρατηρήσεις αυτές μεταξύ άλλων τονίζεται ότι παρατηρούνται σοβαρές δυσλειτουργίες του συστήματος όπως αυτό εφαρμόζεται από τις αρχές και προτείνονται μέτρα για την ορθή τήρηση της διαδικασίας ασύλου. Επίσης, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις καταγγελίες της Οργάνωσης PRO ASYL σχετικά με την κατάσταση των αλλοδαπών στο Αιγαίο και τις πρακτικές των ελληνικών λιμενικών αρχών, απέστειλε σχετικά ερωτήματα προς τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας[5]. Για το ίδιο θέμα εξέδωσε επίσης απόφαση εστιάζοντας στη μεταχείριση των αλλοδαπών από τις λιμενικές αρχές και τις άτυπες επαναπροωθήσεις[6].

Αναφορικά με το δεύτερο θέμα των *συνθηκών κράτησης*, η Επιτροπή εξέδωσε μετά από εκτενή μελέτη και διαβούλευση με άλλους φορείς, απόφαση για ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές[7]. Η απόφαση απολήγει σε σειρά αναλυτικών προτάσεων προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο πεδίο της αντεγκληματικής πολιτικής. Επισημαίνεται πως η κατασκευή νέων φυλακών – και η βελτίωση των υπαρχουσών - είναι αναγκαία και ευπρόσδεκτη, αλλά θα πρέπει να συνοδεύεται από ουσιαστικά μέτρα για την μείωση του αριθμού αυτών που εισέρχονται σ' αυτές. Ειδικότερα για τους ανηλίκους, ο εγκλεισμός θα πρέπει να γίνεται με εξαιρετική φειδώ και ως έσχατη κύρωση και μόνο για πράξεις βίας ή τελούμενες κατ' επάγγελμα, ή κατ' εξακολούθηση, ή καθ' υποτροπή, και όχι απλώς για συνήθη πλημμελήματα με περιστασιακό χαρακτήρα. Επίσης, προτείνονται μέτρα άμεσης εφαρμογής και επείγοντος χαρακτήρα με κυριότερο την άρση του αποκλεισμού των φυλακών από την εποπτεία και τον έλεγχο ανεξάρτητων θεσμικών φορέων. Οι προτάσεις αφορούν επίσης τη λήψη μέτρων σε επίπεδο σωφρονιστικής πολιτικής, αφ' ενός στο πεδίο της πρόληψης (άμεση

[4] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 8.
[5] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Β, στοιχείο 6.
[6] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 11.
[7] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 12.

επικύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων, υιοθέτηση του «Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης», επίσημου εγχειριδίου του ΟΗΕ που αφορά την εξέταση και πιστοποίηση των επακόλουθων των βασανιστηρίων) και αφ' ετέρου στο πεδίο των συνθηκών κράτησης (αναγκαιότητα της δημιουργίας όλων των δομών - εντός και εκτός φυλακής - που θα επιτρέψουν την πλήρη εφαρμογή του Σωφρονιστικού Κώδικα, εφαρμογή των ευεργετικών μέτρων που προβλέπονται από την νομοθεσία). Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε ειδικότερες κατηγορίες κρατουμένων, όπως οι εξαρτημένοι από ουσίες και οι υπό απέλαση αλλοδαποί.

Σε ό, τι αφορά *ζητήματα μεταναστών*, η Επιτροπή υπέβαλε παρατηρήσεις επί του Ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»[8]. Εξάλλου, σχετική ήταν και η απόφαση για το *ζήτημα του δικαιώματος στην υγεία των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής*, όπου μεταξύ άλλων η Επιτροπή διατύπωσε τη θέση ότι πρέπει να διευρυνθεί η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας, καθώς και ότι πρέπει να καταργηθεί η προβλεπόμενη πειθαρχική και ποινική δίωξη του νοσηλευτικού προσωπικού το οποίο αρκετές φορές παρέχει ιατρική περίθαλψη πέρα από τα στενά πλαίσια που ορίζει ο νόμος προτάσσοντας το ηθικό καθήκον[9].

Πέραν αυτών, με δύο αποφάσεις της η Επιτροπή έθιξε *το ζήτημα της λειτουργίας των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών*[10]. Με αφορμή μάλιστα τη μη συμμόρφωση της Διοίκησης με την απόφαση της αρμόδιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η οποία είχε ρητώς απαγορεύσει τη λειτουργία των εγκατεστημένων σε διασταυρώσεις ή οδικούς άξονες συσκευών εικονοληψίας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων, η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ανησυχία της για την αποδυνάμωση της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα αρμοδιότητας της Α.Π.Δ.Π.Χ. και τόνισε την ανάγκη σεβασμού των αποφάσεων της Αρχής από τα άλλα πολιτειακά όργανα. Γενικότερα, η Επιτροπή τόνισε πως ο απαρέγκλιτος σεβασμός της θεσμικής ανεξαρτησίας των Ανεξάρτητων Αρχών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους.

[8] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 1.
[9] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 7.
[10] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχεία 3 και 9.

Επίσης, η Επιτροπή έλαβε θέση για το θέμα του *πανεπιστημιακού ασύλου*, τονίζοντας ότι η παραβίαση του ασύλου κινδυνεύει, βέβαια, ακόμη και σήμερα, κυρίως από τις δημόσιες αρχές και ειδικά από τις αστυνομικές, απέναντι στις οποίες και στρέφεται[11]. Όμως οι τρίτοι ή οι ομάδες ατόμων που εισβάλλουν αυθαίρετα στους πανεπιστημιακούς χώρους δεν παραβιάζουν το πανεπιστημιακό άσυλο, απλώς χρησιμοποιούν το άσυλο καταχρηστικά καταστρέφοντας και καταπατώντας τους χώρους του. Οι βιαιοπραγίες που διαπράττονται οδηγούν, πάντως μακροπρόθεσμα, σίγουρα στον εκφυλισμό του πανεπιστημιακού ασύλου και στην απάλειψη της αίγλης και της ηθικής ακτινοβολίας του. Το ίδιο κάνουν και οι παρατεταμένες, συχνές, αναίτιες και αυθαίρετες 'καταλήψεις' των πανεπιστημιακών από ομάδες φοιτητών ή από πανεπιστημιακές παρατάξεις. Η Επιτροπή επισήμανε με έμφαση την αξία που έχει το πανεπιστημιακό άσυλο ως θεσμική εγγύηση της ελεύθερης και ανεξάρτητης διεξαγωγής της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας από κάθε είδους παρεμβάσεις, εκβιασμούς ή χειραγωγήσεις από οπουδήποτε και αν προέρχονται, είτε από δημόσιες είτε από ιδιωτικές εξουσίες. Τόνισε επίσης την ηθική ευθύνη που έχουν οι πανεπιστημιακοί να διαφυλάξουν το αγαθό αυτό όχι μόνο από την παραβίασή του αλλά και από τον σταδιακό εκφυλισμό του, στον οποίο συντείνουν, δυστυχώς και αποφάσεις, πρακτικές ή ανταγωνισμοί των πολιτικών κομμάτων καθώς και η εκμετάλλευση που γίνεται των γεγονότων από την κερδοσκοπική αδηφαγία των ηλεκτρονικών κυρίως μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Η Επιτροπή υπέβαλε επίσης αναλυτικές *παρατηρήσεις επί της Περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας προς την Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD)* της Συμβάσεως για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων (ICERD)[12]. Οι παρατηρήσεις αυτές αποτέλεσαν αφορμή να τοποθετηθεί η Επιτροπή σε ένα ευρύ πεδίο ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν την Ελλάδα και η συμμετοχή πολλών μελών με πλούσιες προτάσεις και παρεμβάσεις υπήρξε ιδιαίτερα εποικοδομητική.

Αναφορικά με ένα άλλο μείζον θέμα, την *εμπορία ανθρώπων*, η Επιτροπή εξέδωσε αναλυτικές θέσεις και προτάσεις[13]. Μεταξύ άλλων επισήμανε ότι η ελληνική νομοθεσία πληροί, εν πολλοίς, τις προϋπο-

[11] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 6.
[12] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 10.
[13] Βλ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Α, στοιχείο 5.

θέσεις που θέτει το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο και κρίνεται γενικά ως άρτια και επαρκής, ενώ σημαντικά βήματα έχουν γίνει στον τομέα της δίωξης, αν και οι δράσεις της αστυνομίας για τη σύλληψη εμπόρων είναι συχνά ανεπαρκείς και ελλιπώς οργανωμένες. Οι καταγγελθείσες περιπτώσεις αδράνειας των οργάνων της τάξης, όπως και οι υπόνοιες για ανάμειξή τους σε κυκλώματα διακίνησης, θα πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά. Επίσης, τονίστηκε ιδιαίτερα η ανάγκη να ενισχυθεί περαιτέρω το γενικό πλαίσιο προστασίας των θυμάτων. Η Επιτροπή πρότεινε μεταξύ άλλων, την επιμήκυνση της προθεσμίας περίσκεψης στους 3 μήνες, την αποσαφήνιση της διαδικασίας χαρακτηρισμού του πιθανολογούμενου θύματος και την αναθεώρηση του συστήματος χορήγησης στα θύματα άδειας παραμονής και των δικαιωμάτων που αυτή συνεπάγεται, ούτως ώστε να αποσυνδέεται η προστασία των θυμάτων από την συνεργασία τους με τις αρχές. Σημειώνεται πως ο αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων για υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων είναι μικρός και αφορά κυρίως πρωτοβάθμιες αποφάσεις.

Επιπλέον, σημαντική υπήρξε η παρέμβαση της Επιτροπής στο θέμα του *Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης*. Σχολιάζοντας το νομοσχέδιο που καταρτίστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, επεσήμανε ότι ενώ το προτεινόμενο Σύμφωνο σαφώς απαντά σε ρεαλιστικές κοινωνικές ανάγκες, η μη συμπερίληψη των ζευγαριών ιδίου φύλου στις ρυθμίσεις του συνιστά εξαρχής σημείο αδυναμίας αφού εισάγει δυσμενή διάκριση σε βάρος των ζευγαριών ιδίου φύλου[14]. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης ανταποκρίθηκε θετικά στην πρόταση της Επιτροπής να συσταθεί ομάδα εργασίας η οποία θα διερευνήσει όλες τις όψεις αυτής της αναγνώρισης. Η Επιτροπή επανήλθε και τόνισε πως είναι από κάθε άποψη προτιμότερη η πρόκριση μιας συνολικής νομικής επεξεργασίας των θεμάτων που αφορούν την ελεύθερη συμβίωση τόσο των ετερόφυλων όσο και των ομόφυλων ζευγαριών διότι αίρει την επαπειλούμενη εισαγωγή διακρίσεων και αποτελεί μια θετική αντιμετώπιση των νέων κοινωνικών προβληματικών και αναγκών.

Τέλος, δύο ακόμα μείζονα θέματα που διαρκώς απασχολούν την Επιτροπή είναι τα *ζητήματα περιβάλλοντος* και τα *δικαιώματα των Ρομά*[15]. Για τον σκοπό αυτόν βρίσκεται σε εξέλιξη διαβούλευση με ειδικούς φορείς, ώστε να διαμορφωθούν οι θέσεις της Επιτροπής.

---

[14] λ. Μέρος Γ΄, Ενότητα Β, στοιχείο 2.
[15] Βλ. Μέρος Η΄, Ενότητα Α, στοιχεία 1 και 2.

Ειδικότερα, η ΕΕΔΑ, έχοντας και στο παρελθόν ενασχοληθεί με *ζητήματα περιβάλλοντος* και θεωρώντας ότι οι καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού ανέδειξαν με τραγικό τρόπο την αναγκαιότητα τοποθέτησης επί ζητημάτων προστασίας του περιβάλλοντος, αποφάσισε την πραγματοποίηση συνάντησης με αρμόδιους φορείς και εμπειρογνώμονες. Κατά τη συζήτηση τονίστηκε η αυτοτελής αξία του περιβάλλοντος, η σημασία και η προτεραιότητα που πρέπει να αποδοθεί στα ζητήματα προστασίας του, καθώς και οι ατομικές και συλλογικές ευθύνες που απορρέουν από το έννομο αγαθό του περιβάλλοντος, σημεία που θα αποτελέσουν βασικούς άξονες στη διαμόρφωση της θέσης της ΕΕΔΑ.

Εξάλλου, η ΕΕΔΑ, μέσα στο 2007, συγκάλεσε δύο συναντήσεις με ευρεία συμμετοχή φορέων που είτε δραστηριοποιούνται (ΜΚΟ, συλλογικές εκφράσεις Τσιγγάνων πολιτών, πανεπιστημιακοί, κλπ), είτε εμπλέκονται ευθέως (δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση, ανεξάρτητες αρχές, κλπ) στην *διαχείριση θεμάτων Ρομά*. Πολλοί από αυτούς κατέθεσαν θέσεις και απόψεις πάνω στους τρείς θεματικούς άξονες - στέγαση, εκπαίδευση, υγεία - γύρω από τους οποίους επιχειρείται η διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων προς τους αρμόδιους πολιτειακούς φορείς για μιά νέα συνεκτική και ολοκληρωμένη πολιτική ένταξης των Ρομά, αφού η εμπειρία πεδίου των περισσοτέρων από τους συμμετέχοντες μαρτυρούσε την ασυνέχεια και αποσπασματικότητα των όποιων κρατικών παρεμβάσεων μέχρι τώρα. Η ειδική ομάδα για θέματα Ρομά της ΕΕΔΑ, κεφαλαιοποιώντας αυτή την διαδικασία διαβούλευσης, πρόκειται να ολοκληρώσει τις προτάσεις της μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2008.

Θέματα λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής

Η Εθνική Επιτροπή διανύει τον 9ο χρόνο λειτουργίας της και έχει αποκτήσει το δικό της διακριτό στίγμα στην προστασία των δικαιωμάτων στην Ελλάδα. Η αντιπροσωπευτική της σύνθεση επιτρέπει να συνυπάρξουν δημιουργικά διαφορετικές δυνάμεις: εκπρόσωποι της διοίκησης, ειδικοί επιστήμονες, συνδικαλιστές, εκπρόσωποι κομμάτων, φορείς της κοινωνίας των πολιτών, ανεξάρτητες αρχές[16]. Η τελική διαμόρφωση άποψης δεν είναι πάντοτε εύκολη, όμως σε κάθε περίπτωση η ανταλλαγή απόψεων χαρακτηρίζεται από σεβασμό στη διαφορετική άποψη και κλίμα συνεργασίας με ζητούμενο την ευρύτε-

[16] Σχετικά με τη σύνθεση και τη λειτουργία της ΕΕΔΑ, Βλ. Μέρος Α΄, Ενότητα Α.

ρη κάθε φορά δυνατή συναίνεση. Γι' αυτό άλλωστε, με σεβασμό στον θεσμικό συμβουλευτικό της ρόλο, η Επιτροπή αποφεύγει τη λήψη αποφάσεων με οριακές πλειοψηφίες.

Σε συμβολικό επίπεδο, *η επίσκεψη του προεδρείου και της τ. Προέδρου κ. Μαραγκοπούλου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και η επίδοση της προηγούμενης Ετήσιας Έκθεσης* αποτελεί ένα τεκμήριο ωρίμανσης της ΕΕΔΑ[17]. Κατά τη συνάντηση υπήρξε ευρεία ανταλλαγή απόψεων για ζητήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Εξάλλου, πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις με Υπουργούς: ο υπογράφων και η Α΄ Αντιπρόεδρος επισκέφθηκαν τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, κ. Παυλόπουλο για ζητήματα λειτουργίας της Επιτροπής καθώς και θέματα μετανάστευσης (02.03.07) και ο υπογράφων συνάντησε τον Υπουργό Δικαιοσύνης, κ. Παπαληγούρα (20.06.2007) για θέματα της δικής του αρμοδιότητας.

Σημαντικός είναι ο ρόλος των εκπροσώπων των Υπουργείων, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την ευθύνη της αμφίδρομης ενημέρωσης και διευκόλυνσης των επαφών μεταξύ Επιτροπής και διοίκησης. Αυτό ήταν άλλωστε και το πνεύμα του νομοθέτη. Ως εκ τούτου, κρίνουμε σκόπιμο να τονίσουμε πως οι εκπρόσωποι αυτοί θα πρέπει να είναι υπηρεσιακοί παράγοντες. Η υπόδειξη και συμμετοχή εξωυπηρεσιακών εκπροσώπων τιμά μεν την Επιτροπή, καθόλου όμως δε διευκολύνει το έργο της. Δυστυχώς, στις περιπτώσεις που το αυτονόητο αυτό αίτημά μας δεν έχει εισακουστεί, το αποτέλεσμα είναι εμφανές και έχει αντίκτυπο στην καθημερινή λειτουργία της Επιτροπής, την επικοινωνία και το συντονισμό της με τα συμμετέχοντα Υπουργεία και τις εκθέσεις των πεπραγμένων των Υπουργείων οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση[18]. Σε ό,τι αφορά τη γενικότερη συνεργασία με τα Υπουργεία, θα πρέπει να τονιστεί ότι παρά το γενικά ικανοποιητικό επίπεδο συνεργασίας, εξακολουθεί να αποτελεί μείζονα έλλειψη η μη αποστολή, ή η μη έγκαιρη αποστολή, νομοσχεδίων για ενημέρωση και σχολιασμό. Ο θεσμικός όμως ρόλος της Επιτροπής επιβάλλει την τήρηση αυτής της διαδικασίας και η μη ανταπόκριση των Υπουργείων σε αυτή τους την υποχρέωση δυσχεραίνει σημαντικά το έργο μας.

Εξάλλου, βασική προϋπόθεση παραγωγικής λειτουργίας της Εθνικής

[17] Βλ. κατωτέρω, *Παράδοση της Έκθεσης της ΕΕΔΑ για το έτος 2006 στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κ. Κ. Παπούλια* (11.10.2007).
[18] Βλ. Μέρος Δ΄.

Επιτροπής αποτελεί φυσικά η στελέχωσή της με επιστημονικό προσωπικό και η γραμματειακή υποστήριξη των όλο και αυξανόμενων αναγκών της. Στην παρούσα φάση έχουν πληρωθεί σχεδόν όλες οι από τον νόμο προβλεπόμενες θέσεις εργασίας στην Επιτροπή, χωρίς αυτό να σημαίνει πως καλύπτονται πάντοτε επαρκώς και οι ολοένα διευρυνόμενες ανάγκες της[19].

Επιπλέον, η ad hoc έγκριση και κάλυψη όλων των εξόδων της Επιτροπής από τον προϋπολογισμό της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης λειτουργεί αποτελεσματικά χάρη στην καλή συνεννόηση. Εντούτοις, αυτός ο τρόπος χρηματοδότησης αναπότρεπτα δημιουργεί ένα ανελαστικό πλαίσιο κινήσεων και περιορίζει τη δυνατότητα της Επιτροπής να προγραμματίζει και να υλοποιεί τις δραστηριότητές της. Το σημείο αυτό επισημάνθηκε εξάλλου και από την Διεθνή Υποεπιτροπή για την Πιστοποίηση των Εθνικών Επιτροπών, η οποία επαναδιαπίστευσε την Επιτροπή (κατατάσσοντας την στη βαθμίδα Α) επιφυλασσόμενη όμως στο συγκεκριμένο ζήτημα και τονίζοντας πως η διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Επιτροπής επιβάλλει ένα πλαίσιο χρηματοδότησης που θα της επιτρέπει πλήρη αυτονομία κινήσεων[20]. Η διαπίστευση αυτή, άρα και οι παρατηρήσεις που τη συνοδεύουν, έχουν ιδιαίτερη συμβολική αλλά και ουσιαστική αξία. Αναγνωρίζεται ο βαθμός ανεξαρτησίας, λειτουργικής αυτονομίας και συμμόρφωσης των Εθνικών Επιτροπών με τις Αρχές του Παρισιού. Αυτός είναι άλλωστε ο λόγος που τη *διαδικασία διαπίστευσης* πραγματοποιεί το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατόπιν γνωμοδότησης της αρμόδιας Υποεπιτροπής του (σύμφωνα με το άρθρο 3 (c) του Εσωτερικού Κανονισμού του).

Εξάλλου, βασικό μέλημα της Επιτροπής αποτέλεσε η δημιουργία εκείνων των επαφών που θα επιτρέπουν επαρκή εποπτεία του πεδίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συνεχή βάση και εύστοχο εντοπισμό των δυνατοτήτων παρέμβασης. Για το σκοπό αυτόν επιδιώκεται η κατά το δυνατόν ευρύτερη συνεργασία με φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η *ημερίδα που συνδιοργανώθηκε από την ΕΕΔΑ και την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες*, με σκοπό να αναδειχθεί η σημασία της Διεθνούς Σύμβασης για τα Άτομα με Αναπηρίες, η ανάγκη να επικυρωθεί από τη χώρα μας και η ανάγκη δέσμευσης όλων των πολιτικών κομμάτων

[19] Βλ. Μέρος Α΄, Ενότητα Α, *Οργάνωση και λειτουργία*.
[20] Βλ. Μέρος Α΄, Ενότητα Β.

στην καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος της συγκεκριμένης ομάδας του πληθυσμού[21].

Τέλος, σημαντικό είναι και το πεδίο διεθνούς δραστηριότητας της Εθνικής Επιτροπής. Η ΕΕΔΑ είναι εκλεγμένο μέλος – ήδη από το 2002 – της Συντονιστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ομάδας Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και συμμετέχει συστηματικά στις συναντήσεις του, οι οποίες καταλήγουν στη διαμόρφωση κοινών θέσεων. Ως διαπιστευμένη με την βαθμίδα Α Επιτροπή, η ΕΕΔΑ διατηρεί, επίσης, συνεργασία με το Διεθνές Συντονιστικό Συμβούλιο των Εθνικών Επιτροπών, στην προεδρία του οποίου έχει εκλεγεί – από τον Απρίλιο του 2007 και για τρία χρόνια – η ομόλογη Επιτροπή του Καναδά, ενώ υποστηρίζεται διοικητικά από το αρμόδιο Τμήμα Εθνικών Επιτροπών που έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί στα πλαίσια της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στην Γενεύη. Επιπλέον, η ΕΕΔΑ συνεργάζεται θεσμικά με τον νεοϊδρυθέντα Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, αλλά και με το Γραφείο του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, που αφενός υποστηρίζει τις Επιτροπές με εξειδικευμένα προγράμματα επιμόρφωσης των επιστημονικών τους στελεχών, και αφετέρου ενθαρρύνει την ανάμιξή τους στην παρακολούθηση της εφαρμογής των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στις οικείες χώρες. Σημειώνουμε, τέλος, την πολύ ενεργή θεσμική και επιστημονική υποστήριξη της ΕΕΔΑ στον Ευρω-Αραβικό Διάλογο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στον οποίο, εδώ και ένα χρόνο περίπου, συμμετέχουν έξι Εθνικές Επιτροπές από την ευρωπαϊκή πλευρά, και άλλες έξι από την αραβική.

Είναι αξιοσημείωτο, πάντως, το ότι η θεσμική ωρίμανση της ΕΕΔΑ, για την οποία έγινε λόγος παραπάνω, συνεπάγεται ένα ολοένα αυξανόμενο πλέγμα διεθνών συνεργασιών, απαιτητικών σε επίπεδο υλικών και ανθρώπινων πόρων και σε επίπεδο προγραμματισμού και οργάνωσης, στο οποίο η Επιτροπή καλείται να ανταποκριθεί. Με άλλα λόγια, η ΕΕΔΑ «ενηλικιώνεται» ως θεσμός, τόσο σε εσωτερικό, όσο και σε εξωτερικό επίπεδο, και αυτό της προσδίδει την ικανότητα να αναγνωρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια τις ανάγκες της και να διατυπώνει με μεγαλύτερη συνέπεια τις προτάσεις της για την κάλυψή τους.

Αθήνα, Απρίλιος 2008

[21] Βλ. Μέρος Ε΄.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006 ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, κ. Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑ

Αθήνα, 11.10.2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, οι Α΄και Β΄ Αντιπρόεδροι, κα Α. Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου και κ. Λ.-Α. Σισιλιάνος και η τέως Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κα Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, συνάντησαν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κ. Κ. Παπούλια, στις 11 Οκτωβρίου 2007, προκειμένου να του παραδώσουν την Έκθεση της ΕΕΔΑ για το έτος 2006.

Ο Πρόεδρος, παραλαμβάνοντας την Έκθεση από τον κ. Παπαϊωάννου, συνεχάρη τα μέλη της Επιτροπής για το σπουδαίο έργο της. Ο κ. Παπαϊωάννου αναφέρθηκε στα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που θίγονται στην Έκθεση, η οποία αποτυπώνει τη δραστηριότητα της ΕΕΔΑ για το έτος 2006, ενώ συζητήθηκε η γενική κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα.

Ο Πρόεδρος έκανε κατ' αρχήν δεκτή την πρόταση του κ. Παπαϊωάννου να τεθεί η εκδήλωση της ΕΕΔΑ για την 60ή επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα υπό την αιγίδα της Προεδρίας, γεγονός που αποτελεί τεκμήριο της εδραίωσης του ρόλου της ΕΕΔΑ για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μ Ε Ρ Ο Σ Α΄

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Α. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) συνεστήθη με το ν. 2667/1998 (ΦΕΚ Α' 281, 18.12.1998). Σύμφωνα με αυτόν, η ΕΕΔΑ αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η βασική ιδέα, που ενέπνευσε τη δημιουργία της ΕΕΔΑ, είναι η διαρκής παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν και προπαντός, η παροχή συμβουλών για τη χάραξη σωστής κεντρικής πολιτικής για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Σκοπός της ΕΕΔΑ είναι η συνεχής επισήμανση σε όλα τα όργανα της Πολιτείας της ανάγκης αποτελεσματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου όλων όσοι διαβιούν στην Ελληνική Επικράτεια. Πηγή έμπνευσης για την κατάρτιση του ιδρυτικού νόμου της ΕΕΔΑ ήταν οι Αρχές του Παρισιού (*Paris Principles*) που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ A/RES/48/134, 20.12.1993) και αργότερα από το Συμβούλιο της Ευρώπης, διεθνών οργανισμών που προωθούν επί σειρά ετών τη σύσταση Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Ανάλογες ευρωπαϊκές Επιτροπές λειτουργούν ήδη στη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ιρλανδία τη Β. Ιρλανδία (Ηνωμένο Βασίλειο) αλλά και άλλες χώρες (βλ. www.nhri.net). Η ΕΕΔΑ από το 2002 είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Συντονιστικής Ομάδας Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, μαζί με τους ομόλογους εθνικούς οργανισμούς Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Γαλλίας, της Δανίας και της Ιρλανδίας. Από τον Σεπτέμβριο του 2006 και σε συνέχεια της 6ης Ευρωπαϊκής Συνάντησης των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Αθήνα, μέλη της τετραμελούς Ευρωπαϊκής Συντονιστικής Ομάδας είναι η Ιρλανδία, η Ελλάδα, η Γερμανία και η Δανία.

Κύρια αποστολή της ΕΕΔΑ αποτελεί:

- Η διαρκής παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η συνεχής ενημέρωση και η προώθηση της σχετικής έρευνας.
- Η ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο

ΟΑΣΕ ή με τις ομόλογες Επιτροπές άλλων Κρατών ή και με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις άλλων Κρατών.

- Η διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο η ΕΕΔΑ έχει τις ακόλουθες καθ' ύλη αρμοδιότητες:
(α) Την εξέταση ζητημάτων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τα οποία εγείρει είτε η Κυβέρνηση είτε η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή προτείνονται από τα μέλη της ή από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
(β) Την υποβολή συστάσεων και προτάσεων, την εκπόνηση μελετών, την υποβολή εκθέσεων και γνωμοδοτήσεων για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων, που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
(γ) Την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
(δ) Την ανάληψη πρωτοβουλιών για την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.
(ε) Τη διατήρηση μόνιμης επικοινωνίας και συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
(στ) Τη γνωμοδότηση για εκθέσεις, που πρόκειται να υποβάλει η χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για θέματα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου.
(ζ) Τη δημόσια γνωστοποίηση των θέσεων της ΕΕΔΑ με κάθε πρόσφορο τρόπο.
(η) Τη σύνταξη ετήσιας έκθεσης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
(θ) Την οργάνωση Κέντρου Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.
(ι) Την εξέταση της προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τη σχετική γνωμοδότηση προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

ΣΥΝΘΕΣΗ

Το 2007 η ΕΕΔΑ απαρτίστηκε από τα ακόλουθα μέλη:
(α) **Τον Πρόεδρο της ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας.** Για το έτος 2007, την ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θε-

σμών και Διαφάνειας εκπροσώπησε ο Πρόεδρός της, κ. Αναστάσιος Καραμάριος και από 17.10.2007, ο νέος Πρόεδρος, κ. Απόστολος Σταύρου.

(β) **Έναν εκπρόσωπο της ΓΣΕΕ και έναν εκπρόσωπο της ΑΔΕΔΥ**. Εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ ήταν ο κ. Χρήστος Πολυζωγόπουλος και από 17.01.2008, ο κ. Νικόλαος Φωτόπουλος (αναπληρωτής ο κ. Δημήτρης Στρατούλης). Εκπρόσωπος της ΑΔΕΔΥ ήταν ο κ. Κώστας Σμυρλής (αναπληρωτής ο κ. Νίκος Χατζόπουλος).

(γ) **Έξι εκπροσώπους Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων**, των οποίων η δράση καλύπτει το πεδίο των δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικά. Το 2007 συμμετείχαν ο κ. Κωστής Παπαϊωάννου από τη Διεθνή Αμνηστία (αναπληρώτρια η κα Γεωργία Ζερβού), ο κ. Γιάννης Κτιστάκις (αναπληρωτής ο κ. Γιάννης Ιωαννίδης) από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και από 11.10.2007, ο κ. Γιάννης Ιωαννίδης (αναπληρωτής ο κ. Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης), ο κ. Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος (αναπληρώτρια η κα Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου) από το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η κα Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (αναπληρώτρια η κα Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου), η κα Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου από τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (αναπληρώτρια η κα Ξανθή Πετρινιώτη), ο κ. Χρήστος Λάμπρου από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Ρομά (ΠΟΣΕΡ) (αναπληρωτής ο κ. Ελευθέριος Δημητρίου).

(δ) **Εκπροσώπους των αναγνωρισμένων κομμάτων κατά τον Κανονισμό της Βουλής** (ένας εκπρόσωπος από κάθε κόμμα). Το 2007, υποδειχθέντες από τα κόμματα ήταν κατά σειρά ο κ. Χαράλαμπος Ναούμης από τη Νέα Δημοκρατία (αναπληρωτής ο κ. Γεώργιος Νίκας), ο κ. Κώστας Μποτόπουλος από το ΠΑΣΟΚ (αναπληρώτρια η κα Νεφέλη Παρασκευοπούλου), ο κ. Γιάννης Γουσέτης από το ΚΚΕ (αναπληρωτής ο κ. Δημήτρης Καλτσώνης), ο κ. Νάσος Θεοδωρίδης από το Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου (αναπληρωτής ο κ. Σπύρος Απέργης), η κα Βασιλική Τσαμπιέρη από το ΛΑΟΣ (αναπληρωτής ο κ. Ανδρέας Μητσόπουλος).

(ε) **Ένα Σύμβουλο της Επικρατείας και έναν Αρεοπαγίτη.** Δυνάμει του ν. 3156/2003 (ΦΕΚ Α' 157, 25.06.2003), στην ΕΕΔΑ δεν μετέχουν πλέον εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου.

(στ) **Το Συνήγορο του Πολίτη.** Στην ΕΕΔΑ συμμετέχει ο κ. Γεώργιος Καμίνης ως Συνήγορος του Πολίτη (με αναπληρωτή τον Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη κ. Ανδρέα Τάκη).

(ζ) **Ένα μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.** Εκπρόσωπος ήταν ο κ. Νίκος Φραγκάκης (αναπληρώτρια η κα Πηνελόπη Φουντεδάκη).

(η) **Ένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.** Το 2007 το ΕΣΡ εκπροσωπήθηκε από την κα Ίριδα Αυδή-Καλκάνη (αναπληρώτρια η

κα Εύη Δεμίρη).
(θ) **Ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής,** προερχόμενο από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής. Η Επιτροπή Βιοηθικής εκπροσωπήθηκε από τον κ. Γιώργο Μανιάτη (με αναπληρωτή τον κ. Ιωάννη Βλαχογιάννη).
(ι) **Δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** που ορίζει ο Πρωθυπουργός. Τα πρόσωπα αυτά ήταν ο κ. Νικόλαος Κλαμαρής (αναπληρώτρια η κα Θεοδώρα Αντωνίου) και ο κ. Αντώνης Μακρυδημήτρης (αναπληρώτρια η κα Αδαμαντία Καλούδη).
(ια) **Ανά έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας & Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης.** Κατά το 2007, εκπρόσωποι ήταν: ο κ. Κωνσταντίνος Αργυρού και από 17.12.2007, η κα Μαρία Κοτρωνιά, από το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (αναπληρώτρια η κα Ευαγγελία Βασιλείου και από 17.12.2007, ο κ. Κωνσταντίνος Αργυρού), ο κ. Πέτρος Παραράς από το Υπουργείο Εξωτερικών, η κα Ευδοκία Κολπονδίνου-Μπουντουρά, από το Υπουργείο Δικαιοσύνης (αναπληρώτρια η κα Λαμπρινή Παππά), ο κ. Δημήτριος Πανόπουλος από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και από 30.04.2007, ο κ. Κωνσταντίνος Κορδάτος (αναπληρωτής ο κ. Ιωάννης Χαλκιάς), η κα Ισμήνη Κριάρη και από 17.12.2007, ο κ. Ευάγγελος Συρίγος, από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (αναπληρώτρια η κα Ελισάβετ Καβαλιεράκη και από 17.12.2007, η κα Ειρήνη Χειλά), ο κ. Δημήτριος Κοντός από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (αναπληρωτής ο κ. Ιωάννης Πράσινος), η κα Μαργαρίτα Παπαδά-Χειμώνα από τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας & Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης (αναπληρωτής ο κ. Μιχάλης Κατσίγερας και από 17.01.2008, ο κ. Χρήστος Οικονόμου).
(ιβ) **Τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου** οι οποίοι κληρώνονται από την ΕΕΔΑ κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση από Τμήματα των ΑΕΙ της χώρας που προβλέπει ο ν. 2667/1998 (άρθρο 2 ιβ). Έπειτα από κλήρωση για την τρίτη θητεία της ΕΕΔΑ, συμμετείχαν το 2007 οι ακόλουθοι πανεπιστημιακοί καθηγητές, εκπροσωπώντας αντίστοιχα Πανεπιστημιακά Τμήματα της χώρας: (α) ο κ. Αντώνης Μανιτάκης με αναπληρωτή τον κ. Πέτρο Στάγκο (Τμήμα Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), (β) ο κ. Γρηγόριος-Ευάγγελος Καλαβρός με αναπληρωτή τον κ. Συμεών Μηναΐδη (Τμήμα Νομικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης), (γ) ο κ. Θεόδωρος Τζώνος (Γενικό Τμήμα Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου).

(ιγ) **Ένας εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.** Κατά το 2007 εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών στην ΕΕΔΑ ήταν ο κ. Ευάγγελος Ζερβέας με αναπληρώτρια την κα Μαρία Κουβέλη.
Από το σύνολο των 59 τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τα 19 μέλη είναι γυναίκες (ποσοστό 32,2%, το 2006 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 33,3%, το 2005 και 2004 ήταν 34.5%, το 2003 ήταν 35.7%, ενώ το 2002 το ποσοστό γυναικών ήταν 27,3 %).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

1. Κατά την πρώτη τριετή θητεία της ΕΕΔΑ (από 10.01.2000 έως 14.03.2003) η σύνθεση του Προεδρείου ήταν: κα *Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου,* Πρόεδρος, *Περικλής Πάγκαλος*, Α΄ Αντιπρόεδρος και κ. *Νίκος Φραγκάκης,* Β΄ Αντιπρόεδρος. Κατά τη δεύτερη τριετή θητεία της ΕΕΔΑ (από 15.03.2003 έως 14.03.2006), το Προεδρείο που προέκυψε από τις εκλογές της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ στις 14.03.2003 ήταν: κα *Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου*, Πρόεδρος, κ. *Νίκος Φραγκάκης*, Α΄ Αντιπρόεδρος και κα *Άννα Φραγκουδάκη,* Β΄ Αντιπρόεδρος. Έπειτα από παραίτηση της κας Άννας Φραγκουδάκη στις 15.06.2004, Β΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ εξελέγη η κα *Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου* κατά τις εκλογές της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ στις 20.01.2005. Κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ στις 15.09.2005 και σε συνέχεια της παραίτησης του Α΄ Αντιπροέδρου της ΕΕΔΑ κ. Ν. Φραγκάκη, Α' Αντιπρόεδρος εξελέγη η κα *Χαριτίνη Δίπλα.* Κατά τις εκλογές που διεξήχθησαν για την τρίτη τριετή θητεία της ΕΕΔΑ στις 6.04.2006, Πρόεδρος επανεξελέγη η κα *Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου,* Α΄ Αντιπρόεδρος η κα *Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου* και Β΄ Αντιπρόεδρος ο κ. *Κωστής Παπαϊωάννου.* Έπειτα από παραίτηση της Προέδρου της ΕΕΔΑ κας *Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου* στις 19.10.2006, Πρόεδρος της ΕΕΔΑ εξελέγη ο κ. *Κωστής Παπαϊωάννου* στις 26.10.2006. Στις 30.11.2007 Β΄ Αντιπρόεδρος εξελέγη ο κ. Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος. Κατόπιν διαφωνιών ορισμένων μελών της ΕΕΔΑ ως προς τη διαδικασία εκλογής του νέου Προέδρου έπειτα από την παραίτηση της κας Μαραγκοπούλου, ο νεοεκλεγείς Πρόεδρος κ. Κ. Παπαϊωάννου υπέβαλε την παραίτησή του στις 15.02.2007 και επανεξελέγη Πρόεδρος στην ίδια συνεδρίαση.

Η λειτουργία της ΕΕΔΑ διέπεται από τον Κανονισμό της ο οποίος δημοσιεύτηκε με Απόφαση του Πρωθυπουργού κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 7 του ιδρυτικού νόμου [απόφαση Υ 138, 6.4.2000 (ΦΕΚ Β΄ 475), «Έκδοση Κανονισμού της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου»].

1. Σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕΔΑ τα παρακάτω Τμήματα λειτούργησαν το 2007:

(α) Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων. Από τον Δεκέμβριο 2006 έως σήμερα, Προεδρεύων είναι ο κ. *Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος*. Εκκρεμεί η εκλογή Αν. Προεδρεύοντος.
(β) Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων. Προεδρεύων το 2007 ήταν ο κ. *Νίκος Φραγκάκης* και Αν. Προεδρεύων ο κ. *Νάσος Θεοδωρίδης.*
(γ) Εφαρμογής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους Αλλοδαπούς. Προεδρεύουσα ήταν η κα *Αγγελική Χρυσοχοΐδου-Αργυροπούλου* και Αν. Προεδρεύων ο κ. *Ευάγγελος Ζερβέας.*
(δ) Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Προεδρεύουσα ήταν η κα *Γεωργία Ζερβού* και Αν. Προεδρεύουσα *η κα Νεφέλη Παρασκευοπούλου.*
(ε) Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας. Προεδρεύων το 2007 ήταν ο κ. *Ευάγγελος-Γρηγόριος Καλαβρός,* και αναπληρώτρια η κα *Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου.*

2. Το 2007 η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε από τους εξής Επιστημονικούς Συνεργάτες που προσλήφθηκαν, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο, ύστερα από επιλογή που ακολούθησε δημόσια πρόσκληση της ΕΕΔΑ για υποβολή υποψηφιοτήτων: την κα Χριστίνα Παπαδοπούλου, DEA Relations Internationales (Paris I - Panthéon Sorbonne), τον κ. Βασίλειο Τ. Γεωργακόπουλο, MSc in History of International Relations (London School of Economics & Political Science) έως 06.05.2007, την κα Λυδία-Μαρία Μπολάνη (από το Σεπτέμβριο 2007), δικηγόρο και κάτοχο μεταπτυχιακού τίτλου Διεθνών Σπουδών Νομικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών, MJur Πανεπιστημίου Οξφόρδης, MPhil Πανεπιστημίου Οξφόρδης και την κα Τίνα Σταυρινάκη (από τον Ιανουάριο 2008), δικηγόρο, DEA "Droit comparé des droits de l'homme - La protection des droits de l'homme en Europe" Πανεπιστημίου Robert Schuman, Strasbourg III, Υπ. Διδάκτορα Νομικής Πανεπιστημίου Panthéon-Assas, Paris II.

Επιστημονικοί Συνεργάτες της ΕΕΔΑ διετέλεσαν επίσης η κα Χρυσούλα Μουκίου, Διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Αθηνών), DEA Δημοσίου Δικαίου (Paris I - Panthéon Sorbonne) έως 17.12.2006, ο κ. Νικόλαος Σιταρόπουλος, Διδάκτορας Νομικής (Πανεπιστήμιο Λονδίνου, University College London), Master of Laws (LLM) in International Human Rights Law (Πανεπιστήμιο Essex) έως τις 22.03.2004 και ο κ. Γιάννης Κτιστάκις, Διδάκτορας Νομικής (Πανεπιστήμιο Αθηνών), DEA Πολιτικών Επιστημών (Πανεπιστήμιο Στρασβούργου) έως 15.11.2003.

Από την 01.04.2002 ανέλαβε καθήκοντα Γραμματέα της ΕΕΔΑ η κα Κατερίνα Πάντου, MA in European Political Studies (University of Bath, U.K.) που προσλήφθηκε, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο, ύστερα από επιλογή που ακολούθησε δημόσια πρόσκληση της ΕΕΔΑ για υποβολή υποψηφιοτήτων. Επιπλέον, από την 26.07.2007 η γραμματεία στελεχώνεται και από την κα Αγγελική Βασιλάκη (πτυχιούχος ΤΕΙ Καλαμάτας, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, πτυχιούχος Πανεπιστημίου Sunderland - BA in Economics, MSc in Information Systems - University of Portsmouth), η οποία αποσπάστηκε από την 1η Υγειονομική Περιφέρεια Αττικής. Η ΕΕΔΑ επικουρήθηκε κατά τη συγκεκριμένη περίοδο επίσης από δύο ασκούμενους, την κα Μαρία Παπακωνσταντίνου (Απρίλιος 2007 – Δεκέμβριος 2007) και τον κ. Γιώργο Περάκη (Ιανουάριος 2008 – Μάρτιος 2008).

3. Οι εργασίες και συνεδριάσεις της ΕΕΔΑ (της Ολομέλειας και των Τμημάτων) για το έτος 2007 πραγματοποιήθηκαν στην έδρα της (Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα), την οποία της παραχώρησε η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου το 2003.

4. Όλα τα κείμενα της ΕΕΔΑ (στα ελληνικά και αγγλικά) καθώς και άλλα κείμενα που άπτονται ζητημάτων της εθνικής, διεθνούς και ευρωπαϊκής προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, προς ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό, καταχωρούνται στον ιστότοπό της (www.nchr.gr). Κατά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, σχεδιάστηκε νέος ιστότοπος, τον οποίο διαχειρίστηκαν η κα Α. Βασιλάκη και ο ασκούμενος, κ. Γεώργιος Περάκης.

Β. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

Επαναδιαπίστευση της ΕΕΔΑ από το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Επιτροπών για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ICC)

Δεκέμβριος 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Η σπουδαιότητα του ρόλου των Εθνικών Επιτροπών για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο επιβάλλει την περιοδική εξέταση της λειτουργίας τους με βάση τα πρότυπα που προβλέπουν οι Αρχές του Παρισιού. Προς διασφάλιση της ανεξαρτησίας των Εθνικών Επιτροπών, η πιστοποίηση της συμμόρφωσης με τις Αρχές του Παρισιού πραγματοποιείται από το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατόπιν γνωμοδότησης της αρμόδιας Υποεπιτροπής του και σύμφωνα με το άρθρο 3 (c) του Εσωτερικού Κανονισμού του.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας περιοδικής επαναδιαπίστευσης (ανά 5ετία) των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Επιτροπών έχει διατυπώσει *Γενικές Παρατηρήσεις*, οι οποίες αποτελούν κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή και την ερμηνεία των Αρχών του Παρισιού και κατ' επέκταση των προϋποθέσεων (επανα)διαπίστευσης των Εθνικών Επιτροπών:

1) Για τη διασφάλιση μιας *αποτελεσματικής διαδικασίας διαπίστευσης*, οι Εθνικές Επιτροπές καλούνται να σεβαστούν διαδικαστικές προϋποθέσεις σχετικά με την τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται από τη διαδικασία, την πληρότητα και καταλληλόλητα των εγγράφων που συνοδεύουν την αίτηση και την επικοινωνία με το αρμόδιο Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.
2) Εξετάζεται εάν τυχόν *περιορισμός των αρμοδιοτήτων των Εθνικών Επιτροπών για λόγους εθνικής ασφάλειας* είναι μη εύλογος ή αυθαίρετος.

3) Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη διατήρηση *απρόσκοπτων σχέσεων με την Κοινωνία των Πολιτών*, ενώ τονίζεται η ανάγκη ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών στις Εθνικές Επιτροπές.
4) Υπογραμμίζεται η σημασία της μεθόδου, σύμφωνα με την οποία *επιλέγεται και ορίζεται το προεδρείο*, ώστε να διασφαλίζεται *ο πλουραλισμός και η ανεξαρτησία* της Εθνικής Επιτροπής.
5) Σημαντική πτυχή των αρμοδιοτήτων μιας Εθνικής Επιτροπής θεωρείται η *προώθηση της επικύρωσης των διεθνών συμβάσεων* για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
6) Απαραίτητο θεωρείται οι *εκπρόσωποι της κυβέρνησης* να συμμετέχουν στη σύνθεση μιας Εθνικής Επιτροπής *χωρίς δικαίωμα ψήφου*.
7) Η χρηματοδότηση της Εθνικής Επιτροπής από το Κράτος, το οποίο φέρει τη βασική ευθύνη, θεωρείται επαρκής, όταν περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) κατάλληλη στέγαση των γραφείων της, β) μισθούς και επιδόματα για το προσωπικό, ανάλογα με εκείνα των δημοσίων υπαλλήλων, γ) αποζημίωση των μελών, δ) συγκρότηση συστήματος επικοινωνίας (τηλέφωνο και ίντερνετ). Η Εθνική Επιτροπή πρέπει να έχει αυτόνομο προϋπολογισμό και τον έλεγχο της διαχείρισής του.
8) Τα μέλη των Εθνικών Επιτροπών πρέπει να χαίρουν *ασυλίας* για τις πράξεις τους στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.
9) Οι Εθνικές Επιτροπές πρέπει να *συνεργάζονται με άλλους φορείς και ΜΚΟ* για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
10) Το *προσωπικό* πρέπει να επιλέγεται και να *προσλαμβάνεται από τις ίδιες* τις Εθνικές Επιτροπές.
11) Οι Εθνικές Επιτροπές πρέπει *να συμμετέχουν ενεργά στο διεθνές σύστημα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων* αξιοποιώντας τους μηχανισμούς και παρακολουθώντας σε εθνικό επίπεδο την εφαρμογή των συστάσεων των διαφόρων οργάνων.
12) Οι Εθνικές Επιτροπές πρέπει να περιλαμβάνουν *μέλη, τα οποία εργάζονται αποκλειστικά* για αυτές και αμείβονται αναλόγως.
13) Οι *υψηλές ιεραρχικά θέσεις* των Εθνικών Επιτροπών δεν πρέπει να καλύπτονται με απόσπαση από άλλες υπηρεσίες.
14) Η *διαδικασία παραίτησης* ενός μέλους του Προεδρείου πρέπει να είναι σύμφωνη με τις Αρχές του Παρισιού.

Η διαδικασία (επανα)διαπίστευσης ολοκληρώνεται με την κατάταξη των Εθνικών Επιτροπών σε μία εκ των ακόλουθων κατηγοριών:

Α: λειτουργία σύμφωνη με τις Αρχές του Παρισιού

A (R): διαπίστευση με επιφύλαξη (περιπτώσεις κατά τις οποίες η προκαταρτική εξέταση καταλήγει σε ενδείξεις συμμόρφωσης με τις Αρχές του Παρισιού αλλά δεν έχει υποβληθεί επαρκής τεκμηρίωση, ώστε να καταταγεί στο καθεστώς Α).
B: Καθεστώς Παρατηρητή (μη πλήρης συμμόρφωση με τις Αρχές του Παρισιού ή ανεπαρκής πληροφόρηση)
C: Μη συμμόρφωση με τις Αρχές του Παρισιού.

Το Μάιο του 2007, η ΕΕΔΑ κατέθεσε αίτηση επαναδιαπίστευσης (η αρχική διαπίστευση της ΕΕΔΑ είχε πραγματοποιηθεί κατά την έναρξη της λειτουργίας της το 2000 και το 2001). Για το σκοπό αυτό η ΕΕΔΑ απάντησε και απέστειλε το ερωτηματολόγιο που έχει προβλέψει το ICC, προκειμένου να σχηματίσει πλήρη εικόνα της λειτουργίας της εκάστοτε Εθνικής Επιτροπής. Στη συνέχεια, ζητήθηκε από την ΕΕΔΑ να διευκρινίσει το ρόλο του Πρωθυπουργού στην ανάδειξη των μελών της ΕΕΔΑ και το καθεστώς των μελών σε σχέση με την αποζημίωση τους για τη συμμετοχή τους στις εργασίες της Επιτροπής και το κατά πόσο ασκούν παράλληλες επαγγελματικές δραστηριότητες.

Τον Οκτώβριο του 2007, η αρμόδια Υποεπιτροπή απηύθυνε σύσταση στο ICC, σύμφωνα με την οποία θα έπρεπε να χορηγηθεί το καθεστώς Α (κατηγορία Εθνικών Επιτροπών, των οποίων η λειτουργία κρίνεται σύμφωνη με τις αρχές του Παρισιού) στην ΕΕΔΑ. Εξέφρασε ανησυχία ωστόσο σχετικά με την ανεπαρκή χρηματοδότηση, ιδίως αναφορικά με τη διαδικασία έγκρισης πάγιων λειτουργικών εξόδων και πρόσληψης προσωπικού και κάλεσε την ΕΕΔΑ να καταθέσει ενδεχομένως διευκρινιστικές παρατηρήσεις εντός προθεσμίας 30 ημερών.

Η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε παρέχοντας συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την κάλυψη των εξόδων της από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και σημειώνοντας ότι η έγκριση των εξόδων της δεν συναντά σημαντικά εμπόδια. Επίσης, η ΕΕΔΑ επεσήμανε ότι προσλαμβάνει δίχως καμία κρατική παρέμβαση το προσωπικό της, ο αριθμός του οποίου προβλέπεται από τον ιδρυτικό της νόμο (Ν. 2667/1998), ενώ δεν απέκρυψε ότι θα καλωσόριζε τη σχετική τροποποίηση του νόμου για την αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού της.

Σε συνέχεια της διαδικασίας αυτής, το ICC υιοθέτησε τη σχετική απόφαση το Δεκέμβριο του 2007 κατατάσσοντας την ΕΕΔΑ στην κατηγορία των Εθνικών Επιτροπών με καθεστώς Α (κατηγορία Εθνικών Επιτροπών,

των οποίων η λειτουργία κρίνεται σύμφωνη με τις Αρχές του Παρισιού). Ωστόσο το ICC, διατηρώντας μια επιφύλαξη σε σχέση με τις ως άνω παρατηρήσεις της αρμόδιας Υποεπιτροπής, αποφάσισε να επανεξετάσει το ζήτημα της διαπίστευσης της ΕΕΔΑ σε δύο (το 2009) και όχι σε πέντε έτη, όπως προβλέπεται κατά τη συνήθη διαδικασία.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Α. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

- Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ συνήλθε εννέα φορές (για το διάστημα 01.04.2007-31.03.2008) τις ακόλουθες ημερομηνίες: 03.05.2007, 14.06.2007, 12.07.2007, 27.09.2007, 08.11.2007, 20.12.2007, 17.01.2008, 14.02.2008 και 20.03.2008.
- Κατά τη συνεδρίαση της 17.01.2008, η ΕΕΔΑ ενέκρινε ομοφώνως την εισήγηση του Γ΄ Τμήματος για τη διαδικασία ασύλου και τα ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας και ανέθεσε σε τετραμελή Ομάδα Εργασίας τη σύνταξη κειμένου σχετικά με ορισμένα ζητήματα λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών.
- Στη συνεδρίαση της 20.12.2007, συζητήθηκε η εισήγηση του Γ΄ Τμήματος για τη διαδικασία ασύλου και τα ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας, καθώς και όψεις της λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών.
- Στη συνεδρίαση της 08.11.2007, η ΕΕΔΑ υιοθέτησε εισήγηση σχετικά με το δικαίωμα στην υγεία των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής, για το οποίο εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Πανευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Γιατρών του Κόσμου εξέθεσαν τις θέσεις τους.
- Κατά τη συνεδρίαση της 27.09.2007, εγκρίθηκε ομοφώνως από την Επιτροπή η συγκρότηση Ομάδας Εργασίας, η οποία θα μελετήσει το θέμα του αστικού, περιαστικού πρασίνου και δασών καθώς επίσης και οποιοδήποτε άλλο θέμα προκύψει σχετικό με το περιβάλλον. Αποφασίστηκε, επίσης, η πραγματοποίηση δύο εκδηλώσεων με αφορμή την έναρξη του εορταστικού έτους για τα 60 χρόνια της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ) στις 10 Δεκεμβρίου 2007, η μία στην έναρξη (10.12.07), σχετικά με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ του εορταστικού έτους και η άλλη στη λήξη του (10.12.08). Η Επιτροπή αποφάσισε να εξεταστεί επιπλέον ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών και παιδιών των Ρομά εκ μέρους των ίδιων των Ρομά και το ζήτημα του πανεπιστημιακού ασύλου.

- Στη συνεδρίαση της 12.07.2007, η Επιτροπή ενέκρινε ομοφώνως την πρόταση του Δ΄ Τμήματος προς την ηγεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με σκοπό τη σύσταση *ad hoc* ομάδας εργασίας που θα αποτελείται από εκπροσώπους της πολιτικής ηγεσίας, της Αστυνομίας, του Δικηγορικού Συλλόγου, ορισμένων αρμόδιων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και της ΕΕΔΑ, για την υποβολή προτάσεων σε σχέση με μια ενδεχόμενη αναδιαμόρφωση του συστήματος εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα στις Σχολές της Αστυνομίας. Επίσης, συζητήθηκαν η συνάντηση της ΕΕΔΑ με οργανώσεις Ρομά, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ενδιαφερομένους φορείς της Ελληνικής Πολιτείας, όψεις του δικαιώματος στο περιβάλλον και ζητήματα σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος με αφορμή την πυρκαγιά στην Πάρνηθα, καθώς και το θέμα της διάδοσης και μετάφρασης στην ελληνική γλώσσα των βασικότερων αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).
- Στη συνεδρίαση της 14.06.2007, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ αποφάσισε να συστήσει *ad hoc* ομάδα εργασίας, προκειμένου να διερευνήσει και να καταγράψει τα βασικότερα προβλήματα που εντοπίζονται σε πληθυσμούς Ρομά και τα οποία άπτονται των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και υιοθέτησε θέσεις και προτάσεις στο θέμα της εμπορίας ανθρώπων.
- Κατά τη συνεδρίαση της 03.05.2007, υιοθετήθηκαν από την ΕΕΔΑ παρατηρήσεις επί του Ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», ψήφισμα για τον τερματισμό της λειτουργίας του στρατοπέδου κράτησης Γουαντάναμο, απόφαση σχετικά με ενδεχόμενη ελληνική εμπλοκή στις έκνομες πτήσεις της CIA και απόφαση για το θέμα του ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών και των θεσμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Β. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Α΄ ΤΜΗΜΑ – ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Μέλη του Α΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για το έτος 2007 ήταν οι κυρίες και κύριοι: Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος (Προεδρεύων), Αντωνία Θεοδώρου, Κωνσταντίνος Αργυρού, Ιωάννης Γουσέτης, Ελευθέριος Δημητρίου, Αθανάσιος Θεοδωρίδης, Γιάννης Ιωαννίδης, Γρηγόριος Καλαβρός, Νικόλαος Κλαμαρής, Κωνσταντίνος Κορδάτος, Μαρία Κουβέλη,

Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Ισμήνη Κριάρη-Κατράνη, Γιάννης Κτιστάκις (έως 7.09.07), Αντώνης Μανιτάκης, Συμεών Μηναΐδης, Ανδρέας Μητσόπουλος, Κώστας Μποτόπουλος, Γεώργιος Νίκας, Λαμπρινή Παππά, Πέτρος Παραράς, Κωνσταντίνος Σμυρλής, Πέτρος Στάγκος, Ανδρέας Τάκης, Θεόδωρος Τζώνος, Πηνελόπη Φουντεδάκη. Επιστημονική Συνεργάτις του Α΄ Τμήματος για το 2007 ήταν η κα Χ. Παπαδοπούλου (έως 07.2007) και η κα Λ. Μπολάνη (από 09.2007).

2. Το Α΄ Τμήμα συνεδρίασε στις 19.04.07, 24.05.07, 18.10.07 και 26.02.08.

3. Θέμα της ημερήσιας διάταξης της κοινής συνεδρίασης του Α΄ και Γ΄ Τμήματος στις 19.04.07 ήταν το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων και της κατάστασης στην Ελλάδα. Στην εν λόγω συνεδρίαση η οποία έλαβε χαρακτήρα δημόσιας διαβούλευσης μετείχαν, πέραν των μελών των δύο Τμημάτων της ΕΕΔΑ και εκπρόσωποι του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, της ΜΚΟ «Άρσις», της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και του Συνηγόρου του Πολίτη. Οι μετέχοντες συζήτησαν το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα με βάση την εισήγηση του Προεδρεύοντα του Α΄ Τμήματος κ. Λ.-Α. Σισιλιάνου και της Επιστημονικής Συνεργάτιδας κας Χ. Παπαδοπούλου, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της ειδικής νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (12.2006) καθώς και τις παρατηρήσεις της CEDAW επί της 6ης περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας (2.02.2007). Οι εκπρόσωποι των ανωτέρων φορέων κατέθεσαν συμπληρωματικές προτάσεις, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη για την κατάρτιση της τελικής εισήγησης, η οποία υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ της 14ης Ιουνίου 2007.

4. Θέματα της ημερήσιας διάταξης στη συνεδρίαση της 24.05.07 ήταν τα εξής: (α) το ζήτημα του πανεπιστημιακού ασύλου, και (β) η εισαγωγική συζήτηση για το ζήτημα της κατάστασης στο ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα. Αναφορικά με το ζήτημα του πανεπιστημιακού ασύλου, τα μέλη του Τμήματος αφού συζήτησαν το θέμα με βάση τις εισηγήσεις του μέλους κ. Ν. Θεοδωρίδη, εκπροσώπου του Συνασπισμού και της τ. Προέδρου κας Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, αποφάσισαν, ελλείψει συμφωνίας, να παραπέμψουν το θέμα στην Ολομέλεια της ΕΕΔΑ. Σχετικά με το δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης, τα μέλη του Τμήματος επεσήμαναν κατ' αρχήν τα βασικότερα προβλήματα που εντοπίζονται στο ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα, όπως οι συνθήκες κράτησης, ο υπερπληθυσμός των φυλακών, η κράτηση ανηλίκων, η διακίνηση ναρκωτικών, η πρόσβαση αρμόδιων φορέων -μεταξύ των οποίων και η ΕΕΔΑ- στους χώρους κράτησης, όπως και το ζήτημα του εναλλακτικού

εγκλεισμού. Επίσης το Τμήμα αποφάσισε να επιχειρηθεί μια συνολική τοποθέτηση της ΕΕΔΑ επί του σωφρονιστικού ζητήματος στην Ελλάδα και ανέθεσε την προετοιμασία του σχεδιασμού της διαδικασίας καθώς και της σύνταξης κειμένου κατευθυντήριων γραμμών σε *ad hoc* ομάδα εργασίας, η οποία θα ελάμβανε επίσης υπόψη της την Έκθεση για την Ελλάδα της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT) καθώς και τις θέσεις και προτάσεις αρμόδιων φορέων, όπως ΜΚΟ, ΚΕΘΕΑ, ΙΚΑΘΒ, Εταιρία Εγκληματολογίας κ.λ. προκειμένου να τα υποβάλει προς περαιτέρω συζήτηση σε επόμενη συνεδρίαση του Τμήματος.

5. Κατά τη συνεδρίαση της 18.10.07, συνεχίστηκε η συζήτηση για τη διαμόρφωση θέσεων και προτάσεων της ΕΕΔΑ σχετικά με τις συνθήκες κράτησης και τα δικαιώματα των κρατουμένων στην Ελλάδα. Κατά τη συνεδρίαση, στην οποία μετείχε και εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης, τα μέλη του Τμήματος και η *ad hoc* ομάδα εργασίας συζήτησαν επί της διαδικασίας την οποία θα ακολουθήσει η ΕΕΔΑ προκειμένου να καταλήξει σε τελικό κείμενο καθώς και επί συγκεκριμένων θεμάτων όπως οι καταδικαστικές αποφάσεις και εκθέσεις διαφόρων διεθνών κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων που αφορούν τις συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, το ζήτημα του εγκλεισμού και των εναλλακτικών τρόπων σωφρονισμού, το θέμα του υπερπληθυσμού των φυλακών και των ειδικών πληττόμενων κατηγοριών (π.χ. τοξικοεξαρτημένοι και αλλοδαποί), το θέμα της αυστηρότητας των ποινών, το ζήτημα της ανέγερσης νέων φυλακών και του «άβατου» των φυλακών, καθώς και αυτό της σύνθεσης του Συμβουλίου των Φυλακών. Επιπλέον τα μέλη του Τμήματος έλαβαν υπόψη τους τα σχετικά πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη, τις σχετικές προηγούμενες αποφάσεις της ΕΕΔΑ, τις τελευταίες εκθέσεις του CPT και της Επιτροπής των Η.Ε. κατά των Βασανιστηρίων (CAT), και αποφάσισαν ότι με βάση τα ανωτέρω αλλά και τη νέα έκθεση του CPT για την Ελλάδα, θα προβούν στη σύνταξη εισήγησης η οποία υποβλήθηκε τελικά προς έγκριση στην από 20.03.08 Ολομέλεια της ΕΕΔΑ.

6. Κατά τη συνεδρίαση της 26.02.08, θέμα της ημερήσιας διάταξης της κοινής συνεδρίασης των Α΄ και Γ΄ Τμημάτων ήταν τα ζητήματα που προκύπτουν κατά την προσπάθεια παράνομης εισόδου αλλοδαπών στην ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και τις σχετικές πρακτικές των Ελληνικών Λιμενικών Αρχών. Τα μέλη έλαβαν υπόψη τους την έκθεση της μη κυβερνητικής οργάνωσης Pro-Asyl και τη σχετική με αυτήν απάντηση στην ΕΕΔΑ του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας. Τα μέλη αναφέρθηκαν τόσο στα γενικότερα και βαθύτερα αίτια του φαινομένου της παράνομης

μετανάστευσης όσο και στην ανάγκη δικαιότερου καταμερισμού της ευθύνης φύλαξης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μέλη αποφάσισαν η εισήγηση προς την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ να επικεντρωθεί στα ακόλουθα ζητήματα: τη μεταχείριση των αλλοδαπών από τις λιμενικές αρχές, την υποχρέωση διάσωσης όσων βρίσκονται σε κίνδυνο ζωής και την υποχρέωση μη επανοπροώθησης των προσφύγων. Η σχετική εισήγηση υπεβλήθη στην από 20.03.08 Ολομέλεια της ΕΕΔΑ.

Β΄ ΤΜΗΜΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Μέλη του Β΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ για το έτος 2007 ήταν οι κυρίες και κύριοι: Νίκος Φραγκάκης (Προεδρεύων), Νάσος Θεοδωρίδης (Αν. Προεδρεύων), Ιωάννης Γουσέτης, Δημήτρης Κοντός, Σοφία Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Χρήστος Λάμπρου, Αντώνης Μακρυδημήτρης, Χαράλαμπος Ναούμης, Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου, Νεφέλη Παρασκευοπούλου, Θεόδωρος Τζώνος, Βασιλική Τσαμπιέρη, Κωνσταντίνος Σμυρλής και Νίκος Φωτόπουλος. Επιστημονικοί Συνεργάτες του Β΄ Τμήματος για το 2007 ήταν ο κ. Β. Γεωργακόπουλος (έως Μάιο 2007) η κα Λ. Μπολάνη (από Σεπτέμβριο 2007) και η κα Τ. Σταυρινάκη (από Ιανουάριο 2008).

2. Το Β΄ Τμήμα συνήλθε στις 19.03.2007 και στις 15.10.2007.

3. Κατά τη συνεδρίαση της 19.03.2007 το Β΄ Τμήμα συζήτησε το ζήτημα της έως σήμερα εφαρμογής του Ν. 3304/2005 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού», έπειτα από αίτημα της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος για υποβολή παρατηρήσεων και τυχόν προτάσεων σχετικά με τη βελτίωσή του. Για το θέμα αυτό υποβλήθηκε σχετική εισήγηση από τα μέλη της ΕΕΔΑ, κα Σ. Σπηλιωτοπούλου και κ. Ν. Θεοδωρίδη, την οποία ενέκρινε το Β΄ Τμήμα.

4. Κατά την κοινή συνεδρίαση των Β΄ και Γ΄ Τμημάτων στις 15.10.2007 θέματα της ημερήσιας διάταξης ήταν το ζήτημα της πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής. Τα μέλη, αφού έλαβαν υπόψη τους τη σχετική έρευνα των Γιατρών του Κόσμου και το άρθρο 84 του Ν. 3386/2005, που επιτρέπει την πρόσβαση των 'δίχως νόμιμα έγγραφα' μεταναστών στην ιατρική περίθαλψη μόνο για επείγοντα περιστατικά, μετά από συζήτηση που επικεντρώθηκε σε διεθνή κείμενα, όπως το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, κατέληξαν ότι η διάταξη δε συνάδει με τις

υποχρεώσεις που απορρέουν για την ελληνική πολιτεία από το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις που τη δεσμεύουν.

Γ΄ ΤΜΗΜΑ – ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ

1. Μέλη του Γ΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ το 2007 ήταν οι κυρίες και κύριοι: Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοϊδου (Προεδρεύουσα), Ευάγγελος Ζερβέας (αν. Προεδρεύων), Σπύρος Απέργης, Κωνσταντίνος Αργυρού, Γιάννης Ιωαννίδης, Δημήτρης Καλτσώνης, Κωνσταντίνος Κορδάτος, Δημήτρης Κοντός, Ισμήνη Κριάρη-Κατράνη, Αντώνης Μανιτάκης, Συμεών Μηναΐδης, Ανδρέας Μητσόπουλος, Κώστας Μποτόπουλος, Πέτρος Παραράς, Ανδρέας Τάκης, Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης, Ευάγγελος Συρίγος, Πηνελόπη Φουντεδάκη, Ιωάννης Χαλκιάς και Ειρήνη Χειλά. Επιστημονικοί Συνεργάτες του Γ΄ Τμήματος για το 2007 ήταν ο κ. Β. Γεωργακόπουλος (έως Μάιο 2007), η κα Λ. Μπολάνη (από Σεπτέμβριο 2007) και η κα Τ. Σταυρινάκη (από Ιανουάριο 2008).

2. Το Γ΄ Τμήμα συνεδρίασε στις 6.3.2007, 19.4.2007, 15.10.2007, 25.10.2007 και 26.2.2008.

3. Κατά τη συνεδρίαση της 6.3.2007 θέματα προς συζήτηση ήταν: (α) η απάντηση της ΕΕΔΑ σε ερωτηματολόγιο της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σχετικά με «καλές πρακτικές» στο ζήτημα της μετανάστευσης και (β) η εξέταση του νέου μεταναστατευτικού νόμου (Ν. 3536/2007). Αναφορικά με το πρώτο ζήτημα, το Τμήμα αφού συζήτησε το θέμα ανέθεσε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σε τριμελή ομάδα εργασίας. Σχετικά με το δεύτερο θέμα, δηλαδή την εξέταση του Ν. 3536/2007 τα μέλη του Τμήματος συζήτησαν τα βασικότερα ζητήματα που θίγονται στο νόμο, όπως η σύνθεση της Εθνικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, το ζήτημα της μακρόχρονης παραμονής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, ο χρόνος διάρκειας των αδειών, η κοινωνική ενσωμάτωση, η κράτηση ανήλικων μεταναστών κ.ά. Επίσης το Τμήμα αποφάσισε τη σύνταξη σχετικής εισήγησης την οποία έθεσε υπόψη των μελών κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της 22.03.2007.

4. Κατά την κοινή συνεδρίαση του Α΄ και Γ΄ Τμήματος στις 19.4.2007 θέμα της ημερήσιας διάταξης ήταν το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων και της κατάστασης στην Ελλάδα. Στην εν λόγω συνεδρίαση, η οποία

έλαβε χαρακτήρα δημόσιας διαβούλευσης μετείχαν, πέραν των μελών των δύο Τμημάτων της ΕΕΔΑ και εκπρόσωποι του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, της ΜΚΟ «Άρσις», της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και του Συνηγόρου του Πολίτη. Οι μετέχοντες συζήτησαν το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα με βάση την εισήγηση του Προεδρεύοντα του Α΄ Τμήματος κ. Λ.-Α. Σισιλιάνου και της Επιστημονικής Συνεργάτιδας κας Χ. Παπαδοπούλου, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της ειδικής νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (12.2006) καθώς και τις παρατηρήσεις της CEDAW επί της 6ης περιοδικής Έκθεσης της Ελλάδας (2.02.2007). Οι εκπρόσωποι των ανωτέρω φορέων κατέθεσαν συμπληρωματικές προτάσεις, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη για την κατάρτιση της τελικής εισήγησης, η οποία υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ της 14ης Ιουνίου 2007.

5. Κατά την κοινή συνεδρίαση των Β΄ και Γ΄ Τμημάτων στις 15.10.2007 θέματα της ημερήσιας διάταξης ήταν το ζήτημα της πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής. Τα μέλη, αφού έλαβαν υπόψη τους τη σχετική έρευνα των Γιατρών του Κόσμου και το άρθρο 84 του Ν. 3386/2005, που επιτρέπει την πρόσβαση των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα διαμονής στην ιατρική περίθαλψη μόνο για επείγοντα περιστατικά, μετά από συζήτηση που επικεντρώθηκε σε διεθνή κείμενα, όπως το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, κατέληξαν ότι η διάταξη δε συνάδει με τις υποχρεώσεις που απορρέουν για την ελληνική πολιτεία από το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις που τη δεσμεύουν.

6. Κατά τη συνεδρίαση της 25.10.2007 θέμα της ημερήσιας διάταξης ήταν η διαδικασία ασύλου και τα ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας. Στη συνεδρίαση μετείχαν επίσης, πέραν των μελών του Τμήματος και εκπρόσωποι από την Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και από το αρμόδιο Τμήμα του Συνηγόρου του Πολίτη, οι οποίοι κατέθεσαν τις απόψεις και προτάσεις τους και παρουσίασαν τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο στην πράξη. Το Τμήμα έθιξε επίσης μια σειρά θεμάτων όπως αυτά αναφέρονται στο σχέδιο εισήγησης που είχε ετοιμάσει η Προεδρεύουσα, κα Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, βάσει σχετικού υπομνήματος που είχε καταθέσει ο Συνήγορος του Πολίτη. Τα βασικότερα θέματα τα οποία έθιξε το Τμήμα ήταν: οι επαναπροωθήσεις στα σημεία εισόδου της χώρας, η καθυστέρηση παραλαβής των αιτημάτων, το ζήτημα της πλημμελούς διερμηνείας και ενημέρωσης των αιτούντων, η διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων ασύλου, οι απορριπτικές αποφάσεις

και τα ποσοστά αναγνώρισης, οι αποφάσεις κράτησης και απέλασης των αιτούντων άσυλο, οι συνθήκες κράτησης και ιδιαίτερα η περίπτωση του κέντρου κράτησης στη Σάμο και η καθυστέρηση της ανανέωσης των αδειών παραμονής. Κατά τη συνεδρίαση, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών στην ΕΕΔΑ, κ. Κορδάτος ενημέρωσε για τις πρωτοβουλίες που έχει λάβει το ΥΠ.ΕΣ. καθώς και για όσες προγραμματίζει να λάβει και τοποθετήθηκε για όλα τα παραπάνω ζητήματα. Ως εκ τούτου και έπειτα από ενδελεχή συζήτηση το Τμήμα κατέληξε σε συγκεκριμένες προτάσεις, τις οποίες ενσωμάτωσε στην εισήγηση. Η εν λόγω εισήγηση υποβλήθηκε στη συνέχεια στην Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, η οποία και την ενέκρινε στην από 17.01.2008 συνεδρίασή της.

7. Κατά τη συνεδρίαση της 26.02.08, θέμα της ημερήσιας διάταξης της κοινής συνεδρίασης των Α΄ και Γ΄ Τμημάτων ήταν τα ζητήματα που προκύπτουν κατά την προσπάθεια παράνομης εισόδου αλλοδαπών στην ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και τις σχετικές πρακτικές των Ελληνικών Λιμενικών Αρχών. Τα μέλη έλαβαν υπόψη τους την έκθεση της μη κυβερνητικής οργάνωσης Pro-Asyl και τη σχετική με αυτήν απάντηση στην ΕΕΔΑ του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας. Τα μέλη αναφέρθηκαν τόσο στα γενικότερα και βαθύτερα αίτια του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης όσο και στην ανάγκη δικαιότερου καταμερισμού της ευθύνης φύλαξης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μέλη αποφάσισαν η εισήγηση προς την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ να επικεντρωθεί στα ακόλουθα ζητήματα: τη μεταχείριση των αλλοδαπών από τις λιμενικές αρχές, την υποχρέωση διάσωσης όσων βρίσκονται σε κίνδυνο ζωής και την υποχρέωση μη επανοπροώθησης των προσφύγων. Η σχετική εισήγηση υπεβλήθη στην από 20.03.08 Ολομέλεια της ΕΕΔΑ.

Δ΄ ΤΜΗΜΑ - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. Μέλη του Δ΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ το 2007 ήταν οι κυρίες και κύριοι: Γεωργία Ζερβού (Προεδρεύουσα του Τμήματος), Νεφέλη Παρασκευοπούλου (Αναπληρώτρια Προεδρεύουσα), Αγγελική Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, Δημήτριος Καλτσώνης, Χρήστος Λάμπρου, Γεώργιος Μανιάτης, Ίρις Αυδή-Καλκάνη, Ευάγγελος Ζερβέας, Γιάννης Ιωαννίδης, Ελισάβετ Καβαλιεράκη (έως 11.07), Αδαμαντία Καλούδη, Ευδοκία Κολπονδίνου-Μπουντουρά, Χαράλαμπος Ναούμης, Γεώργιος Νίκας, Δημήτρης Πανόπουλος, Λαμπρινή Παππά, Ιωάννης Χαλκιάς, Ευάγγελος Συρίγος (από 11.2007), Ειρήνη Χειλά (από 11.2007) και Νίκος Φωτόπουλος (από 12.07). Υπεύθυνη Επιστημονική Συνεργάτιδα του Δ΄ Τμήματος είναι η κ. Χριστίνα Παπαδοπούλου.

2. Το Δ΄ Τμήμα συνεδρίασε στις 17.05.2007. Σ' αυτή τη συνεδρίαση συζητήθηκαν τα εξής θέματα: (α) το Παγκόσμιο Πρόγραμμα του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και η εφαρμογή του στην Ελλάδα, και (β) το θέμα της εκπαίδευσης των Σωμάτων Ασφαλείας στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Αναφορικά με το Πρόγραμμα του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα (που, ενώ σύμφωνα με τον αρχικό του σχεδιασμό θα έληγε το 2005, αποφασίστηκε η επέκτασή του μέχρι το 2010, κυρίως λόγω των πενιχρών αποτελεσμάτων σε επίπεδο εφαρμογής του από τις περισσότερες χώρες), η πρώτη φάση του οποίου στοχεύει στην ένταξη θεματικών για τα δικαιώματα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αλλά και στη γενικότερη ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων σε θέματα προστασίας δικαιωμάτων, τα μέλη του Τμήματος συζήτησαν το ζήτημα στην βάση του Σχεδίου Δράσης που έχει καταρτιστεί από τον ΟΗΕ. Η εκπρόσωπος του ΥΠΕΠΘ ενημέρωσε τα μέλη του Τμήματος για τον σχεδιασμό εφαρμογής του προγράμματος στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και για τη σύνταξη του σχετικού επιχειρησιακού σχεδίου.

Η σημασία που αποδίδεται από την διεθνή κοινότητα στο προαναφερθέν πρόγραμμα αντανακλάται στο γεγονός ότι οργανώθηκε ειδική Περιφερειακή Ευρωπαϊκή (όπως και στις υπόλοιπες ηπείρους) Συνάντηση, στο Στρασβούργο, στις 5-6 Οκτωβρίου 2007.

Η συνάντηση διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ, την ΟΥΝΕΣΚΟ και το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ. Η επιστημονική συνεργάτιδα του Τμήματος παρακολούθησε την συνάντηση αυτή, στόχος της οποίας ήταν η εξοικείωση με το Σχέδιο Δράσης και η υπογράμμιση της σημασίας της διαμόρφωσης Εθνικής Στρατηγικής και Συντονισμού της εφαρμογής του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο (βλ. αναλυτικότερα, το ενημερωτικό σημείωμα για αυτή την συνάντηση στο ΣΤ΄ τμήμα της παρούσας έκθεσης πεπραγμένων).

Σημειώνεται ότι, στην έκθεση του ΥΠΕΠΘ προς την ΕΕΔΑ για το 2007 (βλ. τμήμα της παρούσας έκθεσης που περιλαμβάνει τις εκθέσεις των Υπουργείων που εκπροσωπούνται στην ΕΕΔΑ), αναφέρεται πως το Τμήμα Διεθνών Οργανισμών της Διεύθυνσης Διεθνών Εκπαιδευτικών Σχέσεων του ΥΠΕΠΘ ορίστηκε Υπεύθυνος Φορέας Συνεργασίας για

το προαναφερθέν Πρόγραμμα του ΟΗΕ, και είναι αρμόδιο για την σύνταξη του Επιχειρησιακού Σχεδίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εκπαίδευση, το οποίο και –σύμφωνα με την έκθεση του ΥΠΕΠΘ- έχει ήδη συνταχθεί. Το Δ' Τμήμα επαναδιατυπώνει την προσδοκία του για ουσιαστική, συστηματική, συνεχή και συνεκτική ενημέρωση από, και συνεργασία με τους εκπροσώπους του Υπουργείου στην ΕΕΔΑ για όλες τις πτυχές της εφαρμογής του προγράμματος αυτού, τις ενδεχόμενες δυσκολίες, διορθωτικές αποφάσεις, προσαρμογή στο οικείο πλαίσιο, κλπ. Θεωρούμε σκόπιμο να αναφέρουμε πως το Τμήμα έχει επανειλημμένα εκφράσει αυτή του την επιθυμία/προσδοκία, να βελτιώσει την συνεργασία του με το ΥΠΕΠΘ –μέσω των εκπροσώπων του στην Επιτροπή-, καθώς είναι αυτονόητο πως ο σχεδιασμός οποιωνδήποτε δράσεων σχετικών με την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα προϋποθέτει εξ ορισμού και εκ προοιμίου την γνήσια και ειλικρινή δέσμευση του τελευταίου, τόσο στο στάδιο της χάραξης εθνικής στρατηγικής, όσο και στο στάδιο της υλοποίησης.

Κατά την ίδια συνεδρίαση του Δ' Τμήματος, συζητήθηκαν οι δράσεις του ΥΠΕΠΘ αναφορικά με την τελευταία φάση του προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης «Παιδεία της Δημοκρατίας» 2006-2009, που σκοπεύει στη διάδοση και προώθηση των αξιών και δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη συμμετοχή κάθε πολίτη στις δημοκρατικές διαδικασίες. Το Τμήμα συζήτησε, ακόμη, τις τελευταίες εξελίξεις σχετικά με το πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα» (που αποτελεί μετεξέλιξη του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας και λειτουργεί στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ και του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ). Τέλος το Δ΄ Τμήμα αποφάσισε, ειδικότερα για το Πρόγραμμα του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα να επισημάνει προς το ΥΠΕΠΘ την ανάγκη ουσιαστικής δέσμευσής του καθώς και την ανάγκη ορισμού μιας συγκεκριμένης Διεύθυνσης που θα είναι αρμόδια για το σχεδιασμό, τον συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος.

Αναφορικά με το δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης, δηλαδή την εκπαίδευση των Σωμάτων Ασφαλείας στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, υπενθυμίζεται ότι το Δ΄ Τμήμα είχε ήδη από το 2006 προβληματιστεί και επιχειρήσει να διαμορφώσει θέσεις που να απαντούν στις εκδηλώσεις αστυνομικής βίας και ανάρμοστης συμπεριφοράς, και, κυρίως, το καθεστώς ατιμωρησίας που κατά γενική ομολογία επικρατεί. Το Τμήμα, θεωρώντας πως είναι αναγκαίο να μελετηθεί διεξοδικά ο τρόπος ευαισθητοποίησης των αστυνομικών οργάνων απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα, και να δοθεί έμφαση στην υποχρέωση τήρησης του συνόλου των κανόνων

δεοντολογίας και κωδίκων συμπεριφοράς κατά την εκπαίδευση και επιμόρφωσή τους, σύνταξε ειδική πρόταση. Κατά την συζήτηση για την σύνταξη της πρότασης, ο εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών σημείωσε ότι το υλικό εκπαίδευσης των αστυνομικών είναι εν γένει καλό, αλλά -φυσικά- αυτό δεν αρκεί για να εμποδίσει την εμφάνιση απαράδεκτων συμπεριφορών εκ μέρους λίγων, που όμως είναι αρκετοί για να αμαυρώσουν την γενική εικόνα που σχηματίζει η κοινωνία για τους αστυνομικούς. Η προαναφερθείσα πρόταση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια του Σώματος στην συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου 2007 και κατατέθηκε στους αρμόδιους φορείς. Η πρόταση παρατίθεται αυτούσια:

Τμήμα Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Πρόταση της ΕΕΔΑ

- Λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης που υποβλήθηκε και συμπεριελήφθη στην ετήσια έκθεση της ΕΕΔΑ 2006, καθώς και την έκθεση της Δ/νσης Εκπαίδευσης του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα των υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας.
- Βασιζόμενοι κυρίως στον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηθικής της Αστυνομίας (European Code of Police Ethics), κείμενο που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης τον Σεπτέμβριο του 2001 και αποτελεί μέχρι τώρα τον πιο πλήρη οδηγό σε σχέση με την δομή και λειτουργία της αστυνομίας, καθώς και άλλες διεθνείς συμβάσεις και οδηγίες.
- Αξιολογώντας την δημόσια εικόνα λειτουργίας και δράσης της ελληνικής αστυνομίας.
- Θεωρώντας ότι το ερώτημα «Ποιος είναι ο ρόλος και η δομή της αστυνομίας σε μια δημοκρατική κοινωνία;» παραμένει ανοικτό.
- Δεδομένου ότι η εκπαίδευση αυτή καθαυτή στα ανθρώπινα δικαιώματα δεν αποτελεί στόχο, αλλά εργαλείο για την διαμόρφωση κλίματος σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλους τους τομείς της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.

Εκτιμούμε ότι το θέμα της εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα των υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας χρειάζεται ευρύτατη επανεξέταση με κριτήρια που σχετίζονται όχι μόνο με το ποσοστό μαθημάτων ή διδακτέας ύλης σχετικής με τα ανθρώπινα δικαιώματα που θα εισαχθεί στις σχολές εκπαίδευσης, αλλά κυρίως με κριτήρια που σχετίζονται με εκπαιδευτικές διαδικασίες και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που θα

εμπεριέχουν διδασκαλία και πρακτική εφαρμογή των ιδεών, προτύπων, κανόνων, αξιών και στάσεων, και την ανάπτυξη δεξιοτήτων και πρακτικών που σέβονται, προστατεύουν και προωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, τόσο κατά την διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης στις σχολές της αστυνομίας όσο και στα προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης των ήδη υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας.

Ζητούμε από την πολιτική ηγεσία τη σύνθεση μιας ομάδας εργασίας με αντικείμενο τη μελέτη του θέματος και υποβολή προτάσεων το συντομότερο δυνατόν.

Προτείνουμε την εξής σύνθεση της επιτροπής:

1. Εκπρόσωπος της πολιτικής ηγεσίας του Υπ. Δημόσιας Τάξης
2. Εκπρόσωπος Αστυνομίας (από τα ενεργά στελέχη)
3. Καθηγητές των Σχολών Αστυνομίας
4. Επίτιμος δικαστικός λειτουργός ή διδάσκων στην Σχολή Δικαστών
5. Εκπρόσωπος Δικηγορικού Συλλόγου
6. ΕΕΔΑ
7. Εκπρόσωποι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στην εκπαίδευση ανθρωπίνων δικαιωμάτων

12 Ιουλίου 2007

Σύμφωνα με τον εκπρόσωπο της Γεν. Γραμματείας Δημόσιας Τάξης, η υποδοχή της πρότασης από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου αλλά και από το αρχηγείο της ΕΛΑΣ ήταν καλή, ωστόσο η ΕΕΔΑ δεν έχει λάβει, μέχρι σήμερα (Απρίλιος 2008) ενημέρωση για συγκεκριμένη ανταπόκριση στο εγχείρημα αυτό.

Όσον αφορά άλλες δράσεις σχετικά με την εκπαίδευση, σημειώνεται επιπλέον, ότι η ΕΕΔΑ συνεχίζει να συντονίζει τις εργασίες της Επιτροπής Μελέτης και Αντιμετώπισης του Φαινομένου των Σχολικών Ομάδων Κακοποίησης Μαθητών, που έχει συσταθεί από το 2006 και όπου συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, ομοσπονδίες εκπαιδευτικών και γονέων, εγκληματολόγοι, ο Συνήγορος του Παιδιού και Μη Κυβερνητικοί φορείς (βλ. περισσότερα για αυτή την πρωτοβουλία, στο Μέρος Β΄ της παρούσας έκθεσης πεπραγμένων).

Στα πλαίσια της αναβάθμισης της ιστοσελίδας της ΕΕΔΑ (www.nchr.gr), είχε ήδη από το 2006 αποφασιστεί η δημιουργία ειδικής θεματικής ενότητας για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα, με έγγραφα και συνδέσμους σε εξειδικευμένα sites. Η νέα ιστοσελίδα τίθεται σε λειτουργία στις 30 Ιουνίου του 2008.
Η διοργάνωση συνάντησης κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα με σκοπό την διαμόρφωση συγκεντρωτικής εικόνας και την σύσταση ομάδας εργασίας που θα διατυπώσει μια συνολική πρόταση για την σχετική στρατηγική σε εθνική κλίμακα, είναι η δραστηριότητα στην οποία το Τμήμα θα δώσει προτεραιότητα στο άμεσο μέλλον.

Ε΄ ΤΜΗΜΑ - ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

1. Μέλη του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ το 2007 ήταν οι κυρίες και κύριοι: Γρηγόριος Καλαβρός (Προεδρεύων), Ηρώ Νικολακοπούλου-Στεφάνου (Αν. Προεδρεύουσα), Θεοδώρα Αντωνίου, Σπύρος Απέργης, Ελευθέριος Δημητρίου, Ελισάβετ Καβαλιεράκη (έως 11.07), Αδαμαντία Καλούδη, Ευδοκία Κολπονδίνου-Μπουντουρά, Μαρία Κουβέλη, Γιάννης Κτιστάκις (έως 09.07), Πέτρος Στάγκος, Βασιλική Τσαμπιέρη, Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης και Νίκος Φραγκάκης. Υπεύθυνη Επιστημονική Συνεργάτιδα του Ε΄ Τμήματος είναι η κα Χριστίνα Παπαδοπούλου.

2. Το Ε΄ Τμήμα συνεδρίασε στις 10.7.2007. Κατ' αυτή συζητήθηκε το ζήτημα της εκτροπής του Αχελώου, ως πρόβλημα μείζονος επέμβασης στο περιβάλλον, όπως και η υιοθέτηση από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ (3.5.2007, βλ. Γ΄ Τμήμα της παρούσας έκθεσης πεπραγμένων) του ψηφίσματος για το κλείσιμο του στρατοπέδου Γκουαντάναμο των ΗΠΑ, μετά από σχετική πρόταση και εισήγηση του κ. Απέργη και του Ε΄ Τμήματος.

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί τα σχετικά με το περιβάλλον ζητήματα με αυξανόμενη ένταση, πραγματοποίησε, δε, τον Δεκέμβριο του 2007 συνάντηση με αρμόδιους φορείς και εμπειρογνώμονες (βλ. αναλυτικότερα στο Η΄ Τμήμα της παρούσας έκθεσης). Οι συμμετέχοντες αποφάσισαν να επικεντρωθούν στα ζητήματα προστασίας των δασών. Γι' αυτό τον λόγο, όταν η πρόταση για ενασχόληση με το θέμα της εκτροπής του Αχελώου παρουσιάστηκε στην Ολομέλεια της 20.03.08, μετά από εκτενή

συζήτηση, κατά τη διάρκεια της οποίας πολλά μέλη έλαβαν το λόγο και εξέφρασαν τις απόψεις τους, αποφασίστηκε να μην εξεταστεί το θέμα από την ΕΕΔΑ, δεδομένου, μάλιστα, ότι η υπόθεση εκκρεμεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

3. Για την χρονική περίοδο που καλύπτει αυτή η έκθεση (15.3.2007-31.3.2008), ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες διεθνείς συνεργασίες, συμμετοχές σε συνέδρια, κλπ:

Α) Στο πλαίσιο του UNOHCHR (Γραφείο της Ύπατης Αρμοστού του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα):

19η ετήσια συνάντηση του Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου (ICC) των Εθνικών Επιτροπών ΔτΑ και παράλληλη συνάντηση της Ευρωπαϊκής ομάδας (ECC), στις 20-23 Απριλίου στην Γενεύη.

Η σύνοδος του ECC (βλ. ενημερωτικό σημείωμα στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης) ασχολήθηκε με τα ακόλουθα θέματα: (α) η προοπτική επικύρωσης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία από τις ευρωπαϊκές χώρες, (β) η πρόταση του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας με τις Εθνικές Επιτροπές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, (γ) η από κοινού ανάλυση των ευρωπαϊκών οδηγιών από δίκτυο εμπειρογνωμόνων, και (δ) η παροχή τεχνογνωσίας και, γενικότερα, υποστήριξης στις χώρες που θέλουν να ιδρύσουν εθνικές επιτροπές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, (ε) η πραγματοποίηση ετήσιας -αντί πλήρους στρογγυλής τράπεζας σε συνδυασμό με τακτικές θεματικές συναντήσεις.

Τη 19η σύνοδο του ICC απασχόλησαν τα ακόλουθα ζητήματα: οι εκθέσεις του Γενικού Γραμματέα, οι οποίες υπεβλήθησαν στην 4η σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η διαδικασία που ακολουθεί το ICC, προκειμένου να πιστοποιήσει τη συμμόρφωση των εθνικών επιτροπών με τις Αρχές του Παρισιού, και οι τρόποι ενδυνάμωσης της συμμετοχής των Εθνικών Επιτροπών στο έργο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ακόμη, έγινε αναφορά στο περιεχόμενο και τα αποτελέσματα των περιφερειακών θεματικών και συντονιστικών συναντήσεων/συνεδρίων των Εθνικών Επιτροπών της Ασίας/Ειρηνικού, της Αφρικής, της Αμερικής και της Ευρώπης. Η σύνοδος υιοθέτησε την έκθεση της Υποεπιτροπής Πιστοποίησης, ενώ έγινε εκτενής συζήτηση για τον ρόλο των Εθνικών Επιτροπών στο έργο των Οργάνων

Παρακολούθησης της Εφαρμογής των Συμβάσεων του ΟΗΕ (treaty-bodies) και παρουσίαση των συμπερασμάτων της σχετικής στρογγυλής τράπεζας, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 21-26 Φεβρουαρίου 2006. Συζητήθηκε, επιπλέον, η έκθεση της 8ης Διεθνούς Διάσκεψης των Εθνικών Επιτροπών στην Σάντα Κρουζ της Βολιβίας (Οκτώβριος 2006), που είχε σαν θέμα της τις προκλήσεις που δημιουργεί για τις Εθνικές Επιτροπές το φαινόμενο της μετανάστευσης. Και αυτή η συνάντηση ασχολήθηκε με τα επόμενα βήματα που θα ακολουθήσουν οι Εθνικές Επιτροπές σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Τέλος, ξεκίνησε ο σχεδιασμός της 9ης Διεθνούς Διάσκεψης των Εθνικών Επιτροπών (2008) στην Κένυα, ενώ η κα Lynch, εκ μέρους της Εθνικής Επιτροπής του Καναδά, εξελέγη πρόεδρος του ICC, με την Εθνική Επιτροπή της Κορέας στην θέση του αντιπροέδρου. (βλ. αναλυτικότερο ενημερωτικό σημείωμα στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης).

Β) Στο πλαίσιο της συνεργασίας με το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης συγκάλεσε την πρώτη συνάντηση των υπευθύνων επικοινωνίας των Εθνικών Επιτροπών με το γραφείο του στο Στρασβούργο, στις 6-7 Οκτωβρίου 2007. Η επιστημονική συνεργάτιδα, αρμόδια για το Ε΄ Τμήμα της ΕΕΔΑ, ορίστηκε ως υπεύθυνη επικοινωνίας. Μεταξύ των πολλών ιδεών για συνεργασία που συζητήθηκαν, ο Επίτροπος υπογράμμισε τον εν δυνάμει ρόλο των Εθνικών Επιτροπών στην παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων του ΕΔΔΑ. Ακόμη διαβίβασε το αίτημα της Διεύθυνσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή των δύο Συστάσεων (CM Rec (2004) 5 και CM Rec (2004) 6) που διατυπώθηκαν το 2004 από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα Κράτη μέλη. Η υπεύθυνη επικοινωνίας συντόνισε την ανταπόκριση της ΕΕΔΑ στο αίτημα αυτό. (βλ. αναλυτικό ενημερωτικό σημείωμα στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης).

Επιπλέον, το North-South Centre του Συμβουλίου της Ευρώπης, διοργάνωσε στη Λισαβόνα, στις 16-17 Νοεμβρίου, το Ετήσιο Φόρουμ σε συνεργασία με την Επιτροπή της Βενετίας και το Γραφείο του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η επιστημονική συνεργάτιδα του Ε΄ Τμήματος παρουσίασε εισήγηση με θέμα τον ρόλο των Εθνικών Επιτροπών στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων (βλ. αναλυτικότερο ενημερωτικό σημείωμα στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης).

Γ) Στα πλαίσια της συνεργασίας με ομόλογες Επιτροπές στον ευρωπαϊκό και τον διεθνή χώρο:

Η Ευρωπαϊκή Συντονιστική Ομάδα των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συνήλθε επίσης στο Βερολίνο (στις 14.6), το Δουβλίνο (17.9) και την Κοπεγχάγη (3.12). Στο *Βερολίνο*, συζητήθηκαν: η εκπροσώπηση των Εθνικών Επιτροπών στις συναντήσεις με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η ώθηση προς τις κυβερνήσεις να επικυρώσουν τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Μεταναστών Εργαζομένων και των Οικογενειών τους του 1990, το πρόγραμμα JOIN σχετικά με τη δημιουργία νέων Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων, όπως και άλλα ζητήματα εσωτερικής λειτουργίας. Στο *Δουβλίνο*, συζητήθηκαν: ως προς τα ζητήματα της *Ευρωπαϊκής Ένωσης*, η συγκρότηση δικτύου εμπειρογνωμόνων για τα ζητήματα ασύλου και μετανάστευσης αποτελούμενου από εκπροσώπους εθνικών επιτροπών, η συνεργασία μεταξύ των Εθνικών Επιτροπών και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και η προστασία των προσωπικών δεδομένων ως ζήτημα που αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην Ευρώπη. Ως προς τον *ΟΑΣΕ*, συζητήθηκε η συνεργασία του Γραφείου του ΟΑΣΕ για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με τις Εθνικές Επιτροπές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το σχετικό σχέδιο Πρωτοκόλλου. Ως προς τον *ΟΗΕ*, αναπτύχθηκε η ιδέα της διάδοσης και κυκλοφορίας από το Γραφείο Εθνικών Επιτροπών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μιας συλλογής εγγράφων, τα οποία θα περιγράφουν τις δυνατότητες των Εθνικών Επιτροπών να αξιοποιήσουν τους μηχανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Ακόμη, στα πλαίσια των προσπαθειών προώθησης της επικύρωσης της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η ΕΕΔΑ παρουσίασε την πρωτοβουλία της να διοργανώσει συνέδριο για την επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με θέμα τη συγκεκριμένη σύμβαση (βλ. Μέρος Ε΄ της παρούσας έκθεσης). Στην τέταρτη συνάντηση για το έτος 2007, στην *Κοπεγχάγη*, συζητήθηκε ο ρόλος των Εθνικών Επιτροπών στην παρακολούθηση της εφαρμογής του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων, ενώ συμφωνήθηκε να προσκληθούν η Επιτροπή Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ην. Βασιλείου και η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Σκωτίας στην ευρωπαϊκή ομάδα Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. (βλ. αναλυτικότερο ενημερωτικό σημείωμα στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης)

Άλλη δραστηριότητα αποσκοπούσα στην *βελτίωση των στρατηγικών επικοινωνίας* των Εθνικών Επιτροπών, ήταν η συνάντηση που διοργάνωσε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βόρειας Ιρλανδίας, στο Μπέλφαστ στις 3 Οκτωβρίου 2007. Η επιστημονική συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου, υπεύθυνη για θέματα διεθνούς επικοινωνίας, συμμετείχε σε αυτή την συνάντηση εργασίας (β. αναλυτικά στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης).

Στο πλαίσιο του *Ευρω-Αραβικού διαλόγου* των Εθνικών Επιτροπών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, πραγματοποιήθηκαν τρεις συναντήσεις: στο Αμάν (18-19 Απριλίου), στην Κοπεγχάγη (21-23 Οκτωβρίου) και στο Κάιρο (13-15 Ιανουαρίου) (Βλ. ενημερωτικά σημειώματα, στο Μέρος ΣΤ΄ της έκθεσης). Η πρώτη συνάντηση στο *Αμάν* είχε ως θέμα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η συνάντηση οργανώθηκε από το Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ιορδανίας και το Δανικό Ινστιτούτο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου, η οποία και προήδρευσε των εργασιών.

Η δεύτερη συνάντηση στην *Κοπεγχάγη* είχε ως επίκεντρο της συζήτησης τα ζητήματα διακρίσεων. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από τον Πρόεδρο, κ. Κ. Παπαϊωάννου, ο οποίος παρουσίασε εισήγηση εκ μέρους των ευρωπαϊκών Εθνικών Επιτροπών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κατά τη συνεδρία με θέμα τη διάκριση με βάση το φύλο.

Κατά την τρίτη συνάντηση στο *Κάιρο*, συνεδρίασαν η Ομάδα Εργασίας σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση και η Ομάδα Εργασίας για τα αντιτρομοκρατικά μέτρα. Η επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, κα Χ. Παπαδοπούλου, έκανε εισήγηση για το ελληνικό πλαίσιο που ρυθμίζει την πρόσβαση στην πληροφόρηση (βλ. εισήγηση στο ΣΤ΄ Τμήμα της παρούσας έκθεσης).

Ενημερωτικά σημειώματα για όλες τις διεθνείς συνεργασίες και δραστηριότητες του Ε΄ Τμήματος και της ΕΕΔΑ γενικότερα κατά την διάρκεια του 2007, περιλαμβάνονται στο Μέρος ΣΤ΄ της παρούσας έκθεσης πεπραγμένων.

ΕΜΑΣΟΚΜ

Ενημερωτικό σημείωμα για τη δραστηριότητα της άτυπης Επιτροπής υπό την αιγίδα της ΕΕΔΑ Μελέτης και Αντιμετώπισης Σχολικών Ομάδων Κακοποίησης Μαθητών

Η Επιτροπή Μελέτης και Αντιμετώπισης Σχολικών Ομάδων Κακοποίησης Μαθητών (ΕΜΑΣΟΚΜ) συστάθηκε τον Ιούνιο του 2006 ως άτυπη επιτροπή υπό την αιγίδα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ).

Σκοπός της εν λόγω Επιτροπής είναι η διατύπωση σειράς ενδεικνυόμενων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας στα σχολεία. Στην ΕΜΑΣΟΚΜ μετέχουν εκπρόσωποι της Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης, της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδας, της Ελληνικής Εταιρίας Εγκληματολογίας, του Τομέα Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών, του Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη και του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Πρόεδρος της ΕΜΑΣΟΚΜ είναι η καθηγ. Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου.

Το 2007 η ΕΜΑΣΟΚΜ συνεργάστηκε με εκπαιδευτικούς, μαθητές, ψυχολόγους, εγκληματολόγους, παιδοψυχιάτρους αλλά και με άλλους αρμόδιους φορείς όπως το ΚΕΘΕΑ και το ΕΚΚΕ. Στο πλαίσιο των εργασιών της απηύθυνε, μέσω της ΟΛΜΕ, ερωτηματολόγια προς τους εκπαιδευτικούς της χώρας προκειμένου να συλλέξει στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη και δράση «ομάδων κακοποίησης μαθητών». Τα ερωτηματολόγια αυτά έχουν τεθεί υπό επεξεργασία και τα αποτελέσματα θα ληφθούν υπόψη για τις τελικές προτάσεις της ΕΜΑΣΟΚΜ. Επίσης η ΕΜΑΣΟΚΜ συνέλεξε υλικό σχετικά με προγράμματα και καλές πρακτικές που εφαρμόστηκαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας στα σχολεία (bullying), όπως η Δανία, η Ολλανδία, η Ιρλανδία, η Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το υλικό αυτό επεξεργάζεται ερευνητική ομάδα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κατά τις συνεδριάσεις της εν λόγω Επιτροπής εκλήθησαν και εξέθεσαν τις απόψεις τους και άτομα με ειδική εμπειρία, όπως ψυχολόγοι-ψυχίατροι, διδάσκοντες σε ιδιωτικά και δημόσια σχολεία και κοινωνιολόγοι. Τα μέλη της άτυπης αυτής Επιτροπής δεν αμείβονται.

Οι εργασίες της ΕΜΑΣΟΚΜ αναμένεται να ολοκληρωθούν μέσα στο έτος 2008.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Α. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 1

Παρατηρήσεις επί του Ν. 3536/2007 με τίτλο «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»

Παρατηρήσεις επί του Ν. 3536/2007 με τίτλο «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης»[1]

Εκκινώντας από την, έστω και καθυστερημένη, παραδοχή ότι η μετανάστευση συνιστά ένα δυναμικό, πολύμορφο, αναπόφευκτο και αξιοποιήσιμο από την ελληνική κοινωνία φαινόμενο, ο νομοθέτης προχώρησε στην τροποποίηση του οικείου νομοθετικού πλαισίου (βασικώς του Ν. 3386/2005), δίνοντας ταυτόχρονα μια νέα (τέταρτη στη σειρά) δυνατότητα νομιμοποίησης της διαμονής ορισμένων κατηγοριών αλλοδαπών. Η νέα νομοθετική παρέμβαση (ήδη Ν. 3536/2007) έχει ως διακηρυγμένο στόχο την περαιτέρω απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών που αφορούν τη χορήγηση και ανανέωση των αδειών διαμονής, με γνώμονα τη θεμελιώδη επιλογή για την προώθηση της ενταξιακής προοπτικής των μεταναστών, η οποία, εξάλλου, αντανακλά και τις κατευθύνσεις - εθνικές και κοινοτικές - για τη διαχείριση του φαινομένου της μετανάστευσης.

Πράγματι, σε ορισμένα σημεία επήλθαν βελτιώσεις προς την κατεύθυνση της απλοποίησης και αποτελεσματικότητας των διαδικασιών, ενώ πρέπει να επισημανθεί η ιδιαίτερα σημαντική πρόβλεψη για τη σύσταση Εθνικής Επιτροπής για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών.

Ωστόσο, παρά τις διακηρύξεις, κάποιες από τις επιλογές ή τις παραλείψεις του νέου νόμου αποκλίνουν σαφώς από τους δεδηλωμένους στόχους και δημιουργούν γενικότερο προβληματισμό. Ο προβληματισμός αυτός εστιάζεται ιδίως στα εξής σημεία:

1. Η επιλογή να συσταθεί Εθνική Επιτροπή για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών καταδεικνύει την κοινώς πλέον αποδεκτή ανάγκη σχεδιασμού, οργάνωσης, συντονισμού και προώθησης ενταξιακών πολιτικών και δράσεων, πέρα από τη συγκυρία και πέρα από εμβαλωματικές λύσεις. Εκπλήσσει δυσάρεστα, επομένως, το γεγονός ότι από τη σύνθεση της Επιτροπής απουσιάζει παντελώς η εκπροσώπηση των ίδιων των μεταναστών μέσω οργανώσεων ή φορέων τους αλλά και

[1] *Η εν λόγω απόφαση ελήφθη ομοφώνως κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ της 3ης Μαΐου 2007 Εισηγητές: κ. Ανδρέας Τάκης, κ. Κώστας Μποτόπουλος, κ. Γιάννης Ιωαννίδης και κ. Σπύρος Απέργης, Μέλη του Γ΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ.*

εν γένει μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον οικείο χώρο. Οι αρνητικές εντυπώσεις για τον τρόπο που φαίνεται να αντιμετωπίζει η Πολιτεία τη διαδικασία της ένταξης των μεταναστών επιτείνονται, μάλιστα, από το γεγονός ότι η εκπροσώπηση των μεταναστών στην Επιτροπή θα πραγματοποιείται με τη διαμεσολάβηση του Προέδρου του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής, ο οποίος ορίζεται ρητά ως διαμεσολαβητικός σύνδεσμος της Επιτροπής με την κοινωνία των πολιτών (άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 3536/2007). Θεωρούμε ότι, σε κάθε περίπτωση, η επίμαχη ρύθμιση δεν αρμόζει σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή πολιτική για τη μετανάστευση και τους μετανάστες.

2. Σε μερικές περιπτώσεις ο νέος νόμος αποκλίνει όχι μόνο από την ίδια τη στοχοθεσία του, αλλά και από θετικές ρυθμίσεις του τροποποιηθέντος Ν. 3386/2005, υιοθετώντας δυσλειτουργικές και αδιέξοδες επιλογές του προγενέστερου Ν. 2910/2001. Χαρακτηριστική από τη σκοπιά αυτή είναι η περίπτωση των λεγομένων αδειών για «ανθρωπιστικούς λόγους». Οι ρυθμίσεις του άρθρου 44 του Ν. 3386/2005 για τη χορήγηση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, χωρίς να απαιτείται ως προϋπόθεση η κατοχή διαβατηρίου με θεώρηση εισόδου στη χώρα, είχαν αποτελέσει μια από τις θετικότερες και σημαντικότερες επιλογές του νομοθέτη, οι οποίες βελτίωναν αισθητά το προϊσχύον οικείο κανονιστικό πλαίσιο του Ν. 2910/2001. Και τούτο διότι, όπως αποδείχθηκε στην πράξη, δόθηκε έτσι, με ευελιξία και αποτελεσματικότητα, η δυνατότητα τακτοποίησης της διαμονής προσώπων που είτε είχαν εκπέσει της νομιμότητας με υπαιτιότητα της Διοίκησης είτε είχαν αναπτύξει ισχυρούς δεσμούς με την Ελλάδα είτε ήταν αντικειμενικά αδύνατη η απομάκρυνσή τους από τη χώρα (λ.χ. σύζυγοι ή γονείς ημεδαπών, γεννηθέντες στην Ελλάδα, θύματα σωματεμπορίας που δεν έχουν υπαχθεί στη σχετική προστασία του νόμου κ.ά.). Δυστυχώς, όμως, με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 11 του νέου νόμου σημειώνεται μια σοβαρή υπαναχώρηση με την πρόβλεψη περί κατοχής διαβατηρίου με θεώρηση εισόδου ως προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Η σχετική ανελαστική προσέγγιση, ίδια με αυτήν του Ν. 2910/2001, είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσει στον αποκλεισμό από τη δυνατότητα τακτοποίησης σημαντικού αριθμού αλλοδαπών, που διαθέτουν προφανή ισχυρό δεσμό με τη χώρα, αλλά όχι διαβατήριο με θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα.

3. Η νέα δυνατότητα νομιμοποίησης της διαμονής αλλοδαπών στην Ελλάδα που προβλέπεται από τις οικείες διατάξεις του Ν. 3536/2007 (άρθρο 18 παρ. 4) είναι ουσιαστικά συνέχεια της σχετικής διαδικασίας του άρθρου 91 παρ. 11 του Ν. 3386/2005. Ως βασική προϋπόθεση για

τη «νομιμοποίηση» τίθεται και πάλι η διαμονή των ενδιαφερόμενων προσώπων στην Ελλάδα πριν τις 31/12/2004, ενώ για την έγκυρη απόδειξη του γεγονότος αυτού προβλέπονται, με περιοριστικό και άτολμο τρόπο, πέντε μόλις δικαιολογητικά. Ιδιαίτερος προβληματισμός γεννάται από τη μη συμπερίληψη μεταξύ αυτών της αίτησης ασύλου προς τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, παρά το γεγονός ότι αναμφισβήτητα αποτελεί έγγραφο βέβαιης και δημόσια πιστοποιημένης χρονολογίας. Με την παράλειψη αυτή η ομάδα των αιτούντων άσυλο, μια σημαντική πληθυσμιακά ομάδα αλλοδαπών που διαμένουν επί μακρόν στην Ελλάδα, και των οποίων η απομάκρυνση από τη χώρα στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν είναι εφικτή, θα εξακολουθήσει να διαβιεί σε ένα καθεστώς ανασφάλειας και αβεβαιότητας. Την ίδια στιγμή η διαδικασία του ασύλου ενώπιον των αρμόδιων αστυνομικών αρχών θα παραμένει αδιέξοδη και χωρίς ελπίδα αποσυμφόρησης και ορθολογικής λειτουργίας.

4. Από την πρόσφατη νομοθετική παρέμβαση, και παρά τις σχετικές επισημάνσεις και προτάσεις που έχουν υποβληθεί από διάφορους φορείς, απουσιάζουν τροποποιητικές ρυθμίσεις σχετικά με τις ιδιαίτερα κρίσιμες από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαδικασίες και όρους διοικητικής απέλασης και κράτησης των αλλοδαπών. Το ζήτημα της πλήρους και επαρκούς προστασίας των αλλοδαπών ανηλίκων από την απέλαση, οι διαδοχικές πράξεις διοικητικής απέλασης και επαναλαμβανόμενης κράτησης επί συνεχή τρίμηνα σε βάρος του ίδιου προσώπου, παρότι η απομάκρυνσή του από τη χώρα είναι διαπιστωμένα ανέφικτη, η δι' αυτόν τον τρόπο μετατροπή της διοικητικής κράτησης από μέσο για την εκτέλεση της διοικητικής απέλασης σε αυτοτελή μορφή τιμωρίας, η σε κάθε περίπτωση εξάντληση του ανώτατου ορίου διοικητικής κράτησης, αλλά και γενικότερα το καθεστώς της διαμονής αλλοδαπών των οποίων η απέλαση είναι ανέφικτη δεν εθίγησαν ούτε κατ' ελάχιστον από το νομοθέτη. Προβληματικό θεωρούμε επίσης τον συνεχιζόμενο περιορισμό της κινητικότητας των νομίμως διαβιούντων αλλοδαπών στη χώρα μας (άρθρα 6 παρ. 3, 6 παρ. 4, 9 παρ.2, 9 παρ. 3), είτε αυτή αφορά την επιλογή της επαγγελματικής κατεύθυνσης είτε του τόπου παροχής υπηρεσιών είτε το ύψος της επένδυσης για την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

5. Η εδραίωση των μεταναστευτικών ροών προς τη χώρα μας σε συνδυασμό με τις αλλεπάλληλες νομοθετικές μεταβολές αλλά και τις ελλείψεις και γραφειοκρατικές αγκυλώσεις που εκδηλώνονται κατά την εφαρμογή των εκάστοτε κειμένων διατάξεων έχει δημιουργήσει πληθυσμιακές ομάδες αλλοδαπών που κινούνται με διαφορετικές ταχύτητες ένταξης στην εγχώρια κοινωνική ζωή. Διαρκώς αυξανόμενο

ποσοστό μεταναστών σήμερα δεν επιζητά απλώς την ένταξη αλλά διεκδικεί περαιτέρω δικαιώματα όπως π.χ. πολιτικά δικαιώματα (δικαίωμα ψήφου στις τοπικές εκλογές). Ως εκ τούτου είναι απαραίτητο, για έναν περαιτέρω λόγο, στην Εθνική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών να μετέχουν και οργανώσεις μεταναστών. Διαφορετική είναι όμως η οπτική γωνία που επιβάλλεται όσον αφορά τον πληθυσμό των μεταναστών που αντιμετωπίζουν σοβαρή υστέρηση ως προς την ένταξή τους, παρά τον ενδεχομένως μακρό ήδη χρόνο παραμονής τους στη χώρα. Τα αίτια της υστέρησης αυτής μολονότι ενδέχεται να ποικίλουν κατά περίπτωση συνήθως έγκειται εν μέρει στο γεγονός της έλλειψης τυπικού τίτλου παραμονής. Δεν είναι βέβαια δυνατόν, να υπάρχει και για τις δύο αυτές κατηγορίες μεταναστών μία ενιαία πολιτική οριζόντια εφαρμοζόμενη. Αντιθέτως απαιτείται μια ευέλικτη πολιτική που να στοχεύει στις συγκεκριμένες υπάρχουσες ομάδες μεταναστών με στόχο την ένταξή τους, επιλύοντας πρωτίστως, εκεί όπου υπάρχει μακρόχρονη παραμονή, το ζήτημα που αποτελεί βασική τροχοπέδη της υπαγωγής τους σε τέτοια προγράμματα, δηλαδή την κανονικότητα της παραμονής τους.

Καταλήγοντας, θα θέλαμε να επιστήσουμε την προσοχή της Διοίκησης στα ακόλουθα γενικότερα ζητήματα:
α) Δεδομένης της φύσης των ρυθμίσεων του νόμου, οι (πολλές) κανονιστικές πράξεις και εγκύκλιοι που θα εκδοθούν κατ' εξουσιοδότησή του θα ήταν ευκταίο να ερμηνεύουν τις διατάξεις του νόμου κατά τον ευρύτερο δυνατό και επιεικέστερο για τους αλλοδαπούς τρόπο, έτσι ώστε να οδηγούμαστε σε λύσεις ενσωμάτωσης και όχι αποκλεισμού όσων πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις,
β) Αντιθέτως οι εμπεριεχόμενες στο νόμο κυρωτικές/ποινικές διατάξεις θα πρέπει να ερμηνεύονται με τον πιο στενό και συσταλτικό τρόπο. Προς αυτή την κατεύθυνση, πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν βοηθούν πολλές από τις τέτοιου είδους διατάξεις του νόμου, όπως είναι διατυπωμένες (παράδειγμα η διάταξη του άρθρου 3, όπου δεν προσδιορίζεται ούτε ο τόπος επιβολής της ποινής ούτε το είδος του εγκλήματος που είναι δυνατόν να επιφέρει άρνηση της αρμόδιας υπηρεσίας για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής).

Αθήνα, 3 Μαΐου 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 2

Απόφαση σχετικά με ενδεχόμενη ελληνική εμπλοκή στις έκνομες πτήσεις της CIA

Απόφαση σχετικά με ενδεχόμενη ελληνική εμπλοκή στις έκνομες πτήσεις της CIA[1]

Σύμφωνα με πολλές αξιόπιστες έρευνες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας τα τελευταία δύο χρόνια, ο εναέριος χώρος καθώς και ορισμένα αεροδρόμια ή/ και στρατιωτικές βάσεις στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων χωρών της Ευρώπης, έχουν χρησιμοποιηθεί από την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (Central Intelligence Agency, CIA) των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σε σχέση με τις πρακτικές που είναι γνωστές ως «παράδοση κρατουμένων» ("rendition")[2].

Οι πρακτικές αυτές αφορούν στη μεταφορά ατόμων από μία χώρα σε άλλη, συνήθως χωρίς να προηγηθεί οποιασδήποτε μορφής δικαστική ή διοικητική διαδικασία, όπως π.χ. η διαδικασία έκδοσης.

Συγκαταλέγονται:

- μεταγωγή κρατουμένων στο πλαίσιο του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» και παράδοσή τους στις αρχές άλλων κρατών,
- σύλληψη και κράτηση ατόμων από αλλοδαπές αρχές,
- απαγωγή υπόπτων σε ξένο έδαφος.

---

[1] *Η εν λόγω απόφαση ελήφθη ομοφώνως κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ της 3ης Μαΐου 2007, έπειτα από σχετική εισήγηση του ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας.*

[2] Ενδεικτικά, ως πιο χαρακτηριστική μπορούμε να αναφέρουμε την έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης: *Alleged secret detentions and unlawful inter-state transfers of detainees involving Council of Europe member states, Committee on Legal Affairs and Human Rights*, Rapporteur: Mr Dick Marty, Switzerland, Alliance of Liberals and Democrats for Europe, 12 Ιουνίου 2006. Στην έκθεση αυτή αναφέρεται ότι "μερικές από τις προαναφερθείσες χώρες και άλλες μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για συνεργασία/ συμπαιγνία- ενεργητική ή παθητική (με την έννοια πως ανέχτηκαν ή αμέλησαν να εκπληρώσουν το καθήκον της επίβλεψης)- συμπεριλαμβανομένων μυστικών κρατήσεων και παράνομων διακρατικών μεταγωγών απροσδιόριστου αριθμού προσώπων των οποίων η ταυτότητα παραμένει άγνωστη:

-Πολωνία και Ρουμανία, αναφορικά με τη διαχείριση μυστικών κέντρων κράτησης,

Γερμανία, Τουρκία, Ισπανία και Κύπρος για πτήσεις που ενείχαν παράνομη μεταφορά κρατουμένων,

-Ιρλανδία, Ην. Βασίλειο, Πορτογαλία, Ελλάδα και Ιταλία, διότι υπήρξαν ενδιάμεσοι σταθμοί πτήσεων που ενείχαν παράνομη μεταφορά κρατουμένων".

(http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc06/edoc10957.old.htm)

Τα περισσότερα κράτη, προς τα οποία οι ΗΠΑ μετάγουν τα θύματα της «παράδοσης κρατουμένων», είναι γνωστό πως χρησιμοποιούν βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Υπάρχουν καταγγελίες ότι κράτη στα οποία είναι γνωστό πως διαπράττονται βασανιστήρια έχουν επιλεγεί ακριβώς προκειμένου να παραλάβουν κρατουμένους για ανάκριση, καθώς και ότι ανακριτές των ΗΠΑ έχουν διατυπώσει απειλές προς κρατούμενους ότι θα σταλούν σε τέτοια κράτη.

Σε άλλες περιπτώσεις, θύματα «παραδόσεων κρατουμένων», τα οποία έχουν μεταχθεί στην δικαιοδοσία των ΗΠΑ από άλλες χώρες, έχουν κρατηθεί σε μυστικά κέντρα κράτησης, τα οποία διευθύνουν οι ΗΠΑ εκτός της επικράτειάς τους (τα κέντρα αυτά ορισμένες φορές αποκαλούνται και «μαύροι τόποι» / “black sites”).

Η ΕΕΔΑ θεωρεί αυτές τις πρακτικές παράνομες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, επειδή παρακάμπτουν οποιαδήποτε δικαστική ή διοικητική διαδικασία, όπως για παράδειγμα την έκδοση. Παρακάμπτεται ακόμα και η ειδική νομοθεσία που θεσπίστηκε για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Επιπροσθέτως, μια «παράδοση κρατουμένου» συνήθως συμπεριλαμβάνει πολλαπλές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως απαγωγή, αυθαίρετη σύλληψη και κράτηση και παράνομη μεταγωγή χωρίς την τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο νόμο.

Η σύλληψη και η κράτηση των περισσότερων θυμάτων «παράδοσης κρατουμένων» ήταν εξ αρχής παράνομες: ορισμένοι απήχθησαν, σε άλλους δεν δόθηκε καμία δυνατότητα πρόσβασης σε οποιαδήποτε δικαστική αρχή. Η «παράδοση κρατουμένων» παραβιάζει επίσης μια σειρά από άλλες εγγυήσεις σχετικές με την ασφάλεια και την ελευθερία του ατόμου - για παράδειγμα, τα θύματα της «παράδοσης κρατουμένων» δεν έχουν καμία δυνατότητα να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους, ούτε την αυθαίρετη απόφαση μεταγωγής τους από τη μια χώρα στην άλλη.

Η «παράδοση κρατουμένων» είναι καίριο στοιχείο στο παγκόσμιο σύστημα μυστικών μεταγωγών και αυθαίρετης κράτησης. Το σύστημα αυτό έχει σχεδιαστεί ώστε να κρατούνται άνθρωποι, συχνά με σκοπό την απόσπαση πληροφοριών από αυτούς, χωρίς κανέναν νομικό περιορισμό ή δικαστική επίβλεψη. Πολλά από τα θύματα της «παράδοσης κρατουμένων» έχουν κρατηθεί ή συνεχίζουν να κρατούνται εντελώς αυθαίρετα υπό καθεστώς «αναγκαστικής εξαφάνισης». Οι περισσότεροι από όσους κρατούνται σε μυστικά κέντρα κράτησης (τους λεγόμενους «μαύρους τόπους») έχουν υποβληθεί σε «παράδοση».

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, τα κράτη υποχρεούνται να απαγορεύ-

ουν τη μεταφορά και παράδοση ενός ατόμου σε άλλο κράτος, όπου το άτομο κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή άλλη μορφή κακομεταχείρισης, καθώς και να προλαμβάνουν, να ποινικοποιούν, να διερευνούν και να τιμωρούν πράξεις βασανισμού ή άλλης μορφής κακομεταχείρισης, τη συναυτουργία για διάπραξη βασανιστηρίων και τη συνέργεια ή την εξώθηση σε πράξεις βασανισμού.

Ένα κράτος, το οποίο βοηθά ή διευκολύνει άλλο κράτος στη διάπραξη παραβίασης του διεθνούς δικαίου, υπέχει διεθνή ευθύνη εφ' όσον το πράττει γνωρίζοντας τις περιστάσεις που περιβάλλουν την παραβίαση. Με άλλα λόγια, κράτη που εν γνώσει τους διευκολύνουν τα βασανιστήρια και την κακομεταχείριση, τις αναγκαστικές «εξαφανίσεις» και τη μυστική κράτηση, είναι συνυπεύθυνα για αυτές τις παραβιάσεις[3].

Η τελική έκθεση της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις ενέργειες της CIA στην Ευρώπη, παρά τη γενική έλλειψη συνεργασίας και μάλιστα την αντίσταση ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, επιβεβαιώνει τα συμπεράσματα ότι η συνέργεια ευρωπαϊκών χωρών επέτρεψε να πραγματοποιηθούν στην Ευρώπη έκνομες μεταγωγές από τη CIA.

Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημειώνει 64 στάσεις που πραγματοποίησαν σε ελληνικούς αερολιμένες αεροσκάφη, που χρησιμοποιούνταν από τη CIA, και εκφράζει την σοβαρή ανησυχία του σχετικά με τον σκοπό των εν λόγω πτήσεων, που σχετίζονται με κυκλώματα έκτακτων παραδόσεων και μεταφορές κρατουμένων. Επιπλέον, εκφράζει τη δυσαρέσκειά του για τις στάσεις που πραγματοποίησαν στην Ελλάδα αεροσκάφη που έχει αποδειχθεί ότι χρησιμοποιήθηκαν από τη

[3] Η έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, με τίτλο «Κάτω από τον ορίζοντα του ραντάρ: Μυστικές πτήσεις προς τα βασανιστήρια και την «εξαφάνιση», καταδεικνύει ότι η CIA εκμεταλλεύεται τις πρακτικές αεροπλοΐας που, σε άλλη περίπτωση, θα απαιτούσαν οι πτήσεις της να δηλώνονται στις αρχές πολιτικής αεροπορίας. Η έκθεση καταγράφει δεκάδες προορισμούς ανά τον κόσμο, όπου προσγειώθηκαν και απογειώθηκαν αεροσκάφη που συνδέονται με πτήσεις έκνομων μεταγωγών. Καταγράφει επίσης ιδιωτικές αερογραμμές που διαθέτουν άδεια να προσγειώνονται στις στρατιωτικές βάσεις των ΗΠΑ παγκοσμίως. Η Διεθνής Αμνηστία έχει στη διάθεσή της στοιχεία για σχεδόν 1.000 πτήσεις που συνδέονται ευθέως με τη CIA, οι περισσότερες από τις οποίες χρησιμοποίησαν τον ευρωπαϊκό εναέριο χώρο. Πρόκειται για πτήσεις αεροσκαφών που φαίνεται ότι χειριζόταν μονίμως η CIA μέσω εταιρειών-βιτρίνα. Σε άλλη, δεύτερη κατηγορία, υπάρχουν στοιχεία για περίπου 600 άλλες πτήσεις αεροσκαφών που έχει επιβεβαιωθεί ότι χρησιμοποιήθηκαν τουλάχιστον προσωρινά από τη CIA. Η έκθεση περιγράφει λεπτομερώς τους προορισμούς και το ιδιοκτησιακό καθεστώς συγκεκριμένων αεροσκαφών, που συνδέονται με ανθρώπους που μεταφέρθηκαν παράνομα, από τους οποίους έχει πάρει συνεντεύξεις η Διεθνής Αμνηστία.

CIA σε άλλες περιπτώσεις για τις έκτακτες παραδόσεις κατονομαζόμενων προσώπων[4].

[4] Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αναφέρει κατά λέξη, μεταξύ άλλων, ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:
«Είναι πεπεισμένο ότι τα δικαιώματα του ατόμου και ο πλήρης σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμβάλλουν στην ασφάλεια· θεωρεί απαραίτητο ότι στη σχέση μεταξύ της ανάγκης για ασφάλεια και των ατομικών δικαιωμάτων, τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να τυγχάνουν πάντοτε πλήρους προστασίας, διασφαλίζοντας ότι οι φερόμενοι ως τρομοκράτες δικάζονται και καταδικάζονται σε πλαίσιο νόμιμης δίκης·
Εκφράζει τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών χωρών δεν αισθάνθηκαν την ανάγκη να ζητήσουν διευκρινίσεις από την αμερικανική κυβέρνηση σχετικά με την ύπαρξη μυστικών φυλακών εκτός της επικράτειας των ΗΠΑ·
Υπενθυμίζει ότι το πρόγραμμα κατ' εξαίρεση παραδόσεων αποτελεί εξωδικαστική πρακτική η οποία αντιβαίνει στους καθιερωμένους κανόνες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφού κατά την πρακτική αυτή ένα πρόσωπο ύποπτο για τρομοκρατική δράση απάγεται, συλλαμβάνεται ή/ και παραδίδεται σε αμερικανούς αξιωματούχους για να τεθεί υπό κράτηση ή/ και μεταφέρεται παρανόμως σε άλλη χώρα για να υποβληθεί σε ανάκριση και να κρατηθεί, συνήθως χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας με τον έξω κόσμο και συχνά κινδυνεύει από βασανιστήρια·
Εκφράζει τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι οι οικογένειες των θυμάτων δεν έχουν απολύτως καμία ενημέρωση για την τύχη των συγγενών τους·
Καταδικάζει τις κατ' εξαίρεση παραδόσεις ως παράνομο μέσο που χρησιμοποιούν οι ΗΠΑ στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας· καταδικάζει, επιπλέον, την αποδοχή και την απόκρυψη της πρακτικής αυτής, σε αρκετές περιπτώσεις, από τις μυστικές υπηρεσίες και τις κυβερνητικές αρχές ορισμένων ευρωπαϊκών κρατών·
Καταδικάζει κάθε συμμετοχή στις ανακρίσεις θυμάτων παράνομων παραδόσεων, επειδή αποτελεί καταδικαστέα νομιμοποίηση του είδους αυτού παράνομης διαδικασίας, ακόμη και όταν οι συμμετέχοντες στις ανακρίσεις δεν φέρουν άμεση ευθύνη για την απαγωγή, την κράτηση τον βασανισμό ή την κακομεταχείριση των θυμάτων.
Τονίζει ότι τουλάχιστον 1245 πτήσεις που εκτελέστηκαν από τη CIA πραγματοποιήθηκαν εντός του ευρωπαϊκού εναέριου χώρου ή πραγματοποίησαν στάσεις σε ευρωπαϊκούς αερολιμένες από τα τέλη του 2001 έως τα τέλη του 2005, στις οποίες πρέπει να προστεθεί απροσδιόριστος αριθμός στρατιωτικών πτήσεων για τους ίδιους σκοπούς· υπενθυμίζει ότι, αφενός, ενδεχομένως να πραγματοποιήθηκαν περισσότερες πτήσεις της CIA από αυτές που επιβεβαιώθηκαν από τις έρευνες που διεξήχθησαν από την προσωρινή επιτροπή, ενώ, αφετέρου, δεν χρησιμοποιήθηκαν όλες αυτές οι πτήσεις για κατ' εξαίρεση παραδόσεις·
Σημειώνει τις 64 στάσεις που πραγματοποίησαν σε ελληνικούς αερολιμένες αεροσκάφη που χρησιμοποιούνταν από τη CIA και εκφράζει τη σοβαρή ανησυχία του σχετικά με τον σκοπό των εν λόγω πτήσεων που προέρχονταν από ή είχαν προορισμό χώρες που σχετίζονται με κυκλώματα κατ' εξαίρεση παραδόσεων και μεταφορές κρατουμένων· εκφράζει τη δυσαρέσκειά του για τις στάσεις που

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
α) πιστή στην πάγια θέση της πως η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της ένοπλης βίας δεν μπορεί παρά να γίνεται με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο και τα δικαιώματα του ανθρώπου,
β) αξιολογώντας το υλικό που βρίσκεται στα χέρια της και λαμβάνοντας υπόψη και τις εκθέσεις και παρατηρήσεις τόσο του Συμβουλίου της Ευρώπης όσο και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, απευθύνεται στην ελληνική κυβέρνηση και της προτείνει:
1. Να ζητήσει από την κυβέρνηση των ΗΠΑ να δηλώσει εάν χρησιμοποίησε αεροδρόμια ή στρατιωτικές βάσεις της στην Ελλάδα ή τον ελληνικό εναέριο χώρο, για τους σκοπούς έκτακτων παραδόσεων κρατουμένων.
2. Να δημοσιοποιήσει κατά πόσον η κυβέρνηση των ΗΠΑ έχει ποτέ ζητήσει διπλωματική έγκριση από Έλληνες αξιωματούχους προκειμένου να διεξαχθούν πτήσεις «παραδόσεων κρατουμένων», ή κατά πόσον Έλληνες αξιωματούχοι είχαν ποτέ κάποια πληροφόρηση από τις ΗΠΑ για πτήσεις «παραδόσεων κρατουμένων» που χρησιμοποιούσαν, ή επρόκειτο να χρησιμοποιήσουν αεροδρόμια σε ελληνικό έδαφος. Σε τέτοια περίπτωση, ποια ήταν η απάντηση της ελληνικής κυβέρνησης; Η ελληνική κυβέρνησή ζητά ή λαμβάνει παγίως επιβεβαίωση του σκοπού ή της αποστολής πτήσεων που διεξάγονται από υπηρεσίες ασφαλείας άλλων χωρών; Αν ναι, να προβεί η ελληνική κυβέρνηση σε δημόσια ενημέρωση για τις πληροφορίες που ζητούνται, καθώς και τη διαδικασία που ακολουθείται, σε περίπτωση που δεν παρέχονται αυτές οι πληροφορίες. Συστήνεται επίσης να δημοσιοποιηθεί η τυχόν ύπαρξη οποιωνδήποτε περιστατικών με πτήσεις της CIA, στα οποία τα ερωτήματα αυτά να παρέμειναν αναπάντητα ή παρασχέθηκαν οι απαραίτητες πληροφορίες.
3. Να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποτραπεί η μελλοντική χρήση του εναέριου χώρου και των αεροδρομίων της Ελλάδας από αεροσκάφη που χρησιμοποιούνται για παράνομες δραστηριότητες, ζητώντας, μεταξύ άλλων, επαρκείς πληροφορίες από τα αεροσκάφη που ζητούν να διέλθουν από τον ελληνικό εναέριο χώρο.
4. Να εξετάσει αν η ισχύουσα νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα στους Έλληνες αξιωματούχους να αναγκάσουν ένα αεροσκάφος, για το οποίο

πραγματοποίησαν στην Ελλάδα αεροσκάφη που έχει αποδειχθεί ότι χρησιμοποιήθηκαν από τη CIA, σε άλλες περιπτώσεις, για τις κατ' εξαίρεση παραδόσεις των Bisher Al-Rawi, Jamil El-Banna, Abou Elkassim Britel, Khaled El-Masri, Binyam Mohammed και Maher Arar και για την απέλαση των Ahmed Agiza και Mohammed El-Zari». Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Ευ2006/2200/14-2-2007.

υπάρχει η υπόνοια ότι βρίσκεται σε αποστολή «παράδοσης κρατουμένων», να προσγειωθεί σε ελληνικό αεροδρόμιο και υπό ποιές περιστάσεις η ελληνική νομοθεσία επιτρέπει, ή επιβάλλει, στα ελληνικά σώματα ασφαλείας (ή τις ένοπλες δυνάμεις) να επιβιβαστούν στο αεροσκάφος για έλεγχο.

5. Να διευκρινίσει αν οι ΗΠΑ διατηρούσαν ή διατηρούν οποιαδήποτε εγκατάσταση κράτησης ή ανάκρισης στη χώρα, ή οποιαδήποτε εγκατάσταση της οποίας ο σκοπός της είναι άγνωστος. Συστήνεται επίσης στην ελληνική κυβέρνηση να περιγράψει τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί προκειμένου να διερευνήσει τις καταγγελίες αυτές, καθώς και προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη ή μη τέτοιων εγκαταστάσεων.

6. Να δηλώσει ότι οι έκνομες μεταγωγές και οι πτήσεις έκνομων μεταγωγών δεν επιτρέπονται και να λάβει αποτελεσματικά μέτρα που να αποτρέπουν τις έκνομες μεταγωγές μέσω του ελληνικού εδάφους και τις πτήσεις έκνομων μεταγωγών μέσω του ελληνικού εναέριου χώρου.

7. Να ξεκινήσει ή να συνεχίσει δικαστικές και κοινοβουλευτικές έρευνες για την πρακτική των έκνομων μεταγωγών και να συνεργαστεί πλήρως για την ολοκλήρωσή τους. Να επανεξετάσει διεξοδικά τις πρακτικές που ενδέχεται να διευκολύνουν έκνομες μεταγωγές. Να συνεργαστεί πλήρως με τις συνεχιζόμενες διεθνείς και περιφερειακές έρευνες για την έκνομη μεταγωγή και τη μυστική κράτηση, μεταξύ άλλων παρέχοντάς τους πρόσβαση σε όλες τις συναφείς πληροφορίες και τα αρμόδια πρόσωπα.

8. Να διασφαλίσει ότι κανείς δεν τίθεται υπό μυστική ή κατ' άλλον τρόπο αυθαίρετη κράτηση στο ελληνικό έδαφος.

9. Να επιβάλει την απαγόρευση της απομάκρυνσης οποιουδήποτε προσώπου από την Ελλάδα προς οποιοδήποτε Κράτος όπου υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι το πρόσωπο θα διέτρεχε κίνδυνο σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή επιβολής της θανατικής ποινής, καθώς και να μην επιζητά ούτε να δέχεται διπλωματικές διαβεβαιώσεις ή να συνάπτει σχετικές διμερείς συμφωνίες σε τέτοιες περιπτώσεις.

10. Να επιδιώξει την εκ μέρους των αρμοδίων εισαγγελικών λειτουργών άσκηση ποινικής δίωξης εναντίον οποιουδήποτε βαρύνεται με εύλογες υποψίες ότι ευθύνεται για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με έκνομες μεταγωγές.

11. Να επιδιώξει τη διακρίβωση της τύχης και του τόπου όπου βρίσκονται τα θύματα των 64 περιπτώσεων που αφορούν την Ελλάδα και να προβεί στα απαραίτητα διαβήματα προκειμένου τα θύματα να λάβουν δίκαιη ικανοποίηση για την τυχόν υλική τους ζημία και την ηθική τους βλάβη.

Αθήνα, 3 Μαΐου 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 3

**Απόφαση για το θέμα του ελέγχου
των Ανεξάρτητων Αρχών και των θεσμών προστασίας
των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**

Απόφαση για το θέμα του ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών και των θεσμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου[1]

1. Το τεθέν ζήτημα νέας ρύθμισης του ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών, από τον επίσημο τρόπο που παρουσιάσθηκε, από τις επικρίσεις κάποιων συγκεκριμένων αποφάσεων επιτροπών και από τις προταθείσες τροποποιήσεις των σήμερα ισχυουσών ρυθμιστικών διατάξεων, επιβεβαιώνει πως προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία και εξέλιξη του θεσμού αυτού είναι η ανεκτικότητα της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας, ακόμα και όταν κάποτε οι Αρχές αυτές παίρνουν θέσεις διαφορετικές από τις κυβερνητικές.

Ο λόγος όμως ύπαρξης αυτών των Αρχών είναι ακριβώς η εκτός πολιτικής εξουσίας ρύθμιση μερικών συγκεκριμένων καταστάσεων και ο έλεγχος των διοικητικών μέτρων και ιδίως της εφαρμογής τους. Η ίδια δε η πολιτική εξουσία, έχει εκχωρήσει το χειρισμό κάποιων συγκεκριμένων θεμάτων, ιδιαζόντως λεπτών και πολύπλοκων - λόγω της τεράστιας τεχνολογικής προόδου - αλλά και συνδεδεμένων με μεγάλα οικονομικά συμφέροντα σε υπερκομματικές προσωπικότητες που διαθέτουν ειδικές γνώσεις και μακρά σταδιοδρομία εκτός σκοπιμοτήτων κομματικών και διαπλοκών.

2. Τα προταθέντα επισήμως μέτρα οδηγούν στη μείωση της ανεξαρτησίας των Αρχών αυτών. Η εκλογή των μελών τους από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής του άρθρου 13 του Κανονισμού της Βουλής[2] με συναίνεση ή το λιγότερο με ποσοστό 4/5[3], επιτρέπει να εκλεγούν προσωπικότητες γενικής αποδοχής. Σημειωτέον ότι η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής έχει, από τη συγκρότησή της, το μεγαλύτερο δυνατό βαθμό κύρους και κομματικής αντιπροσωπευτικότητας. Αντίθετα, η

---

[1] *Η εν λόγω απόφαση υιοθετήθηκε κατά πλειοψηφία από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ, της 3ης Μαΐου 2007. Εισηγήτρια ήταν η Καθηγ. Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, μέλος της ΕΕΔΑ, Πρόεδρος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.*

[2] Άρθρο 13 παρ. 1: Η Διάσκεψη των Προέδρων αποτελείται από τον Πρόεδρο και τους διατελέσαντες Προέδρους της Βουλής, εφόσον έχουν εκλεγεί Βουλευτές, τους Αντιπροέδρους της Βουλής, τους Προέδρους των διαρκών επιτροπών, τον Πρόεδρο της Επιτροπής Θεσμών και διαφάνειας, τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και έναν ανεξάρτητο Βουλευτή, ως εκπρόσωπο των ανεξαρτήτων, εφόσον ο αριθμός αυτών είναι τουλάχιστον πέντε (5).

[3] Άρθρο 14 εδ. δ) Κανονισμού της Βουλής.

εκλογή μελών των Ανεξάρτητων Αρχών με απλή πλειοψηφία θα σήμαινε δυνατότητα εκλογής προσωπικοτήτων κυβερνητικής έγκρισης.

Όσον αφορά τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, που προβλέπει το άρθρο 101Α του Συντάγματος, ρυθμίζεται σαφώς από το άρθρο 138Α του Κανονισμού της Βουλής, είναι αρκετά εξασφαλιστικός υπερκομματικού κοινοβουλευτικού ελέγχου αφού σ' αυτόν μετέχουν οι αρμόδιες επιτροπές της Βουλής που ενημερώνουν και τον αρμόδιο, εκάστοτε, Υπουργό[4]. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος της αρμόδιας Επιτροπής αφορά το κατά πόσο οι Ανεξάρτητες Αρχές επιτελούν το έργο τους και λειτουργούν στο πλαίσιο της νομιμότητας. Αντίθετα, έλεγχος της σκοπιμότητας και της ορθότητας των πάσης φύσεως αποφάσεων τους δεν νοείται.

Το προταθέν μέτρο ίδρυσης Ειδικής Επιτροπής της Βουλής η οποία θα έχει ως αντικείμενο τη συνεχή παρακολούθηση του έργου των ανεξαρτήτων επιτροπών, στην οποία θα λογοδοτούν 5 τουλάχιστον φορές σε κάθε σύνοδο οι Πρόεδροι των Ανεξάρτητων Αρχών, δίνει την εντύπωση συνεχούς κηδεμονίας, η οποία προσκρούει στην απαιτούμενη βασική ιδιότητα των αρχών αυτών που είναι η ανεξαρτησία.

Σημειωτέον ότι ο έλεγχος νομιμότητας με προσφυγή ενώπιον του ΣτΕ είτε εκ μέρους προσώπου θιγομένου είτε του ίδιου του Υπουργού, υφίσταται και σήμερα.

3. Εκείνο που η ως τώρα εμπειρία μας υποδεικνύει ως αναγκαίο, είναι κατά τη γνώμη μας, η υποστήριξη και ενίσχυση κάθε είδους σ' αυτές τις Αρχές, που οι καθημερινά ερχόμενες σε φως διαπλοκές καθιστούν περισσότερο αναγκαίες. Η αντιδικία μαζί τους όταν η πολιτική γραμμή διαφέρει, έχει αρνητική επίδραση στην ουσιαστική απόδοσή τους. Η θητεία τους, άλλωστε, δεν είναι τόσο μακρά και η τυχόν μη ανταπόκρι-

---

[4] Άρθρο 138 Α:

1. Κάθε ανεξάρτητη αρχή υποβάλλει τον Οκτώβριο κάθε έτους έκθεση για το έργο της στον Πρόεδρο της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει την έκθεση στη μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας ή στην αρμόδια διαρκή επιτροπή ή και σε συνιστώμενη κατά περίπτωση από τη Διάσκεψη των Προέδρων επιτροπή.

2. Η αρμόδια διαρκής επιτροπή, η μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας και η συνιστώμενη, τυχόν, κατά περίπτωση επιτροπή υποβάλλουν στον Πρόεδρο της Βουλής τα πορίσματα των συζητήσεών τους για το έργο κάθε ανεξάρτητης αρχής, ο οποίος τα αποστέλλει στον αρμόδιο Υπουργό και την ελεγχόμενη αρχή. Στο πόρισμα περιλαμβάνεται και η γνώμη της μειοψηφίας. Το άρθρο 43Α παρ. 6 εδάφιο πρώτο εφαρμόζεται αναλόγως.

ση κάποιου μέλους στα καθήκοντά του και η εκλογή νέου κατά τη λήξη της θητείας του από την Επιτροπή των Προέδρων της Βουλής – με την πλειοψηφία των 4/5 – είναι ευχερής.

Αθήνα, 3 Μαΐου 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 4

Ψήφισμα για τον τερματισμό της λειτουργίας του στρατοπέδου κράτησης Γουαντάναμο

Ψήφισμα για τον τερματισμό της λειτουργίας του στρατοπέδου κράτησης Γουαντάναμο[1]

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου πιστή στην πάγια θέση της πως η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της ένοπλης βίας δεν μπορεί παρά να γίνεται με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο και τα δικαιώματα του ανθρώπου, επιθυμεί να εκφράσει την αυτονόητη αντίθεσή της σε εγκληματικές πράξεις επιθέσεων μαζικού χαρακτήρα κατά πολιτών, όπως της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στη Νέα Υόρκη, της 7ης Ιουλίου 2005 στο Λονδίνο, της 11ης Μαρτίου 2004 στη Μαδρίτη και άλλες παρόμοιες που πλήττουν τόσο μικρότερο ή μεγαλύτερο αριθμό πολιτών όσο και την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή των περιοχών όπου εκδηλώνονται.

Πέραν όμως αυτής της αυτονόητης αντίθεσης, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης πέντε χρόνων από την έναρξη λειτουργίας του στρατοπέδου κράτησης του Γουαντάναμο, ενός μέρους που έχει γίνει σύμβολο της ανομίας στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας», η ΕΕΔΑ απευθύνει στην ελληνική κυβέρνηση τις εξής προτάσεις, προκειμένου να προβεί σε κάθε δυνατή πολιτική και διπλωματική ενέργεια ώστε να κλείσει το Γουαντάναμο. Η ευθύνη να βρεθεί, για τους κρατουμένους του Γουαντάναμο, μια λύση που να υπακούει στο διεθνές δίκαιο, ανήκει στις ΗΠΑ. Οι προτάσεις είναι οι εξής:

1. Οι άνθρωποι που κρατούνται στο Γουαντάναμο πρέπει να αφεθούν αμέσως ελεύθεροι, εκτός αν τους απαγγελθούν κατηγορίες και περάσουν από δίκαιη δίκη.

2. Οι κρατούμενοι που θα απελευθερωθούν δεν πρέπει να σταλούν δια της βίας σε οποιαδήποτε χώρα, όπου ενδέχεται να αντιμετωπίσουν σοβαρές καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3. Πρέπει να υπάρξει μια δίκαιη και διαφανής διαδικασία για να αξιολογηθεί η κατάσταση κάθε ενός κρατουμένου που πρόκειται να απελευθερωθεί, για να διαπιστωθεί κατά πόσον μπορεί να επιστρέψει με ασφάλεια στη χώρα προέλευσής του ή κατά πόσον πρέπει να εξευρεθεί άλλη λύση.

---

[1] *Το εν λόγω ψήφισμα υιοθετήθηκε ομοφώνως κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ της 3ης Μαΐου 2007, έπειτα από πρόταση του Ε΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ προς την Ολομέλεια.*

4. Σε όσους πρόκειται να δικαστούν, πρέπει να απαγγελθούν κατηγορίες για γνωστά ποινικά αδικήματα και να έχουν δίκαιη δίκη από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, π.χ. ομοσπονδιακό δικαστήριο των ΗΠΑ. Δεν πρέπει να υπάρξει καμία δυνατότητα επιβολής της θανατικής ποινής.

5. Δεν πρέπει να γίνει αποδεκτό κανένα αποδεικτικό στοιχείο που αποκτήθηκε με βασανιστήρια ή με άλλη μορφή σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.

6. Όλοι οι αξιωματούχοι των ΗΠΑ πρέπει να απόσχουν από οποιαδήποτε νέα υπονόμευση του τεκμηρίου αθωότητας των κρατουμένων του Γουαντάναμο.

7. Ο Νόμος περί Στρατιωτικών Επιτροπών του 2006 πρέπει να καταργηθεί, καθώς δεν εγγυάται το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, στερεί το δικαίωμα αμφισβήτησης της νομιμότητας της κράτησης και παγιώνει την ατιμωρησία για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

8. Οι αρχές των ΗΠΑ πρέπει να προσκαλέσουν τους πέντε εμπειρογνώμονες των Ηνωμένων Εθνών - τους τέσσερις Ειδικούς Εισηγητές και τον Πρόεδρο της Ομάδας Εργασίας για την Αυθαίρετη Κράτηση - να επισκεφθούν το Γουαντάναμο χωρίς τους περιορισμούς που τους ανάγκασαν να απορρίψουν την προηγούμενη πρόσκληση των ΗΠΑ. Δεν πρέπει να υπάρξει κανένας περιορισμός της δυνατότητας των εμπειρογνωμόνων να συνομιλήσουν κατ' ιδίαν με κρατουμένους.

9. Παρόμοια πρόσβαση πρέπει να δοθεί επίσης σε διεθνείς οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, περιλαμβανομένης της Διεθνούς Αμνηστίας.

10. Οι ΗΠΑ πρέπει να παράσχουν στους κρατουμένους που απελευθερώνονται άμεση και επαρκή επανόρθωση, που περιλαμβάνει αποκατάσταση, επανένταξη και δίκαιη και επαρκή χρηματική αποζημίωση.

Επιπροσθέτως, ως πρώτα βήματα για να αντιμετωπιστεί το πολύ ευρύτερο πρόβλημα του παγκόσμιου δικτύου μυστικής κράτησης, βασανιστηρίων και έκνομων μεταγωγών:

11. Εκτός από το Γουαντάναμο, πρέπει να κλείσει και κάθε άλλο κέντρο που χρησιμοποιείται για να κρατούνται άνθρωποι έξω από τα όρια της προστασίας του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

12. Το κλείσιμο του Γουαντάναμο και των υπόλοιπων κέντρων δεν πρέπει να σημαίνει μεταφορά των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλού.

13. Ο πρόεδρος Μπους πρέπει να ακυρώσει τη στρατιωτική διαταγή που εξέδωσε στις 13 Νοεμβρίου 2001, η οποία επιτρέπει την προληπτική φυλάκιση χωρίς κατηγορία και δίκη.

Αθήνα, 3 Μαΐου 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 5

Θέσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ στο θέμα της εμπορίας ανθρώπων

Η κατάσταση στην Ελλάδα

Θέσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ στο θέμα της εμπορίας ανθρώπων Η κατάσταση στην Ελλάδα[1]

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί ένα πολύπλοκο φαινόμενο που συνδέεται με πολλούς επί μέρους τομείς: τη μεταναστευτική πολιτική, το οργανωμένο έγκλημα, την πορνεία, την καταναγκαστική εργασία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη βία κατά γυναικών και παιδιών, τα κυκλώματα παιδεραστών, την κοινωνική παθολογία που αντανακλούν αυτά τα φαινόμενα, την διαφθορά των διπλωματικών και διωκτικών αρχών, κ.λπ.

Πάνω απ' όλα όμως αποτελεί «σύγχρονη μορφή δουλείας»[2] και, ως τέτοια, κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων. Οι δε μορφές της κακοποίησης και της εκμετάλλευσης, υποβοηθούμενες από τον γενικό εφησυχασμό της κοινωνίας, γίνονται σήμερα ακόμα πιο αποτρόπαιες απ' ό,τι παλιότερα.

Σε τουλάχιστον 13 εκατ. ανέρχονται τα θύματα της καταναγκαστικής εργασίας (όπου συμπεριλαμβάνεται και η εμπορία ανθρώπων και η πώληση παιδιών) παγκοσμίως, αποφέροντας στους εκμεταλλευτές τους 32 δισεκατ. δολλάρια τον χρόνο, σύμφωνα με την έκθεση του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ΒΙΤ), η οποία δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2006. Το 56% των θυμάτων είναι γυναίκες και νεαρά κορίτσια και το 40% παιδιά κάτω των 18 ετών. Ο «ροζ τζίρος» στην Ευρώπη ξεπερνάει πια αυτόν των ναρκωτικών και των όπλων, ενώ τείνει να κυριαρχήσει ένας νέος τύπος μαστροπού- επιχειρηματία-δουλεμπόρου, ο οποίος διακινεί μεγάλο αριθμό γυναικών και παιδιών. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, ειδικό-

---

[1] *Το εν λόγω κείμενο υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ της 14ης Ιουνίου 2007. Εισηγητές: Αν. Καθηγ. Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος, Β' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ και Προεδρεύων του Α' Τμήματος, και Χριστίνα Παπαδοπούλου, Επιστημονική Συνεργάτιδα ΕΕΔΑ. Οι εισηγητές εκφράζουν τις θερμές τους ευχαριστίες στην εκπρόσωπο του ΔΟΜ (Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης) κα Τένια Κυριαζή, και στους εκπροσώπους του ΕΣΠ (Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες) και της «Άρσις» για τις εμπεριστατωμένες παρατηρήσεις τους επί της αρχικής εισήγησης και τις συμπληρωματικές προτάσεις που κατέθεσαν εγγράφως στην ΕΕΔΑ, μετά από την δημόσια διαβούλευση που συγκάλεσε το Α' και το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ, στις 19 Απριλίου 2007, στα γραφεία της Επιτροπής. Στην διαβούλευση αυτή συμμετείχαν, εκτός από αρκετά μέλη της ΕΕΔΑ, εκπρόσωποι της Γεν. Γραμμ. Ισότητας, του ΕΣΠ, της ΜΚΟ Άρσις, του ΣτΠ, και του ΔΟΜ.*

[2] D. Marmol: 'The EU and SouthEast Europe confronting trafficking in human beings', Communications to members S15/04, EPC-KBF Migration Dialogues, 17 Φεβρουαρίου 2004.

τερα για την Ελλάδα, η αναλογία Ελληνίδων/αλλοδαπών θυμάτων, από 70/30 που ήταν, διαμορφώθηκε σε 20/80, ενώ η πελατεία αυξήθηκε κατά 600%. Για πρώτη φορά κάνει την εμφάνισή της στην Ευρώπη η πορνεία αυτής της μορφής και σε αυτή την έκταση, και με χαρακτηριστικά που παλιότερα συναντούσαμε στην Ταϊλάνδη ή στις Φιλιππίνες, όπου υπήρχε από παλιότερα η πορνεία με καθεστώς δουλείας. Πρόκειται λοιπόν για ένα ζήτημα που αποτελεί απειλή και πρόκληση σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς δυναμιτίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα, το κράτος δικαίου και την διεθνή έννομη τάξη. Επιπλέον, αφορά όλες τις χώρες, πλούσιες, φτωχές, ανεπτυγμένες και υπό ανάπτυξη, καθώς αποτελούν χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού των θυμάτων.

Η Ελλάδα ήταν παραδοσιακά χώρα προέλευσης μεταναστών. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 όμως, λόγω των πολιτικών ανακατατάξεων στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων, μετατράπηκε σε χώρα προορισμού μεταναστών (νόμιμων και μη). Δυστυχώς, έγινε επίσης και χώρα διέλευσης και προορισμού θυμάτων εμπορίας ανθρώπων προερχομένων κυρίως από χώρες της ΝΑ και Α. Ευρώπης αλλά και από την Αφρική και, σε μικρότερο βαθμό, από την Ασία.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ελληνικού Υπουργείου Δημόσιας Τάξης[3], τα θύματα εμπορίας ανθρώπων προέρχονται στην πλειονότητά τους από την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, τη Μολδαβία, την Νιγηρία, την Λευκορωσία, την Λιθουανία και την Ουκρανία. Η εμπορία ανθρώπων πράγματι πλήττει κατά κύριο λόγο τις γυναίκες και τα νέα κορίτσια, που διακινούνται με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση (αν και όχι αποκλειστικά). Πρόκειται για γυναίκες που έρχονται από φτωχές περιοχές, που παραπλανούνται με ψευδείς υποσχέσεις για μια καλύτερη ζωή στην Ελλάδα ή αλλού, και στη συνέχεια δέχονται απειλές και βία για να εργαστούν στην βιομηχανία του σεξ παραδίδοντας όλα τα χρήματα και έγγραφά τους στους διακινητές. Συχνά «συναινούν» σε αυτό μέσα σ' ένα καθεστώς έντονης βίας και φόβου. Η έλλειψη νόμιμων εγγράφων, η άγνοια της ελληνικής γλώσσας, η έλλειψη εναλλακτικών λύσεων, οι διαρκείς απειλές για την τύχη της οικογένειάς τους στις χώρες προέλευσής τους, είναι κάποιοι από τους λόγους που τις εγκλωβίζουν σε αυτή την κατάσταση. Είναι γυναίκες που σπάνια βρίσκουν τη δύναμη και το υποστηρικτικό δίκτυο να ξεφύγουν και

[3] Βλ. τα επίσημα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύει το ελληνικό Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, www.ydt.gr. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η έλλειψη κεντρικού συντονιστικού θεσμικού φορέα επιφορτισμένου με την παρακολούθηση όλων των στοιχείων των σχετικών με την εμπορία ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων και των συστηματικών στατιστικών καταγραφών, αντανακλάται και στο παρατηρηθέν έλλειμμα σε επίπεδο αξιόπιστων στατιστικών για τον αριθμό, την προέλευση και άλλες παραμέτρους που αφορούν τα θύματα εμπορίας.

να καταγγείλουν τους διακινητές τους, διακυβεύοντας με αυτόν τον τρόπο την ασφάλεια τόσο την δική τους όσο και των οικογενειών τους. Στην τελευταία Έκθεση του US Department of State για την Εμπορία Ανθρώπων[4], αναφέρεται πως «από τους κατ' εκτίμηση 600.000 έως 800.000 ανθρώπους που διακινούνται διεθνώς κατ΄ έτος, το 80% των θυμάτων είναι γυναίκες και κορίτσια». Θύματα ποικίλων μορφών εκμετάλλευσης, κυρίως όμως σεξουαλικής αλλά και καταναγκαστικής εργασίας και εμπορίας οργάνων. Σύμφωνα δε με Έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (2005), το 40% περίπου του συνόλου των θυμάτων είναι παιδιά, ενώ το 98% των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης είναι γυναίκες και κορίτσια.

Η ελληνική πολιτεία άρχισε να αναπτύσσει ενεργό δράση για την αντιμετώπιση του προβλήματος από τις αρχές της δεκαετίας που διανύουμε. Τα μέτρα που λαμβάνονται αφορούν στο κανονιστικό πλαίσιο, στη δίωξη των δραστών, στην παροχή προστασίας και αρωγής στα θύματα, στην πρόληψη του φαινομένου με την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και στην ανάπτυξη συνεργασίας σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Όμως η μελέτη, και, συνακόλουθα, η αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων αποδεικνύεται ολοένα και πιο δυσχερής, καθώς τέμνει πεδία περισσότερων του ενός επιστημονικών κλάδων και απαιτεί συνδυασμένες δράσεις υπό το πρίσμα σύνθετων προσεγγίσεων, όπως το νομοθετικό οπλοστάσιο, η ευκαμψία ή δυσκαμψία των ρυθμίσεων που αφορούν σε πτυχές του μεταναστευτικού φαινομένου, η επάρκεια και αποτελεσματικότητα των διωκτικών μηχανισμών (όχι μόνο των εγχώριων, αλλά και των διεθνών)[5], η λειτουργία της απονομής της δικαιοσύνης, η ανοχή του κοινωνικού ιστού απέναντι στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η δυνητική συνέργια σε όλα τα στάδια της αλυσίδας της εκμετάλλευσης, κλπ.[6] Ακολουθεί μία σύντομη παρουσίαση της αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα, καθώς και επί μέρους συστάσεις για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του φαινομένου.

---

[4] Βλ. http://www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2006/

[5] Βλ. εκτεταμένη αναφορά στις περιπτώσεις τεκμηριωμένης εμπλοκής μελών ειρηνευτικών δυνάμεων του ΟΗΕ, τόσο των στρατιωτικών, όσο και των πολιτικών αποστολών, σε κυκλώματα εμπορίας ανθρώπων, είτε ως πελάτες, είτε ως διακινητές, στο :"You Can Find Anything You Want: a critical Reflection on Research on TIP within and into Europe", Liz Kelly, in "Data and Research on Human Trafficking: A Global Survey", IOM, 2005, p. 253. Σημειώνεται επιπλέον, πως πέραν της απομάκρυνσης των δραστών από τις συγκεκριμένες θέσεις, οι ασκήσεις δίωξης είναι σπανιότατες.

[6] Ειδικότερα για την έκταση και τις δυσχέρειες καταπολέμησης του φαινομένου στην Ελλάδα, βλ. http://www.hrw.org/backgrounder/eca/greece/greece_memo_greece.htm, και http://www.protectionproject.org/

I. Κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο

Α) Νομοθεσία

Εσωτερικό δίκαιο

Ο κύριος όγκος των διατάξεων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα περιέχεται στα εξής νομοθετικά κείμενα:
α) στο Ν. 3064/2002 για την «καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών»[7],
β) στο ΠΔ 233/2003 που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3064/2002 και
γ) στο Ν. 3386/2005 «είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια»[8].

- Ο **Ν. 3064/2002 (**ΦΕΚ Α' 248/15.10.2002), τροποποιεί τα σχετικά άρθρα του ελληνικού Ποινικού Κώδικα και ποινικοποιεί όλες τις σύγχρονες μορφές εμπορίας ανθρώπων (την εμπορία με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, την εξαναγκαστική εργασία, την αφαίρεση οργάνων και τη στρατολόγηση ανηλίκων για συμμετοχή σε ένοπλες συρράξεις). Το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος. Ο Νόμος προβλέπει επιβαρυντικές περιστάσεις που αυξάνουν την ποινή. Προβλέπεται επίσης ποινή για εκείνους που εν γνώσει τους χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες των θυμάτων (ποινικοποίηση του πελάτη). Τέλος, ο Νόμος αναγνωρίζει την υποχρέωση της πολιτείας να παρέχει προστασία και στήριξη (συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας εθελοντικού επαναπατρισμού) στα θύματα εμπορίας ανθρώπων τα οποία έχουν επίσημα αναγνωριστεί ως τέτοια από τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Ας σημειωθεί ακόμη, πως η «αδυναμία» που υποδηλώνει η χρήση του όρου «θύμα» στο πλαίσιο της εμπορίας ανθρώπων, θα πρέπει να γίνει κατανοητή, αν όχι απαραίτητα ως απουσία συναίνεσης, πάντως οπωσδήποτε ως έκφραση του πολύ περιορισμένου φάσματος επιλογών και δυνατοτήτων των θυμάτων.

[7] Βλ. κρίσεις της ΕΕΔΑ για το Σ/Ν (μετέπειτα Ν. 3064/2002), στην Έκθεση 2002, και συμπληρωματικά, την εισήγηση του Ν. Φραγκάκη στην 3η Στρογγυλή Τράπεζα των Εθνικών Επιτροπών ΔτΑ και του ΣτΕυρώπης, Βερολίνο 25-27/11/2004, Έκθεση 2004.
[8] Βλ. παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί του Ν. 3386/2005, στην Έκθεση 2005.

● Το **ΠΔ 233/2003 (**ΦΕΚ Α' 204/28.8.2003) καθορίζει του φορείς, τα μέτρα και τον τρόπο παροχής προστασίας στα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Η προστασία αυτή περιλαμβάνει στέγαση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, νομική αρωγή και εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση (σε περιπτώσεις ανήλικων θυμάτων).

● Ο **Ν. 3386/2005**, στα άρθρα 46-52, περιλαμβάνει διατάξεις για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Οδηγίας 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, προβλέπει την χορήγηση στα πιθανολογούμενα θύματα προθεσμίας περίσκεψης (άρθρο 48) ενός μηνός (στην περίπτωση ανηλίκων μπορεί να παραταθεί στους δύο μήνες), προκειμένου να αποφασίσουν αν επιθυμούν να συνεργαστούν με τις αρμόδιες Αρχές για τη δίωξη των δραστών. Κατά το διάστημα αυτό παρέχεται στα πιθανολογούμενα θύματα η προστασία που προβλέπεται για τα αναγνωρισμένα θύματα (εκτός από την άδεια παραμονής και εργασίας). Επίσης με το Νόμο αυτό ρυθμίζεται η χορήγηση και ανανέωση άδειας παραμονής σε αναγνωρισμένα θύματα εμπορίας ανθρώπων που επιθυμούν να συνεργαστούν με τις αρμόδιες Αρχές για τη δίωξη των εμπόρων. Η άδεια παραμονής χορηγείται στα θύματα, χωρίς την υποχρέωση καταβολής παραβόλου και παρέχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας και σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι ο προσφάτως ψηφισθείς **Ν. 3536/2007** (*ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης)* στο άρθρο 11(3) ορίζει για πρώτη φορά ρητά ότι τα αναγνωρισμένα θύματα εμπορίας ανθρώπων δεν απελαύνονται και τυχόν απόφαση απέλασης αναστέλλεται. Με τη διάταξη αυτή καλύπτεται το προηγούμενο νομικό κενό και προστατεύονται τα θύματα εμπορίας από τον κίνδυνο της απέλασης.

Διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο

Σε διεθνές επίπεδο η Ελλάδα έχει υπογράψει, αλλά δεν έχει επικυρώσει, το Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο των Η.Ε. για την εμπορία ανθρώπων (UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children, supplementing the UN Convention against Transnational Organized Crime)[9] και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευ-

[9] UN Doc. A/RES/55/25. Υπογράφηκε από την Ελλάδα στις 13/11/ 2000.

ρώπης (Convention against Trafficking in Human Beings)[10]. Το Πρωτόκολλο των Η.Ε. ορίζει την παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, καλεί τα συμβαλλόμενα μέρη να την ποινικοποιήσουν ως αυτοτελές έγκλημα, να πατάξουν τη διαφθορά των αρμοδίων οργάνων και να συνεργαστούν μεταξύ τους για την καταστολή της. Παράλληλα, τα καλεί να θεσπίσουν νόμους για την προστασία των θυμάτων. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης φιλοδοξεί να ρυθμίσει το φαινόμενο της εμπορίας με τρόπο σφαιρικό και όσο το δυνατόν πληρέστερο. Ειδικότερα, η Σύμβαση του ΣτΕ υιοθετεί τον ίδιο ορισμό του όρου «εμπορία» (trafficking) με εκείνον του Πρωτοκόλλου του ΟΗΕ, όμως οι ρυθμίσεις και η προστασία την οποία εισάγει προς όφελος των θυμάτων είναι ευρύτερες. Πράγματι, ενώ το Πρωτόκολλο τοποθετείται και ρυθμίζει το φαινόμενο ως μια όψη του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης το αντιμετωπίζει από τη σκοπιά της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων, επιχειρώντας με τον τρόπο αυτό έναν λεπτό συγκερασμό της διαφύλαξης και προστασίας των θυμάτων αφενός, και της ποινικής δίωξης των δραστών αφετέρου.

Σύμφωνα με την Επεξηγηματική Έκθεση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, η εμπορία συνίσταται στο συνδυασμό τριών συστατικών στοιχείων τα οποία πρέπει να συνυπάρχουν για να μπορέσει να θεωρηθεί μια συμπεριφορά ως εμπορία:

1) Μια πράξη (πρόσληψη, μεταφορά, φύλαξη ή υποδοχή προσώπων)
2) με την χρήση ορισμένων μέσων που συνίστανται σε: απειλή, ή χρήση βίας, ή άλλων μορφών επιβολής, απαγωγή, απάτη ή εξαπάτηση, κατάχρηση εξουσίας, ευάλωτη θέση, προσφορά ή αποδοχή πληρωμής ή οφέλους για να εκμαιευθεί η συναίνεση ενός προσώπου που ασκεί έλεγχο επί άλλου
3) προς το σκοπό της εκμετάλλευσης που περιλαμβάνει κατ΄ ελάχιστον την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων προσώπων ή άλλων μορφών σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών, δουλείας ή πρακτικών παρομοίων με τη δουλεία, ή εξαγωγή οργάνων.

Για να θεωρηθεί μια συμπεριφορά ως εμπορία χρειάζεται να συγκεντρώνει στοιχεία και από τις τρεις κατηγορίες (1, 2 και 3), π.χ. πρόσληψη (στρατολόγηση) προσώπων με εξαπάτησή τους προς το σκοπό σεξουα-

[10] Council of Europe Treaty Series (CETS), n. 197. Υπογράφηκε από την Ελλάδα στις 17/11/2005. Η ΕΕΔΑ, μετά από σχετική πρόταση του Ε' Τμήματος, κατέθεσε πρόταση προς τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, για την επικύρωση της Σύμβασης (βλ. Έκθεση 2005).

λικής τους εκμετάλλευσης (πορνείας). Εάν ωστόσο πρόκειται για πράξεις που αφορούν σε παιδιά, η πράξη θεωρείται ως εμπορία ακόμη και αν δεν έγινε χρήση των μέσων που αναφέρονται στο 2).

Ο ορισμός αυτός διαφοροποιεί τις πράξεις που υπάγονται στην εμπορία προσώπων από ενέργειες που συνιστούν π.χ. παράνομη εισαγωγή μεταναστών (smuggling of immigrants) όπου η εγκληματική ενέργεια συνίσταται στην μεταφορά με ανταλλάγματα και παράνομη εισαγωγή χωρίς όμως το στοιχείο της μετέπειτα εκμετάλλευσης των ατόμων που μεταφέρονται ή της εργασίας τους. Από την άλλη πλευρά ο ορισμός περιλαμβάνει κάθε είδους εκμετάλλευση (π.χ. καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, σεξουαλική εκμετάλλευση, υποβολή σε καθεστώς δουλείας, εξαγωγή και πώληση οργάνων).

Ρητά αναφέρεται ότι η συναίνεση του προσώπου που γίνεται αντικείμενο εμπορίας δεν θεραπεύει τη συμπεριφορά που μπορεί να χαρακτηριστεί ως εμπορία εάν έχει γίνει χρήση κάποιου από τα μέσα ή τις μεθόδους που αναφέρονται παραπάνω στο 2) (άρθρο 4 παρ. β).

Επιπλέον η Ελλάδα έχει υπογράψει (στις 7/9/2000) το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση των παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία (25/5/2000), το οποίο έχει ήδη τεθεί σε ισχύ από τις 18/1/2002 και δεσμεύει σήμερα 101 Κράτη. Το Πρωτόκολλο αυτό περιέχει διατάξεις που συμπληρώνουν τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και συγκεκριμένα το δικαίωμα προστασίας από την οικονομική εκμετάλλευση, καθώς και από την υποχρέωση άσκησης εργασίας επιζήμιας για την υγεία του παιδιού ή τη φυσική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική του ανάπτυξη. Σημειώνεται πως η ΕΕΔΑ, μετά από σχετική εισήγηση του Ε' Τμήματός της, κατέθεσε πρόταση προς τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, για την επικύρωση του Πρωτοκόλλου, ήδη από τις 9/3/2006 (βλ.Έκθεση ΕΕΔΑ 2005), ενώ το Υπ. Δικαιοσύνης απέστειλε πρόσφατα (στις 30/5/2007) στην ΕΕΔΑ Σ/Ν και αιτιολογική έκθεση για την «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις».

Ως Κράτος-μέλος της Ε.Ε, η Ελλάδα δεσμεύεται από το Κοινοτικό Δίκαιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, και συγκεκριμένα από:
- την **Απόφαση-Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ** που ποινικοποιεί την εμπορία ανθρώπων και επιβάλλει στα Κράτη-μέλη να προστατεύσουν τα θύματα και

- την **Οδηγία 2004/81/ΕΚ** που ρυθμίζει τα περί χορήγησης προθεσμίας περίσκεψης και άδειας παραμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Παρατηρήσεις – Προτάσεις

Η ελληνική νομοθεσία πληροί, εν πολλοίς, τις προϋποθέσεις που θέτει το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο. Η υφιστάμενη νομοθεσία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων κρίνεται γενικά ως άρτια και επαρκής. Ωστόσο, ορισμένα σημεία αποδεικνύονται προβληματικά στην πράξη. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι τα εξής:

● Έχει υποστηριχθεί, κυρίως από εκπροσώπους των ΜΚΟ, ότι η **προθεσμία περίσκεψης** ενός μηνός (δηλαδή το minimum του προτεινόμενου από την σχετική Οδηγία χρονικού διαστήματος), και δύο μηνών για τους ανηλίκους, είναι εξαιρετικά σύντομη και δεν επαρκεί για να καταφέρουν τα θύματα να ξεφύγουν από τη σφαίρα επιρροής των εκμεταλλευτών τους και να αποφασίσουν ανεπηρέαστα αν επιθυμούν να συνεργαστούν με τις Αρχές. **Προτείνεται η επιμήκυνση της προθεσμίας στους 3 μήνες**, όπως έχει ζητηθεί και από διεθνείς οργανισμούς και ΜΚΟ. Είναι επίσης ασαφής η διαδικασία σύμφωνα με την οποία προσδιορίζεται κάποιο πρόσωπο ως «πιθανολογούμενο θύμα», ούτως ώστε να απολαύει της προθεσμίας περίσκεψης, και άρα της προστασίας από την απέλαση, της ενημέρωσης και της ειδικής μεταχείρισης προκειμένου να αποφασίσει εάν επιθυμεί ή όχι να συνεργαστεί με τις αρχές. **Προτείνεται η αποσαφήνιση της διαδικασίας χαρακτηρισμού του πιθανολογούμενου θύματος** και η σχετική υποχρέωση ενημέρωσης των αρμοδίων εισαγγελικών αρχών στις περιπτώσεις «πιθανολογούμενων θυμάτων», προκειμένου να καθορίσουν την έναρξη της προθεσμίας περίσκεψης.

● Η χορήγηση άδειας παραμονής μόνο σε θύματα εμπορίας που συνεργάζονται με τις Αρχές για την δίωξη των σωματεμπόρων κρίνεται αναποτελεσματική για την παροχή πλήρους προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλα τα θύματα. Τα θύματα που από φόβο δεν καταδίδουν τους δράστες μένουν απροστάτευτα. **Προτείνεται αναθεώρηση του συστήματος άδειας παραμονής** και των δικαιωμάτων που αυτή συνεπάγεται (κοινωνική ασφάλιση και πρόνοια, πρόσβαση στην αγορά εργασίας, κλπ.) στα θύματα, ούτως ώστε να αποσυνδέεται η προστασία των θυμάτων από την συνεργασία τους με τις αρχές και να προστατεύονται και εκείνα που φοβούνται, δεν δύνανται (όπως π.χ στις περιπτώσεις όπου δεν κινείται καν ποινική διαδικασία λόγω της μη ύπαρξης επαρκών στοιχείων και συνεπώς δεν υφίσταται θέμα συνεργασίας του θύματος με τις αρχές, ακόμα και αν το ίδιο το επιθυμεί), ή και δεν επιθυμούν να

συνεργαστούν με τις διωκτικές αρχές. Εξάλλου αυτό προβλέπεται και από την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (άρθρο 12). Πρότυπο νομοθεσίας στον τομέα αυτό είναι η ιταλική, σύμφωνα με τις διατάξεις της οποίας χορηγείται στα θύματα εμπορίας άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. **Ειδικότερα για τα ανήλικα** (πολλώ δε μάλλον για τα ασυνόδευτα), είναι απαραίτητο να ενημερώνεται ο Εισαγγελέας Ανηλίκων και να ενεργεί τα νόμιμα (περί της προθεσμίας περίσκεψης, παροχής κατάλληλης ψυχοκοινωνικής στήριξης κλπ), για την πραγματική στήριξη των παιδιών, θυμάτων ή μη, προκρίνοντας την ανηλικότητα έναντι της παραβατικότητας. Η ειδική μέριμνα για τα ανήλικα θύματα, θα πρέπει να εκτείνεται και στην όλη διαδικασία του επαναπατρισμού, έως την διαπίστωση της ασφαλούς επανένταξής του στην χώρα προέλευσης.

- Αν και ο νόμος ποινικοποιεί **τον «πελάτη»**[11] ο οποίος εν γνώσει του κάνει χρήση των υπηρεσιών που του προσφέρει θύμα εμπορίας, είναι δύσκολο να αποδειχθεί κατά την ποινική διαδικασία η *mens rea,* ή αλλιώς, ο δόλος (γνώση ή/και πρόθεση) των κατηγορουμένων. Συνεπώς, στην πράξη ο πελάτης συνήθως δεν τιμωρείται. Σημειώνεται ακόμη πως **ο αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων** για υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων είναι μικρός και αφορά κυρίως πρωτοβάθμιες αποφάσεις. Το γεγονός αυτό, που οφείλεται και στο γενικότερο πρόβλημα της καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης στην Ελλάδα, έχει αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα του νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση του φαινομένου και της προστασίας των θυμάτων. Επιπλέον, κατά την διάρκεια της ποινικής διαδικασίας αρκετές φορές έχει παρατηρηθεί αλλαγή της κατηγορίας από κακούργημα (εμπορία ανθρώπων) σε πλημμέλημα (μαστρωπεία), πράγμα που επίσης μειώνει την αποτελεσματικότητα του νομοθετικού πλαισίου δίωξης των εμπόρων.
- Το σύστημα παραπομπής των θυμάτων στην Ελλάδα λειτουργεί σε άτυπη βάση, δεδομένου ότι τέτοιο σύστημα δεν προβλέπεται ρητά από τον Νόμο. **Προτείνεται η θέσπιση ολοκληρωμένου και λειτουργικού συστήματος παραπομπής**, ώστε η σχετική διαδικασία να είναι συγκεκριμένη και υποχρεωτική, και με σαφή διαχωρισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ των εμπλεκομένων φορέων (κυβερνητικών, ΜΚΟ, ΔΟΜ).
- **Συνιστάται η επικύρωση** από την Ελλάδα του Πρωτοκόλλου των Η.Ε.,

[11] Για το προφίλ του πελάτη στην Ελλάδα, βλ. τον Β' τόμο της μελέτης της ομάδας του Γ. Λάζου: «Πορνεία και διεθνική σωματεμπορία στην σύγχρονη Ελλάδα: Ο πελάτης», εκδ. Καστανιώτη, 2003. Ο Α' τόμος («Η εκδιδόμενη», επίσης από τις εκδ. Καστανιώτη, 2003), παραθέτει τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά την διάρκεια της τρίχρονης έρευνας της ομάδας Λάζου, σχετικά με το προφίλ των εκδιδόμενων γυναικών.

της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εμπορία ανθρώπων, και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην Σύμβαση για τα δικαιώματα του Παιδιού[12]. Αναφορικά με το τελευταίο, δεδομένου ότι υπάρχει ήδη σχετικό Σ/Ν, η ΕΕΔΑ καλεί την Κυβέρνηση να προβεί στην άμεση κατάθεσή του με στόχο την ψήφισή του από την παρούσα Βουλή.

Β) Δι-υπουργική Επιτροπή και Εθνικό Σχέδιο Δράσης

Τον Μάιο του 2004 συστήθηκε ***ειδική επιτροπή με σκοπό το συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο των εργασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3064/2002*** σε επίπεδο Γενικών Γραμματέων οκτώ συναρμόδιων Υπουργείων.

Έργο της Επιτροπής ήταν η εκπόνηση, στα μέσα του 2004, ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης, με τίτλο ***Δράσεις κατά της Εμπορίας Ανθρώπων,*** για την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Το εν λόγω πρόγραμμα καλύπτει δράσεις που αφορούν στον εντοπισμό και την αναγνώριση των θυμάτων, στην ολοκληρωμένη προστασία τους και επανένταξή τους, στην εκπαίδευση αστυνομικών, δικαστών και εισαγγελέων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και με Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) εξειδικευμένες στην παροχή προστασίας σε θύματα εμπορίας. Προϊόν της συνεργασίας αυτής ήταν η υπογραφή (29/11/2005) **Μνημονίου Συνεργασίας** που θέτει το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ κρατικών φορέων, του ΔΟΜ και δώδεκα εξειδικευμένων ΜΚΟ, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων.

Η ως άνω δι-υπουργική επιτροπή αργότερα αναβαθμίστηκε σε ***Ειδική Νομοπαρασκευαστική επιτροπή (ΕΝΕ) με σκοπό το συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο των εργασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του***

[12] Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, στην έκθεσή του στην ΕΕΔΑ για το 2006 αναφέρει: «Κύρωση Προαιρετικού πρωτοκόλλου στην Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, παιδική πορνογραφία και παιδική πορνεία και τροποποίηση διατάξεων του Π.Κ και του Κ.Ποιν.Δικ. Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και μελετάται». Επίσης αναφέρεται πως έχει συσταθεί «Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την κατάρτιση σχεδίου νόμου κύρωσης και προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις α) της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά του διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών πρωτοκόλλων αυτής και β) της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων.

Ν. 3064/2002 και την εισήγηση νομοθετικών ή άλλων μέτρων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Προϊόν των εργασιών της επιτροπής ήταν η επικαιροποίηση του **Εθνικού Σχεδίου Δράσης** το Νοέμβριο του 2006. Ωστόσο, η λειτουργία της ΕΝΕ, παρά το θεσμικό κύρος που της προσδίδει η λειτουργία της σε επίπεδο Γεν. Γραμματέων των εμπλεκομένων Υπουργείων, στερείται της συμμετοχής σε αυτήν εμπειρογνωμόνων και στελεχών της διοίκησης με άμεση αρμοδιότητα και εμπειρία στο θέμα της εμπορίας.

II. Δίωξη

Οι περισσότερες δράσεις που αφορούν στη δίωξη της εμπορίας ανθρώπων πραγματοποιούνται από τα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης. Το πρώτο δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του στατιστικά στοιχεία που αφορούν σε υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων, καταδίκες, θύματα και δράστες ανά έτος.

Τον Απρίλιο του 2001 συστάθηκε η **Ομάδα Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων** (ΟΚΕΑ), της οποίας προεδρεύει ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας και μετέχουν ως μέλη Αξιωματικοί της Αστυνομίας, εκπρόσωποι Υπουργείων, εξειδικευμένοι επιστήμονες κλπ.

Πανελλαδικά λειτουργούν 14 **ομάδες anti-trafficking** υπό το συντονισμό της Κεντρικής Ομάδας Anti-trafficking της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Λειτουργούν ακόμη, στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη, δύο νέα Τμήματα Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων, στο πλαίσιο του Τμήματος Δίωξης Οργανωμένου Εγκλήματος.

Επίσης, έχει ήδη αρχίσει, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η εκτέλεση του Σχεδίου Επιχειρησιακής - Διυπηρεσιακής Δράσης για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων - **ΙΛΑΕΙΡΑ**. Πρόκειται για Σχέδιο που αποσκοπεί στη συντονισμένη και αποτελεσματική δράση όλων των εμπλεκόμενων φορέων μέσω κοινών επιχειρήσεων πανελλαδικής εμβέλειας.

Η εκπαίδευση των αστυνομικών υπαλλήλων, καθώς και των δικαστών και εισαγγελέων κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Για το λόγο αυτό, μαθήματα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων έχουν συμπεριληφθεί στη διδακτέα ύλη, τόσο της Αστυνομικής Ακαδημίας, όσο και της Εθνικής Σχολής Δικαστών. Επιπλέ-

ον, στο πλαίσιο Κοινοτικών Προγραμμάτων (ΑΓΙΣ) αλλά και Προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών (ΥΔΑΣ/ΥΠΕΞ) έχουν πραγματοποιηθεί εκπαιδευτικά σεμινάρια προς αστυνομικούς, δικαστικούς και εισαγγελείς.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων έχει ανατεθεί, με πρωτοβουλία του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών σε Εισαγγελέα στην Αθήνα.

Παρατηρήσεις - Προτάσεις

Στον τομέα της δίωξης έχουν γίνει σημαντικά βήματα προόδου. Παραμένουν όμως κάποια προβληματικά ζητήματα. Συγκεκριμένα:

- Οι τεκμηριωμένες καταγγελίες ΜΚΟ για παράνομες θεωρήσεις ταξιδιωτικών εγγράφων σε θύματα εμπορίας από προξενεία στις χώρες προέλευσης, που έρχονται στο φως της δημοσιότητας, χρήζουν περαιτέρω εξέτασης και αντιμετώπισης από τους αρμόδιους πολιτειακούς φορείς[13]. Εκεί όπου οι αρχές ή οι διεφθαρμένοι κρατικοί αξιωματούχοι (αστυνομικοί, διπλωματικοί, συνοριοφύλακες, κλπ) ανέχονται, υποστηρίζουν ή διευκολύνουν *de facto* τις δραστηριότητες της εμπορίας ανθρώπων, το κράτος ευθύνεται άμεσα για την μη ανάληψη δράσης αφού παραλείπει να προστατεύσει όσους υπάγονται στη δικαιοδοσία του. Η σχετική αξιολόγηση της κρατικής στάσης εξαρτάται από το ρόλο που διαδραματίζουν οι ενδιαφερόμενοι αξιωματούχοι και από την ιδιότητα με την οποία ενεργούν, δηλαδή ατομικά εκτός του πλαισίου των κυβερνητικών καθηκόντων τους ή υπηρεσιακά εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων τους στις κυβερνητικές δομές υποστηρίζοντας ή παραβλέποντας τις καταστάσεις εμπορίας ανθρώπων. Στην τελευταία περίπτωση οι διωκτικές πράξεις αποδίδονται στο κράτος. Έτσι, συμπτώματα ή συμπεριφορές παραβίασης των κανόνων χρηστής διοίκησης, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την δέουσα αυστηρότητα, αποδίδοντας πειθαρχικές και ποινικές ευθύνες όπου δει.

---

[13] Βλ. ενδεικτικά, ghm761_on_visas_to_tip_victims_gr, στην ιστοσελίδα του ΕΠΣΕ. Επίσης, αναφορά στη μη διερεύνηση σχετικών καταγγελιών, στο υπόμνημα των 11 ΜΚΟ της «Ομάδας Γαλατσίου» της 27/5/2005 (http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2005_files/ypomnima_mko_galatsiou_gia_trafficking_26-5-05.doc), που στάλθηκε στην Επιτροπή των Γενικών Γραμματέων των συναρμόδιων Υπουργείων, με αριθμό πρωτοκόλλου Υπουργείου Δικαιοσύνης 1198/25-5-05. Επίσης, βλ. «ΤΑ ΝΕΑ» Δευτέρα 18 Δεκεμβρίου 2006 *Ψάχνουν διπλωμάτες στη «μαφία της βίζας»*. Συνεργασία με κυκλώματα σωματεμπορίας http://tanea.dolnet. gr/print_article.php?e=A&f=18719&m=N56&aa=1

● Η σύσταση της ΟΚΕΑ και η αρχική της δράση κρίνονται θετικά. Στη συνέχεια όμως δεν φαίνεται να ανέπτυξε αξιόλογη δράση ενώ οι αρμοδιότητές της μεταφέρθηκαν, μάλλον άτυπα, στη δι-υπουργική επιτροπή.

● Οι επιχειρησιακές ομάδες anti-trafficking σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη λειτουργούν με αρκετά μεγάλη επιτυχία. Στην περιφέρεια όμως είναι μάλλον περιορισμένη η αξιοποίησή τους, καθώς, συχνά, οι κατά τόπους αστυνομικοί υπάλληλοι δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι και καταρτισμένοι. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί πως, στην περίπτωση που η Αστυνομία θελήσει, και στην συνέχεια κατορθώσει να εξαρθρώσει κύκλωμα εμπορίας στην επαρχία, τότε αυτό αργεί να επαναλειτουργήσει.

● Η ύπαρξη **αστυνομικής συνοδείας** κρίνεται απαραίτητη, ιδίως κατά τον χρόνο εκδίκασης της σχετικής υπόθεσης από το αρμόδιο δικαστήριο. Στις επαρχιακές όμως πόλεις αυτό δεν συμβαίνει πάντα. Η ενημέρωση των κατά τόπους αστυνομικών αρχών από την πλησιέστερη ομάδα anti-trafficking για την εκδίκαση υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να είναι πληρέστερη, ώστε να γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες.

● Αναγκαία κρίνεται η άμεση ενημέρωση των ομάδων anti-trafficking και των εισαγγελικών αρχών όταν υπάρχουν υποψίες ότι κρατούμενος υπό απέλαση αλλοδαπός είναι θύμα σωματεμπορίας, ώστε να κινηθούν οι διαδικασίες αναστολής της απέλασης, να πραγματοποιηθούν συναντήσεις με την αρμόδια ομάδα anti-trafficking κλπ.

● Απαραίτητο βοήθημα των θυμάτων αποτελεί η **ανάρτηση** -σε πολλές γλώσσες- **ενημερωτικών εντύπων** για τα δικαιώματα και την προστασία που μπορεί να τους παραχθεί, **στα κρατητήρια**.

● Κρίνεται αναγκαία η **θεσμοθέτηση πλαισίου πρόσβασης εξειδικευμένων ΜΚΟ, -ή, ενδεχομένως, Ειδικής Ανεξάρτητης Επιτροπής- σε χώρους κράτησης αλλοδαπών,** με στόχο τόσο την εποπτεία των συνθηκών κράτησης *per se*, αλλά και την πληρέστερη προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Τούτο αποτελεί ήδη διατυπωμένο αίτημα, τόσο της ΕΕΔΑ ως οργάνου, όσο και σειράς μελών της, μεταφέροντας την σχετική θέση των φορέων που εκπροσωπούν.

● Η **εκπαίδευση των αστυνομικών, δικαστών και εισαγγελέων** θα είχε πολύ μεγαλύτερη απόδοση αν γινόταν με τη μορφή διαδραστικών σεμιναρίων με μικρό αριθμό συμμετεχόντων, role play, case studies, αναπαραστάσεις, προσομοιώσεις κλπ, κατά το πρότυπο του προγράμματος ΑΓΙΣ (που έχει στόχο τη συνεργασία των αστυνομικών και δικαστικών αρχών σε θέματα όπως η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και εμπορίας γυναικών και του οργανωμένου εγκλήματος). **Προτείνεται εντατικοποίηση των δράσεων εκπαίδευσης** κατά το πρότυπο των ΑΓΙΣ και ΙΛΑΕΙΡΑ. Ειδικότερα για τους αστυνομικούς, προτείνεται η πληρέστερη ενημέρωση και προετοιμασία τους για την κατάθεσή τους ως μάρτυρες κατηγορίας σε δίκες εμπορίας, αλλά και για την διενέργεια της προα-

νάκρισης σε τέτοιες υποθέσεις, ώστε να βελτιωθεί κατά το δυνατόν το πρόβλημα ελλιπούς στοιχειοθέτησης των αδικημάτων αυτών.

- Οι δράσεις της αστυνομίας για τη σύλληψη εμπόρων είναι συχνά ανεπαρκείς και ελλιπώς οργανωμένες, αφού διεξάγονται χωρίς να έχει προηγηθεί η απαραίτητη προπαρασκευαστική έρευνα. Οι καταγγελθείσες περιπτώσεις αδράνειας των οργάνων της τάξης, όπως και οι υπόνοιες για ανάμειξή τους σε κυκλώματα διακίνησης, θα πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά[14].
- Είναι απαραίτητο, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας δίωξης, να διενεργείται ψυχολογική παρέμβαση στήριξης των θυμάτων προκειμένου να διασφαλιστεί, τόσο η προστασία τους, όσο και η αποτελεσματικότητα της δίωξης των εμπόρων. Θα πρέπει να θεσμοθετηθεί μία τέτοια διαδικασία. Σε αυτή τη διαδικασία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ο ρόλος των ΜΚΟ που διαθέτουν στελέχη με πολύτιμη εμπειρία στην αντιμετώπιση περιστατικών εμπορίας ανθρώπων.
- Παρά την θεσμοθέτηση συστήματος **προστασίας μαρτύρων**, το σύστημα αυτό ενεργοποιείται μόνο όταν υπάρχουν ενδείξεις για εμπλοκή κυκλώματος οργανωμένου εγκλήματος. Δεδομένου ότι είναι δύσκολο να προκύψουν τέτοια στοιχεία, οι μάρτυρες και τα θύματα δεν προστατεύονται πάντα αποτελεσματικά. Επιπλέον, το υπάρχον σύστημα έχει προβλεφθεί να λειτουργήσει έως και την τελεσίδικη και αμετάκλητη απόφαση του αρμοδίου δικαστηρίου. Από την επαφή των εμπλεκόμενων φορέων με τα θύματα, έχει διαπιστωθεί ότι αυτά είτε δεν έχουν

[14] Βλ. ghm_783_on_pallas_trials_greek, στην ιστοσελίδα του ΕΠΣΕ. Αναφέρονται περιπτώσεις που δείχνουν την υποδειγματική δουλειά των ειδικών δυνάμεων «anti-trafficking» της ΕΛ.ΑΣ στην εξάρθρωση των επιχειρήσεων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, κάποιες εκ των οποίων έχουν οδηγήσει σε μεγάλες καταδίκες διακινητών/δραστών. Παράλληλα, αναφέρονται και άλλες που κηλιδώνουν την εικόνα και το έργο τους (μη εκτέλεση ενταλμάτων σύλληψης κλπ). Σημειώνεται επίσης, ότι η ΕΕΔΑ, στις παρατηρήσεις της επί του Σ/Ν περί εμπορίας ανθρώπων (βλ. παραπάνω, σημ. 5), είχε προτείνει συμπληρωματικό άρθρο που προέβλεπε τιμωρία των εμπλεκόμενων αστυνομικών οργάνων, στην βάση της διατύπωσης του άρθρου 16 της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή ποινής, ως εξής: «Όργανο του Κράτους ή πρόσωπο που ενεργεί κατά οποιονδήποτε τρόπο με κρατική ιδιότητα και διαπράττει αυτό το ίδιο ή συνεργεί κατά οποιονδήποτε τρόπο ή προτρέπει ή συναινεί ρητά ή σιωπηρά στη διάπραξη των εγκλημάτων των άρθρων 349, 350 (του οποίου τη διατήρηση ζητούμε), και 351 τιμωρείται με φυλάκιση ενός μέχρι τριών ετών. Αν αποδειχθεί συμμετοχή του στα κέρδη των διακινητών ή σωματεμπόρων ή άλλη επωφελής προς αυτόν παραχώρηση οποιουδήποτε είδους, η ποινή θα είναι φυλάκιση από 3 έως 5 έτη ή, αν η συνεργασία έχει μονιμότερο χαρακτήρα, κάθειρξη μέχρι 10 ετών».

ενημερωθεί επαρκώς για το υπάρχον σύστημα προστασίας τους, είτε έχουν παρερμηνεύσει τα όσα τους έχουν γνωστοποιηθεί. **Προτείνεται η δημιουργία πληρέστερου συστήματος προστασίας μαρτύρων**, ούτως ώστε να αποκλεισθεί το φαινόμενο να αρνούνται τα θύματα εμπορίας ανθρώπων να καταθέσουν επειδή δεν νοιώθουν επαρκή την παρεχόμενη προστασία. Η προστασία αυτή θα πρέπει, ιδεωδώς, να επεκτείνεται και στις οικογένειες των θυμάτων στις χώρες προέλευσης, μέσω διεθνούς συνεργασίας με ξένες αστυνομικές και δικαστικές αρχές. Σχετικές ρυθμίσεις περιέχονται και στο άρθρο 28 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

● Η στοιχειοθέτηση τέτοιων υποθέσεων έχει αποδειχθεί δύσκολη για μια σειρά από λόγους, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι η ανάγκη εξασφάλισης ενισχυτικής μαρτυρίας, η συμμετοχή έγγαμων ανδρών που, για να μη διαταράξουν το οικογενειακό τους περιβάλλον, δεν καταθέτουν, αλλά και το ότι παρατηρούνται παρεμβάσεις των κατηγορουμένων προς τους μάρτυρες, που στην πλειονότητά τους είναι αλλοδαπές. Η (ανεπίσημη) ανάθεση της αντιμετώπισης του φαινομένου σε συγκεκριμένο Εισαγγελέα, αποτελεί σημαντική πρόοδο. Θα ήταν, ωστόσο, πολύ πιο αποτελεσματική η θεσμοθέτηση ειδικής Εισαγγελικής Έδρας για θέματα εμπορίας ανθρώπων κατά το πρότυπο του Εισαγγελέα για θέματα τρομοκρατίας.

● Έχει διαπιστωθεί ότι η **έλλειψη εξειδικευμένων διερμηνέων** επηρεάζει αρνητικά την διαδικασία της προανάκρισης, την ίδια την ανάκριση και την επ' ακροατηρίω διαδικασία. **Προτείνεται η κάλυψη των ελλείψεων** σε αυτόν τον τομέα.

● Η συμβολή εξειδικευμένων συνεργατών ΜΚΟ στην διερεύνηση και στοιχειοθέτηση των υποθέσεων – κατά το πρότυπο τέτοιων δράσεων σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία κ.λπ. - έχει αποδειχθεί αποτελεσματική. Στόχος των δράσεων αυτών είναι η διείσδυση στο κύκλωμα της εμπορίας, προετοιμάζοντας το έδαφος για την δίωξη από πλευράς της αστυνομίας.

III. Προστασία και αρωγή των θυμάτων

Στα αναγνωρισμένα θύματα εμπορίας ανθρώπων, καθώς και στα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί προθεσμία περίσκεψης, παρέχεται, σύμφωνα με το νόμο, προστασία. Αυτή περιλαμβάνει:

- Τηλεφωνικές γραμμές στήριξης θυμάτων (εθνικός φορέας: ΕΚΚΑ -Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης-: 197, ΜΚΟ: Αλληλεγγύη, Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης κλπ)
- στέγαση σε ξενώνες που λειτουργούν από κρατικούς φορείς (ΕΚΚΑ, Δημοτικές Αρχές, κλπ) ή μη-κυβερνητικές οργανώσεις

(ΚΛΙΜΑΚΑ, Αλληλεγγύη, ΕΚΥΘΚΚΑ -Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού-, ΚΑΘΒ -Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων-, κλπ)
- ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη
- νομική αρωγή (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Παρατηρητήριο Συμφωνιών Ελσίνκι, Δικηγορικοί Σύλλογοι-Legal Aid)
- ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- εθελοντικός επαναπατρισμός από ΔΟΜ (δράση χρηματοδοτούμενη από την ΥΔΑΣ/ΥΠΕΞ)
- άδεια παραμονής και εργασίας
- πρόσβαση σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης
- προώθηση στην απασχόληση (Αναπτυξιακή Σύμπραξη για την Προώθηση Ίσων Δικαιωμάτων για τα Διακινούμενα Άτομα -ΑΣΠΙΔΔΑ - Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL).

Αν και ο νόμος δεν ορίζει ρητά τη λειτουργία **συστήματος παραπομπής** περιστατικών εμπορίας ανθρώπων, το **Μνημόνιο Συνεργασίας** που υπογράφτηκε από τα μέλη της δι-υπουργικής επιτροπής, τον ΔΟΜ και τις δώδεκα ΜΚΟ (βλ. ανωτέρω Ι.Β), ορίζει ως συντονιστή του (άτυπου) συστήματος παραπομπής το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ)[15].

Παρατηρήσεις - Προτάσεις

Θεωρείται ότι το κράτος αδυνατεί να προστατεύσει το θύμα ή το υποψήφιο θύμα της εμπορίας ανθρώπων όταν δεν εφαρμόζεται πραγματικά και αποτελεσματικά η σχετική ισχύουσα νομοθεσία ή όταν ο ενδιαφερόμενος δεν έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στους αρμόδιους διοικητικούς μηχανισμούς για την παροχή προστασίας και αρωγής στα θύματα. Παρά το γεγονός ότι η ελληνική κυβέρνηση, κυρίως μέσω της ΥΔΑΣ/ΥΠΕΞ, έχει υπάρξει γενναιόδωρη στη χρηματοδότηση δράσεων στήριξης θυμάτων, είναι ανάγκη να ενισχυθεί περαιτέρω το γενικό πλαίσιο προστασίας, σημείο το οποίο η ΕΕΔΑ υποστηρίζει με έμφαση.
Συγκεκριμένα:
- Δεν υπάρχει, ούτε σε επίπεδο κυβερνητικών φορέων, ούτε σε επίπεδο ΜΚΟ, εξειδικευμένη υποδομή για τη **στήριξη θυμάτων που ΔΕΝ ανήκουν στην κατηγορία των γυναικών/ανηλίκων θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης**. Η προστασία που μπορεί να παρασχεθεί σε άντρες και παι-

[15] Για όλες τις προαναφερθείσες πρωτοβουλίες, βλ. συνημμένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης, Νοέμβριος 2006, της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων.

διά θύματα καταναγκαστικής εργασίας και άλλων μορφών εκμετάλλευσης είναι πολύ περιορισμένη[16]. **Προτείνεται η δημιουργία και λειτουργία σχετικών δομών στήριξης** (ξενώνες, νομική αρωγή, εξειδικευμένη νομική στήριξη κλπ).

- Χρήσιμο θα ήταν η στήριξη των θυμάτων μέσω τηλεφωνικών γραμμών να παρέχεται σε αρκετές γλώσσες, πέραν της ελληνικής.
- Η αντιμετώπιση του φαινομένου εμπορίας **ενηλίκων και ανηλίκων Ρομά**, παρουσιάζει προκλήσεις και ιδιαιτερότητες που πρέπει να εκτιμηθούν ξεχωριστά[17].
- **Εφόσον το ΕΚΚΑ αναλάβει θεσμικά – και όχι ατύπως - τον ρόλο του «συντονιστή» του συστήματος παραπομπής**, **τότε θα πρέπει να αναβαθμιστεί και να βελτιώσει την υποδομή του**, σε επίπεδο εξειδικευμένων συνεργατών, τεχνογνωσίας και υλικοτεχνικής υποδομής για την κάλυψη των αναγκών στέγασης κλπ των θυμάτων.
- Θα ήταν χρήσιμο να εκπαιδευτούν σε θέματα εμπορίας ανθρώπων κάποιες κατηγορίες επαγγελματιών που λόγω της φύσης του επαγγέλματός τους συχνά έρχονται σε επαφή με θύματα, π.χ. ιατροί, νοσηλευτές, κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, δικηγόροι κλπ. Για παράδειγμα, πρόσφατα ο ΔΟΜ πραγματοποίησε εκπαιδευτικό σεμινάριο για επιθεωρητές εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης (Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας – ΣΕΠΕ), το οποίο οι συμμετέχοντες έκριναν θετικά.
- Δεδομένου ότι η επαγγελματική αποκατάσταση αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την κοινωνική επανένταξη των θυμάτων, είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα για την πρόσβαση των θυμάτων στην αγορά εργασίας. Προς επίτευξη αυτού του σκοπού είναι ανάγκη να αναπτυχθούν περισσότερες δράσεις για την ευαισθητοποίηση των εργοδοτών.
- Πηγή έμπνευσης για τον αποτελεσματικό συντονισμό των δράσεων προστασίας των θυμάτων εμπορίας, αποτελεί και το Εγχειρίδιο του ΟΑΣΕ: «Εθνικοί Μηχανισμοί Παραπομπής»[18]. Ο Εθνικός Μηχανισμός Παραπομπής (ΕΜΠ) είναι ένα πλαίσιο συνεργασίας μέσω του οποίου οι κρατικοί φορείς συντονίζουν, σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, τις ενέργειες που αποσκοπούν στην προστασία των θυμάτων.

---

[16] Ειδικότερα για τις περιπτώσεις θυμάτων/αιτούντων άσυλο, βλ. το κείμενο των Κατευθυντήριων Οδηγιών της Ύπατης Αρμοστείας για την εξέταση αιτημάτων ασύλου και τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα (κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951) σε θύματα εμπορίας ανθρώπων ή σε πρόσωπα που κινδυνεύουν από την εμπορία ανθρώπων, στο www.unhcr.gr

[17] Βλ. ειδικά για αυτό το θέμα: OSCE/ODIHR Position Paper: Awareness Raising for Roma Activists on the issue of Trafficking in Human Beings in South-Eastern Europe, Warsaw, April 2006.

[18] "National Referral Mechanisms: Joining Efforts to Protect the Rights of Trafficked persons. A practical Handbook", OSCE/ODIHR 2004.

IV. Πρόληψη και ευαισθητοποίηση

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται **εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** της κοινωνίας με σκοπό την πρόληψη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων. Οι δράσεις αυτές έχουν τη μορφή είτε συνεδρίων ή ημερίδων, είτε τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών σποτ και αποτελούν πρωτοβουλία τόσο κρατικών φορέων (Υπουργείο Εξωτερικών, Γενική Γραμματεία Ισότητας, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας), όσο και μη-κυβερνητικών οργανώσεων (ΑΡΣΙΣ, STOP NOW, Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης κλπ) και του ΔΟΜ. Σημειώνεται πως ο τελευταίος διενεργεί εκτεταμένη έρευνα για την στάση του γενικού πληθυσμού απέναντι στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων, τα πορίσματα όμως της οποίας δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί.

Επίσης, κάποιες ΜΚΟ (ΑΡΣΙΣ, ACT UP, ΝΕΑ ΖΩΗ) υλοποιούν δράσεις πρόληψης και ευαισθητοποίησης με τη μορφή **street work**. Οι δράσεις αυτές απευθύνονται κυρίως σε θύματα ή πιθανολογούμενα θύματα και αποσκοπούν στον εντοπισμό τους και στην παροχή προστασίας και στήριξης.

Παρατηρήσεις - Προτάσεις

Οι δράσεις ευαισθητοποίησης - ενημέρωσης που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια αποτελούν σημαντική προσπάθεια για την πρόληψη του φαινομένου. Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της απόλυτης απαξίωσης της εμπορίας ανθρώπων από την ελληνική κοινωνία δεν έχει όμως επιτευχθεί, καθώς οι δράσεις αυτές έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα. Είναι αναγκαία η χάραξη μίας στρατηγικής πρόληψης που να περιλαμβάνει δέσμη δράσεων οι οποίες να βρίσκονται μεταξύ τους σε λογική αλληλουχία και συνέχεια.

- Απαραίτητη, προς αυτή την κατεύθυνση, είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ανδρικού πληθυσμού της χώρας - δηλαδή των δυνητικών πελατών/χρηστών/καταναλωτών αυτών των υπηρεσιών - για τις συνθήκες διαβίωσης των θυμάτων και τους τρόπους δράσης των κυκλωμάτων, σε μια προσπάθεια αποθάρρυνσης της ζήτησης για αυτές τις υπηρεσίες, μέσω της συνειδητοποίησης ότι έτσι συμμετέχουν και οι ίδιοι στην συντήρηση ενός καθεστώτος σύγχρονης δουλείας[19].
- Δράσεις ευαισθητοποίησης απαιτούνται, φυσικά, και για το σύνολο της κοινωνίας, μέρος των οποίων είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο

[19] Σύμφωνα και με τις συστάσεις της Sigma Huda, Special Rapporteur on Trafficking in Persons, especially in Women and Children, in : "Report to the Human Rights Council", 24/1/2007, UN A/HRC/4/23.

πλαίσιο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι προφανές ότι το έργο της Αστυνομίας και της Δικαιοσύνης δυσχεραίνεται ακόμα πιο πολύ από την ανοχή που δείχνει μια κοινωνία, η οποία σιγά-σιγά τείνει να θεωρεί την εμπορία φτωχών ανθρώπων από τις πιο «άτυχες» χώρες του πλανήτη σαν κάτι το περίπου «φυσιολογικό», η οποία εθίζεται στην ύπαρξη ενός παράνομου κόσμου που δεν είναι πια τόσο «κρυφός» και δακτυλοδεικτούμενος -όπως παλιότερα τα «κόκκινα φανάρια»- αλλά που διαδραματίζεται μπροστά στα μάτια του, στα bars, night clubs, νοικιασμένα δωμάτια κλπ., και η οποία «ανησυχεί» και εξανίσταται μόνον όταν π.χ. μαθαίνει ότι ο διακινητής ή ο μαστροπός είναι παπάς[20]. Έρευνες σχετικά με τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες που διαμορφώνουν την ζήτηση αυτών των υπηρεσιών, μπορούν να στρέψουν τις δράσεις ευαισθητοποίησης προς την σωστή κατεύθυνση[21]. Μέρος της προβληματικής σχετικά με την προώθηση της ζήτησης αυτών των υπηρεσιών, αποτελεί και η διαφήμιση μέσω της σωρείας «ροζ» αγγελιών που καταχωρίζονται στα ΜΜΕ.

- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης που να απευθύνονται σε στοχευμένες ομάδες επαγγελματιών οι οποίες είναι πιθανόν να έρχονται σε επαφή με θύματα εμπορίας, είναι επίσης αναγκαίες (στο πρότυπο της συνάντησης που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του ΥΠΕΞ, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του ΔΟΜ και πολλών ΜΚΟ, με στόχο τη διαμόρφωση ηθικού κώδικα της επιχειρηματικής κοινότητας κατά της εμπορίας ανθρώπων, και που κατέληξε στην υπογραφή από εκπροσώπους της διεθνούς επιχειρηματικής Κοινότητας, της Διακήρυξη των Αθηνών: "Business Community against Trafficking of Human Beings").

V. Συνεργασία

Η Ελλάδα συμμετέχει σε πρωτοβουλίες συνεργασίας σε **περιφερειακό επίπεδο** (Εναλλακτική Έδρα Συμφώνου Σταθερότητας για τη ΝΑ Ευρώπη στη Θεσσαλονίκη, Οικονομική Συνεργασία Μαύρης Θάλασσας-B-SEC, Πρωτοβουλία Συνεργασίας ΝΑ Ευρώπης-SECI) που αναπτύσσουν δράση για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων στις χώρες προέλευσης των θυμάτων.

[20] Βλ. *Καθημερινή*, 15/10/2005, «Το πρωί παπάς και το βράδυ μαστροπός».

[21] Βλ. σχετικά, τις πολύ ενδιαφέρουσες μελέτες, στο: Anderson B & O'Connell D, "Is trafficking in Human Beings demand driven?:a multi-country Pilot Study, IOM, 2003., και: Bales K.: "Because she looks like a child", in B. Ehrenreich & A. Hochschild: Global Woman: Nannies, Maids and Sex Workers in the New Economy", Granta, London, 2003, pp. 207-229.

Επίσης, **εντός Ελλάδος** πραγματοποιούνται προσπάθειες δικτύωσης των φορέων που εμπλέκονται στην καταπολέμηση του φαινομένου και την προστασία των θυμάτων. Τέτοιες σημαντικές πρωτοβουλίες είναι:

- Η συνεργασία της δι-υπουργικής επιτροπής με τον ΔΟΜ και δώδεκα εξειδικευμένες ΜΚΟ για την αποτελεσματικότερη δράση και το συντονισμό των ενεργειών τους για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και τη στήριξη των θυμάτων.
- Το Διπλωματικό Φόρουμ που διοργανώνεται με πρωτοβουλία του ΔΟΜ και του ΥΠΕΞ και τη συμμετοχή εκπροσώπων αρμοδίων υπουργείων, διεθνών οργανισμών, διπλωματικών αρχών χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, και μη κυβερνητικών οργανώσεων.
- Τέλος, πρωτοβουλίες δικτύωσης έχουν επίσης αναπτυχθεί για τη συνεργασία μεταξύ κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο (Δίκτυο ΜΚΟ ΑΡΙΑΔΝΗ, Πρόγραμμα ΗΡΑ, Συνεργασία Εθνικών Ομάδων Εκπαιδευτών -δικαστικών, αστυνομικών, ΜΚΟ- που προέκυψε από το πρόγραμμα ΑΓΙΣ της ΕΕ[22], κ.λπ.).

Παρατηρήσεις - Προτάσεις

- Οι πρωτοβουλίες δικτύωσης πρέπει να ενισχυθούν ακόμα περισσότερο σε όλα τα επίπεδα.
- Χρήσιμη θα ήταν η θεσμοθέτηση Εθνικού Εισηγητή (Rapporteur) για την Εμπορία Ανθρώπων, όπως προτείνει και η σχετική Ομάδα Εμπειρογνωμόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[23] και όπως το έχουν ήδη πράξει η Σουηδία, η Ολλανδία και η Γερμανία. Ο Εθνικός Εισηγητής κάνει συστηματική καταγραφή των δεδομένων περί εμπορίας από ένα ευρύ φάσμα πηγών, προωθεί τα στοιχεία αυτά στους αρμόδιους φορείς για την αντιμετώπιση του φαινομένου, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την αξιολόγηση και επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης. Γενικότερα, η ΕΕΔΑ υποστηρίζει με έμφαση την ανάγκη θεσμοθέτησης αποτελεσματικού συντονιστικού φορέα/οργάνου για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.
- Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ακόμη, τον ενεργό ρόλο που μπορούν να παίξουν οι τοπικές αρχές (συμπεριλαμβανομένων και των βαθμίδων της τοπι-

[22] Agis Framework Programme on Police and Judicial Co-operation in Criminal Matters: 2003-2008. Council of the European Union, European Union Annual Report on Human Rights, at http://europa.eu.int/comm/external_relations/human_rights?doc/report03_en.pdf, p.25.

[23] Βλ. «2004 Report of the Experts Group on Trafficking in Human Beings", Brussels, EC, Directorate General Justice, Freedom and Security.

κής αυτοδιοίκησης), σε όλα τα συστατικά μέρη της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων (δίωξη, προστασία και αρωγή θυμάτων, πρόληψη και ευαισθητοποίηση). Προς την κατεύθυνση αυτή, έμπνευση μπορεί να αντληθεί από την σχετική εμπειρία άλλων χωρών. Χάριν παραδείγματος, αναφέρεται το σύστημα της Γαλλικής «police de proximité», οι θετικές πτυχές του οποίου μπορούν να αξιοποιηθούν.

- Προκειμένου να καταστούν συγκρίσιμα τα στοιχεία που καταγράφονται, πρέπει να διαμορφωθούν κοινές οδηγίες για την συγκέντρωση των στοιχείων, τόσο ως προς το είδος τους, όσο και ως προς τις μεθόδους συλλογής, τους δείκτες της μέτρησης, της έρευνας και ανάλυσης του φαινομένου.
- Απαραίτητο είναι να γίνει αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέχρι τώρα δράσεων και πρωτοβουλιών.

Εν κατακλείδι, στην ιδεώδη περίπτωση που θα εφαρμοστεί στο πεδίο το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, με την συνεισφορά όλων των εμπλεκόμενων φορέων, η εμπορία ανθρώπων στην Ελλάδα, σίγουρα δεν θα απαλειφθεί, πάντως θα αναχαιτιστεί σημαντικά.

Ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα, του Γραφείου των Η.Ε. για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα.

Entry on GREECE (UN Office on Drugs & Crime): Trafficking in Persons, Global Patterns, April 2006.

Greece

Region*: Western Europe
Population**: 11,120
Population under 14: 14.3 %
Net migration: 3.3
Human Development Index: 24th / 177
Gender-related Development Index: 24th /140
TI–Corruption Perceptions Index: 4.3/10
WEF–Organized Crime Index: 5.8/7

Reported trafficking according to the citation index

Country of origin: N.R.
***Reported destinations out of the country*: N.R.**

Country of transit: High
The country is a reported transit for victims trafficked: From the Balkans

and Commonwealth of Independent States to Italy, other Western European countries and Turkey.

Country of destination: Very High
Reported origins for the country:
High: Albania, Bulgaria, Georgia, Kazakhstan, Republic of Moldova, Romania, Russian Federation, Ukraine.
Medium: Belarus, Czech Republic, Dominican Republic, Kosovo (Serbia and Montenegro).
Low: Armenia, Azerbaijan, the Balkans in general, Colombia, unspecified Central and South Eastern Europe, Eritrea, Ethiopia, Kyrgyzstan, Latvia, Lithuania, Malawi, Philippines, Poland, Slovakia, Sri Lanka, Tajikistan, Thailand, Turkey, Uruguay, Uzbekistan, Venezuela (Bolivarian Republic of).

* **Regions**: The source for the regional classification used is, United Nations (2005), "World Population Prospects: The 2004 Revision - Highlights", New York: United Nations, Department of Economic Affairs, Population Division; can be downloaded
from the internet at http://www.un.org/esa/population/publications/ WPP2004/2004Highlights_finalrevised.pdf .
This has been varied here with the use of the following sub-regions to reflect the human trafficking information provided by the source institutions: Central and South Eastern Europe, Western Europe, the Commonwealth of Independent States, and Western Asia and Turkey.

** **N.R.**: Not reported (i.e., information not available).

Profiles of the Victims:
The great majority of victims are reported to be women and girls trafficked for sexual exploitation. To a lesser extent, children are also reported to have been trafficked. Trafficking for forced labour is reported by a few sources.

Parties to the United Nations Convention against Transnational Organized
Crime and its Protocols
- Convention against Transnational Organized Crime: Signed, Not Ratified
- Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children: Signed, Not Ratified
- Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air: Signed, Not Ratified

The country has been indicated by a number of sources ranging between 6 - 10 as a country of transit and by a number of sources ranging between 25 - 40 as a country of destination.

Αθήνα, 14 Ιουνίου 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 6

Ψήφισμα για το ζήτημα του Πανεπιστημιακού Ασύλου

Ψήφισμα για το ζήτημα του Πανεπιστημιακού Ασύλου[1]

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) αφού έλαβε γνώση και συζήτησε τις εισηγήσεις της Καθηγήτριας κας Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου και του κ. Α. Θεοδωρίδη, μελών της ΕΕΔΑ, σχετικά με την προστασία του πανεπιστημιακού ασύλου και τις σχετικές ρυθμίσεις του νέου νόμου, ανέθεσε στον Καθηγητή κ. Α. Μανιτάκη να συντάξει κείμενο ψηφίσματος με βάση τις εισηγήσεις, την από 27.09.07 συζήτηση στην Ολομέλεια και τη δική του παρέμβαση, το οποίο έχει ως εξής:

Το πανεπιστημιακό άσυλο αποτελεί τη θεμελιωδέστερη εγγύηση της ακαδημαϊκής ελευθερίας, απόλυτα συνυφασμένη με την ύπαρξη και λειτουργία κάθε πανεπιστημιακού ιδρύματος. Καθιερώθηκε από την πρώτη εμφάνιση των πανεπιστημίων, από τη δύση δηλαδή του μεσαίωνα, στις πρώτες πανεπιστημιακές μονάδες της Ιταλίας, στην Παβία και στη Πάντοβα. Στρεφόταν κατά του εκκλησιαστικού σκοταδισμού της εποχής και εναντίον κάθε επέμβασης στην ελευθερία της σκέψης, της έρευνας και της διδασκαλίας. Συνδέθηκε με αγώνες σκληρούς και στάσεις ηρωικές που έφταναν μέχρι τη διακινδύνευση της ζωής πνευματικών ανθρώπων. Για το λόγο αυτό θεωρείται εγγύηση συνυφασμένη με την ακαδημαϊκή ελευθερία.

Ανάλογη, αν και μικρότερης σχετικά έκτασης και έντασης υπήρξε και η ιστορία του στην Ελλάδα. Χαρακτηριστική είναι η περίοδος, πριν από τη δικτατορία και κατά τη διάρκεια της δικτατορίας της 21ης Απριλίου 1967. Οι φοιτητικοί αγώνες και οι μαζικές φοιτητικές κινητοποιήσεις με αιτήματα τη Δημοκρατία και την Ελευθερία τον Νοέμβριο του 1973 στο Πολυτεχνείο οδήγησαν στην κατάρρευση της δικτατορίας και μετέτρεψαν το πανεπιστημιακό άσυλο σε προπύργιό διεκδικήσεων και αγώνων και τους χώρους του πανεπιστημίου, ανοιχτούς και κλειστούς, σε προστατευτική ασπίδα των ελευθεριών γενικά.

Παρόλο που το πανεπιστημιακό άσυλο δεν υπήρξε ποτέ ρητά συνταγματικά κατοχυρωμένο, δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ωστόσο ότι αποτελεί εγγύηση συνταγματικής περιωπής και ισχύος, απόλυτα συνυφασμένη με την ελευθερία της πανεπιστημιακής έρευνας και διδασκαλίας και γενικότερα με την ελεύθερη διακίνηση και πάλη των ιδεών.

---

[1] *Εισηγητής: Καθηγητής Α. Μανιτάκης, μέλος της ΕΕΔΑ και εκπρόσωπος του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.*

Το πανεπιστημιακό άσυλο αποτελεί μια συνταγματικά κατοχυρωμένη, θεσμική εγγύηση της ακαδημαϊκής ελευθερίας, για χάρη της οποίας υπάρχει. Στηρίζει την αυτοδιοίκηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και στηρίζεται από αυτήν.

Στέφεται, πρώτα και κύρια, κατά τις κρατικής εξουσίας και αποκλείει κυρίως τις αυθαίρετες -χωρίς άδεια- παρεμβάσεις ή εισβολές των αστυνομικών αρχών στους πανεπιστημιακούς χώρους. Αντιμάχεται όμως και κάθε είδους αστυνόμευση και κάθε απόπειρα φίμωσης, ελέγχου, εξαγοράς ή χειραγώγησης της διδασκαλίας και της ελεύθερης έρευνας και διάδοσης των ιδεών. Προστατεύεται έναντι πάντων, τόσο έναντι κρατικής εξουσίας όσο και έναντι των ιδιωτών ή τρίτων, (ατόμων, ομάδων, επιχειρήσεων). Την εγγύηση του πανεπιστημιακού ασύλου την απολαμβάνουν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα αλλά και κάθε οργανωμένη μονάδα ανώτατης παιδείας, -πανεπιστημιακή ή τεχνολογική (ΑΕΙ και ΤΕΙ)-, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή που έχει, που μπορεί να είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Η ανεξαρτησία της γνώμης των πανεπιστημιακών δασκάλων αλλά και της ελεύθερης έρευνας και διακίνησης κάθε είδους ιδεών των σπουδαστών και των ερευνητών είναι απόλυτη και δεν μπορεί να εξαρτάται από νόμους, υπουργικές αποφάσεις, εγκρίσεις ή άδειες ούτε να εκβιάζεται ή να χειραγωγείται από ιδιωτικά κέντρα εξουσίας και χορηγούς.

Δικαιούνται να απολαμβάνουν της προστασίας του πανεπιστημιακού ασύλου όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, ατομικά και συλλογικά, ως άτομα και ως αρχές. Φορείς άρα του πανεπιστημιακού ασύλου είναι οι φορείς της ακαδημαϊκής ελευθερίας, όσοι συμμετέχουν στη διδασκαλία, έρευνα και στη διάδοση των γνώσεων, διδάσκοντες και διδασκόμενοι. Τη φροντίδα και την ευθύνη της ειρηνικής και ελεύθερης απόλαυσης των αγαθών του πανεπιστημιακού ασύλου καθώς και της αποτελεσματικής προστασίας του την έχουν κατά πρώτο και κύριο λόγο οι πανεπιστημιακές αρχές. Η ίδια η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων συνεπάγεται και συνεπιφέρει την ανάθεση στις πανεπιστημιακές αρχές της αρμοδιότητας φύλαξης των πανεπιστημιακών χώρων και ασφαλούς και ειρηνικής απόλαυσης των ακαδημαϊκών ελευθεριών. Την ευθύνη όμως της προστασίας των χώρων αυτών από κάθε είδους καταστροφές ή αναίτιες φθορές την επωμίζονται, ατομικά και συλλογικά, και όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και κάθε οργανωμένος φορέας των σπουδαστών ή των καθηγητών, όπως είναι οι φοιτητικοί σύλλογοι, οι συνδικαλιστικές, οι πολιτικές ή πολιτιστικές οργανώσεις τους.

Οι χώροι που καλύπτονται από το πανεπιστημιακό άσυλο είναι οι φυσικοί χώροι, οι εν γένει εγκαταστάσεις καθώς και οι εικονικοί χώροι (ηλεκτρο-

νικοί ή του κυβερνοχώρου), κύριοι και βοηθητικοί, όπως είναι τα αμφιθέατρα, οι χώροι τέχνης, ψυχαγωγίας, εστίασης ή σίτισης και βέβαια και οι ανοικτοί χώροι, πλατείες, προαύλιο ή τα προπύλαια, όπου συντελούνται η διδασκαλία, η έρευνα και η διακίνηση των ιδεών καθώς και η ψυχαγωγία των σπουδαστών.

Είναι προφανές εξάλλου ότι το πανεπιστημιακό άσυλο δεν μπορεί να αποτελεί το πρόσχημα για τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων ούτε η επίκλησή του μπορεί να αποτελέσει νόμιμο λόγο άρσης του αδίκου. Το άσυλο δεν παρέχει ποινική ή αστική ασυλία σε όσους, πανεπιστημιακούς ή τρίτους, καταστρέφουν δημόσια αγαθά και προβαίνουν αναίτια και αδικαιολόγητα σε βιαιοπραγίες ή σε ποινικά αδικήματα. Είναι γνωστό εξάλλου ότι η διάπραξη αυτόφωρων κακουργημάτων καθώς και η διακινδύνευση της ζωής επιτρέπουν και δικαιολογούν την χωρίς άδεια είσοδο αστυνομικών δυνάμεων στους πανεπιστημιακούς χώρους, μετά από παραγγελία των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών, για την προστασία της ζωής και άλλων σημαντικών εννόμων αγαθών που κινδυνεύουν άμεσα.

Το πανεπιστημιακό άσυλο είναι ένα δικαίωμα ιερό, με ιστορία αιώνων στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, και το δυσφημίζουν ή συμβάλλουν στον εκφυλισμό του όσοι ανεύθυνα και επιπόλαια το μετατρέπουν ή αφήνουν να μετατραπεί ή καλύπτουν ιδεολογικά την μετατροπή του από άσυλο των ιδεών σε άσυλο βιαιοπραγιών και καταστροφών.

Ο πρόσφατος νόμος για την ανώτατη παιδεία τροποποίησε τον παλαιότερο σχετικά με την προστασία του πανεπιστημιακού ασύλου χωρίς να καταστήσει όμως την προστασία του ασύλου καλύτερη ούτε ασφαλέστερη. Αντίθετα, με μια σειρά διατάξεων του και ειδικά εκείνη του άρθρου 2 παρ. 5 του 1268/1982, όπως τροποποιήθηκε από το νέο νόμο, διευρύνθηκαν υπέρμετρα οι αξιόποινες πράξεις και έγινε οι περιγραφή τους με γενικόλογους και αόριστους προσδιορισμούς έτσι ώστε να καθίσταται η εκεί πρόβλεψη των αξιόποινων πράξεων αντίθετη στους συνταγματικούς ορισμούς του άρθρου 7 του Συντάγματος, που επιβάλλει την βέβαιη και ειδική περιγραφή της αξιόποινης πράξης. (Βλέπε σχετικά και τη θέση του καθηγητή Ν. Παρασκευόπουλου όπως δημοσιεύτηκε σε εφημερίδες).

Η παραβίαση πάντως του ασύλου κινδυνεύει, βέβαια, ακόμη και σήμερα, κυρίως από τις δημόσιες αρχές και ειδικά από τις αστυνομικές, απέναντι στις οποίες και στρέφεται. Όμως οι τρίτοι ή οι ομάδες ατόμων που εισβάλλουν αυθαίρετα στους πανεπιστημιακούς χώρους δεν παραβιάζουν, αν θέλουμε να κυριολεχτήσουμε, το πανεπιστημιακό άσυλο, απλώς χρησιμοποιούν το άσυλο καταχρηστικά καταστρέφοντας και καταπατώντας

τους χώρους του διαπράττοντας, ενδεχομένως, άλλους είδους αξιόποινες παραβιάσεις, όχι όμως εκείνη της παραβίασης του ασύλου. Οι βιαιοπραγίες που διαπράττονται οδηγούν, πάντως μακρο-πρόσθεμα, σίγουρα στον εκφυλισμό του πανεπιστημιακού ασύλου και στην απάλειψη της αίγλης και της ηθικής ακτινοβολίας του. Το ίδιο κάνουν και οι παρατεταμένες, συχνές, αναίτιες και αυθαίρετες 'καταλήψεις' των πανεπιστημιακών από ομάδες φοιτητών ή από πανεπιστημιακές παρατάξεις.

Το πανεπιστημιακό άσυλο είναι μια θεσμική εγγύηση της ελεύθερης και ανεξάρτητης διεξαγωγής της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας από κάθε είδους παρεμβάσεις, εκβιασμούς ή χειραγωγήσεις από οπουδήποτε και αν προέρχονται, είτε από δημόσιες είτε από ιδιωτικές εξουσίες. Στους πανεπιστημιακούς ανήκει σήμερα, όπως και πάντα η ηθική ευθύνη να διαφυλάξουν το αγαθό αυτό όχι μόνο από την παραβίασή του αλλά και από τον σταδιακό εκφυλισμό του, στον οποίο συντείνουν, δυστυχώς και αποφάσεις, πρακτικές ή ανταγωνισμοί των πολιτικών κομμάτων καθώς και η εκμετάλλευση που γίνεται των γεγονότων από την κερδοσκοπική αδηφαγία των ηλεκτρονικών κυρίως μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Αθήνα, Οκτώβριος 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 7

Απόφαση σχετικά με το δικαίωμα στην υγεία των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής

Απόφαση σχετικά με το δικαίωμα στην υγεία των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής[1]

Ι. Εισαγωγή

Είναι αναμφισβήτητο ότι η εποχή μας είναι μία περίοδος αθρόας και αναπόφευκτης μετακίνησης ατόμων σε ξένες χώρες και δη στην Ευρωπαϊκή Ένωση προς εξεύρεση εργασίας και αναζήτηση καλύτερων όρων διαβίωσης. Η Ελλάδα λόγω και της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί ενδιάμεσο, ως σημείο εισόδου της ΕΕ, ή και τελικό προορισμό για μεγάλο αριθμό μεταναστών. Ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των παράνομων μεταναστών θέτει επιτακτικά την ανάγκη σχεδιασμού μίας σοβαρής και ισορροπημένης μεταναστευτικής πολιτικής, η οποία θα αντιμετωπίζει το μεταναστευτικό φαινόμενο ως ένα κοινωνικό ζήτημα και δε θα διαπνέεται από μία αστυνομική λογική. Η έλλειψη μίας ολοκληρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής και η αυξανόμενη εισροή μεταναστών στην Ελλάδα συνεπάγονται μία σειρά προβλημάτων, τόσο σε νομοθετικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, ένα από τα οποία συνιστά και η σημαντικά περιορισμένη πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη των παράνομων μεταναστών, αντικείμενο της παρούσας γνωμάτευσης της Επιτροπής.

Αφορμή για την παρούσα γνωμάτευση αποτέλεσε η Ευρωπαϊκή Έρευνα των Γιατρών του Κόσμου για την πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη των μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής που αφορούσε 7 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Η κατάσταση στην Ελλάδα περιγράφεται με μελανά χρώματα, καθώς σύμφωνα με την έρευνα, μόνο το 6,9% των ερωτηθέντων δικαιούται θεωρητικά πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, ενώ από τους θεωρητικά επωφελούμενους ερωτηθέντες κανένας δεν είχε πραγματικά πρόσβαση.

Δεδομένου του σημαντικού αριθμού μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής (εφ' εξής μετανάστες) που βρίσκονται στην Ελλάδα και της ολοένα και αυξανόμενης έλευσης νέων, το ζήτημα της πρόσβασης των μεταναστών στην ιατρική περίθαλψη χρήζει ιδιαίτερης προσοχής για δύο λόγους: α) η υγεία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ίδια την επιβίωση του ατόμου και β) μακροπρόθεσμα αλλά και μεσοπρόθεσμα τίθενται ζητήματα δημόσιας υγείας.

---

[1] *Το εν λόγω κείμενο υιοθέτησε η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ της 08.11.2007. Εισηγήτρια ήταν η κα Λυδία-Μαρία Μπολάνη, Επιστημονική Συνεργάτις της ΕΕΔΑ.*

ΙΙ. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 84 παρ. 1 του Ν. 3386/2005 (Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια ΦΕΚ Α΄ 212): «Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε υπηκόους τρίτης χώρας, οι οποίοι δεν έχουν διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις, θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής και γενικά δεν αποδεικνύουν ότι έχουν εισέλθει και διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. **Εξαιρούνται τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, όταν πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και για ανήλικα παιδιά**. ...» Επιπλέον, σύμφωνα με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου: «Οι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων που παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού διώκονται πειθαρχικά και τιμωρούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, για παράβαση καθήκοντος.»

Ο Νόμος, λοιπόν, διατηρεί σε ισχύ το νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη του παλαιότερου Ν. 2910/2001 (Άρθρο 51). Η μόνη σχετική αλλαγή είναι η κατάργηση της διάταξης του άρθρου 54 του Ν. 2910/2001, η οποία προέβλεπε την υποχρέωση των διευθυντών θεραπευτηρίων να ενημερώνουν τις αστυνομικές αρχές για την άφιξη σε αυτά αλλοδαπών[2].

Χαρακτηριστική είναι, άλλωστε, και η εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας (Αριθμ. Πρωτ. ΟΙΚ/ΕΜΠ518, 2/2/2005) με τίτλο «Υγειονομική Περίθαλψη Αλλοδαπών» σύμφωνα με την οποία: «Για τους αλλοδαπούς μη νόμιμα ευρισκόμενους στην Ελλάδα (όπως είναι ο λαθρομετανάστης) θα παρέχονται οι απαραίτητες υπηρεσίες αποκλειστικά σε περιπτώσεις επείγοντος περιστατικού και μέχρι τη σταθεροποίηση της υγείας τους. Δεν θα γίνονται δεκτοί από τις υπηρεσίες υγείας αλλοδαποί αυτής της κατηγορίας για μη επείγοντα περιστατικά»[3].

---

[2] Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων είχε γνωμοδοτήσει ότι η παραπάνω υποχρέωση αντίκειτο στο Άρθρο 5 παράγραφος 5 του Συντάγματος. Γνωμοδότηση 86/2001, (2001) ΤοΣ 1175.

[3] Η ως άνω εγκύκλιος κάνει ρητή αναφορά στον παλαιότερο Ν. 2912/2001. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος παραμένει ίδια και στο Ν. 3386/2005 θεωρούμε ότι η εγκύκλιος διατηρεί την ισχύ της.

Με βάση τα παραπάνω είναι εμφανές ότι η Ελλάδα αναγνωρίζει στους μετανάστες ένα αρκετά περιορισμένο δικαίωμα πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη και κατ' επέκταση ένα εξ' ίσου περιορισμένο δικαίωμα στην υγεία. Κρίνεται, λοιπόν, αναγκαία η εξέταση του δικαιώματος στην υγεία των μεταναστών τόσο στα πλαίσια του εθνικού όσο και του διεθνούς δικαίου.

III. Το δικαίωμα στην υγεία κατά το Σύνταγμα

Το Σύνταγμα δεν περιλαμβάνει κάποιον ορισμό της «υγείας». Σύμφωνα με το Προοίμιο του Καταστατικού της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας υγεία είναι «η κατάσταση πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνο η απολύτρωση από ασθένεια και αναπηρία». Σχετικά με τον ορισμό αυτό έχει υποστηριχθεί ότι «φαίνεται υπερβολικά ευρύς, αφού ιδίως η ψυχική και κοινωνική 'ευεξία' αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων και πάντως η συμβολή του κράτους στη διασφάλισή της δεν μπορεί παρά να είναι επιβοηθητική της πρωτοβουλίας του ίδιου του ατόμου»[4]. Στο πλαίσιο της παρούσας εισήγησης σκοπιμότερος και προτιμότερος φαίνεται ένας ορισμός σύμφωνα με τον οποίο υγεία είναι «μία κατάσταση του ανθρώπου, από την οποία απουσιάζει η 'ασθένεια', νοούμενη ως παθολογικό σύμπτωμα, που δημιουργεί ορισμένο βαθμό έλλειψης της ψυχικής ή βιολογικής ισορροπίας του ανθρώπου σε σχέση με τη 'φυσιολογική' του κατάσταση»[5].
Στο Σύνταγμα δύο είναι οι βασικές διατάξεις οι σχετικές με το δικαίωμα στην υγεία, το άρθρο 5 παρ. 5 και το άρθρο 21 παρ. 3. Το πρώτο ορίζει ότι: «Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας». Η νέα αυτή διάταξη, η οποία κατοχυρώνει το ατομικό δικαίωμα στην υγεία, απαγορεύει ουσιαστικά τόσο τις σκόπιμα βλαπτικές της υγείας του ατόμου ενέργειες τρίτων, όσο και, κατ' αρχήν, την ιατρική επέμβαση ή περίθαλψη χωρίς τη συναίνεση του ασθενούς[6]. Το δεύτερο κατοχυρώνει το κοινωνικό δικαίωμα στην υγεία και ορίζει ότι «το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών». Το άρθρο 21 παρ. 3 είναι, λοιπόν, αυτό στο οποίο μπορεί να θεμελιωθεί κάποια αξίωση για τη λήψη μέτρων και παροχών από το Κράτος στον τομέα της υγείας.

Φορείς του κοινωνικού δικαιώματος στην υγεία είναι, σύμφωνα με τη δια-

[4] Κ. Χρυσόγονος, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα,* Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2006, σελ. 549.
[5] Α Παπακωνσταντίνου, *Το Κοινωνικό Δικαίωμα στην Υγεία, Συνταγματική Θεμελίωση* (Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2005) 40.
[6] Χρυσόγονος, όπ. π. 226-7.

τύπωση του άρθρου 21 παρ. 3, οι πολίτες. Ο ανωτέρω κανόνας, όμως, επιδέχεται εξαιρέσεων. Κατ' αρχήν η συνταγματική κατοχύρωση για τους Έλληνες πολίτες δεσμεύει το νομοθέτη μόνο ως προς αυτούς και δεν του απαγορεύει να επεκτείνει τα δικαιώματα αυτά και στους αλλοδαπούς[7].

Δεύτερον, έχουν διατυπωθεί και απόψεις που αφήνουν να υπονοηθεί ότι με βάση την νέα συνταγματική διάταξη του άρθρου 5 παρ. 5 επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 23 παρ. 1 σε ό,τι αφορά τους φορείς του κοινωνικού δικαιώματος στην υγεία. Σύμφωνα με τον Π. Δαγτόγλου «η νέα διάταξη αναφέρεται όχι απλώς στην κρατική υποχρέωση, αλλά στο δικαίωμα κάθε προσώπου (δηλαδή και του μη Έλληνα) στην προστασία της υγείας του. Δεν είναι σαφές, αν η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή ήταν εν επιγνώσει των πλήρων και συγκεκριμένων νομικών (και δημοσιονομικών) συνεπειών μιας τέτοιας έννομης αξιώσεως»[8]. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Γ. Κατρούγκαλο «μολονότι η νέα αυτή ρύθμιση έχει κυρίως αμυντική διάσταση έναντι των προαναφερθέντων κινδύνων, έχει και γενικότερη σημασία για τις εν γένει λειτουργίες του δικαιώματος, διότι, σε αντίθεση με τη γενικότερη διατύπωση της παρ. 3 του άρθρου 21, όπου γίνεται απλώς λόγος για κρατική μέριμνα στον τομέα αυτό, πανηγυρικά πλέον διακηρύσσει ότι καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας του[9].

Η θεμελίωση του δικαιώματος στην υγεία των μεταναστών μπορεί να θεμελιωθεί και στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος το οποίο ορίζει ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας των ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας». Όπως έχει παρατηρηθεί: «Η εκδοχή ότι οι αλλοδαποί θα μπορούσαν να αφεθούν χωρίς την αναγκαία άμεση βοήθεια προσβάλλει την ίδια την έννοια της αξίας του ανθρώπου, προς την οποία συναρτάται άλλωστε η προστασία της υγείας. Συνεπώς, ούτε και αυτοί μπορούν να αποκλεισθούν του δικαιώματος στην υγεία[10]».

«Η προστασία της υγείας εκ μέρους του Κράτους αποτελεί αναγκαίο όρο για την πραγμάτωση του περιεχομένου της αρχής του σεβασμού και της προστασίας της αξίας του **ανθρώπου**[11].» Σύμφωνα με την άποψη

[7] Π. Δαγτόγλου, *Ατομικα Δικαιώματα* , Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ. 109.
[8] ibid 71.
[9] Γ. Κατρούγκαλος, *Τα Κοινωνικά Δικαιώματα* , Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σελ. 177.
[10] Χρυσόγονος, όπ. π. 553-554.
[11] Παπακωνσταντίνου, όπ. π. 44.

αυτή, που δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί, το δικαίωμα στην υγεία συνιστά μία από τις σημαντικότερες εξειδικεύσεις της ανωτέρω αρχής, η οποία δε μπορεί παρά να καθιστά φορείς και τους αλλοδαπούς μετανάστες. Μπορεί, λοιπόν, η διατύπωση του άρθρου 21 παρ. 3 να επιτρέπει κατ' αρχήν στον κοινό νομοθέτη να θεσπίζει διακρίσεις προς όφελος των Ελλήνων πολιτών, ωστόσο, αυτές οφείλουν «να μην υπερβαίνουν τα κανονιστικά όρια που επιβάλλει η αρχή της αξίας του ανθρώπου.»[12] Ένα τόσο περιορισμένο δικαίωμα πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη, όπως το ισχύον, με τις αναπόφευκτες συνέπειές του, δηλαδή το να πρέπει η κατάσταση της υγείας ενός ατόμου να χειροτερέψει σε τέτοιο βαθμό ώστε να θεωρηθεί επείγον περιστατικό και να δικαιολογείται η έκτακτη νοσηλεία του, δε συνάδει με την υποχρέωση προστασίας της αξίας του ανθρώπου.

«Το δικαίωμα στην υγεία, ως καθολικό δικαίωμα ανεξάρτητο από το *status civitatis*, έχει ως αντικείμενο τη διασφάλιση ενός ελάχιστου περιεχομένου κρατικής παρέμβασης για την προστασία της υγείας»[13]. Κριτήριο του δικαιώματος της δωρεάν ή σχεδόν δωρεάν χρήσης των υπηρεσιών υγείας που παρέχει το Κράτος δεν είναι η οικονομική, κοινωνική ή επαγγελματική κατάσταση του πολίτη, δηλαδή π.χ. η ιδιότητά του ως εργαζομένου που καλύπτεται από ασφάλιση ασθενείας ή η κατάστασή του ως κοινωνικά και οικονομικά αδύνατου μέλους της κοινωνίας (π.χ. απόρου), αλλά απλώς και μόνο η πραγματική του ανάγκη για υγειονομική φροντίδα[14]. Πράγματι, η ύπαρξη και η έκταση της ανάγκης για ιατρική φροντίδα ενός ατόμου πρέπει να συνιστά, αν όχι το μόνο, τουλάχιστον το σημαντικότερο κριτήριο.

Όπως έχει παρατηρηθεί, «τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, και ιδίως αυτά στην υγεία και σε ένα ελάχιστο όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης, συναρτώνται τόσο στενά με την προστασία της ανθρώπινης αξίας που είναι αδιανόητη η άρνησή τους σε οποιοδήποτε ανθρώπινο ον, ανεξάρτητα από την νομιμότητα της εισόδου του στην επικράτεια»[15]. Από τα παραπάνω είναι προφανές ότι το Σύνταγμα επιτάσσει ένα ευρύτερο δικαίωμα πρόσβασης στη ιατρική περίθαλψη για τους μετανάστες.

---

[12] Παπακωνσταντίνου, όπ. π. 96.

[13] Ξ. Κοντιάδης, *Κράτος Πρόνοιας και Κοινωνικά Δικαιώματα: Συμβολή και Ερμηνεία των Μορφών Συνταγματοποίησης της Κοινωνική Προστασίας,* Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1997, σελ. 455.

[14] Χ.Ανθόπουλος, «Η Προστασία της Υγείας ως Θεμελιώδες Κοινωνικό Δικαίωμα» (1993) *ΤοΣ*, σελ. 741, 750.

[15] Κατρούγκαλος, όπ. π. σελ. 90.

IV. Το δικαίωμα στην υγεία κατά το διεθνές δίκαιο

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα[16] στα άρθρο 12 παρ. 1 προβλέπει ότι: «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε προσώπου να απολαμβάνει την καλύτερη δυνατή σωματική και ψυχική υγεία». Επίσης σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου: «Τα μέτρα που θα λάβουν τα Συμβαλλόμενα Κράτη, για την εξασφάλιση της πλήρους άσκησης του δικαιώματος αυτού πρέπει να περιλαμβάνουν επίσης και τα απαιτούμενα μέτρα για τη διασφάλιση: [...] γ) Της προφυλάξεως και θεραπείας επιδημιών, ενδημικών, επαγγελματικών και άλλων ασθενειών και της καταπολέμησης αυτών, δ) Της δημιουργίας συνθηκών που μπορούν να εξασφαλίσουν σε όλους ιατρικές υπηρεσίες και ιατρική περίθαλψη σε περίπτωση ασθένειας.» Το εν λόγω άρθρο, λοιπόν, αναγνωρίζει σε «κάθε πρόσωπο», κατά συνέπεια και στους μετανάστες, το δικαίωμα στην υγεία.

Επιπλέον το άρθρο 2 παρ. 2 του Συμφώνου απαγορεύει τις διακρίσεις, σε σχέση με τα δικαιώματα που κατοχυρώνει, λόγω εθνικότητας. Ο συνδυασμός αυτών των δύο διατάξεων μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι οι παράνομοι μετανάστες θα πρέπει να έχουν την ίδια πρόσβαση στις ιατρικές υπηρεσίες. Έχει, ωστόσο, υποστηριχθεί ότι με βάση την πρακτική της Επιτροπής για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα δε μπορεί να θεμελιωθεί ότι η διακριτική μεταχείριση απαγορεύεται σε όλες τις περιπτώσεις, καθώς αυτή έχει επιτρέψει διακριτική μεταχείριση υπό ορισμένες συνθήκες[17].

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1: «Καθένα από τα Κράτη που συμβάλλονται με το Σύμφωνο αυτό αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενεργεί τόσο με τις δικές του προσπάθειες όσο και με τη διεθνή βοήθεια και συνεργασία, ιδιαίτερα στο οικονομικό και τεχνικό πρόγραμμα, με όλα τα διαθέσιμα μέσα του, με σκοπό να εξασφαλίσει προοδευτικά την πλήρη άσκηση των αναγνωριζομένων δικαιωμάτων...» Συνεπώς, τα Κράτη υποδοχής μπορούν να ισχυριστούν ότι διαθέτουν περιορισμένα μέσα που κατά συνέπεια περιορίζουν τις παροχές προς τους παράνομους μετανάστες στον τομέα της υγείας[18] και κατά συνέπεια δικαιολογείται η διακριτική τους μεταχείριση.

---

[16] Κυρώθηκε με το Ν. 1532/1985 ΦΕΚ Α΄ 25.

[17] M. Craven, *The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: A Perspective on its Development* (Clarendon Press, Oxford 1995) σελ. 172-174.

[18] S. Da Lomba, 'Fundamental Social Rights for Irregular Migrants: The Right to Health Care in France and England' in B Bogusz, R Cholewinski, A Cygan and E Szyszczak (eds) *Irregular Migration and Human Rights: Theoretical, European and International Perspectives* (Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston 2004) σελ. 363, 379.

Ακόμα, και αν τα παραπάνω επιχειρήματα γίνουν δεκτά και πάλι μπορεί να θεμελιωθεί ένα ευρύτερο δικαίωμα πρόσβασης των μεταναστών στην υγεία από το υπάρχον.

Το δικαίωμα στην υγεία, όπως όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα επιβάλλει τρεις τύπους ή επίπεδα υποχρεώσεων στα Συμβαλλόμενα Κράτη: την υποχρέωση να σέβονται, την υποχρέωση να προστατεύουν και την υποχρέωση να εκπληρώνουν το εν λόγω δικαίωμα[19]. Από αυτές τις τρεις εκδηλώσεις του δικαιώματος η υποχρέωση σεβασμού αποτελεί τον πιο αυστηρό πυρήνα και το minimum που πρέπει να εκπληρώσει το Συμβαλλόμενο Κράτος. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι «τα Κράτη έχουν την υποχρέωση να σέβονται το δικαίωμα στην υγεία με το, μεταξύ άλλων, να μην αρνούνται ή να περιορίζουν την ίση πρόσβαση όλων των ατόμων, συμπεριλαμβανομένων κρατουμένων, μειονοτήτων, αιτούντων άσυλο και **παράνομων μεταναστών**, σε προληπτικές, θεραπευτικές και καταπραϋντικές υπηρεσίες υγείας[20]».

Επιπλέον, η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι «η ιδέα της προοδευτικής πραγματοποίησης συνιστά αναγνώριση του γεγονότος ότι η πλήρης πραγματοποίηση όλων των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων γενικά δε θα μπορεί να επιτευχθεί σε μικρό χρονικό διάστημα. .... [Ωστόσο] η Επιτροπή είναι της άποψης ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη υπέχουν μία ελάχιστη υποχρέωση-πυρήνα να διασφαλίσουν την απόλαυση, τουλάχιστον, ελαχίστων βασικών ορίων των δικαιωμάτων[21]». Όσον αφορά το δικαίωμα στην υγεία συγκεκριμένα η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι «οι υποχρεώσεις πυρήνα περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις ακόλουθες υποχρεώσεις: (α) Να διασφαλίσουν το δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και παροχές χωρίς διακρίσεις, ιδιαίτερα σε ευάλωτες ή περιθωριοποιημένες ομάδες [...] γ) Να παρέχουν βασικά φάρμακα[22]».

Πέρα από τη θέση που έχει λάβει η Επιτροπή σχετικά με τον πυρήνα του δικαιώματος στην υγεία αξιοσημείωτη είναι και η θέση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Το 1981 υιοθετήθηκε η «Παγκόσμια Στρατηγική για

[19] A. Eide, 'Economic, Social and Cultural Rights as Human Rights' in A Eide, C Krause and A Rosas (eds) *Economic, Social and Cultural Rights: A Textbook* (2nd Revised Edition Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 2001) 9, 23.
[20] Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 14 - The Right to the Highest Attainable Standard of Health παρ. 34.
[21] Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment 3 -The Nature of States parties obligations παρ. 9-10.
[22] Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 14 - The Right to the Highest Attainable Standard of Health παρ. 43.

Υγεία για Όλους μέχρι το 2000» σύμφωνα με την οποία «υπάρχει ένα επίπεδο υγείας κάτω από το οποίο δεν πρέπει να υπάρχει κανένα άτομο σε καμία χώρα[23]». Η Στρατηγική για την Πρωτοβάθμια Ιατρική Περίθαλψη διατυπώνει μία σειρά από σημαντικές βασικές υπηρεσίες υγείας. Τα στοιχεία που εμπεριέχονται σε αυτή τη Στρατηγική μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως το περιεχόμενο-πυρήνα του δικαιώματος στην υγεία: α) εμβολιασμός για την αντιμετώπιση μεταδοτικών ασθενειών, β) κατάλληλη θεραπεία κοινών ασθενειών και τραυματισμών, γ) παροχή βασικών φαρμάκων[24].

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι υπάρχει ένα θεμελιωμένο δικαίωμα στην υγεία για τους χωρίς νόμιμα έγγραφα διαμονής μετανάστες, το οποίο στην εκδήλωσή του ακόμα και αν δεν εξισώνεται πλήρως με αυτό των πολιτών, σίγουρα επεκτείνεται πέρα από τα όρια που επιτάσσει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Η Ελλάδα οφείλει να συμμορφωθεί και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της που πηγάζουν από το περιεχόμενο-πυρήνα του δικαιώματος στην υγεία που δεν εμπεριέχει μόνο την έκτακτη νοσηλεία[25], αλλά επεκτείνεται πέρα από αυτή.

Πέρα από το ζήτημα της συμμόρφωσης της Ελλάδας με τις διεθνείς της υποχρεώσεις το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο έχει και μία άλλη προβληματική παράμετρο. Η έκτακτη/επείγουσα ιατρική περίθαλψη (emergency medical care), την οποία και μόνο επιτρέπει, δε μπορεί να οριστεί εύκολα. Δε μπορεί κάποιος να απαντήσει με ευκολία και σιγουριά ποια περιστατικά θα κάλυπτε η διάταξη. Με το θέμα αυτό έχει ασχοληθεί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα Κοινωνικά Δικαιώματα στην υπόθεση *International Federation of Human Rights Leagues v. France*.

Η υπόθεση αφορούσε στη συμμόρφωση με τον Χάρτη Κοινωνικών Δικαιωμάτων[26] ενός γαλλικού νόμου που μεταξύ άλλων προέβλεπε περίθαλψη των παράνομων μεταναστών για επείγοντα περιστατικά και καταστάσεις απειλητικές για τη ζωή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τονίζοντας ότι διατηρεί κάποιες αμφιβολίες, θεώρησε ότι ο νόμος, δεδομένου ότι προβλέπει κά-

[23] World Health Organization, Global Strategy for Health for All by the Year 2000, WHA.34.36.
[24] B. Toebes, 'The Right to Health' in A Eide, C Krause and A Rosas (eds) *Economic, Social and Cultural Rights: A Textbook* (2nd Revised Edition Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 2001) σελ. 176-177.
[25] B. Toebes, *The Right to Health as a Human Right in International Law* (Intersentia-Hart, Antwerpen/Groningen/Oxford 1999) σελ. 319
[26] Κυρώθηκε με το Ν. 1426/1984, ΦΕΚ Α΄ 32.

ποια μορφή ιατρικής συνδρομής δεν παραβιάζει τις διατάξεις του άρθρου 13 για το Δικαίωμα στην κοινωνική και ιατρική αντίληψη. Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι η απόφασή της στηρίχτηκε στο γεγονός ότι το άρθρο 13 παρ. 4 προβλέπει την εφαρμογή των τριών πρώτων παραγράφων «με βάση την ισότητα των υπηκόων τους με τους υπηκόους των άλλων Συμβαλλομένων Μερών, **που βρίσκονται νόμιμα στο έδαφός τους**, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν με βάση την Ευρωπαϊκή Σύμβαση κοινωνικής και ιατρικής αντίληψης, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 11 Δεκέμβρη 1953». Επεσήμανε, παρ' όλα αυτά, ότι η έννοια «επείγοντα περιστατικά και καταστάσεις απειλητικές για τη ζωή» δεν ορίζεται επαρκώς[27] αναδεικνύοντας έτσι τα προβλήματα που μπορούν μα ανακύψουν κατά την εφαρμογή του νόμου στην πράξη, κάτι που ισχύει ομοίως και για το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο.

Το πρόβλημα της αξιολόγησης στην πράξη της έκτακτης/επείγουσας ιατρικής περίθαλψης παράνομων μεταναστών έχει προταχθεί και από τον εισηγητή R. Cholewinski της *ad hoc* Ομάδας Εργασίας για Παράνομους Μετανάστες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Έχει επισημάνει ότι δεν υπάρχει ενιαίος ορισμός της έκτακτης/επείγουσας ιατρικής περίθαλψης και ότι ενώ αυτή ερμηνεύεται πολύ ευρέως στο Βέλγιο και στην Ολλανδία, στη Γερμανία εφαρμόζεται ένας πολύ στενός ορισμός[28]. Χαρακτηριστικό των προβλημάτων που μπορούν να προκύψουν από την εφαρμογή του νόμου είναι, άλλωστε, ένα περιστατικό που έλαβε χώρα στην Ολλανδία που έχει παρόμοιο νομοθετικό πλαίσιο με την Ελλάδα. Μία ολλανδική μη κυβερνητική οργάνωση υπέβαλε καταγγελία στο Εθνικό Συμβούλιο Επιθεώρησης Υγείας σχετικά με τη ματαίωση εγχείρησης ενός θύματος τροχαίου ατυχήματος με σκοπό την αποτροπή σοβαρής επιπλοκής μόλις προέκυψε ότι ο ασθενής ήταν παράνομος μετανάστης. Αν και η καταγγελία δεν εξετάστηκε για διαδικαστικούς λόγους κατά τη διάρκεια κοινοβουλευτικής συζήτησης του θέματος ο Ολλανδός Υπουργός Υγείας χαρακτήρισε αυτήν την πρακτική «απαράδεκτη»[29]. Αξιοσημείωτο είναι, μάλιστα, το γεγονός ότι το περιστατικό αυτό έλαβε χώρα σε ένα Κράτος όπου κατά τον εισηγητή η ερμηνεία του νόμου γίνεται κατά ευρύ τρόπο.

---

[27] European Committee of Social Rights, Complaint No. 14/2003 by the International Federation of Human Rights Leagues (FIDH) v. France, παρ. 34.

[28] Ad Hoc Working Group on Irregular Migrants, Report by Ryszard Cholewinski Rapporteur, MG-AD (2003) 15.

[29] B. Toebes, "The Right to Health" A Eide, C Krause and A Rosas (eds) Economic, Social and Cultural Rights: A Textbook (2nd Revised Edition, Martinus Nijhoff Publishers Dordrecht/Boston/London 2001) 169, 189.

Σε σχέση με τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας που απορρέουν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη πρέπει να προσθέσουμε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προαναφερθείσα απόφαση είπε ότι νομοθεσία ή πρακτική που αρνείται την παροχή ιατρικής συνδρομής σε αλλοδαπούς, μέσα στο έδαφος ενός Συμβαλλόμενου Κράτους, ακόμα και αν αυτοί βρίσκονται σε αυτό παράνομα, αντιτίθενται στο Χάρτη[30]. Σχετικό είναι, άλλωστε, και το άρθρο 11 του Χάρτη σύμφωνα με το οποίο: «Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για προστασία της υγείας, τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λαμβάνουν, είτε απευθείας είτε με τη συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών οργανώσεων, κατάλληλα μέτρα που θα αποσκοπούν ιδίως: 1. να εξαφανίζουν κατά το δυνατό τα αίτια μη ικανοποιητικής υγείας [...].» Επίσης, η Επιτροπή λόγω της εφαρμογής του Χάρτη, σύμφωνα με το Παράρτημά του, σε αλλοδαπούς μόνο στο βαθμό που είναι υπήκοοι των άλλων Συμβαλλομένων Κρατών και διαμένουν νόμιμα ή εργάζονται συστηματικά στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου Κράτους, έχει αλλού επισημάνει ότι: «τα Συμβαλλόμενα Μέρη έχουν εγγυηθεί σε αλλοδαπούς που δεν καλύπτονται από τον Χάρτη δικαιώματα ταυτόσημα ή αδιαχώριστα από αυτά του Χάρτη επικυρώνοντας συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων [...]. Αν και αυτές οι υποχρεώσεις δεν εμπίπτουν στην ελεγκτική της λειτουργία, η Επιτροπή δεν αποκλείει ότι η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του Χάρτη θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να προτάσσει απόλυτα ισότιμη αντιμετώπιση μεταξύ υπηκόων και αλλοδαπών, ανεξαρτήτως αν είναι υπήκοοι Κρατών μελών, Μέρη στο Χάρτη»[31]. Συνεπώς, ένα ευρύτερο δικαίωμα ιατρικής περίθαλψης μπορεί να θεμελιωθεί και στο Χάρτη στηριζόμενο στη διάθεση που επιδεικνύει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για διασταλτική του ερμηνεία.

Επίσης, μία ευρύτερη πρόσβαση των παράνομων μεταναστών σε ιατρική περίθαλψη μπορεί να στηριχθεί και στο άρθρο 6 (δικαίωμα στη ζωή) του Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα[32]. Παρ' ότι συνήθως η όποια συζήτηση γύρω από το δικαίωμα στη ζωή περιορίζεται στο *status negativus* του και στην προστασία του ατόμου από την αυθαίρετη στέρηση της ζωής του, η ίδια η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «έχει επισημάνει ότι το δικαίωμα στη ζωή πολύ συχνά ερμηνεύεται στενά. Η έκφραση 'εγγενές δικαίωμα στη ζωή' δεν πρέπει να νοείται κατά περιοριστικό τρόπο και η προστασία αυτού του δικαιώματος χρειάζεται

[30] European Committee of Social Rights, Complaint No. 14/2003 by the International Federation of Human Rights Leagues (FIDH) v. France, παρ. 34.
[31] European Committee of Social Rights, European Social Charter, Conclusions XVII-1, Vol. 1 2004, παράγραφος 5.
[32] Κυρώθηκε με το Ν. 2462/1997, ΦΕΚ Α΄ 25.

τη λήψη θετικών μέτρων από τα Κράτη[33]. Η Επιτροπή θεωρεί ότι θα ήταν επιθυμητό τα Κράτη-μέρη να λαμβάνουν όλα τα δυνατά μέτρα για να μειώσουν την παιδική θνησιμότητα και να αυξήσουν το προσδόκιμο ζωής, ειδικότερα υιοθετώντας μέτρα προς εξάλειψη του υποσιτισμού και των επιδημιών[34]».

Ενδεικτικό του ότι η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αντιλαμβάνεται ευρύτερα το δικαίωμα στη ζωή συνιστούν τα συμπεράσματα που έχει υιοθετήσει μετά την εξέταση υποβληθέντων από τα Συμβαλλόμενα Κράτη εκθέσεων. Για παράδειγμα σε σχέση με τον Καναδά η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι «την απασχολεί το γεγονός ότι η μη ύπαρξη στέγασης έχει οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα υγείας ακόμα και σε θάνατο. Η Επιτροπή εισηγείται στο Συμβαλλόμενο Κράτος να λάβει θετικά μέτρα τα οποία απαιτούνται από το άρθρο 6 για να αντιμετωπίσει αυτό το σοβαρό πρόβλημα[35]». Η Επιτροπή, λοιπόν, έχει επιδείξει μία τάση «ενσωμάτωσης ενός ισχυρού κοινωνικο-οικονομικού στοιχείου στο άρθρο 6 ώστε να ζητά από τα Κράτη να επιχειρήσουν να διασφαλίσουν ότι άτομα υπό τη δικαιοδοσία τους έχουν πρόσβαση σε βασικές βιοτικές ανάγκες[36]». Αν, λοιπόν, η στέγαση είναι κάτι που απασχολεί την Επιτροπή λόγω των προεκτάσεων της σε θέματα υγείας, ώστε να ζητά από το Κράτος τη λήψη μέτρων, πόσο μάλλον αυτούσια ζητήματα υγείας καθώς είναι πιο άμεσα συνδεδεμένα με την ίδια τη ζωή.

Η ευρεία ερμηνεία του άρθρου 6 μπορεί να συνδυαστεί και με το άρθρο 2 παρ. 1 σύμφωνα με το οποίο: «τα Συμβαλλόμενα Κράτη στο παρόν Σύμφωνο, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να εγγυώνται σε όλα τα άτομα που βρίσκονται στην επικράτειά τους και υπάγονται στη δικαιοδοσία τους τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο παρόν Σύμφωνο, χωρία καμία διάκριση, ιδίως φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκεύματος, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γέννησης **ή κάθε άλλης κατάστασης**.» Αν, λοιπόν, γίνει δεκτό ότι το δικαίωμα στην υγεία εμπεριέχεται, τουλάχιστον σε

[33] Χαρακτηριστική είναι άλλωστε και η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στην υπόθεση Oneryildiz v. Turkey, όπου θεώρησε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 (δικαίωμα στη ζωή) επειδή το Κράτος παρέλειψε να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας κατοίκων που ζούσαν κοντά σε χώρο εναπόθεση απορριμάτων.

[34] Human Rights Committee, General Comment No. 6: The right to life (art. 6) παρ. 5.

[35] CCPR/C/79/Add. 105, 1999.

[36] S Joseph, J Schultz and M Castan, *The International Covenant on Civil and Political Rights: Cases, Materials and Commentary* (OUP Oxford, 2000) 137.

κάποιο βαθμό, σε ένα διασταλτικά ερμηνευμένο δικαίωμα στη ζωή τότε το Συμβαλλόμενο Κράτος οφείλει να επιφυλάσσει παρόμοια μεταχείριση και στους μετανάστες, εφ' όσον βρίσκονται στην επικράτειά του[37].

Σχετικό είναι και το άρθρο 26 του Συμφώνου το οποίο προβλέπει ότι «όλα τα πρόσωπα είναι ίσα ενώπιον του νόμου και έχουν δικαίωμα, χωρίς καμία διάκριση, σε ίση προστασία του νόμου. Ως προς αυτό το ζήτημα, ο νόμος πρέπει να απαγορεύει κάθε διάκριση και να εγγυάται σε όλα τα πρόσωπα ίση και αποτελεσματική προστασία έναντι κάθε διάκρισης, ιδίως λόγω φυλής, γένους, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γέννησης **ή άλλης κατάστασης**.» Η Επιτροπή έχει επισημάνει ότι «το άρθρο 26 δεν επαναλαμβάνει απλώς την εγγύηση που παρέχει το άρθρο 2, αλλά στοιχειοθετεί ένα αυτόνομο δικαίωμα. Απαγορεύει διακρίσεις στο νόμο και στην πράξη σε κάθε πεδίο που ρυθμίζεται και προστατεύεται από τις δημόσιες αρχές[38]».

Η Επιτροπή έχει διαμορφώσει μία πρακτική, κατά την οποία, εξετάζει το άρθρο 26 σαν μία αυτόνομη διάταξη που μπορεί να εμπεριέχει την απαγόρευση διακριτικής δράσης όσον αφορά κοινωνικά δικαιώματα[39]. Στην προσφυγή *Hendrika S. Vos v. the Netherlands*, η Επιτροπή εξέτασε κατά πόσο η άρνηση χορήγησης ενός επιδόματος αναπηρίας συνιστούσε παραβίαση του άρθρου 26. Αν και η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν υπήρξε παραβίαση, το γεγονός ότι ασχολήθηκε με το συγκεκριμένο ζήτημα στο πλαίσιο του άρθρου 26 δείχνει τη διάθεσή της να αντιμετωπίσει ζητήματα κοινωνικών δικαιωμάτων υπό το πρίσμα της διάταξης περί μη-διάκρισης.

Παράλληλα, όμως, η Επιτροπή έχει παρατηρήσει ότι «κάθε διαφοροποιημένη μεταχείριση δε συνιστά διάκριση, αν τα κριτήρια για τη διαφοροποίηση είναι λογικά και αντικειμενικά και αν ο στόχος είναι να επιτευχθεί

[37] Δεδομένου, μάλιστα, ότι η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε ένα Γενικό Σχόλιο κάνει λόγο για αλλοδαπούς «στους οποίους επιτρέπεται να εισέλθουν στο έδαφος ενός Συμβαλλομένου Κράτους» Human Rights Committee, *General Comment No. 15: The position of aliens under the Covenant* παρ. 6.

[38] Human Rights Committee, *General Comment No. 18: Non-discrimination*, παρ. 12.

[39] P. van Krieken, "Health and Migration: The Human Rights and Legal Context" in A Aleinikoff and V Chetail (eds) *Migration and International Legal Norms* (T.M.C. Asser Press, The Hague 2003) 289, 293.

ένας σκοπός ο οποίος είναι εύλογος κατά το Σύμφωνο[40]». Συνεπώς, η όποια διαφορετική μεταχείριση των μεταναστών σε σχέση με την πρόσβασή τους στην ιατρική περίθαλψη είναι επιτρεπτή μόνο εφ' όσον στηρίζεται σε λογικά και αντικειμενικά κριτήρια. Και αν μπορεί να θεωρηθεί λογική μία μη απόλυτη εξομοίωσή τους στα θέματα υγείας με τους Έλληνες υπηκόους ή και τους νομιμοποιημένους μετανάστες, σίγουρα μία τόσο περιοριστική πρόσβαση, όσο αυτή που προβλέπει ο νόμος, δε μπορεί να γίνει δεκτή.

Είναι προφανές από την παραπάνω ανάλυση ότι στο πλαίσιο των διεθνών υποχρεώσεών της η Ελλάδα οφείλει να επεκτείνει την πρόσβαση των μεταναστών στην ιατρική περίθαλψη πέρα από τα ισχύοντα.

V. Ειδικότερα Ζητήματα

1) Παιδιά-Γυναίκες

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού[41], «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης αναπήρων. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές». Ο Ν. 3386/2005 δεν θέτει ως προϋπόθεση για την πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη των ανηλίκων παράνομων μεταναστών την έκτακτη νοσηλεία, όπως κάνει στην περίπτωση των ενηλίκων. Συνεπώς ο νόμος κατοχυρώνει ορθώς το δικαίωμα πρόσβασης των ανηλίκων σε υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας σύμφωνα με την ως άνω διάταξη και τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας.

Ωστόσο, η παρ. 2 του άρθρου 24 προβλέπει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του παραπάνω δικαιώματος και ότι μεταξύ άλλων παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για «να εξασφαλίζουν στις μητέρες κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό». Η διάταξη αυτή, ενώ έχει ως στόχο την προστασία της υγείας του παιδιού, στην ουσία καθιστά αποδέκτη ιατρικών παροχών την κυοφορούσα, καθώς «είναι αυτονόητο ότι η υγεία του παιδιού εξαρτάται

[40] Human Rights Committee, General Comment No. 18: Non-discrimination, παρ. 13.
[41] Κυρώθηκε με το Ν. 1702/1987, ΦΕΚ Α΄ 86.

από την καλή υγεία της μητέρας του[42]». Η προστασία της προγεννητικής και μεταγεννητικής περιόδου θα πρέπει να περιλαμβάνει «την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων για πρόωρους τοκετούς και μικρό βάρος των βρεφών, τη διασφάλιση υγιεινού περιβάλλοντος για την τέλεση του τοκετού, τη διατήρηση του θερμικού ελέγχου και της αναπνευστικής υποστήριξης, τη μύηση στο θηλασμό αμέσως μετά τον τοκετό[43].» Εφ' όσον ο Νόμος επιτρέπει μόνο την εισαγωγή εκτάκτως για νοσηλεία μπορούμε να συμπεράνουμε ότι καλύπτει μόνο τις περιπτώσεις τοκετού καθώς και κάποια έκτακτα περιστατικά επιπλοκών που οδηγούν στην ανάγκη έκτακτης νοσηλείας. Ο προγεννητικός έλεγχος[44], ο οποίος είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση όχι μόνο της υγείας αλλά και της ζωής πολλές φορές τόσο του ίδιου του εμβρύου όσο και της κυοφορούσας, δεν καλύπτεται από το γράμμα του Νόμου, εκτός αν πρόκειται για ανήλικες κυοφορούσες.

Επιπλέον, σχετικό με τα δικαιώματα των εγκύων γυναικών είναι και το άρθρο 12 της Σύμβασης για την Εξάλειψη Όλων των Διακρίσεων κατά των Γυναικών[45], το οποίο στην παρ. 1 προβλέπει ότι: «Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, ώστε να εξασφαλίσουν σε αυτές, σε βάση ισότητας άνδρα και γυναίκας, τα μέσα ώστε να δικαιούνται ιατρικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν τον οικογενειακό προγραμματισμό.» Οι διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης στόχο έχουν την ισότιμη απόλαυση ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεταξύ ανδρών και γυναικών σε διάφορους τομείς[46] και όχι την εκ νέου θεμελίωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπέρ των γυναικών. Κάποιος, λοιπόν, μπορεί να υποστηρίξει ότι ο Ν. 3386/2005 δεν παραβιάζει την εν λόγω Σύμβαση αφού δεν επιφυλάσσει διακριτική μεταχείριση στις γυναίκες μετανάστες. Ο Νόμος δεν επιτρέπει την πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη τόσο σε γυναίκες όσο και σε άντρες μετανάστες χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής.

---

[42] Α. Στεργίου, «Άρθρο 24 [Δικαίωμα στην υγεία και στις ιατρικές υπηρεσίες]» στο *Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η Εσωτερική Έννομη Τάξη, Ερμηνεία κατ' Άρθρο* (επιμ.) Π. Νάσκου-Περράκη, Κ. Χρυσόγονος, Χ. Ανθόπουλος (Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2002) σελ. 254, 267.

[43] S. Detrick, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child* (Martinus Nijhoff Publishers, The Hague/Boston/London 1999) σελ. 412.

[44] Το γυναικολογικό πρωτόκολλο απαιτεί τουλάχιστον τρεις επισκέψεις σε γυναικολόγο κατά τη διάρκεια της κύησης.

[45] Κυρώθηκε με το Ν. 1342/1983, ΦΕΚ Α΄ 39.

[46] Όπως διαφαίνεται από όλες τις διατάξεις της Σύμβασης.

Ωστόσο, πρέπει να λάβουμε υπ' όψη μας και την παρ. 2 του εν λόγω άρθρου σύμφωνα με την οποία: «Παρά τις διατάξεις της ανωτέρω παραγράφου 1, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα παρέχουν στις γυναίκες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, κατά τον τοκετό και μετά τον τοκετό, κατάλληλες υπηρεσίες και εν ανάγκη δωρεάν, καθώς και κατάλληλη διατροφή κατά την εγκυμοσύνη και το θηλασμό». Με βάση μία ανάγνωση και των δύο διατάξεων μπορεί να υποστηριχθεί ότι η παρ. 2 θεμελιώνει ένα αυτόνομο δικαίωμα ιατρικής περίθαλψης υπέρ των εγκύων γυναικών ανεξάρτητα από το νομικό τους καθεστώς. Η ερμηνεία αυτή στηρίζεται: α) στη φράση «παρά τις διατάξεις της ανωτέρω παραγράφου 1» που στην ουσία αποσυνδέει τις συγκεκριμένες παροχές προς τις εγκύους από τις γενικές παροχές υγειονομικής περίθαλψης προς τις γυναίκες, οι οποίες πρέπει μέσα από μία συγκριτική διαδικασία να ισοσταθμιστούν με τις ανάλογες των αντρών, καθώς και β) στη Γενική Σύσταση No. 24 της Επιτροπής για την Εξάλειψη Διακρίσεως κατά των Γυναικών σύμφωνα με την οποία: «Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στις ανάγκες υγείας και στα δικαιώματα των γυναικών που ανήκουν σε ευάλωτες και μειονεκτούσες ομάδες, όπως γυναίκες μετανάστες, πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένες γυναίκες...[47]».

Από τα παραπάνω είναι σαφές ότι η Πολιτεία οφείλει να δώσει στις εγκύους ευρύτερη πρόσβαση στην ιατρική περίθαλψη, κυρίως και τουλάχιστον κατοχυρώνοντας τον προγεννητικό έλεγχο.

2) Απέλαση Μεταναστών

Σχετικό με το ζήτημα της απέλασης των μεταναστών είναι το άρθρο 44 παρ. 1, εδ. (ε) του Ν. 3386/2005 σύμφωνα με το οποίο μπορεί να χορηγηθεί άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε υπηκόους τρίτων χωρών που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας. Ωστόσο προϋπόθεση για τη χορήγηση της ανωτέρω άδειας είναι η προηγούμενη κατοχή από τον αιτούντα άδειας διαμονής. Αυτό σημαίνει ότι ένα άτομο που πάσχει από σοβαρά προβλήματα υγείας διατρέχει τον κίνδυνο να απελαθεί. Ένα ζήτημα που θέτει η απέλαση ατόμων σε χώρες όπου δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε επαρκείς υπηρεσίες υγείας είναι το κατά πόσο μπορεί να συνιστά απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση κατά το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

[47] Committee on the Elimination of Discrimination against Women, General Recommendation No. 24, Article 12 – Women and Health.

Στην υπόθεση *D. v. United Kingdom* το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο θεώρησε ότι η επιστροφή του αιτούντος, ο οποίος έπασχε από AIDS και βρισκόταν στο τελευταίο στάδιο, σε χώρα όπου δεν υπήρχε επαρκής ιατρική περίθαλψη, θα τον εξέθετε σε μεγάλο κίνδυνο θανάτου υπό αγχωτικές συνθήκες, κατάσταση που θα συνιστούσε απάνθρωπη μεταχείριση[48]. Ωστόσο, το Δικαστήριο τόνισε ότι οι αλλοδαποί δεν μπορούν κατ' αρχήν να αξιώνουν να παραμείνουν στο έδαφος ενός Κράτους ώστε να επωφεληθούν από ιατρική, κοινωνική ή άλλες μορφές βοήθειας[49].

Στην υπόθεση *Bensaid v. United Kingdom* το Δικαστήριο τόνισε ότι μόνο το γεγονός ότι οι συνθήκες αλλού θα είναι λιγότερο ευνοϊκές σε σχέση με τις υπάρχουσες στο Κράτος διαμονής, δεν είναι καθοριστικό για την εφαρμογή του άρθρου 3[50]. Πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου καταλήγουν ότι παρά το γεγονός ότι επαρκής ιατρική και κοινωνική φροντίδα θα είναι ανεπαρκής, η απέλαση δεν παραβιάζει το άρθρο 3. Βασικές παράμετροι συνιστούν για το Δικαστήριο το ότι δε διαφαίνεται η ασθένεια των αιτούντων να βρίσκεται σε προχωρημένο ή τελικό στάδιο καθώς και ότι υπάρχει δυνατότητα ιατρικής περίθαλψης και οικογενειακής υποστήριξης στη χώρα προέλευσης[51]. Σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις του Δικαστηρίου έχει διατελέσει και το γεγονός ότι ο κίνδυνος χειροτέρευσης της κατάσταση του αιτούντος αν επιστρέψει στη χώρα προέλευσής του καθώς και το ότι δε θα λάβει επαρκή φροντίδα είναι σε μεγάλο βαθμό υποθετικά[52]. Το γεγονός ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει επιδείξει μια κάποια αυστηρότητα στη εφαρμογή του άρθρου 3 όταν εξετάζει υποθέσεις απέλασης μεταναστών, κυρίως λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα του εν λόγω άρθρου, δε σημαίνει ότι η Ελλάδα μπορεί να προβαίνει εν λευκώ σε τέτοιου είδους απελάσεις. Ακόμα και αν θεωρηθεί ότι αυτές δε συνιστούν απάνθρωπη μεταχείριση, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, σίγουρα δε συνάδουν με την υποχρέωση προστασίας της αξίας του ανθρώπου.

VI. Δημόσια Υγεία

Μία άλλη παράμετρο που θέτει το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο είναι

[48] Reports 1997-III, 2 Μαΐου 1997, παρ. 53.
[49] Ibid παρ. 54.
[50] Reports 2001-I, 6 Φεβρουαρίου 2001, παρ. 38.
[51] *Arcila Henao v. the Netherlands*, 24 Ιουνίου 2003 (Decision), *Salkic and Others v. Sweden*, 29 Ιουνίου 2004 (Decision), *Ndangoya v. Sweden*, 22 Ιουνίου 2004 (Decision).
[52] *Meho and Others v. the Netherlands*, 20 Ιανουαρίου 2004 (Decision).

αυτή της προστασίας της δημόσιας υγείας. Περιορίζοντας σε τόσο μεγάλο βαθμό την πρόσβαση των μεταναστών στην ιατρική περίθαλψη ώστε εκ των πραγμάτων να μην καθίσταται δυνατή η έγκαιρη διάγνωση μεταδοτικών νοσημάτων και ασθενειών (π.χ. φυματίωση) δημιουργούνται κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία.

Σύμφωνα με την προαναφερθείσα εγκύκλιο: «Σε περιπτώσεις μαζικών αφίξεων παρανόμων μεταναστών, στα πλαίσια των απορρήτων σχεδίων 'ΒΑΛΚΑΝΙΟ' και 'ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟ', αμέσως μόλις εντοπιστούν λαθρομετανάστες από τις αρχές (Αστυνομία, Στρατός, Λιμενικό), ειδοποιούνται οι πλησιέστερες υπηρεσίες Υγείας (Περ. Ιατρείο, Κ.Υ., Νοσοκομείο), οι οποίες μεριμνούν για τη μετάβαση του αναγκαίου προσωπικού που εκτιμάται ότι απαιτείται σε πρώτη φάση, όσο και για την ενημέρωση του ΠΕ.Σ.Υ.Π. Σε συνάρτηση με τον αριθμό των λαθρομεταναστών και την πρώτη εκτίμηση της κατάστασής τους, στον χώρο που συγκεντρώνονται, ελέγχονται και εξετάζονται από ιατρικής πλευράς όλοι ενώ παράλληλα οι υπηρεσίες Υγείας μεριμνούν για την περίθαλψη τυχόν ασθενών και τυχόν διακομιδή τους στην κατάλληλη Νοσηλευτική Μονάδα. Ερευνώνται δε με ιδιαίτερη προσοχή οι περιπτώσεις που αφορούν σε μολυσματικές ασθένειες».

Η εγκύκλιος πολύ σωστά προβλέπει τον ιατρικό έλεγχο των παράνομων μεταναστών που εντοπίζονται κατά την είσοδό τους στη χώρα. Το ερώτημα όμως που τίθεται είναι τι γίνεται με αυτούς που δεν εντοπίζονται. Αυτοί δεν περνούν από κανένα είδος ιατρικού ελέγχου με αποτέλεσμα στην περίπτωση που ήδη νοσούν να πρέπει η κατάσταση της υγείας τους να χειροτερέψει αρκετά έτσι ώστε να γίνουν δεκτοί σε κάποιο νοσοκομείο θέτοντας στο μεταξύ διάστημα σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Ο κίνδυνος αυτός υπάρχει όχι μόνο σε σχέση με τα άτομα που ήδη νοσούν κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα, αλλά και με τα άτομα που νοσούν μεταγενέστερα κάτι που αποτελεί πολύ πιθανό ενδεχόμενο δεδομένων και των κακών συνθηκών διαβίωσής τους. Είναι, λοιπόν, προς το συμφέρον και της δημόσιας υγείας η επέκταση της πρόσβασης των μεταναστών πέρα από τα πλαίσια του επείγοντος.

VII. Επιπρόσθετες Παρατηρήσεις

Κρίσιμες κρίνονται και κάποιες πρακτικές παρατηρήσεις γύρω από το ζήτημα της πρόσβασης των μεταναστών στην ιατρική περίθαλψη. Κατά πρώτον, πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Έρευνα οι μετανάστες δεν έρχονται στην Ευρώπη για να θεραπευθούν. Πολλοί ανακαλύπτουν ότι είναι ασθενείς μετά την άφιξή τους ή ασθενούν κατά τη διάρκεια της μεταναστευτικής τους διαδρομής, η οποία, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, διαρκεί αρκετό καιρό και λαμβάνει χώρα υπό

άθλιες συνθήκες. Συνεπώς, θα πρέπει να απορριφθεί ένα πιθανό επιχείρημα ότι παρέχοντας ευρύτερη πρόσβαση στους μετανάστες θα αυξηθεί ο αριθμός τους διότι θα έρχονται στην Ελλάδα για αυτό το σκοπό.

Κατά δεύτερον, πρέπει να επισημάνουμε ότι η περιορισμένη πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη καθιστά ακόμα πιο ευάλωτη την κατάσταση της υγείας των μεταναστών που είναι ήδη επισφαλής λόγω των κακών συνθηκών διαβίωσης (στέγαση, διατροφή). Η απουσία έγκαιρης διάγνωσης και ιατρικής παρακολούθησης μπορεί να καταστήσει μικρής σημασίας ασθένειες σοβαρές ακόμα και θανατηφόρες[53]. Αυτό μπορεί να οδηγήσει, στην περίπτωση μίας νέας διαδικασίας νομιμοποίησης παράνομων μεταναστών, στην περαιτέρω επιβάρυνση των φορέων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθώς θα κληθούν να αντιμετωπίσουν περισσότερα και σοβαρότερα περιστατικά απ' ό,τι θα είχαν αν κάποια προβλήματα υγείας των μεταναστών είχαν αντιμετωπιστεί εν τη γενέσει τους.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι σε μερικές περιπτώσεις μετανάστες που έχουν εισέλθει νόμιμα στο έδαφος του Κράτους ή διαμένουν νόμιμα μεταγενέστερα μπορεί να γίνουν παράνομοι λόγω μη ανανέωσης άδειας εργασίας ή παραμονής και κατά τούτο χάνουν το διευρυμένο δικαίωμα πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη που είχαν.

Στο σημείο αυτό η Επιτροπή κρίνει αναγκαίο να επαινέσει το έργο του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού των δημόσιων νοσοκομείων και θεραπευτηρίων. Οι γιατροί και νοσηλευτές πολλές φορές βρίσκονται σε συνειδησιακή σύγκρουση μεταξύ των διατάξεων του νόμου και της ηθικής επιταγής που επιβάλλει την παροχή περίθαλψης στους παράνομους μετανάστες πέρα από τα αυστηρά όρια που θέτει το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Πολλοί γιατροί με γνώμονα την ανθρωπιά αλλά και τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας[54]. ο οποίος μεταξύ άλλων προβλέπει ότι το ιατρικό λειτούργημα «διέπεται από απόλυτο σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και την ανθρώπινης αξιοπρέπεια και απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους χωρίς διάκριση φύλου, φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, κοινωνικής θέσης ή πολιτικής ιδεολογίας» επιλέγουν να παράσχουν ιατρική φροντίδα παρακάμπτοντας τις επιταγές του νόμου. Η Επιτροπή θα ήθελε να εκφράσει την κατανόησή της για το γεγονός ότι πολλοί γιατροί αναγκάζονται, λόγω του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, να δρουν στα όρια του νόμου προκειμένου να συνδράμουν τους συνανθρώπους τους. Η Επιτροπή αντιλαμβάνεται τη σύγκρουση της

[53] Da Lomba, όπ. π. 366; WHO, *International Migration, Health and Human Rights,* σελ. 21.
[54] Ν. 3418/2005, ΦΕΚ Α΄ 287.

ηθικής επιταγής με το γράμμα του νόμου και συντάσσεται με την υπεροχή του ηθικού καθήκοντος.

Τέλος, πρέπει να τονισθεί και πάλι ότι το ζήτημα της σημαντικά περιορισμένης πρόσβασης στην ιατρική περίθαλψη των παράνομων μεταναστών είναι μία μόνο πτυχή και εκδήλωση του γενικότερου και πολυπλοκότερου μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα.

VIII. Προτάσεις

Με βάση την παραπάνω ανάλυση προκύπτει επιτακτικά η ανάγκη τροποποίησης του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου, όχι μόνο για λόγους ανθρωπιστικούς, αλλά και για να συμμορφωθεί η Πολιτεία με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Σύνταγμα και τις διεθνείς Συμβάσεις των οποίων είναι συμβαλλόμενο μέρος[55].

Η Επιτροπή θέλει να τονίσει ότι για να επιλυθεί ικανοποιητικά το ως άνω ζήτημα η Πολιτεία θα πρέπει να τείνει προς την κατεύθυνση της ισότιμης πρόσβασης στην υγεία των μεταναστών με αυτή των Ελλήνων πολιτών. Όταν πρόκειται για το αγαθό της υγείας, το οποίο είναι τόσο άρρηκτα συνδεδεμένο με αυτό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αλλά και της ίδιας της ζωής, δε νοούνται διακρίσεις όπως αυτές τις οποίες συνεπάγεται το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Η ισότιμη πρόσβαση στην υγεία συνιστά απαραίτητη συνισταμένη στο πλαίσιο ενός ανθρωποκεντρικού κρατικού οικοδομήματος.

Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή προτείνει ειδικότερα τα ακόλουθα:
1) Να καταργηθεί το άρθρο 84 παρ. 1 του Ν. 3386/2005 στο σημείο που απαγορεύει την παροχή υπηρεσιών υγείας σε μετανάστες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα διαμονής σε περιπτώσεις μη έκτακτης νοσηλείας.
2) Σε κάθε περίπτωση:
(α) Να διευρυνθεί η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας ώστε να παρέχεται περίθαλψη σε περιπτώσεις επείγοντος περιστατικού όχι μόνο μέχρι τη σταθεροποίηση της υγείας τους, αλλά και την αποκα-

[55] Θα πρέπει να προσθέσουμε ότι στη Διακήρυξη των Υπουργών Υγείας των Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης που προέκυψε κατά την πρόσφατη συνάντησή τους με θέμα «Άνθρωποι εν κινήσει: Ανθρώπινα Δικαιώματα και Προκλήσεις για τα Συστήματα Υγείας» αναφέρεται ότι «Τα Κράτη-Μέλη θα διασφαλίσουν ότι παράνομοι μετανάστες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας σύμφωνα με διεθνείς συμβάσεις που είναι σε ισχύ...».

τάσταση αυτής με ότι, αυτό συνεπάγεται (π.χ. παροχή φαρμάκων).
(β) Να διευρυνθεί η πρόσβαση των μεταναστών στις υπηρεσίες υγείας ώστε να καλύπτεται και ο προληπτικός ιατρικός έλεγχος.
(γ) Να κατοχυρωθεί ιατρική παρακολούθηση και πρόσβαση στην περίθαλψη για τις εγκύους (κατά την εγκυμοσύνη, τον τοκετό και την περίοδο της λοχείας).
(δ) Η άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε πρόσωπα που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας (άρθρο 44 παρ. 1 εδ. ε) να χορηγείται ανεξαρτήτως προηγούμενης κατοχής από τον αιτούντα άδειας διαμονής.
(ε) Να καταργηθεί η πειθαρχική και ποινική δίωξη των υπαλλήλων νοσοκομείων, θεραπευτηρίων και κλινικών που παρέχουν ιατρική περίθαλψη πέρα από τα στενά πλαίσια που ορίζει ο Νόμος.

Αθήνα, 8 Νοεμβρίου 2007

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 8

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τη διαδικασία Ασύλου των προσφύγων και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τη διαδικασία ασύλου των προσφύγων και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας[1]

Η ΕΕΔΑ παρακολούθησε σε όλη την διάρκεια του 2007 ως σήμερα τις εξελίξεις στα θέματα ερμηνείας και εφαρμογής της νομοθεσίας στα θέματα ασύλου. Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν προέρχονται από μελέτη και παρακολούθηση των πρακτικών που ακολουθούνται από συνεργάτες του Συνηγόρου του Πολίτη, του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (ΥΑΗΕΠ) και καταδεικνύουν σοβαρές δυσλειτουργίες του συστήματος όπως αυτό εφαρμόζεται από τις αρχές. Όσον αφορά την ΥΑΗΕΠ, πρέπει να σημειωθεί, ότι έχει ληφθεί ιδιαιτέρως υπ' όψη μας η πρόσφατη έκθεσή της με τίτλο «Άσυλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μία Μελέτη για την Εφαρμογή της Οδηγίας[2] για την Αναγνώριση», η οποία εξέτασε την κατάσταση σε πέντε χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ αποφάσισε να προχωρήσει σε λεπτομερή «χαρτογράφηση» των προβλημάτων και να επιστήσει την προσοχή της ηγεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών.

1. Εκκρεμείς Αιτήσεις

Το 2006 το ποσοστό αναγνώρισης καθεστώτος προσφύγων και επικουρικής προστασίας ήταν 1,22%. Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2007 είχαν υποβληθεί 20,051 αιτήματα ασύλου, από τα οποία 18,377 έχουν υποβληθεί στην Αθήνα. Έχει χορηγηθεί άσυλο σε 23 περιπτώσεις και ανθρωπιστικό καθεστώς σε 59 περιπτώσεις. Από τις παραπάνω 23 περιπτώσεις, το άσυλο έχει χορηγηθεί κυρίως μετά από αίτηση σε β' βαθμό, διότι άσυλο μετά από αίτηση σε α' βαθμό σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις χορηγείται. Αυτό μαρτυρεί την έλλειψη αποφασιστικότητας και πρωτοβουλίας

---

[1] *Το εν λόγω κείμενο εισήγησης υιοθετήθηκε ομοφώνως κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της 17.01.2008, έπειτα από εισήγηση του Γ΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ. Εισηγήτρια: κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, Προεδρεύουσα του Γ΄ Τμήματος της ΕΕΔΑ, κα Λ. Μπολάνη, Επιστημονική Συνεργάτις της ΕΕΔΑ.*

[2] Πρόκειται για την Οδηγία 2004/83/ΕΚ για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους. Η προθεσμία συμμόρφωσης των Κρατών Μελών με την οδηγία ήταν η 10η Οκτωβρίου 2006. Η Ελλάδα ακόμα δεν έχει ενσωματώσει την οδηγία στο εθνικό της δίκαιο.

από μέρους των οργάνων που εξετάζουν το αίτημα ασύλου, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν στοιχεία ότι, το μέχρι πρόσφατα, αρμόδιο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης έχει δώσει τέτοιες εντολές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2006 από τις 3,248 αποφάσεις που αφορούσαν αιτούντες από το Ιράκ, Σουδάν, Αφγανιστάν, Σομαλία και Σρι Λάνκα μόνο σε 20 περιπτώσεις δόθηκε επικουρική προστασία. Από τις 1,756 αποφάσεις που αφορούσαν αιτούντες από το Ιράκ καμία δεν αναγνώρισε καθεστώς πρόσφυγα ή επικουρική προστασία, δηλαδή ποσοστό 0% τη στιγμή μάλιστα που η Σουηδία για την ίδια περίπτωση επιδεικνύει ποσοστό 55%. Επιπλέον, κατά το πρώτο τετράμηνο του 2007 από τις 1,915 αποφάσεις που ελήφθησαν σε σχέση με αιτούντες άσυλο από το Αφγανιστάν, το Ιράκ, τη Σομαλία τη Σρι Λάνκα και το Σουδάν κανένας δεν αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας ούτε και θεωρήθηκε ότι χρειάζεται επικουρική προστασία.

Συνέπεια αυτών των χαμηλών αριθμών είναι ότι έχουν συσσωρευθεί 21,000 αιτήσεις οι οποίες πρέπει να εξετασθούν σε β' βαθμό από την Επιτροπή Προσφυγών, η οποία συνεδριάζει 2 φορές την εβδομάδα και στην καλύτερη περίπτωση εξετάζει 150 προσφυγές την φορά! Είναι προφανές ότι ο χρόνος που χρειάζεται για την εξέταση των αιτημάτων με αυτούς τους ρυθμούς συνιστά άρνηση της Αρχής να εξετάσει τα αιτήματα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Επιπλέον, δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί ότι μπορούν να εξεταστούν με τη δέουσα προσοχή και σημασία 150 προσφυγές σε μία συνεδρίαση.

Προτείνεται από την ΕΕΔΑ να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

Α. Να αυξηθεί η χορήγηση ασύλου σε αιτήματα που υποβάλλονται σε α΄ βαθμό εφόσον υπάρχουν οι προϋποθέσεις. Στην συνέντευξη συνιστάται να συμμετέχει στέλεχος με εξειδικευμένες γνώσεις, ως σύμβουλος.

Β. Να τροποποιηθεί η σύνθεση της Επιτροπής Προσφυγών (από εξαμελής να γίνει 3μελής ή 4μελής) και να συνεδριάζει καθημερινά, κατά τρόπο που να εγγυάται ουσιαστικά το δικαίωμα ακρόασης, τουλάχιστον μέχρις ότου εξετασθούν οι 21,000 εκκρεμείς υποθέσεις.

2. Διερμηνείς

Προβλέπεται ότι σε όλα τα στάδια της διαδικασίας οι αιτούντες άσυλο πρέπει να βοηθούνται από διερμηνέα έτσι ώστε να πληροφορούνται τα δικαιώματα τους και να μπορούν να εξηγήσουν τους λόγους που επικαλούνται στις Αρχές. Έχει διαπιστωθεί ότι η διερμηνεία που παρέχεται από το Υπουργείο είναι πλημμελής. Δεν υπάρχει αρκετός αριθμός δι-

ερμηνέων ικανών να μεταφράζουν τόσο από την γλώσσα του αιτούντος στα Ελληνικά όσο και αντίστροφα, γεγονός που δημιουργεί πολύ σοβαρά προβλήματα. Το Υπουργείο εξέδωσε φυλλάδιο με οδηγίες στους αιτούντες σε 5 γλώσσες που διανέμεται στα σημεία εισόδου και στα κρατητήρια (μέχρι σήμερα έχουν διανεμηθεί 75,000 φυλλάδια), αλλά αυτό δεν είναι επαρκές. Πολλοί από τους αιτούντες είναι αγράμματοι ή εν πάση περιπτώσει μη εξοικειωμένοι με τον γραπτό λόγο και έχουν ανάγκη από προφορικές διευκρινίσεις. Επίσης υπάρχουν πολλές περιπτώσεις αιτούντων άσυλο που μιλούν μόνον διαλέκτους μη κατανοητές από τους διερμηνείς.

Η ΕΕΔΑ θεωρεί το πρόβλημα της διερμηνείας ουσιαστικό για την ομαλή διεκπεραίωση της διαδικασίας και προτείνει να λυθεί θεσμικά, αφού διερευνηθούν και οι πρακτικές που ακολουθούν και οι άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (αμοιβές διερμηνέων, ασφάλιση κλπ).

3. Πρόσβαση στην διαδικασία ασύλου

Α. Καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις σε σημεία εισόδου-Έβρος και Βόρειο Αιγαίο και απόρριψη υποβαλλόμενων αιτημάτων από τις αστυνομικές αρχές.

Β. Καθυστερήσεις παραλαβής αιτημάτων στα σημεία εισόδου, με επίκληση την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου με την Τουρκία[3].

Γ. Στις παραμεθόριες περιοχές παρατηρείται το φαινόμενο ότι όσοι αλλοδαποί υποβάλλουν αίτημα ασύλου κρατούνται στα κρατητήρια επί 3 μήνες, ενώ όσοι δεν υποβάλλουν αίτημα αφήνονται ελεύθεροι μετά από 10 μέρες (σημειώνεται ότι η πληροφορία για την τρίμηνη κράτηση δίνεται στους αλλοδαπούς από τις αστυνομικές αρχές). Η πρακτική αυτή εγείρει ανησυχίες λόγω της έλλειψης επαρκούς ενημέρωσης και των δυσχερειών στην πρόσβαση της διαδικασίας. Η συνέχιση της κράτησης είναι αμφίβολης νομιμότητας όταν δεν εξειδικεύονται οι λόγοι που επιβάλλουν την κράτηση, δεδομένου ότι η απέλαση αναστέλλεται κατά την διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου. Επίσης είναι προβληματική η εξάντληση του τριμήνου στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται αδυναμία απέλασης για υποκειμενικούς λόγους (μη δυνατότητα χορήγησης ταξιδιωτικών εγγράφων) ή και για αντικειμενικούς (ανέφικτη επιστροφή στην

[3] «Πρωτόκολλο Επανεισδοχής» βάσει του άρθρου 8 της Διμερούς Συμφωνίας Ελλάδας-Τουρκίας (Ν. 3030/2002), στο οποίο δεν υπάρχει πρόβλεψη για διεθνή προστασία. Βλ. και Έκθεση 2002, σελ. 89 επ.

χώρα προέλευσης). Το Υπουργείο ακολουθεί την τακτική ότι αν δηλωθεί στην αίτηση διεύθυνση μόνιμης κατοικίας στην Ελλάδα δεν υφίσταται κράτηση, γεγονός που εκ των πραγμάτων φαίνεται να έχει περιορισμένη εφαρμογή.

Δ. Πολλοί αιτούντες άσυλο παραιτήθηκαν της διαδικασίας ασύλου προκειμένου να υπαχθούν στις μεταβατικές διατάξεις του Ν. 3386/05 και όταν διαπίστωσαν ότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να νομιμοποιηθούν ως μετανάστες, προέβησαν σε ανάκληση των παραιτήσεων και ζήτησαν να υπαχθούν και πάλι στην διαδικασία ασύλου. Παρά το γεγονός ότι το Υπουργείο είναι ενήμερο για αυτές τις περιπτώσεις, οι υποθέσεις αυτές εξακολουθούν να κρίνονται κατά περίπτωση.

Η ΕΕΔΑ επιθυμεί να επιστήσει την σοβαρότητα των παραπάνω περιστατικών στις αρμόδιες Αρχές και συνιστά να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για να υπάρξει ισορροπία στον χρόνο κράτησης παρανόμως εισερχόμενων αλλοδαπών και αιτούντων άσυλο. Ακόμη να αποφεύγονται οι διακρίσεις ως προς την εθνικότητα και την χώρα προέλευσης.

4. Διαδικασία Ασύλου

Α. Παρατηρείται ότι κατά την εξέταση αιτημάτων ασύλου η γενικευμένη πρακτική που ακολουθείται για τα αιτήματα που υποβάλλονται μέσω του Τμήματος Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αθηνών είναι να εφαρμόζεται η ταχύρρυθμη διαδικασία, χωρίς να αιτιολογείται επαρκώς η επιλογή αυτή. Αντιθέτως, η τακτική διαδικασία αποτελεί πλέον τον κανόνα στα σημεία εισόδου, παρά την αντίθετη πρόβλεψη του Π.Δ. 61/1999 με αποτέλεσμα το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την κράτηση των αιτούντων άσυλο μέχρι εξαντλήσεως του τριμήνου (βλ. ανωτέρω) να μπορεί να αποτελέσει αποτρεπτικό μηχανισμό υποβολής αιτημάτων.

Β. Οι απορριπτικές αποφάσεις του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης σε α' βαθμό δεν κάνουν αναφορά σε πραγματικά περιστατικά και δεν περιέχουν νομική αιτιολόγηση. Όλες περιέχουν μία τυποποιημένη παράγραφο σύμφωνα με την οποία «απορρίπτεται το αίτημα καθώς οι ισχυρισμοί του αιτούντος είναι αόριστοι και δε μπορούν να δικαιολογήσουν ότι έχει υποστεί ή θα υποστεί δίωξη από τις αρχές της χώρας του, ενώ είναι προφανές ότι εγκατέλειψε τη χώρα του με σκοπό να βρει εργασία και να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης του».

Στις αποφάσεις σε β' βαθμό η περίληψη των πραγματικών περιστατικών συνήθως δεν υπερβαίνει τις δύο γραμμές, και η αρνητική απάντηση είναι

διατυπωμένη σε λίγες γραμμές και πάλι κατά τυποποιημένο τρόπο. Στις αποφάσεις δεν καταχωρούνται οι ισχυρισμοί του αιτούντος, αλλά και κανένας άλλος λόγος για την απόρριψη του αιτήματος πέραν του αθεμελίωτου των ισχυρισμών για φόβο δίωξης. Αυτή η διοικητική πρακτική έχει οδηγήσει στην ακύρωση σημαντικού αριθμού αποφάσεων β' βαθμού από το Συμβούλιο της Επικρατείας, είτε λόγω μη αιτιολόγησης της απόφασης γενικά είτε λόγω μη αιτιολόγησης της απόφασης στις περιπτώσεις που το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης δεν ακολουθεί τη σύσταση της Επιτροπής Προσφυγών.

Από την εξέταση φακέλων α' βαθμού από τους εκπροσώπους της ΥΑΥΕΠ που συνέταξαν την παραπάνω έκθεση προκύπτει ότι δεν περιλαμβάνουν τις απαντήσεις των αιτούντων σε τυποποιημένες ερωτήσεις των αξιωματικών της αστυνομίας που διεξάγουν τη συνέντευξη. Ελάχιστοι περιέχουν περιληπτική αναφορά σε πραγματικά περιστατικά σε δύο με τρεις γραμμές, ενώ δεν υπάρχει καμία άλλη πληροφορία σχετικά με το φόβο δίωξης του αιτούντος. Στη συντριπτική πλειοψηφία των φακέλων ο αξιωματικός που διεξήγαγε τη συνέντευξη έχει σημειώσει ως λόγο αναχώρησης από τη χώρα προέλευσης 'οικονομικά κίνητρα', παρόλο που σε ορισμένες περιπτώσεις οι αιτούντες ανήκαν σε εθνοτικές ομάδες που έχουν υποστεί εκτεταμένη δίωξη ή προέρχονταν από περιοχές όπου επικρατεί βία και λαμβάνουν χώρα παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ κανείς δεν θεωρήθηκε ότι δικαιούται διεθνή προστασία.

Οι φάκελοι σε β' βαθμό περιέχουν τη σύσταση της Επιτροπής Προσφυγών. Η πλειοψηφία των συστάσεων είναι και πάλι τυποποιημένη σχετικά με τα οικονομικά κίνητρα του αιτούντος. Γενικά, δεν υπάρχουν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά ή τη νομική αιτιολόγηση, και δεν υπάρχουν πρακτικά από την ακρόαση της Επιτροπής. Η πρακτική αυτή παραβιάζει τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (άρθρο 20 Ν. 2690/1999) και τη νομολογία του ΣτΕ σύμφωνα με την οποία απαιτείται πλήρης καταγεγραμμένη εκτίμηση της υπόθεσης του αιτούντος και πρακτικά της ακρόασης ενώπιον της Επιτροπής. Ένας μικρός αριθμός φακέλων σε β' βαθμό περιέχει σύντομη ανάλυση της νομικής αιτιολόγησης της Επιτροπής.

Γ. Συνέπεια της χρήσης της ταχύρρυθμης διαδικασίας είναι ότι οι αιτήσεις ασύλου που απορρίπτονται με την διαδικασία αυτή, δεν μπορούν να υπαχθούν σε ανθρωπιστικό καθεστώς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα χαμηλά ποσοστά αναγνώρισης ανθρωπιστικού καθεστώτος (59 περιπτώσεις μέσα στο 2007).

Όσον αφορά την τακτική διαδικασία το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, παρά τις αποφάσεις του ΣτΕ και τις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, δεν εξετάζει αιτήσεις για επικουρική προστασία στον α' βαθμό. Επιπλέον, μόνο ένας μικρός αριθμός αιτήσεων που κρίνεται σύμφωνα με την τακτική διαδικασία, εξετάζεται σε β' βαθμό για επικουρική προστασία μετά από σύσταση της Επιτροπής Προσφυγών. Η πλειοψηφία των αιτήσεων για άσυλο δεν εξετάζεται για το αν εμπίπτουν στις διατάξεις για επικουρική προστασία. Η εξέταση των φακέλων αποκαλύπτει ότι οι σε β' βαθμό συστάσεις της Επιτροπής αλλά και η ίδια η απόφαση δεν περιλαμβάνουν πάντοτε εκτίμηση σχετικά με το καθεστώς επικουρικής προστασίας, ενώ στις περιπτώσεις που υπάρχει αναφορά, οι λόγοι απόρριψης δε συγκεκριμενοποιούνται.

Επιπλέον, από το 2002, δεν έχουν εξεταστεί αυτόνομες αιτήσεις για επικουρική προστασία, μετά από απορριπτική απόφαση της αίτησης ασύλου, η οποία έχει εξεταστεί στην ουσία της, παρά τη νομολογία του ΣτΕ και τις συστάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Τα διαδικαστικά αυτά κωλύματα καθιστούν το καθεστώς επικουρικής προστασίας άνευ αντικειμένου.

Δ. Σχετικά με τους μη κρατικούς φορείς δίωξης, έναντι των οποίων δικαιολογείται διεθνής προστασία κατά την Οδηγία 2004/83/ΕΚ, η Ελλάδα έχει υιοθετήσει τη μη επικρατούσα άποψη σύμφωνα με την οποία απαιτείται κάποιο είδος συμμετοχής του Κράτους κατά τη δίωξη. Αποτέλεσμα αυτής της άποψης είναι η άρνηση αναγνώρισης καθεστώτος πρόσφυγα όταν ένα άτομο διατρέχει κίνδυνο δίωξης από μη-κρατικούς φορείς και το Κράτος αδυνατεί να παράσχει προστασία ή όταν δεν υπάρχουν κρατικές αρχές για να παράσχουν προστασία. Η προσέγγιση αυτή δεν είναι σύμφωνη με την πρακτική πολλών Κρατών-Μελών, αλλά και με τις οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας καθώς και με τη νομολογία του ΕΔΔΑ που θεωρεί ότι το ζήτημα δεν είναι το ποιός προβαίνει στην δίωξη, αλλά η δυνατότητα του ατόμου να έχει πρόσβαση σε προστασία. Πρέπει να σημειωθεί ότι το ΣτΕ έχει κρίνει ότι η δίωξη από μη κρατικούς φορείς συνιστά δίωξη για τους σκοπούς της Σύμβασης του 1951. Επιπλέον, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει αναστείλει διοικητικές αποφάσεις απέλασης με την αιτιολογία ότι μη κρατικοί φορείς έπρεπε να έχουν αναγνωριστεί ως φορείς δίωξης.

Η τυποποιημένη φρασεολογία που συναντάται στις αποφάσεις που κάνει λόγο για τις αρχές της χώρας του αιτούντος χρησιμοποιήθηκε σε αποφάσεις όπου ο φόβος δίωξης οφειλόταν σε φυλετικές ή οικογενειακές διαφορές ή συμμορίες ή το γενικότερο πληθυσμό. Αυτή η πρακτική φαίνεται να αντικατροπτίζει μία νομική ερμηνεία που δεν αναγνωρίζει

τη δίωξη από μη κρατικούς φορείς. Ωστόσο, ο Διευθυντής Ασύλου του ΥΔΤ δήλωσε ότι δεν είναι αυτή η θέση του Υπουργείου. Η έρευνα των φακέλων σε β' βαθμό αποκαλύπτει ότι σε μερικές υποθέσεις, που όλες αφορούσαν ασυνόδευτους ανηλίκους, έγιναν δεκτοί οι μη κρατικοί φορείς δίωξης: οικογενειακά μέλη, μέλη άλλων φυλών και μέλη της τοπικής κοινωνίας. Ωστόσο, σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, ο εκπρόσωπος του Υπουργείου στην Επιτροπή εξέφρασε μειοψηφούσα γνώμη και πρότεινε να αποδοθεί ανθρωπιστικό καθεστώς θεωρώντας ότι αυτού του είδους ισχυρισμοί δε δικαιολογούν καθεστώς πρόσφυγα.

Ε. Έχουν γίνει καταγγελίες για μη νομότυπη κοινοποίηση απορριπτικών αποφάσεων (χωρίς διερμηνέα και χωρίς ενημέρωση για την προθεσμία άσκησης προσφυγής). Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις, οι αρμόδιοι υπάλληλοι την στιγμή που παραλαμβάνουν προσφυγές, δεν τις κάνουν δεκτές με αιτιολογικό ότι είναι εκπρόθεσμες, επειδή οι ίδιοι υπολογίζουν την ημερομηνία επίδοσης της απορριπτικής απόφασης ως ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας (και όχι την επομένη) και δεν υπολογίζουν τη παράταση της προθεσμίας εάν η τελευταία μέρα είναι Κυριακή ή αργία! Ακόμη με την επίδοση της απορριπτικής απόφασης χορηγείται και το ειδικό δελτίο αιτούντος άσυλο αλλοδαπού (ροζ κάρτα), γεγονός που δημιουργεί στον αιτούντα πλήρη σύγχυση ως προς το καθεστώς υπό το οποίο βρίσκεται στην χώρα και ως προς το δικαίωμα του για άσκηση προσφυγής. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι κατά την άσκηση προσφυγής κατά της απορριπτικής απόφασης, ο αιτών πρέπει να εφοδιάζεται με αποδεικτικό της κατάθεσης του, είτε με αριθμό πρωτοκόλλου είτε με αντίγραφο της προσφυγής με σφραγίδα και ημερομηνία κατάθεσης.

Ζ. Έχει παρατηρηθεί ότι η όλη διαδικασία ασύλου λειτουργεί εις βάρος των ασυνόδευτων ανηλίκων. Και τούτο γιατί οι υποθέσεις τους σπάνια εισάγονται στην Επιτροπή Προσφυγών (β΄ βαθμός) με αποτέλεσμα να περνάει ο χρόνος και να φτάνει η ενηλικίωσή τους, οπότε το αίτημα απορρίπτεται λόγω ενηλικίωσης και δεν χορηγείται ούτε ανθρωπιστικό καθεστώς. Εξ άλλου λόγω της απαγόρευσης κράτησης των ανηλίκων, αυτοί αφήνονται ελεύθεροι ή προωθούνται σε ΜΚΟ και από εκεί τα ίχνη τους χάνονται. Πρέπει να σημειωθεί ότι η τελευταία τροποποίηση του Οικογενειακού Δικαίου προέβλεπε τη σύσταση ειδικής Κοινωνικής Υπηρεσίας, ο Διευθυντής της οποίας θα ήταν υπεύθυνος για τη δικαστική προστασία του ανηλίκου. Το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα δεν δημοσιεύθηκε ποτέ με αποτέλεσμα οι ανήλικοι να αποτελούν εύκολα θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Η ΕΕΔΑ συνιστά, σε ό,τι αφορά τα παραπάνω θέματα, η ηγεσία του

Υπουργείου να εκδώσει διευκρινιστικές εντολές στους υπεύθυνους χειριστές του ασύλου, υπενθυμίζοντας τις σχετικές διατάξεις του νόμου τον οποίο καλούνται να εφαρμόσουν.

5. Κέντρα Υποδοχής Αλλοδαπών

Τα συμπεράσματα των αυτοψιών είναι τουλάχιστον θλιβερά με μελανό σημείο το κέντρο Σάμου. Επρόκειτο μέχρι τέλος Νοεμβρίου να τεθεί σε λειτουργία το νέο κέντρο στην Σάμο, ελπίζοντας να βελτιωθούν οι σημερινές συνθήκες κράτησης, που αποτελούν στίγμα για την Ελλάδα. Μέχρι στιγμής το ΕΣΠ και άλλες ΜΚΟ-Άρσις, Νέα Ζωή- έχουν πρόσβαση στα κρατητήρια όπως και η Ιατρική Παρέμβαση. Σύμφωνα με πληροφορίες, το Υπουργείο προγραμματίζει τη δημιουργία νέων κέντρων υποδοχής σε όλη τη χώρα και την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού. Το ζήτημα που γεννάται, πέραν της ίδρυσης νέων κέντρων υποδοχής, η οποία προφανώς είναι αναγκαία όπως και η στελέχωση των κέντρων με το κατάλληλο προσωπικό, είναι γιατί να κρατούνται όλα αυτά τα άτομα τα οποία καθημερινά αυξάνονται, με αποτέλεσμα οι συνθήκες να είναι πάντα οικτρές, όπως θα συμβεί ακόμη και όταν δημιουργηθούν νέα κέντρα.

Για τον λόγο αυτό η ΕΕΔΑ συνιστά τη γενική μελέτη και θεώρηση του θέματος διότι θεωρεί ότι το θέμα ασύλου απαιτεί αλλαγή της υπάρχουσας νοοτροπίας με την οποία το αντιμετωπίζει στο σύνολό του η Πολιτεία, η οποία ακόμη πρέπει να αναλάβει εκτός από την τοπική εκπαίδευση της Αστυνομίας, την γενική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των αρχών που συνδέονται με το άσυλο, σε συνεργασία και με άλλους φορείς, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

6. ΠΔ 220/2007 (ΦΕΚ Α΄ 251)

Η ΕΕΔΑ θα ήθελε να εκφράσει την ικανοποίησή της για την υιοθέτηση του ΠΔ υπ' αριθ. 220/2007 με το οποίο επιχειρείται η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων στα κράτη μέλη. Ωστόσο, θα ήθελε να προβεί στις ακόλουθες παρατηρήσεις.

1) Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αρχικά είχε αποστείλει στην ΕΕΔΑ για παρατηρήσεις ένα σχέδιο προεδρικού διατάγματος με τίτλο «Υποδοχή αιτούντων διεθνή προστασία, διαδικασία εξέτασης, προϋποθέσεις αναγνώρισης, ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας και απέλαση. Δικαιώματα-υποχρεώσεις. Οικογενειακή επανένωση προσφύγων», το οποίο αναφερόταν κυρίως στην ενσωμάτωση στην ελληνική νομο-

θεσία των Οδηγιών 2001/55/ΕΚ, 2003/9/ΕΚ, 2003/86/ΕΚ, 2004/83/ΕΚ και 2005/85/ΕΚ[4]. Το ως άνω προεδρικό διάταγμα ενσωματώνει μόνο την Οδηγία 2003/9/ΕΚ. Η ΕΕΔΑ καλεί τα αρμόδια υπουργεία να προβούν άμεσα στην ενσωμάτωση και των υπολοίπων Οδηγιών λαμβάνοντας υπ' όψη τους τις παρατηρήσεις στις οποίες είχε προβεί η ΕΕΔΑ καθώς και τις όποιες παρατηρήσεις της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες επί των ως άνω οδηγιών[5].

2) Στο ως άνω προεδρικό διάταγμα ενσωματώθηκαν κάποιες από τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ (οι σχετικές με τη δακτυλοσκόπηση, τις υλικές συνθήκες υποδοχής, την πρόσβαση των ΜΚΟ στα Κέντρα Φιλοξενίας), ωστόσο δεν υιοθετήθηκαν αυτές που αφορούσαν τη μη αυτοπρόσωπη υποβολή αιτήματος ασύλου και τους περιορισμούς μετακίνησης των αιτούντων. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι σχετικά με τα θύματα βασανιστηρίων το σχέδιο ΠΔ προέβλεπε την παραπομπή τους σε «εξειδικευμένη κρατική μονάδα». Δεδομένης της έλλειψης τέτοιας μονάδας η ΕΕΔΑ είχε προτείνει την παραπομπή των θυμάτων σε εξειδικευμένες και αξιόπιστες ΜΚΟ. Το ως άνω ΠΔ τελικά κάνει λόγο για παραπομπή σε «εξειδικευμένες υπηρεσίες». Αποτελεί ζήτημα ερμηνείας το κατά πόσο αυτή η ορολογία θεωρείται ότι καλύπτει και μη κυβερνητικούς φορείς ή αποκλειστικά κρατικές υπηρεσίες.

3) Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε ότι η παρ. 1 του άρθρου 9 του ΠΔ που ορίζει τα σχετικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση των ανηλίκων είναι στενότερη από το άρθρο 28 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989, καθώς η σύμβαση δε θέτει κανέναν περιορισμό στο δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση.

7. Σχέδιο ΠΔ για προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.

Η ΕΕΔΑ θα ήθελε να εκφράσει την ικανοποίησή της για την επικείμενη υιοθέτηση του ως άνω ΠΔ, το οποίο διακινείται προς υπογραφή από

[4] Βλ. Έκθεση 2006 της ΕΕΔΑ σελ. 183 επ.

[5] Ενδεικτικά και μόνο αναφέρουμε ότι η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες έχει εκφράσει επιφυλάξεις προς αρκετές διατάξεις της Οδηγίας 2004/83 για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.

τους συναρμόδιους Υπουργούς, παρόλο που δεν ελήφθησαν υπόψη όλες οι παρατηρήσεις και υποδείξεις τις οποίες είχε προτείνει η ΕΕΔΑ όταν της είχε αποσταλεί το αρχικό σχέδιο ΠΔ, το οποίο θα ενσωμάτωνε ταυτόχρονα 5 κοινοτικές οδηγίες και περιλάμβανε και τις διατάξεις του παρόντος. Ως εκ τούτου θα πρέπει να σημειωθεί ότι:

1) Η πρόταση της ΕΕΔΑ περί απαλείψεως του εδ. (δ) της παρ. 5 του άρθρου 4 (άρθρο 23 του παλαιού σχεδίου π.δ.), σχετικά με την καθυστερημένη υποβολή αιτήματος ασύλου, δεν υιοθετήθηκε.

2) Η πρόταση της ΕΕΔΑ περί εισαγωγής της σοβαρής παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως πρόσθετη προϋπόθεση για το δικαίωμα επικουρικής προστασίας δεν έγινε δεκτή. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι το άρθρο 15 (άρθρο 52 του παλαιού σχεδίου ΠΔ) του σχεδίου ΠΔ βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με το αντίστοιχο άρθρο της κοινοτικής οδηγίας, το οποίο, όμως, έχει επικριθεί από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες.

3) Σχετικά με τις παρατηρήσεις που αφορούν τις άδειες διαμονής (άρθρο 24 του παρόντος σχεδίου ΠΔ και άρθρο 53 του παλαιού) έγινε δεκτή η παρατήρηση σχετικά με την αύξηση του χρονικού διαστήματος υποβολής αίτησης ανανέωσης (από 15 σε 30 ημέρες). Σχετικά με τη χορήγηση άδειας διαμονής σε άτομο στο οποίο παρέχεται καθεστώς επικουρικής προστασίας το παλαιό σχέδιο ΠΔ προέβλεπε άδεια μονοετούς διάρκειας. Η ΕΕΔΑ είχε προτείνει τριετή διάρκεια, ενώ το παρόν σχέδιο προβλέπει διετή διάρκεια.

4) Αναφορικά με την πρόσβαση στην απασχόληση (άρθρο 26 παρόντος σχεδίου ΠΔ, άρθρο 58 παλαιού) έγινε δεκτή η πρόταση της ΕΕΔΑ σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στους δικαιούχους καθεστώτος επικουρικής προστασίας να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα υπό τους ίδιους όρους με τους πρόσφυγες και όχι απλώς να απασχολούνται προσωρινά για την κάλυψη άμεσων βιοτικών αναγκών τους.

5) Έγινε δεκτή η πρόταση της ΕΕΔΑ που αφορούσε την απάλειψη της δεύτερης περιόδου του εδ. (β) της παρ. 2 του άρθρου 12 (παλαιό άρθρο 75) σχετικά με τα σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα.

Αθήνα, 17 Ιανουαρίου 2008

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 9

Ψήφισμα της ΕΕΔΑ για τα ζητήματα λειτουργίας των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών

Ψήφισμα της ΕΕΔΑ για τα ζητήματα λειτουργίας των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών[1]

Οι συνταγματικώς κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές συμβάλλουν στη διασφάλιση θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Η συγκρότηση και λειτουργία τους ανταποκρίνεται στη δυσκολία των υπαρχόντων διοικητικών μηχανισμών να αντιμετωπίσουν πολυδιάστατα ζητήματα προστασίας ορισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που απειλούνται από την χρήση των νέων τεχνολογιών. Οι Ανεξάρτητες Αρχές έχουν εξοπλιστεί, επίσης, με αρμοδιότητες για την ορθολογικότερη ρύθμιση της άσκησης ελευθεριών, που συνδέονται με την οικονομία της αγοράς, η οποία απειλεί, αν μείνει ανεξέλεγκτη, ατομικά δικαιώματα και συλλογικά αγαθά μεγάλης σημασίας. Η συνταγματοποίηση κατά την αναθεώρηση του 2001 εξέφρασε τη βούληση της θεσμικής ενίσχυσης των ανεξάρτητων αρχών και της λειτουργίας τους υπέρ της προστασίας των δικαιωμάτων χωρίς παρεμβολές από την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία.

Το έργο των Ανεξάρτητων Αρχών είναι, επομένως, όχι μόνον αναγκαίο και αναντικατάστατο, λόγω των πολύπλοκων τεχνολογικών εξελίξεων και της χαοτικής και ανεξέλεγκτης οικονομίας της αγοράς, αλλά συνταγματικά προβλεπόμενο και επιβαλλόμενο, διότι μόνον έτσι μπορούν να προστατευτούν αποτελεσματικά ορισμένα δικαιώματα των πολιτών και να τηρηθούν οι εγγυήσεις ενός ουσιαστικού κράτους δικαίου.

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί το ζήτημα της ομαλής λειτουργίας των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών στο πλαίσιο των θεμάτων που άπτονται των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του ιδρυτικού της Ν. 2667/1998. Η σπουδαιότητα του ρόλου τους για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου εκφράζεται εξάλλου με την εκπροσώπηση στην ΕΕΔΑ τριών εκ των πέντε συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών και συγκεκριμένα, του Συνηγόρου του Πολίτη, της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Α.Π.Δ.Π.Χ.) και του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (Ε.Σ.Ρ.), ενώ και οι λοιπές συνταγματικώς κατοχυρωμένες αρχές, η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.) και το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), είναι αρμόδιες για τη διασφάλιση και προστασία δικαιωμάτων, που έχουν επανειλημμένα απασχολήσει την ΕΕΔΑ.

---

[1] *Το εν λόγω ψήφισμα υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στην από 14 Φεβρουαρίου 2008 συνεδρίασή της.*

Με αφορμή τη μη συμμόρφωση της Διοίκησης την 17.11.2007 με την απόφαση 58/2005 της εκ του Συντάγματος αρμόδιας Α.Π.Δ.Π.Χ., η οποία είχε ρητώς απαγορεύσει τη λειτουργία των εγκατεστημένων σε διασταυρώσεις ή οδικούς άξονες συσκευών εικονοληψίας κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων, η ΕΕΔΑ εκφράζει την ανησυχία της για την αποδυνάμωση της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα αρμοδιότητας της Α.Π.Δ.Π.Χ. και τονίζει την ανάγκη σεβασμού των αποφάσεων της Αρχής από τα άλλα πολιτειακά όργανα.

Ζητήματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανάλογης δυσκολίας αντιμετωπίζουν όλες οι συνταγματικώς κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές. Ο απαρέγκλιτος σεβασμός της θεσμικής ανεξαρτησίας τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών. Το άρθρο 101Α του Συντάγματος προσθέτει την εγγύηση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των μελών τους, ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε παρέμβαση από τη Διοίκηση και να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία του ελεγκτή από τον ελεγχόμενο.

Η επιλογή των μελών από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής με ομοφωνία ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των 4/5 των μελών της, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 101Α του Συντάγματος, όπως έχει τονίσει η ΕΕΔΑ σε προηγούμενη απόφαση σχετικά με το ζήτημα του ελέγχου την Ανεξάρτητων Αρχών[2], ωθεί στην εκλογή προσωπικοτήτων εγνωσμένου κύρους και υπερκομματικής αποδοχής με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ανεξαρτησίας των αρχών. Επιπροσθέτως επισημαίνεται ότι η παρ. 2 του άρθρου 3 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α' 220/20.09.2002) για τις συνταγματικώς κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές προβλέπει την ανανέωση της θητείας των μελών τους με τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια της λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών.

Η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει ότι απαραίτητη προϋπόθεση, κατά τα ανωτέρω, για την εύρυθμη λειτουργία των συνταγματικώς κατοχυρωμένων αρχών αποτελεί η εξεύρεση συναινετικών λύσεων, σε συνδυασμό με την επιλογή ατόμων που διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις, ικανότητες, κύρος και δημοκρατικό ήθος. Επιπλέον, προκειμένου να ανταποκριθούν στο συνταγματικό τους ρόλο, οι ανεξάρτητες αρχές χρειάζονται το κατάλληλο

[2] Απόφαση της ΕΕΔΑ για το θέμα του ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών και των θεσμών προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της 03.05.2007.

υλικοτεχνικό και ανθρώπινο δυναμικό, για την ενίσχυση και βελτίωση του οποίου οφείλει να μεριμνήσει η Πολιτεία.

Η σημαντική συμβολή των συνταγματικώς κατοχυρωμένων Ανεξάρτητων Αρχών στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνεπάγεται ότι κάθε ενέργεια αντίθετη προς τις αποφάσεις τους, ανεξαρτήτως προέλευσης, σημαίνει υποβάθμιση του έργου τους και θέτει σε κίνδυνο το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Για τους λόγους αυτούς, η ΕΕΔΑ:
1. Χαιρετίζει την ανανέωση της θητείας του ΕΣΡ και του Συνηγόρου του Πολίτη και καλεί τα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή να ομονοήσουν για την ταχύτατη επιλογή των μελών των υπολοίπων ανεξάρτητων αρχών, των οποίων η θητεία έχει λήξει.
2. Απευθύνει έκκληση, τόσο προς την εκτελεστική όσο και προς τη δικαστική εξουσία, για την προάσπιση του θεσμικού ρόλου των ανεξάρτητων αρχών στο πλαίσιο της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Αθήνα, 14 Φεβρουαρίου 2008

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 10

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί της έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων

Παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ επί της Έκθεσης του Υπουργείου Εξωτερικών για την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων[1]

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) μελέτησε την ανωτέρω Έκθεση που της απεστάλη από το Υπουργείο Εξωτερικών (Ειδική Νομική Υπηρεσία) την 13.12.2007 για γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 6, εδ. ε) του ιδρυτικού της Ν. 2667/1998.

Στο σύνολό της η Έκθεση είναι πολύ τεκμηριωμένη και συντεταγμένη σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Επιτροπή του ΟΗΕ για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων για τις κρατικές εκθέσεις που υποβάλλονται με βάση το άρθρο 9 της σχετικής Σύμβασης του ΟΗΕ. Όπως είναι αναμενόμενο, η Έκθεση προβάλλει τα ομολογουμένως σημαντικά θετικά βήματα που έχουν γίνει στη χώρα μας τα τελευταία έτη για την αντιμετώπιση του φαινομένου των φυλετικών διακρίσεων. Η ΕΕΔΑ έχει ασχοληθεί επανειλημμένως με ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων, διατυπώνοντας απόψεις και συστάσεις προς τα εκάστοτε αρμόδια Υπουργεία. Με βάση το πλούσιο αυτό υλικό και λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική της Επιτροπής του ΟΗΕ για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων, η ΕΕΔΑ διατυπώνει τις παρακάτω παρατηρήσεις που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν για τον εμπλουτισμό της Έκθεσης:

<u>Γενικό Νομικό Πλαίσιο: Πρόσφατες Εξελίξεις</u>

1) Σχετικά με τη δημογραφική σύνθεση της Ελλάδας (σελ. 2-3) σκόπιμο θα ήταν να γίνει ρητή μνεία της απογραφής του 2001. Μεταξύ των ομάδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ είναι και οι Ρομά. Ενδεδειγμένο θα ήταν να αναφερθούν στη σχετική περικοπή τα διαθέσιμα στοιχεία και εκτιμήσεις ως προς το μέγεθος της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας. Ευκταίο θα ήταν επίσης να γίνει αναφορά και στα στοιχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (νυν Εσωτερικών) σχετικά με τις αιτήσεις προσφυγικού ασύλου των οποίων εκκρεμεί η εξέταση, ώστε να είναι πιο ολοκληρωμένη η εικόνα της σύνθεσης του πληθυσμού που διαμένει στην Ελλάδα. Επιπλέον, σκόπιμο θα ήταν να

[1] *Το εν λόγω κείμενο παρατηρήσεων υιοθετήθηκε ομοφώνως κατά τη συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΕΔΑ, στις 14 Φεβρουαρίου 2008. Εισηγητές: Αναπλ. Καθηγητής Λ.-Α. Σισιλιάνος, Β΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, εκπρόσωπος ΙΜΔΑ και Λυδία Μπολάνη, Επιστημονική Συνεργάτις της ΕΕΔΑ.*

αναφερθούν και τα στοιχεία που αφορούν τους παράνομους αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα λόγω της αδυναμίας απέλασής τους στη χώρα προέλευσής τους (σχετικά στοιχεία μπορεί να προσκομίσει η αρμόδια Διεύθυνση Αλλοδαπών) καθώς και των αλλοδαπών που έχουν αιτηθεί αρχική ή ανανέωση της άδεια διαμονής, αφού σύμφωνα με το Ν. 3386/2005 διαμένουν νόμιμα στη χώρα μέχρι την έκδοση σχετικής απόφασης. Η Επιτροπή του ΟΗΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θέμα αυτό, όπως φαίνεται από τις κατευθυντήριες γραμμές της για τις κρατικές εκθέσεις αλλά και από τη σύσταση υπ' αριθ. 16 προς την Ελλάδα. Επιπλέον, η έκφραση «largely homogeneous country» σκόπιμο είναι να απαλειφθεί, πολύ περισσότερο που η Σύμβαση του ΟΗΕ δεν αναφέρεται μόνον στους πολίτες των συμβαλλομένων Κρατών, αλλά στο σύνολο των ατόμων που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους. Αντίστοιχες εκφράσεις σε εκθέσεις άλλων Κρατών έχουν αποτελέσει αντικείμενο εκτενών συζητήσεων και αρνητικών σχολίων.

Γυναίκες που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

2) Παρ. 4, σελ. 4: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει, σύμφωνα και με τη Γενική Σύσταση 25 της Επιτροπής του ΟΗΕ, το γενικότερο ζήτημα των πολλαπλών διακρίσεων καθώς και ότι πρέπει να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά αυτές που δημιουργούνται από το κράτος, ιδιώτες και γενικότερα την κοινωνία έναντι των γυναικών που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες.

Άρθρο 2
Η νέα αντιρατσιστική νομοθεσία

3) Παρ. 2, σελ. 4: Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι η υιοθέτηση της νέας νομοθεσίας συνιστά σημαντικό βήμα, παρόλο που η ενσωμάτωση των εν λόγω Οδηγιών έγινε με σημαντική καθυστέρηση και που η αυτούσια υιοθέτηση του κειμένου των Οδηγιών γεννά σειρά ερμηνευτικών προβλημάτων. Παράλληλα, επισημαίνει ότι η νέα νομοθεσία ήρθε να συμπληρώσει σημαντικά (κυρίως σε ό,τι αφορά εργασιακά ζητήματα) το Ν. 927/1979, ο οποίος περιορίζεται σε επίπεδο ποινικής πρόληψης και τιμωρίας ρατσιστικών πράξεων παραβλέποντας μάλιστα τις αστικού και δημοσίου δικαίου όψεις του ζητήματος. Η ΕΕΔΑ θέλει να τονίσει την ανάγκη εισαγωγής νομοθεσίας που θα καλύπτει τις διακρίσεις σε όλους τους κοινωνικούς τομείς (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 201 επ.). Επιπλέον, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι η έξαρση ρατσιστικής βίας κατά την τελευταία διετία (π.χ. περιστατικά επιθέσεων κατά Πακιστανών μεταναστών) δεν έχει απασχολήσει στο δέοντα βαθμό τις αστυνομικές αρχές.
4) Παρ. 3, σελ. 5: Σχετικά με τις επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις από τις δια-

τάξεις του Ν. 3304/2005 σημειώνουμε ότι το θεμιτό τέτοιας μεταχείρισης που ενέχει διακρίσεις ενδέχεται σε πολλές περιπτώσεις να υποκρύπτει και να νομιμοποιεί διακρίσεις οφειλόμενες σε εθνική ιδίως καταγωγή. Το γεγονός ότι πολύ συχνά η πρόσβαση σε κλάδους απασχόλησης, οι οποίοι παραδοσιακά είναι προσβάσιμοι αποκλειστικά από Έλληνες πολίτες, επιτρέπεται σε ομογενείς χωρίς προφανή αιτιολογία, αν δεν επιβεβαιώνει πάντως ενισχύει την εντύπωση ότι υποκρύπτεται διάκριση.

Δικαιώματα ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες.

5) Παρ. 1-2, σελ. 7: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στην υπόθεση *Ouranio Toxo and Others v. Greece* όπου το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση των άρθρων 6 και 11. Επιπλέον, υπό το φως της ως άνω υπόθεσης η περικοπή της Έκθεσης σύμφωνα με την οποία «the persons using this idiom have never considered themselves as having a distinct ethnic or national identity and reject any attempt by some circles to define them as members of a national ethnic, or linguistic minority» θα ήταν ενδεδειγμένο να απαλειφθεί. Επιπλέον, η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τη θέση της, την οποία είχε διατυπώσει με αφορμή τις παρατηρήσεις της επί της Έκθεσης της Ελλάδας προς την Επιτροπή για το Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, και σύμφωνα με την οποία: «Στην εποχή μας εξακολουθεί να ισχύει η δήλωση σύμφωνα με την οποία η ύπαρξη μειονοτήτων είναι πραγματικό και όχι νομικό γεγονός, ενώ, παράλληλα στη σύγχρονη αντίληψη που διέπει το δίκαιο των μειονοτήτων γίνεται αποδεκτή και η λεγόμενη υποκειμενική προσέγγιση που σημαίνει ότι, μεταξύ των άλλων, καθοριστικό στοιχείο για την ανάδειξη μίας ομάδας σε μειονότητα είναι η εκπεφρασμένη συλλογική της βούληση να υφίσταται ως τέτοια.» (Βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2003, σελ. 287 επ.)
6) Παρ. 4, σελ. 7: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει και σε αυτό το σημείο (πέρα από τη σελίδα 46 της Έκθεσης) αναφορά στην υπόθεση *Bekir-Ousta and Others v. Greece*, όπου το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση του άρθρου 11.
7) Παρ. 5, σελ. 7: Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι το επίπεδο κατάρτισης του διδακτικού προσωπικού των μειονοτικών σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης υστερεί σε σχέση με το αντίστοιχο επίπεδο των λοιπών δασκάλων, καθ'όσον η «Ειδική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης» στην οποία και φοιτούν προσφέρει τριετείς σπουδές, και όχι τετραετείς που είναι το σύνηθες, και το πτυχίο της παραμένει αδιαβάθμητο, με αποτέλεσμα να στερούνται οι απόφοιτοί της τη δυνατότητα συμμετοχής σε διαδικασίες επιλογής προσωπικού για το δημόσιο με βάση τον τίτλο τους.
8) Παρ. 3, σελ. 9: Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει τη θέση της περί κατάργησης των δικαιοδοτικών και διοικητικών αρμοδιοτήτων του Μουφτή και περι-

ορισμού του στα θρησκευτικά του καθήκοντα ως επιβεβλημένο μέτρο εκσυγχρονισμού του θεσμού υπό το φως των δεσμεύσεων που απορρέουν από τα άρθρα 20 του Συντάγματος και 6 της ΕΣΔΑ. Επίσης, έχει προτείνει να γίνεται η επιλογή του Μουφτή με απόφαση του Υπουργού Παιδείας από κατάλογο τριών υποψηφίων που θα προτείνει η μουσουλμανική κοινότητα (Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 101 επ.). Επιπλέον, σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στις υποθέσεις *Agga* 3 και *Agga* 4 του ΕΔΔΑ όπου η Ελλάδα καταδικάστηκε για παραβίαση του άρθρου 9 και οι οποίες θίγουν ορισμένες διαστάσεις των ως άνω ζητημάτων.
9) Παρ. 1 σελ. 10: Όσον αφορά το θέμα τέλεσης γάμων ανηλίκων η ΕΕΔΑ έχει κρίνει ότι έγκυροι θεωρούνται οι γάμοι Ελλήνων πολιτών, ανεξαρτήτως θρησκεύματος, που τελούνται στην Ελλάδα όταν οι μελλόνυμφοι έχουν την ελάχιστη ηλικία των 18 ετών που ορίζει το άρθρο 1350, παρ. 1 ΑΚ. Επιπλέον, έχει προτείνει την κατάργηση της παρ.2 του άρθρου 1350 ΑΚ που επιτρέπει κατ'εξαίρεση και για σοβαρούς λόγους και μετά από δικαστική απόφαση την τέλεση γάμου χωρίς ελάχιστο όριο ηλικίας. (Έκθεση ΕΕΔΑ 2004, σελ. 271 επ.)

Ζητήματα Ρομά

10) Παρ. 2, σελ. 11: Η ΕΕΔΑ θα ήθελε να σημειώσει ότι ετοιμάζει νέα έκθεση αναφορικά με την κατάσταση των Ρομά στην Ελλάδα ύστερα από τη διεξαγωγή δύο στρογγυλών τραπεζών με τη συμμετοχή κρατικών φορέων, ΜΚΟ και εκπροσώπων των Ρομά.
11) Παρ. 4, σελ. 11: Με σκοπό την αντικειμενικότερη προσέγγιση των ζητημάτων Ρομά σκόπιμο θα ήταν να σημειωθεί ότι: α) η τοπική αυτοδιοίκηση αρκετές φορές δεν επιδεικνύει πνεύμα συνεργασίας και καλής διάθεσης σε ό,τι αφορά την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ρομά, όπως έχει σημειώσει σε αρκετές περιπτώσεις και ο Συνήγορος του Πολίτη, β) υπάρχει πολυδιάσπαση στην εκπροσώπηση των Ρομά, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται το έργο της Πολιτείας στην προσπάθειά της να καταρτίσει και να εφαρμόσει προγράμματα ένταξης.
12) Παρ. 5, σελ. 11: Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι η μη ύπαρξη στοιχείων για τους Έλληνες Ρομά οφείλεται στην παράλειψη των αρμοδίων υπηρεσιών της κεντρικής και της τοπικής αυτοδιοίκησης να προβούν στην καταγραφή τους, έλλειμμα το οποίο δημιουργεί προβλήματα στη λήψη μέτρων και στην εκπόνηση δράσεων. Επίσης επισημαίνουμε ότι τα τελευταία χρόνια ο πληθυσμός των Ρομά έχει αυξηθεί σημαντικά με την έλευση στην Ελλάδα σημαντικού αριθμού Ρομά κυρίως από τις χώρες των Βαλκανίων, οι οποίοι δεν συμπεριλαμβάνονται στα διάφορα προγράμματα κοινωνικής ένταξης των Ρομά. Η ΕΕΔΑ εκφράζει τον προβληματισμό της για την πρακτική αυτή που ενέχει διάκριση με βάση την εθνική προέλευση των

Ρομά. Επιπλέον, η ΕΕΔΑ θεωρεί μείζον θέμα το *de facto*, αλλά όχι *de jure*, πρόβλημα εγγραφής των Ρομά στα ληξιαρχεία και στα δημοτολόγια, γεγονός που προκαλεί προβλήματα σε πολλούς άλλους τομείς όπως στην απόκτηση της μαθητικής κάρτας. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει εισηγηθεί την καθιέρωση ειδικής διαδικασίας ληξιαρχικής εγγραφής.
13) Παρ. 4, σελ. 12: Κατά τη δεύτερη στρογγυλή τράπεζα που οργάνωσε η ΕΕΔΑ με εκπροσώπους των Ρομά, φορείς της Πολιτείας και της τοπικής αυτοδιοίκησης προέκυψε ότι κάποιες, μεταξύ άλλων, από τις προκλήσεις που θέτει το πρόγραμμα δανειοδότησης είναι: α) το πρόβλημα κατανόησης από πλευράς των Ρομά της διαδικασίας (π.χ. ότι θα πρέπει να αποπληρωθεί το δάνειο), β) ότι το Υπουργείο Εσωτερικών δε μπορεί νομικά να ελέγξει τη διαχείριση των κονδυλίων από την τοπική αυτοδιοίκηση και ότι κατά δήλωση του Γενικού Γραμματέα καταγγελίες σχετικά με παροχή δανείων σε μη δικαιούχους έχουν προωθηθεί στον αρμόδιο εισαγγελέα.
14) Παρ. 2, σελ. 15: Από την προαναφερθείσα συνάντηση συνήχθη επίσης το συμπέρασμα ότι τα κοινωνικο-ιατρικά κέντρα θεωρούνται καλή πρακτική με πολύ θετικά αποτελέσματα για τις κοινότητες των Ρομά και ως εκ τούτου θα πρέπει να διερευνηθεί η επέκτασή τους τόσο αριθμητικά αλλά και όσον αφορά τις δραστηριότητές τους.
15) Σελ. 15: Αναφορικά με την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά, η ΕΕΔΑ θα ήθελε να επισημάνει ότι, παρά τις προσπάθειες της Πολιτείας, σε αρκετά σχολεία που πάνε να φοιτήσουν Ρομά υπάρχουν αντιδράσεις από πλευράς γονέων αλλά και από τους ίδιους τους δασκάλους.
16) Παρ. 1, σελ. 18: Σχετικά με τις απομακρύνσεις από τους παρανόμως δημιουργηθέντες καταυλισμούς η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι σπάνια λαμβάνεται μέριμνα για την επανεγκατάστασή τους σε κάποιο άλλο χώρο, έστω και με τη μορφή πρόχειρου καταυλισμού, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται εκ νέου το ίδιο φαινόμενο σε κάποια άλλη περιοχή.
17) Παρ. 2, σελ. 18: Η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει τη σημασία της υπόθεσης *Petropoulou-Tsakiris v. Greece*, όπου το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 κατά το διαδικαστικό του μέρος, λόγω αναποτελεσματικότητας της έρευνας, θεωρώντας ότι η παράλειψη των αρχών να ερευνήσουν πιθανά ρατσιστικά κίνητρα για την κακομεταχείριση της αιτούσας, μίας γυναίκας Ρομά, σε συνδυασμό με τη συμπεριφορά τους κατά την έρευνα συνιστά διάκριση.

Δικαιώματα Μεταναστών

18) Παρ. 5, σελ. 18: Σύμφωνα με πληροφορίες της ΕΕΔΑ η οδηγία 2003/109/ΕΚ σχετικά με τους Μακροχρόνια Διαμένοντες Μετανάστες δεν υλοποιείται κυρίως λόγω του ακριβού παραβόλου των 900€ και του περιορι-

σμένου αριθμού δικαιούχων για μαθήματα ελληνικής γλώσσας και ιστορίας, απαραίτητη προϋπόθεση για την κτήση της άδειας μακροχρόνιας παραμονής.

19) Σε ό,τι αφορά το Ν. 3386/2005 (σελ. 18-19) η ΕΕΔΑ έχει κρίνει τις διατάξεις του ως μη απολύτως ικανοποιητικές. Πιο συγκεκριμένα σε σχέση με το άρθρο 14 του Ν. 3386/2005 (σελ. 19, παρ. 2) έχουμε επισημάνει ότι οι ελληνικοί θεσμοί της αγοράς εργασίας δεν επιτρέπουν τέτοια οργάνωση και ακριβή πρόβλεψη καθιστώντας την εφαρμογή της διάταξης εξαιρετικά δυσχερή. Σχετικά με τη δυνατότητα αλλαγής εργοδότη και μετακίνησης του εργαζομένου σε άλλο νομό (άρθρο 15 Ν. 3386), η ΕΕΔΑ έχει την άποψη ότι οι σχετικές προϋποθέσεις είναι ιδιαίτερα αυστηρές και περιορίζουν την κινητικότητα των εργαζομένων σε αντίθεση με τις αρχές της ελεύθερης αγοράς που ισχύουν για τους ημεδαπούς. Αναφορικά με τη διοικητική απέλαση (άρθρο 77 Ν. 3386) η ΕΕΔΑ έχει διατυπώσει την άποψη ότι η επαναφορά της αρμοδιότητας για την εξέταση των προσφυγών στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης συνιστά οπισθοδρόμηση του νομικού καθεστώτος, ενώ οι συντομότατες προθεσμίες (5 ημέρες για άσκηση προσφυγής και 3 ημέρες για την έκδοση απόφασης) είναι αδύνατον να διατηρηθούν στην πράξη οδηγώντας στην πλήρη ματαίωση της προστασίας του υπό απέλαση αλλοδαπού (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2005, σελ. 141 επ.). Επιπλέον, σημειώνουμε ότι στην 16μελή Εθνική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών (άρθρο 1 Ν. 3526/2007) δεν προβλέπεται η συμμετοχή εκπροσώπων οργανώσεων μεταναστών. Επίσης, σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στα προβλήματα έκδοσης, αλλά και ανανέωσης αδειών διαμονής (πλημμελή ενημέρωση των ενδιαφερομένων, υπέρμετρες καθυστερήσεις, ανεπαρκής στελέχωση υπηρεσιών κλπ) τα οποία, παρά τις προσπάθειες επίλυσής τους, εξακολουθούν να υφίστανται με αποτέλεσμα τη δημιουργία κωλυμάτων (πχ μετάβαση των μεταναστών στο εξωτερικό μέχρι την έκδοση/ανανέωση της άδειας διαμονής). Τέλος, η ΕΕΔΑ θεωρεί προβληματική τη σύνδεση της ανανέωσης της άδειας διαμονής με τα ένσημα όπως και τους αυστηρούς οικονομικούς όρους που τίθενται για την άσκηση του δικαιώματος της οικογενειακής επανένωσης.

20) Σε σχέση με τα πολιτικά δικαιώματα μεταναστών (σελ. 19, παρ. 4) η ΕΕΔΑ, μεταξύ άλλων, θεωρεί σημαντικό βήμα προς την ομαλότερη κοινωνική ένταξη των μεταναστών τη χορήγηση δικαιώματος εκλέγειν στην τοπική αυτοδιοίκηση στους επί μακρόν διαμένοντες (Βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2005, σελ. 153). Σκόπιμο είναι να αναφερθεί, ως θετικό παράδειγμα, ότι ο Δήμαρχος Κοζάνης ανακοίνωσε τη δημιουργία ενός συμβουλίου μεταναστών με συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα μεταναστών στην περιοχή της Κοζάνης, του οποίου τα μέλη θα εκλέγονται από τους μετανάστες που διαμένουν εκεί.

21) Παρ. 6 σελ. 19: Σκόπιμο θα ήταν να διευκρινιστεί ότι τα ανήλικα άτομα, ακόμα και αν βρίσκονται παράνομα στη χώρα, έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη γενικά και όχι μόνο στην περίπτωση επειγόντων περιστατικών, σε αντίθεση με τους ενήλικες παράνομους μετανάστες (άρθρο 84, παρ. 1 Ν. 3386). Πρέπει, ωστόσο, να σημειώσουμε ότι η ΕΕΔΑ με την από 8/11/2007 απόφαση της Ολομέλειας με τίτλο «Δικαίωμα στην Υγεία των Μεταναστών χωρίς Νόμιμα Έγγραφα Παραμονής» εισηγήθηκε την κατάργηση της ως άνω διάταξης ως αντιβαίνουσα το ελληνικό σύνταγμα και διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρώντας ότι και οι παράνομοι μετανάστες πρέπει να έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας πέρα από τις περιπτώσεις έκτακτης νοσηλείας.

Θύματα Διακίνησης και Εμπορίας Ανθρώπων.

22) Παρ. 8 σελ. 21: Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι η Ελλάδα δεν έχει επικυρώσει ακόμη τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της εμπορίας ανθρώπων, ούτε το Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την εμπορία ανθρώπων. Η ΕΕΔΑ θεωρεί σημαντική την επικύρωση των δύο αυτών συμβατικών κειμένων.
23) Σχετικά με το Ν. 3064/2002 (σελ. 21-22 της Έκθεσης) η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι είχε προτείνει την υιοθέτηση του ορισμού διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών, ως πιο ολοκληρωμένου, και όχι την ποινικοποίηση συγκεκριμένων περιπτώσεων διακίνησης και εμπορίας με εξειδικευμένο σκοπό, και όχι γενικό, εκμετάλλευσης του θύματος, ενώ υπενθυμίζει την απουσία διατάξεων για την πρόληψη της παράνομης διακίνησης και εμπορίας. (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2002, σελ. 93 επ.).
24) Παρ. 2, σελ. 22: Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθούν, επιπλέον, σχετικά με την προστασία και αρωγή των θυμάτων οι τηλεφωνικές γραμμές στήριξης θυμάτων και η παροχή νομικής αρωγής (από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Παρατηρητήριο Συμφωνιών Ελσίνκι, Δικηγορικοί Σύλλογοι-Legal Aid) (βλ. «Θέσεις και προτάσεις της ΕΕΔΑ στο Θέμα της Εμπορίας Ανθρώπων- Η Κατάσταση στην Ελλάδα» που υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της 14ης Ιουνίου 2007, σελ. 12).
25) Παρ. 1 και 2, σελ. 23: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 47 του Ν. 3386/2005 χορηγείται άδεια παραμονής σε πιθανολογούμενα θύματα εμπορίας υπό την προϋπόθεση όμως ότι θα συνεργαστούν με τις διωκτικές αρχές. Σημειώνουμε ότι ο νομοθέτης θα έπρεπε να αρκείται στην απλή καταγγελία του θύματος και όχι να απαιτείται η συνεργασία τους, δεδομένου ότι υπάρχει φόβος για αντίποινα. Επιπλέον, θεωρεί ότι η περίοδος περίσκεψης του ενός μηνός (άρθρο 48 Ν. 3386/2005) δεν επαρκεί για να επιτευχθούν οι σκοποί καθιέρωσής της (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2005, σελ. 150).

26) Παρ. 1 σελ. 24: Θα ήταν χρήσιμο να γίνει κάποια αναφορά στις εκστρατείες ενημέρωσης μέσω τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών σποτ (με την πρωτοβουλία κρατικών και μη κυβερνητικών φορέων) καθώς και στις προσπάθειες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης με τη μορφή street work (βλ. και «Θέσεις της ΕΕΔΑ» όπ.π., σελ. 14).

Προστασία Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο

27) Παρ. 3, σελ. 25: Η ΕΕΔΑ εκφράζει τον προβληματισμό της αναφορικά με το φαινόμενο που παρατηρείται, κυρίως στις παραμεθόριες περιοχές, να κρατούνται στα κρατητήρια επί 3 μήνες όσοι αλλοδαποί υποβάλλουν αίτημα ασύλου. Η πρακτική αυτή είναι αμφιβόλου νομιμότητας όταν δεν εξειδικεύονται οι λόγοι που επιβάλλουν την κράτηση, δεδομένου ότι κατά τη διαδικασία εξέταση του αιτήματος ασύλου αναστέλλεται η απέλαση.
28) Παρ. 4, σελ. 26: Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθούν και τα κάτωθι προβλήματα εφαρμογής του συστήματος επικουρικής προστασίας: α) ότι οι αιτήσεις που εξετάζονται σύμφωνα με την ταχύρρυθμη διαδικασία δεν εξετάζονται για το αν υπάγονται στο καθεστώς επικουρικής προστασίας, β) ότι οι αιτήσεις που εξετάζονται κατά την τακτική διαδικασία εξετάζονται για το αν υπάγονται στο καθεστώς επικουρικής προστασίας μόνο αν απορριφθεί η αίτηση ασύλου σε β' βαθμό (βλ. Απόφαση της 17/1/2008 Ολομέλειας της ΕΕΔΑ σχετικά με τη διαδικασία Ασύλου των προσφύγων και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας).
29) Παρ. 2 σελ. 27: Με σκοπό την παρουσίαση μίας πιο ολοκληρωμένης εικόνας των θεμάτων ασύλου και συγκεκριμένα των πολύ χαμηλών ποσοστών αναγνώρισης ενδεδειγμένο θα ήταν να παρατεθούν οι αριθμοί αιτήσεων ασύλου, σε πόσες περιπτώσεις αναγνωρίστηκε καθεστώς πρόσφυγα σε α' ή β' βαθμό, καθώς και οι εθνικότητες των αιτούντων. Επιπλέον, αν υπάρχει η δυνατότητα, επιθυμητό θα ήταν να προστεθούν και τα αντίστοιχα στοιχεία του 2007.
30) Παρ. 3 σελ. 27: Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθούν συγκεκριμένα οι Οδηγίες που πρόκειται να ενσωματωθούν στην ελληνική έννομη τάξη καθώς και ότι ήδη έχει εκδοθεί το ΠΔ 220/2007 (ΦΕΚ Α΄ 251) με το οποίο ενσωματώνεται η Οδηγία 2003/9/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα Κράτη-μέλη.

Άρθρο 4

31) Παρ. 3 σελ. 29: Η ΕΕΔΑ σημειώνει τη σημασία της πρόσφατης καταδικαστικής απόφασης σε α' βαθμό κατά του Κωνσταντίνου Πλεύρη, η οποία αποτελεί την πρώτη στα χρονικά που στηρίζεται στο Ν. 927/1979.

Άρθρο 5
Το δικαίωμα στην ασφάλεια και προστασία από το Κράτος κατά της βίας και της σωματικής βλάβης

32) Παρ. 2, σελ. 33: Αναφορικά με την εγκύκλιο σημειώνουμε ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επισημάνει σειρά μεταγενέστερων περιπτώσεως, από τις οποίες συνάγεται ότι η εγκύκλιος δεν έχει τύχει πλήρους αφομοίωσης από τις αστυνομικές υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες αυτές, μάλιστα, δυσανασχετούν έντονα όποτε καλούνται να αιτιολογήσουν προσαγωγές και συλλήψεις με βάση τα κριτήρια της εγκυκλίου εμμένοντας συχνά στην άποψη ότι δεν υποχρεούνται καν να προβαίνουν σε αιτιολόγηση ή ότι η εκτίμηση 'υπονοιών' είναι εξ ορισμού διαισθητική και δεν επιδέχεται αιτιολογία.
33) Παρ. 5, σελ. 34: Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι ενώ το πειθαρχικό δίκαιο προβλέπει τη διενέργεια ΕΔΕ με κριτήριο την καταγγελλόμενη πράξη και το ύψος της προβλεπόμενης κύρωσης, η θεσμική αυτή εγγύηση κινδυνεύει να καταστεί ανενεργός καθ'όσον οι Αστυνομικές Διευθύνσεις διατάσσουν ΕΔΕ μόνο αφού προηγουμένως διαπιστώσουν ως πλήρως αποδεδειγμένο το αληθές της καταγγελίας.
34) Παρ. 7 σελ. 34 και παρ. 1, σελ. 35: Σχετικά με τις αναφορές που γίνονται στον Συνήγορο του Πολίτη πρέπει να σημειώσουμε ότι όσον αφορά τον ελεγκτικό του ρόλο επί των πειθαρχικών διαδικασιών μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός των εισηγήσεων του τυγχάνει έμπρακτης αποδοχής. Σε ό,τι αφορά τη νομοπαρασκευαστική πρωτοβουλία για πειθαρχικά ζητήματα επισημαίνουμε ότι ο Συνήγορος δεν έχει ενημερωθεί για το φερόμενο ως ολοκληρωθέν έργο της ομάδας αξιωματικών.
35) Παρ. 2, σελ. 35: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει τη σημασία των υποθέσεων *Karagiannopoulos v. Greece*, *Celniku v. Greece, Alsayed Allaham v. Greece* και *Zelilof v. Greece* όπου το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση των άρθρων 2 και 3 και λόγω ανεπάρκειας της έρευνας που έλαβε χώρα μετά από καταγγελίες σε βάρος της αστυνομίας.
36) Παρ. 3, σελ. 37: Σχετικά με το Ν. 3169/2003 περί οπλοχρησίας από αστυνομικούς, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι είχε εκφραστεί κατ' αρχήν θετικά επί του νέου νομοθετικού πλαισίου (βλ. Έκθεση 2002, σελ. 225 επ.). Ωστόσο, βάσει πληροφοριών που έχει λάβει, θα ήθελε να εκφράσει τον προβληματισμό της σχετικά με την πλημμελή εφαρμογή των διατάξεων περί εκπαίδευσης των αστυνομικών και να υπογραμμίσει την ανάγκη και σημασία της διαρκούς εκπαίδευσής τους.

Πολιτικά Δικαιώματα

37) Παρ. 2, σελ. 40: Σκόπιμο θα ήταν να αναφερθεί ότι τον Ιανουάριο του 2006 ιδρύθηκε ένα πολιτικό κόμμα από τους Έλληνες Ρομά με το όνομα ΑΣΠΙΔΑ.

Συνθήκες Κράτησης

38) Παρ. 4, σελ. 41: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι σύμφωνα με πληροφορίες της από το Συνήγορο του Πολίτη δεν υφίστανται νέα κρατητήρια στις Φέρες και το Σουφλί.
39) Παρ. 2, σελ. 43: Σύμφωνα με πληροφορίες της ΕΕΔΑ, δεν φαίνεται να είναι ακριβής η περιγραφή της απρόσκοπτης δυνατότητας πρόσβασης ΜΚΟ σε κέντρα κράτησης αλλοδαπών. Αρκετές ΜΚΟ έχουν καταγγείλει άρνηση από τη μεριά της διοίκησης να επισκεφθούν κέντρα κράτησης αλλοδαπών, κυρίως σε παραμεθόριες περιοχές.
40) Παρ. 4, σελ. 41: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι, σύμφωνα και με γνωμοδοτήσεις των Εισαγγελέων Εφετών και ΑΠ, σε περίπτωση που η δικαστική απέλαση αλλοδαπού δεν είναι εφικτή, μετά την έκτιση της ποινής, η κράτηση του αλλοδαπού θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε ειδικά καταστήματα κράτησης και όχι στα κρατητήρια αστυνομικών τμημάτων, όπως συμβαίνει στην πράξη. Επιπλέον, σημειώνει την ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης έτσι ώστε οι αιτήσεις ασύλου προσώπων που τελούν υπό κράτηση να εξετάζονται κατά προτεραιότητα. (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2002, σελ. 251 επ.) Επιπλέον, σημειώνει ότι το ζήτημα της κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών παραμένει προβληματικό λόγω της επιβολής διοικητικής κράτησης αδιακρίτως σε όλους τους αλλοδαπούς και την κράτηση των υπό απέλαση αλλοδαπών μέχρι εξάντλησης του τριμήνου ακόμα και σε περιπτώσεις που η απέλασή τους είναι ανέφικτη για υποκειμενικούς ή αντικειμενικούς λόγους,
41) Παρ. 5, σελ. 42: Σκόπιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στην πρόσφατη απόφαση *Kaja v. Greece* όπου το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβίαση του άρθρου 3 (εξευτελιστική μεταχείριση του προσφεύγοντος) λόγω των συνθηκών που επικρατούσαν στο αστυνομικό τμήμα που κρατείτο σε συνδυασμό με την μακρόχρονη παραμονή του εκεί.
42) Παρ. 6, σελ. 43: Η ΕΕΔΑ τονίζει ότι το πρόβλημα του υπερπληθυσμού των φυλακών δεν πρόκειται να επιλυθεί οριστικά αν η αντιμετώπισή του περιοριστεί μόνο στην ανέγερση καινούριων φυλακών. Αυτό που απαιτείται είναι μία νέα προσέγγιση της σύνολης σωφρονιστικής κουλτούρας με την εφαρμογή μέτρων που θα συμβάλλουν στη μείωση του αριθμού των φυλακισμένων, όπως η υπό όρους απόλυση και η κοινωνική εργασία.

Θρησκευτική ελευθερία

43) Παρ. 3, σελ. 44: Επιπλέον, επισημαίνουμε ότι ο Ν. 3512/2006 για την οικοδόμηση μουσουλμανικού τεμένους, όπως και ο προηγούμενος σχετικός του 2000, δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα, ενώ σύμφωνα με πληροφορίες μας δεν έχουν νομιμοποιηθεί ούτε τα υπάρχοντα 60 περίπου

μετζίτια. Επίσης, προβλήματα παρουσιάζονται αναφορικά με την ταφή μουσουλμάνων λόγω μη παραχώρησης χώρου από την Πολιτεία προς το σκοπό αυτό.
44) Παρ. 3, σελ. 45: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι σύμφωνα με σύσταση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα δεν είναι σωστό να αξιώνεται δήλωση ότι ο μαθητής δεν είναι ορθόδοξος αλλά θα έπρεπε να αρκεί δήλωση ότι απλώς δεν επιθυμεί να διδαχθεί το μάθημα των θρησκευτικών.

Δικαίωμα ιθαγένειας

45) Παρ, 2, σελ. 45: Αναφορικά με την κατάργηση του άρθρου 19 του ΚΕΙ η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι δε θεωρεί ικανοποιητική τη διαδικασία ανάκτησης της ελληνικής ιθαγένειας βάσει πολιτογράφησης δεδομένου ότι τα υπό εξέταση πρόσωπα κατείχαν, κατά κανόνα επί σειρά ετών, την ελληνική ιθαγένεια την οποία απώλεσαν δυνάμει μίας νομοθετικής διάταξης που ήταν αντίθετη προς το Σύνταγμα και το διεθνές δίκαιο. Επιπλέον, θεωρεί απαραίτητη την άμεση θέσπιση ειδικής νομοθεσίας που θα προβλέπει ρητώς και με σαφήνεια τη διαδικασία ταχείας επανάκτησης της ελληνικής ιθαγένειας από τα πρόσωπα που το επιθυμούν (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2003, σελ. 199 επ.)

Δικαίωμα του συνέρχεσθαι

46) Παρ. 3, σελ. 46: Αναφορικά με τη «Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού» που αφορά την υπόθεση *Sidiropoulos and others v. Greece*, επισημαίνουμε ότι η απόφαση του ΕΔΔΑ δεν έχει εφαρμοστεί στην ουσία της, αν και έχει καταβληθεί η επιδικασθείσα δίκαιη ικανοποίηση, με αποτέλεσμα το ίδιο ζήτημα να εκκρεμεί και πάλι ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, συγκεκριμένα ενώπιον του Αρείου Πάγου.

Δικαίωμα στην Εκπαίδευση

47) Σελ. 47-49: Από την ανάγνωση του συγκεκριμένου αποσπάσματος προκύπτει ότι τα αναφερθέντα μέτρα/προγράμματα εφαρμόζονται μόνο σε ανηλίκους. Σκόπιμο θα ήταν να γίνει κάποια αναφορά και σε μέτρα/προγράμματα εκπαίδευσης που απευθύνονται σε ενηλίκους που έχουν ως στόχο, άλλωστε, την καλύτερη και ομαλότερη κοινωνική τους ένταξη. Επιπλέον, πρέπει να σημειώσουμε ότι, παρά τη θεσμοθέτηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η δυνατότητα διδασκαλίας ειδικών μαθημά-

των γλώσσας, πολιτισμού και θρησκείας των αλλοδαπών μαθητών (όπως προβλέπουν τα άρθρα 35(2) Ν. 2413/1996 και 72(4) Ν. 3386/2005) δεν έχει εφαρμοστεί παρά τις σχετικές αιτήσεις των μεταναστευτικών κοινοτήτων.

Άρθρο 6
Μηχανισμοί εφαρμογής της νέας αντιρατσιστικής νομοθεσίας

48) Παρ. 7, σελ. 49: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι το άρθρο 13 του Ν. 3304 θεσμοθετεί την παροχή προστασίας σε περιπτώσεις παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης κατά τρόπο αρκετά περιοριστικό σε σύγκριση με τις επιταγές της κοινοτικής οδηγίας. Π.χ. τα νομικά πρόσωπα στα οποία δίνεται η δυνατότητα να εκπροσωπούν τον βλαπτόμενο περιορίζονται μόνο σε εκείνα τα οποία έχουν ως σκοπό τη διασφάλιση της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής και λοιπών αναφερόμενων στον νόμο λόγων. Επιπλέον δεν τους παρέχεται η δυνατότητα να προβαίνουν σε καταγγελίες ιδίω ονόματι μετά από συναίνεση του θιγομένου, κατ' επιταγή της οδηγίας, αλλά μόνο ως εκπρόσωποι του θιγομένου (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2003, σελ. 223 επ.)
49) Παρ. 1, σελ. 50: Η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι μέχρι στιγμής η Πολιτεία δεν έχει προβεί στις αναγκαίες τροποποιήσεις των ΚΠολΔ, ΚΔιοικΔ, Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και της νομοθεσίας του ΣτΕ σε ό,τι αφορά τη μεταφορά, με ορισμένες προϋποθέσεις, του βάρους απόδειξης, παρά μάλιστα το γεγονός ότι το ΣτΕ κατά την επεξεργασία του Σχεδίου ΠΔ για τη συμμόρφωση προς την Οδηγία 97/80 περί βάρους απόδειξης έχει επισημάνει ότι δεν αποτελεί ορθή εφαρμογή της Οδηγίας η απλή επανάληψη των διατάξεων της χωρίς τις αναγκαίες τροποποιήσεις των κωδίκων (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2003, σελ. 236-7). Επιπλέον, η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι η τροποποίηση των κωδίκων αφορά όχι μόνο στο βάρος απόδειξης αλλά και στη νομιμοποίηση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών να ασκούν τα δικαιώματα που τους παρέχει ο νόμος.
50) Παρ. 3-4, σελ. 50: Όσον αφορά το Συνήγορο του Πολίτη και την Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι ο ρόλος που τους αποδίδεται είναι κυρίως συμφιλιωτικός ενώ θα έπρεπε να έχουν 'εξοπλιστεί' με δυνατότητα νομικής συνδρομής σε θύματα διακρίσεων κατά τις προσφυγές τους σε διοικητικές αρχές ή/και δικαστήρια (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2003, σελ. 239). Επιπλέον, πρέπει να τονίσουμε ότι η Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης έχει περιοριστεί σε ένα ρόλο γνωμοδοτικό αντί διερευνητικό υποθέσεων παραβίασης της κείμενης νομοθεσίας, ρόλο που είναι αμφίβολο αν μπορεί να επιτελέσει δεδομένης της έλλειψης επαρκούς προσωπικού αλλά και εγγυήσεων ανεξαρτησίας (βλ. Έκθεση Συνηγόρου

του Πολίτη «Promoting Equal Treatment: The Greek Ombudsman as National Equality Body», σελ. 2, ΟΚΕ Έκθεση 2006).
51) Παρ. 5, σελ. 50: Σχετικά με το ΣΕΠΕ η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι επειδή συνιστά υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας δεν απολαύει τα απαραίτητα εχέγγυα ανεξαρτησίας. Επιπλέον, λόγω ανεπαρκούς στελέχωσης, έλλειψης υλικο-τεχνικής υποδομής και μη πλήρους κατανόησης του ρόλου που καλείται να επιτελέσει αντιμετωπίζει προβλήματα εκπλήρωσης της αποστολής του (βλ. Έκθεση ΕΕΔΑ 2003, σελ. 238). Επιπλέον, αναφέρουμε ότι κατά τι διερεύνηση καταγγελιών που αναφέρονται σε θέματα έμμεσης διάκρισης και παρενόχλησης παρατηρείται διστακτικότητα και σύγχυση από μέρους των επιθεωρητών εργασίας καθώς στις διατάξεις του νόμου δεν αποσαφηνίζονται επαρκώς οι διαστάσεις που προσλαμβάνει η πρακτική εφαρμογή της προβλεφθείσας αποδεικτικής διαδικασίας. Η έκδοση αναλυτικών εγκυκλίων οδηγιών κρίνεται απαραίτητη για να αποσαφηνιστεί ο τρόπος με τον οποίο ενεργοποιούνται οι αρμοδιότητες του ΣΕΠΕ.
52) Παρ. 4, σελ. 51: Στην εν λόγω παράγραφο αναφέρεται ότι η Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης υπέβαλε έκθεση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Ωστόσο, αυτό φαίνεται να έρχεται σε αντίθεση με την με την Έκθεση 2006 της ΟΚΕ σύμφωνα με την οποία: «Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι για δεύτερη συνεχή χρονιά είναι ουσιαστικά αδύνατο να εκτιμήσει το έργο της Επιτροπής Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς δεν υπήρξε ανταπόκριση στο σχετικό έγγραφό της με το οποίο ζητήθηκε από την Επιτροπή ενημέρωση για τη σχετική δράση της. […] Η ΟΚΕ είναι υποχρεωμένη να αξιολογήσει αρνητικά τη στάση αυτή της Επιτροπής και εκφράζει το βάσιμο φόβο ότι η μη παροχή ενημέρωσης για το έργο της Επιτροπής αντανακλά έναν ανεπαρκή βαθμό ανταπόκρισης στα κρίσιμα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί από το νόμο».
53) Παρ. 2 σελ. 53: Η ΕΕΔΑ τονίζει την πολύ περιορισμένη ενημέρωση, αν και επιβαλλόμενη από τις σχετικές Οδηγίες, του κοινού σχετικά με την ύπαρξη της νέας νομοθεσίας κατά των διακρίσεων, των αρχών προώθησής της και του τρόπου λειτουργίας του συστήματος προστασίας. Επιπλέον, σημαντικό φαίνεται το έλλειμμα ενημέρωσης των υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης, τόσο ως προς τις υποχρεώσεις τους όσο και ως προς την ορθή εφαρμογή των σχετικών διατάξεων.

<u>Άρθρο 7</u>
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

53) Παρ. 2, σελ. 57: Ο Ν. 3597/2007 σχετικά με τη χορήγηση αδειών σε ιδιωτικούς σταθμούς ραδιοφώνου και τηλεόρασης αναφέρει ως προϋπόθεση εκπομπής ότι «κύρια γλώσσα μετάδοσης ή υποτιτλισμού είναι η

ελληνική». Η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι ο νόμος πρέπει να ερμηνευθεί και να εφαρμοστεί κατά τέτοιον τρόπο και σύμφωνα με την υπάρχουσα πρακτική ώστε να μην αποκλείει τη λειτουργία των τουρκόφωνων ή άλλων ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών προκειμένου να μην παρεμποδιστεί η ελευθερία έκφρασης Ελλήνων πολιτών ή αλλοδαπών.
54) Παρ. 3, σελ. 57: Τέλος, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι σύμφωνα με τα συμπεράσματα της επιστημονικής έρευνας από το Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου για λογαριασμό της ΕΕΔΑ (Έκθεση 2002, σελ. 389 επ.) υπάρχει η τάση στα δελτία ειδήσεων να αναπαράγονται οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα για διάφορες εθνικές και κοινωνικές ομάδες.

Αθήνα 14 Φεβρουαρίου 2008

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 11

Η κατάσταση των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και οι πρακτικές των Λιμενικών Αρχών

Η κατάσταση των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και οι πρακτικές των Λιμενικών Αρχών[1]

Ι. Εισαγωγή

Είναι αναμφισβήτητο ότι η εποχή μας είναι μία περίοδος αθρόας και αναπόφευκτης μετακίνησης ατόμων σε ξένες χώρες και δη στην Ευρωπαϊκή Ένωση προς εξεύρεση εργασίας και καλύτερων όρων διαβίωσης αλλά και αναζήτηση διεθνούς προστασίας. Η Ελλάδα λόγω και της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί ενδιάμεσο, ως σημείο εισόδου της ΕΕ, ή και τελικό προορισμό μεγάλου αριθμού αλλοδαπών. Ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός των αλλοδαπών που επιχειρούν είσοδο στην Ελλάδα χωρίς νόμιμα έγγραφα, και κατ' επέκταση στην ΕΕ, θέτει επιτακτικά την ανάγκη σχεδιασμού μίας σοβαρής και ισορροπημένης πολιτικής, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία θα αντιμετωπίζει το μεταναστευτικό φαινόμενο ως ένα κοινωνικό ζήτημα και δε θα διαπνέεται από μία αστυνομική λογική.

Η ΕΕΔΑ έχοντας επίγνωση της πολυπλοκότητας του μεταναστευτικού ζητήματος, το οποίο θα συνεχίσει να διογκώνεται, εφ' όσον οι συνθήκες διαβίωσης στις χώρες προέλευσης παραμένουν εξαιρετικά δυσχερείς, χαιρετίζει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για δράσεις ανάπτυξης στις χώρες προέλευσης και παροτρύνει την ελληνική πολιτεία μέσω της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών ή άλλως πώς να συνδράμει προς αυτήν την κατεύθυνση. Η ΕΕΔΑ επίσης αντιλαμβάνεται τον ρόλο με τον οποίο έχει επιφορτιστεί η Ελλάδα ως φύλακας των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ στο πλαίσιο του «κεκτημένου Schengen», το οποίο εμπλουτίστηκε με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών-Μελών της ΕΕ (γνωστός και ως FRONTEX)[2]. Η ΕΕΔΑ αναγνωρίζει ότι οι υποχρεώσεις της Ελλάδας στο

---

[1] *Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ υιοθέτησε την εν λόγω εισήγηση επί της αρχής στην από 20.03.08 συνεδρίασή της, ενώ το τελικό κείμενο εγκρίθηκε στην από 10.04.2008 συνεδρίασή της. Εισηγήτρια ήταν η κα Λυδία-Μαρία Μπολάνη, Επιστημονική Συνεργάτις της ΕΕΔΑ. Στη σύνταξη του κειμένου συνέδραμε η κα Τίνα Σταυρινάκη, Επιστημονική Συνεργάτις της ΕΕΔΑ.*

[2] Council Regulation (EC) NO 2007/2004 of 26 October 2004 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External borders of the Member States of the European Union.

πλαίσιο της ΕΕ είναι ιδιαίτερα βεβαρημένες αναφορικά όχι μόνο με τη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων αλλά και με την εφαρμογή του Κανονισμού Δουβλίνου ΙΙ[3]. Η Ελλάδα θα πρέπει σε συνεργασία και με τα άλλα Κράτη-Μέλη του Νότου, τα οποία επωμίζονται σχεδόν αντίστοιχο βάρος με αυτό της Ελλάδας σε σχέση με τα ως άνω ζητήματα, να επιδιώξουν μία δικαιότερη, όσον αφορά τον επιμερισμό ευθυνών, ευρωπαϊκή πολιτική σε θέματα ασύλου και μετανάστευσης (το λεγόμενο burden-sharing). Η ΕΕΔΑ, ωστόσο, επισημαίνει ότι η Ελλάδα, κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της στο πλαίσιο της ΕΕ, δεν απαλλάσσεται από άλλες επιταγές που υπαγορεύουν οι διεθνείς συμβάσεις που τη δεσμεύουν.

Τους τελευταίους μήνες έχουν δει το φως της δημοσιότητας πολλαπλές καταγγελίες αναφορικά με τη μεταχείριση από τις ελληνικές λιμενικές αρχές αλλοδαπών, οι οποίοι επιχειρούν είσοδο χωρίς νόμιμα έγγραφα στο ελληνικό έδαφος δια θαλάσσης στο Αιγαίο. Παρόλο που η ΕΕΔΑ δεν είναι σε θέση να διαπιστώσει το αληθές ή μη καθεμίας εκ των καταγγελιών, η συστηματικότητα των καταγγελιών, η συνάφεια των μαρτυριών των καταγγελλόντων και η διαφορετικότητα των πηγών προέλευσής τους[4] εγείρουν εύλογες και σοβαρές ανησυχίες.

Οι καταγγελίες θέτουν στο επίκεντρό τους κυρίως τρία ζητήματα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και προβληματισμού: α) μεταχείριση των αλλοδαπών από τις λιμενικές αρχές, β) υποχρέωση διάσωσης και γ) άτυπες επαναπροωθήσεις.

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι έχει προκριθεί η χρήση του όρου 'αλλοδαποί' και όχι των όρων 'μετανάστες' ή 'πρόσφυγες' διότι δεν είναι δυνατόν να επέλθει, *in abstracto,* διαχωρισμός μεταξύ των δύο κατηγοριών αλλοδαπών λόγω των μικτών ροών (mixed flows) που επιχειρούν να εισέλθουν στην Ελλάδα και των συνθηκών υπό τις οποίες δρουν οι λιμενικές αρχές. Επιπλέον, πρέπει να σημειώσουμε ότι ενώ το ζήτημα μεταχείρισης αλλοδαπών αφορά και στις δύο κατηγορίες το ζήτημα των επαναπροωθήσεων αφορά κυρίως στα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας.

---

[3] Council regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national.

[4] Διεθνής Αμνηστία, Δελτίο Τύπου 05/02/2008: «Ελλάδα: Οι καταγγελλόμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα θαλάσσια σύνορα πρέπει να διερευνηθούν», ProAsyl, «The Situation of Refugees in the Aegean and the Practices of the Greek Coast Guard», Συνήγορος του Πολίτη, «Επιστολή προς τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής», 22/11/2007.

ΙΙ. Μεταχείριση των αλλοδαπών από τις Λιμενικές Αρχές

Αρκετές από τις ως άνω καταγγελίες αφορούν στην κακομεταχείριση αλλοδαπών (ξυλοδαρμοί, submarino, εικονικές εκτελέσεις, απειλές κατά της ζωής τους) από τις λιμενικές αρχές μετά τη σύλληψή τους αλλά και κατά τη διάρκεια ανακρίσεων που λαμβάνουν χώρα εν πλω. Είναι προφανές ότι τέτοιου είδους πρακτικές παραβιάζουν διατάξεις του Συντάγματος, όπως των άρθρων 2, 5(1), 7(2), 25(1-2) και επικυρωμένων από την Ελλάδα διεθνών συμβάσεων (άρθρο 3 ΕΣΔΑ[5], άρθρο 7 Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα[6], άρθρα 2 και 16 της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων[7]) επισύροντας τη διεθνή ευθύνη του Κράτους. Δημιουργούν δε και ποινική ευθύνη όσων τις διαπράττουν, εφόσον στοιχειοθετούν και αξιόποινες πράξεις, όπως σωματικές βλάβες (άρθρα 308 επ. ΠΚ), παράνομη βία (άρθρο 330ΠΚ), απειλή (άρθρο 333ΠΚ).

Οι πρακτικές αυτές είναι παράνομες ακόμα και αν λαμβάνουν χώρα στην ανοιχτή θάλασσα, όπου κανένα Κράτος δε μπορεί να ασκήσει δικαιοδοσία, με βάση την αρχή της ενεργητικής προσωπικότητας (άρθρο 6(1) ΠΚ) και την αρχή του κράτους σημαίας (άρθρο 5(2) ΠΚ). Αν και το άρθρο 6(1) ΠΚ κάνει λόγο για αξιόποινη πράξη που τελέστηκε από ημεδαπό στην αλλοδαπή ή σε πολιτειακά ασύνταχτη χώρα μπορεί, για τους σκοπούς της διάταξης, να εξομοιωθεί η ανοιχτή θάλασσα με την «πολιτειακά ασύνταχτη χώρα» αφού σκοπός της διάταξης είναι να μη μείνουν ατιμώρητα κακουργήματα ή πλημμελήματα που τελούνται από ημεδαπούς σε εδάφη όπου δε μπορεί να ασκηθεί ελληνική δικαιοδοσία.

Επιπλέον, οι ως άνω συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων εφαρμόζονται εξω-εδαφικά, επομένως και στην ανοιχτή θάλασσα, επισύροντας τη διεθνή ευθύνη του Κράτους σε περίπτωση παραβίασής τους. Πιο συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου έχει αναγνωρίσει εξω-εδαφική δικαιοδοσία ενός Συμβαλλομένου Κράτους όταν μέσω αποτελεσματικού ελέγχου επί συγκεκριμένου εδάφους και των κατοίκων του λόγω στρατιωτικής κατοχής ή μέσω της συγκατάθεσης, πρόσκλησης ή ανοχής των αρχών του εν λόγω εδάφους, ασκεί το σύνολο ή μέρος των εξουσιών που κανονικά ασκούνται από αυτές[8]. Εφ'

[5] ΝΔ 53/1974, ΦΕΚ Α΄ 256.
[6] Ν. 2462/1997, ΦΕΚ Α΄ 25.
[7] Ν. 1782/1988, ΦΕΚ Α΄ 116.
[8] P van Dijk, F van Hoof et al. (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights* (4th ed. Intersentia, Antwerpen-Oxford 2006) σελ. 21; Βλ. ενδεικτικά, *Loizidou v.Turkey*, Judgment of 18 December 1996, para 52; *Ocalan v. Turkey*,

όσον το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει εξω-εδαφική δικαιοδοσία επί εδαφών άλλων Κρατών, τότε *a fortiori* υπάρχει τέτοια δικαιοδοσία επί της ανοιχτής θάλασσας. Το κρίσιμο κριτήριο δεν είναι αν ένα άτομο βρίσκεται στο έδαφος ενός Κράτους, αλλά αν, αναφορικά με την κρινόμενη συμπεριφορά, βρίσκεται υπό τον αποτελεσματικό έλεγχο ή αν επηρεάζεται από εκείνους που δρουν εκ μέρους του εν λόγω Κράτους[9]. Επιπλέον, σύμφωνα με την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι «ένα Κράτος Μέρος πρέπει να σέβεται και να διασφαλίζει τα δικαιώματα που προβλέπει το Σύμφωνο σε οποιονδήποτε βρίσκεται υπό την εξουσία ή τον αποτελεσματικό έλεγχο του Κράτους Μέρους, ακόμα και αν δεν βρίσκεται στο έδαφος του Κράτους Μέρους[10]». Τέλος, η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων είναι της άποψης ότι η φράση 'εδαφική περιοχή που υπάγεται στη δικαιοδοσία του' «συμπεριλαμβάνει όλες τις περιοχές υπό τον *de facto* αποτελεσματικό έλεγχο του Κράτους-Μέρους από όποιες στρατιωτικές ή πολιτικές αρχές και αν αυτός ασκείται[11]».

Σύμφωνα με τα παραπάνω μπορεί να συναχθεί με ασφάλεια ότι όταν στην ανοιχτή θάλασσα οι λιμενικοί επιβιβάζονται στις λέμβους που μεταφέρουν αλλοδαπούς με σκοπό την παράνομη είσοδο στην Ελλάδα ή τους επιβιβάζουν στα δικά τους σκάφη ο έλεγχος που ασκούν επί των συγκεκριμένων προσώπων είναι τέτοιος ώστε να θεωρείται αρκούντως αποτελεσματικός και άρα να υπάγονται στη δικαιοδοσία τους και κατά συνέπεια να εφαρμόζονται εξω-εδαφικά οι ως άνω συμβάσεις. Συνεπώς, οι λιμενικές αρχές πρέπει να απέχουν κατά την οποιαδήποτε επαφή τους με αλλοδαπούς από συμπεριφορές που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση είτε βρίσκονται σε χωρικά ή διεθνή ύδατα.

Επιπλέον, σημειώνουμε ότι το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ συνεπάγεται και τη θετική υποχρέωση διεξαγωγής αποτελεσματικής επίσημης έρευνας στις

Judgment of 12 March 2003, para 93.

[9] UNCHR, "Advisory Opinion on the Extraterritorial Application of Non-Refoulement Obligations under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol" (2007) 12 European Human Rights Law Review 483, 502.

[10] Human Rights Committee, "General Comment No. 31, The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant" CCPR/C/21/Rev.1/Add.13, 26 May 2004, para 10. Βλ. και Communication No 52/1979, Lopez Burgos v. Uruguay, Views of the Human Rights Committee of 29 July 1981; Communication No. 56/1979 de Casiarego v. Uruguay, Views of the Human Rights Committee of 29 July 1981.

[11] Committee against Torture, "Conclusions and Recommendations of the Committee against Torture: United States of America" CAT/C/USA/CO/2, 25 July 2006, para 15.

περιπτώσεις που υπάρχουν βάσιμες καταγγελίες για κακομεταχείριση από κρατικά όργανα. Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ «οι αρχές θα πρέπει πάντοτε να επιχειρούν σοβαρά να διαπιστώσουν τι έχει συμβεί και να μη βασίζονται σε βιαστικά ή αβάσιμα συμπεράσματα για να κλείσουν την έρευνα ή να βασίσουν τις αποφάσεις τους[12]».

III. Υποχρέωση διάσωσης

Αναφορά πρέπει να γίνει και στην υποχρέωση διάσωσης, που υπέχουν οι κρατικές αρχές, ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο ζωής. Δεδομένου ότι κατά την απόπειρα εισόδου χωρίς νόμιμα έγγραφα χρησιμοποιούνται κυρίως μικρές -και στην πλειοψηφία τους μη αξιόπλοες- λέμβοι[13], προκειμένου πιθανότατα να αποφευχθεί ο εντοπισμός τους από τις λιμενικές αρχές, αρκετές φορές τίθεται σε κίνδυνο η ζωή των αλλοδαπών ενεργοποιώντας την υποχρέωση διάσωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 98(1) της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας[14]: «Κάθε Κράτος πρέπει να απαιτεί από τον πλοίαρχο οποιουδήποτε πλοίου που φέρει τη σημαία του, εφόσον μπορεί να πράξει αυτό χωρίς να εκθέσει σε σοβαρό κίνδυνο το πλοίο, το πλήρωμα ή τους επιβάτες (α) να παρέχει βοήθεια σε οποιοδήποτε πρόσωπο που είναι στη θάλασσα και κινδυνεύει να πνιγεί...». Σύμφωνα με τη Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα[15]: «Κάθε συμβαλλόμενη κυβέρνηση αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξασφαλίσει ότι έχουν ληφθεί τα αναγκαία μέτρα για επικοινωνία ανάγκης και συντονισμό στην περιοχή ευθύνης της και για τη διάσωση κινδυνευόντων προσώπων στην πέριξ των ακτών της θάλασσα....»[16], ενώ η Σύμβαση για τη Ναυτική Έρευνα και Διάσωση[17] προβλέπει ότι «Τα μέρη θα εξασφαλίσουν την παροχή βοήθειας σε κάθε άτομο που βρίσκεται σε κίνδυνο στη θάλασσα. Αυτό θα το πράττουν ανεξάρτητα της εθνικότητας ή της κατάστασης του ατόμου αυτού ή των περιστάσεων στις οποίες το άτομο αυτό βρέθηκε[18]». Η υποχρέωση διάσωσης βρίσκει πεδίο εφαρμογής σε όλες τις θαλάσσιες ζώνες -από την αιγιαλίτιδα ζώνη- μέχρι και την ανοιχτή θάλασσα[19]. Επιπλέον, η υποχρέωση διάσωσης δεν

[12] *Zelilof v. Greece*, Judgment of 24 May 2007, para 56.
[13] Commission of the European Communities, "Study on the International Law Instruments in relation to Illegal Immigration by Sea" SEC(2007)691, 7.
[14] Ν. 2321/1995 ΦΕΚ Α΄ 136.
[15] Ν. 1045/1980 ΦΕΚ Α΄ 95 όπως τροποποιήθηκε με το ΠΔ 199/2005 ΦΕΚ Α΄ 239 και ΠΔ 137/2007 ΦΕΚ Α΄ 174.
[16] Κεφ. 5, Καν. 7(1).
[17] Ν. 1844/1989 ΦΕΚ Α΄ 100 όπως τροποποιηθήκε με το ΠΔ 210/2000 ΦΕΚ Α΄ 181.
[18] Κεφ. 2, 2.1.10.
[19] S. N. Nandan and S. Rosenne, *United Nations Convention on the Law of the Sea*,

υφίσταται μόνο όταν ένα σκάφος εκπέμπει σήμα κινδύνου αλλά καλύπτει και τις περιπτώσεις εκείνες που σκάφη 'συναντούν' τυχαία λέμβους ή άτομα στη θάλασσα που βρίσκονται σε κίνδυνο ζωής[20].

Δεδομένων των θαλασσίων μέσων με τα οποία ταξιδεύουν οι αλλοδαποί είναι προφανές ότι σπάνια θα είναι σε θέση να εκπέμψουν σήμα κινδύνου. Βάσει των ανωτέρω, οι ελληνικές λιμενικές αρχές έχουν την υποχρέωση να διασώζουν άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο ζωής ανεξαρτήτως της θαλάσσιας ζώνης στην οποία αυτά βρίσκονται. Η υποχρέωση διάσωσης υφίσταται ακόμη και στην περίπτωση που οι ίδιοι οι αλλοδαποί έχουν προκαλέσει τον κίνδυνο ζωής είτε πηδώντας στη θάλασσα είτε προκαλώντας βλάβη στις λέμβους που χρησιμοποιούν, σύμφωνα με καταγγελίες των ελληνικών λιμενικών αρχών, προκειμένου να τύχουν της βοήθειας των. Επίσης, τέτοιου είδους πρακτικές από πλευράς αλλοδαπών δε δύνανται και δεν πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως ενδεχόμενη δικαιολογία για μείωση ή 'χαλάρωση' των επιχειρήσεων διάσωσης[21].

Είναι προφανές ότι η υποχρέωση διάσωσης συνεπάγεται την υποχρέωση παράλειψης πράξεων, από τη μεριά των κρατικών οργάνων, που μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία καταστάσεων που επιβάλλουν διάσωση, δηλαδή στην πρόκληση κινδύνου ζωής. Σύμφωνα με καταγγελίες, έχουν παρατηρηθεί πρακτικές που συνίστανται στην σκόπιμη πρόκληση ζημίας στις λέμβους που χρησιμοποιούν οι αλλοδαποί καθώς και σε επικίνδυνους χειρισμούς (όπως πρόκληση κυμάτων) από τις λιμενικές αρχές στην προσπάθειά τους να τους απωθήσουν και να τους αναγκάσουν να επιστρέψουν στις τουρκικές ακτές. Οι πρακτικές αυτές, στο βαθμό που αληθεύουν, δε συνάδουν με την υποχρέωση διάσωσης. Αντιθέτως, εγκυμονούν τόσο μεγάλους κινδύνους για τη ζωή των αλλοδαπών που τίθεται εν αμφιβολία η συμβατότητα των πρακτικών αυτών με τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τα κρατικά όργανα από το κατοχυρωμένο, στο Σύνταγμα και διεθνή κείμενα, δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 5(2) Σ, άρθρο 2 ΕΣΔΑ, άρθρο 6(1) ΔΣΑΠΔ). Επιπλέον, δημιουργούν και ποινική ευθύνη των λιμενικών οργάνων εφόσον στοιχειοθετούν και αξιόποινες πράξεις, όπως ανθρωποκτονία με πρόθεση ή από αμέλεια (άρθρα 299 ή 302ΠΚ), έκθεση (άρθρο 306), παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής (άρθρο 307).

1982: A Commentary, Vol III (Martinus Nijhoff Publishers, The Hague 1995) σελ. 177.

[20] M Pallis, "Obligations of States towards Asylum Seekers at Sea: Interactions and Conflicts between Legal Regimes" (2002) 14 *International Journal of Refugee Law,* σελ. 329, 338.

[21] Βλ. και R. P. Schaffer, "The Singular Plight of Sea-Born Refugees" (1978-1980) 8 *Australian Yearbook of International Law,* σελ. 213, 221.

Το ΕΔΔΑ έχει επισημάνει τη θετική υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 2 σημειώνοντας ότι «όχι μόνο απαγορεύει την εσκεμμένη και παράνομη στέρηση της ζωής από τα κρατικά όργανα, αλλά και επιβάλλει στα Κράτη να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα, στο πλαίσιο της εσωτερικής εννόμου τάξεως, για τη διασφάλιση της ζωής των ατόμων που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους[22]». Ως εκ τούτου οι λιμενικές αρχές πρέπει να είναι εξαιρετικά προσεκτικές στις μεθόδους που μετέρχονται, ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος για τη ζωή των εμπλεκομένων ατόμων[23]. Εξάλλου σύμφωνα με το ΕΔΔΑ, ακόμα και όταν δεν έχει επέλθει θάνατος «δεν αποκλείεται κατ' αρχήν η εξέταση του άρθρου 2 το κείμενο του οποίου, αν διαβαστεί στο σύνολό του, δείχνει ότι καλύπτει όχι μόνο τη σκόπιμη θανάτωση αλλά και καταστάσεις όπου επιτρέπεται η χρήση βίας που μπορεί να οδηγήσει στη στέρηση ζωής, ως μη επιθυμητό αποτέλεσμα.[24]» Το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι «ο βαθμός και το είδος βίας που χρησιμοποιήθηκε και η πρόθεση ή ο σκοπός για τη χρήση βίας, μεταξύ άλλων παραγόντων, μπορεί να είναι σχετικοί για να εκτιμηθεί αν σε μία περίπτωση οι κρατικές ενέργειες είναι τέτοιες ώστε να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο και το σκοπό του»[25]. Για αυτό το λόγο οι όποιες απωθήσεις πραγματοποιούνται από τις λιμενικές αρχές στην προσπάθειά τους να εμποδίσουν τους αλλοδαπούς να εισέλθουν στην ελληνική επικράτεια πρέπει να γίνονται πάντοτε με γνώμονα την ασφάλεια αυτών που απωθούνται και το σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και ακεραιότητα.

IV. Υποχρέωση μη-επαναπροώθησης

Κατά τις επιχειρήσεις απώθησης που πραγματοποιούν οι ελληνικές λιμενικές αρχές, δεν είναι δυνατό να γίνει κάποιος διαχωρισμός μεταξύ των αλλοδαπών που επιχειρούν να εισέλθουν στην Ελλάδα και κατ' επέκταση στην ΕΕ για οικονομικούς λόγους και εκείνων που επιζητούν διεθνή προστασία. Λόγω των μικτών κυμάτων οι τελευταίοι εξομοιώνονται με τους πρώτους κατά την προσπάθεια φύλαξης των συνόρων. Και αν στην περίπτωση των οικονομικών μεταναστών οι απωθήσεις είναι νόμιμες, υπό την προϋπόθεση ότι πραγματοποιούνται με ασφάλεια, στην περίπτωση των επιζητούντων διεθνή προστασία, τίθεται σε αμφιβολία η νομιμότητά τους καθώς δε συνάδουν με την απαγόρευση της επαναπροώθησης.

[22] *Kilic v. Turkey*, Judgment of 28 March 2000, para 62.
[23] Βλ. και *Makaratzis v. Greece*, Judgment of 20 December 2004, para 60.
[24] *Makaratzis v. Greece*, Judgment of 20 December 2004, para 49.
[25] ibid para 51.

Σύμφωνα με το άρθρο 33 της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων[26], «καμία συμβαλλόμενη χώρα δεν θα απελαύνει ή θα επαναπροωθεί, κατά οποιονδήποτε τρόπο, πρόσφυγες στα σύνορα εδαφών όπου η ζωή ή η ελευθερία αυτών απειλούνται για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων». Το εν λόγω άρθρο κατοχυρώνει την αρχή της μη-επαναπρόωθησης (principle of non-refoulement), η οποία συνιστά την πεμπτουσία της προστασίας των προσφύγων. Σημειωτέον δε, ότι η αρχή της μη-επαναπροώθησης κατοχυρώνεται και στο άρθρο 21 της Οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους[27].

Δεδομένου ότι η αναγνώριση του προσφυγικού καθεστώτος έχει δηλωτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα[28], το δικαίωμα μη-επαναπροώθησης εφαρμόζεται εξίσου σε πρόσφυγες, που επιζητούν να εισέλθουν σε κάποια χώρα και σε αυτούς που έχουν ήδη εισέλθει[29]. Το δικαίωμα μη επαναπροώθησης ενεργοποιείται από τη στιγμή που οι πρόσφυγες εγκαταλείπουν τη χώρα προέλευσης[30]. Η απαγόρευση της επαναπροώθησης σε κίνδυνο δίωξης εφαρμόζεται αναφορικά με οποιαδήποτε μορφή επιβαλλόμενης μετακίνησης, συμπεριλαμβανομένης της απέλασης, έκδοσης, άτυπης μεταφοράς και μη-εισδοχής στα σύνορα[31]. Αυτό προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου 33(1) που κάνει λόγο για απέλαση ή επαναπροώθηση 'καθ' οιονδήποτε τρόπο'. Επιπλέον, ο όρος 'σύνορα εδαφών' σημαίνει ότι απαγορεύεται η επιστροφή σε οποιοδήποτε έδαφος υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για τον επιζητούντα διεθνή προστασία ανεξαρτήτως από το αν το συγκεκριμένο έδαφος είναι η χώρα προέλευσης του[32].

---

[26] ΝΔ 3989/1959 ΦΕΚ Α΄ 201.

[27] Το σχέδιο ΠΔ που θα ενσωματώσει την ως άνω Οδηγία διακινείται προς υπογραφή από τους συναρμόδιους Υπουργούς.

[28] Guy Goodwin-Gill and J McAdam, *The Refugee in International Law* (3rd ed. OUP, Oxford 2007) σελ. 244.

[29] A Helton, "The United States Government Program of Intercepting and Forcibly Returning Haitian Boat People to Haiti: Policy Implications and Prospects" (1992-1993) 10 *NY Law School Journal for Human Rights* σελ. 325, 338.

[30] R Newmark, "Non-Refoulement Run Afoul: The Questionable Legality of Extraterritorial Repatriation Programs" (1993) 71 *Washington University Law Quarterly,* σελ. 833, 840.

[31] UNCHR, op. cit. (fn 10) 485.

[32] E Lauterpacht and D Bethlehem, "The Scope and Content of the Principle of Non-Refoulement: Opinion" in E Feller at al. (eds) *Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection* (CUP, Cambridge 2003)

Η αρχή της μη-επανοπροώθησης δεν υπόκειται σε εδαφικούς περιορισμούς, αλλά ισχύει οπουδήποτε το Κράτος ασκεί δικαιοδοσία[33] έστω και *de facto*[34] και εφαρμόζεται ανεξαρτήτως από τον τρόπο και τον τόπο που δρουν τα κρατικά όργανα με την επίσημη ιδιότητά τους[35]. Αυτό συμπεριλαμβάνει και τα διεθνή ύδατα υπό την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες των κρατικών οργάνων φτάνουν στο σημείο να συνιστούν αποτελεσματική άσκηση ελέγχου. Είναι λογικό να συμπεράνουμε ότι κάθε ενέργεια που έχει ως αποτέλεσμα την επιστροφή ή απώθηση επιζητούντων διεθνή προστασία θα πληροί τις ως άνω προϋποθέσεις[36]. Η καθιερωμένη πρακτική των Κρατών να αναχαιτίζουν (intercept)[37] σκάφη σε μεγάλη απόσταση από το έδαφός τους, θα καθιστούσε το διεθνές καθεστώς προστασίας προσφύγων αναποτελεσματικό αν τα κρατικά όργανα μπορούσαν να δρουν εκτός συνόρων κατά παράβαση των υποχρεώσεων που συνεπάγονται οι διεθνείς συμβάσεις. Σύμφωνα με την Εκτελεστική Επιτροπή της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες «μέτρα αναχαίτισης δεν πρέπει να έχουν ως συνέπεια τη μη πρόσβαση σε διεθνή προστασία ή την επιστροφή τους, άμεσα ή έμμεσα, σε σύνορα εδαφών όπου υπάρχει κίνδυνος δίωξης[38]».

Αν και η αρχή της μη-επαναπροώθησης δεν είναι ταυτόσημη με δικαίωμα εισδοχής σε ένα Κράτος, η αρχή της μη απόρριψης στα σύνορα -που θεωρείται ότι εμπεριέχεται στην αρχή μη-επαναπροώθησης- συνεπάγεται τουλάχιστον προσωρινή εισδοχή για να καθοριστεί το καθεστώς του ατόμου[39]. Σύμφωνα με τη Δια-Αμερικανική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα «το διεθνές δίκαιο έχει εξελιχθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε

σελ. 87, 122.

[33] UNCHR, op. cit. (fn 10) 487; Lauterpacht, op. cit. (fn 32) 110.

[34] B Miltner, "Irregular Maritime Migrattion: Refugee Protection Issues in Rescue and Interception" (2006) 30 *Fordham International Law Journal,* σελ. 75, 94.

[35] Helton, op. cit. (fn 29) 339; R Barne, "Refugee Law at Sea" (2004) 53 *International & Comparative Law Quarterly,* σελ. 47, 68.

[36] European Council on Refugees and Exiles, Defending Refugees' Access to Protection in Europe (2007), σελ. 21.

[37] Ο όρος «αναχαίτιση» έχει επιλεγεί για να αποδώσει τον όρο "interception" ο οποίος ορίζεται ότι περιλαμβάνει όλα τα μέτρα που εφαρμόζει ένα Κράτος εκτός του εθνικού του εδάφους για να αποτρέψει, διακόψει ή σταματήσει τη διέλευση ατόμων χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα από διεθνή σύνορα δια εδάφους, αέρα ή θάλασσας και την κατεύθυνσή τους προς τη χώρα προορισμού.

[38] Executive Committee, Conclusion on Protection Safeguards in Interception Measures, No 97 (LIV) 2003.

[39] Goodwin-Gill, op. cit. (fn 28) 215. Βλ. και Executive Committee, Conclusion No 99 (LV), 2004.

να αναγνωρίζει δικαίωμα ακρόασης επιζητούντων διεθνή προστασία με σκοπό τη διαπίστωση της πλήρωσης των προϋποθέσεων του προσφυγικού καθεστώτος[40]». Με απλά λόγια, αν ένα Κράτος επιστρέψει σκάφος οποίο επιβαίνουν επιζητούντες διεθνή προστασία[41], χωρίς να έχει πριν αποφασίσει αν κάποιος εμπίπτει στον ορισμό του πρόσφυγα, παραβιάζει την αρχή της μη-επαναπροώθησης, αν όντως επέβαιναν πρόσφυγες στο πλοίο[42]. Απωθήσεις και άλλες μορφές απόρριψης, προτού οι επιζητούντες διεθνή προστασία φτάσουν στα σύνορα συνιστούν επαναπροώθηση. Διαφορετικά η αρχή θα συνιστούσε κενό γράμμα αν τα Κράτη μπορούσαν να την παρακάμψουν εμποδίζοντας τους πρόσφυγες να φτάσουν[43]. Χωρίς καθορισμό του καθεστώτος των εμπλεκομένων ατόμων είναι αδύνατο να επιβεβαιωθεί ότι το Κράτος απλώς αποτρέπει παραβιάσεις της εθνικής μεταναστευτικής νομοθεσίας -το οποίο συνιστά κυριαρχικό δικαίωμά του[44] - και ότι δεν παραβιάζει την αρχή της μη-επαναπρόωθησης[45].

Επίσης, η υποχρέωση μη-επαναπροώθησης συνιστά υποχρέωση αποτελέσματος και συμπεριφοράς έτσι ώστε να μην υπάρχει διακοπή στον αιτιώδη σύνδεσμο όταν ένα Κράτος δεν διασφαλίζει ότι οι επιζητούντες διεθνή προστασία που θα βρεθούν σε άλλο Κράτος θα προστατευτούν

---

[40] Inter-American Commission on Human Rights, *The Haitian Centre for Human Rights et al. v. The United States of America*, Report No 51/96, Decision of 13 March 1997, para 155.

[41] Προκρίνεται η χρήση του όρου αυτού έναντι του «αιτών άσυλο» προς απόδοση του όρου «asylum seeker» καθώς τα εν λόγω άτομα δεν έχουν προβεί ακόμα σε αίτηση ασύλου.

[42] Pallis op. cit. (fn 19) 347.

[43] Helton, op. cit. (fn 29) 341.

[44] Πρέπει να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 19 (2) (ζ) της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας «ένα πλοίο δε θα βρίσκεται σε αβλαβή διέλευση όταν στην αιγιαλίτιδα ζώνη προβαίνει σε φόρτωση ή εκφόρτωση [...] ατόμων κατά παράβαση της τελωνειακής, φορολογικής, μεταναστευτικής ή υγειονομικής νομοθεσίας του παράκτιου Κράτους». Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 25 της ως άνω Σύμβασης το παράκτιο Κράτος μπορεί να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποτρέψει κάθε διέλευση που δεν είναι αβλαβής. Το γεγονός ότι ένα πλοίο μπορεί να μεταφέρει επιζητούντες διεθνή προστασία που σκοπεύουν να ζητήσουν την προστασία του παράκτιου Κράτους δε σημαίνει ότι το πλοίο βρίσκεται σε αβλαβή διέλευση. Το διεθνές δίκαιο επιτρέπει στα Κράτη να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα στην αιγιαλίτιδα ζώνη τους για να αποτρέπουν την είσοδο σε λιμάνι ενός πλοίου που μεταφέρει παρανόμως εισερχόμενα άτομα και να ζητούν από το πλοίο την αποχώρηση του από την αιγιαλίτιδα ζώνη.

[45] P Mathew, "Legal Issues Concerning Interception" (2002-2003) 17 Georgetown Immigration Law Journal 221, 231.

από επαναπροώθηση[46]. Η απώθηση στην ανοιχτή θάλασσα συνιστά *de facto* επαναπροώθηση στην περίπτωση που οι επιζητούντες διεθνή προστασία αναγκάζονται να επιστρέψουν στη χώρα προέλευσης. Στην περίπτωση δε που οι επιζητούντες διεθνή προστασία αναγκάζονται να καταφύγουν σε κάποια τρίτη χώρα η οποία θα τους στείλει πίσω στη χώρα προέλευσης, τίθεται ζήτημα αλυσιδωτής επαναπρόωθησης[47].

Όταν ένα Κράτος αναχαιτίζει ένα σκάφος είναι πρωτίστως υπεύθυνο για την παροχή προστασίας, συμπεριλαμβανομένου ενός αρχικού 'screening' των εμπλεκομένων ατόμων, ώστε να διασφαλίσει ότι αυτοί που χρήζουν διεθνούς προστασίας δε θα επιστραφούν σε κίνδυνο κατά παράβαση των υποχρεώσεων μη-επαναπροώθησης[48]. Τα Κράτη-Μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα άτομα που επιζητούν διεθνή προστασία έχουν πρόσβαση σε δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες ασύλου. Η συμμόρφωση με τη μη-επαναπροώθηση διασφαλίζεται μόνο αν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της, δηλαδή το αν συντρέχουν οι όροι για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα υπό το άρθρο 1Α(2), εξεταστούν κατάλληλα[49].

V. Πρωτόκολλο Επανεισδοχής

Σχετικό με το ως άνω ζήτημα είναι και το Πρωτόκολλο Επανεισδοχής που έχει συναφθεί μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (Ν. 3030/2002, ΦΕΚ Α' 163). Η ΕΕΔΑ έχει ήδη τοποθετηθεί τονίζοντας την έλλειψη αναφοράς στις διεθνείς υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων Κρατών που απορρέουν από τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων. Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι απαιτείται **ρητή** δέσμευση από τα Μέρη ότι: α) το πεδίο εφαρμογής του Πρωτοκόλλου δεν περιλαμβάνει όσους ζητούν άσυλο, και β) για όσο διάστημα η αίτησή τους εκκρεμεί δεν είναι δυνατή η επαναπροώθηση[50]. Η συμφωνία επανεισδοχής συνιστά σημαντικό εμπόδιο στην αποτελεσματική προστασία των προσφύγων. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, από τις αρχές του 2007 η Τουρκία δέχεται ένα

[46] ibid 229.
[47] Pallis op. cit. (fn 19) 349.
[48] Miltner, op. cit. (fn 34) 117; Executive Committee of the High Commissioner's Programme, Interception of Asylum-Seekers and Refugees: The International Framework and Recommendations for a Comprehensive Approach EC/50SC/CRP. 17, 9 June 2000, 17-19.
[49] A Edwards, "Tampering with Refugee Protection: The Case of Australia" (2003) 15 International Journal of Refugee Law 192, 193.
[50] ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2002*, σελ. 91 επ.

συνεχώς αυξανόμενο αριθμό Ιρακινών επιζητούντων διεθνή προστασία προερχόμενων από την Ελλάδα που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο άμεσης απέλασης στο Ιράκ[51].

VI. Συμπεράσματα-Προτάσεις

Η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες έχει επανειλημμένως τονίσει ότι οι επιζητούντες διεθνή προστασία δε χάνουν τα δικαιώματά τους, ούτε επειδή είναι μέρος μικτών κυμάτων, ούτε επειδή καταφεύγουν σε λαθρέμπορους για να φύγουν από τη χώρα προέλευσης[52]. Επίσης έχει εκφράσει τον προβληματισμό της για την αυξανόμενη μη συμβατότητα των διαδικασιών και κανονισμών εισόδου στην ΕΕ με το πλαίσιο προστασίας προσφύγων. Προς επίρρωση του προβληματισμού αυτού, αναφέρουμε ότι στον κανονισμό ίδρυσης του FRONTEX δεν γίνεται καμία αναφορά στις διεθνείς υποχρεώσεις των Κρατών-Μελών που απορρέουν από τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων, κατά το πρότυπο του Πρωτόκολλου των Ηνωμένων Εθνών κατά του Λαθρεμπορίου Μεταναστών δια Ξηράς, Θαλάσσης και Αέρα[53] και του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών για την Αποτροπή, Καταστολή και Τιμωρία της Εμπορίας Ανθρώπων, κυρίως Γυναικών και Παιδιών[54], τα οποία, σημειωτέον, η Ελλάδα ακόμα δεν έχει επικυρώσει. Η απουσία ρητής αναγνώρισης, από την πλευρά της ΕΕ της υποχρέωσης μη-επαναπροώθησης των επιζητούντων διεθνή προστασία διαφαίνεται και από το προοίμιο του Κανονισμού όπου αναφέρεται ενδεικτικά ότι: «η ίδρυση του Οργανισμού, ώστε να συνδράμει τα Κράτη Μέλη στην εφαρμογή των επιχειρησιακών πτυχών της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της επιστροφής των υπηκόων τρίτων κρατών που βρίσκονται παράνομα[55] στα Κράτη Μέλη, συνιστά σημαντικό βήμα».

---

[51] European Council for Refugees and Exiles, op. cit. (fn 36) 45.

[52] UNCHR, Response to the European Commission's Green Paper on the Future Common European Asylum System (September 2007) 46.

[53] Άρθρο 19 του Πρωτοκόλλου.

[54] Άρθρο 14 του Πρωτοκόλλου.

[55] Σημειώνουμε, επίσης, ότι σύμφωνα με το άρθρο 33(1) της Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων: «Οι Συμβαλλόμενες Χώρες δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις σε πρόσφυγες λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής, εάν αυτοί προέρχονται απ' ευθείας από χώρα όπου η ζωή ή η ελευθερία αυτών απειλείτο, κατά την έννοια του άρθρου 1, εισέρχονται ή βρίσκονται ήδη στο έδαφός τους χωρίς άδεια, υπό την επιφύλαξη ότι αφ' ενός θα παρουσιασθούν αμέσως στις αρχές και αφ' ετέρου θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις για την παράνομη είσοδο ή διαμονή τους.

Η ΕΕΔΑ αντιλαμβάνεται την πολυπλοκότητα του ζητήματος τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό όμως δεν απαλλάσσει κανέναν από την υποχρέωση σεβασμού της αξίας, της ζωής και της ακεραιότητας κάθε ανθρώπου και δεν δικαιολογεί κανενός είδους απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Γι' αυτό η ΕΕΔΑ εκφράζει τη ζωηρή ανησυχία της για τις ως άνω καταγγελίες περί κακομεταχείρισης των αλλοδαπών και για τις πρακτικές απωθήσεων που μετέρχονται οι ελληνικές λιμενικές αρχές και υπογραμμίζει τα ακόλουθα:

1) Η ομαδική ή και μαζική πρόσβαση στο ελληνικό και κατ' επέκταση στο κοινοτικό έδαφος, μέσω των θαλάσσιων εξωτερικών συνόρων της χώρας μας, την οποία επιδιώκουν πολίτες τρίτων χωρών με την ιδιότητα είτε του οικονομικού μετανάστη είτε του επιζητούντος διεθνή προστασία χωρίς νόμιμα έγγραφα εισόδου και διαμονής, είναι ένα φαινόμενο που συστηματικά λαμβάνει χώρα, κατά περιοδικά διαστήματα, στα τελευταία χρόνια. Κύρια αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού δεν μπορεί να είναι η δραστηριότητα την οποία ασκούν οι ελληνικές λιμενικές αρχές, που αποσκοπεί στην παρεμπόδιση της πρόσβασης των ατόμων αυτών στο εθνικό έδαφος, ή και στη σύλληψή τους αν και εφόσον οι εν λόγω πολίτες εισέλθουν στο ελληνικό θαλάσσιο έδαφος. Πρωτογενή αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού οφείλει να αποτελέσει η ευαισθησία που πρέπει να δείξει η ελληνική Πολιτεία, σε συνεργασία με τα λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με τα αρμόδια κοινοτικά όργανα, ώστε να εξαλειφθούν οι δομικές αιτίες που προκαλούν το φαινόμενο: οι συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής εξαθλίωσης, που επικρατούν στις χώρες προέλευσης των πολιτών αυτών. Προς το σκοπό αυτό, θεωρούμε αναγκαίο να ευαισθητοποιηθεί το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών και να δραστηριοποιηθεί, μέσω των υπηρεσιών του που είναι ειδικευμένες στη διεθνή συνεργασία για την ανάπτυξη και σε συνεργασία με ομοειδείς δημόσιους φορείς άλλων κρατών μελών (και ιδίως του ευρωπαϊκού Νότου), με σκοπό να ενισχύονται κατ' απόλυτη προτεραιότητα δράσεις οι οποίες θα πραγματοποιούνται στις χώρες προέλευσης για να συμβάλλουν στη βελτίωση του επιπέδου ζωής και καθημερινής διαβίωσης του εγχώριου πληθυσμού και να αρχίσουν, έτσι, να μεταβάλλονται οι συνθήκες που σήμερα προκαλούν την μαζική αποδημία του.

2) Οι ελληνικές λιμενικές αρχές, οι οποίες καλούνται να επιτελέσουν το καθήκον της φύλαξης των θαλασσίων συνόρων μας, οφείλουν να μεταχειρίζονται τα πρόσωπα που επιχειρούν να εισέλθουν στο εθνικό έδαφος χωρίς νόμιμα έγγραφα με το δέοντα σεβασμό προς την ανθρώπινη αξία τους και να απέχουν από κάθε ατομική ή συλλογική συμπεριφορά που ενδέχεται να συνιστά βασανιστήριο, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

3) Προς την επίτευξη του σκοπού αυτού κρίνεται απαραίτητη η εκπαίδευση και βαθιά διαπαιδαγώγηση του προσωπικού των λιμενικών αρχών σε ζητήματα προστασίας και σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4) Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει ότι η ελληνική πολιτεία υπέχει την υποχρέωση, σε περίπτωση καταγγελιών για ανάρμοστη συμπεριφορά των λιμενικών αρχών, να προβαίνει σε άμεση, ενδελεχή και αποτελεσματική διερεύνησή τους και να επιβάλλει πειθαρχικές και ποινικές κυρώσεις στο βαθμό που εντοπίζονται ευθύνες κρατικών λειτουργών.

5) Οι ελληνικές λιμενικές αρχές οφείλουν να συμμορφώνονται με την υποχρέωση διάσωσης προσώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο ζωής σε οποιαδήποτε θαλάσσια ζώνη και αν εντοπίζονται και ανεξαρτήτως του τρόπου πρόκλησης κινδύνου ζωής και να απέχουν από όποιες πρακτικές δύνανται να οδηγήσουν σε πρόκληση κινδύνου ζωής.

6) Η ελληνική πολιτεία οφείλει να συμμορφώνεται πλήρως με την υποχρέωση μη-επαναπροώθησης προσώπων που επιζητούν διεθνή προστασία.

7) Για την αποτελεσματικότερη συμμόρφωση με την υποχρέωση μη-επαναπροώθησης η ελληνική πολιτεία θα πρέπει σε συνεργασία με τους ευρωπαίους εταίρους αλλά και την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες να αναπτύξει και να εφαρμόσει μέτρα και *modus operandi* για τη φύλαξη των συνόρων που θα διασφαλίζουν τη μη εξομοίωση και κατ' επέκταση τη διαφορετική μεταχείριση οικονομικών μεταναστών και ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας σύμφωνα με τις διεθνείς τους υποχρεώσεις.

8) Η ελληνική πολιτεία οφείλει να λαμβάνει αποτελεσματικά μέτρα, περιλαμβανομένης της δίωξης και αυστηρής τιμωρίας, κατά των διακινητών (εμπόρων) ανθρώπων.

Αθήνα, 10 Απριλίου 2008

ΚΕΙΜΕΝΟ αρ. 12

Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές

Ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές*

Α. Εισαγωγή
Β. Διεθνές και εθνικό νομικό πλαίσιο προστασίας
Γ. Στατιστικά στοιχεία
Δ. Παρατηρήσεις διεθνών οργάνων και απαντήσεις ελληνικών αρχών
Ε. Ειδικότερα ζητήματα: εξαρτημένοι από ναρκωτικές ουσίες και αλλοδαποί κρατούμενοι
ΣΤ. Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον εγκλεισμό και τα δικαιώματα
Ζ. Προτάσεις της ΕΕΔΑ προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης

Α. Εισαγωγή: ιστορικό ενασχόλησης ΕΕΔΑ με το θέμα των συνθηκών κράτησης

Το ιστορικό της ενασχόλησης της ΕΕΔΑ με το θέμα των συνθηκών κράτησης στην Ελλάδα ξεκινά ήδη από το 2001, όταν η Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη έκθεσή της για το ζήτημα[1] στηριζόμενη κυρίως στα πορίσματα της *Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων* (Committee for the Prevention of Torture/CPT, εφεξής ΕΠΒ)[2] μετά την ad hoc επίσκεψη της τελευταίας στην χώρα, το 1999.

---

* *Η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ υιοθέτησε την εν λόγω εισήγηση επί της αρχής στην από 20.03.08 συνεδρίασή της, ενώ το τελικό κείμενο εγκρίθηκε στην από 10.04.2008 συνεδρίασή της. Η αρχική εισήγηση συντάχθηκε από την Χριστίνα Παπαδοπούλου, επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, ενώ η τελική διαμόρφωση τόσο του κειμένου, όσο και των προτάσεων αποτελεί συνισταμένη των θέσεων της Ολομέλειας, και ειδικότερα των μελών της ad hoc ομάδας εργασίας -αποτελούμενη από τους/τις: Καθηγ. Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Καθ. Λ-Α. Σισιλιάνο, Καθ. Π. Στάγκο, Α. Τάκη, και Γ. Ιωαννίδη-, όπως επίσης και του Καθ. Αντ. Μανιτάκη.*

[1] ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2001*, σελ. 143-156.

[2] Η ΕΠΒ είναι όργανο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (εφεξής Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων) η οποία υιοθετήθηκε το 1987 από τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 1949/1991 (ΦΕΚ Α' 83). Η ΕΠΒ έχει επισκεφτεί επτά φορές την Ελλάδα: το 1993, το 1996, το 1997, το 1999, το 2001, το 2005 και το 2007 (βλ. παρακάτω, σύνοψη των πορισμάτων αυτής της τελευταίας επίσκεψης -που πραγματοποιήθηκε από τις 20 έως τις 27/2/2007- όπως και της απάντησης των ελληνικών αρχών). Οι επισκέψεις του 1996, του 1999 και του 2007 ήταν ad hoc επισκέψεις.

Η Εθνική Επιτροπή εξέτασε εκ νέου το θέμα τον Ιανουάριο του 2003, διατυπώνοντας προς την πολιτεία μια σειρά από προτάσεις που βασίζονταν - κυρίως - στις παρατηρήσεις της ΕΠΒ μετά από την τακτική της επίσκεψη στην χώρα τον Σεπτέμβριο του 2001, κατά την διάρκεια της οποίας είχε, μάλιστα, υπάρξει συνάντηση με το προεδρείο της ΕΕΔΑ[3]. Εκτός από τα πορίσματα της ΕΠΒ, η εισήγηση είχε συνεκτιμήσει και τις παρατηρήσεις της *Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων των Ηνωμένων Εθνών* (εφεξής ΕκΒ), τις παρατηρήσεις του Αρμοστή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ΔτΑ για τις συνθήκες κράτησης κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα το 2002, και τις απαντήσεις των ελληνικών αρμοδίων αρχών[4].

Στην συνέχεια, τον Ιανουάριο του 2004 η ΕΕΔΑ επεξεργάστηκε και κατέθεσε προς τους αρμόδιους φορείς, πρόταση κύρωσης από την Ελλάδα του *Προαιρετικού Πρωτοκόλλου(18/12/2002) της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων* (UNCAT, 1984, N. 1782/1988)[5]. Το Πρωτόκολλο (ή OPCAT, όπως έχει διεθνώς καθιερωθεί να αποκαλείται χάριν συντομίας) αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Σύμβασης, μέσω της δημιουργίας ενός προληπτικού συστήματος επισκέψεων σε χώρους κράτησης από ένα ανεξάρτητο διεθνές όργανο (την Υπο-Επιτροπή Πρόληψης) και από ανεξάρτητα εθνικά όργανα. Έχει ήδη τεθεί σε ισχύ (στις 22/6/2006), ενώ 9 χώρες της ΕΕ το έχουν κυρώσει και άλλες 13 το έχουν υπογράψει. Η Ελλάδα είναι μεταξύ των υπολοίπων πέντε[6].

Τον Μάρτιο του 2004 η Επιτροπή κατέθεσε κείμενο επισημάνσεων[7] σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων στην Ελλάδα, στην αρμόδια Επιτροπή του ΟΗΕ, μετά από αίτημα της τελευταίας, στα πλαίσια της εξέτασης της τέταρτης περιοδικής έκθεσης της χώρας.

---

[3] Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 26.9.2001. Βλ. αναλυτικά Έκθεση ΕΕΔΑ 2001, σελ. 58.

[4] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2002*, σελ. 249.

[5] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2003*, σελ. 245.

[6] Βλ. στην -υπό έκδοση- έκθεση ΕΕΔΑ 2007, ενημερωτικό σημείωμα από την διημερίδα που διοργάνωσε το ΣτΕυρώπης σε συνεργασία με τον Γάλλο ΣτΠ, για τους Εθνικούς Μηχανισμούς Πρόληψης (ΕΜΠ) μέσω επισκέψεων στους χώρους κράτησης, που θεσπίζει το Πρωτόκολλο. Σημειώνεται πως, από τις εννιά χώρες της ΕΕ που έχουν κυρώσει το Πρωτόκολλο, στις τέσσερις επελέγη αυτοτελώς ο εγχώριος ΣτΠ ως ΕΜΠ, ενώ στις υπόλοιπες επελέγησαν μικτά σχήματα αποτελούμενα από τον εγχώριο ΣτΠ, ΜΚΟ και άλλους φορείς. Για αναλυτικά στοιχεία σχετικά με την κύρωση του Πρωτοκόλλου, βλ. http://www.apt.ch/content/view/40/82/lang,en/

[7] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2004*, σελ. 571.

Τέλος, πενταμελής αντιπροσωπεία της ΕΕΔΑ επισκέφθηκε τις φυλακές Κορυδαλλού στις 21/5 και στις 28/6 του 2004, προκειμένου να εξετάσει τις συνθήκες κράτησης των κρατούμενων μελών της οργάνωσης 17Ν που κρατούνται στο κατάστημα, μετά από καταγγελία των τελευταίων για μεταχείριση που ενείχε στοιχεία διάκρισης, πράγμα που ήγειρε προβληματισμούς από άποψη σεβασμού των δικαιωμάτων τους.[8]

Εξάλλου, η ΕΕΔΑ έχει τοποθετηθεί επανειλημμένα σε σειρά ζητημάτων που άπτονται του εγκλεισμού, της ποινικής δικαιοσύνης και της αντεγκληματικής πολιτικής. Ενδεικτικά αναφέρονται: «Απόψεις και προτάσεις επί του Σ/Ν για την τροποποίηση διατάξεων του ΠΚ και του ΚΠοινΔ για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων»[9], «Ζητήματα προστασίας ΔτΑ σε περιπτώσεις φύλαξης ποινικά ακαταλόγιστων ατόμων σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα»[10], «Παρατηρήσεις και προτάσεις πάνω στο Σ/Ν για την αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων»[11], «Απόψεις για το Σ/Ν για την επιτάχυνση της ποινικής διαδικασίας»[12], και «Παρατηρήσεις επί των συνθηκών διαβίωσης των ψυχικά πασχόντων τροφίμων του ΨΝΑ»[13].

Επιπλέον, πολλοί από τους εκπροσώπους φορέων/μελών της ΕΕΔΑ (ΣτΠ, ΔΣΑ, Διεθνής Αμνηστία, ΙΜΔΑ, Ελληνική Ένωση για τα ΔτΑ, ΕΣΠ, ΣΥ.ΡΙΖ. Α, ΠΑΣΟΚ κ.ά.) παρεμβαίνουν και δραστηριοποιούνται θεσμικά ή/και προσωπικά και επιστημονικά, και δημοσιοποιούν τις απόψεις τους σχετικά με τις φυλακές και τους χώρους κράτησης. Ο ΣτΠ, στο πλαίσιο εξέτασης αναφορών που λαμβάνει από πολίτες και φορείς, συστηματικά περιλαμβάνει θέματα περί της σωφρονιστικής διαδικασίας στις ετήσιες εκθέσεις του, ενώ ειδικότερα στην έκθεση του 2005, συμπεριέλαβε ειδική θεματική ενότητα με τίτλο «Σωφρονισμός-επανένταξη: ο ανεκπλήρωτος στόχος», όπου εξέτασε ειδικότερα ζητήματα διατήρησης επικοινωνίας με το κοινωνικό περιβάλλον (μεταγωγές, τακτικές άδειες, κλπ), όπως και ζητήματα που άπτονται της διαδικασίας κοινωνικής επανένταξης (π.χ. ποινική καταδίκη ως κώλυμα διορισμού στο δημόσιο, επαναχορήγηση άδειας οδήγησης σε απεξαρτημένα άτομα, κ.α.). Ο ΔΣΑ, με επανειλημμέ-

[8] Βλ. τα πορίσματα της πραγματογνωμοσύνης της ΕΕΔΑ και τους προβληματισμούς που γεννά ο εγκλεισμός, είτε ατομικά, είτε με βάση κοινά χαρακτηριστικά, σε ειδικά κελιά, στην ετήσια έκθεση 2004, σελ. 135.
[9] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2001*, σελ. 157, μετέπειτα Ν. 2928/2001, ΦΕΚ Α' 141/27.6.2001.
[10] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2003*, σελ. 165.
[11] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2003*, σελ. 153, μετέπειτα Ν. 3189/2003, ΦΕΚ Α' 243/21.10.2003.
[12] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2003*, σελ 159, μετέπειτα Ν. 3160/2003, ΦΕΚ Α' 165/30.6.2003.
[13] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2004*, σελ 151.

νες παρεμβάσεις του έχει στηλιτεύσει την άρνηση συνεργασίας εκ μέρους του Υπ. Δικαιοσύνης τα τελευταία χρόνια, σε σειρά ζητημάτων που άπτονται των δικαιωμάτων των κρατουμένων και των συνθηκών κράτησης (προβληματικές συνθήκες επικοινωνίας με τους κρατούμενους -με αποτέλεσμα δυσχέρειες στο υπερασπιστικό έργο-, υπερπληθυσμός, (μη) διαχωρισμός κρατουμένων, ανάγκη συμμετοχής των οικείων δικηγορικών συλλόγων στα Συμβούλια των κατά τόπους φυλακών και, γενικότερα, εισαγωγή κοινωνικού ελέγχου στην διοίκηση των φυλακών, προβλήματα στην εφαρμογή του θεσμού των αδειών, αθλιότητα των συνθηκών στο νοσοκομείο και ψυχιατρείο της φυλακής Κορυδαλλού, κ.ά.).

Πρόσφατα (τον Σεπτέμβριο του 2007), η ολομέλεια του Σώματος αποφάσισε να συστήσει ad hoc ομάδα[14] επεξεργασίας θέσεων/προτάσεων της ΕΕΔΑ, πάνω στο σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης. Τα μέλη της ομάδας κατέθεσαν τις προτάσεις τους και συζήτησαν το θέμα στην συνεδρίαση του Α' Τμήματος στις 18/10/2007, και στην συνέχεια, σε ειδική συνάντηση με εκπροσώπους της Πρωτοβουλίας για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων στις 5/3/2008[15]. Ένα από τα ζητήματα που προβλημάτισαν την ομάδα, ήταν το εύρος της διερεύνησης του θέματος. Ο ΣτΠ επισήμανε -και τα άλλα μέλη της ομάδας συμφώνησαν- ότι προκειμένου η παρέμβαση της ΕΕΔΑ να καταστεί όσο γίνεται πιο αποτελεσματική, σκόπιμο είναι να δοθεί προτεραιότητα στα προβλήματα που εγείρει ο ***σωφρονιστικός*** εγκλεισμός. Τα θέματα που άπτονται των χώρων διοικητικής κράτησης και του ***διοικητικού*** εγκλεισμού γενικότερα, είναι διακριτά και θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να αποτελέσουν πεδίο αυτοτελούς παρέμβασης. Επιπλέον, κρίθηκε σκόπιμο να εκταθεί η διερεύνηση του ζητήματος πέραν των συνθηκών κράτησης per se, και πέραν της υπενθύμισης στην πολιτεία των επανειλημμένων επισημάνσεων και υποδείξεων εθνικών και διεθνών φορέων σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα αξιοπρεπούς διαβίωσης σε συνθήκες εγκλεισμού, πλησιάζοντας, κατά το δυνατόν, στα δομικά αίτια των προβλημάτων.

[14] Η ομάδα αποτελείται από τους/τις Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Λ-Α. Σισιλιάνο, Π. Στάγκο, Α. Τάκη, Γ. Ιωαννίδη, και την επιστημονική συνεργάτιδα Χρ. Παπαδοπούλου.

[15] Η Πρωτοβουλία προσκόμισε σειρά εγγράφων (ανακοινώσεις, δελτία Τύπου κλπ), και κατέθεσε κείμενο θέσεων και προτάσεων για θέματα υγείας, εκπαίδευσης, χρήσης απαγορευμένων ουσιών, μεταχείρισης ανηλίκων συνθηκών κράτησης, επικοινωνίας με το περιβάλλον κλπ. Αρκετές από τις προτάσεις αυτές συμπληρώνουν αυτές που η ΕΕΔΑ διατυπώνει προς τις αρμόδιες αρχές.

Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι όλες οι παρατηρήσεις/εκτιμήσεις της ΕΕΔΑ βασίζονται σε ***δευτερογενείς*** πηγές. Η ΕΕΔΑ θεωρεί, πως παρά το γεγονός ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε χώρους κράτησης δεν αναφέρεται ρητά στον ιδρυτικό της νόμο, τέτοιο δικαίωμα απορρέει από την ευρεία θεσμική αρμοδιότητά της να έχει εποπτεία για όλο το φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για τον τρόπο που αυτά γίνονται ή όχι σεβαστά στην Ελλάδα. Οι μέχρι τώρα μετρημένες στα δάχτυλα επισκέψεις αντιπροσωπειών της σε σωφρονιστικά καταστήματα ή άλλους χώρους κράτησης, είναι μάλλον αποτέλεσμα του ειδικού βάρους, κύρους και σχέσης της Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου με αυτό το πεδίο, παρά αποτέλεσμα αμοιβαία σεβαστού πλαισίου θεσμικής συνεργασίας με τις αρχές. Τα τελευταία, δε, χρόνια οι ηγεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, αρνούνται συστηματικά την πρόσβαση στις φυλακές, όχι μόνο σε πλήθος κοινωνικών φορέων (μερικών εκ των οποίων οι προθέσεις και οι προτεραιότητες, ενδεχομένως, ελέγχονται), αλλά και σε θεσμικούς φορείς αδιαμφισβήτητου κύρους και συνταγματικής περιωπής : ο ΣτΠ έχει επανειλημμένα προσκρούσει σε πεισματική άρνηση πρόσβασης στις φυλακές, από τα μέσα του 2005 και μέχρι τώρα. Έτσι, δεν είναι διαθέσιμες ούτε πρόσφατες αυτοψίες του Συνηγόρου στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Το Υπουργείο επικαλείται την επάρκεια του εποπτικού ρόλου και έργου του αρμόδιου εισαγγελέα-επόπτη του κάθε σωφρονιστικού καταστήματος, και του Σώματος Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων κράτησης[16], την ανάγκη μη διατάραξης της εύρυθμης λειτουργίας και την ασφάλειας των φυλακών, επίκληση που ακούγεται μάλλον οξύμωρη όταν έχει επιτευχθεί απόδραση κρατουμένου από την μεγαλύτερη φυλακή της χώρας με ελικόπτερο που προσγειώθηκε στην κεντρική της αυλή. Αυτή η «σκληρή γραμμή», μοιάζει να έχει επιλεγεί συνειδητά, τουλάχιστον μέχρι την αρχή της λειτουργίας επτά νέων σωφρονιστικών καταστημάτων, πράγμα που προβλέπεται να γίνει μέσα στο 2008[17].

Β. Διεθνές και εθνικό νομικό πλαίσιο προστασίας

Αρκετά διεθνή δεσμευτικά νομικά κείμενα προστατεύουν δικαιώματα των κρατουμένων ή/και περιέχουν αναφορές σχετικά με τις επιθυμητές

[16] Αυτή ήταν και η θέση του πρώην Υπουργού Α. Παπαληγούρα, σε συνάντηση με τον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ Κ. Παπαϊωάννου, στις 20.07.2007.

[17] Η κατασκευή νέων καταστημάτων κράτησης, αποτελεί, συστηματικά, την καρδιά των απαντήσεων της ηγεσίας του Υπ. Δικαιοσύνης και σε σειρά ερωτήσεων και επερωτήσεων βουλευτών όλων των κομμάτων σχετικά με την κατάσταση στις φυλακές.

συνθήκες κράτησης: ξεκινώντας από την Οικουμενική διακήρυξη του 1948 και την ίδια την ΕΣΔΑ (άρθρο 3), το ΔΣΑΠΔ (άρθρο 10)[18], την Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων του 1984[19], την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την πρόληψη των Βασανιστηρίων του 1987 που έχει αναφερθεί παραπάνω, την Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Μεταφορά Καταδικασμένων Ατόμων[20] και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής[21]. Επιπλέον, μια σειρά από κείμενα του λεγόμενου «soft law», περιέχουν μέτρα αναφοράς σχετικά με το θέμα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners του 1977 -που καθορίζουν αποδεκτές και σύγχρονες γενικές αρχές προς την κατεύθυνση μιας, de lege ferenda, οργάνωσης των σωφρονιστικών υπηρεσιών και εφαρμογής τους στην μεταχείριση των κρατουμένων - και οι αναθεωρημένοι (το 2006) European Prison Rules (Ευρωπαϊκοί Σωφρονιστικοί Κανόνες) της Επιτροπής Υπουργών του ΣτΕυρώπης[22], που δημιουργούν ένα πλέγμα αρχών και κανόνων καλών πρακτικών του σωφρονιστικού συστήματος.

Στο εγχώριο πλαίσιο προστασίας, τα άρθρα του Συντάγματος που σχετίζονται με το υπό εξέταση πλαίσιο είναι τα 2Σ, 5Σ, 6Σ, 7Σ (το τελευταίο διασφαλίζει τον πυρήνα της προσωπικής ελευθερίας και αξιοπρέπειας, απαγορεύοντας τα βασανιστήρια) και 25Σ, τα άρθρα 137Α, 137Β, 137Γ και 137Δ του ΠΚ[23], που εξειδικεύουν τον ποινικό κολασμό των βασανιστηρίων, ενώ το άρθρο 177(2) του ΚωδΠοινΔικ. ορίζει ότι αποδεικτικά μέσα, που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών, δεν λαμβάνονται υπόψη για την κήρυξη της ενοχής, την επιβολή ποινής ή τη λήψη μέτρων καταναγκασμού.

[18] Ν. 2462/1997. Η ΕΕΔΑ είχε κάνει παρατηρήσεις επί του σχεδίου έκθεσης της Ελλάδας στην Επιτροπή του Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, επαναλαμβάνοντας τις θέσεις της για τις συνθήκες κράτησης του 2002, στην έκθεση του 2003, σελ.137. Ας σημειωθεί επίσης πως, δεδομένης της αυξημένης ισχύος του ΔΣ κατά το άρθ. 28Σ, τίθεται ένα ζήτημα σύμπλευσης της ουδέτερης προς τον σωφρονισμό στάσης της ελληνικής σωφρονιστικής νομοθεσίας με το Σύμφωνο, στο οποίο ορίζεται ότι στόχος ενός σωφρονιστικού συστήματος θα πρέπει να είναι η «αναμόρφωση και η κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων».
[19] Ν. 1782/1988 (ΦΕΚ Α΄ 116/03.06.1988), συμπεριλαμβανομένης και δήλωσης για τα άρθρα 21 & 22 της Σύμβασης.
[20] ETS 113(1983), που κυρώθηκε από την Ελλάδα το 1987.
[21] ETS 167(1997), που κυρώθηκε από την Ελλάδα το 2005.
[22] Rec R(2006)2 of the Committee of Ministers. Βλ. σειρά άλλων συστάσεων και αποφάσεων του ΣτΕυρ.:http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/prisons_and_alternatives
[23] Ν. 1500/1984, ΦΕΚ Α΄ 191/28.11.1984.

Ο ισχύων *Σωφρονιστικός Κώδικας*[24] (ΣωφρΚ), που θεωρείται ιδιαίτερα φιλελεύθερος, αποτελείται από δεκατέσσερα κεφάλαια και καλύπτει το σύνολο των ζητημάτων οργάνωσης και λειτουργίας του σωφρονιστικού συστήματος και των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των κρατουμένων. Βασίζεται στο αποκαλούμενο «δικαιικό» πρότυπο, και εμφορείται από το σεβασμό των ανθρωπίνων και θεμελιωδών δικαιωμάτων (την υποβολή του κρατουμένου σε προγράμματα αγωγής, την προαγωγή της κοινωνικής επανένταξης, τη συμμετοχή του σε προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης – εφόσον ο ίδιος το επιθυμεί – και την ελαχιστοποίηση της παραμονής του στην φυλακή μέσω της διεύρυνσης της εφαρμογής εναλλακτικών ποινών και μέτρων μεταχείρισης), ενώ προγενέστερες σωφρονιστικές νομοθεσίες βασίζονταν είτε στο λεγόμενο «προνοιακό/θεραπευτικό» πρότυπο (σύμφωνα με το οποίο η επιβολή της ποινής στόχευε στην αναμόρφωση της προσωπικότητας και την ηθική βελτίωση του κρατουμένου), είτε στο «τιμωρητικό» πρότυπο. Αντιμετωπίζει, δηλαδή, τον κρατούμενο ως «υποκείμενο δικαίου».

Το άρθρο 4 παρ. 1 & 2, είναι αυτό που ορίζει το πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του κρατουμένου[25]. Εκεί διακηρύσσεται σε έναν «πανηγυρικό» τόνο ότι το μόνο δικαίωμα του κρατουμένου που περιορίζεται, είναι αυτό της προσωπικής του ελευθερίας, ενώ ο νομοθέτης δεν διακηρύσσει ρητά κάποιο συγκεκριμένο στόχο για την σωφρονιστική διαδικασία που προσανατολίζεται σε μια «ουδετερότητα» κατά την εκτέλεση της ποινής[26]. Διέπεται, δηλαδή, από μια αντίληψη η οποία στρέφεται κατά της υποχρεωτικής αναμορφωτικής μεταχείρισης των κρατουμένων. Ωστόσο, στο κεφάλαιο περί μετασωφρονιστικής μέριμνας (άρθρο 81 παρ.1), ο Κώδικας ορίζει ότι «η πολιτεία οφείλει να μεριμνά έγκαιρα για την ομαλή επάνοδο και προσαρμογή του κρατουμένου, που πρόκειται να απολυθεί οριστικά, στο κοινωνικό, επαγγελματικό και οικογενειακό του περιβάλλον». Αυτή, όμως, η «επάνοδος», θεωρείται ότι περνά μέσα από την βελτί-

[24] Ν. 2776/1999, ΦΕΚ Α' 291/24.12.1999.

[25] Παρ. 1 : «Κατά την εκτέλεση της ποινής δεν περιορίζεται κανένα άλλο ατομικό δικαίωμα των κρατουμένων εκτός από το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία». Παρ. 2: «Οι κρατούμενοι δεν εμποδίζονται, λόγω της κράτησής τους, στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την άσκηση των δικαιωμάτων που τους αναγνωρίζει ο νόμος, αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο».

[26] Βλ. τον σχετικό προβληματισμό του Ν. Κουλούρη, «Η σύγχρονη ελληνική σωφρονιστική νομοθεσία και η εφαρμογή της. Περιορισμοί και παροχές στο πλαίσιο του ποινικού καταναγκασμού», στο «Νομικό καθεστώς των κρατουμένων: οργάνωση και λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος στην Ελλάδα», Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Δεκ. 2004.

ωση όχι του ίδιου του κρατούμενου, αλλά των συνθηκών διαβίωσής του μέσα και έξω από τη φυλακή, αντανακλώντας, έτσι, την ορθή ερμηνεία των συνταγματικών επιταγών[27].

Ο Ν. 1941/1991[28] εισήγε στο σωφρονιστικό σύστημα σειρά πρωτοποριακών θεσμών και εξω-ιδρυματικών μέτρων, όπως η αναστολή υπό επιτήρηση, η κοινωφελής εργασία, το Σώμα Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής, κ.α.

Επιπλέον, ρυθμιστικές για τον εγκλεισμό διατάξεις περιλαμβάνουν και οι *κανονισμοί λειτουργίας των φυλακών*[29]. Σε πολλά σημεία όμως, ο εσωτερικός κανονισμός, ως παρακολούθημα του σωφρονιστικού κώδικα, επιχειρώντας να περιγράψει τους όρους λειτουργίας της πραγματικότητας της φυλακής, και προκειμένου να επιτύχει την λειτουργική της ευρυθμία, μετριάζει την διακηρυσσόμενη υπεροχή των δικαιωμάτων. Μοιάζει, έτσι, το καθεστώς «νομιμότητας» που εισάγει ο ΣωφρΚ, να υποχωρεί κάτω από τις πιέσεις ενός καθεστώτος «σκοπιμότητας».

Το εννεαμελές «*Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης*»[30] (επικεφαλής του οποίου είναι συνταξιούχος δικαστικός λειτουργός και τα μέλη του, δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι ΝΠΔΔ που αποσπώνται στο Υπ. Δικαιοσύνης), αποτελεί ειδική υπηρεσία του Υπ. Δικαιοσύνης υπαγόμενη απευθείας στον Γεν. Γραμματέα του Υπουργείου, με αποστολή την διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων σε όλα τα καταστήματα κράτησης. Ωστόσο, κανένα πραγματολογικό δεδομένο για την λειτουργία και το έργο του Σώματος δεν είναι διαθέσιμο, καθώς καμία έκθεσή του δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι σήμερα, ενώ δεν συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο Σωμάτων και Υπηρεσιών Επιθεώρησης και Ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης, των οποίων το έργο παρακολουθεί και αξιολογεί έργου ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης[31]. Το θολό τοπίο που αφορά την εποπτεία και τον έλεγχο των φυλακών, επιδεινώνει περαιτέρω η απόδοση εποπτικού και ελεγκτικού των καταγγελιών ρόλου στο νέο Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών -όπως περιγράφεται

[27] Βλ. σχετικά, Χρ. Χατζή: «Η φυλάκιση ως ειδική σχέση εξουσίασης: δικαιώματα υπό σκιά», *ΤοΣ* 2/1995, σελ. 287-299.
[28] ΦΕΚ Α΄ 41/18.3.1991, «Τροποποίηση διατάξεων του ΠΚ, του Κωδ. Ποιν. Δικ. Και άλλες διατάξεις».
[29] Υπ. Απόφ. 58819/7.4.2003 (ΦΕΚ Β΄463/17.04.2004): «Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α΄ και Β΄», και Υπ. Απόφ. 47503/21.6.2005 (ΦΕΚ Β΄ 889/30.6.2005): «Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας των ειδικών καταστημάτων κράτησης νέων».
[30] Ν. 3090/2002 (ΦΕΚ Α΄ 329/24.12.2002).
[31] Βλ. www.gedd.gr

στην είδηση της πολύ πρόσφατης (16/3/2008) σύγκλησής του-, δεδομένου ότι ένα τέτοιο Συμβούλιο, όπως ακριβώς υποδηλώνει και το όνομά του, σκοπό έχει την επιστημονική επεξεργασία προτάσεων, και όχι την άσκηση εποπτείας και ελέγχου.

Το ΠΔ 195/2006[32], περιγράφει την «*οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών επιμελητών κοινωνικής αρωγής*». Μόλις το 2007[33] διορίστηκαν 56 Επιμελητές Κοινωνικής Αρωγής, οι οποίοι επικουρούν και εποπτεύουν είτε αυτούς που καταδικάζονται με αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό επιτήρηση (άρθρο 100[A] ΠΚ) ή με ποινή που έχει μετατραπεί σε υποχρέωση παροχής κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 82 ΠΚ), είτε αυτούς που απολύονται υπό όρους (άρθρα 105 επ. ΠΚ). Επιπλέον, οι επιμελητές διενεργούν, μετά από παραγγελία του αρμόδιου εισαγγελέα, κοινωνική έρευνα για άτομα υπό προσωρινή κράτηση ή άτομα στα οποία έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι (άρθρο 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

Ο Ν. 3387/2005[34] ιδρύει «*Κέντρο Μελετών Ασφάλειας*», μέσω του οποίου επιδιώκεται η συμμετοχή του πολίτη στην διαδικασία αντιμετώπισης της τοπικής παραβατικότητας και η ρύθμιση της λειτουργίας των Τοπικών Συμβουλίων Πρόληψης της Παραβατικότητας[35]. Στον πυρήνα του θεσμού

[32] ΠΔ 195/2006 (ΦΕΚ Α΄ 199/14.9.2006): «Οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών επιμελητών κοινωνικής αρωγής».

[33] Για όλες τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την σωφρονιστική πολιτική, βλ. έκθεση του Υπ. Δικαιοσύνης στην ΕΕΔΑ για το έτος 2007 (στην υπό έκδοση έκθεση πεπραγμένων της Επιτροπής).

[34] ΦΕΚ Α΄ 224/12.09.2005. Εκτός από τα τοπικά συμβούλια, ο νόμος συνιστά Κεντρικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας (στο πλαίσιο του Υπ. Δημ. Τάξης), στο οποίο αποδίδεται συντονιστικός ρόλος. Το Συμβούλιο εξέδωσε εγχειρίδιο με οδηγίες για την σύσταση και λειτουργία των τοπικών Συμβουλίων και δημιούργησε ιστοσελίδα με τον εύγλωττη επωνυμία www.niotho-asfalis.gr Λιγοστοί είναι, ωστόσο, οι Δήμοι που έχουν ανταποκριθεί σε αυτή την ιδέα. Μεταξύ αυτών, οι Δήμοι Κορυδαλλού, Αρτέμιδος, Ηλιούπολης, και Ζακύνθου. Ο ίδιος νόμος συνιστά Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Κέντρο Μελετών Ασφαλείας» (ΚΕ. ΜΕ.Α), υπό την εποπτεία του Υπουργού Δημ. Τάξης και με σκοπό τον στρατηγικό σχεδιασμό σε θέματα ασφάλειας και την μελέτη του εγκληματικού φαινομένου.

[35] Η ιδέα για την συμμετοχή του πολίτη -πέρα από την πολιτεία και την τοπική αυτοδιοίκηση- στην πρόληψη του εγκλήματος ξεκίνησε σε σειρά χωρών της Ευρώπης από την δεκαετία του '80. Από τον Μάιο του 2001, μάλιστα, λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Πρόληψη του Εγκλήματος (EUCPN: EU Crime Prevention Network, με την 2001/427/JHA απόφαση του Συμβουλίου), το οποίο έχει συντονιστικό, αλλά και ενημερωτικό ρόλο όσον αφορά τις σχετικές «καλές πρακτικές» που έχουν δοκιμαστεί σε διάφορες χώρες της ΕΕ. Βλ. σχετικά: www.eucpn.org/index.asp. Ας σημειωθεί ακόμη ότι ο θεσμός της διαμεσολάβησης

βρίσκεται η πρόταση της πρόληψης έναντι της καταστολής, ενώ ο πολίτης καλείται να συμμετάσχει ώστε να μειώσει την δική του «θυματοποίηση» και να συμβάλλει στην μη εξώθηση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων προς το έγκλημα.

Με προεδρικό διάταγμα[36] έχει συσταθεί το ΝΠΙΔ «*ΕΠΑΝΟΔΟΣ*», που σκοπό έχει την εν γένει μετασωφρονιστική μέριμνα, δηλαδή την επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση, οικονομική συμπαράσταση, προετοιμασία και προώθηση της κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και των αποφυλακιζομένων. Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι ο φορέας αυτός, του οποίου την σύσταση προβλέπει ο ΣωφρΚ ήδη από το 1999, δεν έχει ακόμα ουσιωδώς λειτουργήσει.

Γ. Στατιστικά Στοιχεία

Στην Ελλάδα, ο σωφρονιστικός πληθυσμός αριθμεί (σε σύνολο πληθυσμού 11.122,5 εκατ.) περί τους 10.113 κρατούμενους[37] σε 6.019 θέσεις (168% πληρότητα) στα 30 θεραπευτικά καταστήματα της χώρας (13 δικαστικές φυλακές[38], 7 κλειστές φυλακές[39], 3 ειδικά θεραπευτικά καταστήματα[40], 3 ειδικά καταστήματα κράτησης νέων[41], και 4 αγροτικές φυλακές)[42], συμπε-

---

προβλέπεται ήδη σε εισαγγελικό και αστυνομικό επίπεδο από το άρθρο 25 §4 περ. α΄ του Οργανισμού Δικαστηρίου (Ν. 1756/1988). Τα αποτελέσματα δε, αυτών των διαμεσολαβήσεων είναι ιδιαίτερα θετικά, αφού επιτυγχάνεται επίλυση διαφορών σε ποσοστό 80%. Βλ. σχετικά: Δ. Σακκαλή, Διευθετήσεις, «Μια προσέγγιση στα θέματα συμφιλίωσης από αξιόποινες πράξεις», στο: Ν. Κουράκη (επιμ.), Αντεγκληματική Πολιτική, Αθήνα: Α. Σάκκουλας (σειρά «Ποινικά», αρ. 42), 1994 σελ. 205-236: 222.

[36] ΠΔ 300/2003 (ΦΕΚ Α΄ 256/5.11.2003). Το 2007, με την υπ' αριθμ. 121210/2007 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 456/29-10-2007, τ. Υ.Ε.Θ.Ο.Δ.Φ.& Ε.Δ.Τ) συγκροτήθηκε το ΔΣ, με πρόεδρο τον καθ. Ν. Κουράκη

[37] Στοιχεία: Council of Europe Annual Penal Statistics, Survey 2006, 23 January 2008 (Document PC-CP(2007)9rev3, στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου. http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/prisons_and_alternatives/statistics_space_i/List_Space_I.asp#TopOfPage. Τα στατιστικά στοιχεία των κρατουμένων στην ιστοσελίδα του Υπ. Δικαιοσύνης δεν έχουν ενημερωθεί από την 1.1.2002.

[38] Κορυδαλλού, Ιωαννίνων, Κομοτηνής, Κορίνθου, Θεσσαλονίκης, Λάρισας, Ναυπλίου, Νεάπολης, Τρίπολης, Χανίων, Χίου, Κω, Πρεβαντόριο Άμφισσας.

[39] Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού, Πάτρας, Χαλκίδας, Κέρκυρας, Αλικαρνασσού, Τρικάλων, Μαλανδρίνου.

[40] Ψυχιατρείο και Νοσοκομείο Κορυδαλλού, Ελαιώνας Θηβών (Κέντρο Απεξάρτησης).

[41] Αυλώνα, Βόλου, Κασσαβέτειας.

[42] Αγιάς, Κασσάνδρας, Τίρυνθας, Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών.

ριλαμβανομένων και των 3.068 υποδίκων (στοιχεία κατά την 1/9/2006). Αναλογούν 91 κρατούμενοι ανά 100.000 κατοίκους, πράγμα που κατατάσσει την Ελλάδα περίπου στον μέσο όρο της ΕΕ (η Σλοβενία, από τις χώρες της ΕΕ εμφανίζει την μικρότερη αναλογία - 65 κρατούμενοι ανά 100.000 πληθυσμού - , ενώ η Εσθονία την μεγαλύτερη - 321 κρατούμενοι ανά 100.000 πληθ). Στον συνολικό αριθμό συμπεριλαμβάνονται 371 ανήλικοι (112΄Έλληνες και 259 αλλοδαποί), 46 κρατούμενοι σε ειδικό κατάστημα για ουσιοεξαρτημένους, 257 ψυχικά ασθενείς που κρατούνται σε ψυχιατρεία, και 48 αιτούντες άσυλο ή παράνομοι μετανάστες υπό καθεστώς διοικητικής κράτησης. Στην Ελλάδα, όπως και διεθνώς, διαπιστώνεται αύξηση του σωφρονιστικού πληθυσμού (8.038 κρατούμενοι το 2000, 10.113 το 2006). Από τους 10.113 κρατούμενους, οι 579 είναι γυναίκες (5,7%), ενώ 5.902 είναι αλλοδαποί (58,4%), εκ των οποίων 1.417 είναι υπόδικοι (24%). Το ποσοστό των αλλοδαπών είναι το ίδιο (55-60%) και στα καταστήματα κράτησης νέων (Αυλώνας, Βόλος, Κασσαβέτεια). Τέλος, 4.439 (δηλαδή το 63%, επί συνόλου 7.045) έχουν καταδικαστεί για αδικήματα σχετικά με τα ναρκωτικά.

73 κρατούμενοι εκτίουν ποινές μικρότερες των 3 μηνών, 192 ποινές μικρότερες των 6 μηνών, 251 ποινές μικρότερες του έτους, 337 ποινές 1-3 έτη, 1.055 ποινές 3-5 έτη, 2.163 ποινές 5-10 έτη, 1.266 ποινές 10-20 έτη, 1.005 ποινές 20 και πλέον ετών, ενώ, τέλος, 703 εκτίουν ποινή ισόβιας κάθειρξης. Το 2005 έγιναν 349 αποδράσεις και 6 αυτοκτονίες (οι αριθμοί αυτοκτονιών και θανάτων - από διάφορες αιτίες, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που σχετίζονται με τα ναρκωτικά - ποικίλλουν πολύ, ανάλογα με την πηγή. Τα στοιχεία, σχετικά με τους θανάτους, που παρατίθεται εδώ, προέρχονται από το Υπ. Δικαιοσύνης). Το προσωπικό των σωφρονιστικών καταστημάτων ανέρχεται σε 4.260 άτομα.

Δ. Παρατηρήσεις Διεθνών Οργάνων[43] και Οργανισμών

α. Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (ΕΠΒ)

Στις 8/2/2008 δόθηκε στην δημοσιότητα η «Έκθεση προς την ελληνική κυβέρνηση σχετικά με την [ad hoc] επίσκεψη της ΕΠΒ από τις 20 έως τις 27 Φεβρουαρίου 2007», μαζί με την «Απάντηση της Κυβέρνησης της

[43] Σημειώνεται πως, στην παρούσα εισήγηση, δίνεται έμφαση στις παρατηρήσεις των διεθνών οργάνων που αφορούν τα θέματα των συνθηκών κράτησης και των δικαιωμάτων των κρατουμένων στις φυλακές (και όχι στα θέματα που αφορούν περισσότερο την αστυνομία, το λιμενικό σώμα κλπ).

Ελλάδας»[44]. Στοιχειοθετεί τεκμηριωμένες αιτιάσεις για βασανιστήρια, απάνθρωπη μεταχείριση και απειλές κατά της ζωής σε κρατητήρια της αστυνομίας και φυλακές, και διαπιστώνει σειρά παραβιάσεων αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης, ελλείμματα στην διερεύνηση και τιμωρία των ενόχων, αποσιώπηση περιστατικών βίας με την συμπαιγνία ιατρών και φυλάκων, απαράδεκτες συνθήκες ιατρικής περίθαλψης και ιατρικού ελέγχου στους κρατούμενους κλπ. Σημειώνεται ότι η εκτίμηση της Επιτροπής ήταν ότι η επίσκεψη «απαιτείτο από τις περιστάσεις» (σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 της Σύμβασης). Υπενθυμίζεται ότι ήδη στην έκθεση που ακολούθησε την επίσκεψη του 2005, η Επιτροπή είχε εκφράσει σοβαρές ανησυχίες για το γεγονός ότι αναγκάζεται να επαναλαμβάνει τις ίδιες συστάσεις κάθε φορά. Υπογραμμίζεται η συνεχιζόμενη αδυναμία των ελληνικών αρχών να αντιμετωπίσουν δομικά ελλείμματα (structural deficiencies) των φυλακών, των αστυνομικών κρατητηρίων και των χώρων κράτησης αλλοδαπών, και η μη αποτελεσματική αντιμετώπιση καταγγελιών κακομεταχείρισης από τις αρχές. Υπενθυμίζεται, επιπλέον, το ότι η Επιτροπή είχε προειδοποιήσει τις ελληνικές αρχές ήδη από την προηγούμενη έκθεσή της, πως αν η κατάσταση συνέχιζε να μην παρουσιάζει βελτιώσεις, «*δεν θα είχε άλλη επιλογή από το να ενεργοποιήσει την διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 10 παρ. 2 της Σύμβασης*» (*δημόσια ανακοίνωση-public statement*)[45]. Σημειώνεται πως η προαναφερθείσα διαδικασία έχει ενεργοποιηθεί μόνο τέσσερις φορές στην ιστορία της ΕΠΒ: μια φορά αναφορικά με την Τουρκία το 1992, και τρεις φορές αναφορικά με την Τσετσενία της Ρωσικής Ομοσπονδίας (2001, 2003, και 2007).

Στην συνέχεια, η έκθεση καυτηριάζει το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Επιτροπής δεν έλαβε ποτέ απάντηση από τις ελληνικές αρχές, σε ερωτήματα που είχε διατυπώσει σε επιστολή του τον Δεκέμβριο του 2006, στην βάση ευρημάτων της επίσκεψης του 2005. Σημειώνεται ακόμα η έλλειψη πνεύματος συνεργασίας από αξιωματούχους του πρώην Υπ. Δημ. Τάξης, η αμφισβήτηση, εκ μέρους των αρχών, της αξιοπιστίας των ευρημάτων της Επιτροπής, η έλλειψη στοιχειώδους συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών που επισκέπτεται η Επιτροπή -ούτως ώστε η κυβέρνηση να απαντά στα ερωτήματα της Επιτροπής με έναν ενιαίο τρό-

[44] CPT/Inf(2008)4, Strasbourg 8 February 2008.

[45] Αρθρο 10 παρ 2: «Σε περίπτωση που το συμβαλλόμενο μέρος δεν συνεργαστεί ή δεν βελτιώσει την κατάσταση με βάση τις συστάσεις της Επιτροπής, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει, αφού προηγουμένως δοθεί η δυνατότητα στο συμβαλλόμενο μέρος να γνωστοποιήσει τις απόψεις του, και με πλειοψηφία 2/3 των μελών της, να προχωρήσει σε δημόσια ανακοίνωση για το θέμα».

πο-, και η παρεμπόδιση του έργου της από την διαρκή παρακολούθηση των κινήσεων και των συναντήσεών της από «συνοδεία ασφαλείας».

Το τμήμα της έκθεσης που αφορά το πεδίο αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, περιλαμβάνει τα ευρήματα της επίσκεψης στις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού για να διερευνηθούν ζητήματα σχετικά με την παροχή υπηρεσιών υγείας και τις συνθήκες λειτουργίας των μονάδων απομόνωσης, στην βάση προηγούμενων συστάσεων της Επιτροπής. Διαπιστώνεται ότι δεν υπήρξαν αξιοσημείωτες αλλαγές από την κατάσταση που είχε παρατηρηθεί το 2005. Περιγράφεται η περίπτωση κρατουμένου στην μονάδα απομόνωσης της Πτέρυγας Γ', ο οποίος κατήγγειλε σοβαρή κακομεταχείριση από το προσωπικό φύλαξης και την απροθυμία του ιατρού που τον εξέτασε να σημειώσει ο,τιδήποτε επιβαρυντικό -για τους φύλακες- στοιχείο στον ιατρικό φάκελο του κρατουμένου. Ωστόσο, τέσσερις μέρες μετά το περιστατικό, όταν ο κρατούμενος εξετάστηκε από ιατρό/μέλος της ομάδας της ΕΠΒ, διαπιστώθηκαν τραύματα που ήταν απολύτως συνεπή με τους ισχυρισμούς του. Ο εισαγγελέας-επόπτης του καταστήματος διαβεβαίωσε την ΕΠΒ ότι η υπόθεση θα διερευνηθεί εξονυχιστικά. Οι συνθήκες της φυλακής παραμένουν αναλλοίωτες. Ο υπερπληθυσμός είναι ασφυκτικός: 2.043 κρατούμενοι σε 640 θέσεις. Σημειώνεται ανεπάρκεια των προγραμμάτων δραστηριοτήτων (εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών, ψυχαγωγικών) των κρατουμένων και παντελής απουσία αξιολόγησής τους. Με ακόμα πιο μελανά χρώματα περιγράφεται η κατάσταση της παροχής ιατρικής και υγειονομικής φροντίδας στους κρατούμενους (ανεπαρκές ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, μη σεβασμός του ιατρικού απορρήτου, προβληματική διαχείριση των εξαρτημένων από ναρκωτικές ουσίες κρατουμένων, ασυνέπεια στην τήρηση ιατρικών φακέλων και στην εξέταση νεο-εισερχόμενων κρατούμενων, ανεπαρκής πρόληψη αυτοκτονιών). Τονίζεται ακόμη ο ανεπαρκής αριθμός του προσωπικού φύλαξης, αλλά και της εκπαίδευσης που αυτό λαμβάνει τόσο πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του, όσο και στην συνέχεια. Τέλος, ζητούνται πληροφορίες σχετικά με την μελλοντική χρήση κάποιων μονάδων απομόνωσης, όπως και για το καθεστώς επιβολής πειθαρχικών κυρώσεων σε κρατούμενους, παραπέμποντας στους αναθεωρημένους Ευρωπαϊκούς Σωφρονιστικούς Κανόνες.

Στο τμήμα των καταληκτικών συστάσεων, σχολίων και αιτημάτων της ΕΠΒ που αφορά τις φυλακές, η Επιτροπή ζητά να ενημερωθεί για το αποτέλεσμα της διερεύνησης της καταγγελίας περί κακομεταχείρισης του κρατουμένου που περιγράφεται παραπάνω, και επαναλαμβάνει την σύστασή της για την λήψη επαρκών μέτρων από τις ελληνικές αρχές, ώστε να καταστεί σαφές στο προσωπικό της φυλακής ότι οποιαδήποτε

κακομεταχείριση κρατουμένων δεν θα γίνει ανεκτή και θα επισύρει σοβαρές κυρώσεις. Συνιστά την λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την μείωση του υπερπληθυσμού στις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού, την βελτίωση των προγραμμάτων δραστηριοτήτων των κρατουμένων, της παρεχόμενης ιατρικής περίθαλψης και τήρησης ιατρικού ιστορικού, την πρόσληψη ειδικευμένου ιατρικού και φυλακτικού προσωπικού, και την βελτίωση των κανόνων διαβίωσης στις μονάδες απομόνωσης.

Το σημαντικότερο, ίσως, σημείο στην έκθεση της Επιτροπής είναι αυτό που περιγράφει τον τρόπο που το Υπουργείο εκλαμβάνει τις παρατηρήσεις της: οι απαντήσεις – σημειώνει η Επιτροπή – σε οποιοδήποτε ερώτημα περιορίζονται στην απλή παράθεση – και υπογράμμιση της πληρότητας – του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, και την απαραίτητη αναφορά στην πρόοδο του προγράμματος κατασκευής νέων φυλακών. Η Επιτροπή υπογραμμίζει την αναγκαιότητα να λαμβάνει απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει για *την εφαρμογή* των προβλέψεων του νόμου. Τέλος, όσον αφορά την εποπτεία των φυλακών, η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί τον έλεγχο που ασκείται από το υπάρχον «Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης» ως ανεπαρκή, και συνιστά την συμπλήρωσή του από άλλα όργανα. Σημειώνεται πως, κατ'ελάχιστον, πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα επίσκεψης των φυλακών σε ανεξάρτητο σώμα, όπως για παράδειγμα ο ΣτΠ.

Η έκθεση κλείνει επαναλαμβάνοντας πως η Επιτροπή έχει την δυνατότητα να ενεργοποιήσει την διαδικασία του άρθρο 10 παρ.2 της Σύμβασης, στην περίπτωση που οι ελληνικές αρχές δεν λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή των συστάσεών της.

Σύνοψη ελληνικής απάντησης στις παρατηρήσεις της ΕΠΒ

Το απαντητικό έγγραφο αποδίδει την απουσία απάντησης στην επιστολή του Προέδρου της ΕΠΒ σε παρεξήγηση, στην δε κριτική της Επιτροπής για την απουσία συντονισμού μεταξύ των Υπηρεσιών, η εξήγηση που δίνεται είναι πως ο τεχνικός χαρακτήρας και το σύνθετο των θεμάτων, επιβάλλουν την επεξεργασία από κάθε υπηρεσία και κάθε Υπουργείο ξεχωριστά.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης παραθέτει αρ.πρωτ. σειράς εγγράφων που πιστοποιούν ότι δεν ευσταθεί καμία κατηγορία για κανέναν φύλακα ή ιατρό για την υπόθεση του κρατούμενου που αναφέρθηκε παραπάνω. Στην συνέχεια, σημειώνεται το περιεχόμενο εγγράφου της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών, όπου ο Διευθυντής βεβαιώνει πως η Υπηρεσία του

επιδεικνύει πάντα ευαισθησία και φροντίδα κατά την εξέταση ατόμων που έχουν υποστεί βία. Και τέλος, αντί απάντησης στα ερωτήματα της Έκθεσης, επισυνάπτεται επιστολή του Ιουνίου 2007, που απαντούσε σε θέματα που είχαν εξεταστεί σε συναντήσεις μεταξύ της ηγεσίας του Υπουργείου και της ΕΠΒ τον Φεβρουάριο του ίδιου έτους, στα πλαίσια της ad hoc επίσκεψης. Παρατίθεται για άλλη μια φορά ο κατάλογος των υπό κατασκευήν φυλακών, και ακολουθούν ενδιαφέρουσες, αλλά άσχετες προς τα θέματα που εγείρει η τελευταία έκθεση, πληροφορίες, όπως π.χ. η σχεδιαζόμενη μεταφορά των γυναικών κρατουμένων από τον Κορυδαλλό στον Ελαιώνα, η πρόσληψη νοσηλεύτριας στις φυλακές Χίου, τα προγράμματα του ΚΕΘΕΑ σε σειρά φυλακών, και οι μεταγωγές των κρατουμένων. Δεδομένου ότι οι απαντήσεις ακολουθούν την αρίθμηση της προηγούμενης έκθεσης του 2005, η σύνδεση του κειμένου με τα επίκαιρα ζητήματα με τα οποία ασχολείται η ΕΠΒ, δεν είναι δυνατή. Σημειώνονται οι προσλήψεις ιατρικού, νοσηλευτικού και φυλακτικού προσωπικού και ο αριθμός εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων στο σύνολο των φυλακών. Μαθαίνουμε τις προβλέψεις του ΣωφρΚ για το άνοιγμα ατομικού ιατρικού φακέλου κρατουμένου και την περαιτέρω τήρηση ατομικού ιστορικού, ενώ πληροφορούμαστε πως αυτά εφαρμόζονται σε όλα τα σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας. Τέλος, καμία απάντηση δεν δίδεται στο μείζον θέμα που υπογραμμίζεται στην έκθεση της ΕΠΒ και που αφορά την πρόσβαση στις φυλακές εξωτερικών ανεξάρτητων οργάνων, όπως ο ΣτΠ.

β. Παρατηρήσεις της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (ΕκΒ) του ΟΗΕ

Η ΕκΒ είναι το όργανο ελέγχου των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει τα συμβαλλόμενα κράτη στην *Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας* που υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1984, τέθηκε σε ισχύ το 1987 και κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1782/1988. Η Ελλάδα έχει υποβάλει, μέχρι σήμερα, τέσσερις εκθέσεις σε εφαρμογή της σχετικής συμβατικής υποχρέωσής της: το 1990, το 1993, το 1999, και το 2002. Η ΕκΒ εξέτασε την τέταρτη υποβληθείσα περιοδική έκθεση της Ελλάδας[46] τον Νοέμβριο του 2004, και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους δημοσιοποίησε τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της[47]. Τα *κυριότερα θετικά σημεία* ήταν : το γενικά επαρκές νομικό οπλοστάσιο, ο νέος ΣωφρΚ, ο νέος μεταναστευτικός νόμος, ο νέος νόμος κατά της εμπορίας ανθρώπων, η κύρωση του καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου,

[46] CAT/C/61/Add.1, 16 February 2004.
[47] CAT/C/CR/33/2, 10 December 2004.

η δημιουργία του θεσμού του Συνηγόρου του Παιδιού, η δημοσιοποίηση των εκθέσεων της ΕΠΒ και των ελληνικών απαντήσεων, η άρση των περιοριστικών ποσοστώσεων για την εισαγωγή γυναικών στην αστυνομία, και η συμβολή της Ελλάδας στο εθελοντικό Ταμείο του ΟΗΕ για τα θύματα βασανιστηρίων. Αντίθετα, τα *κυριότερα σημεία ανησυχίας* ήταν: το χάσμα μεταξύ νομοθεσίας και πράξης, η ανυπαρξία συγκεκριμένων πληροφοριών, μετρήσεων και αξιολογήσεων της εφαρμογής της νομοθεσίας, οι διαδικασίες απέλασης, το πολύ μικρό ποσοστό παροχής ασύλου, η ανεπαρκής εκπαίδευση των σωφρονιστικών υπαλλήλων, η αδικαιολόγητη και συχνά υπερβολική χρήση βίας από τα αστυνομικά όργανα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους -ιδιαίτερα απέναντι σε αλλοδαπούς και ευάλωτες ομάδες πληθυσμού-, ο υπερπληθυσμός των φυλακών και οι κακές συνθήκες κράτησης, η άρνηση πρόσβασης σε χώρους κράτησης και φυλακές σε ανεξάρτητα όργανα εποπτείας και, πάνω απ' όλα, η ανεπαρκής διερεύνηση καταγγελιών για βασανιστήρια και κακομεταχείριση, η διαπιστωθείσα απροθυμία των εισαγγελέων να διατάξουν ποινική δίωξη σύμφωνα με το άρθ. 137ΠΚ, και τα ανεπαρκή διαθέσιμα μέτρα επανόρθωσης, αποζημίωσης και αποκατάστασης των θυμάτων. Τέλος, οι κυριότερες συστάσεις της επιτροπής αφορούσαν : την επαρκή διερεύνηση και τιμωρία υποθέσεων βασανιστηρίων (αναγνωρίζοντας, ωστόσο, την ανεξαρτησία της δικαστικής λειτουργίας), την βελτίωση των συνθηκών στις φυλακές και τους άλλους χώρους κράτησης, την επικύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στην Σύμβαση, και την κατάθεση στην επόμενη έκθεση (5η και 6η περιοδική, 4/11/2009) λεπτομερών στοιχείων αναφορικά με καταγγελίες για βασανιστήρια και κακομεταχείριση, την διερεύνηση και εκδίκασή τους, και την επιβολή ποινών και πειθαρχικών μέτρων στους δράστες/όργανα διωκτικών και σωφρονιστικών αρχών[48].

γ. Παρατηρήσεις του Αρμοστή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Ο Αρμοστής του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχει επισκεφτεί την Ελλάδα αρκετές φορές, και έχει συντάξει δύο εκθέσεις για την κατάσταση των δικαιωμάτων: την πρώτη, μετά την επίσκεψη του Ιουνίου του 2002[49], και την δεύτερη μετά την επίσκεψη στελεχών του

[48] Σημειώνεται πως τον Μάρτιο του 2006, η Επιτροπή εξέτασε τις απαντήσεις της ελληνικής κυβέρνησης σε σειρά θεμάτων (για την αστυνομία) για τα οποία της είχε ζητηθεί να δώσει περαιτέρω διευκρινίσεις μέσα σε ένα χρόνο (Δεκ.2005). Με μικρή καθυστέρηση, η Ελλάδα ανταποκρίθηκε στο ζητούμενο.
[49] CommDH(2002)5, Strasbourg 17 July 2002.

γραφείου του τον Νοέμβριο του 2005[50]. Και τις δύο φορές, είχε συνάντηση εργασίας με την ΕΕΔΑ. Στην πρώτη έκθεση ο Αρμοστής έδωσε έμφαση στο πρόβλημα του υπερπληθυσμού και των κακών συνθηκών κράτησης των φυλακών, τις καταγγελίες για υπερβολική χρήση βίας από αστυνομικά όργανα, και την απαράδεκτη κατάσταση των χώρων κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών. Στην δεύτερη έκθεσή του, ο Αρμοστής υπογραμμίζει το γεγονός, ότι παρά τις διαβεβαιώσεις που είχε λάβει κατά την προηγούμενη επίσκεψή του, το πρόγραμμα κατασκευής νέων φυλακών έχει καθυστερήσει πολύ, ενώ ο υπερπληθυσμός είναι ακόμα πιο αυξημένος. Σημειώνεται ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες ενημέρωσαν τον Αρμοστή για την αρχή της εφαρμογής εναλλακτικών ποινών, την αποποινικοποίηση ορισμένων αδικημάτων (οφειλές σε ΙΚΑ και ΝΠΔΔ), την κατασκευή αρκετών νέων φυλακών, και την νέα αρμοδιότητα στον επόπτη-εισαγγελέα της κάθε φυλακής να ασκεί έλεγχο των συνθηκών κράτησης, μαζί με το Σώμα Επιθεώρησης. Στις συστάσεις του, ο Αρμοστής επιμένει πολύ στην ολοκλήρωση του προγράμματος κατασκευής νέων φυλακών.

δ. ΕΔΔΑ & Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει εκδώσει σειρά καταδικαστικών για την Ελλάδα αποφάσεων που αφορούν κακομεταχείριση (παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης) ή/και παραβιάσεις άλλων δικαιωμάτων κρατουμένων είτε από σωφρονιστικές, είτε από αστυνομικές αρχές[51]. Ειδικότερα στην υπόθεση *Peers v. Greece* (βλ. υποσ. 50), όπου το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 3 και 8 της Σύμβασης, αναφέρονται λεπτομερώς οι διαπιστώσεις της ΕΠΒ που περιλαμβάνονται στην έκθεση για την επίσκεψή της στην χώρα τον Μάρτιο του 1993. Οι διαπιστώσεις αυτές συμπίπτουν πλήρως με τις καταγγελίες του προσφεύγοντος για τις επικρατούσες συνθήκες διαβίωσης στον ψυχιατρικό νοσοκομείο, την μονάδα απομόνωσης της πτέρυγας Δ' και την πτέρυγα Α΄ των φυλακών Κορυδαλλού.

Παράλληλα, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε στις 7/4/2005 την ResDH(2005)[52] σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα μέσω της εξέτασης των υποθέσεων Dougoz & Peers, με

[50] CommDH(2006)13, Strasbourg 29 March 2006.

[51] *Dougoz v. Greece*, ECHR no. 40907/98, 06/03/2001. *Peers v. Greece*, ECHR no. 28524/95, 19/4/2001. *Kaja v. Greece*, ECHR no. 32927/03 (27/10/2006). *Serifis v. Greece*, ECHR 27695/03 (02/11/2006). *Bekos & Koutropoulos v. Greece*, ECHR 15250/02 (13/3/2006). *Zelilof v. Greece*, ECHR 17060/03 (24/5/2007). *Alsayed v. Greece* ECHR 25771/03 (18/1/2007).

[52] http://www.coe.int/T/E/Com/press/News/2005/20050408_res_grece.asp

την οποία καλεί το Υπ. Δημ. Τάξης και το Υπ. Δικαιοσύνης να εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε να ευθυγραμμιστούν οι συνθήκες κράτησης με τις επιταγές της Σύμβασης και με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ. Όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης – και όχι ειδικά την Ελλάδα –, αφορά η πολύ πρόσφατη Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών CM/Rec(2008)2, η οποία περιέχει πρακτικές οδηγίες για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των κρατών-μελών στην εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ. Χρήσιμο να αναφερθεί είναι ακόμη, η σύσταση Rec(2004)6 της Επιτροπής Υπουργών για την βελτίωση των εσωτερικών ένδικων μέσων.

Ε. Ειδικότερα ζητήματα:

α. Κρατούμενοι εξαρτημένοι από ουσίες

Στην Ελλάδα η ποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών[53] ξεκινά ήδη από το 1919[54]. Ετιμωρείτο τότε, όχι μια συγκεκριμένη πράξη, αλλά ένας αφηρημένος αντικοινωνικός τύπος ατόμου (ο «χασισοπότης»). Έως το 1954 ο νομοθέτης αντιμετώπιζε τον χρήστη ως άνθρωπο του υποκόσμου, επικίνδυνο για το κοινωνικό σύνολο και ύποπτο για την τέλεση διαφόρων εγκληματικών πράξεων. Με το Ν. 3084/1954 εκφράστηκε έμμεσα η αντίληψη ότι ο χρήστης είναι ασθενής και όχι κοινός εγκληματίας, και θεσπίστηκε αντί ποινής ο εγκλεισμός του σε ειδικό Κατάστημα[55]. Γενική μεταρρύθμιση της νομοθεσίας των ναρκωτικών έγινε με τον Ν. 1729/1987, όπου εισήχθη ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ δραστών διακίνησης και χρήσης ναρκωτικών σε εξαρτημένους και μη, προβλέποντας για τους πρώτους μειωμένα πλαίσια ποινών και ειδική θεραπευτική μεταχείριση *πρό* της εκτίσεως ποινής σε κατάστημα κράτησης. Αποφεύχθηκε, μάλιστα ο αρνητικά φορτισμένος και κοινωνικά στιγματιστικός όρος «τοξικομανής», και προτιμήθηκε ο όρος «χρήστες ναρκωτικών ουσιών», ενώ σήμερα πλέον τείνει να καθιερωθεί ο ακόμα πιο ουδέτερος όρος «εξαρτημένος».

Με τον πρόσφατο «Κώδικα Νόμων για τα Ναρκωτικά»[56], κωδικοποιήθηκε όλη η νομοθεσία περί ναρκωτικών[57], ενώ με τον Ν. 1990/1991 κυρώθηκε

[53] Βλ. σχετικά, την μελέτη του Ι. Δομάζου «Ποινικό σύστημα και ναρκωτικά», σε www.lawnet.gr

[54] Άρθρο 5 του Ν. 1681/1919, «Περί αλητείας και επαιτείας».

[55] Για όλο το ιστορικό της παλινωδίας και της αμηχανίας, στην αντιμετώπιση από τον νομοθέτη, της χρήσης ναρκωτικών, βλ. το πόνημα της Αφροδίτης Κουκουτσάκη: «Χρήση ναρκωτικών, Ομοφυλοφιλία, συμπεριφορές μη συμμόρφωσης μεταξύ ποινικού και ιατρικού ελέγχου», εκδ. Κριτική, 2002.

[56] Ν. 3459/2006, ΦΕΚ Α' 103/25.5.2006.

[57] Για μια εμπεριστατωμένη παρουσίαση και μελέτη όλης της νομοθεσίας περί

η Σύμβαση του ΟΗΕ «κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών». Η ενσωμάτωση της απόφασης-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 25.10.2004, η οποία θεσπίζει ελάχιστες διατάξεις σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, εκκρεμεί (η προθεσμία ενσωμάτωσης έχει παρέλθει). Η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο επικεντρώνεται στα σοβαρότερα αδικήματα και εξαιρεί ορισμένους τύπους συμπεριφοράς όσον αφορά την προσωπική κατανάλωση.

Η ποινική αντιμετώπιση των πράξεων διακίνησης από χρήστες ναρκωτικών ουσιών, μεταβλήθηκε αρκετές φορές. Άλλοτε αντιμετωπίστηκε πλημμελληματικά, και άλλοτε κακουργηματικά[58]. Η δε θεραπευτική μεταχείριση του εξαρτημένου εγκληματία παλινωδεί μεταξύ της πρόσληψης της εξάρτησης ως μιας ιδιότυπης «ασθένειας» περισσότερο ηθικού παρά βιολογικού χαρακτήρα -με συνέπεια η πολιτεία να μην παρέχει τους πόρους που παρέχονται για άλλες παθήσεις-, και μιας «μικτής» αντιμετώπισης του δράστη/εξαρτημένου ως «θύμα» (που ως τέτοιο, του παρέχεται συνδρομή) και ως «θύτη» (για τις αδικηματικές ενέργειες του οποίου η πολιτεία αξιώνει τον ποινικό κολασμό)[59].

Με χονδρικούς υπολογισμούς, τα 2/3 των κρατουμένων, δηλαδή πάνω από 7.000 άτομα βρίσκονται εκεί λόγω της σχέσης τους με τις ναρκωτικές ουσίες, μετατρέποντας έτσι τις φυλακές σε ένα ιδιότυπο «τόπο φύλαξης» εξαρτημένων ατόμων. Όλες, δε, οι πηγές συμφωνούν στο ότι ο αριθμός των θανάτων, μέσα στις φυλακές, από αιτίες που συναρτώνται με την χρήση ναρκωτικών, έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια.

Κύριος φορέας για την ψυχική και σωματική απεξάρτηση των εξαρτημένων στην Ελλάδα είναι το ΚΕ.Θ.Ε.Α[60] (Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων). Το ΚΕ.Θ.Ε.Α εφαρμόζει πρόγραμμα συμβουλευτικής υποστήρι-

---

ναρκωτικών, βλ. Ι. Φαρσεδάκη-Λ. Κοτσαλή: «Ναρκωτικά», Νομική Βιβλιοθήκη-Σειρά: Ελληνική Νομοθεσία, 2006.

[58] Βλ. Ι. Φαρσεδάκη-Γ. Συλίκου: «Ναρκωτικά: Νομική και εγκληματολογική διάσταση στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Θεωρία, νομολογία, υποδείγματα». Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σ. 182.

[59] Γενικότερα, για τους προβληματισμούς γύρω από την επιλεκτικότητα της (κρατικής ή κοινωνικής) καταστολής των ναρκωτικών, και όχι μόνο, βλ. το έργο του Ν. Παρασκευόπουλου, ενδεικτικά: Ν. Παρασκευόπουλος, Κ. Κοσμάτος, «Ναρκωτικά», Σάκκουλας, 2007.

[60] Άρθ.26 Ν.1729/1987 όπως ισχύει. Βλ. και την ιστοσελίδα του Κέντρου: www.kethea.gr

ξης σε επτά σωφρονιστικά καταστήματα σήμερα -και έχουν προγραμματιστεί άλλα επτά-, ενώ ο αριθμός των εισαγομένων στο Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων του Ελαιώνα Θηβών – που λειτουργεί από το 2002 –, παραμένει σε χαμηλά επίπεδα.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΤΕΠΝ (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά, το οποίο, σημειωτέον, έπαψε να λειτουργεί από τις αρχές του 2008, λόγω έλλειψης πόρων), στα σωφρονιστικά καταστήματα οι υπηρεσίες υγείας όλων των τύπων –συμπεριλαμβανομένων και αυτών για τα ναρκωτικά- είναι υποτυπώδεις, παρά την γενική αρχή σύμφωνα με την οποία οι κρατούμενοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στην ίδια υγειονομική περίθαλψη που είναι διαθέσιμη στην ευρύτερη κοινότητα.

Δεν είναι εφικτό να γίνει στα πλαίσια αυτής της εισήγησης ανάλυση σύνθετων ζητημάτων όπως τα αίτια ή οι μέθοδοι ελέγχου της έντονα φορτισμένης -όσο και ανεπιθύμητης κοινωνικά- χρήσης ναρκωτικών, που από μόνα τους θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικών μονογραφιών. Ωστόσο, η χρήση ναρκωτικών είναι ένα ενδεικτικό παράδειγμα «κοινωνικής κατασκευής της παρέκκλισης», ενώ οι εναλλαγές από τον ποινικό στον ιατρικό έλεγχο και τ' ανάπαλιν, μαρτυρούν τόσο την δυσκολία προσδιορισμού της στάσης της κοινωνίας απέναντι στο φαινόμενο, όσο και την ικανότητα της εξουσίας –μέσω του περιεχομένου που αυτή δίνει στις ποινικά κολάσιμες συμπεριφορές – να προσδιορίζει τις «επικίνδυνες τάξεις» και τα στερεότυπα για αυτές, αντιδιαστέλλοντάς τες με την «νομιμότητα» και την «ομαλότητα».

Σε σχέση με το υπό εξέταση θέμα, είναι ασφαλής η διατύπωση πως η ποινική καταστολή δεν έχει καταφέρει να ελέγξει το πρόβλημα των ναρκωτικών. Αντίθετα, μπορεί να υποστηριχθεί ότι αφενός συντελεί στην αναπαραγωγή των βασικών του εκφάνσεων (εγκληματικότητα, παράνομο κύκλωμα, κλπ), και αφετέρου, η εμπλοκή του χρήστη στον ποινικό μηχανισμό δημιουργεί τις συνθήκες για την συνέχιση και όχι την διακοπή της χρήσης. Οι μη μαχητές αυτές διαπιστώσεις, μας επιβάλλουν να προσεγγίσουμε το θέμα της μεταχείρισης των εξαρτημένων, τόσο από τον νόμο όσο και μέσα στην φυλακή, με νηφάλιο και τολμηρό τρόπο.

Μια τέτοια φιλοσοφία, βαδίζει προς την κατεύθυνση μιάς «απο-ιδρυματοποίησης» για τους εξαρτημένους[61] και της υιοθέτησης υπηρεσιών

[61] Βλ. σχετικά, Βασιλική Ιωαννίδη: «Η πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας στην Ελλάδα. Το τέλος τής ιδρυματοποίησης: Μία άλλη πρόταση με προσανατολισμό την προαγωγή τής υγείας των ανήλικων παραβατών», ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, 2004, τχ. 137, σελ. 91-100.

ανοικτής παιδαγωγικής και θεραπευτικής φροντίδας που παρέχουν την δυνατότητα ανασυγκρότησης της προσωπικότητας για να επιτευχθεί η απεξάρτηση.

β. Υπό απέλαση αλλοδαποί

Ανάμεσα στο μεγάλο ποσοστό των αλλοδαπών κρατουμένων, βρίσκονται και αλλοδαποί σε βάρος των οποίων έχουν εκδοθεί αποφάσεις δικαστικής απέλασης[62]. Το άρθ. 2 παρ. 3. του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης Τύπου Α & Β, ορίζει τους «παραμένοντες» (sic) στην φυλακή, ως τους υπό απέλαση αλλοδαπούς που παραμένουν κρατούμενοι «μετά την αποφυλάκιση τους έως την δικαστική απέλασή τους ή την χορήγηση άδειας παραμονής στην χώρα λόγω ανέφικτης απέλασης».

Η απέλαση, στο μεν ποινικό δίκαιο (αρθρο 74) νοείται ως παρεπόμενη ποινή ή μέτρο ασφαλείας που επιβάλλεται από δικαστήριο (δικαστική απέλαση) ως αντίδραση στην τέλεση ποινικού αδικήματος, ενώ ως διοικητικό μέτρο (διοικητική απέλαση) επιβάλλεται από την Διοίκηση με στόχο την προστασία του κοινωνικού συνόλου. Υπενθυμίζεται ότι η ΕΕΔΑ, στην έκθεσή της περί συνθηκών κράτησης του 2001, είχε ασχοληθεί διεξοδικά με το «ειδικό ζήτημα της μακρόχρονης κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών στην Ελλάδα δυνάμει δικαστικής ή διοικητικής απόφασης»[63]. Είχε, τότε, τονιστεί ότι, σύμφωνα με γνωμοδοτήσεις των Εισαγγελέων Εφετών Πειραιά και Αρείου Πάγου, σε περίπτωση που η δικαστική απέλαση δεν είναι εφικτή, μετά την έκτιση της ποινής η κράτηση πρέπει να γίνεται σε ειδικά καταστήματα κράτησης κατά την πρόβλεψη του άρθρο 74 παρ. 4 ΠΚ, και όχι στα αστυνομικά τμήματα, ενώ ήδη από τότε ο ΣτΠ είχε επισημάνει την ανάγκη τροποποίησης του ανωτέρω άρθρου, ώστε να προβλέπεται εύλογο χρονικό όριο κράτησης, πέραν του οποίου αυτή θα αντικαθίσταται με περιοριστικούς όρους, κατά την κρίση του οικείου Συμβουλίου Πλημμελειοδικών.

Διαπιστώνουμε, έτσι, μια ανασύνθεση της ποινικής αντιμετώπισης των μεταναστών, που, εκτός από το ότι τροφοδοτεί την αγορά ανειδίκευτης και προσωρινής εργασίας, δημιουργεί και ένα νέο είδος φυλάκισης

[62] Για το κρίσιμο αυτό ζήτημα της μεταχείρισης των κρατουμένων αλλοδαπών από την αστυνομία, βλ. Πόρισμα του ΣτΠ (Κ. Στεφανάκη/Ε. Φυτράκης) του Σεπτ.2006: «Διαδοχικές Απελάσεις Αλλοδαπών». Η Αρχή καταδικάζει την πρακτική έκδοσης νέων αποφάσεων απέλασης (παρατείνοντας έτσι την κράτηση αλλοδαπών, πέραν του προβλεπόμενου τριμήνου, ενώ παραμένει ακόμα σε ισχύ ανέφικτη παλιότερη απόφαση σε βάρος του ίδιου αλλοδαπού.

[63] Βλ. ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2001*, (εισηγητές: Λ-Α.Σισιλιάνος, Γ. Κτιστάκις, Ν. Σιταρόπουλος).

για λόγους κοινωνικού διαχωρισμού ή για κάποιους ιδιότυπους λόγους «ασφαλείας», που έχουν σαν στόχο να διατηρεί κάποιες πληθυσμιακές ομάδες εκτός κοινωνικού σώματος[64].

Όπως και για τους εξαρτημένους κρατούμενους, η διαπίστωση των παραλογισμών του συστήματος, μάλλον θα πρέπει να μας ωθεί στο να οργανώσουμε την πολιτική μας για να τα αντιμετωπίσουμε, και όχι απλώς να τα αφορίζουμε.

ΣΤ. Γενικοί προβληματισμοί σχετικά με τον εγκλεισμό και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Τα προβλήματα του σωφρονισμού υπήρξαν ανέκαθεν σύνθετα και δυσεπίλυτα και δεν απασχολούν, βέβαια, κατ' αποκλειστικότητα την Ελλάδα, ενώ καμία οργανωμένη κοινωνία μέχρι σήμερα δεν μπορεί να ισχυριστεί με πειστικότητα ότι τα αντιμετώπισε συνολικά με επιτυχία. «Η φυλακή...είναι μια ιστορία αίματος και πόνου», κατά τον Ι. Μανωλεδάκη, και «εκεί θα ζουν αναγκαστικά, όσο χρειάζεται, οι 'κακοί', οι 'άλλοι', για να μπορούν να ζουν ήσυχα 'οι καλοί', 'εμείς'»[65]. Δεν θίγει, αντίθετα, επιδεινώνει και εκτραχύνει τις κοινωνικές συνθήκες που δημιουργούν όλες τις εκφάνσεις του εγκληματικού φαινομένου. Επιπλέον, αποτελεί σήμερα τόπο που συμμετέχει στην διαχείριση και άλλων προβληματικών κοινωνικών φαινομένων -πέραν της εγκληματικότητας αυτής καθαυτής-, όπως για παράδειγμα η παράνομη μετανάστευση, η ανεργία, τα ναρκωτικά, ο κοινωνικός αποκλεισμός, οι δυσλειτουργίες της απονομής δικαιοσύνης, κλπ.

Το γεγονός ότι ο συνήθης σωφρονιστικός πληθυσμός στρατολογείται κατά κανόνα, από τα πιο περιθωριοποιημένα στρώματα και τους πιο υποβαθμισμένους τομείς της αγοράς εργασίας αποτελεί παγκόσμιο και σταθερό ιστορικό δεδομένο. Όμως αυτό συμβαίνει όχι υποχρεωτικά επειδή αυτές οι ομάδες πληθυσμού εγκληματούν περισσότερο, αλλά επειδή αυτές είναι πιο ευάλωτες και ανοχύρωτες, αποτελώντας έτσι ευκολότερο στόχο για τους κατασταλτικούς μηχανισμούς.

Ο βαθμός συμβατότητας του εγκλεισμού με την απόλαυση ατομικών δικαιωμάτων έχει αποτελέσει κατ'εξοχήν πεδίο στοχασμού για τους θεω-

[64] Για έναν βαθύ, όσο και μαχητικό, προβληματισμό σχετικά με την «ποινικοποίηση της αθλιότητας», βλ. Loic Wacquant, «Les prisons de la misθre », Raisons d'agir, Paris, 1999.

[65] Από τον πρόλογο του ιδίου, στο εξαίρετο συλλογικό έργο «Εικόνες Φυλακής», σε επιμέλεια Αφρ. Κουκουτσάκη, εκδ. Πατάκη 2006.

ρητικούς του συνταγματικού[66] και ποινικού, κυρίως, κλάδου της νομικής επιστήμης[67]. Πάντως αυτοί που γνωρίζουν την φυλακή «από μέσα», είτε λόγω επαγγέλματος, είτε άμεσου ή έμμεσου βιώματος, μοιάζει να συμφωνούν στο ότι η φυλακή δεν νοείται χωρίς την προσβολή σειράς δικαιωμάτων, αφού αυτή είναι η ουσία της, και ας επιμένει να τα παρουσιάζει αλλιώς η σωφρονιστική νομοθεσία[68]. Παράγει από την φύση της εντάσεις ρέπει προς το να στερεί, αντί προς το να παρέχει, και η έννοια της άνωθεν επιβεβλημένης πειθαρχίας είναι συστατικό της στοιχείο[69]. Καθώς, δε, είναι ένας χώρος σε σχέση συνέχειας με την κοινωνία, εφόσον η κοινωνία πάσχει, και η φυλακή θα πάσχει.

Η έξω κοινωνία αρέσκεται να πιστεύει πως στην φυλακή σταθμίζονται τα δικαιώματα που αίρονται έναντι των δικαιωμάτων που απειλούνται, αν ο δράστης δεν μπει στην φυλακή. Έτσι, η ύπαρξη της φυλακής μοιάζει «ανακουφιστική»: εκεί μπορούμε να στείλουμε όχι μόνο όλους αυτούς που μας απειλούν, αλλά και τους ανθρώπους που δεν ξέρουμε τι να κάνουμε *για αυτούς* ή *με αυτούς*, είτε αυτοί είναι οικονομικοί μετανάστες για παράδειγμα, είτε ομάδες πολιτικά ή κοινωνικά «διαφωνούντων» που παράγουν οι διαδικασίες παγκοσμιοποίησης. Τις στάσεις αυτές επιτείνει και ανατροφοδοτεί η αμερικανική πολιτική της «μηδενικής ανοχής», με κίνδυνο έτσι, την εγκαθίδρυση ενός ποινικού δικαίου του «δράστη», και όχι της «πράξης», που δυναμιτίζει όλο το υπάρχον οικοδόμημα των δικαιωμάτων και των αρχών του κράτους δικαίου.

---

[66] Βλ. την θέση του Αντ. Μανιτάκη –χαρακτηριστική μιάς παλιότερης -σε χρόνο-, αλλά πάντα επίκαιρης επιχειρηματολογίας για το εύρος των δικαιωμάτων που απολαύει ο κρατούμενος: «...Ο φυλακισμένος δεν παύει ούτε στιγμή να είναι πρόσωπο, φορέας αφηρημένης δυνατότητας αυτοκαθορισμού και αυτοδιάθεσης, προσωπικότητα με ηθική και κοινωνική διάσταση, φορέας ανθρώπινης αξίας και προσωπικής αξιοπρέπειας», Τα συνταγματικά δικαιώματα των φυλακισμένων, περ. Ο Πολίτης, τ.75, Ιαν.1987, σ. 55.

[67] Βλ. Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, «Στερητική της ελευθερίας ποινή και ανθρώπινα δικαιώματα», στο «Αντεγκληματική πολιτική και δικαιώματα του ανθρώπου», εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1997. Επίσης: Διεθνής Εταιρεία Εγκληματολογίας-ΙΜΔΑ (επιμ. Λ-Α. Σισιλιάνος), «Η στέρηση της ελευθερίας στα πλαίσια του ποινικού συστήματος από την άποψη των ΔτΑ», Νομική Βιβλιοθήκη,1991.

[68] Βλ. τους στοχασμούς, για το θέμα, του Ν. Κουλούρη : «Τα δικαιώματα των κρατουμένων: ήχοι σιωπής στην πολυσύχναστη ερημιά», στον επετειακό τόμο για τα 50 χρόνια της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου «Τα δικαιώματα στην Ελλάδα 1953-2003. Από το τέλος του εμφυλίου στο τέλος της μεταπολίτευσης», (επιμ. Μ. Τσαπόγα-Δ. Χριστόπουλου), εκδ. Καστανιώτης, 2004, σ. 410.

[69] Για την ιστορία του θεσμού της φυλακής, βλ. M. Foucault: «Επιτήρηση και Τιμωρία: η γέννηση της φυλακής», εκδ. Ράππα, 1989.

Αυτές οι νέες αντιλήψεις και πολιτικές για την ασφάλεια που προωθούνται, αντιλαμβάνονται την εγκληματικότητα σαν παθολογία συγκεκριμένων ατόμων και ομάδων που θέτουν σε διακινδύνευση το κοινωνικοπολιτικό status quo και που πρέπει να αδρανοποιηθούν, να απομακρυνθούν από την «θέα» και από τον «χώρο»[70]. Οπότε, αν αυτοί βρεθούν στην φυλακή, η κοινή γνώμη είναι έτοιμη να δεχτεί πως οι κακές συνθήκες διαβίωσής τους εκεί και η παραβίαση των δικαιωμάτων τους είναι, αν όχι θεμιτές, πάντως ανεκτές[71]. Η αντίληψη όμως της κοινωνίας για τους φυλακισμένους, επηρεάζει με την σειρά της την πολιτική βούληση για παρέμβαση στο σωφρονιστικό σύστημα, και έτσι δημιουργείται ακόμα ένας φαύλος και αντιπαραγωγικός κύκλος.

Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, τα δικαιώματα απαξιώνονται, ευνοείται η αδράνεια, και διαμορφώνονται οι συνθήκες για την άνθηση ενός φοβικού εγωισμού, μέσα στον οποίο αναπτύσσεται μια δυσανεξία απέναντι σε ο,τιδήποτε συλλογικό και μια άρνηση του μεριδίου ευθύνης που αναλογεί στον καθέναν από μας για τα δεινά που μας περιβάλλουν. *Εμείς* είμαστε οι «παθόντες», και ως τέτοιοι, πρέπει, και έχουμε δικαίωμα να προφυλαχθούμε. Οι ασθενέστερες τάξεις ωθούνται και εθίζονται στο να αναζητούν τον εχθρό στους κόλπους τους, ενώ συσπειρώνονται απέναντι στον «διαφορετικό», χωρίς να ενδιαφέρονται για την πραγματική ταυτότητα των ατόμων: αφού εμπλέκονται στο ποινικό σύστημα, στιγματίζονται ως εγκληματίες, και μαζί τους στιγματίζονται, ως δυνάμει εγκληματικές, και οι ομάδες από τις οποίες προέρχονται.

Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα ευρείας συναίνεσης απέναντι στις πολιτικές ενίσχυσης της καταστολής, η διατύπωση γενικότερου κοινωνικού αιτήματος μείωσης του σωφρονιστικού πληθυσμού μέσα από μέτρα που συρρικνώνουν την ίδια την ποινική παρέμβαση, είναι μάλλον δύσκολη. Ωστόσο, η σημερινή αθλιότητα των φυλακών, από την σκοπιά της ΕΕΔΑ, δεν αποτελεί ούτε ακλόνητη πραγματικότητα, ούτε ακαταγώνιστη μοίρα. Από το «τίποτα δεν γίνεται» (nothing works)[72] του 70', υπάρχουν σήμερα τρόποι να θεωρήσουμε πως «κάτι μπορεί να γίνει» (something works).

---

[70] Βλ. Rigakos G., Hadden R., "Crime, capitalism and the risk society: towards the same old modernity?, in Theoretical Criminology 2001, pp. 61-84.

[71] Βλ. πρακτικά διεθνούς συνεδρίου "Preventing torture in places of detention through systems of regular visits", Κοπεγχάγη 25-27 Μαΐου 2005, www.rct.dk

[72] Η φράση "nothing works", αποτελεί το καταληκτικό συμπέρασμα ερευνητικής εργασίας (1974) του Αμερικανού εγκληματολόγου Robert Martinson, ο οποίος διεξήγαγε επί 22 χρόνια έρευνα που του είχε ανατεθεί από την Πολιτεία της Ν. Υόρκης, για την αποτελεσματικότητα των διάφορων προγραμμάτων σωφρονισμού και επανένταξης σε 23 φυλακές. Έκτοτε χρησιμοποιείται, άλλοτε με σαρκασμό, και άλλοτε με απογοήτευση από διάφορους ερευνητές των κοινωνικών/ανθρωπιστικών επιστημών.

Υπό αυτό ακριβώς το πρίσμα, καταθέτει η Επιτροπή τις προτάσεις της στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, υπενθυμίζοντας, ταυτόχρονα, το αυτονόητο: πως η καλύτερη σωφρονιστική πολιτική είναι εκείνη που σκύβει πάνω από τις αιτίες της εγκληματικότητας. Και πως, ανάμεσα σε άλλους δείκτες, η αντεγκληματική και σωφρονιστική πολιτική μίας χώρας συν-καθορίζει το πολιτισμικό, δημοκρατικό και δικαϊκό της επίπεδο. Τέλος, στοχεύοντας στο να «φτιάξουμε» την φυλακή, το «μέσα», δεν θα πρέπει να ξεχνάμε το ηθικοπολιτικό μας πρόβλημα του «έξω», που απομένει να λυθεί. Γιατί μοιάζει οξύμωρο να ζητάμε από την φυλακή να εκπληρώσει «μέσα», όλα αυτά που η «έξω» κοινωνία αδυνατεί ή δεν θέλει να εκπληρώσει, και που παραβιάζει συλλήβδην -και- εκτός φυλακής.

Ζ. Προτάσεις της ΕΕΔΑ προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης

Με βάση όλα τα στοιχεία της παραπάνω εισήγησης, η ΕΕΔΑ, εκπληρώνοντας τον θεσμικό της ρόλο ως συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διατυπώνει μια σειρά από προτάσεις βελτίωσης του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας, σε θεσμικό και οργανωτικό επίπεδο. Επιπλέον, η ΕΕΔΑ θα διερευνήσει τις δυνατότητες εποικοδομητικής συνεργασίας με την πρόσφατα (28/2/2008) συγκροτηθείσα «*Διακομματική Επιτροπή της Βουλής για την εξέταση του Σωφρονιστικού Συστήματος της χώρας*»[73], που αποτελεί μια θετική εξέλιξη.

Ι) Προτάσεις άμεσης εφαρμογής και επείγοντος χαρακτήρα

1. Η ***άρση του αποκλεισμού των φυλακών από την εποπτεία και τον έλεγχο ανεξάρτητων θεσμικών φορέων*** αποτελεί όρο εκ των ουκ άνευ για την διασφάλιση τόσο της εύρυθμης λειτουργίας των σωφρονιστικών καταστημάτων σε όλα τα επίπεδα και στο σύνολό τους, όσο και της αποτελεσματικότητας και αξιοπιστίας του ελέγχου. Ειδικότερα ο Συνήγορος του Πολίτη θα πρέπει απρόσκοπτα να επιτελεί το έργο του στα σωφρονιστικά καταστήματα. Η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει το αίτημά της να

[73] Η 15μελής αυτή Επιτροπή, η οποία συγκροτήθηκε μετά από πρόταση του ΣΥ.ΡΙΖ.Α., είναι η δεύτερη του είδους της: η πρώτη διακομματική Επιτροπή για την μελέτη του σωφρονιστικού συστήματος είχε ολοκληρώσει την έρευνά της το 1994. Η έκθεση με τα πορίσματα και τις προτάσεις της αποτέλεσε την βάση για την μεταρρύθμιση του Σωφρ.Κ. του 1999, και γενικότερα, είναι ένα κείμενο αναφοράς για όλους αυτούς που ασχολούνται με το θέμα. Αξιοσημείωτο, δε, είναι, πως ο κορμός των -αρνητικών- διαπιστώσεων, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αυτούσιος για να αποδώσει και την σημερινή εικόνα του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας.

επιτραπεί ρητά και να ανακοινωθεί στα αρμόδια όργανα των φυλακών η ανεμπόδιστη είσοδός της σ' αυτά, για την εκπλήρωση και του δικού της ρόλου ως εποπτικού των δικαιωμάτων θεσμικού οργάνου.

2. Είναι επιτακτική η ανάγκη να αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται και αντιδρά το Υπουργείο στις **επαναλαμβανόμενες συστάσεις της ΕΠΒ** και των άλλων διεθνών οργάνων, αλλά και στις παρατηρήσεις της ίδιας της ΕΕΔΑ, πολλές εκ των οποίων έχουν διατυπωθεί ήδη από τις εκθέσεις της για τις συνθήκες κράτησης το 2001 και το 2002. Επιπλέον, όπου αυτό καθίσταται αναγκαίο από την φύση των ερωτημάτων που τίθενται από τα διεθνή όργανα, το Υπουργείο θα πρέπει να συντονίζει την απάντησή του με αυτήν των άλλων Υπουργείων ώστε να υπάρχει πλήρης και σαφής παρουσίαση της εικόνας της ελληνικής πραγματικότητας. Οι θεσμοί και τα όργανα αυτά δεν θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως περίπου «αντίπαλοι», η δε καχυποψία απέναντι στα ευρήματά τους, -η οποία και τροφοδοτεί την μη συμμόρφωση προς τις συστάσεις τους- πρέπει να σταματήσει. Η ελληνική πολιτεία, όπως και κάθε οργανισμός, δεν θα μπορέσει να επιλύσει κανένα πρόβλημα, αν πρώτα δεν το αναγνωρίσει στις σωστές του διαστάσεις. Όπως σημειώνεται με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο στην τελευταία έκθεση της ΕΠΒ, εάν αυτή προχωρήσει στην ενεργοποίηση της διαδικασίας *δημόσιας δήλωσης*, η Ελλάδα θα διασυρθεί διεθνώς, αφού θα συγκαταλεχθεί μαζί με την Τουρκία και την Ρωσία, κράτη που και τα δύο είναι γνωστά για τις αρνητικές τους επιδόσεις στα θέματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3. ***Σχετικά με το πεδίο των συνθηκών κράτησης στα σωφρονιστικά καταστήματα*** κεντρικό πρόβλημα της σωφρονιστικής πολιτικής συνιστά το γεγονός ότι σειρά διατάξεων μένουν ανενεργές κυρίως λόγω έλλειψης υποδομών, υλικών πόρων, στελέχωσης και σωστής διοικητικής οργάνωσης[74]. Η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει την σημασία και ***αναγκαιότητα της δημιουργίας όλων των δομών -εντός και εκτός φυλακής- που θα επιτρέψουν την πλήρη εφαρμογή του ΣωφρΚ*** (συμπεριλαμβανομένου και του διαχωρισμού όλων των κατηγοριών κρατουμένων που προβλέπει ο Κώδικας). Ειδικότερα, να ενισχυθεί η λειτουργία του θεσμού της κοινωφελούς εργασίας και των υπηρεσιών επιμελητών κοινωνικής αρωγής.

4. Η ΕΕΔΑ συνιστά προσεκτική, αλλά απροκατάληπτη ***εφαρμογή των ευεργετικών μέτρων που προβλέπονται από την νομοθεσία*** και εμπνέουν στον κρατούμενο την προσδοκία της ελευθερίας. Οι ***άδειες*** θα πρέ-

[74] Βλ. Ν. Κουράκη, «Ποινικές Διατάξεις που μένουν ανεφάρμοστες», Ποινικός Λόγος 2001, σελ. 2175-2179.

πει να χορηγούνται τηρώντας τις νόμιμες προϋποθέσεις, αιτιολογώντας εξατομικευμένα τις τυχόν απορριπτικές αποφάσεις -και όχι με την στερεοτυπική παράθεση της πρόβλεψης του νόμου-, και λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ειδικά χαρακτηριστικά κρατουμένων, όπως για παράδειγμα των αλλοδαπών (μη σταθερή διεύθυνση διαμονής, κλπ)[75]. Κατά την εξέταση αιτημάτων ***υφ' όρον απόλυσης*** από τα αρμόδια δικαστήρια απαιτείται αυτοπρόσωπη ακρόαση του αιτούντος, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της ισότητας των όπλων, δεδομένου ότι ο εισαγγελέας παρίσταται σε κάθε περίπτωση[76]. Επιπλέον, η σκοπιμότητα των ***πρόσθετων απαιτήσεων για την υφ' όρον απόλυση και τις άδειες κρατουμένων για ναρκωτικά*** -μεγαλύτερο μέρος εκτιθείσας ποινής (Ν. 2943/2001), σε σχέση με τους λοιπούς κρατούμενους θα πρέπει να επανεξεταστεί. Επίσης, επιβάλλεται να υπάρχει πλήρης διαφάνεια και κατά την ***επιλογή των εντασσομένων σε κάθε είδους προγράμματα***, εφόσον αυτά δεν επαρκούν για όλους τους ενδιαφερόμενους. Γενικότερα, ***όλοι οι θεσμοί διατήρησης της επικοινωνίας των κρατουμένων με το κοινωνικό περιβάλλον*** (άδειες, επισκεπτήριο, ενημέρωση, αλληλογραφία, κλπ) θα πρέπει να γίνονται απολύτως σεβαστά και να διευκολύνεται η εφαρμογή τους.

5. Με τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να γίνεται η ***διαχείριση των μεταγωγών*** των κρατουμένων. Τα αιτήματα θα πρέπει να εξετάζονται έγκαιρα, με διαφάνεια στη λήψη των αποφάσεων, αιτιολογημένη κρίση, κλπ. Η μεταφορά των κρατουμένων κατά την διάρκεια των μεταγωγών ή οποιωνδήποτε άλλων μετακινήσεων, θα πρέπει να γίνεται με την μεγαλύτερη δυνατή σπουδή για την προστασία της προσωπικής τους αξιοπρέπειας

6. Η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση και συνεχή ***εκπαίδευση όλου του προσωπικού*** που είναι υπεύθυνο για τη κράτηση προσώπων. Ειδικότερα, η διοίκηση των φυλακών θα πρέπει να επιμορφωθεί σε θέματα οργάνωσης προγραμμάτων, ενώ επιτόπιες έρευνες αναγκών στις φυλακές πρέπει να προηγούνται της κατάρτισης προγραμμάτων (επαγγελματικών κλπ). Οποιαδήποτε πρωτοβουλία ή/και παρέμβαση που αφορά τον κόσμο των φυλακών, θα πρέπει να γίνεται σε συντονισμό με τους επαγγελματίες και τις υπηρεσίες του πεδίου.

7. Το ***νοσοκομείο*** «Άγιος Παύλος» του Κορυδαλλού, όπως και το ***ψυχιατρείο*** κρατουμένων, επιβάλλεται να υπαχθούν στην αρμοδιότητα του Υπ. Υγείας, ώστε να ενταχθούν στο ΕΣΥ. Όλες οι φυλακές που βρίσκονται έξω από τον αστικό ιστό θα πρέπει να στελεχωθούν με ιατρικό και νοση-

[75] Βλ. σχετικά πορίσματα του ΣτΠ (13520/2004, 13522/2004, 13555/2004,1133/2005).
[76] Βλ. ενδεικτικά περί αυτού, Kampanis vs. Greece 17977/1991, 13/07/1995.

λευτικό προσωπικό, ώστε να παρέχεται τουλάχιστο πρωτοβάθμια φροντίδα και να αντιμετωπίζονται τα επείγοντα περιστατικά. Να ληφθούν όλα εκείνα τα μέτρα που διευκολύνουν την πρόσβαση των κρατουμένων στα δημόσια νοσοκομεία. Ως προς την ψυχιατρική περίθαλψη, να γίνονται τακτικές επισκέψεις ψυχιάτρου στις φυλακές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 27 παρ. 3 και 4 του ΣωφρΚ περί καταλόγου επισκεπτών ιατρών.

8. Η ΕΕΔΑ φρονεί πως είναι αναγκαία περαιτέρω ***επέκταση των προγραμμάτων του ΚΕΘΕΑ*** στις φυλακές, με βοηθητική στελέχωση από από-εξαρτημένους κρατούμενους. Επιπλέον, απαιτείται ***αυστηρός διαχωρισμός των τοξικομανών και ψυχικά πασχόντων κρατουμένων από τους υπόλοιπους***.

<u>ΙΙ) Συμπληρωματικές προτάσεις της ΕΕΔΑ στο πεδίο πρόληψης, αντεγκληματικής πολιτικής και μετασωφρονιστικής μέριμνας</u>

9. Αναγκαία κρίνεται η χάραξη μιας ολοκληρωμένης και γενναίας σωφρονιστικής πολιτικής, έπειτα από τεκμηριωμένη επιστημονική μελέτη όλων των προβλημάτων που θα δίνει ***έμφαση στην πρόληψη***. Προς αυτή την κατεύθυνση, η ΕΕΔΑ επαναδιατυπώνει την πρόταση για άμεση **επικύρωση του *Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων*,** κύριος στόχος του οποίου είναι η πρόληψη του φαινομένου των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης σε όλους τους χώρους κράτησης, μέσω της δημιουργίας ***εθνικών μηχανισμών πρόληψης***.

10. Οι καταγγελίες κρατουμένων για βασανιστήρια και κακομεταχείριση, θα πρέπει να διερευνώνται με την μεγαλύτερη δυνατή σπουδή και οι δράστες να τιμωρούνται συστηματικά και απαρέγκλιτα. Η ***ατιμωρησία*** των ενόχων είναι κομβικό σύμπτωμα που πρέπει να αντιμετωπισθεί σθεναρά.

11. Για την αποτελεσματικότερη διερεύνηση καταγγελιών κακομεταχείρισης, προτείνεται η υιοθέτηση του «***Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης***»[77], επίσημου εγχειριδίου του ΟΗΕ που αφορά την εξέταση και πιστοποίηση των επακόλουθων των βασανιστηρίων (torture sequelae), ενώ μπορεί, παράλληλα, να χρησιμοποιείται και κατά την διαδικασία εξέταση

[77] Manual on Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, UNHCHR 1999.

αιτήσεων χορήγησης ασύλου. Θα πρέπει να εκπαιδευτούν στην χρήση του Πρωτοκόλλου αυτού οι ιατροί, οι ιατροδικαστές και όλοι όσοι εμπλέκονται στην διερεύνηση σχετικών καταγγελιών.

12. Συνιστάται η ***κατά το δυνατόν μείωση της χρήσης της στερητικής της ελευθερίας ποινής.*** Η φυλάκιση να παραμείνει ως ποινή μόνο για τα σοβαρά αδικήματα και για τους υπότροπους εγκληματίες σοβαρών αδικημάτων. Το μέτρο της ***προσωρινής κράτησης*** θα πρέπει να εφαρμόζεται με την μεγαλύτερη δυνατή φειδώ. Επιπλέον, συνιστάται ***επαναπροσέγγιση των ισχυουσών ποινών***, απέναντι τουλάχιστον σε κάποιες κατηγορίες εγκλημάτων. Η Επιτροπή ζητά από την πολιτεία να καταβάλλει όλες τις προσπάθειες που απαιτούνται για την ***εφαρμογή όλης της υφιστάμενης νομοθεσίας περί εναλλακτικών μέτρων και ποινών***, που η χρήση τους θα συνέβαλλε στην μείωση του σωφρονιστικού πληθυσμού. Η ΕΕΔΑ σχεδιάζει, δε, να γνωμοδοτήσει πάνω στο Σ/Ν αναφορικά με το πλαίσιο εφαρμογής των εναλλακτικών τρόπων έκτισης ποινών (που, όπως μαθαίνουμε από την έκθεση του Υπ. Δικαιοσύνης στην ΕΕΔΑ για το 2007, βρίσκεται σε νομοπαρασκευαστική επιτροπή).

13. Ειδικότερα ***για τους ανηλίκους***, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που παραβιάζουν τους νόμους περί ναρκωτικών, ο εγκλεισμός θα πρέπει να γίνεται με εξαιρετική φειδώ και ως έσχατη κύρωση και μόνο για πράξεις βίας ή τελούμενες κατ' επάγγελμα, ή κατ' εξακολούθηση, ή καθ' υποτροπή, και όχι απλώς για συνήθη πλημμελήματα με περιστασιακό χαρακτήρα.[78]

14. Σε συνάρτηση με τις ανωτέρω παρατηρήσεις πρέπει να σημειώσουμε ότι η ***κατασκευή νέων φυλακών*** - και η βελτίωση των υπαρχουσών - είναι αναγκαία και ευπρόσδεκτη, αλλά ***θα πρέπει να συνοδεύεται από ουσιαστικά μέτρα για την μείωση του αριθμού αυτών που εισέρχονται σ' αυτές*** και να εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ορθολογικής αντιμετώπισης του εγκλήματος. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι το χτίσιμο νέων φυλακών ως μονομερής πρακτική, απλώς μεταθέτει σε μεταγενέστερο χρόνο τα προβλήματα του υπερπληθυσμού και των κακών συνθηκών διαβίωσης, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα και με τον βαθμό απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους κρατούμενους. Όσον αφορά τις νέες φυλακές, αυτές θα πρέπει να κατασκευάζονται, όσο αυτό

[78] Βλ. σχετικά Ν. Κουράκη : «Η νέα ελληνική νομοθεσία για τους παραβατικούς ανηλίκους», Ποινικός Λόγος 1/2006, βασισμένο σε εισήγηση του ιδίου που παρουσιάσθηκε την 15.5.2004 στη Θεσσαλονίκη σε συνέδριο προς τιμήν του Καθ. Ι. Μανωλεδάκη.

είναι εφικτό, μέσα ή κοντά στον αστικό ιστό, δεδομένου ότι η γειτνίαση είναι ευεργετική για τους κρατούμενους και αβλαβής για το κοινωνικό σύνολο. Χρήσιμη θα ήταν η μελέτη επέκτασης, για τις περιπτώσεις που αυτό είναι εφικτό, των αγροτικών φυλακών, που αποτελούν έναν εν πολλοίς επιτυχημένο θεσμό, όπως και η δημιουργία γυναικείων τμημάτων και σε άλλες φυλακές της χώρας, για διευκόλυνση της επικοινωνίας των γυναικών κρατουμένων με τις οικογένειές τους[79].

15. Η ανεπίτρεπτη, από θεσμική και ανθρωπιστική πλευρά η μακροχρόνια κράτηση -ποινικών και άλλων κρατουμένων- σε αστυνομικά κρατητήρια, για οποιοδήποτε λόγο που η διοίκηση μπορεί να επικαλείται[80], καθιστά επιτακτική την ανάγκη ***νομοθετικής ρύθμισης για το ανώτατο χρονικό διάστημα κράτησης των αλλοδαπών που κρατούνται προς εκτέλεση δικαστικής απέλασης***, σύμφωνα και με προηγούμενη πρόταση της ΕΕΔΑ και προηγούμενες γνωμοδοτήσεις του ΣτΠ.

16. Η οργάνωση, στελέχωση και αποτελεσματική λειτουργία του ΝΠΙΔ «ΕΠΑΝΟΔΟΣ»[81], πρέπει να υποστηριχθεί με κάθε τρόπο. Επιπλέον, κωλύματα πρόσληψης στο δημόσιο λόγω ποινικής καταδίκης, επαναχορήγησης αδειών οδήγησης σε απεξαρτημένα άτομα (υποθέσεις που έχει εξετάσει ο ΣτΠ), και γενικότερα ο,τιδήποτε δεν διευκολύνει την κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη των αποφυλακισμένων, πρέπει να αρθεί.

Αθήνα, 10 Απριλίου 2008

[79] Πλήθος συγκεκριμένων προτάσεων ειδικά για τις γυναίκες κρατούμενες διατυπώνονται στην εμπεριστατωμένη μελέτη των: Μαρία Μητροσύλη & Έμμυ Φρονίμου, «Οικογενειακή, κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη ειδικών ομάδων πληθυσμού. Η περίπτωση των γυναικών κρατουμένων», Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, ΕΚΚΕ, 2006. Μια δεύτερη μελέτη που άπτεται των ειδικών ζητημάτων σωφρονιστικής μέριμνας για τις γυναίκες κρατούμενες, είναι αυτή των Ι. Τσίγκανου, Μ. Τζωρτζοπούλου & Χ. Ζαραφωνίτου: «Φύλο και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες», ΕΚΚΕ/Πάντειο Πανεπιστήμιο/ΚΕΘΙ, 2001.

[80] Βλ. σχετικό πόρισμα του ΣτΠ (Ευτ. Φυτράκης): «Παραμονή ποινικών κρατουμένων σε αστυνομικά κρατητήρια»,11 Μαΐου 2007. Η μακρόχρονη παραμονή στα αστυνομικά κρατητήρια αποδίδεται στην άρνηση της Δικαστικής Φυλακής Θεσ/κης να παραλάβει κρατουμένους, επικαλούμενη λόγους πληρότητας της φυλακής.

[81] Συστάθηκε με το ΠΔ 300/2003 (ΦΕΚ Α΄.256), ενώ με την υπ' αριθμ. 121210/2007 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 456/29-10-2007, τ. Υ.Ε.Θ.Ο.Δ.Φ.& Ε.Δ.Τ) συγκροτήθηκε το ΔΣ, με πρόεδρο τον καθ. Ν. Κουράκη.

Β. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

Β. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

(κατά χρονολογική σειρά)

1. Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

α) Κοινοποιηθέν έγγραφο παρατηρήσεων της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης (Τμήμα Νομοπαρασκευαστικού Έργου) σχετικά με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ **επί της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης** (Ν. 3251/2004) (20.09.2007)

Η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου κοινοποίησε στην ΕΕΔΑ παρατηρήσεις, τις οποίες απηύθυνε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, σχετικά με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ επί της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης (Ν. 3251/2004, βλ. *Έκθεση ΕΕΔΑ* 2006, σελ. 161-181).

Ως προς την πρόταση **προσθήκης παραρτήματος** στο νόμο 3251/2004, στο οποίο να δίνονται με ακρίβεια οι ορισμοί, σύμφωνα με το ισχύον ποινικό δίκαιο, **των εγκλημάτων για τα οποία καταργείται**, με το άρθρο 10 § 2 του νόμου, **το διπλό αξιόποινο της πράξης** ως **προϋπόθεση έκδοσης-παράδοσης** προσώπου δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, σημειώθηκε ότι δεν αποτελεί προϋπόθεση ο έλεγχος του διττού αξιόποινου για τα αδικήματα του άρθρου 2 § 2 της Απόφασης Πλαίσιο του Συμβουλίου της 13.06.2002.

Ως προς την **προσθήκη στο άρθρο 11**, στους λόγους άρσης του αδίκου ως προϋπόθεσης μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, **των γενικών λόγων άρσης του αδίκου κατά τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα**, καθώς **και ορισμένων ειδικών λόγων του Ποινικού Κώδικα**, η Εισαγγελία παρατηρεί ότι αυτό προϋποθέτει διεξαγωγή δίκης στην Ελλάδα και καταστρατήγηση δικαιωμάτων του κράτους που ζητεί την έκδοση. Ως προς την **προσθήκη**, στο άρθρο 11, εδάφιο γ΄, **της πνευματικής ανικανότητας του εκζητουμένου** δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης **ως λόγου μη εκτέλεσης του εντάλματος**, η Εισαγγελία απαντά ότι τέτοια ρύθμιση θα καθιερώσει λόγο με εκτελέσεως.

Ως προς την προσθήκη στο άρθρο 11, ως λόγου μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, της **παρακολούθησης εγκεκριμένου κατά νόμο θεραπευτικού προγράμματος ψυχικής απεξάρτησης**, σημειώθηκε ότι δύναται να καλυφθεί από τη διάταξη του άρθρου 27 § 3.

Ως προς την **ανάδειξη** από το άρθρο 12, εδάφια β΄ και γ΄ σε **υποχρεωτική**, της **άρνησης εκτέλεσης** ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης σε περιπτώσεις **παύσης της ποινικής δίωξης**, η Εισαγγελία παρατηρεί ότι ο εκζητούμενος έχει τη δυνατότητα να επικαλεστεί την αρχή neb is in idem

και ότι τυχόν προσθήκη νέου λόγου άρνησης εκτέλεσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης θα σήμαινε παραπομπή στο ΔΕΚ. Ως προς τη **θέσπιση** στο άρθρο 23 § 4 **ανωτάτου χρονικού ορίου** εντός του οποίου θα μπορεί να διεξάγεται η «προσωρινή μεταγωγή» εκζητουμένου προσώπου στο κράτος έκδοσης του εντάλματος, παρατηρείται ότι τέτοια ρύθμιση θα δημιουργήσει προβλήματα λόγω των χρονικών αποκλίσεων.

Ως προς την **κατάργηση της πρόβλεψης του άρθρου 34 § 2 εδάφιο ε΄**, σύμφωνα με την οποία ο εκζητούμενος μπορεί να δικαστεί για αξιόποινη πράξη διαφορετική από εκείνη που περιγράφεται στο ένταλμα εφόσον αυτός έχει παραιτηθεί ρητά στην αρμόδια δικαστική αρχή του κράτους εκτέλεσης από το ευεργέτημα του κανόνα της ειδικότητας, η Εισαγγελία απάντησε ότι η προτεινόμενη ρύθμιση αποστερεί το δικαίωμα παραίτησης από την αρχή της ειδικότητας σε περιπτώσεις λ.χ., που ενδεχομένως κατηγορούμενος αβάσιμα επιθυμεί να δικαστεί, προκειμένου να αποκαταστήσει τη φήμη του.

β) Επιστολή του Υπουργού Δικαιοσύνης, κ. Α. Παπαληγούρα, σε απάντηση της αποστολής των παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί της εφαρμογής του Ν. 3251/2004 «**Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης**, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις» (07.05.2007)

Σε συνέχεια των παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ επί της εφαρμογής του Ν. 3251/2004 «**Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης**, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις», ο Υπουργός Δικαιοσύνης, κ. Α. Παπαληγούρα, απέστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, με την οποία γνωστοποίησε την αποστολή των παρατηρήσεων στην ηγεσία της δικαιοσύνης για την ενημέρωση των αρμοδίων, καθώς και την ενημέρωση των ειδικών νομοπαρασκευαστικών επιτροπών για την αναμόρφωση του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σχετικά με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για νομοθετική ρύθμιση.

2. Αποκατάσταση των πληγέντων αλλοδαπών από τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού

α) Απαντητική επιστολή της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την αποκατάσταση των πληγέντων αλλοδαπών από τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού (04.10.2007)

β) Απαντητική επιστολή της Νομαρχίας Κορινθίας σχετικά με την αντιμετώπιση των πυρόπληκτων αλλοδαπών (12.10.2007)

α) Η ΕΕΔΑ έλαβε απάντηση σε σχέση με την αντιμετώπιση των πληγέντων αλλοδαπών από τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιρι-

ού από τη Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία ανέφερε ότι τα μέτρα που ελήφθησαν από την ελληνική Πολιτεία για την αποκατάσταση των πληγέντων κατοίκων των πυρόπληκτων περιοχών αφορούν και στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στις εν λόγω περιοχές νόμιμα.

β) Η Νομαρχία Κορινθίας, σε επιστολή της προς την ΕΕΔΑ, απάντησε ότι όλοι οι πυρόπληκτοι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των πληγέντων αλλοδαπών, αντιμετωπίστηκαν ομοίως και αναφέρθηκε σε μία συγκεκριμένη περίπτωση οικογένειας, η οποία έλαβε την προβλεπόμενη αποζημίωση.

3. Ενημερωτική απαντητική επιστολή του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετικά με την παροχή **ιατρικής φροντίδας σε αλλοδαπούς χωρίς νόμιμα έγγραφα εισόδου και παραμονής** (24.10.2007)

Σε απάντηση σχετικής ερώτησης της ΕΕΔΑ, το Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) ενημέρωσε ότι πραγματοποιούνται ιατρικές παρεμβάσεις από την Κινητή Ιατρική Μονάδα σε χώρους μαζικής άφιξης αλλοδαπών χωρίς νόμιμα έγγραφα εισόδου κατόπιν προσκλήσεως από την Πολιτική Προστασία ή άλλη κρατική υπηρεσία και από τις τοπικές υγειονομικές μονάδες. Αναφέρθηκε επίσης ότι το Κέντρο Μετακινούμενων Πληθυσμών του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ. συμμετέχει στα εξής προγράμματα: α) «Προάσπιση και προαγωγή της υγείας Ελλήνων τσιγγάνων» και β) «Προάσπιση Υγείας σε καταυλισμούς αιτούντων άσυλο, αλλοδαπών, προσφύγων».

4. Ενημερωτική απάντηση της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμόπληκτων της Γενικής Γραμματείας Δημόσιων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ) σχετικά με τα **ζητήματα στέγασης των Ρομά** (30.10.2007)

Το ΥΠΕΧΩΔΕ απέστειλε ενημερωτικό σημείωμα στην ΕΕΔΑ, κατόπιν σχετικού ερωτήματος, στο οποίο αναφέρεται ότι παραχωρούνται οικίσκοι για τη στέγαση των τσιγγάνων ROM στο πλαίσιο του «Προγράμματος Στέγασης Τσιγγάνων ROM» μετά από έγγραφη εντολή της Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Διεθνών Οργανισμών του Υπουργείου Εσωτερικών. Το πρόγραμμα άρχισε το έτος 2002 και έχουν τοποθετηθεί έως σήμερα 1.763 λυόμενοι οικίσκοι και 46 αίθουσες πολλαπλών χρήσεων.

5. Επιστολή του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας σε απάντηση ερωτήματος της ΕΕΔΑ σχετικά με τις καταγγελίες της **Έκθεσης της διεθνούς Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης "Pro Asyl"** (14.01.2008)

Σε απάντηση ερωτήματος της ΕΕΔΑ σχετικά με τις καταγγελίες της Έκθεσης της διεθνούς Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης "Pro Asyl", το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας ενημέρωσε ότι διενεργείται Ένορκη Διοικητική Εξέταση και ότι δεν υφίστανται καταγεγραμμένα περιστατικά κακομεταχείρισης αλλοδαπών. Σημειώθηκε, επίσης, η έλλειψη ημερομηνιών των καταγγελλόμενων περιστατικών με αποτέλεσμα να είναι ανέφικτη η επιβεβαίωσή τους και επισημάνθηκε ότι το Λιμενικό έχει να επιδείξει, αντιθέτως, περιστατικά διάσωσης. Επιπλέον, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας διαβίβασε στην ΕΕΔΑ αντίγραφο επιστολής του κ. Εισαγγελέα Πρωτοδικών Μυτιλήνης, στο οποίο απορρίπτονται οι ισχυρισμοί της "Pro Asyl", καθώς και ευχαριστήρια επιστολή της Αναπτυξιακής Σύμπραξης «Ακτινεργία» (Κοινοτική Πρωτοβουλία "EQUAL") προς το Λιμεναρχείο Χίου για την εποικοδομητική συνεργασία.

6. Διαδικασία ασύλου

α) Από τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, το **Π.Δ. 220/2007** ενσωμάτωσε τις σχετικές με τη δακτυλοσκόπηση, τις υλικές συνθήκες υποδοχής, την πρόσβαση των ΜΚΟ στα Κέντρα Φιλοξενίας, ωστόσο δεν συμπεριέλαβε αυτές που αφορούσαν τη μη αυτοπρόσωπη υποβολή αιτήματος ασύλου και τους περιορισμούς μετακίνησης των αιτούντων. Εξάλλου, η ΕΕΔΑ είχε προτείνει την παραπομπή των θυμάτων βασανιστηρίων σε εξειδικευμένες και αξιόπιστες ΜΚΟ, δεδομένης της έλλειψης «εξειδικευμένης κρατικής μονάδας», σ'υμφωνα με τη διατύπωση του σχεδίου προεδρικού διατάγματος. Το Π.Δ. 220/2007 τελικά κάνει λόγο για παραπομπή σε «εξειδικευμένες υπηρεσίες». Αποτελεί ζήτημα ερμηνείας το κατά πόσο αυτή η ορολογία θεωρείται ότι καλύπτει και μη κυβερνητικούς φορείς ή αποκλειστικά κρατικές υπηρεσίες.

β) Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Υπουργείο Εσωτερικών) στις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τη **διαδικασία Ασύλου** των προσφύγων και ζητήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας (05.02.2008)

Ο Υπουργός Εσωτερικών, κ. Π. Παυλόπουλος, απέστειλε ενημερωτικό σημείωμα της Διεύθυνσης Αλλοδαπών/Α.Ε.Α αναφορικά με τις παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ σχετικά με τη διαδικασία Ασύλου των προσφύγων και ζη-

τήματα εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας (βλ. Ενότητα Α, *Αποφάσεις - Γνωματεύσεις*, στοιχείο 8).

Ως προς τις **εκκρεμείς αιτήσεις**, υποστηρίχθηκε ότι η εξήγηση του μικρού αριθμού αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας είναι πολυδιάστατη και ότι έχουν γίνει σημαντικά βήματα για τη διεκπεραίωση - λήψη των αιτημάτων ασύλου: α) μηχανογραφική εφαρμογή σε πανελλαδικό επίπεδο, β) αύξηση των συνεδριάσεων της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Ασύλου από δύο σε τρεις την εβδομάδα, γ) ίδρυση Διευθύνσεων Αλλοδαπών στους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης και ενίσχυση του προσωπικού του Τμήματος Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής, δ) επιμόρφωση του προσωπικού, ε) δημιουργία γραφείου τεκμηρίωσης στο Τμήμα Ασύλου της Δ/νσης Αλλοδαπών του Α.Ε.Α, στ) διανομή ενημερωτικού φυλλαδίου για τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των αιτούντων άσυλο σε πέντε (5) γλώσσες, ζ) αναφέρεται ότι σε ποσοστό 9% δεν εμφανίζονται οι αιτούντες άσυλο, προκειμένου να υποστηρίξουν το αίτημα τους ή δηλώνουν ότι οικονομικοί λόγοι τους ανάγκασαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους.

Ως προς τα ζητήματα των **διερμηνείας**, οι λίγες περιπτώσεις των σπάνιων ξένων γλωσσών αντιμετωπίζονται με την πρόσληψη συμβασιούχων ορισμένου χρόνου μέσω Ο.Α.Ε.Δ.

Ως προς το ζήτημα **πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου**, δεν έγινε δεκτό ότι γίνονται επαναπροωθήσεις και υποστηρίχθηκε ότι η παραλαβή των αιτημάτων ασύλου δεν εξαρτάται από την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου επανεισδοχής με την Τουρκία.

Ως προς τη **διαδικασία ασύλου**, τονίστηκε ότι η εξέταση των αιτημάτων με την ταχύρρυθμη διαδικασία είναι ζήτημα εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας, ενώ σε περιπτώσεις, για τις οποίες θεωρείται αναγκαία η χορήγηση ανθρωπιστικού καθεστώτος, κινείται εκ νέου η κανονική διαδικασία. Επίσης, επισημάνθηκαν τα ακόλουθα: α) τελευταία γίνεται αποδεκτή η δίωξη από μη κρατικούς φορείς, β) δεν παρατηρούνται σοβαρά προβλήματα με το νομότυπο της επίδοσης των αποφάσεων, ενώ η επίδοση το ειδικού δελτίου (ροζ κάρτα) με την επίδοση της πρωτοβάθμιας απορριπτικής απόφασης γίνεται με τη βοήθεια διερμηνέα, γ) δεν ακολουθείται η ταχύρρυθμη διαδικασία για την εξέταση αιτημάτων ασύλου ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ως προς το **Π.Δ. 220/2007**, η ΕΕΔΑ είχε καλέσει τα αρμόδια υπουργεία να προβούν άμεσα στην ενσωμάτωση των κοινοτικών οδηγιών 2001/55/

ΕΚ, 2003/9/ΕΚ, 2003/86/ΕΚ, 2004/83/ΕΚ και 2005/85/ΕΚ και όχι μόνο της οδηγίας 2003/9/ΕΚ. Το Υπουργείο Εσωτερικών αναφέρει στην απάντησή του ότι η ενσωμάτωση θα πραγματοποιηθεί με ξεχωριστά Π.Δ., σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του ΣτΕ.

γ) Παροχή πληροφοριών από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με τα υφιστάμενα **Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο** (12.04.2007)

Σε συνέχεια αιτήματος της ΕΕΔΑ παροχής στοιχείων σχετικά με τα Κέντρα υποδοχής αιτούντων άσυλο, η Διεύθυνση Αλλοδαπών απέστειλε σχετική κατάσταση, στην οποία περιλαμβάνονται τα υφιστάμενα Κέντρα και συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία τους.

7. Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Υπουργείο Εσωτερικών) σχετικά με τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για το ζήτημα των **ασυνόδευτων ανηλίκων** (13.03.2008)

Η Διεύθυνση Αλλοδαπών απέστειλε παρατηρήσεις σχετικά τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για το ζήτημα των ασυνόδευτων ανηλίκων (βλ. *Έκθεση ΕΕΔΑ 2006*, σελ. 151-157. Η ΕΕΔΑ υπενθύμισε στις αρμόδιες αρχές την εν λόγω απόφασή της από την 14.02.2008, με αφορμή την κατάσταση του άτυπου καταυλισμού στο λιμάνι της Πάτρας). Εκτός της παρουσίασης της νομοθεσίας και πρακτικής στα θέματα απέλασης και ασύλου, η Διεύθυνση αλλοδαπών απάντησε στα ακόλουθα ζητήματα, τα οποία είχε θέσει η ΕΕΔΑ στις προτάσεις της:

α) Ως προς την **κατάργηση του μέτρου κράτησης των αλλοδαπών ανηλίκων** για παράνομη είσοδο στη χώρα και την αντικατάστασή του από εναλλακτικά μέτρα φιλοξενίας ή/και προστατευτικής φύλαξης, η Διεύθυνση Αλλοδαπών σημείωσε ότι στο Π.Δ. 220/2007 αναφέρεται η αποφυγή κράτησης των ανηλίκων και ιδιαίτερα των ασυνόδευτων.
β) Ως προς την **κατάργηση του μέτρου της απέλασης για αλλοδαπούς ανηλίκους**, η Διεύθυνση Αλλοδαπών απάντησε ότι στην πράξη, ελλείψει σχετικής διάταξης, λαμβάνεται υπόψη η ιδιαιτερότητα των ανηλίκων και πρόσθεσε ότι με τροποποίηση του άρθρου 79 του Μεταναστευτικού νόμου, θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη η προστασία από την απέλαση για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους.
γ) Ως προς τη **συστηματική καταγραφή, ταυτοποίηση, ενημέρωση, νομική εκπροσώπηση και επιτροπεία-επιμέλεια των αλλοδαπών ανηλίκων**,

η Διεύθυνση Αλλοδαπών σημείωσε ότι γίνεται ενδελεχής έλεγχος, προκειμένου να αποδεικνύεται η σχέση ανηλίκου με ενήλικο, που φέρεται ως συνοδός και ελλείψει αυτού να καθορίζεται η επιμέλειά του διά της δικαστικής οδού.

δ) Ως προς τη **θέσπιση επισήμων και σαφών διαδικασιών για την εξακρίβωση της ηλικίας** των ασυνόδευτων ανηλίκων με συνδρομή ανεξαρτήτων εμπειρογνωμόνων σε συνδυασμό με ιατρικές και ψυχολογικές εξετάσεις ευαίσθητες σε ζητήματα φύλου και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων, η Διεύθυνση Αλλοδαπών απάντησε ότι επρόκειτο να ρυθμιστεί η παραπομπή του αλλοδαπού από ειδικό πραγματογνώμονα ιατρό ή εξειδικευμένη υπηρεσία και βάσει ανθρωποκεντρικών χαρακτηριστικών.

ε) Ως προς τη **διασφάλιση της άμεσης πρόσβασης των ανηλίκων στις αρχές**, εξέτασης χορήγησης ασύλου και ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους, η Διεύθυνση Αλλοδαπών τόνισε ότι προς αυτή την κατεύθυνση τείνουν οι ενέργειες των αρμόδιων υπηρεσιών.

8. Απάντηση της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (Υπουργείο Εσωτερικών) στην εισήγηση της ΕΕΔΑ σχετικά με την **κατάσταση των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και τις πρακτικές των Λιμενικών Αρχών** (13.03.2008)

Το Υπουργείο Εσωτερικών και συγκεκριμένα, η Διεύθυνση Αλλοδαπών, σε απάντηση της εισήγησης της ΕΕΔΑ σχετικά με την κατάσταση των αλλοδαπών που εισέρχονται στην Ελληνική Επικράτεια από το Αιγαίο και τις πρακτικές των λιμενικών αρχών, ανέφερε ότι οι Αστυνομικές Υπηρεσίες δεν απομακρύνουν κανένα αλλοδαπό από την ελληνική επικράτεια, εάν δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες (α) **διερεύνησης** (screening) των υποθέσεων αλλοδαπών και εξέτασης της πιθανότητας προστασίας διά της χορήγησης ασύλου και (β) **ενημέρωσης** των αλλοδαπών για τα δικαιώματά τους. Η Διεύθυνση Αλλοδαπών σημειώνει ότι δικαιολογείται οι υπηρεσίες της να προβαίνουν αρχικά στη **σύλληψη και κράτηση των αλλοδαπών** σύμφωνα με τις διαδικασίες περί διοικητικής απόφασης απέλασης του Ν. 3386/2005 στις περιπτώσεις παράνομης εισόδου και έλλειψης οποιουδήποτε αποδεικτικού στοιχείου ταυτότητας και προέλευσης. Η Διεύθυνση Αλλοδαπών σημείωσε ότι καταβάλλεται προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών κράτησης και ελαχιστοποίησης της διάρκειας κράτησης.

9. Απαντητική επιστολή του Υπουργού Δικαιοσύνης στις προτάσεις της ΕΕΔΑ για τη **ρύθμιση της συμβίωσης ομόφυλων ζευγαριών με αφορμή το σχέδιο νόμου για το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης** (28.03.2008)

Η ΕΕΔΑ παρακολουθεί με έντονο ενδιαφέρον τη δημόσια συζήτηση σχετικά με το νομοσχέδιο περί Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης που καταρτίστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και βρίσκεται στο στάδιο επεξεργασίας πριν την κατάθεσή του στη Βουλή. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ θεώρησε σκόπιμο να απευθύνει επιστολή (26.03.2008) στον Υπουργό Δικαιοσύνης, προκειμένου να υπενθυμίσει ότι έχει ήδη τοποθετηθεί συνολικά, από τον Δεκέμβριο του 2004, επί των θεμάτων που άπτονται των διακρίσεων με βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό και έχει καταθέσει σειρά προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς, εκ των οποίων η πρώτη αφορά την νομική αναγνώριση της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου. Η ΕΕΔΑ κάλεσε την Πολιτεία να επανεξετάσει τις προτεινόμενες ρυθμίσεις στο πνεύμα της σκοπούμενης ισοπολιτείας, και όχι της εκτός τόπου και χρόνου ηθικολογίας που δεν θα πρέπει να σταθεί εμπόδιο στην πραγματική εναρμόνιση της ελληνικής έννομης τάξης με τις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες.

Σε συνέχεια του από 28.3.2008 Δελτίου Τύπου του Υπουργείου Δικαιοσύνης που ανακοινώνει την πρόθεση σύστασης ομάδας εργασίας για τη συνολική μελέτη της νομικής ρύθμισης της συμβίωσης ατόμων ιδίου φύλου, απαντώντας κατά αυτό τον τρόπο σε αίτημα της Επιτροπής για την άρση διακρίσεων σε βάρος των ζευγαριών ιδίου φύλου που a priori εισάγει το νομοσχέδιο περί Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης, η ΕΕΔΑ απηύθυνε νέα επιστολή (01.04.2008) προς τον Υπουργό. Στη δεύτερη αυτή επιστολή, η ΕΕΔΑ σημείωσε – μεταξύ άλλων – ότι η πρόκριση μιας συνολικής νομικής επεξεργασίας των θεμάτων που αφορούν την ελεύθερη συμβίωση τόσο των ετερόφυλων όσο και των ομόφυλων ζευγαριών αίρει την επαπειλούμενη εισαγωγή διακρίσεων και αποτελεί μια θετική αντιμετώπιση των νέων αυτών κοινωνικών προβληματικών και αναγκών.

Ακουλουθούν οι σχετικές επιστολές του Προέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου και του Υπουργού Δικαιοσύνης, κ. Σ. Χατζηγάκη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Προς τον κύριο Σ. Χατζηγάκη
Υπουργό Δικαιοσύνης
Ενταύθα

Αθήνα, 26 Μαρτίου 2008
Α.Π.118

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Η νέα νομοθετική πρωτοβουλία που ρυθμίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις της ελεύθερης συμβίωσης απηχώντας ρεαλιστικές κοινωνικές ανάγκες, είναι πράγματι ευπρόσδεκτη.

Ωστόσο, η μη συμπερίληψη των ζευγαριών ιδίου φύλου στις ρυθμίσεις του εν λόγω νομοσχεδίου, συνιστά εξαρχής σημείο αδυναμίας του όλου εγχειρήματος, καθώς επιλέγει αφενός να μην θεραπεύσει πραγματικές και διαπιστωμένες εκκρεμότητες αστικής και οικογενειακής φύσεως, και αφετέρου να μην συμμορφωθεί με σειρά δεσμευτικών και για την χώρα μας ρυθμίσεων που απαγορεύουν τις διακρίσεις με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό.

Η ΕΕΔΑ έχει ήδη από τον Δεκέμβριο του 2004 τοποθετηθεί συνολικά επί των θεμάτων που άπτονται των εν λόγω διακρίσεων και έχει καταθέσει σειρά προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς, εκ των οποίων η πρώτη αφορά την νομική αναγνώριση της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου: «Η ΕΕΔΑ υποστηρίζει την νομική αναγνώριση της πραγματικής συμβιωτικής σχέσης μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου, ούτως ώστε να αρθούν οι δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους σε κληρο-

νομικό, φορολογικό, ασφαλιστικό, υγειονομικό, συνταξιοδοτικό, προνοιακό και εργασιακό επίπεδο. Προτείνεται η σύσταση Ομάδας Εργασίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, η οποία θα διερευνήσει όλες τις όψεις αυτής της αναγνώρισης, αξιοποιώντας την υπάρχουσα διεθνή πρακτική και το υφιστάμενο εγχώριο νομικό πλαίσιο, και προσμετρώντας τις τοποθετήσεις μιάς σειράς φορέων που μπορούν να συνεισφέρουν προς την κατεύθυνση του αποτελεσματικού χειρισμού του ζητήματος».

Κρίνουμε σκόπιμη την υπενθύμιση του συνόλου των θέσεων και προτάσεων της ΕΕΔΑ πάνω στο ζήτημα αυτό, οι οποίες υιοθετήθηκαν ομόφωνα από την Ολομέλεια του Σώματος κατά την συνεδρίαση της 16ης Δεκεμβρίου 2004. Σας τις αποστέλλουμε συνημμένα, και επιφυλασσόμαστε για την αποστολή συνολικότερων θέσεων για το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ

Κωστής Α. Παπαϊωάννου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2008

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

- Σύσταση Ομάδας Εργασίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για τη μελέτη όλων των πτυχών του θέματος της συμβίωσης ομόφυλων ζευγαριών
- Απαντητική επιστολή του Υπουργού Δικαιοσύνης σε σχετικό αίτημα της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Με επιστολή του προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου κ. Κωστής Παπαϊωάννου, πρότεινε τη σύσταση Ομάδας Εργασίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για τη μελέτη όλων των πλευρών της συμβιωτικής σχέσης των ατόμων του ιδίου φύλου. Την πρόταση αυτή, ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Σωτήρης Χατζηγάκης έκανε δεκτή και απέστειλε στον κ. Παπαϊωάννου, την ακόλουθη επιστολή:

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε

Έλαβα και διάβασα με προσοχή και ενδιαφέρον τις απόψεις σας τις οποίες είχατε την καλοσύνη να μου αποστείλετε. Όπως έχω επανειλημμένα δηλώσει στο νομοσχέδιο για το Σύμφωνο Ελεύθερης Συμβίωσης περιλαμβάνονται διατάξεις μόνο για τα ετερόφυλα ζευγάρια.

Δεν υπάρχει ουδεμία πρόθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης να συμπεριφερθεί με βάση αποκλεισμούς και διακρίσεις προς οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα, για οποιοδήποτε λόγο. Μάλιστα θέλω να σας γνωστοποιήσω ότι στις άμεσες νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης είναι η θέσπιση νομοθετικά διατάξεων κατά της ρατσιστικής βίας και νοοτροπίας προς οποιαδήποτε κοινωνική κατηγορία, ομάδα η άτομο, η οποία εκδηλώνεται μέσω του Διαδικτύου δυστυχώς με αυξανόμενη συχνότητα.

Το θέμα της συμβίωσης των ατόμων του ιδίου φύλου και της νομικής του ρύθμισης είναι πολυδιάστατο και αφορά σε ένα πλήθος ζητημάτων τα οποία και εσείς ορθώς επισημαίνετε (κληρονομικά, φορολογικά, ασφαλιστικά, υγειονομικά, συνταξιοδοτικά, προνοιακά, εργασιακά κλπ,) τα οποία χρειάζονται συνθετική μελέτη και είναι αρμοδιότητος πολλών άλλων υπουργείων.

Αποδέχομαι την πρότασή σας να συσταθεί ομάδα εργασίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης η οποία θα διερευνήσει όλες τις όψεις αυτές, την διεθνή πρακτική και το υφιστάμενο εγχώριο νομικό και κοινωνικό πλαίσιο.

Θα χαρώ ιδιαιτέρως να συζητήσω μαζί σας και με άλλα μέλη της ΕΕΔΑ την πρόταση αυτή στις λεπτομέρειες της.

Σας ευχαριστώ πολύ για την αναγνώριση ότι η νέα νομοθετική πρωτοβουλία ρυθμίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις της ελεύθερης συμβίωσης, απηχεί ρεαλιστικές κοινωνικές ανάγκες και είναι πράγματι ευπρόσδεκτη.

Με εκτίμηση

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης

Σωτήρης Χατζηγάκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Προς τον κύριο Σ. Χατζηγάκη
Υπουργό Δικαιοσύνης
Ενταύθα

Αθήνα, 1 Απριλίου 2008
Α.Π.128

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Σας ευχαριστούμε τόσο για την άμεση αντίδραση στην επιστολή που σας απευθύναμε στις 26 Μαρτίου 2008 σχετικά με την νέα νομοθετική πρωτοβουλία περί του Συμφώνου Ελεύθερης Συμβίωσης, όσο και, βεβαίως, για την αποδοχή της πρότασής μας για την σύσταση ομάδας εργασίας.

Προκειμένου μάλιστα το τελικό αποτέλεσμα της σημαντικής αυτής δέσμευσής σας για ρύθμιση της συμβίωσης των ζευγαριών ιδίου φύλου να είναι εξίσου θετικό με το πνεύμα το οποίο αποτυπώνεται στην αντίδρασή σας, επιθυμούμε να υπογραμμίσουμε τόσο την ανάγκη να τεθούν με σαφήνεια τα χρονικά όρια μέσα στα οποία η ομάδα εργασίας θα πρέπει να ολοκληρώσει και να καταθέσει τις προτάσεις της, όσο και την ανάγκη συμμετοχής στη διαδικασία των ατόμων που αφορούν οι νέες ρυθμίσεις προκειμένου να ληφθούν υπ' όψιν οι θέσεις και οι προτάσεις τους.

Θα θέλαμε εξάλλου να επισημάνουμε και πάλι ότι το παρόν σχέδιο νόμου εισάγει μια διάκριση a priori εις βάρος των ζευγαριών ιδίου φύλου, η οποία πέραν της ουσιαστικής της βαρύτητας αντιβαίνει και σε διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας μας. Δυστυχώς, η διάκριση αυτή δεν αίρεται από την δέσμευσή σας ότι θα συσταθεί ομάδα μελέτης για το θέμα. Θεωρούμε εντούτοις πως μπορεί να εξευρεθεί τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος, μέσω του χρονικού συντονισμού των δυο διαδικασιών, δηλαδή της πρόκρισης μιας συνολικής νομικής επεξεργασίας των θεμάτων που αφορούν την ελεύθερη συμβίωση τόσο των ετερόφυλων, όσο και των ομόφυλων ζευγαριών.

Τέλος, επιτρέψτε μας με την ευκαιρία αυτή, να εκφράσουμε την προσδοκία μιας περαιτέρω εποικοδομητικής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕΔΑ και του Υπουργείου σας, με σκοπό την συνάντηση του δικαίου με τις νέες κοινωνικές προβληματικές και ανάγκες.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ

Κωστής Α. Παπαϊωάννου

---

10. Ενημερωτικό σημείωμα της Γενικής Διεύθυνσης Σωφρονιστικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην εισήγηση και τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τα **δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές** (10.04.2008)

Η Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής του Υπουργείου Δικαιοσύνης απέστειλε τις παρατηρήσεις της ανταποκρινόμενη στην εισήγηση και τις προτάσεις της ΕΕΔΑ για ζητήματα σχετικά με τα δικαιώματα των κρατουμένων και τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές (βλ. ανωτέρω, Ενότητα Α, στοιχείο 12). Συγκεκριμένη αναφορά έγινε στη ρύθμιση της **επικοινωνίας των δικηγόρων με τους κρατουμένους**, το ζήτημα αντιμετώπισης του **υπερπληθυσμού** εν όψει της λειτουργίας νέων καταστημάτων κράτησης, το ζήτημα της **πρόσβασης στις φυλακές κοινωνικών φορέων**, το θεσμό του **Επόπτη-Εισαγγελέα** μέσα στις φυλακές και του **Σώματος Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης** για τον έλεγχο της μεταχείρισης των κρατουμένων. Η Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής αναφέρθηκε επίσης στα ζητήματα αντεγκληματικής πολιτικής σημειώνοντας μεταξύ άλλων ότι λόγω ελλείψεων κατάλληλων υποδομών, δεν εφαρμόζεται ο **θεσμός της ημιελεύθερης διαβίωσης**. Εκτός της περιγραφής του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης των κρατουμένων, ειδική αναφορά έγινε στο ζήτημα των **ναρκωτικών** και τη συνεργασία του Υπουργείου Δικαιοσύνης με το ΚΕΘΕΑ. Ως προς τη χορήγηση **αδειών στους κρατουμένους**, η Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής συνιστά στο αρμόδιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της Φυλακής τυχόν απορρίψεις να συνοδεύονται από επαρκή αιτιολογία και να γνωστοποιούνται στους κρατουμένους. Τέλος, σημειώνεται ότι Ειδική Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο υπαγωγής των **Θεραπευτικών Καταστημάτων** στο Ε.Σ.Υ.

11. Τελικό κείμενο της **περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας** για την εφαρμογή της Διεθνούς Συμβάσεως για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων **(CERD)** και σχετικές παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ που ελήφθησαν υπ'όψιν (18.04.2008)

Η Ειδική Νομική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών απέστειλε στην ΕΕΔΑ το τελικό κείμενο της περιοδικής έκθεσης της Ελλάδας για την εφαρμογή της Διεθνούς Συμβάσεως για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικών Διακρίσεων (CERD). Η ΕΕΔΑ είχε μελέτησε την ανωτέρω Έκθεση που της απεστάλη από το Υπουργείο Εξωτερικών για γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1, παρ. 6, εδ. ε) του ιδρυτικού της νόμου 2667/1998 (βλ. ανωτέρω, Ενότητα Α, στοιχείο 10).

Εκ των παρατηρήσεων της ΕΕΔΑ ελήφθησαν υπόψη στο τελικό κείμενο οι ακόλουθες:

α) Αναφέρεται η θέση της ΕΕΔΑ σχετικά με την **εγκυρότητα των γάμων Ελλήνων πολιτών**, οι οποίοι έχουν την ελάχιστη ηλικία των 18 ετών, καθώς και η πρότασή της περί κατάργησης της παρ. 2 του άρθρου 1350 ΑΚ που επιτρέπει κατ'εξαίρεση και για σοβαρούς λόγους και μετά από δικαστική απόφαση την τέλεση γάμου χωρίς ελάχιστο όριο ηλικίας. (Έκθεση ΕΕΔΑ 2004, σελ. 271 επ.)
β) Σχετικά με την κατάσταση των **Ρομά** στην Ελλάδα: αναφορά γίνεται στη σχετική εισήγηση, την οποία προετοιμάζει η ΕΕΔΑ. Επίσης,σημειώνεται η παρατήρηση για την έλλειψη πνεύματος συνεργσίας σε αρκετές περιπτώσεις από την τοπική αυτοδιοίκηση σε ζητήματα των Ρομά και η επισήμανση σχετικά με την ανάγκη επέκτασης της καλής πρακτικής των κοινωνικο-ιατρικών κέντρων. Αναφέρεται η επισήμανση έλλειψης μέριμνας για την επανεγκατάσταση σε άλλο χώρο όσων απομακρύνθηκαν από τους παρανόμως δημιουργηθέντες καταυλισμούς. Τέλος, αναφορά γίνεται στην υπόθεση *Petropoulou-Tsakiris v. Greece*, της οποίας τη σημασία είχε υπογραμμίσει η ΕΕΔΑ.
γ) Ως προς τα **δικαιώματα των μεταναστών**, αναφέρεται η πρόταση της ΕΕΔΑ σχετικά με την κατάργηση του άρθρου 84 παρ. 1 του Ν. 3386/2005, που προβλέπει την πρόσβαση των ενηλίκων μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα σε υπηρεσίες υγείας μόνο σε περιπτώσεις έκτακτης νοσηλείας.
δ) Ως προς την **προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο**, λήφθηκε υπ'όψιν η παρατήρηση της ΕΕΔΑ σχετικά με την ανάγκη παράθεσης αριθμητικών στοιχείων αναφορικά με τις αιτήσεις ασύλου και τις περιπτώσεις αναγνώρισης καθεστώτος πρόσφυγα σε α' ή β' βαθμό, καθώς και με τις εθνικότητες των αιτούντων. Αναφέρονται, εξάλλου, σύμφωνα με

την υπόδειξη της ΕΕΔΑ, οι οδηγίες που πρόκειται να ενσωματωθούν στην ελληνική έννομη τάξη καθώς και ότι ήδη έχει εκδοθεί το π.δ. 220/2007.
ε) Ως προς το **δικαίωμα στην ασφάλεια και προστασία από το Κράτος κατά της βίας και της σωματικής βλάβης** (άρθρο 5), γίνεται αναφορά στις σημαντικές υποθέσεις *Karagiannopoulos v. Greece*, *Celniku v. Greece, Alsayed Allaham v. Greece* και *Zelilof v. Greece*.
στ) Ως προς τα **πολιτικά δικαιώματα**, αναφέρθηκε η ίδρυση του πολιτικού κόμματος από τους Έλληνες Ρομά με το όνομα ΑΣΠΙΔΑ.
η) Ως προς τις **συνθήκες κράτησης**, γίνεται αναφορά στην πρόσφατη απόφαση *Kaja v. Greece*.
θ) Ως προς τους **μηχανισμούς της νέας αντιρατσιστικής νομοθεσίας** (άρθρο 6), η έκθεση απαντά έμμεσα στις σχετικές παρατηρήσεις της ΕΕΔΑ, χωρίς αυτές να περιλαμβάνονται στο σώμα της έκθεσης.
ι) Ως προς τα **Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης**, γίνεται αναφορά στην επιστημονική έρευνα του Τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου για λογαριασμό της ΕΕΔΑ (Έκθεση 2002, σελ. 389 επ.), σύμφωνα με την οποία υπάρχει η τάση στα δελτία ειδήσεων να αναπαράγονται οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα για διάφορες εθνικές και κοινωνικές ομάδες.

12. Διάδοση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Το άρθρο 5 στοιχ. α΄και γ΄ του ιδρυτικού νόμου της ΕΕΔΑ ορίζει ότι η Επιτροπή έχει ως αποστολή «τη διαρκή παρακολούθηση της εξέλιξης των θεμάτων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τη συνεχή ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας», καθώς και «τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου». Στο πλαίσιο αυτό, η Ολομέλεια της ΕΕΔΑ και στη συνέχεια αρμόδια Ομάδα Εργασίας, αποφάσισαν κατά τη διάρκεια του 2007 να αναλάβουν την πρωτοβουλία μετάφρασης στην ελληνική γλώσσα της τρέχουσας νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, προκειμένου να διασφαλιστεί η σχετική ενημέρωση και εξοικείωση του συνόλου των ελλήνων δικαστών με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Κατόπιν της σχετικής αποφάσεως, η ΕΕΔΑ προέβη σε διερευνητικές επαφές με τα αρμόδια Υπουργεία Δικαιοσύνης και Εξωτερικών. Οι επαφές αυτές ήταν θετικές και οδήγησαν σε δεσμεύσεις εκ μέρους των Υπουργείων, ωστόσο λόγοι διαδικαστικοί ανέκοψαν την εξέλιξη του σχετικού εγχειρήματος.

Μ Ε Ρ Ο Σ Δ΄

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΕΔΑ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΑΥΤΗΝ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ

(άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 2667/1998, ιδρυτικού της ΕΕΔΑ)

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Α. ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προστασία δικαιωμάτων μεταναστών

Ι. Η ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου και ιδίως της ένταξης των μεταναστών στην κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας υποδοχής τους συνδέεται άρρηκτα **με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή σύγχρονης, συνεκτικής, ολοκληρωμένης και αποκεντρωμένης μεταναστευτικής πολιτικής.** Τόσο η ευρωπαϊκή εμπειρία από χώρες με μεγαλύτερη παράδοση στην υποδοχή μεταναστών, όσο και οι ελλείψεις και τα κενά που καταδείχθηκαν από τις προσπάθειες αντιμετώπισης του φαινόμενου κατά την προηγούμενη δεκαετία, αποδεικνύουν ότι οι αποσπασματικές και ασυντόνιστες πολιτικές διαχείρισης του μεταναστευτικού φαινομένου όχι μόνο δεν διασφαλίζουν τα κάθε είδους δικαιώματα των μεταναστών, αλλά αποδεικνύονται αδιέξοδες.

Ήδη από την προηγούμενη θητεία μας στο Υπουργείο Εσωτερικών θέσαμε τα θεμέλια για μία αλλαγή πλεύσης στα ζητήματα μετανάστευσης, με ρεαλισμό και πλήρη σεβασμό στα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Με αφετηρία την ψήφιση του ν. 3386/2005, χαράξαμε και **εφαρμόζουμε με συνέπεια μεταναστευτική πολιτική που εκλαμβάνει τη μετανάστευση ως παράγοντα ανάπτυξης και προόδου.** Η νέα μεταναστευτική πολιτική εντάσσεται στην ευρύτερη εθνική στρατηγική μας για την εμπέδωση της κοινωνικής σύγκλισης και συνοχής, στο πνεύμα και της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Φυσικά, συνεχίζουμε και εντείνουμε τις προσπάθειές μας για βελτίωση του θεσμικού πλαισίου - και όχι μόνο -ιδίως μέσα από τη διαβούλευση και το διάλογο με τους εκπροσώπους των μεταναστών αλλά και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

ΙΙ.1. Οι βασικοί άξονες της στρατηγικής μας για τη διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου μπορούν να συνοψισθούν ιδίως στα ακόλουθα σημεία:

■ Πλήρεις εγγυήσεις για τον σεβασμό των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Νομιμότητα της παραμονής του μετανάστη**. Υπολογίζεται ότι αξιοποίησαν τις ευκαιρίες που δόθηκαν για νομιμοποίηση των μεταναστών, από την ψήφιση του ν. 3386/2005 ως το τέλος του 2007, πάνω από 200.000 άτομα τα οποία υπέβαλαν σχετικές αιτήσεις.**

■ Ομαλή κοινωνική ένταξη.
■ **Ευρωπαϊκή και διεθνής συνεργασία για μία ορθολογικότερη διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου.**
■ **Συνεργασία και υποστήριξη των χωρών προέλευσης των μεταναστών**, διευκολύνοντας εκείνους τους πολίτες τους που επιθυμούν να επιστρέψουν και να παραμείνουν στη χώρα τους.
■ Ενίσχυση του αποκεντρωμένου χαρακτήρα **της διαχείρισης της μετανάστευσης.**
■ Συνεχής μελέτη των χαρακτηριστικών των μεταναστών που ζουν και εργάζονται στη Χώρα μας**, για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των εφαρμοζόμενων πολιτικών.**
■ **Τόνωση της απασχόλησης** με προσέλκυση του εργατικού δυναμικού που είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη της οικονομίας μας, καθώς και με ενίσχυση της δυναμικής του ήδη εγκατεστημένου εργατικού μεταναστευτικού δυναμικού.
■ Ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, υπό τον αυτονόητο όρο του πλήρους σεβασμού όλων, ανεξαιρέτως, των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

2. Με τη δημιουργία του ενιαίου Υπουργείου Εσωτερικών διευκολύνθηκε η προώθηση των ανωτέρω στόχων και ο συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων. Οι πρώτες βασικές τομές που έγιναν προς την κατεύθυνση αυτή:
■ Ιδρύθηκε **Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ένταξης** στο Υπουργείο Εσωτερικών, στο πλαίσιο της οποίας λειτουργούν:
✓ Αυτοτελής **Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης**, την οποία ενισχύουμε με το αναγκαίο προσωπικό.
✓ Νέα **Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής,** στην αρμοδιότητα της οποίας ανήκει, μεταξύ άλλων, ο συντονισμός της λειτουργίας, η οργάνωση και η εν γένει διοικητική μέριμνα για τους χώρους προσωρινής φιλοξενίας των λαθρομεταναστών και των αιτούντων άσυλο, καθώς και για τους ειδικούς χώρους παραμονής αλλοδαπών. **Την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία των χώρων αυτών θα έχουν, σύμφωνα με τον νέο Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, οι οικείες Ν.Α., σε συνεργασία πάντοτε με την Ελληνική Αστυνομία.**
■ **Ιδρύθηκαν δύο νέα Πρότυπα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας Λαθρομεταναστών σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε.: Στο Φυλάκιο Κυπρίνου του ν. Έβρου και στο Βαθύ της Σάμου.** Παράλληλα, ολοκληρώνεται ένα νέο Κέντρο στη Λακωνία, δρομολογούμε την ίδρυση νέου Κέντρου στην Κρήτη και προχωρούμε στην αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων Κέντρων, ώστε να καταστούν και αυτά

Πρότυπα, σε αρμονική συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Οι δαπάνες διατροφής, συντήρησης και περίθαλψης των φιλοξενούμενων σ' όλα τα Κέντρα καλύπτονται από το Υπουργείο Εσωτερικών. **Μάλιστα για το 2007 ο σχετικός προϋπολογισμός ανήλθε σε 1,341 εκ. €, ενώ στον προϋπολογισμό του 2008 σημειώνεται αύξηση που υπερβαίνει το 138%, δεδομένου ότι η σχετική πίστωση είναι 3,2 εκ. ευρώ.**

■ **Δημιουργήθηκαν 6 νέα Τμήματα Δίωξης Λαθρομετανάστευσης,** ιδίως στις νησιωτικές περιοχές όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη ενίσχυσης με ανθρώπινο δυναμικό **(στη Σάμο, τη Λέσβο, τη Χίο, τη Ρόδο, την Κω και την Εύβοια) και συστήνονται 200 νέες θέσεις συνοριοφυλάκων**.

III. Αλλά και περαιτέρω, είχαν προηγηθεί και μια σειρά από παρεμβάσεις, θεσμικού ή λειτουργικού χαρακτήρα, οι περισσότερες από τις οποίες ελήφθησαν υπόψη κατά την εκπόνηση της Έκθεσης της Διακομματικής Επιτροπής, ιδίως με την ψήφιση των ν. 3536/2007 και 3613/2007 (άρθρο 28), που κινούνται προς την κατεύθυνση της απλούστευσης και της επιτάχυνσης των διαδικασιών για την χορήγηση και ανανέωση των αδειών διαμονής και την ευκολότερη ένταξη των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία.

Επισημαίνεται, μεταξύ άλλων:

Όσον αφορά τον ν. 3536/2007:

Α. Η σύσταση Εθνικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών**.**

Β. Η υποβολή αίτησης για την ανανέωση της άδειας διαμονής σε χρονικό διάστημα δυο μηνών πριν από τη λήξη της. Σε περίπτωση που δεν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, οι οποίοι συνεπάγονται αναστολή του ανωτέρω δίμηνου χρονικού διαστήματος, παρέχεται η δυνατότητα υποβολής και εκπροθέσμων αιτήσεων με απώτατο χρονικό σημείο την παρέλευση ενός μηνός από τη λήξη ισχύος της σχετικής άδειας διαμονής. Η δυνατότητα εκπρόθεσμης υποβολής, με σκοπό την αποφυγή καταχρήσεων, συνεπάγεται την επιβολή προστίμου ίσου με το 1/3 του προβλεπόμενου παραβόλου για ετήσια άδεια διαμονής.

Γ. Η απλούστευση της διαδικασίας και των προϋποθέσεων για τη διενέργεια των μετακλήσεων, ώστε να καταστεί συντομότερη και λειτουργικότερη.

Δ. Η θεσμοθέτηση της **δυνατότητας εξαγοράς αριθμού ημερών ασφάλισης μέχρι και το 20%** του απαιτούμενου αριθμού, δεδομένου ότι ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την ανανέωση των αδειών διαμονής υπήρξε η αδυναμία συμπλήρωσης του απαιτούμενου, ανά ασφαλιστικό φορέα, αριθμού ενσήμων, λόγω διακεκομμένων χρονικών διαστημάτων απασχόλησης. **Κατά την πρώτη ανανέωση** των αδειών διαμονής, βάσει

του ν. 3386/2005, παρέχεται, σε μεταβατικό επίπεδο, στον υπήκοο τρίτης χώρας **το δικαίωμα εξαγοράς του συνόλου των ενσήμων** που του λείπουν, με στόχο την ομαλή και ουσιαστική επανένταξή του στις διατάξεις του νόμου, ώστε να διασφαλισθεί, πλήρως, η νομιμοποίησή του.

Ε. Η αντιμετώπιση επιμέρους δυσλειτουργιών για ειδικές περιπτώσεις υπηκόων τρίτων χωρών, όπως είναι οι αλιεργάτες, οι φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που διαμένουν στη Χώρα με σκοπό την αμειβόμενη πρακτική άσκηση, στο αντικείμενο των σπουδών τους και σε φορείς της ημεδαπής στο πλαίσιο συγκεκριμένων προγραμμάτων ανταλλαγών, τα παιδιά που διέμεναν για μακρό χρονικό διάστημα στην Ελλάδα πλησίον των γονέων τους και τα οποία, σε περίπτωση που αναχωρούσαν από τη Χώρα για την εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων ή για σπουδές σε ΑΕΙ του εξωτερικού, δεν μπορούσαν να επανέλθουν κλπ.

ΣΤ. Η κατάργηση της υποχρέωσης εξέτασης των αιτουμένων για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, από την Επιτροπή Μετανάστευσης της οικείας Περιφέρειας ως προς την επαρκή γνώση της γλώσσας καθώς και στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού. Για τον σκοπό αυτόν διαμορφώθηκε **αυτοτελής διαδικασία πιστοποίησης της επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας, της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού** στο πλαίσιο λειτουργίας της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ζ. Η απαλλαγή όλων των ανηλίκων από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου, ενώ, μέχρι πρότινος, η απαλλαγή αυτή αφορούσε μόνο τους ανήλικους ως το 14ο έτος της ηλικίας τους.

Η. Η επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι στερούμενοι διαβατηρίου, κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής τους, εφόσον συντρέχει αντικειμενική αδυναμία έκδοσής τους, π.χ. πόλεμος. Για την ύπαρξη της αντικειμενικής αδυναμίας κρίνει η υφιστάμενη σχετική Επιτροπή του Υπουργείου Εσωτερικών, ύστερα από σχετική βεβαίωση του αρμόδιου Υπουργείου Εξωτερικών.

Θ. Η αυστηροποίηση των ποινικών κυρώσεων και των χρηματικών ποινών που επιβάλλονται σε αυτούς που διευκολύνουν την είσοδο παράνομων αλλοδαπών στη Χώρα.

Ι. Για τη χορήγηση ασφαλιστικής ενημερότητας, ως προϋπόθεσης για την ανανέωση της άδειας διαμονής, αρκεί ο υπολογισμός των ενσήμων για το σύνολο της διετούς διάρκειας της προηγούμενης άδειας διαμονής, δηλαδή αθροιστικά και όχι σε ετήσια βάση, προς διευκόλυνση των αλλοδαπών, οι οποίοι, ενδεχομένως, το ένα έτος, να έχουν υπερβεί το ασφαλιστικό όριο, ενώ το επόμενο να υπολείπονται αυτού.

Κ. Η απαλλαγή από την απόδειξη της συνδρομής της προϋπόθεσης των επαρκών πόρων κατά την πρώτη ανανέωση των αδειών διαμονής που

αφορούν οικογενειακή επανένωση, σύμφωνα με τον ν. 3386/2005, προς διευκόλυνσή της. Με βάση τα στοιχεία που μας έχουν αποσταλεί από τις Περιφέρειες υποβλήθηκαν περίπου 56.500 αιτήσεις υπηκόων τρίτων χωρών, προκειμένου να υπαχθούν στις ανωτέρω διατάξεις.

Όσον αφορά τον ν. 3613/2007 προωθήθηκαν ιδίως οι παρακάτω ρυθμίσεις, προς διευκόλυνση των μεταναστών:

Α. Απαλείφθηκε η καταληκτική προθεσμία που προβλεπόταν για την ολοκλήρωση των διαδικασιών εξαγοράς ενσήμων (30.9.2007). Κατ' αυτόν τον τρόπο επιλύεται το πρόβλημα που είχαν οι υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι δεν μπορούσαν να εξαγοράσουν τα ένσημα που τους υπολείπονταν όχι από δική τους υπαιτιότητα, αλλά από την καθυστέρηση της υπηρεσίας να τους ενημερώσει για τον αριθμό των απαιτούμενων ενσήμων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Β. Καταργήθηκε η υποχρεωτική παραπομπή στην οικεία επιτροπή των αιτημάτων ανανέωσης αδειών διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, και, κατ' αυτόν τον τρόπο, μειώνεται ο απαιτούμενος χρόνος για την έκδοση των αδειών.

Γ. Καταργήθηκε η υποχρεωτική ανάκληση ή απόρριψη των αιτήσεων ανανέωσης αδειών διαμονής σε περίπτωση μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης ενημέρωσης εντός μηνός για την απώλεια ή ανανέωση ή μεταβολή διαβατηρίου ή απώλεια άδειας διαμονής και ορίστηκε στις περιπτώσεις αυτές η καταβολή διοικητικού προστίμου.

Δ. Καθορίσθηκε απλουστευμένη διαδικασία ανανέωσης των αδειών διαμονής στην περίπτωση έκδοσης ακυρωτικών αποφάσεων των δικαστηρίων.

Αλλά και, περαιτέρω, το Υπουργείο Εσωτερικών, κατά το έτος 2007:

■ Επεξεργάσθηκε **εγχειρίδιο που περιλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των υπηκόων τρίτων χωρών,** το οποίο σύντομα πρόκειται να μεταφραστεί και να εκτυπωθεί προκειμένου να διανέμεται από τους Δήμους και τις Περιφέρειες της Χώρας. Στο εγχειρίδιο αυτό γίνεται αναλυτική περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που έχουν κατά το χρόνο διαμονής τους στη Χώρα μας και κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό για την έγκυρη πληροφόρησή τους σε γλώσσα που κατανοούν, την πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και την αποφυγή της περιέλευσής τους σε καθεστώς παρανομίας από παράλειψη εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους λόγω άγνοιας των σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων.

■ **Διαμόρφωσε τις τεχνικές προδιαγραφές για την έκδοση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου με τη μορφή αυτοτελούς εγγράφου, το οποίο θα αντικαταστήσει τη σημερινή μορφή αδειών διαμονής (βινιέτες), στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Κανονισμού 1030/2002/ΕΚ.**

■ **Σχεδίασε λειτουργικότερο τύπο αίτησης**, **ο οποίος επιτρέπει τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων.** Μάλιστα οι σχετικές οδηγίες είναι μεταφρασμένες σε 7 γλώσσες: αγγλικά, γαλλικά, ρωσικά, αλβανικά, βουλγαρικά, ρουμανικά και αραβικά.

■ Σε συνεργασία με το **Ίδρυμα Έκδοσης Τραπεζογραμματίων** της Τράπεζας της Ελλάδος **εκδόθηκε το έντυπο της βεβαίωσης**, η οποία παρέχεται από τους Δήμους στους αλλοδαπούς κατά την υποβολή αίτησης για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής. Πρόκειται **για βεβαίωση που, για πρώτη φορά, έχει εξαιρετικά υψηλές προδιαγραφές ασφαλείας** (εκτύπωση σε υδατογραφημένο χαρτί που χρησιμοποιείται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για την έκδοση εντόκων τραπεζογραμματίων). Και τούτο διότι η βεβαίωση αποδεικνύει τη νόμιμη διαμονή του αλλοδαπού στην Χώρα μέχρι να εκδοθεί η άδεια διαμονής του, οπότε θα πρέπει **να παρέχει επαρκή εχέγγυα για την αποφυγή φαινομένων πλαστογραφίας, αλλοίωσης κλπ.**

■ Προχώρησε στη σύνταξη δύο σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων για την ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2004/114/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές ή την εθελοντική υπηρεσία και 2005/71/ΕΚ σχετικά με ειδική διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, τα οποία βρίσκονται στο στάδιο της συνυπογραφής.

■ **Διασφάλισε ακόμη και στα παιδιά των μη νόμιμων μεταναστών πρόσβαση στην εκπαίδευση και πλήρη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ανεξάρτητα από τη νομιμότητα της παραμονής των μεταναστών.**

■ **Προχώρησε σε δημιουργική αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και σε δημιουργική ενσωμάτωση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των μεταναστών και την επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών.** Στο πλαίσιο αυτό οι περιφερειακές Υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στους νομούς Έβρου, Αττικής και Θεσσαλονίκης εφοδιάσθηκαν με ειδική μηχανογραφική εφαρμογή για την ταχύτερη έκδοση αδειών διαμονής εκεί όπου υπάρχει ο μεγαλύτερος αριθμός ενδιαφερομένων.

■ Στο πλαίσιο της πρακτικής που έχει διαμορφωθεί, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, δόθηκε και το 2007 η δυνατότητα για ανθρωπιστικούς λόγους, σε αλλοδαπούς πολίτες κρατών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, να επισκεφθούν τις χώρες τους, κατά την περίοδο των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα, καθώς και κατά τη θερινή περίοδο, και να επανέλθουν χωρίς να κατέχουν σε ισχύ άδεια διαμονής. Για τους πολίτες Κίνας, λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, επετράπη η επανείσοδός τους κατά το χρονικό διάστημα από 15/12/2006 μέχρι 28/02/2007.

IV. Ολοκληρωμένη κοινωνική ένταξη των μεταναστών

Α. Προκειμένου ν' αξιοποιηθεί πλήρως το μεταναστευτικό φαινόμενο ως παράγοντας ανάπτυξης είναι αναγκαία η οικοδόμηση ενός συστήματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στον μετανάστη και την κοινωνία που τον υποδέχεται, το οποίο στηρίζεται στην εφαρμογή αποτελεσματικού συστήματος κοινωνικής ένταξής του. **Προς την κατεύθυνση αυτή, πέρα από την προαναφερθείσα** Εθνική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών**, το Υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε στη δημιουργία του** «Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης (Ο.Π.Δ.) για την ομαλή προσαρμογή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελληνική Επικράτεια - Πρόγραμμα "ΕΣΤΙΑ"»**. Η αναβάθμιση του** πρώην Τμήματος Κοινωνικής Ένταξης **της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης σε αυτοτελή** Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης της Γενικής Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ένταξης **είναι ενδεικτική των προτεραιοτήτων μας.**

1. Το Ο.Π.Δ. καλύπτει τη χρονική περίοδο 2007-2013 και διαρθρώνεται σε έξι (6) επιχειρησιακά υποπρογράμματα ανά τομέα ένταξης**, που αφορούν τόσο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό φαινομένων περιθωριοποίησης, ρατσισμού και ξενοφοβίας, όσο και στην πληροφόρηση, εξυπηρέτηση και συμβουλευτική υποστήριξη των υπηκόων τρίτων χωρών και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε υπηρεσίες απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και στέγασης, πολιτισμού και λοιπά δημόσια αγαθά.**

2. Για τη χρηματοδότησή του προγράμματος αξιοποιούνται, εκτός από εθνικούς πόρους, και οι πιστώσεις που εξασφαλίσαμε από το νεοϊδρυθέν **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης** (European Integration Fund, Απόφαση Συμβουλίου 435/2007/ΕΚ), ως εξής: **για το έτος 2007: 1.527.626,75 ευρώ, για το έτος 2008: 2.063.575,78 ευρώ, για το έτος 2009: 2.371.000 ευρώ, για το έτος 2010: 2.550.000 ευρώ, για το έτος 2011: 3.132.000 ευρώ, για το έτος 2012: 3.827.000 ευρώ και για το έτος 2013: 4.275.000 ευρώ.**

3. Οι δράσεις του Προγράμματος «ΕΣΤΙΑ» απευθύνονται σε όλους, ανεξαιρέτως, τους νόμιμα διαμένοντες υπήκοοους τρίτων χωρών, **ενώ ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για τους νέους, τους ηλικιωμένους, τις γυναίκες, τα παιδιά και λοιπά άτομα που ανήκουν σε ομάδες κοινωνικά ευαίσθητες (π.χ. πρόσφυγες και θύματα εμπορίας προσώπων).** Επισημαίνεται ότι ορισμένες από τις δράσεις που αναπτύσσονται μπορούν να αφορούν και σε διάστημα πριν από την είσοδο των μεταναστών στη Χώρα, δηλαδή διάστημα κατά το οποίο βρίσκονται στις χώρες προέλευσής τους, ενώ οι υπόλοιπες εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό), με την άμεση εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων (ΜΚΟ, κοινότητες μεταναστών, κοινωνικοί εταίροι,

κλπ.). **Το Πρόγραμμα παρουσιάζει αποκεντρωμένο χαρακτήρα, αναδεικνύοντας, σε μεγάλο βαθμό, τη συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η οποία, στο πλαίσιο της αρχής της εγγύτητας, έχει βαρύνοντα ρόλο ως προς την ομαλή κοινωνική ένταξη των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίες.**

4. Σκοπός του Προγράμματος «ΕΣΤΙΑ» είναι: α) Να καταγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση ανά τομέα ένταξης και ν' αναδειχθούν τόσο οι καλές πρακτικές, όσο και οι όποιες αρρυθμίες που χρήζουν αντιμετώπισης. β) Ν' αποτυπωθεί η ευρωπαϊκή πραγματικότητα και να αξιοποιηθεί κριτικά η αποκτηθείσα καλή εμπειρία και γ) Να καθορισθούν οι προτεραιότητες της εθνικής στρατηγικής για τη χάραξη και εφαρμογή μεταναστευτικής πολιτικής, οι οποίες ανταποκρίνονται στις τάσεις, τις προκλήσεις και τις προοπτικές του μέλλοντος.

5. Ειδικότερα, με το Πρόγραμμα «ΕΣΤΙΑ», επιδιώκεται η ομαλή κοινωνική ένταξη και η εμπέδωση της αναλογικά ισότιμης συμμετοχής των μεταναστών, ιδίως:

■ Στους τομείς της πληροφόρησης, της εξυπηρέτησης, και της συμβουλευτικής υποστήριξης, καθώς και της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας υποδοχής.

■ Στον τομέα της απασχόλησης, με λήψη μέτρων και δράσεων πολιτικής που αφορούν αφενός στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για ανεύρεση και διατήρηση της θέσης των μεταναστών στην αγορά εργασίας, αφετέρου στην δημιουργική αξιοποίησή τους προς όφελος της οικονομίας της Χώρας μας.

■ Στον τομέα της παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης, με μέτρα και δράσεις πολιτικής που αποσκοπούν στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για την προσέλκυση και προσαρμογή των μεταναστών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και μέτρα και δράσεις που αφορούν αφενός τη μετατροπή της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε πολιτισμική γέφυρα μεταξύ κοινωνίας και υπηκόων τρίτων χωρών, αφετέρου στην ενθάρρυνση της διαφορετικότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα της Χώρας μας.

■ Στους τομείς της παροχής υπηρεσιών υγείας και στέγασης, με μέτρα και δράσεις πολιτικής που αφορούν αφενός στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και της χρήσης των υπηρεσιών αυτών από τους υπηκόους τρίτων χωρών. Και, αφετέρου, στη διασφάλιση των συνθηκών διαβίωσης που συνάδουν με την προστασία της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας και το Κοινωνικό Κράτος Δικαίου μιας σύγχρονης Ευρωπαϊκής χώρας, όπως είναι η Χώρα μας.

■ Στον τομέα της παροχής υπηρεσιών πολιτισμού, με μέτρα και δράσεις που κατατείνουν αφενός στην πολιτιστική και πολιτισμική στήριξη των μεταναστών. Και, αφετέρου, στην ενδυνάμωση της αλληλεπίδρασης

των πολιτισμών των χωρών προέλευσης με τον ελληνικό πολιτισμό και της αρμονικής συνύπαρξης των υπηκόων τρίτων χωρών με την κοινωνία υποδοχής, μέσα από τον αθλητισμό την τέχνη και λοιπές μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας.

■ Στον τομέα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, με προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα και δράσεις που αφορούν αφενός την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής επανένταξης σε όσους εκτίουν ήδη ποινές. Και, αφετέρου, την αρωγή και φροντίδα για τους αποφυλακιζόμενους.

6. Στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΕΣΤΙΑ» καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για συμπερίληψη της κοινωνικής ένταξης σε όλες τις δημόσιες πολιτικές ως δράσης οριζόντιου χαρακτήρα (Mainstreaming). Για τον σκοπό αυτόν προωθείται παράλληλα η σύναψη προγραμματικών συμφωνιών, η υπογραφή μνημονίων δεοντολογίας, η κύρωση πρωτοκόλλων και μνημονίων πρακτικής, η συγκρότηση δικτύων ανταλλαγής πληροφοριών και λοιπών πρακτικών που μετουσιώνουν στην πράξη την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Βασική προτεραιότητα μας είναι επίσης η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης των μεταναστών και η σύνδεση, για πρώτη φορά, του μεταναστευτικού φαινομένου με την ανάπτυξη και την πρόοδο σε όλους τους τομείς.

Β. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η εισαγωγή, για πρώτη φορά, **του καθεστώτος των επί μακρόν διαμενόντων,** όπως και η προώθηση της οικογενειακής επανένωσης των μεταναστών. Με τον τρόπο αυτόν διευκολύνεται η ενσωμάτωση των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, αφού αφενός προωθείται η διατήρηση της ενότητας των οικογενειών τους και η διαμονή τους στη Χώρα μας και, αφετέρου, παρέχεται **στους υπηκόους τρίτων χωρών, που διαμένουν επί μακρόν στην Ελλάδα, αυξημένη προστασία και περισσότερα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης και της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς σ' ένα ευρύ φάσμα τομέων του οικονομικού και κοινωνικού γίγνεσθαι της Χώρας. Έτσι, προετοιμάζεται το έδαφος για την απόκτηση και πολιτικών δικαιωμάτων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές.**

Γ. Κατά τα λοιπά και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, προγράμματα κοινωνικής ένταξης, έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή**:**

α) Από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, ιδίως για τα θύματα trafficking, αλλά και για τις γυναίκες μετανάστριες, β) από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, για την επαγγελματική επιμόρφωση και κατάρτιση ανέργων μεταναστών και προσφύγων και την ανάδειξη των προσόντων και της εμπειρίας τους, προκειμένου να υποβοηθηθεί η προώθηση τους στην αγορά εργασίας, γ) από το Υπουργείο Εθνικής

Παιδείας και Θρησκευμάτων, για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας - τόσο από ανήλικους όσο και από ενήλικες - και την προσαρμογή των παιδιών των μεταναστών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δ) από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών (στέγη, περίθαλψη, νοσηλεία, βοηθήματα), ιδίως σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, ε) από το Υπουργείο Πολιτισμού, για την αλληλεπίδραση του ελληνικού πολιτισμού με τα ιδιαίτερα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά, στ) από το Υπουργείο Δικαιοσύνης για την σωφρονιστική και μετασωφρονιστική πολιτική, την πρόληψη της εγκληματικότητας, ιδίως των ανηλίκων και την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και νομικής βοήθειας σε αλλοδαπούς κρατούμενους, κ.λ.π.

V. Η απόκτηση από την Ελλάδα επιτελικού και συντονιστικού ρόλου σε ό,τι αφορά τα θέματα μετανάστευσης στα Βαλκάνια και στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου

Α. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διά του αρμόδιου Επιτρόπου της για θέματα Μετανάστευσης κ. Franco Frattini, έχει αναγνωρίσει τις σημαντικές και επιτυχημένες παρεμβάσεις που έχουν γίνει τα τελευταία 4 χρόνια στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής και έχει προτείνει – και αυτό το έχουμε ήδη αποδεχθεί – ν' αναλάβει η Ελλάδα, για λογαριασμό της Ε.Ε., επιτελικό και συντονιστικό ρόλο σε ό,τι αφορά τα θέματα νόμιμης και παράνομης μετανάστευσης στα Βαλκάνια και στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου.

Β. Παράλληλα, διεκδικήσαμε και πετύχαμε τη διοργάνωση και φιλοξενία του **Παγκόσμιου Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη για το 2009**. Στόχος του Φόρουμ, στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι από 150 χώρες από όλο τον κόσμο, είναι η ανάδειξη της σύνδεσης μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης, με γνώμονα τον περιορισμό της παράνομης μετανάστευσης και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των νομίμων μεταναστών στις χώρες υποδοχής.

VI. Αποτελεσματική καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων

Η όξυνση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων και στην Ελλάδα συνδέεται, κυρίως, με το γεγονός ότι αποτελεί τόσο προορισμό όσο και δίοδο μεταναστών, ιδίως προερχόμενων από την Ανατολική Ευρώπη.

Α. Για το λόγο αυτό, η Ελλάδα προχώρησε στη σύσταση Διϋπουργικής Επιτροπής με αντικείμενο την αποτελεσματικότερη και συντονισμένη αντιμετώπιση του φαινομένου. Η Επιτροπή αυτή εκπόνησε και εφαρμόζει **ολοκληρωμένο Εθνικό Σχέδιο Δράσεων κατά της παράνομης διακίνησης και εμπορίας προσώπων**. Το Υπουργείο Εσωτερικών συμμετέχει,

στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, στο Εθνικό αυτό Σχέδιο, με δράσεις που αφορούν ιδίως:

- Την προστασία των θυμάτων.
- Τη δημιουργία ξενώνων – καταφυγίων, όπου παρέχεται στα θύματα ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη και νομική αρωγή.
- Τη διοικητική στήριξη – χορήγηση άδειας παραμονής που ισχύει ταυτόχρονα και ως άδεια εργασίας.
- Τον εθελούσιο επαναπατρισμό, με χρηματοδότηση προγραμμάτων επανένταξης.
- Την εκπαίδευση και εργασιακή ένταξη των θυμάτων που παραμένουν στην Ελλάδα.
- Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

Παράλληλα, λειτούργησε, και το 2007, η Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Ο.Κ.Ε.Α.).

Β. Αποτελεί όμως κοινή παραδοχή πως το πρόβλημα - λόγω του διεθνούς χαρακτήρα, των διαστάσεων αλλά και της επικινδυνότητάς του - απαιτεί **ευρύτερη συνεργασία** για ν' αντιμετωπισθεί. Από την εμπειρία έχει καταδειχθεί ότι το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων εστιάζεται στη διακίνηση ανθρώπων **από τις Βαλκανικές χώρες και γενικότερα από τις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης,** όπου δρουν πολλά από τα οργανωμένα κυκλώματα. **Η Ελλάδα, αξιοποιώντας το συγκριτικό πλεονέκτημα που της προσφέρει η στρατηγική θέση της, αλλά και η εμπειρία που έχει αποκτήσει στα θέματα αυτά, ανέλαβε,** με φορέα συντονισμού το πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και πλέον το ενιαίο Υπουργείο Εσωτερικών, την πρωτοβουλία της ανάπτυξης του ανωτέρω Σχεδίου και σε **Διασυνοριακό – Διαπεριφερειακό Επίπεδο, με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων οργάνων και φορέων των χωρών της Ν.Α Ευρώπης**. Πρόκειται για το Σχέδιο με την κωδική ονομασία **«ΙΛΑΕΙΡΑ»,** σκοπός του οποίου είναι η ουσιαστική, οργανωμένη και αποτελεσματική ανταπόκριση όλων των εμπλεκόμενων στην καταπολέμηση του trafficking φορέων, μέσω κοινών επιχειρήσεων υπερεθνικής εμβέλειας. Περιλαμβάνει προληπτικές αλλά και κατασταλτικές δράσεις και αναπτύσσεται στη βάση δύο παραμέτρων και οκτώ φάσεων σχεδιασμού και εφαρμογής. Η **πρώτη παράμετρος** καλύπτει την επιχειρησιακή (αστυνομική) δράση για την εξάρθρωση οργανωμένων κυκλωμάτων με διεθνικό χαρακτήρα και την απελευθέρωση θυμάτων. **Η δεύτερη παράμετρος αφορά την παροχή προστασίας και αρωγής στα θύματα (ενηλίκων, ανηλίκων, προστασία, φιλοξενία, επαναπατρισμός, υγειονομική περίθαλψη, άσυλο κλπ.).**

Σε εθνικό επίπεδο πραγματοποιήθηκε άσκηση επί Χάρτου στην Κομοτηνή στις 16-17.4.2007 με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων φορέων. Σε διεθνές επίπεδο πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις εμπειρογνωμόνων των συμμετεχουσών χωρών στην Αθήνα, στις 30-31.5.2007 για την επεξεργασία κειμένου, το οποίο θα αποτελέσει το Σχέδιο για την Διασυνοριακή συνεργασία των Αστυνομικών - Δικαστικών Αρχών, με στόχο την ενιαία δράση.

Μάλιστα, στο πλαίσιο του Σχεδίου «ΙΛΑΕΙΡΑ», το Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Υποδιεύθυνσης Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος, σε συνεργασία με την Interpol, τη Europol, τους Έλληνες Αστυνομικούς Συνδέσμους στο εξωτερικό και τους Αστυνομικούς Συνδέσμους άλλων κρατών στη Χώρα μας πραγματοποίησε, την 29.11.2007, ευρύτατης κλίμακας αστυνομική επιχείρηση με την ονομασία "NEW LIFE", στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. **Η επιχείρηση αυτή οδήγησε, μετά από 12μηνη έρευνα, στην εξάρθρωση μιας από τις πιο σημαντικές διεθνείς εγκληματικές οργανώσεις, στην οποία συμμετείχαν Έλληνες και αλλοδαποί και η οποία κάλυπτε ένα ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων, από τη στρατολόγηση και τον εξαναγκασμό σε πορνεία αλλοδαπών γυναικών, με τη χρήση βίας ή απειλής, ως την πλαστογραφία, τις παράνομες ελληνοποιήσεις και τη νομιμοποίηση των παράνομων εσόδων τους. Συνελήφθησαν 11 μέλη της εγκληματικής οργάνωσης και άλλα 62 άτομα.**

Θα πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι στις 7.12.2007 λάβαμε συγχαρητήρια επιστολή από τον κ. Frattini για τις επιδόσεις μας στον τομέα της πρόληψης και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.

Γ. Επίσης διαμορφώθηκε αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αλλά και για την αρωγή των θυμάτων, ιδιαίτερα των ανηλίκων. Ειδικότερα:

1. Θεσπίσθηκε ειδικό καθεστώς διαμονής, για υπηκόους τρίτων χωρών που χαρακτηρίζονται ως θύματα εμπορίας ανθρώπων και συνεργάζονται με τις αρχές για την καταπολέμηση των κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων. Στόχος των εν λόγω διατάξεων είναι η προστασία των προσώπων αυτών τόσο κατά τη διεξαγωγή των σχετικών ερευνών από τις αρμόδιες αρχές όσο και κατά την μετέπειτα διαμονή τους. Οι σχετικές ρυθμίσεις αφορούν ιδίως:

- Την παροχή, για πρώτη φορά, περιόδου περίσκεψης, κατά την οποία τα θύματα θα μπορέσουν να διαφύγουν από την επιρροή των κυκλωμάτων και να συνεργασθούν με τις Αρχές.
- Τη χορήγηση ανανεώσιμης άδειας διαμονής διάρκειας ενός έτους με δικαίωμα εργασίας, καθώς και πρόσβασης στην εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση.

■ Την πλήρη υγειονομική περίθαλψή τους, τόσο κατά την διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης όσο και μετά τη χορήγηση της άδειας διαμονής.

■ Την παροχή της δυνατότητας, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας συνεργασίας τους με τις αρχές, να ζητήσουν και να λάβουν άδεια διαμονής για κάποιον από τους λοιπούς λόγους του ν. 3386/2005, εφόσον το επιθυμούν και εφόσον πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις.

■ Την παροχή αυξημένης προστασίας **στους ασυνόδευτους ανηλίκους** που χαρακτηρίζονται ως θύματα εμπορίας ανθρώπων, για τους οποίους βλ. αναλυτικότερα παρακάτω στην ειδική ενότητα.

Επίσης διαβιβάσθηκε σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας εγκύκλιος διαταγή για τη διευκόλυνση της εφαρμογής του ανωτέρω θεσμικού πλαισίου, καθώς και **ενημερωτικό δελτίο με χρήσιμες πληροφορίες για τα δικαιώματα των θυμάτων, μεταφρασμένο σε 13 ξένες γλώσσες** (αγγλική, αλβανική, αραβική, βουλγαρική, γαλλική, γερμανική, ισπανική, ιταλική, πολωνική, ρουμάνικη, ρωσική, σέρβικη και τούρκικη), το οποίο δίδεται στα θύματα, σε μία προσπάθεια να αισθάνονται περισσότερο ασφαλή, να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και να εμπιστεύονται το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας. Ακόμη εστάλη έγγραφο, σε όλες τις Υπηρεσίες της Χώρας, με εξειδικευμένες ερωτήσεις, για την διευκόλυνση των προανακριτικών Υπαλλήλων, κατά τη διερεύνηση υποθέσεων εμπορίας Ανθρώπων και την αμεσότερη και πληρέστερη προστασία των θυμάτων.

Δ. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, τα οποία τηρεί η Ομάδα Anti-Trafficking της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, κατά το έτος 2007, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, επιλήφθηκαν συνολικά **42 υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας** (30 σεξουαλικής εκμετάλλευσης, 11 εργασιακής εκμετάλλευσης και μιας παράνομης υιοθεσίας), εκ των οποίων οι 17 διαπράχθηκαν από εγκληματικές οργανώσεις. Από τις έρευνες και τις προανακρίσεις των υποθέσεων αυτών **κατηγορήθηκαν 121 δράστες, Έλληνες και αλλοδαποί, ενώ υπήρξαν 100 παθόντες - θύματα (άνδρες, γυναίκες και ανήλικοι) οικονομικής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, από τα οποία 35 ζήτησαν και τους παρασχέθηκε αρωγή και προστασία από την Πολιτεία.** Από το σύνολο αυτό, 17, χαρακτηρίσθηκαν, με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα, θύματα εμπορίας ανθρώπων και έτυχαν των ευεργετικών διατάξεων του ν. 3064/2002.

Οι επιληφθείσες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάσθηκαν:

✓ Με Υπηρεσίες και Μονάδες παροχής, προστασίας και αρωγής καθώς και Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς (ΑΡΣΙΣ, ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΚΛΙΜΑΚΑ, ΔΙ-

ΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΚΑΘΒ, ΕΚΚΥΘΚΑ, ΙΡΑ, ΝΕΑ ΖΩΗ) υπό το συντονισμό του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α. - *197*) του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σε 29 περιπτώσεις.
✓ Με τις διπλωματικές αρχές των χωρών προέλευσης των θυμάτων στη Χώρα μας, σε 28 περιπτώσεις.
✓ Με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευση (Δ.Ο.Μ.) σε 15 περιπτώσεις για τον ασφαλή επαναπατρισμό των θυμάτων.

2. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Γενική Γραμματεία Ισότητας προωθεί, μεταξύ άλλων, **τις ακόλουθες δράσεις για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων**:

● Εφαρμογή, σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) και τον Ελληνικό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού, εκπαιδευτικού προγράμματος αναπτυξιακής βοήθειας και συνεργασίας με χώρες προέλευσης οικονομικών μεταναστών και θυμάτων εμπορίας. Αναφέρεται ειδικότερα το πρόγραμμα «Εκπαίδευση – κοινωνικός αποκλεισμός- πορνεία- μετανάστευση» στην Αλβανία, Μολδαβία, Ουκρανία και Γεωργία, συνολικού ύψους 150.000 ευρώ.

● Παροχή αρωγής στα θύματα εμπορίας, μέσω των δύο Συμβουλευτικών Κέντρων (Αθηνών και Πειραιώς) για τη βία κατά γυναικών και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, τα οποία αφενός παρέχουν συμβουλευτική, ψυχολογική και νομική, υποστήριξη και αφετέρου αντιμετωπίζουν, σε συνεργασία με τον Ο.Α.Ε.Δ., προβλήματα απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης των γυναικών αυτών.

VII. Ειδικά η αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης: Στήριξη των χωρών προέλευσης των μεταναστών – Έλεγχος συνόρων

Α. Η παράνομη μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο, το οποίο διαρκώς εξελίσσεται και κάθε φορά εξαρτάται από δυναμικές και παραμέτρους, οι οποίες μεταβάλλονται και δεν μπορούν να προβλεφθούν. Η πολιτική και οι δράσεις του Υπουργείου Εσωτερικών αναφορικά με την παράνομη μετανάστευση μπορούν να συνοψισθούν ιδίως σε τρεις κατευθύνσεις:

- Ανθρωπισμός – Πλήρης σεβασμός των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Φιλοξενία – υγεία – υγιεινή και κοινωνική πρόνοια.
- Νομιμότητα απέναντι στον μετανάστη.

Β. Στήριξη των χωρών προέλευσης των μεταναστών

Εφαρμόζουμε, μεταξύ άλλων, το Κοινοτικό Πρόγραμμα για την «*Οικονομική και τεχνική βοήθεια προς τρίτες χώρες στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης – ΑΙΝΕΙΑΣ*» (20/4/2006 – 20/4/2008)

Βασική μας πεποίθηση αποτελεί το γεγονός ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, χωρίς να εφαρμόζουμε στρατηγική ενίσχυσης και στήριξης των χωρών προέλευσής τους, προκειμένου να μην εξαναγκάζονται οι οικονομικοί μετανάστες να εγκαταλείπουν την πατρίδα τους. Με δεδομένο ότι οι περισσότεροι υπήκοοι τρίτης χώρας που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα προέρχονται από την Αλβανία, το ΥΠ.ΕΣ., και κατά το έτος 2007, εφαρμόζει δράσεις στην Αλβανία, στο πλαίσιο της πρώτης προκήρυξης του Κοινοτικού Προγράμματος «***Οικονομική και τεχνική βοήθεια προς τρίτες χώρες στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης – ΑΙΝΕΙΑΣ***». Το εν λόγω Πρόγραμμα βασίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 491/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 10η Μαρτίου 2004, και στόχος του είναι η παροχή ειδικής και συμπληρωματικής χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας προς τρίτες χώρες ώστε να ενισχυθούν στην προσπάθειά τους για αποτελεσματικότερη διαχείριση των ποικίλων διαστάσεων των μεταναστευτικών ροών, με έμφαση στην πρόληψη της λαθρομετανάστευσης. Ο συνολικός αριθμός των **άμεσα επωφελούμενων** εκτιμάται σε περίπου 650 άτομα.

Γ. Διασυνοριακή συνεργασία και έλεγχοι συνόρων

Η Χώρα μας, στο πλαίσιο της Συνθήκης του Schengen, σχεδίασε και εφαρμόζει δέσμη αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης της λαθρομετανάστευσης και της διασυνοριακής εγκληματικότητας γενικότερα, με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών και την αποτροπή της εκμετάλλευσής τους από τα διάφορα κυκλώματα, επενδύοντας:

1. <u>Στη Συνεργασία με τρίτες χώρες,</u> ιδίως χώρες καταγωγής και διέλευσης μεταναστών σε θέματα συλλογής πληροφοριών, εκπαιδεύσεων κλπ.

2. <u>Στη Διμερή και Διεθνή συνεργασία δηλαδή:</u>

■ Συμφωνίες με γειτονικές χώρες για συνεργασία στη διαχείριση των κοινών συνόρων, με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας.

■ Συμφωνίες Αστυνομικής συνεργασίας με Αλβανία, Βουλγαρία και Π.Γ.Δ.Μ. και Συμφωνίες επανεισδοχής με Ρουμανία, Βουλγαρία και Τουρκία.

■ Η συνεργασία με την Αλβανία για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος γενικότερα, η διενέργεια κοινών επιχειρήσεων και η εφαρμογή του προγράμματος «ΑΙΝΕΙΑΣ», για το οποίο έγινε λόγος παραπάνω.

■ Η Περιφερειακή συνεργασία με Υπηρεσίες της Βουλγαρίας για την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος γενικότερα και η συμμετοχή μας στο πρόγραμμα διδυμοποίησης της Γερμανίας με τη Βουλγαρία (PHARE), για την αναβάθμιση της Συνοριακής Βουλγαρικής Αστυνομίας.

■ **Η ενεργός συμμετοχή μας σε δράσεις της FRONTEX για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης και την προστασία της ζωής και των εν γένει δικαιωμάτων των μεταναστών**. Επισημαίνεται ότι ο αρμόδιος Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. F. Frattini, στην από 3.12.2007 επιστολή του προς τον Υπουργό Εσωτερικών, εκφράζει την πλήρη επιδοκιμασία του στην πολιτική αντιμετώπισης της λαθρομετανάστευσης που έχουμε προτείνει και η οποία βασίζεται στην ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων καθώς και σε μία κοινή πολιτική για την επιστροφή των μεταναστών.

3. Στη λήψη μέτρων για τη θωράκιση των εξωτερικών συνόρων

Από το σύνολο των Αστυνομικών Διευθύνσεων και τις Λιμενικές αρχές της Χώρας, κατά το έτος 2007, οι συλλήψεις αλλοδαπών για παράνομη είσοδο και παραμονή ανήλθαν συνολικά σε 112.364 (103.124 από Αστυνομικές αρχές και 9.240 από Λιμενικές αρχές), έναντι (91.783) για το έτος 2006. Σημειώθηκε δηλαδή αύξηση της τάξης του 12,4%. **Επίσης, το έτος 2006, συνελήφθησαν 911 διακινητές λαθρομεταναστών, ενώ το έτος 2007 1.225, δηλαδή αύξηση (34,5%).**

Παραμένει δε σταθερή επιδίωξή μας η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών προσωρινής κράτησης, όπως επιτάσσει ο σεβασμός στην αξία του Ανθρώπου και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια αλλά και η εν γένει προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Στο πλαίσιο αυτό βρίσκεται στο στάδιο της τελικής επεξεργασίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων Εσωτερικών, Οικονομίας & Οικονομικών και Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η Κοινή Υπουργική Απόφαση **για τους Ειδικούς Χώρους Παραμονής Αλλοδαπών, βάσει της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 81 του ν. 3386/2005. Η απόφαση αυτή προβλέπει τη δημιουργία ειδικών χώρων παραμονής των υπό απέλαση αλλοδαπών, κυρίως στα σημεία**

εισόδου, με προδιαγραφές που εξασφαλίζουν αξιοπρεπείς συνθήκες παραμονής και διαβίωσης των φιλοξενουμένων (πλήρης και επαρκής τήρηση των όρων υγιεινής). Λαμβάνεται επίσης ειδική μέριμνα για την παραμονή οικογενειών καθώς και για τους ανήλικους, ενώ θα υπάρχουν και χώροι αναψυχής, αθλοπαιδιών και θρησκευτικής λατρείας. Πέραν του αναγκαίου διοικητικού προσωπικού, οι Ειδικοί Χώροι θα στελεχωθούν με το κατάλληλο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

Όπως προαναφέρθηκε, από το 2004, ιδίως με την ίδρυση των δύο Πρότυπων Κέντρων Φιλοξενίας Λαθρομεταναστών, άρχισε μια πιο ολοκληρωμένη προσπάθεια αντιμετώπισης του θέματος. **Ήδη λειτουργούν στο Φυλάκιο Κυπρίνου του Νομού Έβρου Ειδικοί Χώροι Παραμονής δυναμικότητας, προς το παρόν 378 ατόμων, με δυνατότητα αύξησης σε 500, σε πολύ καλές συνθήκες διαβίωσης.**

Επίσης στη Σάμο, ο νέος χώρος παραμονής, δυναμικότητας 300 ατόμων που έχει ήδη παραδοθεί, αποτελεί Πρότυπο Κέντρο με σύγχρονο εξοπλισμό το οποίο ανταποκρίνεται πλήρως στις προδιαγραφές που έχουν τεθεί από την Υπάτη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε.

Όλοι οι χώροι κράτησης και παραμονής αλλοδαπών είναι εφοδιασμένοι με έντυπα πληροφοριακών δελτίων σε 15 γλώσσες, τα οποία τους ενημερώνουν για τα δικαιώματά τους. Μάλιστα, τα εν λόγω έντυπα διανέμονται με αποδεικτικά επίδοσης σε όλους. Στα Κέντρα αυτά έχουν τη δυνατότητα ακώλυτης πρόσβασης και συνδρομής οι εκπρόσωποι ΜΚΟ.

5. Επιμέρους ζητήματα απελάσεων

ΓΕΝΙΚΑ

Οι αποφάσεις απέλασης - πάντα με σεβασμό των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - των παράνομα εισελθόντων και διαμενόντων στη Χώρα μας αλλοδαπών, εκδίδονται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 76 του ν.3386/2005 (διοικητικές απελάσεις) και στα άρθρα 74 και 99 του Ποινικού Κώδικα (δικαστικές απελάσεις). Επίσης εφαρμόζονται κατά κεραία:

- Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως το άρθρο 63, σημείο 3, στοιχείο β).
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, της 4ης Νοεμβρίου 1950.
- Η Σύμβαση των Η.Ε. κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Σκληρών, Απάνθρωπων ή Εξευτελιστικών Μορφών Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, της 10ης Δεκεμβρίου 1984.

- Η σύμβαση της Γενεύης περί του Καθεστώτος των Προσφύγων, της 28ης Ιουλίου 1951 και το Πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967.
- Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, της 20ής Νοεμβρίου 1989.
- Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 13ης- 14ης Οκτωβρίου 2000.
- Η Οδηγία 2001/40 (Αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων απέλασης).
- Το έγγραφο MIGR 33/15-4-2002 του Συμβουλίου (Πράσινη Βίβλος).

Παράλληλα, μεριμνούμε συστηματικά για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου Επανεισδοχής με την Τουρκία.

ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Αποδίδουμε μεγάλη σημασία στην προστασία των ανηλίκων, ειδικά των ασυνόδευτων και των θυμάτων trafficking, όπως και σε όλους όσους έχουν ανάγκη πρόσθετης μέριμνας και υποστήριξης. Όπως είναι γνωστό, απαγορεύεται η απέλαση ανηλίκων:

- Όταν οι γονείς ή τα πρόσωπα που έχουν την επιμέλειά του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.
- Όταν έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά μέτρα με απόφαση του Δικαστηρίου Ανηλίκων.

Στην περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών που είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι ή θύματα εμπορίας ανθρώπων, οι αρμόδιες Εισαγγελικές ή Αστυνομικές Αρχές λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να προσδιορίσουν την ταυτότητα και την ιθαγένειά τους και να θεμελιώσουν το γεγονός ότι δεν συνοδεύονται

Επίσης, καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για τον ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς τους και λαμβάνουν αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν τη νομική τους εκπροσώπηση και εφόσον χρειάζεται, την εκπροσώπησή τους.

Η Ελληνική Αστυνομία φροντίζει ιδιαίτερα για την προστασία των ανηλίκων από τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένοι αλλά και από τον κίνδυνο διαμόρφωσης εγκληματικής προδιάθεσης. Σε περίπτωση σύλληψης ανηλίκων για ποινικό αδίκημα, ενημερώνεται άμεσα από την Υπηρεσία σύλληψης ο αρμόδιος εισαγγελέας. Όταν δε, μετά από επισταμένη έρευνα δεν ανευρίσκονται στη Χώρα μας οι γονείς τους ή τα πρόσωπα που έχουν την επιμέλειά του από την αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών, ενημερώνεται η INTERPOL για την αναζήτησή τους στη χώρα τους. Ειδικότερα για τους ανήλικους υπηκόους Αλβανίας, η Ελληνική και η Αλβανική κυβέρνηση, έχουν υπογράψει συμφωνία για την προστασία, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού, της αποκατάστασης και της περίθαλψης των Αλβανοπαίδων, που είναι θύματα διακίνησης στην

Ελλάδα.

6. Θέματα ασύλου

ΓΕΝΙΚΑ

Πρωταρχικός στόχος του Υπουργείου Εσωτερικών, σύμφωνα με το νομοθετικό μας πλαίσιο (Π.Δ. 61/1999), είναι η εξασφάλιση της απρόσκοπτης δυνατότητας υποβολής αιτήματος ασύλου από κάθε αλλοδαπό, ο οποίος δηλώνει προφορικώς ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε Ελληνικής Αρχής στα σημεία εισόδου ή εντός της Ελληνικής Επικράτειας, ότι ζητεί άσυλο στη Χώρα μας ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα από φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων .

Συγκεκριμένα οι Αστυνομικές Υπηρεσίες, οι οποίες είναι επιφορτισμένες με τις αρμοδιότητες αυτές, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στο «δικαίωμα στο άσυλο» και στη ρήτρα μη επαναπροώθησης (non refoulement), δεν απομακρύνουν αλλοδαπό από τη Χώρα μας, εάν δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες:

- **Διερεύνησης (screening)** όλων των υποθέσεων των αλλοδαπών, προκειμένου να διαπιστώσουν τα πραγματικά αίτια εγκατάλειψης της χώρας τους και να εξετάσουν την πιθανότητα κάποιοι από αυτούς να επιθυμούν προστασία δια της χορήγησης ασύλου.
- Ενημέρωσης των αλλοδαπών για τα δικαιώματά τους, ειδικότερα δε για το δικαίωμα παράστασης με διερμηνέα, επικοινωνίας και παράστασης με συνήγορο, με διεθνείς οργανώσεις, όπως η Υ.Α. Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες ή Μ.Κ.Ο.

Είναι γεγονός όμως, ότι μεγάλος αριθμός αλλοδαπών αμφιβόλου υπηκοότητας εισέρχεται λάθρα και μαζικά στη Χώρα, στερείται παντελώς αποδεικτικών στοιχείων ταυτότητας και προέλευσης και ζητάει τη χορήγηση πολιτικού ασύλου. Σημειώνεται δε ότι δεν είναι σπάνιο, όπως διαπιστώνεται αργότερα, πολλοί από αυτούς να δηλώνουν ψευδή στοιχεία ταυτότητας και υπηκοότητας, επικαλούμενοι υπηκοότητα χώρας στην επικράτειά της οποίας υφίστανται εμφύλιες συρράξεις ή αυταρχικά καθεστώτα, με σκοπό να τύχουν καλύτερης αντιμετώπισης από τις αρχές.

Στις περιπτώσεις αυτές, βάσιμο είναι να δημιουργηθούν θέματα δημόσιας ασφάλειας (αφού είναι παντελώς άγνωστα τα πραγματικά στοιχεία ταυτότητος και προέλευσης των λάθρα νεοεισερχομένων στη Χώρα μας και, κατά συνέπεια, οι προθέσεις και τα πραγματικά αίτια εγκατάλειψης της χώρας τους) οπότε απαιτείται πλήρης και σε βάθος διερεύνηση όλων των υποθέσεων (screening). Κανένας από τους αιτούντες άσυλο, δεν απομακρύνεται από τη Χώρα μας εάν δεν έχει ολοκληρωθεί

οριστικά η διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του κατ' εφαρμογή του άρθρου 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης, του άρθρου 3 της Ε.Σ.Δ.Α και άλλων Διεθνών Συμβάσεων, όπως επίσης και μετά την ολοκλήρωση και απόρριψη των αιτημάτων ασύλου δεν επαναπροωθούνται αλλοδαποί σε χώρα όπου κρίνεται ότι η ζωή ή η ελευθερία τους απειλείται (εφαρμογή ρήτρας μη επαναπροώθησης - non refoulement). Καταβάλλεται δε κάθε δυνατή προσπάθεια βελτίωσης των συνθηκών παραμονής τους, η οποία δεν υπερβαίνει τους 3 μήνες.

Περαιτέρω, οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται κατ' ουσία και σε ατομική βάση σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία περί διαδικασιών ασύλου (Π.Δ. 61/1999) σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, χωρίς ν' απαιτείται η κατάθεση αποδεικτικών στοιχείων ενώ, μετά την οριστική απορριπτική απόφαση, προβλέπεται και εξ υπαρχής υποβολή αίτησης ασύλου εφόσον προκύπτουν νέα στοιχεία.

Ο σταθερός προσανατολισμός της Χώρας μας στην διασφάλιση της προστασίας των αιτούντων άσυλο καταδεικνύεται και από την αύξηση των αιτημάτων ασύλου τα τέσσερα τελευταία έτη στη Χώρα μας σε σύγκριση με την πτωτική τάση στις άλλες χώρες της Ε.Ε: **4.469 αιτήματα το 2004**, **9.050 αιτήματα το 2005**, **12.267 αιτήματα το 2006**, και **25.113 αιτήματα το 2007**. Το σαφώς μεγαλύτερο μέρος των εξετασθέντων αιτημάτων είναι καταχρηστικά, με απώτερο σκοπό την παράταση της παραμονής στην Ελλάδα οικονομικών μεταναστών (ιδίως από το Μπαγκλαντές, το Πακιστάν, τη Γεωργία κλπ.), με αποτέλεσμα ο χρόνος εξέτασης -διεκπεραίωσης των αιτημάτων να επιμηκύνεται σημαντικά και, με τον τρόπο αυτόν, οι αλλοδαποί να παραμένουν στο μεσοδιάστημα νόμιμα στη Χώρα μας.

Σημειώνεται ότι αυξήθηκε (σχεδόν 10πλασιάσθηκε) ο αριθμός των εξεταζομένων προσφυγών σ' εβδομαδιαία βάση από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Ασύλου (άρθρο 3 παρ. 5 Π.Δ. 61/1999). Συγκεκριμένα, το έτος 2003 εξετάσθηκαν συνολικά 695 υποθέσεις, το έτος 2004 εξετάστηκαν 787 υποθέσεις, το έτος 2005 εξετάσθηκαν 2.054 υποθέσεις, το έτος 2006 εξετάστηκαν 2.837 υποθέσεις και το έτος 2007 εξετάσθηκαν 6.448 υποθέσεις.

Εξαιρετικά σημαντική πρόοδο αποτελεί το γεγονός ότι, **το 2007, εγκρίθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός αιτήσεων χορήγησης ασύλου (140 έναντι 64 το 2006, 39 το 2005 και 4 το 2003, δηλαδή ανάμεσα στο 2007 και το 2003 αύξηση κατά 35 φορές).** Χορηγήθηκε ανθρωπιστικό καθεστώς σε 1 άτομο, ύστερα από ακύρωση απορριπτικής Απόφασης από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Επίσης **χορηγήθηκαν 48 ειδικά ταξιδιωτικά Έγγραφα (T.D.V.) και ανανεώθηκαν/αντικαταστάθηκαν 261.**

Σ' εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου:

- Διαβιβάσθηκαν από τα υπόλοιπα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία 3.306 αιτήματα ανάληψης ευθύνης.
- Διεκπεραιώθηκαν 2.346 αιτήματα ανάληψης ευθύνης.
- Διαβιβάσθηκαν από τα υπόλοιπα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία 874 αιτήματα ανάληψης πληροφοριών.
- Διεκπεραιώθηκαν 728 αιτήματα πληροφοριών.
- Ζητήθηκε η ανάληψη ευθύνης από άλλα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία, σε 14 περιπτώσεις, εκ των οποίων οι 8 έγιναν αποδεκτές.
- Διαβιβάσθηκαν σε άλλα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία 4 αιτήματα πληροφοριών.
- Εκτελέσθηκαν μεταφορές στη Χώρα μας, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού, σε 770 υποθέσεις Σύμβασης Δουβλίνου.
- Εκτελέσθηκαν μεταφορές από τη Χώρα μας, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού, σε 2 υποθέσεις Σύμβασης Δουβλίνου.
- Ανακλήθηκαν οι αποφάσεις διακοπής σε 66 υποθέσεις Σύμβασης Δουβλίνου. (Υπενθυμίζεται ότι, σε περιπτώσεις που το αίτημα αλλοδαπού δεν είχε εξετασθεί επί της ουσίας και είχε γίνει διακοπή, ανακαλείται η απόφαση διακοπής και το αίτημα κατά την άφιξη του αλλοδαπού στη Χώρα μας, εξετάζεται επί της ουσίας).

ΕΙΔΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ειδική προστασία έχει προβλεφθεί για τους ανηλίκους, και μάλιστα για τους ασυνόδευτους, τόσο με τον ν. 3386/2005 όσο και με τις διατάξεις του Π.Δ. 220/2007, με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού και τον πλήρη σεβασμό των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ειδικότερα:

Στους χώρους κράτησης των λάθρα εισερχομένων αλλοδαπών γίνεται διαχωρισμός των ασυνόδευτων ανηλίκων από τους λοιπούς λαθρομετανάστες, έως ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες των αστυνομικών υπηρεσιών σχετικά με τον καθορισμό της ανηλικότητάς τους, της προέλευσής τους, της υπαγωγής τους στο καθεστώς ασύλου και την σχετική ενημέρωση των δικαστικών αρχών.

Η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων είναι υπό την εποπτεία και την εγγύηση του Εισαγγελέα ανηλίκων ή, όπου δεν υπάρχει, του κατά τόπο αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος ενεργεί ως προσωρινός επίτροπος, παρέχοντάς τους την αναγκαία συνδρομή, **ενώ γίνεται προσπάθεια εντοπισμού των οικείων τους**.

Περαιτέρω, λαμβάνεται μέριμνα μέσω των αρμοδίων φορέων για την εξασφάλιση στέγης και τη δημιουργία ευνοϊκού και ασφαλούς περιβάλλοντος για τον ανήλικο καθ' όλη τη διάρκεια εξέτασης του αιτή-

ματός του, συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής υποστήριξης, πλήρους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κλπ., εξασφαλίζοντας ότι προστατεύεται πλήρως από τον κίνδυνο εμπορίας ή εκμετάλλευσης και αποφεύγοντας τις συχνές αλλαγές περιβάλλοντος. Το προσωπικό που έρχεται σε επαφή μαζί τους είναι εξειδικευμένο και έχει ειδικό καθήκον εχεμύθειας.

Επίσης εξασφαλίζεται η ενημέρωση του ανηλίκου για τα δικαιώματά του και σε όλες τις περιπτώσεις οι υποθέσεις τους εξετάζονται κατά προτεραιότητα με διερμηνέα, στη γλώσσα τους ή σε γλώσσα που κατανοούν, με απόλυτη εμπιστευτικότητα.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΣΥΛΟΥ ΟΠΩΣ ΕΠΙΤΑΣΣΕΙ Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ – ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

■ Αναβαθμίσθηκαν οι Υπηρεσίες ασύλου, **με την ίδρυση αυτοτελών υπηρεσιών ασύλου για όλη την περιοχή των Διευθύνσεων Αλλοδαπών Αττικής και Θεσσαλονίκης και βελτιώθηκαν οι υποδομές τους.**

■ Επιμορφώνονται οι εμπλεκομένοι στις διαδικασίες ασύλου, μέσω σεμιναρίων, με τη συνεργασία του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, τόσο για την Υπηρεσία Ασύλου της Αττικής όσο και για τις Υπηρεσίες της υπόλοιπης Ελλάδας.

■ **Δημιουργήθηκε πλήρης μηχανογραφική εφαρμογή, σε πανελλαδικό επίπεδο, όπου αποτυπώνονται όλα τα στάδια των διαδικασιών ασύλου.**

■ **Ιδρύθηκε Γραφείο Τεκμηρίωσης για την ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση στις χώρες προέλευσης των αιτούντων άσυλο** στο Τμήμα Ασύλου της Δ/νσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι πληροφορίες αυτές έχουν καταχωρηθεί σε δικτυακό τόπο της ΕΛ.ΑΣ. (INTRANET) όπου έχουν πρόσβαση μόνο εξουσιοδοτημένα όργανα.

■ Εκπονήθηκε, με τη συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος «Equal», **ενημερωτικό φυλλάδιο, σε έξι γλώσσες (αραβικά, περσικά, τουρκικά, αγγλικά, γαλλικά και ελληνικά) για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αιτούντων άσυλο και τις διαδικασίες που απαιτούνται.** Το φυλλάδιο αυτό εκτυπώθηκε, σε πρώτη φάση, σε 75.000 αντίτυπα και απεστάλη σε όλες τις αρμόδιες αστυνομικές Υπηρεσίες της Χώρας.

■ Συστήθηκε και λειτουργεί άτυπη ομάδα εργασίας για την επίλυση των προβλημάτων που έχουν ανακύψει σχετικά με το άσυλο, στην οποία συμμετέχουν, εκτός των αρμοδίων Υπηρεσιακών παραγόντων και εκπρόσωποι από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε.

■ Έχει δρομολογηθεί η διαδικασία έκδοσης νέων ταξιδιωτικών εγγράφων της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, της Σύμβασης του 1954 για το Καθεστώς των Ανιθαγενών και, κατ' εναρμόνιση προς το Κοινοτικό Δίκαιο, και για τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας (ανθρωπιστικό καθεστώς).

■ Στο πλαίσιο του προγράμματος «ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ ΙΙ» που αφορά τη διαμόρφωση πιο αποτελεσματικών διαδικασιών ασύλου, την προώθηση διοικητικής συνεργασίας ανάμεσα στις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τις διαδικασίες ασύλου και τη συνεργασία ανάμεσα στις αρχές και τις Μ.Κ.Ο., πραγματοποιήθηκε αποστολή στη Χίο και θα ακολουθήσουν αποστολές σε μεθοριακές πόλεις και νησιά με τη συνεργασία της Μ.Κ.Ο. «Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες».

Σε θεσμικό επίπεδο:

■ Ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία, **με την έκδοση του Π.Δ. 220/2007, η Οδηγία 2003/9/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη-μέλη.** Με τον τρόπο αυτόν καθιερώνονται σημαντικές εγγυήσεις αναφορικά με την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τους αιτούντες άσυλο, τους πρόσφυγες και τα μέλη των οικογενειών τους, ενώ λαμβάνεται ειδική μέριμνα για τους ασυνόδευτους ανήλικους. Έμφαση δίδεται στη διασφάλιση αξιοπρεπών όρων φιλοξενίας και διαβίωσης στη Χώρα μας, στην ελευθερία διαμονής και κυκλοφορίας τους με τήρηση των προβλεπόμενων προϋποθέσεων, στην πρόσβασή τους – ιδίως των παιδιών όπου ιδρύεται και σχετική υποχρέωση για τους γονείς - στην εκπαίδευση, στη διατήρηση της οικογενειακής ενότητας, στην παροχή δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, στη διευκόλυνση της απασχόλησής τους ύστερα από εφοδιασμό τους με ειδική άδεια, στην πρόσβασή τους στην επαγγελματική κατάρτιση, στην προώθηση της νομικής συνδρομής τους, **καθώς και στην ειδική περίθαλψη για τα άτομα με αναπηρίες, τις εγκυμονούσες, τους ασυνόδευτους ανήλικους (για τους οποίους βλ. και ανωτέρω στην ειδική ενότητα), τους ηλικιωμένους, τις μονογονεϊκές οικογένειες, καθώς και τα πρόσωπα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.**

■ Προωθείται η διαδικασία έκδοσης προεδρικού διατάγματος, η οποία βρίσκεται στο τελικό στάδιο, για την ενσωμάτωση στο εθνικό μας δίκαιο των ακόλουθων Οδηγιών:

✓ 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής συνένωσης.

✓ 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου για την θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών,

ή των απατρίδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.

✓ 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

Για τις Υπηρεσίες Μεταγωγών και Αλλοδαπών Αττικής ολοκληρώθηκε η ανέγερση κτιρίου δυναμικότητας 600 ατόμων περίπου, σύμφωνα και με τις συστάσεις και τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (C.P.T.). **Περαιτέρω λειτουργούν ιδίως τα ακόλουθα Κέντρα:**

α. Κέντρο Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών Σπερχειάδας Φθιώτιδας. Χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και είναι δυναμικότητας 130 ατόμων. Στο κέντρο αυτό μπορούν να φιλοξενηθούν οικογένειες και γυναίκες. Η διοίκηση του κέντρου έχει ανατεθεί στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

β. Κέντρο Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών Λαυρίου. Χρηματοδοτείται από τον Κρατικό προϋπολογισμό και είναι δυναμικότητας 300 – 350 ατόμων. Η διοίκηση του Κέντρου έχει ανατεθεί στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό.

γ. Κέντρο Υποδοχής Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών Ανωγείων Ρεθύμνου. Χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και είναι δυναμικότητας 25 ατόμων, ασυνόδευτων ανηλίκων. Διοικείται από το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας.

δ. «Ελληνικό Ινστιτούτο Αλληλεγγύης και Συνεργασίας» (ΕΛ.ΙΝ.Α.Σ.). Είναι δυναμικότητας 130 ατόμων και βρίσκεται στον Ασπρόπυργο Αττικής. Χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων. Λειτουργεί ως Κέντρο φιλοξενίας, σίτισης και κοινωνικοοικονομικής ένταξης ενηλίκων και ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

ε. «Κοινωνική Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης». Είναι δυναμικότητας 90 ατόμων. Χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων. Λειτουργεί ως Κέντρο φιλοξενίας αιτούντων άσυλο.

στ. «Κέντρα φιλοξενίας σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα στην Αθήνα». Μέσω προγραμμάτων υποδοχής και ένταξης αιτούντων άσυλο, φιλοξενούνται σε μικρά οργανωμένα διαμερίσματα αλλοδαποί αιτούντες άσυλο με μέριμνα μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Παράλληλα:

- Βρίσκονται στο τελικό στάδιο οι εργασίες για την επισκευή – ανακαίνιση και αναβάθμιση των ειδικών χώρων παραμονής ανηλίκων αλλοδα-

πών στην Αμυγδαλέζα Αττικής.

- Σε ό,τι αφορά τη βελτίωση των συνθηκών στον χώρο προσωρινής παραμονής αλλοδαπών στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη 24), ολοκληρώθηκαν οι εργασίες που αφορούν τον χώρο συνάθροισης και ψυχαγωγίας των φιλοξενούμενων (προμήθεια μπασκετών, συστημάτων για επιτραπέζια αντισφαίριση και τραπέζια κοινά για επιτραπέζια αντισφαίριση).

- Για τη διευκόλυνση της εκπλήρωσης των θρησκευτικών καθηκόντων των μουσουλμάνων κρατουμένων σε διάφορα σημεία των χώρων προσωρινής παραμονής έχουν τοποθετηθεί πυξίδες (compass), που προσδιορίζουν την κατεύθυνση της Μέκκας.

- Την πρώτη Πέμπτη κάθε μήνα αλλά και όποτε κρίνεται απαραίτητο, πραγματοποιείται επικοινωνία της Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ» με ανήλικους Αλβανικής υπηκοότητας (ασυνόδευτοι ανήλικοι) που επιθυμούν την παροχή κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης.

- Είναι αυτονόητο ότι, εκτός τις προαναφερθείσες Μ.Κ.Ο., στους χώρους προσωρινής παραμονής έχουν πρόσβαση και άλλες Μ.Κ.Ο. καθώς και φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων των αλλοδαπών, όπως το ΚΕ.Θ.Ε.Α. (Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων), τα μέλη ομάδας δικηγόρων για τα δικαιώματα μεταναστών και προσφύγων, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, η Διεθνής Αμνηστία, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, το Κοινωνικό Δίκτυο Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας, η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, η Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων, κ.λπ.

- Οι ασθενείς αλλοδαποί εξετάζονται τέσσερις φορές την εβδομάδα από συνεργείο ιατρών της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης «Ιατρική Παρέμβαση». Η ομάδα των ιατρών αποτελείται από δύο παθολόγους, καρδιολόγο, χειρούργο, ψυχίατρο, τέσσερεις ψυχολόγους, κοινωνική λειτουργό, δύο νοσηλεύτριες και μια συντονίστρια, οι οποίοι έχουν ελεύθερη πρόσβαση στους χώρους προσωρινής κράτησης και δυνατότητα άμεσης επαφής με τους αλλοδαπούς προσωρινά κρατούμενους. Για την καλύτερη άσκηση του λειτουργήματος τους, έχουν προβλεφθεί ειδικοί χώροι, οι οποίοι έχουν διαμορφωθεί και εξοπλισθεί κατάλληλα, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ως ιατρεία. Για σοβαρότερες παθήσεις, ύστερα από γνωμάτευση των ιατρών, οι ασθενείς μεταφέρονται για εξέταση – νοσηλεία σε εφημερεύοντα νοσοκομεία του Νομού Αττικής.

Πέραν των άλλων εξετάσεων που γίνονται κατόπιν εντολής των ιατρών στα νοσοκομεία, πραγματοποιείται, μία φορά το μήνα, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εξέταση θώρακος από κινητή μονάδα του Υπουργείου αυτού που προσέρχεται για το σκοπό αυτό στους χώρους προσωρινής παραμονής.

VIII. Με βάση τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν, γίνεται αντιληπτό ότι η μετανάστευση, σύμφωνα με τη στρατηγική μας, αποτελεί ουσιώδη παράγοντα σύσφιξης των σχέσεων των Λαών αλλά και ενίσχυσης της ανάπτυξης, της οικονομίας και του πολιτισμού, τόσο των χωρών αποστολής όσο και των χωρών υποδοχής των μεταναστών. Πρόκειται αναμφίβολα για σημαντικό πλεονέκτημα και παράγοντα ανανέωσης των κοινωνιών και όχι για πρόβλημα. Γιατί επιτρέπει ιδίως στα κράτη υποδοχής ν' αναδεικνύουν το ανθρώπινο δυναμικό που ζει και παράγει στα σύνορά τους, χωρίς καμία διάκριση. Άλλωστε, η διαφορετικότητα, όταν υπάρχει και αναπτύσσεται χωρίς εμπόδια και προκαταλήψεις, εμπλουτίζει, συνιστά πηγή προόδου και δίνει ώθηση για νέα, δημιουργικά ξεκινήματα σε όλους τους τομείς, αναβαθμίζοντας παράλληλα την ποιότητα της Δημοκρατίας μας.

ΙΙ. Απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας

Α. Πολιτογραφήσεις

1. Στο πλαίσιο της απόφασης για την προώθηση των πολιτογραφήσεων των ομογενών μας από τη Βόρεια Ήπειρο (7.11.2006), έχουν αποκτήσει την Ελληνική ιθαγένεια, ως το τέλος του 2007, **8.879 άτομα**, με πλήρη διαφάνεια και τηρουμένων πιστά των προϋποθέσεων που τάσσει ο Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας. **Από αυτούς, οι 7.911 είναι ομογενείς (εκ των οποίων 7.481 από τη Β. Ήπειρο) και 968 αλλογενείς.**

2. **Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ομογενών:**

■ **Το Υπουργείο απέστειλε σχετικές εγκυκλίους τόσο στους Ο.Τ.Α., όσο και στις Περιφέρειες, με τις οποίες δίνονται οδηγίες για την προώθηση των αιτημάτων πολιτογράφησης τους, επιλύοντας επιμέρους πρακτικά προβλήματα ιδίως ως προς την επικαιροποίηση των δικαιολογητικών.**

■ **Διαμορφώνονται κατάλληλοι, ευρύτεροι, χώροι στο κτίριο της Σταδίου 31, όπου στεγάζεται η αρμόδια Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης, ώστε να υπάρχουν καλύτερες συνθήκες για όσους προσέρχονται για εξυπηρέτηση.**

■ **Έγινε προσπάθεια ενίσχυσης της Διεύθυνσης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης και ειδικότερα του Β΄ Τμήματος Ιθαγένειας, με πρόσθετο προσωπικό, ώστε να επιταχυνθούν οι σχετικές διαδικασίες.**

■ Ιδιαίτερα χρήσιμο είναι και το νέο λογισμικό που έχει τεθεί πλέον σε πλήρη εφαρμογή. Με το λογισμικό αυτό η Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης αποκτά πρόσβαση στην οικεία βάση δεδομέ-

νων του πρώην Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και αντλεί τις απαιτούμενες πληροφορίες, χωρίς να χρειάζεται να υποβάλει γραπτό αίτημα και να της διαβιβασθεί γραπτή απάντηση, διαδικασία που ακολουθείτο μέχρι πρότινος και μπορεί να διαρκούσε έως και 6 μήνες! Με το νέο σύστημα οι απαντήσεις είναι άμεσες, με αποτέλεσμα να προχωρούν γρηγορότερα και οι διαδικασίες πολιτογράφησης. Σημειώνεται ότι η εφαρμογή αυτή θα επεκταθεί σταδιακά και στις υπόλοιπες κατηγορίες αιτήσεων πολιτογράφησης.

■ Στο πλαίσιο της νέας μηχανογραφικής εφαρμογής, που αφορά την έκδοση νέων εντύπων Ειδικών Δελτίων Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) και Άδειας Διαμονής Ενιαίου Τύπου (Α.Δ.Ε.Τ.), με υψηλές προδιαγραφές ασφαλείας, έχει αντικατασταθεί το μεγαλύτερο μέρος των Ειδικών Δελτίων Ταυτότητας Ομογενούς παλαιού τέλους. **Ως το τέλος του έτους 2007, εκδόθηκαν 160.000 νέα Ε.Δ.Τ.Ο.**

Β. Στο πλαίσιο της απόφασης για την ολοκλήρωση του καθεστώτος ισονομίας και ισοπολιτείας **έναντι των Μουσουλμάνων συμπολιτών μας στη Θράκη**, μέσα στο 2007, αποδόθηκε η ελληνική ιθαγένεια **σε 36 ανιθαγενείς συμπολίτες μας**, οι οποίοι κατοικούν στους νομούς Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου και Δωδεκανήσου και την είχαν στερηθεί, ιδίως στο πλαίσιο του άρθρου 19 του προϊσχύσαντος Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Κλείνει έτσι ακόμη μία χρόνια εκκρεμότητα, η οποία έπρεπε να έχει πλέον την ενδεδειγμένη λύση, όπως επιτάσσει ο σεβασμός των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

III. Ισότητα ευκαιριών για γυναίκες και άνδρες

Α. Το 2007 συνεχίσθηκε η εφαρμογή του τετραετούς **Προγράμματος Δράσης** της Γενικής Γραμματείας Ισότητας με τίτλο «**ΕΘΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ (2004-2008)**». Με το Πρόγραμμα αυτό τα θέματα της ισότητας γυναικών και ανδρών συνδέονται με τις εθνικές προτεραιότητες Ανάπτυξη, Απασχόληση, Εκπαίδευση - Κοινωνική Συνοχή και δίνεται έμφαση στην οικονομική, αναπτυξιακή και πολιτική διάστασή τους. Το Πρόγραμμα δίνει προτεραιότητα στους ακόλουθους άξονες ειδικών δράσεων: Απασχόληση των Γυναικών – Καταπολέμηση των στερεοτύπων μέσω της εκπαίδευσης - Πρόληψη και καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών – Ενίσχυση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, για το 2007, δόθηκε προτεραιότητα ιδίως στις ακόλουθες δράσεις:

1. Προώθηση της γυναικείας απασχόλησης και επιχειρηματικότητας

■ Η Γενική Γραμματεία Ισότητας εφαρμόζει το έργο**: «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ των γυναικών»** στο πλαίσιο **του Γ΄ ΚΠΣ.** Το Πρόγραμμα **αφορά τις άνεργες γυναίκες κάθε ηλικίας, εφαρμόζεται σε όλες τις Περιφέρειες της Χώρας** και είναι συνολικού προϋπολογισμού **53 εκ. ευρώ.** Από το έργο αυτό **ωφελούνται συνολικά ήδη 9. 018 γυναίκες**, κυρίως άνεργες κάθε ηλικίας.

■ Η Γενική Γραμματεία Ισότητας, σε συνεργασία με τον **ΟΑΕΔ**, προωθεί, με δαπάνη 30.000.000 ευρώ, άμεσα στην απασχόληση 5.342 άνεργες γυναίκες, μέσα από α) νέες θέσεις εργασίας, και β) επιχορήγηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών. Η **επιχειρηματικότητα μητέρων με ανήλικα τέκνα ή γυναικών που φροντίζουν άτομα με αναπηρία** διευκολύνεται ιδιαίτερα μέσω της δυνατότητας να δηλώνουν ως **έδρα** της επιχείρησης την **οικία** τους και να δικαιολογούν σχετικές δαπάνες (1/3 των λειτουργικών εξόδων, **έξοδα παιδικού σταθμού** κλπ). **Με δική μας μέριμνα το πρόγραμμα καλύπτει πλέον και τις γυναίκες θύματα trafficking**.

Β. Εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

■ Στο νέο Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων (ν. 3528/2007) προωθήθηκε η χορήγηση γονικής άδειας 9 μηνών ή μειωμένου ωραρίου με αποδοχές και στον πατέρα **υπάλληλο**.

■ Επίσης, σ' εκείνες τις άδειες ανατροφής παιδιών που δεν αμείβονταν μέχρι τώρα, προχωρήσαμε στην χορήγηση αμοιβής των τριών πρώτων μηνών στους **πολύτεκνους** γονείς (μετά το τρίτο παιδί) και **παρατείνουμε το μειωμένο ωράριο εργασίας για** δύο (2) ακόμα έτη μετά τη γέννηση 4ου παιδιού.

■ Παρέχονται διευκολύνσεις **στη μητέρα που υιοθετεί τέκνο**, προκειμένου να καταστεί ομαλή η μετάβαση στη νέα οικογενειακή της ζωή, εφόσον το υιοθετημένο τέκνο είναι ηλικίας έως έξι (6) ετών. Ένας μήνας από την άδεια αυτή μπορεί να καλύπτει απουσία της υπαλλήλου κατά το προ της υιοθεσίας διάστημα.

Γ. Κίνητρα στις επιχειρήσεις για μέτρα υπέρ των εργαζόμενων γυναικών

Βρίσκεται επίσης σ' εξέλιξη το έργο «Θετικές Δράσεις υπέρ των γυναικών στις Μικρομεσαίες & Μεγάλες Επιχειρήσεις», στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ. Το έργο εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα και έχει στόχο να βοηθήσει τις εργαζόμενες γυναίκες σε μικρομεσαίες και μεγάλες επι-

χειρήσεις ν' αποκτήσουν επιπλέον εφόδια, ώστε να μπορούν να διεκδικήσουν με καλύτερους όρους την εξέλιξή τους στην επιχείρηση. Στο πλαίσιο αυτό παρέχονται οικονομικά κίνητρα στις επιχειρήσεις για συνεχή επιμόρφωση και κατάρτιση των γυναικών, κάλυψη εξόδων λειτουργίας βρεφονηπιακών σταθμών, ενίσχυση της τηλεργασίας, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όλων των εργαζομένων γι' αυτά, την επέκταση των συστημάτων πιστοποίησης ποιότητας (ISO).

Από το έργο, συνολικού προϋπολογισμού **16.665.479,92 €**, επωφελούνται **αρκετές χιλιάδες γυναικών**, ενώ συμμετέχουν **συνολικά 167 επιχειρήσεις,** οι οποίες χρηματοδοτούνται μέχρι του ποσού των 100.000 ευρώ για τις δράσεις που προωθούν.

Δ. Αντιμετώπιση της βίας

■ Δεδομένου ότι η **ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται κυρίως σε βάρος των γυναικών και των παιδιών** και συνιστά, στις περισσότερες περιπτώσεις, **διάκριση** λόγω φύλου, η Γενική Γραμματεία Ισότητας εφαρμόζει σειρά δράσεων, σ' εκτέλεση του θεσμικού πλαισίου που διαμορφώθηκε για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας. Για την καλύτερη εφαρμογή του νόμου η Γ.Γ.Ι., σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (ΙΝ.ΕΠ.- Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), πραγματοποιεί σε όλη τη Χώρα σεμινάρια επιμόρφωσης επαγγελματιών του Δημοσίου που καλούνται να εφαρμόσουν το νόμο. Επίσης συνδιοργάνωσε ημερίδα με την Εισαγγελία Εφετών Αθηνών και Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματικών Ερευνών της Νομικής Σχολής Αθηνών.

■ Στο πλαίσιο του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, δημιουργούνται στους ΟΤΑ της Χώρας μας υπηρεσίες που παρέχουν ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη στις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Επίσης η Γ.Γ.Ι. συνεχίζει, και το 2007, τη λειτουργία των συμβουλευτικών της κέντρων για τη βία σε βάρος των γυναικών μέσω των οποίων παρέχεται σε μεγάλο αριθμό γυναικών, Ελληνίδων και αλλοδαπών, ψυχοκοινωνική στήριξη και νομική συμβουλευτική, καθώς επίσης και τεχνογνωσία για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών.

■ Η Γ.Γ.Ι. συνεχίζει να συμμετέχει στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Δράσεων για την αρωγή και προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (trafficking). Ειδικότερα, προσφέρει υποστήριξη των θυμάτων μέσα από τα Συμβουλευτικά Κέντρα και θέσεις εργασίας. Ανέλαβε δε και την καμπάνια ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης του κοινού.

Ε. Η ισότητα γυναικών και ανδρών ως εργαλείο περιφερειακής ανάπτυξης

■ Η Γενική Γραμματεία Ισότητας δημιούργησε και διευρύνει σταδιακά το δίκτυο συνεργασίας με τις 13 Περιφέρειες, πραγματοποιώντας σειρά παρεμβάσεων για την ενεργοποίηση προγραμμάτων απασχόλησης και επιχειρηματικότητας των γυναικών μέσα από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) του Γ΄ ΚΠΣ αλλά και τα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης της 4ης Προγραμματικής Περιόδου.

■ **Μάλιστα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Υπουργείου Εσωτερικών «Διοικητική Μεταρρύθμιση», στο πλαίσιο του Δ΄ Κ.Π.Σ., έχει αναπτυχθεί ειδικός άξονας προτεραιότητας με τίτλο: «Ενδυνάμωση της πολιτικής ισότητας των φύλων» με την υλοποίηση δράσεων σε περιφερειακό κυρίως επίπεδο για την στήριξη γυναικών θυμάτων βίας, της ενίσχυσης της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων κ.ά.**

■ **Η ΓΓΙ ενεργοποίησε τον μηχανισμό των Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας για θέματα ισότητας και στήριξης των γυναικών σε τοπικό επίπεδο με συγκεκριμένες αναπτυξιακές κατευθύνσεις.**

ΣΤ. Ισότητα γυναικών και ανδρών στην εκπαίδευση (καταπολέμηση στερεοτύπων)

■ **Για την αντιμετώπιση των στερεότυπων αντιλήψεων για τους ρόλους των δύο φύλων εξακολουθήσαμε και το 2007 να εφαρμόζουμε το πρόγραμμα «Ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και παρεμβατικά προγράμματα για την προώθηση της ισότητας των φύλων» (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ – Γ΄ Κ.Π.Σ.) σ' όλες τις Περιφέρειες της Χώρας. Πρόκειται για πρόγραμμα, με συνολικό προϋπολογισμό 25 εκ. ευρώ, αντικείμενο του οποίου είναι η ευαισθητοποίηση και η επιμόρφωση των καθηγητών και των μαθητών με παρεμβατικά προγράμματα στον ευαίσθητο χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης.**

■ Η Γ.Γ.Ι. εφάρμοσε, και το 2007, το έργο **«Θετικές ενέργειες υπέρ των γυναικών στις Σχολές Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (μελέτη – έρευνα - βιβλιογραφία – ενίσχυση βιβλιοθηκών»,** συνολικού προϋπολογισμού 1.285.000 ευρώ. Βασικός στόχος του έργου είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων και του επαγγελματικού διαχωρισμού μεταξύ των δύο φύλων μέσα από την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στον τομέα της τεχνολογικής εκπαίδευσης. Μέσα από το πρόγραμμα ενισχύονται και **εμπλουτίζονται οι βιβλιοθήκες 764 δημοσίων ΤΕΕ και ΙΕΚ** της Χώρας με βιβλία σχετικά με θέματα ισότητας των φύλων, ύστερα από την ολοκλήρωση μελέτης της σχετικής εθνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας και καταλόγου βιβλιογραφίας θεμάτων ισότητας.

Παράλληλα ξεκίνησε και η on line σύνδεση των βιβλιοθηκών των ΤΕΕ και ΙΕΚ με τη βιβλιοθήκη γυναικείων θεμάτων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, προκειμένου μαθητές και εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν και να ευαισθητοποιηθούν για τα θέματα της διάστασης του φύλου.

Ζ. Υποστήριξη των γυναικών στις πληγείσες περιοχές της Πελοποννήσου και της Εύβοιας

Στο πλαίσιο των άμεσων πρωτοβουλιών και δράσεων του Υπουργείου Εσωτερικών για την αντιμετώπιση των καταστροφικών πυρκαγιών και τις συντονισμένες προσπάθειες που ακολούθησαν, η Γ.Γ.Ι. έθεσε άμεσα σ' εφαρμογή πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής στήριξης των γυναικών των περιοχών που επλήγησαν από τις καταστρεπτικές πυρκαγιές του περασμένου καλοκαιριού. Με κινητές μονάδες που αποτελούνταν από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και συμβούλους απασχόλησης της Γ.Γ.Ι. και του Κ.Ε.Θ.Ι. περιόδευσε στις πληγείσες περιοχές των νομών Ηλείας και Εύβοιας, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές.

IV. Κοινωνική ένταξη Ελλήνων Τσιγγάνων

Α. Για την καταπολέμηση των κάθε είδους διακρίσεων και την προαγωγή της ισότητας των πολιτών, με ειδική μέριμνα για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες του πληθυσμού, η Κυβέρνηση εφάρμοσε, και κατά το έτος 2007, το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης (Ο.Π.Δ.) για την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων τσιγγάνων, με τον συντονισμό του Υπουργείου Εσωτερικών και τη συμμετοχή όλων των συναρμόδιων Υπουργείων. **Το Ο.Π.Δ. ανήκει στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και, παράλληλα, με τη μεταφορά στην ελληνική νομοθεσία των οδηγιών περί της *«αρχής της ίσης μεταχείρισης, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού»,* εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια της αποτελεσματικής καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, μέσω της εφαρμογής θετικών δράσεων κοινωνικής ένταξης.** Το Υπουργείο Εσωτερικών, στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων τσιγγάνων, δίνει προτεραιότητα σε θετικές δράσεις και τα έργα που αφορούν τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων τσιγγάνων. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στη στεγαστική αποκατάσταση του πληθυσμού, δεδομένου ότι η βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου συνιστά βασική προϋπόθεση ενδυνάμωσής του, με θετικές επιδράσεις στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Οι επιλέξιμες προς προώθηση στεγαστικές δράσεις διακρίνονται στις ακόλουθες:

Α. Δράσεις μόνιμης στεγαστικής αποκατάστασης

1. Πρόγραμμα Στεγαστικής Δανειοδότησης

Το σχετικό θεσμικό πλαίσιο αναμορφώθηκε και απλουστεύθηκε ήδη από το 2006, ενώ το 2007, αναβαθμίσθηκε η συνεκτίμηση των ιδιαίτερων συνθηκών διαβίωσης ειδικών κατηγοριών οικογενειών των Ελλήνων τσιγγάνων (πολύτεκνες οικογένειες, άτομα με αναπηρία, μονογονεϊκές οικογένειες λόγω χηρείας, άτομα χαμηλού εισοδήματος). Πλέον οι προϋποθέσεις υποβολής αίτησης στους ΟΤΑ, καθώς και οι όροι αξιολόγησης, καθορισμού δικαιούχων και χορήγησης των δανείων ορίζονται με σαφήνεια. Παράλληλα, θεσπίζονται **αυστηρότεροι όροι ελέγχου των εκταμιεύσεων και αξιοποίησης των κατοικιών** (π.χ. υποχρέωση πρώτης προσημείωσης -για αποφυγή αποπληρωμής άλλων δανείων-, ρητή αναφορά σκοπού - χρήσης δανείου (πρώτη κατοικία, αποπεράτωση, οργανωμένη οικιστική ένταξη), διαφοροποιούνται τα ποσοστά των δαπανών ανάλογα με τη φάση κατασκευής, εισάγεται χρονικός περιορισμός 15ετίας για τη μεταβίβαση, αγοραπωλησία του αποκτηθέντος με το δάνειο ακινήτου).

Συγκεκριμένα, οι ΟΤΑ ενημέρωσαν το ΥΠ.ΕΣ. για το σύνολο των αιτήσεων (ανεξάρτητα από το αν πληρούν τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις) που υποβλήθηκαν (17.074 στο σύνολο της Χώρας) και, στη συνέχεια, το ΥΠ.ΕΣ. αξιολόγησε **(α)** τον αριθμό των αιτήσεων ανά ΟΤΑ (κριτήριο πληθυσμιακής συγκέντρωσης και υφιστάμενης κατάστασης), **(β)** έργα που υλοποιούνται από τους ΟΤΑ με χρήματα από το ΟΠΔ **(γ)** αριθμό εξασφαλισμένων εγγυήσεων και καθόρισε ανώτατο όριο δικαιούχων (1.835 νέα δάνεια) αρχικά σε σύνολο 96 ΟΤΑ (οι οποίοι συγκέντρωσαν την πλειοψηφία των αιτήσεων=15.642) και στη συνέχεια κατένειμε 1.196 νέα δάνεια σε 150 συνολικά ΟΤΑ. Επισημαίνεται ότι η αξιολόγηση των αιτήσεων γίνεται από τους ίδιους τους ΟΤΑ, με ευθύνη των οικείων Δημοτικών Συμβουλίων, και ειδικότερα στο πλαίσιο Επιτροπής που συγκροτείται από τα Δ.Σ. για τον σκοπό αυτόν. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αποτυπώνονται σε πίνακες προτεινόμενων τελικών δικαιούχων, με βάση τα μόρια που συγκέντρωσε ο κάθε υποψήφιος, επικυρώνονται από το οικείο Δ.Σ. και αποστέλλονται στο ΥΠ.ΕΣ. Το ΥΠ.ΕΣ. ελέγχει την πληρότητα των φακέλων σε σχέση με τα στοιχεία (π.χ. προϋποθέσεις συμμετοχής-υποβολής αίτησης, δικαίωμα μοριοδότησης), τα οποία έχουν αποτυπωθεί στον πίνακα «προτεινόμενων τελικών δικαιούχων» και τα οποία καθορίζουν τη σειρά των προτεινόμενων τελικών δικαιούχων στον πίνακα κατάταξης.

Από την αρχή του προγράμματος (2002) μέχρι και σήμερα (25.2.2008) έχουν **εγκριθεί 6.646 (5.747+899) αποφάσεις** στεγαστικής δανειοδότησης ισάριθμων σχεδόν οικογενειών, ενώ, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν από τις τράπεζες, μέχρι και την 31.12.2007, εκταμιεύθηκαν **5.547 δάνεια**. Επίσης, βάσει των εκταμιεύσεων, η εκτίμηση της αρμόδιας Υπηρεσίας είναι ότι περίπου 3.105 δάνεια είναι ληξιπρόθεσμα και 2.312 σε περίοδο χάριτος.

2. Κατασκευή οικισμών ή/και αγορά εκτάσεων για την οργανωμένη οικιστική δόμηση που πραγματοποιούν οι Δήμοι της Χώρας μέσω:

- Κατασκευής βασικών υποδομών **(ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροφωτισμού, οδικών δικτύων),** παιδικών χαρών σε νέους οικισμούς.
- Δημιουργίας μόνιμων οικισμών. **Για την αντιμετώπιση του οικιστικού ζητήματος ολοκληρώθηκαν ή βρίσκονται σ' εξέλιξη έργα στέγασης και κατασκευάσθηκαν μόνιμες κατοικίες. Ήδη δημιουργήθηκαν μόνιμοι οικισμοί, με χρηματοδότηση από το Π.Δ.Ε., στους Δήμους Διδυμοτείχου (54 κατοικίες), Σοφάδων (84 κατοικίες), Σερρών (25 κατοικίες), Μενεμένης (24 κατοικίες). Επίσης δημιουργήθηκαν μόνιμοι οικισμοί με τη χρήση στεγαστικών δανείων στους Δήμους Τρικκαίων και Μεταξάδων.**
- Αγοράς οικοπεδικών εκτάσεων από τους ΟΤΑ, **με χρηματοδότηση από το ΠΔΕ, για τη μετεγκατάσταση ή την αναβάθμιση της οικιστικής κατάστασης στις περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα. Ήδη από το 2002 έως σήμερα εντάχθηκε για χρηματοδότηση στο πρόγραμμα η αγορά εκτάσεων με ποσό 5,16 εκ. € σε 16 ΟΤΑ της Χώρας (Διδυμοτείχου, Σερρών, Συκεών, Βόλου, Ν. Ιωνίας Μαγνησίας, Παρελίων, Αιτωλικού, Ι. Π. Μεσολλογίου, Δύμης, Μόβρης, Αμαλιάδας, Γαστούνης, Κορινθίων, Ν. Κίου, Μελιγαλά, Τρίπολης).**
- Δωρεάν και κατά πλήρη κυριότητα παραχώρησης δημοτικών και κοινοτικών ακινήτων **(από τους Ο.Τ.Α. της Χώρας σε Έλληνες τσιγγάνους, δημότες τους). Οι ΟΤΑ της Χώρας, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, μπορούν να παραχωρούν** δωρεάν κατά πλήρη κυριότητα ακίνητα σε Έλληνες Τσιγγάνους **που έχουν ενταχθεί σε κρατικά προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης ή σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Κράτος. Ειδικότερα, εισήχθησαν συγκεκριμένα κοινωνικά κριτήρια, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τους τις συνθήκες διαβίωσης των τσιγγάνων και τις τυχόν πρόσθετες ανάγκες υποστήριξης ορισμένων οικογενειών (π.χ. μονογονεϊκές οικογένειες, πολύτεκνες οικογένειες κ.ά.), κατ' εφαρμογή των επιταγών που απορρέουν για την Ελλάδα από τα διεθνή συμβατικά κείμενα στα οποία έχει προσχωρήσει.**

▪ Εξασφάλισης ελάχιστων προδιαγραφών κατασκευής κατοικιών από τους Ο.Τ.Α., **οι οποίοι παραχωρούν εκτάσεις και προβαίνουν σε οργανωμένη οικιστική δόμηση, με τη θέσπιση υποχρέωσης κατασκευής κατοικιών ελάχιστης καθαρής επιφάνειας 85 τ.μ. για κάθε κατοικία.**

3. Στεγαστικές δράσεις προσωρινού χαρακτήρα που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των υφιστάμενων οικισμών. **Ειδικότερα, πρόκειται για δράσεις που αφορούν την:**

▪ Μετεγκατάσταση προσωρινών οικισμών.

▪ Δημιουργία προσωρινών οικισμών **με την κατασκευή υποδομών και την τοποθέτηση λυόμενων κατοικιών. Δημιουργήθηκαν οικισμοί με οργανωμένη υποδομή στους Δήμους Σερρών, Εχεδώρου, Αγρινίου, Ναυπάκτου, Τυχερού, Χρυσούπολης, Μυτιλήνης, Παρελίων, Τρικκαίων, Νέας Ιωνίας, Βραχνέϊκων, Ξυλοκάστρου κ.ά. Ως σήμερα παραχωρήθηκαν, σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., 1.774 λυόμενες οικίες σε ΟΤΑ της Χώρας. Από τους οικίσκους αυτούς, τα έτη 2006 και 2007, χορηγήθηκαν 83 λυόμενοι οικίσκοι για τη στέγαση τσιγγάνων στους Δήμους Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, Βραχνέϊκων, Ξυλοκάστρου, ενώ επίκειται η άμεση παραχώρηση και νέων οικίσκων.**

▪ Κατασκευή βασικών υποδομών **(ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροφωτισμού, οδικών δικτύων) και αναπλάσεις. Χρηματοδοτούνται κατ' έτος περίπου 30 ΟΤΑ της Χώρας.**

▪ Κατασκευή υποδομών υγείας: **Ιατροκοινωνικά κέντρα. Το Υπουργείο Εσωτερικών χρηματοδότησε τη δημιουργία υποδομών για τη λειτουργία ιατροκοινωνικών κέντρων και παραχώρησε, σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., 11 λυόμενες αίθουσες για τη λειτουργία τους. Ειδικότερα, από το 2006 ως σήμερα, παραχωρήθηκαν αίθουσες για τη λειτουργία Ιατροκοινωνικών Κέντρων στους Δήμους Λαμιέων, Παρελίων, Φαρσάλων και Τυρνάβου.**

▪ Κατασκευή υποδομών πολιτισμού και εκπαίδευσης.

▪ Κατασκευή παιδικών χαρών.

Το ΥΠ.ΕΣ. χρηματοδοτεί το Πρόγραμμα αποκλειστικά από εθνικούς πόρους και ο εγκεκριμένος, αρχικά, προϋπολογισμός του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ανέρχεται σε 70.000.000 €. Σύμφωνα με τις προτάσεις που κατατέθηκαν στο ΥΠ.ΕΣ. και αξιολογήθηκαν, από το έτος 2002 ως σήμερα, εντάχθηκαν για χρηματοδότηση έργα προϋπολογισμού 53,99 εκ. € από το ΠΔΕ ΣΑΕ 055 (το έτος 2002 έργα προϋπολογισμού 2,69 εκ. €, το 2003 4,61 εκ. €, το 2004 4,4 εκ. €, το 2005 19,91 εκατ. €, το 2006 10,12 εκατ. €, ενώ, **το 2007, σημειώθηκε η καλύτερη επίδοση με 18,67 εκατ. €**). Σ' αυτά θα πρέπει να προστεθούν και έργα προϋπολογισμού 4,95 εκ. € από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους, τα έτη 2002-2005.

Σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των τσιγγάνων αποτελούν **οι παρεμβάσεις σε θεσμικό επίπεδο**, με προεξάρχοντα τον **νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων** στον οποίο προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι στις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων ή η συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη των τσιγγάνων, στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας καθώς και η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου. Με τον τρόπο αυτόν ενθαρρύνθηκαν σχετικές πρωτοβουλίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και διευκολύνθηκε η εφαρμογή τους.

Επίσης, για περιοχές που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικιστικά προβλήματα, υπήρξε πρόβλεψη για τον χαρακτηρισμό της στεγαστικής αποκατάστασης των τσιγγανών ως μεγάλου αναπτυξιακού έργου (βλ. Δήμο Κομοτηνής), προκειμένου να προχωρήσουν άμεσα τα στεγαστικά προγράμματα.

V. Πολιτικές υπέρ των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε επίπεδο Δήμων και Κοινοτήτων

Α. Κατά το έτος 2007, αξιοποιήθηκε το θεσμικό πλαίσιο του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, με το οποίο εισάγεται ένα πλέγμα ρυθμίσεων στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων που συμβάλλουν στην καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων και της ξενοφοβίας. Πιο συγκεκριμένα:

α. Ως νέα αρμοδιότητα των ΟΤΑ πρώτου βαθμού προβλέφθηκε η συμβουλευτική στήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας μεταξύ συνοικούντων προσώπων. Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνθηκε η ανάληψη σχετικών πρωτοβουλιών από τους ΟΤΑ.

β. Προωθήθηκε ο σχεδιασμός και η εφαρμογή από τους ΟΤΑ προγραμμάτων ή η συμμετοχή σε προγράμματα για την κοινωνική ένταξη των αθίγγανων, των παλιννοστούντων ομογενών, των μεταναστών και των προσφύγων, καθώς και η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του Δήμου και της Κοινότητας.

γ. το πλαίσιο της ανάπτυξης της τοπικής δημοκρατίας εφαρμόζονται με συνέπεια οι ρυθμίσεις, με τις οποίες καθιερώνεται η υποχρέωση των

δημοτικών και κοινοτικών αρχών να διασφαλίζουν το δικαίωμα πρόσβασης όλων των κατοίκων, χωρίς διάκριση, στη χρήση των υπηρεσιών που παρέχουν, ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκείας, φύλου, γλώσσας, φυλετικής ή κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκουν.

Β. Ολοκληρώθηκε το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων Νέων**, τα οποία επιτρέπουν την ενασχόληση των νέων με την πολιτική ζωή του Τόπου και την εξοικείωσή τους με τις αρχές του δημοκρατικού μας πολιτεύματος. Με τον τρόπο αυτόν ενισχύεται η συμμετοχή των νέων στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και αναδεικνύονται τα προβλήματα και οι ανάγκες της νεολαίας σε μια προσπάθεια διευκόλυνσης της ανεύρεσης ουσιαστικών λύσεων σε αυτά και διασφάλισης των προϋποθέσεων για την ύπαρξη ενεργών πολιτών. Επισημαίνεται ότι οι εκλογές για την ανάδειξη των πρώτων Τοπικών Συμβουλίων Νέων έχουν ορισθεί για τις 22, 23, 29 και 30 Μαρτίου 2008.**

VI. Προστασία της οικογένειας – Ενίσχυση της ισότητας και της αξιοκρατίας- Δικαίωμα στην Κοινωνία της Πληροφορίας

Α. Στο πλαίσιο του νέου Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007), όπως προαναφέρθηκε στο Κεφάλαιο ΙΙΙ για την ισότητα των ευκαιριών γυναικών και ανδρών, προβλέπονται, μεταξύ άλλων, **μέτρα στήριξης της οικογένειας** και προώθησης της ισότητας των ευκαιριών γυναικών και ανδρών, τα οποία αναλύθηκαν και εξειδικεύθηκαν παραπάνω, *ιδίως σε ό,τι αφορά το καθεστώς των αδειών.*

Β. Κατά τα λοιπά, ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα βήματα που έχουν γίνει, με τον ίδιο Κώδικα, σε ό,τι **αφορά την ενίσχυση της αρχής της ισότητας και της αξιοκρατίας**, με αιχμή του δόρατος την καθιέρωση και έναρξη εφαρμογής του νέου, αντικειμενικού και δίκαιου, συστήματος επιλογής των προϊσταμένων οργανικών μονάδων, το οποίο βασίζεται σε κριτήρια που αφορούν τα επαγγελματικά-τεχνικά προσόντα, την εργασιακή-διοικητική εμπειρία και τις ικανότητες-δεξιότητες των υπαλλήλων που αξιολογούνται βάσει συγκεκριμένων μορίων. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι αντικειμενικοποιούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, τα κριτήρια επιλογής των προϊσταμένων, τα οποία, για πρώτη φορά, υπερτερούν σε συντριπτικό βαθμό των υποκειμενικών. Επίσης διασφαλίζονται οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία κινητικότητας στο εσωτερικό της Δημόσιας Διοίκησης, στο πλαίσιο της οποίας όσοι υπάλληλοι έχουν ικανότητες, έχουν και ευκαιρίες και κίνητρα να κριθούν σε όλο το φάσμα της Δημόσιας Διοίκησης, χωρίς να εγκλωβίζονται στα στενά όρια του φορέα τους.

Γ. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι και οι δράσεις που έχουν προωθηθεί για τη διευκόλυνση της άσκησης **του δικαιώματος του πολίτη στην πληροφόρηση, καθώς και του δικαιώματος συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας**, ιδίως μέσω της εφαρμογής συστημάτων ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης του πολίτη, όπως είναι το **Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ** που εξυπηρετεί 2.000 φορείς ως τώρα, καθώς και ανάλογων εφαρμογών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στα ΚΕΠ.

VII. Προστασία των δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία

Α. Το Υπουργείο Εσωτερικών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και με γνώμονα τη θεμελιώδη παραδοχή ότι ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης προϋποθέτει τη διαμόρφωση των αναγκαίων προϋποθέσεων για την αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται προς τους πολίτες με αναπηρία, την άρση των διοικητικών εμποδίων και την αποτροπή κάθε είδους κοινωνικού αποκλεισμού, έχει δρομολογήσει, και κατά το έτος 2007, σειρά δράσεων ιδίως για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του προβλήματος της προσβασιμότητας των ατόμων αυτών σε δημόσια κτίρια. Ειδικότερα:

1. Απλουστεύσαμε σημαντικά την έκδοση κάρτας απεριορίστων διαδρομών στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς για τα Άτομα με Αναπηρίες, εμπλουτίζουμε τα ΚΕΠ με νέες διαδικασίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους και διευκολύνουν τις συναλλαγές τους και, γενικότερα, θέτουμε τις εφαρμογές της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στην υπηρεσία τους.

2. Μεριμνήσαμε και μεριμνούμε για τη διασφάλιση, σε όλους τους υπαλλήλους με αναπηρίες, των κατάλληλων συνθηκών εργασίας, οι οποίες επιτρέπουν την αυτόνομη και αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων τους, χωρίς να θίγεται, ούτε κατ' ελάχιστον, η υγεία τους. Ειδική πρόνοια έχει ληφθεί για τον σκοπό αυτόν και στον νέο Υπαλληλικό Κώδικα, ο οποίος προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι:

- Για τις μητέρες που έχουν αναπηρία 67% και άνω προσαυξάνεται η διευκόλυνση του μειωμένου ωραρίου ή της άδειας ανατροφής τέκνου κατά έξι (6) μήνες ή ένα (1) μήνα αντίστοιχα.
- Επίσης, υπάλληλοι με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω δικαιούνται από την υπηρεσία κάθε ημερολογιακό έτος άδεια με αποδοχές έξι (6) εργασίμων ημερών επιπλέον της κανονικής τους άδειας.
- Υπάλληλοι που πάσχουν ή έχουν σύζυγο ή τέκνο που πάσχει από νόσημα, το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας, ή πάσχει από νοητική υστέρηση ή σύνδρομο ντάουν,

δικαιούνται ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες το χρόνο.

3. Προχωρήσαμε **στην κατάρτιση του «Οδηγού του Πολίτη με Αναπηρία».** Ο Οδηγός αυτός περιλαμβάνει χρήσιμο ενημερωτικό υλικό για όλες τις παροχές της Πολιτείας στα άτομα με αναπηρίες και στις οικογένειές τους. Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε ένα εύχρηστο και λειτουργικό εγχειρίδιο, στο οποίο έχουν συλλεγεί και καταγραφεί συστηματικά τα ευεργετήματα και οι διευκολύνσεις που παρέχονται απ' όλο το φάσμα του Κράτους (θεσμικό πλαίσιο, μέτρα και δράσεις, προγράμματα, επιδόματα, απαλλαγές κάθε είδους).

4. Αλλά και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τη **«Διοικητική Μεταρρύθμιση»** 2007-2013 έχει υπάρξει ειδική πρόνοια τόσο για την προσβασιμότητα των δημόσιων κτιρίων όσο και για την εν γένει καλύτερη εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία.

VIII. Προστασία του δικαιώματος της ιδιοκτησίας κατά τη διενέργεια αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

Σε ό,τι αφορά τις περιπτώσεις παραβίασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εκ μέρους της Διοίκησης, σημαντικό ποσοστό καταλαμβάνει, και κατά το έτος 2007, η μακροχρόνια δέσμευση ιδιοκτησιών εκ μέρους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία επιβάλλεται με αναγκαστικές απαλλοτριώσεις. Παρατηρείται το φαινόμενο, μετά την κήρυξη των απαλλοτριώσεων αυτών, να διατηρούνται, χωρίς να πραγματοποιείται η συντέλεσή τους σύμφωνα με το νόμο, επί μακρό χρονικό διάστημα, το οποίο υπερβαίνει τα εύλογα όρια, αποτελώντας οικονομικό και νομικό βάρος της ιδιοκτησίας, το οποίο είναι αντίθετο προς τη συνταγματική προστασία της.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, κάθε φορά που περιέρχεται σε γνώση του σχετική καταγγελία, απευθύνεται εγγράφως στις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας, καθώς και στον Γενικό Γραμματέα αυτής, παρέχοντας σαφείς οδηγίες και συστάσεις για την άμεση διευθέτηση της υπόθεσης και επισημαίνοντας τις ευθύνες (πειθαρχικές και άλλες) που συνεπάγεται η παράλειψη συμμόρφωσης προς τυχόν υφιστάμενες αποφάσεις των αρμόδιων Δικαστηρίων. Αλλά και περαιτέρω διευκολύνουμε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, την καταβολή αποζημιώσεων στους δικαιούχους, λόγω αναγκαστικών απαλλοτριώσεων των ακινήτων τους. Και αυτό στο μέτρο που αποτελεί επιλέξιμη καταρχήν δαπάνη για ένταξη στο αναπτυξιακό πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» του Υπουργείου μας. Αυτό σημαίνει ότι οι υπόχρεοι ΟΤΑ μπορούν να χρηματοδοτηθούν κατόπιν υποβολής εκ μέρους τους τεκμηρι-

ωμένης πρότασης για την κάλυψη μέρους ή του συνόλου της σχετικής υποχρέωσης από το σχετικό υποπρόγραμμα του «ΘΗΣΕΑΣ».

Επιπλέον, στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτικός νόμος 3463/2006), ο οποίος ισχύει, ως προς τις σχετικές διατάξεις (άρθρα 211 και 212 αυτού), από 1.1.2007, τίθενται αυστηρές προϋποθέσεις για την έκδοση της απόφασης κήρυξης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ακινήτου υπέρ Δήμου ή Κοινότητας, στις οποίες περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση βεβαίωσης του αρμοδίου οργάνου για το ύψος της δαπάνης και τον τρόπο κάλυψής της, με ειδική μνεία του αντίστοιχου φορέα και κωδικού αριθμού εξόδου του οικείου προϋπολογισμού, από την εγγεγραμμένη πίστωση των οποίων πρόκειται να καλυφθεί η εν λόγω δαπάνη. Η βεβαίωση αυτή μνημονεύεται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης κήρυξης της απαλλοτρίωσης.

IX. Ειδικές δράσεις της Ελληνικής Αστυνομίας για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Α. Η πολιτική δημόσιας τάξης και ασφάλειας, την οποία εφαρμόζουμε ήδη από το έτος 2007, στο ενιαίο Υπουργείο Εσωτερικών, στηρίζεται στην αποτελεσματική διάθεση των κάθε είδους οργάνων της δημόσιας τάξης στην υπηρεσία του Ανθρώπου και του Πολίτη. Απώτερος σκοπός της πολιτικής αυτής είναι **η εμπέδωση της εσωτερικής ασφάλειας με πλήρη σεβασμό των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**. Περιλαμβάνει, εκτός από την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών ιδίως μέσω της αστυνόμευσης, τη θωράκιση της Πολιτικής Προστασίας και, γενικότερα, τη συντονισμένη πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε είδους κινδύνων και απειλών σε βάρος του πολίτη, ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσής τους (από τα τροχαία ατυχήματα και τις φυσικές καταστροφές ως το οργανωμένο έγκλημα και τις πολύπλοκες εκφάνσεις που έχει αποκτήσει ιδίως μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών). Το σημαντικότερο μέσο για την πραγμάτωση αυτού του στόχου είναι η ανάδειξη της γόνιμης συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων, κρατικών και μη, φορέων, οι οποίοι, με τον επιτελικό συντονισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, θα μπορέσουν να προασπίσουν αποτελεσματικά την ασφάλεια του πολίτη, χωρίς να θίγουν, έστω κατά κεραία, τα κάθε είδους δικαιώματά του.

Η φιλοσοφία αυτή παραμένει στον κορμό της πολιτικής μας και κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος Πολιτικής Δημόσιας Τάξης και Ασφάλειας 2008-2010, ο οποίος περιλαμβάνει εξειδικευμένα σχέδια δράσης με ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους, σύμφωνα με τις σύγχρονες συνθήκες και απαιτήσεις που έχουν διαμορφωθεί τόσο στο εθνικό όσο και στο διεθνές περιβάλλον ασφάλειας. Βασικές αρχές της πολιτικής μας, κατά το 2007, μεταξύ άλλων, ήταν:

■ **Η εμπέδωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ της Ελληνικής Αστυνομίας και των πολιτών**, με σκοπό τη διαμόρφωση της **ευρύτερης δυνατής κοινωνικής αποδοχής-συναίνεσης** στις δράσεις της Αστυνομίας. Θεμέλιο της εμπιστοσύνης αυτής είναι ο πλήρης σεβασμός των κάθε είδους Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο οποίος οδηγεί στην ανάδειξη των ένστολων σωμάτων σε αρωγό και συμπαραστάτη του πολίτη.

■ **Η ουσιαστική συνεργασία με τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέσα από την αξιοποίηση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου** (π.χ. Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης Παραβατικότητας, μνημόνια συνεργασίας με δημοτική αστυνομία κ.ά.) και, ιδίως, μέσα από την ανάδειξη της μεγάλης δημοκρατικής τους νομιμοποίησης.

■ **Η βελτίωση των υποδομών και ο εκσυγχρονισμός των μεθόδων έρευνας, συλλογής και αξιοποίησης πληροφοριών, για την καταπολέμηση ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος.**

■ Η ενίσχυση της διδασκαλίας στις αστυνομικές σχολές θεμάτων που αφορούν την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, την προστασία των προσφύγων και την αστυνομική δεοντολογία.

■ Η σαφής καθοδήγηση του προσωπικού για πλήρη σεβασμό των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στους αστυνομικούς ελέγχους, τις προσαγωγές και τις συλλήψεις πολιτών κατά την εκτέλεση του αστυνομικού έργου.

■ Ο έλεγχος και ο αυστηρός κολασμός περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων πολιτών.

■ **Η βελτίωση των συνθηκών κράτησης σύμφωνα με τεχνικές προδιαγραφές που θεσπίστηκαν με βάση και τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (C.P.T.).**

■ Η ενημέρωση των κρατουμένων για τα δικαιώματά τους από τις αστυνομικές αρχές.

Β. Ειδικότερες δράσεις της Ελληνικής Αστυνομίας που προωθήθηκαν κατά το έτος 2007 προς την κατεύθυνση που προαναφέρθηκε (τα θέματα της εμπορίας ανθρώπων, της λαθρομετανάστευσης, του ασύλου, της προστασίας των προσφύγων κλπ. αναφέρθηκαν ανωτέρω στο πρώτο κεφάλαιο) είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

1. Μέτρα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την Αστυνομική πρακτική – Έλεγχος αστυνομικού προσωπικού

■ Έκδοση εγκυκλίου διαταγής του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (7100/1/7/ από 10-12-2007), με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της υπογραφής της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Με την εγκύκλιο αυτή απευθύνθηκαν προτροπές και συστάσεις στο αστυνομικό προσωπικό για την εμπέδωση και τήρηση των ανθρωπιστικών αρχών, αποδοκιμάσθηκαν μεμονωμένα και ανεπίτρεπτα περιστατικά μη σύννομης συμπεριφοράς αστυνομικών προς πολίτες και επισημάνθηκε ότι στόχος του Υπουργείου Εσωτερικών είναι **«Μια Αστυνομία που δε θα είναι απέναντι, αλλά δίπλα στον πολίτη»**.

■ Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (7100/15/9- στ΄ από 8-12-2007), με την οποία απεστάλη σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας σε μετάφραση εγχειρίδιο της C.P.T. με τίτλο «**Γενικές αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (C.T.P.)» του Συμβουλίου της Ευρώπης** για την ενημέρωσή τους σε θέματα προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

■ Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (6004/15/33- α΄ από 27-12-2007), με την οποία δόθηκε οδηγία στις περιφερειακές Υπηρεσίες, να ενημερώνουν το προσωπικό για την υποχρέωση προστασίας της ζωής, σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, απαγόρευσης των διακρίσεων, των βασανιστηρίων και κάθε απάνθρωπης ταπεινωτικής μεταχείρισης και τιμωρίας και να παρακολουθούν την ουσιαστική συμμόρφωση στις ως άνω υποχρεώσεις, για την αποφυγή φαινομένων κακοποίησης- κακομεταχείρισης που θα έχουν ως συνέπεια τον καταλογισμό ευθυνών.

■ Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (6004/15/35 από 27-12-2007) προς τις περιφερειακές Υπηρεσίες, με την οποία επισημαίνεται η υποχρέωση διερεύνησης **τυχόν ύπαρξης ρατσιστικού κινήτρου** στη συμπεριφορά αστυνομικών όταν αντιμετωπίζουν άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες ή είναι αλλοδαποί. Περαιτέρω δε να καταχωρούνται στις αναφορές (επί Προκαταρκτικών Ερευνών) και στα πορίσματα των διοικητικών εξετάσεων (Π.Δ.Ε. και Ε.Δ.Ε.) αιτιολογημένες κρίσεις, συμπεράσματα και προτάσεις ως προς το ζήτημα αυτό, με ιδιαίτερη επισήμανση ότι η ύπαρξη ή μη ρατσιστικού κινήτρου θα πρέπει να προκύπτει από το ανακριτικό υλικό (καταθέσεις μαρτύρων κ.λ.π.) και να μην αποτελεί προσωπική εκτίμηση του ενεργούντος τη διοικητική εξέταση.

■ Έκδοση εγκυκλίων, σε συμμόρφωση με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για σειρά παλαιότερων

(προ του 2004) υποθέσεων που αφορούσαν τη μη σύννομη δράση αστυνομικών αρχών. Χαρακτηριστική περίπτωση η από 20-12-2004 απόφαση Ε.Δ.Δ.Α. που εκδόθηκε επί της προσφυγής του ΜΑΚΑΡΑΤΖΗ Χρήστου κατά της Ελλάδας [προσφυγή 50385/1999] και κοινοποιήθηκε σε όλες τις Υπηρεσίες με την 7100/14/2- β΄ από 6-7-2005 διαταγή Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας). Επίσης η από 21-6-2007 απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.), με την οποία καταδικάστηκε η Χώρα μας για παραβίαση του άρθρου 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης - η οποία πραγματοποιήθηκε το 2003 - αναφορικά με την προστασία του δικαιώματος στη ζωή. Η απόφαση αυτή, εκδόθηκε επί της προσφυγής 27850/2003 του Ιωάννη ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ κατά της Ελλάδας. Επιπροσθέτως, έγινε υπόμνηση της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.), σύμφωνα με την οποία «όταν κάποιος που βρισκόταν σε καλή κατάσταση υγείας τίθεται υπό κράτηση από την Αστυνομία και στη συνέχεια διαπιστώνεται ότι φέρει σωματικές βλάβες κατά την απελευθέρωση του, το κράτος - μέλος είναι υποχρεωμένο να παράσχει λογική εξήγηση για τις αιτίες του τραυματισμού, ελλείψει της οποίας ανακύπτει θέμα βάσει του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α. - ν.δ. 53/1974), απαγόρευση βασανιστηρίων ή υποβολή σε ποινή ή μεταχείριση απάνθρωπη ή εξευτελιστική».

■ Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (7102/1/3 από 8-3-2007), με αφορμή την ημέρα της γυναίκας, με την οποία παρέχονται **γενικές κατευθύνσεις για το σεβασμό των δικαιωμάτων της γυναίκας**, τόσο στο πλαίσιο της εφαρμογής των πολιτικών ισότητας σε όλους τους τομείς για το γυναικείο αστυνομικό προσωπικό, όσο και στο πλαίσιο της εφαρμογής της αντεγκληματικής πολιτικής για τις γυναίκες θύματα εγκληματικών πράξεων.

■ Στις 7.11.2007 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα ημερίδα που οργάνωσε το Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, με θέμα «Η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης», απευθυνόμενη ιδίως στους σπουδαστές αστυνομικών Σχολών και με τη συμμετοχή αντιπροσωπειών από Αστυνομικές Υπηρεσίες.

2. Προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού

Η βία κατά των παιδιών, με οποιαδήποτε μορφή και αν εκδηλώνεται, αποτελεί την πιο ακραία και απεχθή μορφή βίας και συνιστά μία από τις βαρύτερες περιπτώσεις παραβίασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Μιας παραβίασης που θίγει τον πυρήνα της Δημοκρατίας και του πο-

λιτισμού μας, πράγμα που σημαίνει ότι ο βαθμός της αποτελεσματικής αντιμετώπισής της συνδέεται άρρηκτα με την ποιότητα του Κράτους Δικαίου. Τα τελευταία χρόνια τα κρούσματα εξαφάνισης και κακοποίησης παιδιών, κυρίως στο πλαίσιο σεξουαλικής ή οικονομικής τους εκμετάλλευσης, έχουν αυξηθεί κατακόρυφα. Η εμφάνιση νέων μορφών εγκληματικότητας, οι οποίες συνδέονται με την τεχνολογική εξέλιξη, όπως είναι η παιδική πορνογραφία, σε συνδυασμό με τη διευκόλυνση της κινητικότητας των πληθυσμών, την αυξημένη μεταναστευτική ροή στα Βαλκάνια και στη Χώρα μας και την «άνθιση» του trafficking, όπως επίσης και η κρίση του θεσμού της οικογένειας καθώς και η ανάδειξη μορφών ενδοοικογενειακής βίας με θύμα το παιδί, καθιστούν αναγκαίο τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών, οι οποίες κατατείνουν στη θωράκιση των δικαιωμάτων του παιδιού από τους σύγχρονους κινδύνους, υποδόριους και μη.

■ Τα μέτρα που έχουν ληφθεί, τόσο σε θεσμικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας και της εκμετάλλευσης ανηλίκων είναι σημαντικά. Αναφέρεται ενδεικτικά **η ψήφιση του νόμου για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας** (ν. 3500/2006), ενός εξαιρετικά προοδευτικού νόμου, με ειδικές προβλέψεις και για τα παιδιά, όπως είναι η ρητή απαγόρευση της σωματικής βίας σε βάρος ανηλίκων ως μέσο σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής τους. Μάλιστα, όπως προβλέφθηκε, ο Συνήγορος του Παιδιού, ο οποίος λειτουργεί στο πλαίσιο της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη, αποτελεί εγγυητή για την προάσπιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων, ευαισθητοποιώντας την κοινή γνώμη στα θέματα αυτά και, κυρίως, παρεμβαίνοντας όπου υπάρχει ανάγκη.

■ Ειδική μέριμνα έχει ληφθεί, όπως προαναφέρθηκε, στο πλαίσιο της εφαρμογής σύγχρονης μεταναστευτικής πολιτικής, **για την προστασία των κάθε είδους δικαιωμάτων των παιδιών των υπηκόων τρίτων χωρών που διαβιούν στη Χώρα μας,** με έμφαση στους τομείς της πρόσβασης στην παιδεία και στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η ειδική πρόνοια για τους ασυνόδευτους ανήλικους, αλλά και η διευκόλυνση της οικογενειακής επανένωσης. Επίσης το θεσμικό πλαίσιο που καθιερώθηκε, για πρώτη φορά, σε ό,τι αφορά την καταπολέμηση **της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων με θύματα παιδιά**, αλλά και την αρωγή και υποστήριξη των θυμάτων από εξειδικευμένο προσωπικό, τόσο σ' επίπεδο κεντρικής Διοίκησης όσο και σ' επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό το Υπουργείο Εσωτερικών συνεργάσθηκε αρμονικά, και το έτος 2007, με διεθνείς οργανώσεις με εμπειρία στον τομέα αυτόν, ιδίως δε με εξειδικευμένες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Τόσο σ' επίπεδο Ελληνικής Αστυνομίας όσο και σ' επίπεδο όλων των άλλων υπηρεσιών του που έχουν ως αντικείμενο ειδικότερες πτυχές του φαινομένου, όπως

είναι οι ανήλικοι μετανάστες, τα θύματα του trafficking ή τα ανήλικα κορίτσια, ανέπτυξε αποτελεσματικές δράσεις με τους ανωτέρω οργανισμούς και, ιδίως, με το **Διεθνές Κέντρο για τα Εξαφανισμένα και Κακοποιημένα Παιδιά, αλλά και με τον Σύλλογο «Το Χαμόγελο του Παιδιού».**

■ **Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η ενεργοποίηση του Προγράμματος «Amber Alert»**, το οποίο συνίσταται στην άμεση μετάδοση - διάχυση της πληροφορίας σχετικά με την εξαφάνιση ενός ανήλικου με τη χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων (Μ.Μ.Ε., ηχητικές και οπτικές ανακοινώσεις κ.λ.π.) σε τόπους που υπάρχει ή διέρχεται κόσμος (π.χ. Μετρό, Αττική οδός κ.ά.). Με την από 2.10.2007 Απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, προσδιορίσθηκαν οι Υπηρεσίες, οι οποίες είναι αρμόδιες για την υλοποίηση του Προγράμματος, αλλά και οι διαδικασίες που θα ακολουθούνται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. **Και στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί ότι μόνον δύο χώρες της Ε.Ε., η Ελλάδα και η Γαλλία, έχουν υιοθετήσει τέτοιο πρότυπο σύστημα κινητοποίησης.**

■ **Επίσης τέθηκε σε λειτουργία, από 13-4-2007, ο τετραψήφιος αριθμός τηλεφώνου (1156)** για την παροχή πληροφοριών ατελώς σχετικά με ανήλικους που εξαφανίστηκαν, καθώς και η **καταχώρηση των προσωπικών στοιχείων και της φωτογραφίας των εξαφανισθέντων ανηλίκων** στη σχετική ιστοσελίδα που γίνονται καταχωρήσεις της Ελληνικής Αστυνομίας.

3. Δράσεις εκπαίδευσης του αστυνομικού προσωπικού με γνώμονα την αναβάθμιση της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

α. Στο βασικό επίπεδο εκπαίδευσης: Στα εκπαιδευτικά προγράμματα των Αστυνομικών Σχολών (Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας και Σχολή Αστυφυλάκων), στο πλαίσιο διδασκαλίας των μαθημάτων του Συνταγματικού Δικαίου δίδεται έμφαση στο κεφάλαιο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και προωθείται η διδασκαλία του πλέγματος των Διεθνών Συνθηκών και Συμβάσεων αλλά και του ευρωπαϊκού δικαίου που ρυθμίζει τα θέματα αυτά.

β. Στο μετεκπαιδευτικό επίπεδο και συγκεκριμένα στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, στα Τμήματα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Επιτελών - Στελεχών και Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων (Τ.Ε.Μ.Ε.Σ. - Τ.Ε.Μ.Α.) της Σχολής Μετεκπαίδευσης - Επιμόρφωσης της Ελληνικής Αστυνομίας, η εκπαιδευτική διαδικασία επικεντρώνεται στην ευαισθητοποίηση σε θέματα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, προστασία και αρωγή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων κλπ.).

γ. Στο πλαίσιο της επιμόρφωσης και δια βίου εκπαίδευσης του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας πραγματοποιήθηκαν εξειδικευμένα εκπαιδευτικά σεμινάρια για θέματα που αφορούν στην εμπορία ανθρώ-

πων, προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασία των ανηλίκων κλπ.

Χ. Κλείνοντας, θα ήθελα να επισημάνω ότι, τον Δεκέμβριο του 2007, κατατέθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών στη Βουλή το σχέδιο νόμου «Διοίκηση και διαχείριση των βακουφίων της μουσουλμανικής μειονότητας στη Δυτική Θράκη και των περιουσιών της». Ο νόμος συζητήθηκε και ψηφίσθηκε τον Φεβρουάριο του 2008 και, ως εκ τούτου, θα συμπεριληφθεί στην έκθεση που θα σας υποβάλουμε για το 2008. Θα ήθελα όμως, ήδη από τώρα, να υπογραμμίσω την τεράστια πρόοδο που συντελέσθηκε **στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων των μουσουλμάνων συμπολιτών μας όσον αφορά τη διοίκηση και διαχείριση των βακουφικών περιουσιών**, σε ικανοποίηση ενός αιτήματος που εκκρεμούσε για πολλά χρόνια, με πλήρη σεβασμό των μουσουλμανικών παραδόσεων και της θρησκευτικής ελευθερίας. Με τον ίδιο νόμο (άρθρο 23) **αντιμετωπίζεται το ζήτημα της υποεκπροσώπησης της μουσουλμανικής μειονότητας στη Δημόσια Διοίκηση.** Επεκτείνεται δηλαδή το θετικό μέτρο της ποσόστωσης (ποσοστό πέντε τοις χιλίοις) των θέσεων του τακτικού προσωπικού και του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που προκηρύσσονται με πανελλήνιους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ. Και μ' αυτόν τον νόμο αλλά και με ένα πλέγμα ρυθμίσεων (**μεταξύ αυτών και η αρωγή των Μουφτειών στο έργο της θρησκευτικής και πνευματικής καλλιέργειας του Μουσουλμανικού πληθυσμού της Θράκης με τη σύσταση 240 θέσεων ιεροδιδασκάλων και 10 νέων θέσεων διοικητικών υπαλλήλων, άρθρα 36 επ. του ν. 3536/2007**), η Ελλάδα οικοδομεί και εμπεδώνει και στη Θράκη μια σύγχρονη, ανοικτή και δημοκρατική κοινωνία που σέβεται απόλυτα τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και μπορεί να λειτουργήσει ως εγγυητής τους στην ευρύτερη περιοχή.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Β. ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Καθήκον των αστυνομικών σε μια δημοκρατική κοινωνία είναι η εξασφάλιση της ειρηνικής και αρμονικής συμβίωσης των πολιτών με ταυτόχρονο σεβασμό και προστασία των δικαιωμάτων τους, ιδίως των ευάλωτων ατόμων και ομάδων. Αυτό επιβάλλεται από το Σύνταγμα και τους νόμους αλλά και τις διεθνείς συμβάσεις που έχει κυρώσει η χώρα μας.

Στην κατεύθυνση αυτή εκδηλώνονται συνεχώς πρωτοβουλίες και δράσεις που αποσκοπούν στη συνολική ανταπόκριση του προσωπικού, στην οικειοποίηση και εμπέδωση των αρχών και αξιών αυτών και την εξάλειψη τυχόν κρουσμάτων που αμαυρώνουν τη συνολική εικόνα του Σώματος.

Έτσι, και για το έτος 2007, βασικές κατευθύνσεις του προγραμματισμού έργου της Ελληνικής Αστυνομίας στον τομέα βελτίωσης της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτέλεσαν:

- Η επαύξηση της διδασκαλίας θεμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ρατσισμού και ξενοφοβίας, προστασίας των προσφύγων και αστυνομικής δεοντολογίας στις αστυνομικές σχολές.
- Η συνεχής καθοδήγηση του προσωπικού στις ακολουθούμενες τακτικές κατά τους αστυνομικούς ελέγχους, προσαγωγές και συλλήψεις πολιτών κατά την εκτέλεση του αστυνομικού έργου.
- Ο έλεγχος και ο αυστηρός κολασμός περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων πολιτών.
- Η βελτίωση των συνθηκών κράτησης σύμφωνα με τεχνικές προδιαγραφές που θεσπίστηκαν με βάση και τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (C. P. T.).
- Η ενημέρωση των κρατουμένων στις αστυνομικές αρχές.

Με βάση τις κατευθύνσεις αυτές εκδηλώθηκαν οι ακόλουθες πρωτοβουλίες και δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου:

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ - ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ

- Έκδοση εγκυκλίου διαταγής του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (7100/1/7 από 10-12-2007), με αφορμή τον εορτασμό της παγκόσμιας ημέ-

ρας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της υπογραφής της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Με την εγκύκλιο αυτή απευθύνονται προτροπές και συστάσεις στο αστυνομικό προσωπικό για την εμπέδωση και τήρηση των ανθρωπιστικών αρχών, αποδοκιμάζονται μεμονωμένα και ανεπίτρεπτα περιστατικά μη σύννομης συμπεριφοράς αστυνομικών προς πολίτες και τονίζεται ότι στόχος μας είναι ***«Μια Αστυνομία που δε θα είναι απέναντι, αλλά δίπλα στον πολίτη»***.

- Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (7100/15/9-στ΄ από 8-12-2007), με την οποία απεστάλη σε όλες τις Υπηρεσίες σε μετάφραση εγχειρίδιο της C.P.T. με τίτλο **Γενικές αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (C.P.T.) του Συμβουλίου της Ευρώπης** σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (6004/15/33-α΄ από 27-12-2007) με την οποία διατάχθηκαν οι περιφερειακές Υπηρεσίες, να απευθύνουν τις δέουσες και αναγκαίες εντολές και οδηγίες, με ενυπόγραφη ενημέρωση του προσωπικού, για την υποχρέωση προστασίας της ζωής, σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, απαγόρευσης διακρίσεων, βασανιστηρίων και κάθε απάνθρωπης ταπεινωτικής μεταχείρισης και τιμωρίας και να παρακολουθούν την ουσιαστική συμμόρφωση στις ως άνω υποχρεώσεις, για την αποφυγή φαινομένων κακοποίησης - κακομεταχείρισης που θα έχουν ως συνέπεια τον καταλογισμό ευθυνών.
- Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (6004/15/35 από 27-12-2007) προς τις περιφερειακές Υπηρεσίες, με την οποία επισημαίνεται η υποχρέωση διερεύνησης **τυχόν ύπαρξης ρατσιστικού κινήτρου** στη συμπεριφορά αστυνομικών όταν αντιμετωπίζουν άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες ή είναι αλλοδαποί. Περαιτέρω δε να καταχωρούνται στις αναφορές (επί Προκαταρκτικών Ερευνών) και στα πορίσματα των διοικητικών εξετάσεων (Π.Δ.Ε. και Ε.Δ.Ε.) αιτιολογημένες κρίσεις, συμπεράσματα και προτάσεις ως προς το ζήτημα αυτό, με ιδιαίτερη επισήμανση **ότι η ύπαρξη ή μη ρατσιστικού κινήτρου θα πρέπει να προκύπτει από το ανακριτικό υλικό (καταθέσεις μαρτύρων κ.λ.π.) και να μην αποτελεί προσωπική εκτίμηση του ενεργούντος τη διοικητική εξέταση.**

Η εγκύκλιος αυτή εκδόθηκε σε συμμόρφωση με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (σχετική η από 20-12-2004 απόφαση Ε.Δ.Δ.Α. που εκδόθηκε επί της προσφυγής του ΜΑΚΑΡΑΤΖΗ Χρήστου κατά της Ελλάδας [προσφυγή 50385/1999] και κοινοποιήθηκε σε όλες τις Υπηρεσίες με την 7100/14/2-β΄ από 6-7-2005 διαταγή Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας).

Επιπροσθέτως, τονίστηκε και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.), σύμφωνα με την οποία «όταν κάποιος που βρισκόταν σε καλή κατάσταση υγείας τίθεται υπό κράτηση από την Αστυνομία και στη συνέχεια διαπιστώνεται ότι φέρει σωματικές βλάβες κατά την απελευθέρωση του, το κράτος - μέλος είναι υποχρεωμένο να παράσχει λογική εξήγηση για τις αιτίες του τραυματισμού, ελλείψει της οποίας ανακύπτει θέμα βάσει του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α. - Ν.Δ. 53/1974, Φ.Ε.Κ. Α΄-256/20-9-1974), απαγόρευση βασανιστηρίων ή υποβολή σε ποινή ή μεταχείριση απάνθρωπη ή εξευτελιστική».

● Έκδοση εγκυκλίου διαταγής (7100/14/7-ιβ΄ από 31-12-2007) προς όλες τις Υπηρεσίες και το προσωπικό για ευαισθητοποίηση στον τομέα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της από 21-6-2007 απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) με την οποία καταδικάστηκε η χώρα μας για παραβίαση του άρθρου 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης, το οποίο εγγυάται την προστασία του δικαιώματος στη ζωή. Η απόφαση αυτή, εκδόθηκε επί της προσφυγής 27850/2003 του Ιωάννη ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ κατά της Ελλάδας. Στην εγκύκλιο τονίζεται, επίσης, ότι το θέμα αυτό πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο λεπτομερούς συζήτησης - ανάπτυξης, ιδίως στους χειριστές θεμάτων προσωπικού των περιφερειακών Υπηρεσιών και της Αστυνομικής Ακαδημίας.

● Έκδοση εγκυκλίου διαταγής του Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (7102/1/3 από 8-3-2007), με αφορμή την ημέρα της γυναίκας, με την οποία παρέχονται ***γενικές κατευθύνσεις για το σεβασμό των δικαιωμάτων της γυναίκας***, τόσο στο πλαίσιο της εφαρμογής των πολιτικών ισότητας σε όλους τους τομείς για το γυναικείο αστυνομικό προσωπικό, όσο και στο πλαίσιο της αντεγκληματικής πολιτικής της Αστυνομίας για τις γυναίκες θύματα εγκληματικών πράξεων.

● Την 7-11-2007 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα ημερίδα που οργάνωσε το Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών με θέμα ***«Η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης»***. Στην ημερίδα αυτή στην οποία παρευρέθησαν σπουδαστές των αστυνομικών Σχολών και αντιπροσωπείες από αστυνομικές Υπηρεσίες, συμμετείχε ως εισηγητής και αξιωματικός της Διεύθυνσης Οργάνωσης-Νομοθεσίας/Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

● Συνεχίστηκαν οι δράσεις της ***Ομάδας Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων*** (Ο.Κ.Ε.Α.) και κατά το έτος 2007 με τη συμμετοχή των μελών της

σε σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες στο εσωτερικό και εξωτερικό της Χώρα μας, καθώς και με τη σύνταξη έκθεσης για την εμπορία ανθρώπων.

● Συνεχίστηκε η ***οργανωμένη επιχειρησιακή δράση*** με την κωδική ονομασία ***΄΄ΙΛΑΕΙΡΑ΄΄***, για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της εμπορίας γυναικών και ανηλίκων με σκοπό την οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής τους. Σε Εθνικό επίπεδο, πραγματοποιήθηκε άσκηση επί Χάρτου στην Κομοτηνή στις 16-17/4/2007 με την συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων φορέων και σε Διεθνές επίπεδο πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις εμπειρογνωμόνων των συμμετεχουσών χωρών στην Αθήνα στις 30-31/5/2007 για την επεξεργασία κειμένου, το οποίο θα αποτελέσει το Σχέδιο για την Διασυνοριακή συνεργασία των Αστυνομικών - Δικαστικών Αρχών, με στόχο την ενιαία δράση.

● Για διευκόλυνση του χειρισμού των τέτοιων υποθέσεων διαβιβάστηκε σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας εγκύκλιος διαταγή σχετικά με την εφαρμογή του Νόμου περί Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων, καθώς και **Ενημερωτικό Δελτίο** με χρήσιμες πληροφορίες για τα δικαιώματα των θυμάτων μεταφρασμένο σε **(13) ξένες γλώσσες** (Αγγλική, Αλβανική, Αραβική, Βουλγαρική, Γαλλική, Γερμανική, Ισπανική, Ιταλική, Πολωνική, Ρουμάνικη, Ρωσική, Σέρβικη και Τούρκικη), το οποίο κοινοποιείται στα θύματα ώστε να αισθάνονται ασφαλή και να εμπιστεύονται το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας.

● Εστάλη έγγραφο, σε όλες τις Υπηρεσίες της Χώρας, με εξειδικευμένες ερωτήσεις, για την διευκόλυνση των προανακριτικών Υπαλλήλων, κατά την διερεύνηση υποθέσεων Εμπορίας Ανθρώπων(trafficking).

● **Ενεργοποίηση Προγράμματος "Amber Alert"»,** το οποίο συνίσταται στην άμεση μετάδοση-διάχυση της πληροφορίας σχετικά με την εξαφάνιση ενός ανηλίκου και συντελείται με τη χρήση όλων των διαθέσιμων μέσων (Μ.Μ.Ε., ηχητικές και οπτικές ανακοινώσεις κ.λ.π.), σε τόπους που υπάρχει ή διέρχεται κόσμος (π.χ. Μετρό, Αττική οδός κ.α.).

Με την από 2/10/2007 Απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, προσδιορίστηκαν οι Υπηρεσίες, οι οποίες είναι αρμόδιες για την υλοποίηση του Προγράμματος, αλλά και οι διαδικασίες που θα ακολουθούνται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

● **Λειτουργία από 13-4-07 του τετραψήφιου αριθμού τηλεφώνου (1156)** για την παροχή πληροφοριών ατελώς σχετικά με ανήλικους που εξαφανίστηκαν καθώς και **καταχώρηση των προσωπικών στοιχείων και της φωτογραφίας των εξαφανισθέντων ανηλίκων** στη σχετική ιστοσελίδα που γίνονται οι καταχωρήσεις της Ελληνικής Αστυνομίας.

Στατιστικά στοιχεία υποθέσεων Εμπορίας Ανθρώπων- Σωματεμπορίας κατά το έτος 2007

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, τα οποία τηρεί η Ομάδα Anti-Trafficking της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, προκύπτει ότι κατά το έτος 2007, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας επιλήφθηκαν σε -42- υποθέσεις Εμπορίας Ανθρώπων και Σωματεμπορίας (-30- σεξουαλικής εκμετάλλευσης, -11- εργασιακής εκμετάλλευσης και -1- παράνομη υιοθεσία), εκ των οποίων οι -17- διαπράχθηκαν από Εγκληματικές Οργανώσεις. Από τις έρευνες και τις προανακρίσεις των υποθέσεων αυτών κατηγορήθηκαν -121- δράστες, Έλληνες και αλλοδαποί, ενώ υπήρξαν -100- παθόντες- θύματα (άνδρες, γυναίκες & ανήλικοι) οικονομικής και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, από τα οποία, -35- ζήτησαν και τους παρασχέθηκε αρωγή και προστασία από την Πολιτεία. Από το σύνολο αυτό, -17- χαρακτηρίστηκαν με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα θύματα εμπορίας ανθρώπων και έτυχαν των ευεργετικών διατάξεων του Ν. 3064/02.

Οι επιληφθείσες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας συνεργάσθηκαν:

✓ Με Υπηρεσίες και Μονάδες παροχής, προστασίας και αρωγής καθώς και με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς (ΑΡΣΙΣ, ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΚΛΙΜΑΚΑ, ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΚΑΘΒ, ΕΚΚΥΘΚΑ, ΙΡΑ, ΝΕΑ ΖΩΗ) υπό το συντονισμό του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.- *197*) του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σε -29- περιπτώσεις.

✓ Με τις διπλωματικές αρχές των χωρών προέλευσης των θυμάτων στη χώρα μας, σε -28- περιπτώσεις.

✓ Με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευση (Δ.Ο.Μ.) σε -15- περιπτώσεις για τον ασφαλή επαναπατρισμό.

Επισημαίνεται ότι, η πλειονότητα των θυμάτων βρίσκεται νόμιμα στη Χώρα μας και για το λόγο αυτό δήλωσαν στις επιληφθείσες Υπηρεσίες ότι δεν επιθυμούν να τεθούν υπό την προστασία της Πολιτείας και έχουν ήδη αναχωρήσει για τις πατρίδες τους, ενώ ένας μικρός αριθμός βρίσκεται ακόμα στη χώρα μας.

ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ-ΑΣΥΛΟ

● Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών παρέχεται η δυνατότητα για ανθρωπιστικούς λόγους, σε αλλοδαπούς πολίτες κρατών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, να επισκεφθούν τις χώρες τους, κατά την περίοδο των

εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα, καθώς και κατά τη θερινή περίοδο, και να επανέλθουν χωρίς να κατέχουν σε ισχύ άδεια διαμονής. Η πρακτική αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της διευκόλυνσης των αλλοδαπών, λόγω της μη έγκαιρης χορήγησης αδειών διαμονής από τη διοίκηση. Για τους πολίτες Κίνας, λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, επετράπη η επανείσοδός τους κατά το χρονικό διάστημα από 15/12/2006 μέχρι 28/02/2007.

- Απεστάλη έγγραφο στις περιφερειακές Υπηρεσίες με οδηγίες - διευκρινήσεις σχετικά με το Ν.3386/07 «περί ειδικών ρυθμίσεων – θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων».

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του προαναφερόμενου νόμου επήλθε αυτοδίκαιη διαγραφή αλλοδαπών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου αυτού, από τον κατάλογο ανεπιθυμήτων αλλοδαπών.

- Εκχωρήθηκε στις περιφερειακές Υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στους νομούς Έβρου, Αττικής και Θεσσαλονίκης η δυνατότητα χρήσης ειδικής μηχανογραφικής εφαρμογής που ενδιαφέρει και εξυπηρετεί αλλοδαπούς που επιθυμούν, σύμφωνα με το νόμο, να τακτοποιηθούν με άδεια διαμονής στην Ελλάδα. Με το μέτρο αυτό μειώθηκε σημαντικά ο χρόνος ικανοποίησης των αιτημάτων αλλοδαπών της κατηγορίας αυτής.
- Ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με την έκδοση του Π.Δ. 220/2007, η Οδηγία 2003/9/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη-μέλη.
- Προωθείται η διαδικασία έκδοσης προεδρικού διατάγματος, η οποία βρίσκεται στο τελικό στάδιο, για την ενσωμάτωση στο εθνικό μας δίκαιο των ακόλουθων Οδηγιών:

✓ *2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής συνένωσης.*

✓ *2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου για την θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απατρίδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους.*

✓ *2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.*

- Για την άμεση αποστολή των δελτίων δακτυλικών αποτυπωμάτων στην κεντρική βάση του EURODAC και επομένως την ορθότερη εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου αρ. 2725/2000, εγκαταστάθηκε και λειτουργεί στη Σάμο ένας ακόμη περιφερειακός σταθμός αποστολής και λήψης αποτυπωμάτων προς την Εθνική Μονάδα Eurodac (Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών/ Τμήμα Δακτυλοσκοπίας).

● Από το Γραφείο Τεκμηρίωσης του Τμήματος Ασύλου της Διεύθυνσης Αλλοδαπών του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, συντάχθηκαν και εισήχθησαν στην ιστοσελίδα διαρκούς ενημέρωσης του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας (intranet), προς πληρέστερη ενημέρωση των χειριστών, πληροφορίες για πέντε χώρες καταγωγής αιτούντων άσυλο (Αιθιοπία, Λ.Δ.Κονγκό, Νιγηρία, Σομαλία, Σουδάν). Επίκειται ο εμπλουτισμός της ιστοσελίδας με πληροφορίες για Ιράκ, Ιράν, Αφγανιστάν, Πακιστάν και Μπαγκλαντές.

● Εκπονήθηκε σε έξι γλώσσες (αραβικά, περσικά, τουρκικά, αγγλικά, γαλλικά και ελληνικά), ενημερωτικό φυλλάδιο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αιτούντων άσυλο, εκτυπώθηκε σε πρώτη φάση σε 75.000 αντίτυπα και απεστάλη σε όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες της χώρας.

● Βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία ενσωμάτωσης στην εσωτερική νομοθεσία (Π.Δ.) της Οδηγίας για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα και της επικουρικής προστασίας (Οδηγία 2004/83/ΕΚ), και αναμορφώνεται το νομικό πλαίσιο που ισχύει σχετικά με το ταξιδιωτικό έγγραφο (T.D.V.) της Σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες και της Σύμβασης του 1954 για τους ανιθαγενείς.

● Συνεχίζει και συνέρχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα η άτυπη ομάδα στην οποία συμμετέχουν εκτός των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων και εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας/Ο.Η.Ε. για την επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν σχετικά με το άσυλο.

● Αυξήθηκε ο αριθμός εξεταζομένων προσφυγών σε εβδομαδιαία βάση από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Ασύλου (άρθρο 3 παρ. 5 Π.Δ. 61/1999). Συγκεκριμένα, το έτος 2003 εξετάστηκαν συνολικά 695 υποθέσεις, το έτος 2004 εξετάστηκαν 787 υποθέσεις, το έτος 2005 εξετάστηκαν 2.054 υποθέσεις, το έτος 2006 εξετάστηκαν 2.837 υποθέσεις και το έτος 2007 εξετάστηκαν 6.448 υποθέσεις.

● Στο πλαίσιο της νέας μηχανογραφικής εφαρμογής, που αφορά την έκδοση νέων εντύπων Ειδικών Δελτίων Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) και Άδειας Διαμονής Ενιαίου Τύπου (Α.Δ.Ε.Τ.), με υψηλές προδιαγραφές ασφαλείας, έχει αντικατασταθεί το μεγαλύτερο μέρος των Ειδικών Δελτίων Ταυτότητας Ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) παλαιού τέλους και μέχρι το τέλος του έτους 2007, εκδόθηκαν 160.000 νέα Ε.Δ.Τ.Ο.

● Η Διεύθυνση Αλλοδαπών/Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, από 1-1-2007, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Πληροφορικής/Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας και τη Διεύθυνση Μηχανογράφησης του Υπουργείου Εσωτερικών, δημιούργησε μηχανογραφική εφαρμογή για την απευθείας, μέσω πληροφοριακών συστημάτων - ανταλλαγή πληροφοριών, που αφο-

ρούν στην γνωστοποίηση ύπαρξης λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας σε βάρος των ομογενών μας από Αλβανία που αιτούνται την πολιτογράφησή τους και η οποία μείωσε δραστικά το χρόνο των απαντήσεών μας.

● Συνεχίσθηκε η σειρά εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σε διάφορες πόλεις της Ελληνικής Επικράτειας σε προσωπικό του Αστυνομικού, Λιμενικού Σώματος και του Δικαστικού - Εισαγγελικού κλάδου, για την συνεχή κατάρτιση των χειριστών των διαδικασιών ασύλου.

● Στο πλαίσιο του προγράμματος «ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ ΙΙ» που αφορά τη διαμόρφωση πιο αποτελεσματικών διαδικασιών ασύλου, την προώθηση διοικητικής συνεργασίας ανάμεσα στις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τις διαδικασίες ασύλου και τη συνεργασία ανάμεσα στις αρχές και τις Μ.Κ.Ο., πραγματοποιήθηκε αποστολή στη Χίο και θα ακολουθήσουν αποστολές σε μεθοριακές πόλεις και νησιά με τη συνεργασία της Μ.Κ.Ο. "Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες".

Στατιστικά στοιχεία έτους 2007.

- Αιτήματα ασύλου που υποβλήθηκαν: 25.113
- Εξετάσθηκαν σε α΄ βαθμό 20.824 αιτήματα.
- Χορηγήθηκε άσυλο σε 140 άτομα.
- Χορηγήθηκε/ανανεώθηκε το ανθρωπιστικό καθεστώς σε 75 άτομα.
- Εισήχθησαν στη Γνωμοδοτική Επιτροπή Ασύλου: 6.448 προσφυγές.
- Χορηγήθηκε ανθρωπιστικό καθεστώς σε (1) άτομο, κατόπιν ακύρωσης απορριπτικής Απόφασης από το Συμβούλιο της Επικρατείας.
- Επισημαίνεται ότι, σε απόλυτους αριθμούς, το 2007 είχαμε μεγάλη αύξηση των χορηγήσεων ασύλου (140 έναντι 64).
- Χορηγήθηκαν 48 ειδικά ταξιδιωτικά Έγραφα (T.D.V.) και ανανεώθηκαν/ αντικαταστάθηκαν 261.

Σ' εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου:

- Διαβιβάστηκαν από τα υπόλοιπα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία: 3306 αιτήματα ανάληψης ευθύνης.
- Διεκπεραιώθηκαν 2346 αιτήματα ανάληψης ευθύνης.
- Διαβιβάστηκαν από τα υπόλοιπα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία: 874 αιτήματα ανάληψης πληροφοριών.
- Διεκπεραιώθηκαν 728 αιτήματα πληροφοριών.
- Ζητήθηκε η ανάληψη ευθύνης από άλλα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία, σε 14 περιπτώσεις, εκ των οποίων οι 8 έγιναν αποδεκτές.

- Διαβιβάστηκαν σε άλλα κράτη μέλη, τη Νορβηγία και την Ισλανδία, 4 αιτήματα πληροφοριών.
- Εκτελέσθηκαν μεταφορές στη χώρα μας, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού σε 770 υποθέσεις Δουβλίνου.
- Εκτελέσθηκαν μεταφορές από τη χώρα μας, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού σε 2 υποθέσεις Δουβλίνου.
- Ανακλήθηκαν οι αποφάσεις διακοπής σε 66 υποθέσεις Δουβλίνου.
- Υπενθυμίζεται ότι, σε περιπτώσεις που το αίτημα αλλοδαπού δεν είχε εξεταστεί επί της ουσίας και είχε γίνει διακοπή, ανακαλείται η απόφαση διακοπής και το αίτημα κατά την άφιξη του αλλοδαπού στη χώρα μας, εξετάζεται επί της ουσίας. Στο πλαίσιο αυτό, ανακλήθηκαν 66 αποφάσεις διακοπής.

ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

- Συνεχίζονται οι εργασίες ανακατασκευής - διαμόρφωσης των χώρων κράτησης στα κτήρια του δημοσίου που στεγάζονται Αστυνομικές Υπηρεσίες με βάση τους ειδικούς όρους που καθορίζονται από την 8038/23/22 από 7-10-2005 εγκύκλιο με την οποία καθορίστηκαν τα τεχνικά χαρακτηριστικά των χώρων κράτησης της Ελληνικής Αστυνομίας, τα οποία καθορίστηκαν με βάση και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (C.P.T.).
- Για τις Υπηρεσίες Μεταγωγών και Αλλοδαπών Αττικής ολοκληρώθηκε η ανέγερση κτιρίου δυναμικότητας 600 ατόμων περίπου, σύμφωνα και με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (C.P.T.).
- Καταρτίστηκε σχέδιο προδιαγραφών με το οποίο καθορίζονται με ακρίβεια τα τεχνικά χαρακτηριστικά σ' ότι αφορά την υγιεινή και ασφάλεια των χώρων κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών, σύμφωνα με το άρθρο 91 του Ν. 3386/2005, προκειμένου ενσωματωθεί σε Κ.Υ.Α. που βρίσκεται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας. Επίσης, παρασχέθηκε τεχνική συνδρομή για την κατασκευή χώρων κράτησης αλλοδαπών στον Έβρο και στη Σάμο.
- Παραδόθηκε προς λειτουργία ο νέος χώρος παραμονής αλλοδαπών στη Σάμο, χωρητικότητας (280) ατόμων.
- Βρίσκονται στο τελικό στάδιο οι εργασίες για την επισκευή - ανακαίνιση ειδικών χώρων παραμονής ανηλίκων αλλοδαπών στην Αμυγδαλέζα Αττικής.
- Ειδικότερα για τον χώρο προσωρινής παραμονής αλλοδαπών στη Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη 24), ολοκληρώθηκαν οι υπηρεσιακές ενέργειες που αφορούν μεταξύ των άλλων το χώρο προ-

αυλισμού και ψυχαγωγίας των κρατουμένων (προμήθεια μπασκετών, συστημάτων για επιτραπέζια αντισφαίριση και τραπέζια κοινά για επιτραπέζια αντισφαίριση).

- Για τη διευκόλυνση της εκπλήρωσης των θρησκευτικών καθηκόντων των μουσουλμάνων κρατουμένων σε διάφορα σημεία των χώρων προσωρινής κράτησης έχουν τοποθετηθεί πυξίδες (kompas), που προσδιορίζουν την κατεύθυνση της Μέκκας.
- Την πρώτη Πέμπτη κάθε μήνα και εκτάκτως όποτε κρίνεται απαραίτητο, πραγματοποιείται επικοινωνία της Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ» με ανήλικους Αλβανικής υπηκοότητας (ασυνόδευτοι ανήλικοι) που επιθυμούν την παροχή κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης.

Ομοίως μέλη της Μ.Κ.Ο. «Νέα Ζωή» δύο φορές το μήνα επικοινωνούν με γυναίκες από τη Νιγηρία, ιδίως με πιθανολογούμενα θύματα trafficking, που κρατούνται στους χώρους προσωρινής κράτησης, εφόσον το επιθυμούν, στο πλαίσιο μιας λιγότερο τραυματικής διαδικασίας επαναπατρισμού.

Εκτός τις παραπάνω αναγραφόμενες Μ.Κ.Ο. στους χώρους προσωρινής κράτησης έχουν πρόσβαση και άλλες Μ.Κ.Ο., και Φορείς που δραστηριοποιούνται σε θέματα αλλοδαπών όπως το ΚΕ.Θ.Ε.Α. (Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων), τα μέλη ομάδας δικηγόρων για τα δικαιώματα μεταναστών και προσφύγων, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες, η Διεθνής Αμνηστία, το Οικουμενικό πρόγραμμα προσφύγων, το Κοινωνικό Δίκτυο Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας, η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, η Πρωτοβουλία για τα δικαιώματα των κρατουμένων, κ.λ.π.

- Οι ασθενείς κρατούμενοι εξετάζονται τέσσερις φορές την εβδομάδα από συνεργείο ιατρών της μη κυβερνητικής οργάνωσης «Ιατρική Παρέμβαση». Η ομάδα των ιατρών αποτελείται από δύο παθολόγους, καρδιολόγο, χειρουργό, ψυχίατρο, τέσσερεις ψυχολόγους, κοινωνική λειτουργό, δύο νοσηλεύτριες και μια συντονίστρια, οι οποίοι έχουν ελεύθερη πρόσβαση στους χώρους προσωρινής κράτησης και δυνατότητα άμεσης επαφής με τους αλλοδαπούς προσωρινά κρατούμενους.

Για την καλύτερη άσκηση του λειτουργήματος τους, έχουν προβλεφθεί ειδικοί χώροι που έχουν διαμορφωθεί και εξοπλιστεί κατάλληλα για τη χρήση τους ως ιατρεία. Για σοβαρές παθήσεις, μετά από γνωμάτευση των ιατρών μεταφέρονται για εξέταση-νοσηλεία σε εφημερεύοντα Νοσοκομεία του Νομού Αττικής.

Πέραν των άλλων εξετάσεων που γίνονται κατόπιν εντολής των ιατρών στα νοσοκομεία, πραγματοποιείται μία φορά το μήνα με πρωτοβουλία της ως άνω Υπηρεσίας και σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εξέταση θώρακος από κινητή μονά-

δα του Υπουργείου Υγείας που προσέρχεται για το σκοπό αυτό στους χώρους προσωρινής κράτησης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

α. Στο βασικό επίπεδο εκπαίδευσης:

Στα εκπαιδευτικά προγράμματα των Αστυνομικών Σχολών (Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας και Σχολή Αστυφυλάκων), στο πλαίσιο διδασκαλίας των μαθημάτων του Συνταγματικού Δικαίου και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Γενική θεωρία των ατομικών δικαιωμάτων.
- Γενική ελευθερία, οικονομική ελευθερία, ισότητα, αξία του ανθρώπου.
- Προστασία των ατομικών δικαιωμάτων.
- Διοικητική προστασία ν. 2477/1997. Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης. Δικαστική Προστασία.
- Προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων από το Ελληνικό Σύνταγμα (άρθρα 2 παρ. 1, 4, 5, 6 και 7, παρ. 2, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20 και 25).
- Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.
- Ν. 2502/1997 Κύρωση Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών.
- Ν. 2472/1997 Προστασία του Ατόμου από την Επεξεργασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (16/12/1966) Άρθρο 7.
- Διεθνείς Συμβάσεις, Σύμφωνα, Διακηρύξεις κ.ο.κ. για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων.
- Διακήρυξη για την προστασία όλων των ανθρώπων από τα βασανιστήρια και κάθε άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (Ηνωμένα Έθνη 9/12/1975).
- Βασικοί κανόνες για τη μεταχείριση των φυλακισμένων (31/7/1957). Άρθρα 31-33.
- Κώδικας συμπεριφοράς των αρμοδίων οργάνων για την εφαρμογή του Νόμου.
- Διακήρυξη κανόνων δεοντολογίας για την Αστυνομία (Συμβούλιο της Ευρώπης 1979).
- Κύρωση Σύμβασης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας Ν. 1499/1991.
- Πρόγραμμα 12 σημείων για την πρόληψη των βασανιστηρίων (Διεθνής Αμνηστία 1984).

- Σύσταση υπ' αριθμ. 8 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.
- Ρατσισμός και Ξενοφοβία. Ορισμοί – Αντιμετώπιση.
- Ν. 2502/97 Κύρωση Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων των Παιδιών.
- Πέραν των προαναφερόμενων, στα πλαίσια του μαθήματος «Αστυνομία Δημόσιας Ασφάλειας», εντάσσεται το σχέδιο επιχειρησιακής δράσης «ΙΛΑΕΙΡΑ», που αφορά στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής γυναικών και ανηλίκων.

β. <u>Στο μετεκπαιδευτικό επίπεδο</u> και συγκεκριμένα στη Σχολή Εθνικής Ασφαλείας, στα Τμήματα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Επιτελών - Στελεχών και Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων (Τ.Ε.Μ.Ε.Σ.-Τ.Ε.Μ.Α.) της Σχολής Μετεκπαίδευσης- Επιμόρφωσης της Ελληνικής Αστυνομίας, η εκπαιδευτική διεργασία στοχεύει στην εξασφάλιση και διαμόρφωση συνθηκών, οι οποίες προάγουν τις αξίες της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κ.ο.κ. Η ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εκτός της διδασκαλίας του μαθήματος «Συνταγματικό Δίκαιο- Ανθρώπινα Δικαιώματα», επιτυγχάνεται με την ανάθεση και ανάπτυξη εργασιών από τους σπουδαστές σε αντικείμενα, όπως :

- Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από εξευτελιστική και ταπεινωτική συμπεριφορά.
- Ανοχή. Καταπολέμηση του ρατσισμού της ξενοφοβίας και των διακρίσεων.
- Απαγόρευση ρατσιστικού λόγου ως Συνταγματικό πρόβλημα.
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η σχέση της με την αστυνομική προανάκριση.
- Η αντιμετώπιση ατόμων που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες από την Αστυνομία.
- Η ατομική προσφυγή, ως δικαίωμα ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Το Συμβούλιο της Ευρώπης και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- Οι συνταγματικές εγγυήσεις σύλληψης και κράτησης και η ελληνική πραγματικότητα.
- Η συμβολή των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην αποτελεσματικότητα της Αστυνομίας.
- Ιδιαιτερότητες των τσιγγάνων. Ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.
- Ατομικά δικαιώματα και καταχρηστική άσκησή τους.
- Η προστασία των μειονοτήτων της συνθήκης της Λωζάννης.

- Ο ρόλος της Αστυνομίας και των λοιπών φορέων άσκησης κοινωνικού ελέγχου στην αντιμετώπιση των εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας.
- Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης .
- Το εμπόριο ανθρώπων στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και ο ρόλος της Αστυνομίας στην αντιμετώπιση του φαινομένου.
- Η πρόληψη των βασανιστηρίων και της παράνομης και ταπεινωτικής μεταχείρισης σε συνθήκες κράτησης.
- Μεταχείριση και δικαιώματα των κρατουμένων από τις Αστυνομικές Αρχές.
- Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Επισημαίνεται, ότι θέματα με συναφή αντικείμενα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αναπτύσσονται και από διαλέκτες Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.).

Επίσης, και το προαναφερόμενο σχέδιο επιχειρησιακής δράσης «ΙΛΑΕΙΡΑ», αναπτύσσεται υπό τη μορφή διαλέξεων στους προαναφερόμενους σπουδαστές.

γ. Πέραν αυτών, στο πλαίσιο της επιμόρφωσης και δια βίου εκπαίδευσης του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, με μέριμνα της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης/Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, κατά το παρελθόν έτος (2007), πραγματοποιήθηκαν εξειδικευμένα εκπαιδευτικά σεμινάρια για θέματα που αφορούν στην εμπορία ανθρώπων, προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προστασία των ανηλίκων κ.λπ..

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Κατά τη διάρκεια του 2007, οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών ανέπτυξαν ιδιαίτερη δραστηριότητα σε θέματα προστασίας και περαιτέρω προαγωγής των δικαιωμάτων του ανθρώπου, οι σχετικές δε πρωτοβουλίες ανάγονται τόσο στη διεθνή όσο και στον εσωτερικό χώρο. Ειδικότερα:

I.

Δραστηριότητες της Διευθύνσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Δ4) κατά το έτος 2007.

Στο χώρο της διπλωματίας, το Υπουργείο Εξωτερικών ασχολείται μέσω της Δ4 Διεύθυνσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με τον κατ' εξοχήν ευαίσθητο τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΑΔ), εντός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συγκεκριμένα, η Δ4 Διεύθυνση παρακολουθεί τα όργανα του ΟΗΕ, τόσο θεσμικά όσο και συμβατικά, τα οποία καλύπτουν γενικές ή ειδικές πτυχές ΑΔ. Μεταξύ αυτών, συμπεριλαμβάνονται η Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και το νεοσυσταθέν Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ίδιου Οργανισμού. Επίσης παρακολουθεί το έργο των Επιτροπών monitoring υπό τα Διεθνή Σύμφωνα για τα Ατομικά - Πολιτικά Δικαιώματα για τα Οικονομικά - Κοινωνικά - Πολιτιστικά Δικαιώματα και υπό τις Διεθνείς Συμβάσεις για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, κατά των Βασανιστηρίων, για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και του Παιδιού. Και τα έξι αυτά διεθνή συμβατικά κείμενα έχουν υπογραφεί και κυρωθεί από τη χώρα μας.

Εξάλλου, σε συνάρτηση με το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και πέραν αυτού, η Διεύθυνση συμμετέχει ενεργώς στις οικείες συντονιστικές συναντήσεις των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή στην Ομάδα Εργασίας της ΚΕΠΠΑ για τα ανθρώπινα δικαιώματα (COHOM), καθώς και στην Επιτροπή της ΕΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία (HR & DC) συμβάλλοντας στη διαμόρφωση κοινής θέσης των «27» για την πολιτική της Ένωσης στα Ηνωμένα Έθνη και προς τρίτες χώρες στους τομείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοκρατικών θεσμών και κράτους δικαίου.

Διεθνείς Συναντήσεις – Συναντήσεις στα πλαίσια ΚΕΠΠΑ/ΕΕ

Εκπρόσωποι της Διευθύνσεως συμμετείχαν σε διεθνείς διασκέψεις/συναντήσεις για ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικότερα, υπήρξε:

- Συμμετοχή στις τακτικές μηνιαίες Συναντήσεις της Ομάδας Εργασίας της ΚΕΠΠΑ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (COHOM) (Βρυξέλλες, Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2007)
- Συμμετοχή στις εργασίες του Ευρωπαϊκού Χρηματοδοτικού Μέσου για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (European Instrument for Democracy and Human Rights – EIDHR)

Θέματα γενικότερου εθνικού ενδιαφέροντος

Σε εσωτερικό επίπεδο η δραστηριότητα του Υπουργείου Εξωτερικών καταγράφεται ως εξής:

- Συντονισμός διαφόρων (συν)αρμοδίων Υπουργείων (π.χ. Δημοσίας Τάξεως, Εσωτερικών, ΔΔ & Α, Δικαιοσύνης) για παροχή απαντήσεων με ανασκευαστικά στοιχεία σε καταγγελίες που διατυπώθηκαν κατά της χώρας μας για παραβιάσεις ΑΔ σε διάφορα όργανα των Ηνωμένων Εθνών, π.χ. Ειδικοί Εισηγητές του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και από διεθνείς ΜΚΟ.
- Συντονισμός των συναρμοδίων Υπουργείων και σύγκληση συσκέψεων για τη σύνθεση Ελληνικής απάντησης στις συστάσεις της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Committee) του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα.
- Συντονισμός διαφόρων (συν)αρμοδίων Υπουργείων (Δημοσίας Τάξεως, Εσωτερικών, ΔΔ & Α, Δικαιοσύνης, Υγείας, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων) για τη Σύνταξη της 2ης και 3ης περιοδικής Εκθέσεως για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

II.
«Χρηστή διακυβέρνηση και Ανθρώπινα Δικαιώματα»

Ως γνωστόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται – και προσδιορίζεται από αυτές – στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί ότι η προσήλωση σε αυτές τις αρχές αποτελεί προαπαιτούμενο για την ειρήνη και τη σταθερότητα σε οποιαδήποτε κοινωνία. Ως παγκόσμιος εταίρος από πολλές απόψεις, π.χ.

από οικονομική άποψη, από την άποψη της συνεισφοράς της στις ανθρωπιστικές προσπάθειες, κλπ. η ΕΕ έχει επίσης παγκόσμια ευθύνη για την προάσπιση και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο της συνολικής μεταρρύθμισης των προγραμμάτων εξωτερικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2006, δημιουργήθηκε ένα νέο ανεξάρτητο χρηματοδοτικό μέσο, το European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR). Η αντίστοιχη νομική βάση τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2007. Διαδεχόμενο το προηγούμενο EIDHR, το μέσο αυτό διαθέτει συνολικό ποσό 1.104 εκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2007 ως 2013. Συμπληρώνει την κοινοτική βοήθεια που παρέχεται μέσω της διμερούς συνεργασίας για την ανάπτυξη, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη και εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε τρίτες χώρες. Δεδομένου ότι πρόκειται για ανεξάρτητο μέσο, είναι δυνατόν να παρέχεται βοήθεια και σε περιπτώσεις όπου δεν υφίστανται δεσμοί αναπτυξιακής συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Η βοήθεια που παρέχεται δυνάμει του νέου EIHDR προορίζεται για τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών, μαζί με τις οργανώσεις και τα φυσικά της πρόσωπα. Το γεγονός ότι θέτει στο επίκεντρο την εταιρική σχέση με την κοινωνία των πολιτών, δίνει στο χρηματοδοτικό μέσο τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του, ενώ συνεχίζει να στηρίζει το πολυμερές πλαίσιο για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δικαιοσύνης, του κράτους δικαίου και για την προαγωγή της δημοκρατίας. Επιπλέον, το EIDHR αποτελεί την βάση χρηματοδότησης όλων των αποστολών παρατηρητών για τις εκλογές της ΕΕ, οι οποίες έχουν εξελιχθεί σε κεντρικό μέσο προώθησης των δημοκρατικών διαδικασιών στις διάφορες χώρες.
Ως εκ τούτου, η στρατηγική του EIDHR εστιάζει στα εξής θέματα:

- Ενίσχυση του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αποτελούν προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της δράσης της κοινωνίας των πολιτών και για κάθε πρόοδο προς την κατεύθυνση της δημοκρατίας και της ουσιαστικής προστασίας όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε χώρες και περιφέρειες όπου οι ελευθερίες αυτές κινδυνεύουν περισσότερο.
- Ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων, για τον ειρηνικό συμβιβασμό μεταξύ ομάδων με συγκρουόμενα συμφέροντα και την εδραίωση της συμμετοχής στα κοινά και της πολιτικής εκπροσώπησης και για την ανάπτυξη της ίσης συμμετοχής ανδρών και γυναικών στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, μέσω σχεδίων στήριξης ειδικών για κάθε χώρα.

- Υποστήριξη δράσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και για θέματα δημοκρατίας σε τομείς που καλύπτονται από κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, μεταξύ άλλων όσον αφορά τους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη θανατική ποινή, τα βασανιστήρια και τη συμμετοχή παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις.
- Στήριξη και ενίσχυση του διεθνούς και περιφερειακού πλαισίου για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δικαιοσύνης, του κράτους δικαίου και την προώθηση της δημοκρατίας και
- Ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις δημοκρατικές εκλογικές διαδικασίες και αύξηση της αξιοπιστίας και της διαφάνειάς τους, ιδίως μέσω παρακολούθησης των εκλογών και ανάπτυξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση αποστολών παρατηρητών για τις εκλογές.

Η στρατηγική EIDHR 2007-2010 θα εφαρμοστεί με βάση ετήσια προγράμματα δράσης. Στο πλαίσιο αυτών των ετήσιων προγραμμάτων δράσης, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που θα απευθύνονται σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλους επιλέξιμους φορείς οι οποίοι θα πρέπει να υποβάλλουν προτάσεις για δράσεις στο πλαίσιο των διαφόρων στόχων του εγγράφου στρατηγικής.

III. Μουσουλμανική Μειονότητα Θράκης

Στο μέτρο που θα μας αναλογεί και έχοντας κατά νου **τις,** εντός του 2007, **θετικές παρεμβάσεις** της ελληνικής πολιτείας για τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, επισημαίνουμε, σε συνδυασμό με τα πλήρη στοιχεία που θα παράσχουν τα συναρμόδια Υπουργεία, τα εξής:

α. Με το νόμο, στις αρχές του 2007, τα μουσουλμανικά βακούφια στη Θράκη **απαλλάχθηκαν**, αναδρομικά, από την υποχρέωση υποβολής φορολογικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, φόρου ακίνητης περιουσίας και μεγάλης ακίνητης περιουσίας **παρελθόντων ετών.** Συνέπεια αυτού, **διαγράφηκαν,** επίσης, τα βεβαιωμένα χρέη τους, μαζί με τις προσαυξήσεις και τα πρόστιμα, ενώ **εξαλείφθηκαν** και οι υποθήκες τους.

β. Με το νόμο, εκ νέου στις αρχές του 2007, **συστάθηκαν 240, μισθοδοτούμενες βάσεις, θέσεις**, Ιεροδιδασκάλων στις τρεις Μουφτείες της Θράκης.

γ. Με νομοσχέδιο το οποίο κατατέθηκε στις αρχές Ιανουαρίου στη Βουλή, προωθείται η **βελτίωση** και ο **εκσυγχρονισμός** του νομοθετικού πλαισίου της λειτουργίας των **μουσουλμανικών βακουφιών** (λ.χ. η ακί-

νητη περιουσία τους και οι αιρετές διοικήσεις των διαχειριστικών/βακουφικών επιτροπών τους).

δ. Στο ίδιο σχέδιο νόμου (ειδική πρόνοια), θεμελιώνεται θεσμικά και **η ποσόστωση του 0.05% για την πρόσληψη στο δημόσιο** μουσουλμάνων συμπολιτών μας της Θράκης, μέσα από τους πανελλήνιους διαγωνισμούς του Α.Σ.Ε.Π. Στην πράξη, βέβαια, η παρουσία μελών της μουσουλμανικής μειονότητας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (λ.χ. καθηγητές, νοσοκομειακοί ιατροί ή προσωπικό στο Ε.Σ.Υ., τραπεζικοί υπάλληλοι και πυροσβέστες) προϋπήρχε της ανωτέρω ρύθμισης.

ε. Αξιοσημείωτη είναι - απότοκο άλλης, προγενέστερης ποσόστωσης του 0,5% - και **η ολοένα μεγαλύτερη πρόσβαση** των νέων της μειονότητας **στην τριτοβάθμια εκπαίδευση** (Α.Ε.Ι. & Τ.Ε.Ι.), ο αριθμός των οποίων, μόνο για το τρέχον πανεπιστημιακό έτος, ανήλθε στους **469**. Άμεσος δε αντίκτυπος της πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση είναι ότι μουσουλμάνοι πτυχιούχοι εργάζονται αφ' ενός ως ελεύθεροι επαγγελματίες (λ.χ. δικηγόροι και μηχανικοί) αφ' ετέρου ως στελέχη στο δημόσιο τομέα.

IV.
Διεθνείς συμβάσεις για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

1 Κατά το 2007, η Χώρα μας κύρωσε τις ακόλουθες διεθνείς Συμβάσεις, σχετικές με τα δικαιώματα του ανθρώπου και το ανθρωπιστικό δίκαιο:

- Συμφωνία για τα Προνόμια και τις Ασυλίες του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (Ν. 3544/2007, ΦΕΚ Α΄ 61)
- Συμφωνία που ιδρύει Διεθνή Επιτροπή για τη Διεθνή Υπηρεσία Αναζητήσεων, Συμφωνία για τις σχέσεις μεταξύ της Επιτροπής αυτής και της Διεθνούς Επιτροπής Ερυθρού Σταυρού, όπως αυτές παρατάθηκαν και τροποποιήθηκαν, Πρωτόκολλο για την τροποποίηση της Συμφωνίας που ιδρύει Διεθνή Επιτροπή για τη Διεθνή Υπηρεσία Αναζητήσεων, Πρωτόκολλο που τροποποιεί τη Συμφωνία για τις σχέσεις μεταξύ της Επιτροπής αυτής και της Διεθνούς Επιτροπής Ερυθρού Σταυρού (Ν. 3609/2007, ΦΕΚ Α΄ 250)
- Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία (Ν. 3625/2007, ΦΕΚ Α΄ 290)

2. Εξάλλου, η Χώρα μας υπέγραψε, στις 30.3.2007, τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (η οποία άνοιξε σε υπογραφή την ίδια μέρα, στη Νέα Υόρκη).

Ήδη έχει εκκινήσει η διαδικασία μετάφρασης στην ελληνική του επίσημου κειμένου της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, η μετάφραση που εκπονήθηκε από την Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών ελέγχθηκε από την Υπηρεσία μας, προκειμένου να εξακριβωθεί ότι εναρμονίζεται με την ορολογία που χρησιμοποιείται σε άλλες, ήδη κυρωθείσες, Συμβάσεις των Η.Ε. Το κείμενο της μετάφρασης θα οριστικοποιηθεί από την Υπηρεσία μας σε συνεργασία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, η οποία υπέβαλε με επιστολή της σχετικό αίτημα προς την κα Υπουργό. Η συμβολή της ΕΣΑμεΑ κρίνεται ιδιαιτέρως χρήσιμη προς το σκοπό της διαμόρφωσης μιας ολοκληρωμένης και τεχνικώς άρτιας μετάφρασης, η οποία θα αποδίδει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην ελληνική τους όρους που χρησιμοποιεί η Σύμβαση. Το κείμενο που διαμορφώθηκε μετά τον έλεγχο στον οποίο προέβη η Υπηρεσία μας κατά τα ανωτέρω εστάλη στην ΕΣΑμεΑ στις 11.10.2007 και θα αποτελέσει τη βάση της συνεργασίας μας για την οριστικοποίηση της σχετικής μετάφρασης, η οποία κατόπιν θα αποσταλεί στα συναρμόδια Υπουργεία.

Περαιτέρω, η Χώρα μας υπέγραψε, στις 25.10.2007, τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση.

3. Η Ελλάδα ως ασκούσα την Προεδρία της *ad hoc* Επιτροπής για την "Ποινική Ευθύνη των Αξιωματούχων των Ηv. Εθνών και των Εμπειρογνωμόνων σε Αποστολές των Ηv. Εθνών", προώθησε σχέδιο ουσιαστικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης για το θέμα αυτό, το οποίο και υιοθετήθηκε από τη τελευταία (Res. 62/63 της 6ης Δεκεμβρίου 2007). Η απόφαση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο των προσπαθειών των Ηv. Εθνών να πατάξουν την ατιμωρησία των μελών των ειρηνευτικών επιχειρήσεων για εγκλήματα που τυχόν διαπράττουν στη διάρκεια αυτών, κυρίως δε σεξουαλική παρενόχληση και εκμετάλλευση. Η συμπεριφορά αυτή έχει σοβαρές επιπτώσεις στην εκπλήρωση του σημαντικότερου ρόλου των Ηv. Εθνών και στην αξιοπιστία του Οργανισμού. Για το σκοπό αυτό η Απόφαση ζητά από τα κράτη μέλη να επεκτείνουν την ποινική τους δικαιοδοσία στα εγκλήματα που διαπράττουν υπήκοοί τους όταν υπηρετούν σε ειρηνευτικές επιχειρήσεις των Ηv. Εθνών ως αξιωματούχοι ή εμπειρογνώμονες.

4. Η Υπηρεσία μας, τέλος, συνέταξε την Περιοδική Έκθεση της Χώρας μας προς την Επιτροπή για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) της Συμβάσεως για την Εξάλειψη Όλων των Φυλετικών Διακρίσεων (ICERD), σε στενή συνεργασία με τα καθ'ύλην συναρμόδια Υπουργεία. Το σχέδιο Έκθεσης απεστάλη στην ΕΕΔΑ στις 13.12.2007.

V.

Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία
Εξελίξεις στην καταπολέμηση εμπορίας ανθρώπων

Εισαγωγή : Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης

Η Ελληνική πολιτεία υλοποιεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης με στόχο την καταπολέμηση εμπορίας ανθρώπων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Από τον Μάιο του 2004 έχει συσταθεί νομοπαρασκευαστική διυπουργική επιτροπή σε επίπεδο οκτώ Γενικών Γραμματέων. Με την συνδρομή εμπειρογνωμόνων και ΜΚΟ, η Επιτροπή έχει στόχο την εφαρμογή του νέου νομοθετικού πλαισίου για την αρωγή των θυμάτων και την δίωξη των διακινητών (Ν 3064/2002). Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) που συνέταξε η επιτροπή, καλύπτει όλο το φάσμα των δράσεων καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, δηλαδή, α) προστασία των θυμάτων, β) πρόληψη της περαιτέρω εξάπλωσης του φαινομένου, και γ) αποτελεσματική καταστολή των κυκλωμάτων παράνομης διακίνησης και εμπορίας.

Συνοπτικά, το ΕΣΔ περιλαμβάνει μέτρα για την παρακολούθηση των νέων τάσεων και δεδομένων, συλλογή στατιστικών πληροφοριών, διαδικασίες αναγνώρισης και παραπομπής των θυμάτων, λειτουργία ξενώνων/καταφυγίων φιλοξενίας και ψυχο-κοινωνικής υποστήριξης, νομική και διοικητική υποστήριξη των θυμάτων, εθελοντικό επαναπατρισμό, δράσης πρόληψης και επανένταξης των θυμάτων στις χώρες προέλευσης, εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού και προγράμματα επιμόρφωσης των συναρμοδίων κρατικών φορέων.

Οι δράσεις ΜΚΟ που στηρίζει η Hellenic AID του ΥΠΕΞ έχουν στόχο να αξιοποιήσουν την εμπειρογνωμοσύνη εξειδικευμένων ΜΚΟ και Διεθνών Οργανισμών και κατόπιν να αξιοποιηθεί η τεχνογνωσία τους στο πλαίσιο της διεθνούς αναπτυξιακής συνεργασίας, διαδραματίζοντας πρωταγωνιστικό ρόλο στην αντιμετώπιση του προβλήματος σε περιφερειακό επίπεδο.

Η συμμετοχή της Hellenic AID στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης κινείται σε δύο παράλληλα επίπεδα:

- Συνεργασία με τους διεθνείς οργανισμούς και τις χώρες προέλευσης των θυμάτων για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών που θα περιορίσουν την εισροή θυμάτων σε περιφερειακό επίπεδο.
- Στο εσωτερικό, διευκολύνεται η προστασία θυμάτων με προγράμματα ΜΚΟ και θεσμικές πολιτικές αρωγής, αλλά και με εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που έχουν στόχο να επιμορφώσουν τους

συναρμόδιους φορείς, να περιορίσουν την «ζήτηση» θέτοντας τους «χρήστες» ενώπιον των ηθικών τους ευθυνών και τους διακινητές ενώπιον των ποινικών κυρώσεων.

Στόχος μας είναι ο κρατικοί φορείς και οι ΜΚΟ να εφαρμόσουν τις ορθές πρακτικές των μεγάλων διεθνών οργανισμών που καταπολεμούν την μάστιγα της εμπορίας ανθρώπων μέσα από ολοκληρωμένα αναπτυξιακά προγράμματα αρωγής, εστιάζοντας ταυτόχρονα στους τέσσερις βασικούς άξονες δράσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου:

- πρώτον, στην αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτιών που καθιστούν ομάδες πολιτών, ευάλωτες σε δίκτυα διακινητών στις χώρες προέλευσης.
- δεύτερον, στην επιμόρφωση των συναρμοδίων φορέων και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.
- τρίτον, σε κατασταλτικές μεθόδους του οργανωμένου εγκλήματος στις χώρες προορισμού.
- τέταρτον, σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας, αρωγής και κοινωνικής επανένταξης των θυμάτων.

Προγράμματα Προστασίας, Πρόληψης και Καταστολής

Αναφέρουμε ενδεικτικά ορισμένες δράσεις που χρηματοδοτεί η ΥΔΑΣ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων:

Πρόληψη: Επιμόρφωση και συνεργασία συναρμοδίων φορέων

- Η επιτυχία του Εθνικού Σχεδίου Δράσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εκπαίδευση δικαστικών, εισαγγελέων και αστυνομικών στην αναγνώριση και παραπομπή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος ΑΓΗΣ που συγχρηματοδοτεί η ΥΔΑΣ, έχει συγκροτηθεί στην **Ελλάδα εθνική εκπαιδευτική/νομοπαρασκευαστική επιτροπή** υπό την αιγίδα της Επιτροπής των οκτώ Γ.Γ., απαρτιζόμενη από εκπρόσωπο του ΔΟΜ, Εφέτη ΔΔ, Εισαγγελέα Εφετών και Αστυνομικό της antitrafficking Task Force. Η επιτροπή έχει τη δυνατότητα: α)θεσμικής συνεργασίας με τις αρμόδιες υπηρεσίες (Σχολή Δικαστών, Σχολή Αστυνομικών, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης), β) τη δυνατότητα κατάρτισης εκπαιδευτικού προγράμματος, γ) τη δυνατότητα λήψης αποφάσεων σχετικά με την υλοποίηση των εκπαιδευτικών σεμιναρίων καθώς και δ)

την εκπαίδευση ατόμων με σκοπό την κατάρτιση περισσότερων στελεχών-εκπαιδευτών (train the trainers) για την αντιμετώπιση του φαινομένου trafficking.

● Το ***Μνημόνιο Συνεργασίας***, που υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2005 μεταξύ των συναρμοδίων Υπουργείων, του ΔΟΜ και 12 ΜΚΟ, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προόδου προς τον αποτελεσματικό συντονισμό των ενεργειών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και τη συνεργασία των αρμόδιων φορέων. Θεσμοθετείται ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ όλων των φορέων που δραστηριοποιούνται για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και ενισχύεται η συνεργασία τους. Επίσης, διευκολύνονται οι ενέργειές τους, αφ' ενός στοχεύοντας στην αποφυγή επικαλυπτόμενων δράσεων, και αφ' ετέρου δημιουργώντας ένα σύστημα παραπομπής.

● Υπό την αιγίδα του ΟΑΣΕ, η ΥΔΑΣ έχει χρηματοδοτήσει το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δημοσίου Δικαίου με την ονομασία HPA. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν δέκα χώρες προέλευσης θυμάτων από την ΝΑ Ευρώπη και στοχεύει στην **κωδικοποίηση και εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο** του νομικού πλαισίου που διέπει την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στις επωφελούμενες χώρες.

● Η ελληνική αποστολή του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ) σε συνεργασία με την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων Ελλάδας και τη χρηματοδότηση της ΥΔΑΣ, διοργάνωσαν διημερίδα (23-25/11/07) στα Χανιά με την συμμετοχή **300 Δικαστών και αντικείμενο την ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους** για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή του Νόμου 3064/2002, του Πρωτοκόλλου του Παλέρμο και την τελευταία Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

● Υπό την αιγίδα του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Fratini, η ΥΔΑΣ χρηματοδότησε την **διασυνοριακή άσκηση εργασίας** της ΕΛ.ΑΣ με την ονομασία ΙΛΑΕΙΡΑ. Στη διεθνή δράση του προγράμματος συμμετέχουν όλες σχεδόν οι χώρες της ΝΑ Ευρώπης και το σύνολο των διεθνών οργανισμών που εξειδικεύονται στη διεθνή συνεργασία στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η ΙΛΑΕΙΡΑ είχε στόχο την περιφερειακή συνεργασία αστυνομίας, εισαγγελέων, ΜΚΟ και προνοιακών φορέων σε θέματα πρόληψης, προστασίας και καταστολής. Ειδικότερα η άσκηση περιλάμβανε δράσεις ανίχνευσης και αναγνώρισης των θυμάτων, παραπομπής τους σε ξενώνες, νομικής και διοικητικής αρωγής τους και βεβαίως δίωξης των διακινητών.

● Η ΥΔΑΣ σε συνεργασία με τον ΔΟΜ συμμετέχει σε **Φόρουμ διαβούλευσης με τις προξενικές/διπλωματικές αρχές** όλων των χωρών προέλευσης θυμάτων (ΝΑ Ευρώπη και Νιγηρία) με στόχο τον αρτιότερο συντονισμό και την περιφερειακή συνεργασία. Το φόρουμ, έχει αναδειχθεί σε σημαντικό εργαλείο για την στενή συνεργασία μεταξύ εκπροσώπων του κράτους, των ΜΚΟ, των Διεθνών Οργανισμών και φορέων ξένων κρατών που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η προστιθέμενη αξία του Φόρουμ έγκειται στο ότι θεσμοθετεί ένα συστηματικό διάλογο μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων, για πρώτη φορά, εκπροσώπων κυβερνήσεων των κρατών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού. Στο πλαίσιο του Φόρουμ πραγματοποιούνται συζητήσεις με σκοπό την διαλεύκανση και την επίλυση προβληματικών ζητημάτων που προκύπτουν κατά την παροχή προστασίας και υποστήριξης στα θύματα όπως για παράδειγμα περιπτώσεις απώλειας διαβατηρίων, διαδικασίες επαναπατρισμού θυμάτων, προβλήματα κατά την έκδοση αδειών παραμονής, κ.λπ.

● Η ΜΚΟ «Αντιγόνη» εθνικός φορέας συνεργασίας του EUMC European Union Monitoring Center on Racism, υλοποιεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα με την **Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων** που εκπαιδεύει αστυνομικούς σε 24 πόλεις της Ελλάδας στην αναγνώριση και παραπομπή θυμάτων εμπορίας.

Προστασία ασυνόδευτων ανηλίκων

● Υλοποιείται το πρόγραμμα **TACT-Transnational Action Against Child Trafficking** που αποτελεί τη διακρατική απάντηση στο πρόβλημα της εμπορίας παιδιών από την Αλβανία στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την USAID, την Hellenic AID, τη Unicef, και άλλους διεθνείς δωρητές. Το TACT είναι μέρος του επιχειρησιακού βραχίονα της συμφωνίας που υπεγράφη ανάμεσα στην Ελλάδα και Αλβανία για την αρωγή, προστασία και ανθρωπιστικό επαναπατρισμό των ασυνόδευτων ανηλίκων της Αλβανίας που διακινούνται προς την Ελλάδα με σκοπό τον εξαναγκασμό τους στην επαιτεία και σε άλλες μορφές εργασιακής εκμετάλλευσης. Οι δράσεις υλοποιούνται στην Αλβανία και στην Ελλάδα και περιλαμβάνουν την ανίχνευση/αναγνώριση θυμάτων με εργασία στον δρόμο (street-work), την δημιουργία δομών φιλοξενίας, την κοινωνική έρευνα, την κοινωνική και οικογενειακή επανένταξη. Το TACT στοχεύει στη σταδιακή ενίσχυση των ικανοτήτων της τοπικής κοινωνίας ώστε να αναλάβει τη διαχείριση του προβλήματος της εμπορίας των παιδιών και την προστασία των πιθανών θυμάτων.

Εθελοντικός / υποβοηθούμενος επαναπατρισμός

● Υλοποιείται η συστηματική συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης για τον ανθρωπιστικό **επαναπατρισμό των θυμάτων και την κοινωνική επανένταξή** τους στις χώρες προέλευσης.

Προστασία θυμάτων

● **Ξενώνες φιλοξενίας:** Τρεις ΜΚΟ που υλοποιούν προγράμματα της ΥΔΑΣ λειτουργούν τέσσερις ξενώνες φιλοξενίας σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Ιωάννινα.
● **Νομική και διοικητική υποστήριξη:** Εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα νομικής και διοικητικής υποστήριξης που εξασφαλίζουν την επαρκή δικηγορική υπεράσπιση των θυμάτων, την ορθή εφαρμογή μέτρων όπως η προθεσμία περίσκεψης, η προστασία μαρτύρων και την παροχή άδειας παραμονής και εργασίας στο διάστημα που εκκρεμούν οι δίκες. Η συνεργασία της ΔΑΣ με ΜΚΟ που παρέχουν νομική αρωγή έχει στόχο την αποφυγή εσφαλμένων επαναπατρισμών πιθανών θυμάτων και την υπεράσπισή τους στην εκδίκαση υποθέσεων που προκύπτουν από την εκμετάλλευσή τους. Παράλληλα επιδιώκεται η οικοδόμηση μιας σχέσης εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των αρχών και των θυμάτων που είναι καταλυτικής σημασίας στην παροχή πληροφοριών που θα συμβάλλουν στην δίωξη των διακινητών.

Ανθρωπιστικά προγράμματα στις χώρες προέλευσης

● Συνεχίζεται η συγχρηματοδότηση ανθρωπιστικών προγραμμάτων από την ΥΔΑΣ στις χώρες προέλευσης των θυμάτων με στόχο την κοινωνική επανένταξη των θυμάτων μετά τον εθελοντικό επαναπατρισμό τους. Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν: α) ενίσχυση των υφισταμένων κέντρων υποδοχής, β) προγράμματα κοινωνικής επανένταξης, γ) προγράμματα ιατρικής περίθαλψης, δ) προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων και επαγγελματικής επιμόρφωσης.
Ειδικότερα:
● Το Δίκτυο ΑΡΙΑΔΝΗ κατά της Εμπορίας Ανθρώπων στη ΝΑ και Α. Ευρώπη ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2005, με πρωτοβουλία του Κέντρου Προάσπισης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και με έδρα την Αθήνα. Μέλη

του δικτύου είναι 17 ΜΚΟ από 12 χώρες της ΝΑ Ευρώπης. Σκοπός του δικτύου το οποίο συγχρηματοδοτείται από την ΥΔΑΣ, είναι η ανάπτυξη στενής και συντονισμένης συνεργασίας μεταξύ των χωρών προέλευσης, διέλευσης και προορισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων για την ανάληψη κοινών δράσεων κατά του φαινομένου στην ΝΑ Ευρώπη. Το Δίκτυο έχει αναδειχθεί σε ένα σημαντικό περιφερειακό εργαλείο που στην αντιμετώπιση των προβλημάτων και των αναγκών των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Στα πλαίσια του Δικτύου διοργανώνονται συναντήσεις εργασίας (workshops) όπου συμμετέχουν όλοι οι εταίροι, οι οποίοι ανταλλάσσουν ιδέες και εμπειρίες και αποφασίζουν για τις προτεραιότητες για κοινές δραστηριότητες που αναλαμβάνουν κατά της εμπορίας ανθρώπων.

- Η ΥΔΑΣ έχει χρηματοδοτήσει το ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Ένωσης Αστυνομικών για την υλοποίηση προγράμματος διεξαγωγής ημερίδων που απευθύνονται σε Σέρβους αστυνομικούς σε θέματα εμπορίας ανθρώπων. Ο τίτλος του προγράμματος των σεμιναρίων είναι: «Ανθρώπινη Ασφάλεια. Δράσεις στις χώρες προέλευσης σωματεμπορίας, εγκαθίδρυση μηχανισμού συνεργασίας ανθρωπιστικού επαναπατρισμού, ενημέρωση σέρβων αστυνομικών για τις ορθές μεθόδους και την παγκόσμια πρακτική».
- Χρηματοδότηση γραμμής SOS του Δικτύου Γυναικών Ευρώπης σε συνεργασία με ΜΚΟ από Αλβανία, Μολδαβία, Ρωσία.
- Πρόγραμμα Δικτύωσης ΜΚΟ Ελλάδας - Ουκρανίας από την ΜΚΟ ΕΚΥΘΚΚΑ. Περιλαμβάνει τη λειτουργία ξενώνα στα Ιωάννινα και την παρακολούθηση επανένταξης και επαναπατρισμού των θυμάτων.
- Δημιουργία βάσης δεδομένων και εκπαίδευση ειδικών επαγγελματικών ομάδων της ΜΚΟ ΕΚΥΘΚΚΑ στα ορφανοτροφεία της Τιφλίδας για την πρόληψη διακίνησης παιδιών.
- Διασυνοριακές δράσεις της ΑΡΣΙΣ σε ΠΓΔΜ, Αλβανία και Βουλγαρία για την προστασία παιδιών και γυναικών θυμάτων ή σε κίνδυνο να καταστούν θύματα. Καινοτόμα εκπαιδευτικά εργαλεία για την «εκπαίδευση εκπαιδευτών» στα ανθρώπινα δικαιώματα.

VI.

ΟΑΣΕ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ο οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη δραστηριοποιείται μέσα από τις ακόλουθες διαστάσεις: α) την πολιτικοστρατιωτική, β) την περιβαλλοντική-οικονομική και γ) αυτή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του εκδημοκρατισμού, με κυριότερες εξελίξεις αυτές του 2007 όσον αφορά την τρίτη διάσταση τα ακόλουθα:

1. Στην Υπουργική Σύνοδο της Μαδρίτης (Νοέμβριος), όπου, μεταξύ άλλων, ανετέθη στην Ελλάδα η προεδρία του Οργανισμού για το έτος 2009, υιοθετήθηκαν αποφάσεις για: α) την καταπολέμηση της διακίνησης ανθρώπων προς εργασιακή εκμετάλλευση, β) την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών στο διαδίκτυο και γ) την προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού, της κατανόησης, της ανοχής και των μη διακρίσεων.

Τον Ιούνιο διεξήχθη στο Βουκουρέστι Διάσκεψη με θέμα την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού και της κατανόησης. Η χώρα μας εκπροσωπήθηκε από πολυμελή αντιπροσωπεία με επικεφαλής τον κο. Γενικό Γραμματέα Ευρωπαϊκών υποθέσεων.

2. Βασικός βραχίονας της τρίτης διάστασης είναι το Γραφείο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τον εκδημοκρατισμό (ODIHR), το οποίο εδρεύει στη Βαρσοβία και το οποίο, μεταξύ άλλων, διοργανώνει αποστολές παρατήρησης εκλογικών διαδικασιών στα 56 συμμετέχοντα κράτη του Οργανισμού. Μέσα στο 2007, παρατηρητές από τη χώρα μας έλαβαν μέρος σε τέτοιες αποστολές στη Σερβία, (Ιανουάριος), την Αλβανία (Φεβρουάριος), την Αρμενία (Μάιος), το Καζακστάν (Αύγουστος) και την Ουκρανία (Σεπτέμβριος).

Το Σεπτέμβριο πραγματοποιήθηκε στη Βαρσοβία η Συνάντηση Εφαρμογής της Ανθρώπινης Διάστασης. Η ελληνική παρέμβαση είχε τον τίτλο : « Independence of the Judiciary and the Right to a Fair Trial».

3. Το Φεβρουάριο επισκέφθηκε τη χώρα μας ο τότε Ύπατος Αρμοστής ΟΑΣΕ για της Εθνικές Μειονότητες Σουηδός Πρέσβης κ. Rolf Ekeus. Κατά την επίσκεψη του αυτή, ο κ. Ekeus είχε γίνει δεκτός από την κα. Υπουργό. Τον Ιούλιο διεδέχθη τον κ. Ekeus ο Νορβηγός πρέσβης κ. Knut Vollebaek για τριετή θητεία.

VII. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

1. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, ως οργανισμός που ασχολείται κατ' εξοχήν με θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πραγματοποιεί υπουργικές

συνόδους άπαξ του έτους, ενώ η Κοινοβουλευτική του Συνέλευση συνέρχεται σε ολομέλεια τέσσερις φορές τον χρόνο στο Στρασβούργο. Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, συνεπικουρούμενη από τα αρμόδια όργανα, παρακολουθεί σε μόνιμη βάση την πορεία εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών καθώς και τον συμβάσεων που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο του Οργανισμού, με προεξέχουσα την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

2. Από Ελληνικής πλευράς, κατά το 2007 συνεχίσθηκε η συμμετοχή της χώρας μας στο όλο θεσμικό πλαίσιο του ΣτΕ, με εκπροσώπηση από τα κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία.

3. Το 2007 πραγματοποίησαν επίσκεψη στη χώρα μας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων (CPT) (Φεβρουάριος 2007) καθώς και ο επίτροπος του ΣτΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κ. Hammarberg (Απρίλιος και Δεκέμβριος 2007 επ'ευκαιρία εκδηλώσεων σχετικά με τους Ευρωπαίους Συνηγόρους του Πολίτη και την κατάσταση των Ρομ αντίστοιχα). Τον Νοέμβριο του 2007, το Υπουργείο Απασχόλησης οργάνωσε ημερίδα σχετικά με την Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του ΣτΕ.

4. Τον Ιανουάριο του 2007 μίλησε ενώπιον της Ολομέλειας της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΣτΕ, ο Έλληνας Πρωθυπουργός, κ. Καραμανλής, ο οποίος επισκέφθηκε το Στρασβούργο συνοδευόμενος από την κα. Υπουργό Εξωτερικών, κα. Ντόρα Μπακογιάννη.

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

I. Νομοθετικό έργο του Υπουργείου Δικαιοσύνης που στοχεύει στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών

Α. ΝΟΜΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΨΗΦΙΣΤΕΙ:

1. Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ Α΄42) «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (συναρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης). Όσον αφορά τα θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου μας, με το άρθρο 15 του νόμου επιβάλλονται αυστηρότερες ποινικές κυρώσεις και χρηματικές ποινές σε όσους διευκολύνουν την είσοδο παρανόμων υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια και αναπροσαρμόζονται, σε χαμηλότερα επίπεδα, τα πρόστιμα που επιβάλλονται σε υπηκόους τρίτων χωρών που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους. Επίσης, προστίθεται στον κατάλογο των κακουργημάτων που απαριθμούνται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 187 του Π.Κ. και η διευκόλυνση της παρανόμου εισόδου υπηκόου τρίτης χώρας, όταν πράττεται εκ κερδοσκοπίας από τρία ή περισσότερα πρόσωπα που είχαν συγκροτήσει ή ενταχθεί σε ομάδα για διαρκή δράση προς τούτο. Τέλος, αποτρέπεται η υπέρμετρα επαχθής για τον ιδιοκτήτη του μεταφορικού μέσου κατάσχεσή του και η συνακόλουθη στέρηση της χρήσης του, με την πρόβλεψη της απόδοσής του σε αυτόν, εφόσον εκδοθεί οριστική αθωωτική απόφαση.

2. Ν. 3560/2007 (ΦΕΚ Α΄103) «Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης ποινικού δικαίου για τη διαφθορά και του Πρόσθετου σ'αυτήν Πρωτοκόλλου». Με τον παρόντα νόμο κυρώθηκε η ανωτέρω Σύμβαση, που έχει υπογραφεί στο Στρασβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1999 και το Πρόσθετο σ' αυτήν Πρωτόκολλο, που έχει υπογραφεί, ομοίως, στο Στρασβούργο στις 15 Μαΐου 2003. Με τις πράξεις αυτές τα αδικήματα της διαφθοράς αντιμετωπίζονται σε διεθνές επίπεδο, με τη σκέψη ότι η διαφθορά απειλεί την ευνομία, τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπονομεύει την καλή διακυβέρνηση, την ευθυδικία και την κοινωνική δικαιοσύνη, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και θέτει

σε κίνδυνο τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και θεμελίων της κοινωνίας.

Για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις απαιτήσεις της Σύμβασης κρίθηκαν αναγκαίες οι ακόλουθες νομοθετικές παρεμβάσεις:

1) Στο άρθρο τρίτο του παρόντος νόμου ορίζεται ότι οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (άρθρα 235 επ.) εφαρμόζονται και επί πράξεων ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας από και προς δημόσιους λειτουργούς άλλου κράτους μέρους της Σύμβασης, από και προς λειτουργούς ή υπαλλήλους κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού, στον οποίο η Ελληνική Δημοκρατία είναι μέλος, καθώς και σε πρόσωπα που ασκούν δικαστικά καθήκοντα σε διεθνή δικαστήρια (προσαρμογή προς τα άρθρα 5, 9 και 11 της Σύμβασης).

2) Στο άρθρο τέταρτο ορίζεται ότι οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (άρθρο 159) - με τις οποίες παρέχεται πλήρης και αποτελεσματική προστασία σχετικά με τις αντίστοιχες πράξεις των εθνικών δημόσιων συνελεύσεων - εφαρμόζονται και επί πράξεων ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας από και προς οποιοδήποτε πρόσωπο που είναι μέλος δημόσιας συνέλευσης που ασκεί νομοθετικές ή διοικητικές εξουσίες, δηλαδή μέλος της Βουλής ή Επιτροπής της ή οποιουδήποτε Συμβουλίου Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε κάθε άλλο κράτος μέλος της Σύμβασης και από και προς μέλη διεθνών κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών, στους οποίους μετέχει η Ελληνική Δημοκρατία (προσαρμογή προς τα άρθρα 6 και 10 της Σύμβασης).

3) Με το άρθρο πέμπτο εισάγεται για πρώτη φορά διάταξη που απειλεί ποινικές κυρώσεις για αδικήματα διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα. Η διαρκής διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων έχει ήδη μεταφέρει στον ιδιωτικό τομέα δραστηριότητες που παλαιότερα αποτελούσαν μέρος του δημόσιου τομέα. Πέραν τούτου, τα φαινόμενα αδιαφάνειας στις ιδιωτικές συναλλαγές πλήττουν ευθέως το δημόσιο συμφέρον και την κοινωνία ως σύνολο, η έλλειψη δε σχετικής ρύθμισης αποτελεί ένα κενό σε μια κατανοητή στρατηγική στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Έτσι, με το άρθρο πέμπτο ρυθμίζεται, με την ίδια ποινική απαξία το φαινόμενο της δωροδοκίας στις ιδιωτικές συναλλαγές κατά την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, περίπου όπως στα άρθρα 235, 236 και 238 του Ποινικού Κώδικα.

4) Στο άρθρο έκτο θεμελιώνεται ως ποινικό αδίκημα η «προσφορά για άσκηση επιρροής», στον ιδιωτικό τομέα, αδίκημα που προσομοιάζει με την παράβαση του νόμου «περί μεσαζόντων», ήτοι του νόμου 5227 της 26 Ιουλίου/26 Αυγούστου 1931 που ισχύει παραδοσιακά στη χώρα μας και καλύπτει πλήρως και αποτελεσματικά τις σχετικές παραβάσεις στο δημόσιο τομέα.

5) Με το άρθρο έβδομο προστίθεται εδάφιο στο άρθρο 1 του νόμου 2331/1995 για το ξέπλυμα των χρημάτων από τα εγκλήματα διαφθοράς (προσαρμογή προς το άρθρο 13 της Σύμβασης), έτσι ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού, αφ' ενός ως πρόσθετη ποινική κύρωση, αλλά και για την κατάσχεση, πάγωμα, δήμευση κ.λπ..

6) Στο άρθρο όγδοο κολάζονται ποινικά τα λογιστικά αδικήματα, δηλαδή κάθε λογιστική πράξη που έχει σχέση με την τέλεση ή συγκάλυψη κ.λπ. πράξης διαφθοράς (προσαρμογή προς το άρθρο 14 της Σύμβασης).

7) Με το άρθρο ένατο προβλέπεται η καθίδρυση της δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων, όπως ακριβώς αυτή οριοθετείται από το άρθρο 17 παρ. 1 της Σύμβασης. Συναφώς, λαμβάνεται πρόνοια, ώστε όλα τα αδικήματα που προβλέπονται από τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο να διώκονται αυτεπαγγέλτως (χωρίς δηλ. να απαιτείται έγκληση ή αίτηση της κυβέρνησης της χώρας του τόπου τέλεσης), οπουδήποτε και αν τελούνται στην αλλοδαπή, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 6 παρ. 3 και 7 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα.

8) Με το άρθρο δέκατο καθιδρύεται η ευθύνη των νομικών προσώπων για ορισμένα αδικήματα διαφθοράς που τελέσθηκαν προς όφελός τους. Ειδικότερα, όπως επισημαίνεται στην εισηγητική έκθεση του νόμου, κατ'αρχήν στη χώρα μας δεν αναγνωρίζεται η ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων, αλλά για τα εγκλήματα που τελούνται για λογαριασμό του ή προς το συμφέρον του, υπέχουν ευθύνη οι επιχειρούντες αυτά νόμιμοι εκπρόσωποί του ή προστηθέντα πρόσωπα κ.λπ. Παρ' όλα αυτά υπάρχει μια διευρυνόμενη διαρκώς διεθνής τάση αναγνώρισης μιας τέτοιας ευθύνης των νομικών προσώπων, κατ'αποδοχή του σχετικού αγγλοσαξωνικού προτύπου. Για να προταθεί όμως μια τέτοια θεαματική στροφή της δικής μας έννομης τάξης θα πρέπει να προηγηθεί μια ευρεία συζήτηση της επιστημονικής κοινότητας, πράγμα που μπορεί να γίνει σε ευθετότερο χρόνο. Έτσι, προς το παρόν, για την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τις σχετικές απαιτήσεις της Σύμβασης (προσαρμογή προς το άρθρο 18 της Σύμβασης), κρίθηκε πρόσφορο να εισαχθεί, πέραν της τυχόν ποινικής ευθύνης των φυσικών προσώπων, η επιβολή διοικητικών κυρώσεων από το αρμόδιο όργανο της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων, σε περίπτωση που τα αδικήματα τελέστηκαν σε όφελος του νομικού προσώπου.

9) Στο άρθρο ενδέκατο ορίζονται ως ειδικευμένες ανακριτικές αρχές τα αρμόδια όργανα της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων, δε στερούνται όμως της αρμοδιότητάς τους και οι λοιποί ανακριτικοί υπάλληλοι και ο Ανακριτής (προσαρμογή προς το άρθρο 20 της Σύμβασης), κατά τα ήδη ισχύοντα.

10) Για την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τα άρθρα 22 (για την προστασία των συνεργατών της δικαιοσύνης και μαρτύρων) και 23 (για την εισαγωγή ειδικών ανακριτικών τεχνικών) της Σύμβασης,

εισάγεται το άρθρο δωδέκατο του παρόντος νόμου. Κατά τη διάταξη αυτή, οι μάρτυρες και οι καταγγέλοντες τα αδικήματα των άρθρων τρίτο έως και έκτο και όγδοο του νόμου και των άρθρων 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα προστατεύονται με ανάλογο τρόπο προς αυτόν που προστατεύονται και οι μάρτυρες στα αδικήματα του οργανωμένου εγκλήματος (άρθρο 9 παρ. 2 και 3 του νόμου 2928/2001). Επίσης, στα αδικήματα του παρόντος νόμου μπορούν να εφαρμοσθούν, κατ' αναλογία και στο αναγκαίο μέτρο, οι ανακριτικές μέθοδοι που προβλέπονται από το άρθρο 253^{A} του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που προστέθηκε με το άρθρο 6 του νόμου 2928/2001.

11) Στο άρθρο δέκατο τρίτο ορίζεται ως αρμόδια Κεντρική Αρχή για τους σκοπούς του άρθρου 29 της Σύμβασης το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

12) Με το άρθρο δέκατο τέταρτο η χώρα μας διατηρεί επιφύλαξη ως προς τη δικαστική συνδρομή επί των πολιτικών εγκλημάτων.

Τέλος, σχετικά με την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τις αξιώσεις του κυρούμενου, επίσης με τον παρόντα νόμο, Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, όπου προβλέπεται η λήψη μέτρων σε εθνικό επίπεδο για την ποινικοποίηση των αδικημάτων της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας των εγχώριων και αλλοδαπών διαιτητών και ενόρκων, πρέπει να λεχθούν τα ακόλουθα: Ως προς τη δωροδοκία των εγχώριων διαιτητών και ενόρκων παρατηρείται ότι η πράξη προβλέπεται και τιμωρείται από το άρθρο 237 (δωροδοκία δικαστή) του Ποινικού Κώδικα, αφού ο μεν «διαιτητής» ρητώς αναφέρεται στην ίδια τη διάταξη, ο δε «ένορκος», όπως γίνεται δεκτό, θεωρείται δικαστής κατά την ελληνική έννομη τάξη. Σχετικά με τους αλλοδαπούς διαιτητές και ενόρκους (άρθρα 4 και 6 του Πρωτοκόλλου) τίθενται διατάξεις στο άρθρο τρίτο παράγραφοι 1 και 3 του νόμου.

Πέραν όμως τούτων, η θέσπιση διατάξεων για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα αποτελεί και εκπλήρωση της χώρας μας από την απόφαση πλαίσιο αριθμ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία τα κράτη μέλη αυτής ρητώς ανέλαβαν την υποχρέωση ποινικοποίησης των πράξεων με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Με τις διατάξεις των άρθρων του νόμου αυτού, η χώρα μας στοιχείται πλήρως και προς τις αξιώσεις της κοινής απόφασης- πλαίσιο.

3. Ν. 3625/2007 (ΦΕΚ Α΄ 290) «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την Εμπορία Παιδιών, την Παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις». Με το νόμο αυτό κυρώνεται το ανωτέρω Πρωτόκολλο και γίνεται εναρμόνιση των διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας προς το περιεχόμενό του, με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του κοινωνικού φαινομένου της εμπορίας παιδιών, της παιδικής πορνείας και

της παιδικής πορνογραφίας. Ειδικότερα, οι νέες νομοθετικές διατάξεις εναρμονίζονται προς τα άρθρα 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10 του ως άνω Προαιρετικού Πρωτοκόλλου και συμπορεύονται με τα άρθρα 1, 11, 12, 32, 33, 34, 35, 36, 39 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (νόμος 2101/1992) και με τα άρθρα 1, 3, 5, 6, 8, 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Άσκηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού (νόμος 2502/1997), καθώς και με την απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας υπ' αριθμ. 2004/68/ΔΕΥ της 22/12/2003. Οι ρυθμίσεις του νόμου αποβλέπουν, κατά κύριο λόγο, στην προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων θυμάτων της εμπορίας παιδιών, της παιδικής πορνείας και παιδικής πορνογραφίας, επεκτείνονται δε και στην προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων θυμάτων εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ζωής και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, λόγω της συγγένειάς τους με αυτά. Συγκεκριμένα, με το νόμο προβλέπονται κυρίως τα ακόλουθα:

1. Ο αυτεπάγγελτος διορισμός συνηγόρου για τα ανήλικα θύματα.
2. Η σύμπραξη κατά την ανάκριση παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου.
3. Η καταχώρηση της κατάθεσης ανηλίκου θύματος σε ηλεκτρονικό μέσο.
4. Η αποφυγή εμφάνισης ανηλίκου θύματος στο ακροατήριο
5. Η ψυχοδιαγνωστική εξέταση και θεραπεία ανηλίκου θύματος και δράστη των ως άνω εγκλημάτων.
6. Η απαγόρευση δημοσίευσης περιστατικών που μπορεί να οδηγήσουν στην εξακρίβωση της ταυτότητας του ανηλίκου θύματος.
7. Η αναστολή της παραγραφής καθ' όλη τη διάρκεια της ανηλικότητας και μετά την ενηλικίωση του θύματος για τρία (3) έτη για τα κακουργήματα και ένα έτος για τα πλημμελήματα.
8. Η εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων για τα εγκλήματα παιδικής πορνογραφίας και της διενέργειας ταξιδίων για την τέλεση συνουσίας ή άλλων ασελγών πράξεων σε βάρος ανηλίκου, που τελούνται από ημεδαπούς ή αλλοδαπούς, φαινόμενο ευρύτατα διαδεδομένο (πρακτική σεξουαλικού τουρισμού).
9. Η καθιέρωση ευθύνης νομικών προσώπων για τις παραπάνω πράξεις.
10. Η σύντομη εκδίκαση υποθέσεων που αφορούν τις πράξεις αυτές.
11. Ακόμη, τροποποιείται η διάταξη του άρθρου 348^{A} του Ποινικού Κώδικα περί παιδικής πορνογραφίας, κατ' εφαρμογήν του ως άνω Προαιρετικού Πρωτοκόλλου.

Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις:

1) η παιδική πορνογραφία τιμωρείται και όταν σκοπός του δράστη δεν είναι η αποκόμιση κέρδους, ο οποίος σκοπός, εφόσον βέβαια υφίσταται, ορίσθηκε ως επιβαρυντική περίπτωση,

2) προσδιορίζεται ως τιμωρητέο υλικό παιδικής πορνογραφίας η αναπαράσταση ή η πραγματική ή εικονική αποτύπωση σε ηλεκτρονικό ή άλλο φορέα: α) του σώματος ή μέρους του σώματος ανηλίκου, με τρόπο που καταφανώς προκαλεί γενετήσια διέγερση, β) πραγματικής ή εικονικής ασελγούς πράξης.

12. Θεσπίζεται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης για τον υπαίτιο του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων, στην περίπτωση που η πράξη του έχει ως αποτέλεσμα το θάνατο του θύματος.

13. Στις αξιόποινες πράξεις που διώκονται ποινικά περιλαμβάνονται, εφεξής, και οι πράξεις που συνιστούν το έγκλημα του σεξουαλικού τουρισμού και προβλέπεται ότι οι πράξεις αυτές τιμωρούνται με την ποινή της κάθειρξης μέχρι δέκα ετών. Επίσης προβλέπεται η επιβολή ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους, στα πρόσωπα που μετέχουν σε σχετικά ταξίδια, ανεξάρτητα από τυχόν ευθύνη τους για άλλες αξιόποινες πράξεις.

14. Συμπληρώνονται οι ισχύουσες διατάξεις για τη δίωξη και τιμωρία του εγκλήματος της κατάχρησης σε ασέλγεια και προβλέπεται η επιβολή της ποινής της κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών, στην περίπτωση που η προαναφερόμενη πράξη τελείται από δύο ή περισσότερα άτομα που ενεργούν από κοινού.

15. Επανακαθορίζονται οι ποινές, που επιβάλλονται στους ανιόντες, για την τιμώρηση του εγκλήματος της αιμομιξίας. Ειδικότερα προβλέπεται ότι επιβάλλεται η ποινή: α) κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών, εφόσον ο κατιών δεν έχει συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας του, β) κάθειρξης, εφόσον ο κατιών έχει μεν συμπληρώσει το 15ο αλλά όχι και το 18ο έτος της ηλικίας του, γ) φυλάκισης, μέχρι δύο ετών, αν ο κατιών είναι ενήλικος. Επίσης, η ασέλγεια μεταξύ συγγενών τιμωρείται, εφεξής, με τις ποινές που προβλέπονται για την αιμομιξία.

16. Θεσπίζεται νέα ρύθμιση για την προστασία της ιδιωτικής ζωής ανήλικου θύματος και προβλέπεται η επιβολή ποινής φυλάκισης μέχρι δύο ετών, στα πρόσωπα που δημοσιοποιούν περιστατικά που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας του ανήλικου - θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Περαιτέρω με το άρθρο έβδομο του νόμου αντικαταστάθηκε το άρθρο 2 παράγραφος 2 του νόμου 3304/2005, ώστε να καταστεί σαφέστερος ο ορισμός της έννοιας της παρενόχλησης για λόγους ασφάλειας δικαίου και αποτελεσματικής προστασίας, όσον αφορά στην απαγόρευση των διακρίσεων.

Τέλος, με το άρθρο όγδοο του νόμου αντικαθίστανται διατάξεις του νόμου 2472/1997 και ειδικότερα εισάγονται οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

α) Καθορίζονται οι εξαιρέσεις από την εφαρμογή των προσωπικών δεδομένων για δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου και γενικότερα για άσκηση ποινικών αρμοδιοτήτων, που σχετίζονται με τον κολασμό σοβαρών εγκληματικών συμπεριφορών.

β) Προβλέπονται οι παρεχόμενες δικαστικές εγγυήσεις με την αναγνώριση του ουσιαστικού ρόλου του Εισαγγελικού λειτουργού, που παρέχει κατά την άσκηση των καθηκόντων του την εντολή για την ενεργοποίηση των διατάξεων του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου, χωρίς προβλήματα αντίθεσης προς το Σύνταγμα και τους σχετικούς διεθνείς κανόνες.

γ) Προβλέπεται η κατά περιοριστικό τρόπο χρήση (αξιοποίηση ενώπιον μόνο δικαστικών αρχών) των αποδεικτικών στοιχείων, που συλλέγονται και απλά ήθελαν καταγραφεί με χρήση οποιασδήποτε μορφής τεχνικά μέσα και συσκευές σε δημόσιες εκδηλώσεις πολιτών.

δ) Διασφαλίζεται ο πυρήνας του δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων από συνταγματικά αθέμιτη προσβολή.

ε) Αναδιατυπώνεται ο ορισμός της έννοιας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων και προβλέπεται ότι ειδικά για τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες δύναται να επιτραπεί η δημοσιοποίηση μόνο από την εισαγγελική αρχή για τα αδικήματα που αναφέρονται στο νόμο (κακουργήματα ή πλημμελήματα με δόλο και ιδίως εγκλήματα κατά της ζωής, κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κατά της προσωπικής ελευθερίας, κατά της ιδιοκτησίας, κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων, παραβάσεων της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, επιβουλής της δημόσιας τάξης, ως και τελουμένων σε βάρος ανηλίκων θυμάτων). Η δημοσιοποίηση δε αυτή αποσκοπεί στην προστασία του κοινωνικού συνόλου, των ανηλίκων, των ευάλωτων ή ανίσχυρων πληθυσμιακών ομάδων και προς ευχερέστερη πραγμάτωση της αξίωσης της πολιτείας για τον κολασμό των παραπάνω αδικημάτων.

Β. ΣΧΕΔΙΑ ΝΟΜΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ:

1. «Βελτίωση και επιτάχυνση των διαδικασιών της διοικητικής δίκης και άλλες διατάξεις». Διαβιβάστηκε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τη σύνταξη της κατ' άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος έκθεσης, προκειμένου στη συνέχεια να κατατεθεί στη Βουλή προς ψήφιση.

2. «Κύρωση και Εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς». Διαβιβάστηκε στην Κεντρική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή της Βουλής προς νομοτεχνική επεξεργασία.

3. «Προσαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου προς τις διατάξεις του καταστατικού του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου που κυρώθηκε με το ν. 3003/2002 (ΦΕΚ Α΄ 75)».

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή, έτυχε επεξεργασίας από την Κεντρική Νομοπαρασκευστική Επιτροπή της Βουλής και επίκειται η κατάθεσή του στη Βουλή προς ψήφιση.

4. «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της, σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσεως, που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών.»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και βρίσκεται στο στάδιο της τελικής του επεξεργασίας.

5. «Ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου διασφάλισης του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας.»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και διαβιβάστηκε στην Κεντρική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή της Βουλής προς νομοτεχνική επεξεργασία.

6. «Μονάδες Μέριμνας Νέων και άλλες διατάξεις.»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και βρίσκεται στο στάδιο της τελικής του επεξεργασίας.

7. «Αποτελεσματική συνεργασία στον τομέα της διερεύνησης και της δίωξης της γενοκτονίας, των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και των εγκλημάτων πολέμου (Απόφαση 2003/3305/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 8ης Μαΐου 2003).»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και μελετάται.

8. «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Απόφαση-Πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2004 – Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν. 3459/25-6-2006 – Κώδικας Νόμων για τα Ναρκωτικά (ΦΕΚ Α' 103).»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και μελετάται.

9. «Τροποποίηση διατάξεων του Αστικού Κώδικα για τη γονική μέριμνα.»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και μελετάται.

10. «Τροποποίηση διατάξεων του Δικαίου της υιοθεσίας.»

Παραδόθηκε από νομοπαρασκευαστική επιτροπή και μελετάται.

Γ. ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝΤΑΙ

1. «Οργάνωση και λειτουργία του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων».

Έχει στόχο να ρυθμίσει τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας του θεσμού της αναδοχής ανηλίκων στο πλαίσιο του ν. 2447/1996 αλλά και της κοινωνικής πραγματικότητας της χώρας, με γνώμονα την εξυπηρέτηση

του δημόσιου συμφέροντος, του συμφέροντος του ανηλίκου και της επίλυσης προβλημάτων διοικητικών κατά την εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Τίθενται ορισμένοι κανόνες, που επιλύουν προβλήματα επιλογής της κατάλληλης ανάδοχης οικογένειας, σε περίπτωση που τα προσδιοριστικά κριτήρια καταλληλότητας της οικογένειας συντρέχουν σε περισσότερα πρόσωπα.

Ορίζεται ότι οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς δεν πρέπει να έχουν καταδικαστεί, ούτε να είναι φυγόδικοι ή φυγόποινοι, πέραν των αδικημάτων που επισύρουν έκπτωση από τη γονική μέριμνα, και, για μείζονα προστασία του ανηλίκου, για αδικήματα περί εμπορίας ναρκωτικών, καθώς και εμπορίας ανθρώπων και οργάνων.

Το ανωτέρω σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος έχει αποσταλεί στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, προκειμένου να διαβιβαστεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας για επεξεργασία.

2. Επίκειται η έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος για την ίδρυση του Γενικού Καταστήματος Κράτησης «Αττική Ι» Β΄τύπου (γυναικών) στη θέση Ελαιώνα του Δήμου Θηβαίων του Νομού Βοιωτίας. Στο Κατάστημα αυτό, το οποίο θα λειτουργήσει σύντομα, θα μεταφερθούν 350 περίπου γυναίκες-κατάδικοι, που κρατούνται σήμερα στον Κορυδαλλό.

Δ. ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

1. Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη σύνταξη σχεδίου νόμου αναφορικά με το πλαίσιο εφαρμογής εναλλακτικών τρόπων έκτισης ποινών.
2. Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την αναθεώρηση ρυθμίσεων για τη συμβιβαστική επίλυσης διαφορών σε αστικές υποθέσεις.
3. Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την εισήγηση νομοθετικών πρωτοβουλιών και προώθηση δράσεων σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

ΙΙ. ΤΟΜΕΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ:

Α. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης αντιμετωπίζει το πρόβλημα του υπερπληθυσμού των Καταστημάτων Κράτησης συνολικά, υλοποιώντας ολοκληρωμένο πρόγραμμα Σωφρονιστικής Πολιτικής, με κύριους άξονες την αποσυμφόρηση των υπερκορεσμένων φυλακών της χώρας και τον εξανθρωπισμό του σωφρονιστικού μας συστήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, σχεδιάστηκε και ήδη υλοποιείται ένα ταχύρρυθμο πρόγραμμα κατασκευής επτά νέων Καταστημάτων Κράτησης. Το πρώτο από τα επτά νέα Καταστήματα Κράτησης, στα Τρίκαλα, ήδη λειτουργεί από τον Ιούνιο του 2006. Από 29 Μαρτίου 2007 λειτουργεί το Κατάστημα Κράτησης Δομοκού και σε σύντομο χρονικό διάστημα (αρχές του έτους 2008), μόλις ολοκληρωθούν οι διορισμοί και η εκπαίδευση των νέων σωφρονιστικών υπαλλήλων, θα λειτουργήσουν το Κατάστημα Κράτησης στα Γρεβενά και το Γενικό Κατάστημα Κράτησης «Αττική Ι» Β΄ τύπου (γυναικών) στον Ελαιώνα Θηβών, όπου, όπως σημειώθηκε, θα μεταφερθούν 350 περίπου γυναίκες-κατάδικοι που κρατούνται σήμερα στον Κορυδαλλό. Εντός του 2008 θα έχουν περατωθεί τα Καταστήματα Κράτησης Νιγρίτας Σερρών, Δράμας και Χανίων, για τη λειτουργία των οποίων θα εξασφαλιστεί στο μεταξύ ο αναγκαίος αριθμός σωφρονιστικών υπαλλήλων. Ακόμη, στο Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων (Κ.Α.Τ.Κ.) στον Ελαιώνα, θα λειτουργήσει παράλληλα με το Τμήμα Απεξάρτησης ανδρών και Τμήμα Απεξάρτησης γυναικών. Επίκειται δε και η λειτουργία του Κέντρου Απεξάρτητης Τοξικομανών Κρατουμένων Κασσάνδρας Χαλκιδικής, στο οποίο θα φιλοξενούνται κρατούμενοι από τη Βόρεια Ελλάδα, προκειμένου να παρακολουθούν το θεραπευτικό πρόγραμμα.

Επί πλέον, στα πλαίσια των προγραμμάτων των Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), με προκήρυξη που δημοσιεύθηκε ήδη, προκηρύχθηκε διαγωνισμός για τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, τεχνική διαχείριση και συντήρηση των Καταστημάτων Κράτησης ΑΤΤΙΚΗ ΙΙ στον Άγιο Ιωάννη του Δήμου Σαρωνικού Κορινθίας, ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Ι στα Διαβατά Θεσσαλονίκης και ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΙΙ στην Κασσαβέτεια Βόλου.

Με την υλοποίηση του ως άνω κατασκευαστικού προγράμματος θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του υπερκορεσμού των Καταστημάτων Κράτησης της χώρας και κατ' επέκταση θα βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων.

Επίσης κατά το έτος 2007 ενισχύθηκαν με προσωπικό τα Καταστήματα Κράτησης της χώρας. Ειδικότερα πραγματοποιήθηκαν 492 προσλήψεις υπαλλήλων διαφόρων κλάδων και ειδικοτήτων και εκκρεμεί η πρόσληψη 440 υπαλλήλων. Προσφάτως, εγκρίθηκε, από την αρμόδια Επιτροπή της Π.Υ.Σ. 33/2006, η πρόσληψη ακόμη 306 υπαλλήλων διαφόρων κλάδων στα Καταστήματα Κράτησης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση όλων των σωφρονιστικών υπαλλήλων σε θέματα μεταχείρισης κρατουμένων, ελέγχονται δε τυχόν καταγγελίες για άδικη μεταχείριση κρατουμένων από υπαλλήλους και επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις, που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση έως εξαφάνιση τέτοιων περιπτώσεων.

Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΒΟΛΟΥ

Ειδική μέριμνα προσδίδεται στο θέμα της εκπαίδευσης των ανηλίκων κρατουμένων και σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δημιουργήθηκαν μόνιμες δομές εκπαίδευσης εντός των Ε.Κ.Κ.Ν. (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια), ισότιμες με τις λοιπές, χωρίς να αναγράφεται στον τίτλο σπουδών ότι αποκτήθηκε σε χώρο κράτησης.

Επίσης, πέραν της εκπαίδευσης των ανηλίκων, με σκοπό την κοινωνική τους επανένταξη, εφαρμόζονται σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς, διάφορα προγράμματα συμπληρωματικής εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, συμβουλευτικής, αυτοβοήθειας και ψυχολογικής υποστήριξης για πρώην χρήστες τοξικών ουσιών, νομικής υποστήριξης από εθελοντές κυρίως δικηγόρους και άθλησης για όλους.
Ειδικότερα, ανά Κατάστημα Κράτησης Νέων αναπτύσσονται:

1. Στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα

i) Προγράμματα αμιγώς εκπαιδευτικά:
- Δημοτικό Σχολείο εξατάξιο, με συμμετοχή 41 ατόμων (17 Ελλήνων και 24 αλλοδαπών).
- Γυμνάσιο, με προσηρτημένες τάξεις (Α΄, Β΄, Γ΄) και συμμετοχή 83 ατόμων (29 Ελλήνων και 54 αλλοδαπών).
- Λύκειο με προσηρτημένες 3 τάξεις (Α΄, Β΄, Γ΄) και συμμετοχή 28 ατόμων (18 Ελλήνων και 10 αλλοδαπών).
- Σημειώνεται, ότι δύο Έλληνες μαθητές του Λυκείου πέτυχαν στις πανελλήνιες εξετάσεις και φοιτούν σε ΤΕΙ Λογιστικής.

ii) Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, δημιουργικής απασχόλησης, ψυχοκοινωνικής στήριξης και συμπληρωματικής εκπαίδευσης:

α) Ολοκληρώθηκε πρόσφατα (Νοέμβριος 2007) πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης στην ειδικότητα «Μηχανικοί αυτοκινήτων» από το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης «ΑΠΟΨΗ» σε συνεργασία με τη Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ».
β) Ολοκληρώθηκε, επίσης, πρόγραμμα συμπληρωματικής εκπαίδευσης στην Ελληνική γλώσσα και την Πληροφορική, με συμβουλευτική υποστήριξη των κρατουμένων, από το Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης και Εκπαίδευσης (Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
γ) Λειτουργεί, με εθελοντές Δικηγόρους και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, πρόγραμμα νομικής στήριξης ανηλίκων κρατουμένων.

δ) Λειτουργεί, σε εθελοντική βάση, πρόγραμμα ψυχολογικής υποστήριξης ανηλίκων κρατουμένων από εθελοντές του Δήμου Κηφισιάς, την Ένωση Χριστιανών Επιστημόνων και το Σύλλογο Συμπαράστασης Απόρων κρατουμένων «ΟΝΗΣΙΜΟΣ».
ε) Ακόμη, λειτουργεί από το ΚΕ.Θ.Ε.Α. και την Κοινότητα «ΣΤΡΟΦΗ» πρόγραμμα Συμβουλευτικής και Αυτοβοήθειας, εντός του Καταστήματος, για στήριξη χρηστών τοξικών ουσιών.
στ) Αναμένεται να ξεκινήσει πρόγραμμα Άθλησης από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Σημειώνεται, επίσης, ότι οργανώνονται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης διάφορα πολιτιστικά προγράμματα, όπως θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες κ.λπ.

2. Στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου

- Λειτουργεί Γυμνασιακό παράρτημα του 6ου Γυμνασίου Βόλου για 40 περίπου αλλοδαπούς ανηλίκους.
- Τμήματα Ελληνικής γλώσσας, Πληροφορικής, Αγγλικών και Συμβουλευτικής Υποστήριξης Ανηλίκων, από το Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.
- Τμήμα ζωγραφικής από τη Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ».
- Συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες από τη Μ.Κ.Ο. «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ».
- Πρόγραμμα «Άθληση για Όλους» από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

3. Στο Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Κασσαβέτειας

- Λειτουργεί Δημοτικό Σχολείο.
- Τέσσερα προγράμματα συμβουλευτικής, νομικής στήριξης, κεραμικής και υποστήριξης κατά την αποφυλάκιση, από τη Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ».
- Πρόγραμμα παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών, από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας και τη Μ.Κ.Ο. «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ».
- Από το ΚΕ.Θ.Ε.Α., πρόγραμμα συμβουλευτικής και στήριξης για πρώην χρήστες τοξικών ουσιών.
- Πρόγραμμα κεραμικής από τη ΝΕΛΕ Μαγνησίας.
- Πρόγραμμα απασχόλησης και κατάρτισης από το Δήμο Βόλου.
- Πρόγραμμα «Άθληση για Όλους» από τη Γ.Γ.Α.-Νομαρχίας Μαγνησίας.

4. Στο Τμήμα Ανηλίκων της Δικαστικής Φυλακής Θεσσαλονίκης

- Λειτουργούν, από το Σύλλογο Εθελοντών της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Θεσσαλονίκης, εργαστήρια χειροτεχνίας, πληροφορικής, εικαστικής, ψυχοθεραπείας και θεατρικής έκφρασης.

- Εργαστήριο λογοτεχνίας από τη Μ.Κ.Ο. «ΕΛΛΗΝΙΟΝ».
- Πρόγραμμα επικοινωνίας φοιτητών Νομικής του Α.Π.Θ. με νεαρούς κρατουμένους «ΔΙΟΔΟΣ».

5. Στο Τμήμα Ανηλίκων της Κ.Κ.Φ. Γυναικών Κορυδαλλού

- Συμμετέχουν ανήλικες στα προγράμματα της Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ», του ΚΕ.Θ.Ε.Α., του Ι.Δ.Ε.Κ.Ε. και στα εργαστήρια ζωγραφικής και ταπητουργίας.

6. Στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου

i) Σε συνεργασία με τη Μ.Κ.Ο. «ΑΡΣΙΣ»:
α) Πρόγραμμα εκμάθησης Η/Υ.
β) Πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης.
γ) Ομάδα συμβουλευτικής.
ii) Σε συνεργασία με το Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.:
α) Πρόγραμμα εκμάθησης Η/Υ.
β) Πρόγραμμα εικαστικών.
γ) Ομάδα συμβουλευτικής.
iii) Σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος:
- Πρόγραμμα εκμάθησης κεραμικής.
iv) Σε συνεργασία με το Δήμο Ν. Ιωνίας Βόλου:
- Πρόγραμμα αθλητικών δραστηριοτήτων.
v) Σε συνεργασία με το φιλανθρωπικό σωματείο «Ο ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ»:
- Πρόγραμμα απασχόλησης των ανηλίκων.

Συμπληρωματικά των ανωτέρω δράσεων, εμπλουτίζονται οι υπάρχουσες βιβλιοθήκες και διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, όπως θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες, αθλητικές συναντήσεις κ.λπ.

Επίσης, σε όσους ανηλίκους το επιθυμούν, παρέχεται εργασία, με ευεργετικό υπολογισμό ημερών στην ποινή τους (όπως και στους συμμετέχοντες στα διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα), σε διάφορους λειτουργικούς τομείς κάθε καταστήματος (μαγειρεία, πλυντήρια, καθαρισμοί κ.λπ.). Στους άπορους ανηλίκους, κυρίως αλλοδαπούς, παρέχεται, δωρεάν, από το φιλόπτωχο ταμείο, κάθε δυνατή οικονομική διευκόλυνση για ικανοποίηση ατομικών τους αναγκών (ενδύματα, υποδήματα, διάφορα ατομικά είδη) πέραν των καλυπτόμενων αναγκών από την υπηρεσία.

Σημειώνεται δε, ότι κάθε Κατάστημα Κράτησης Νέων εποπτεύεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Ανηλίκων της Περιφέρειας, που αυτό ανήκει, και ελέγχεται από το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Τέλος, στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων, εντός του 2007, διορίστηκαν 19 Επιμελητές Ανηλίκων και θα προκηρυχθούν προς πλήρωση 22 ακόμη θέσεις, εντός του 2008, για την ενίσχυση του θεσμού του Επιμελητή Ανηλίκων που λειτουργεί μέχρι τώρα όπως δικονομικά προβλέπεται και επιτάσσεται από την ιδιαιτερότητα που διαπνέει την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης κατά τα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα. Ακόμη, εγκρίθηκε η πρόσληψη 4 υπαλλήλων διαφόρων κλάδων στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου, που αποσκοπεί στην εν γένει βελτίωση τόσο των συνθηκών διαβίωσης όσο και της ψυχολογικής στήριξης των έγκλειστων ανηλίκων παραβατών.

Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1. ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ

Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας για τους ενήλικες κρατουμένους λειτουργούν στα ακόλουθα Καταστήματα Κράτησης:
1) Κατάστημα Κράτησης Λάρισας (φοίτησαν 60 και αποφοίτησαν 31).
2) Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού (φοίτησαν 47 και αποφοίτησαν 12).
3) Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Κορυδαλλού (φοίτησαν 44 και αποφοίτησαν 9).
4) Κατάστημα Κράτησης Θεσσαλονίκης (φοίτησαν 58 και αποφοίτησαν 35).

Στο Κατάστημα Κράτησης Κομοτηνής λειτούργησε δημοτικό σχολείο στο οποίο φοίτησαν 18 κρατούμενοι.

Με τις Υπουργικές Αποφάσεις, αριθμ. 76830/3.7.2007 και 79173/3.7.2007 πρόκειται να λειτουργήσουν Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στα Καταστήματα Κράτησης Τρικάλων και Δομοκού.

Επίσης, κατόπιν συνεργασίας με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, προγραμματίστηκε να λειτουργήσουν το έτος 2008 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στον Ελαιώνα και την Κομοτηνή.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1) Εκπαιδευτικά προγράμματα

Το 2007 πραγματοποιήθηκαν σε 24 Καταστήματα Κράτησης 91 προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, συμβουλευτικής και ψυχολογικής

υποστήριξης σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, τις Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.), την Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων «ΑΡΣΙΣ» και άλλους φορείς (π.χ. ελληνικής γλώσσας, αγγλικής, γαλλικής, πληροφορικής, μαθηματικών κ.α.).

2) Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης

Το 2007 πραγματοποιήθηκαν σε 14 Καταστήματα Κράτησης 19 προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε συνεργασία με το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (π.χ. μηχανικοί αυτοκινήτων, χειριστές Η/Υ κ.α.).

3) Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.)

Τα προγράμματα του ΚΕ.Θ.Ε.Α. υλοποιούνται στα ακόλουθα Καταστήματα Κράτησης: Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Κορυδαλλού, Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού, Κατάστημα Κράτησης Θεσσαλονίκης, Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Κασσαβέτειας, Κατάστημα Κράτησης Αλικαρνασσού, Κατάστημα Κράτησης Νεάπολης, Κατάστημα Κράτησης Κομοτηνής, Κατάστημα Κράτησης Χανίων, Αγροτική Φυλακή Κασσάνδρας, Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα, Κατάστημα Κράτησης Πατρών.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης μετά από μακρά και ουσιαστική διαβούλευση με τους εκπροσώπους του ΚΕ.Θ.Ε.Α. επεκτείνει τη συνεργασία τους με τις εξής νέες δράσεις:

α) Με την υπ' αριθμ. 72291/4-7-2007 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης εγκρίθηκε η λειτουργία Προγράμματος Συμβουλευτικής Υποστήριξης από επιστημονικό προσωπικό του ΚΕ.Θ.Ε.Α., το οποίο θα λειτουργήσει σταδιακά σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης. Ειδικότερα, προβλέπονται οι στόχοι των προγραμμάτων, οι παρεχόμενες υπηρεσίες, οι προϋποθέσεις συμμετοχής, οι βασικές αρχές λειτουργίας, ο χρόνος ολοκλήρωσης του προγράμματος και η στελέχωσή του.

β) Με την υπ' αριθμ. 79290/4-7-2007 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης εγκρίθηκε η λειτουργία μεταβατικού ημερήσιου προγράμματος απεξάρτησης στη Δικαστική Φυλακή Κορυδαλλού (08:00-17:30) και στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού με συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας. Ειδικότερα, προβλέπονται οι προϋποθέσεις συμμετοχής στο πρόγραμμα, η στελέχωσή του και ο χρόνος ολοκλήρωσής του.

Στο πρόγραμμα θα μπορούν να συμμετέχουν 50 κρατούμενοι στη Δικαστική Φυλακή Κορυδαλλού και 20 κρατούμενες στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού. Η συμμετοχή είναι εθελοντική.

Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο είναι βελτιωμένο, μεταβατικό πρόγραμμα απεξάρτησης από ψυχοτρόπες ουσίες, έχει στόχο την κινητοποίηση των κρατουμένων για σωματική και ψυχική απεξάρτηση και μείωση της βλάβης, περιλαμβάνει δε, ατομική και ομαδική συμβουλευτική, τεχνικές μείωσης της βλάβης και εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

γ) Με την υπ' αριθμ. 79290/4-7-2007 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης έγινε μερική μετατροπή του Καταστήματος Κράτησης Τρικάλων τύπου Β΄, σε Θεραπευτικό Κατάστημα και ειδικό τμήμα με ξεχωριστό κοιτωνισμό και προαυλισμό των συμμετεχόντων κρατουμένων, στο οποίο θα λειτουργήσει πλήρες θεραπευτικό πρόγραμμα από το ΚΕ.Θ.Ε.Α., εγκεκριμένο με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας.

Το πρόγραμμα περιέχει σαφές πλαίσιο με προϋποθέσεις συμμετοχής και κανονισμούς, ώστε όσοι το παρακολουθήσουν επιτυχώς, να ενταχθούν μετά την αποφυλάκισή τους στην τρίτη φάση της επανένταξης που πραγματοποιείται σε Κέντρο Επανένταξης του ΚΕ.Θ.Ε.Α.

δ) Δημιουργούνται στα νέα Καταστήματα Κράτησης οι κατάλληλες υποδομές για τη λειτουργία ειδικών θεραπευτικών τμημάτων για τους τοξικομανείς κρατουμένους σε αυτά.

Περαιτέρω ειδική μέριμνα προσδίδεται στο θέμα της εκπαίδευσης των κρατουμένων στο Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων (Κ.Α.Τ.Κ.) του Ελαιώνα Θηβών. Ειδικότερα, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, έχουν δημιουργηθεί δομές εκπαίδευσης κατ' ιδίαν διδασκομένων μαθητών σε συνεργασία με το Εσπερινό Γυμνάσιο και Λύκειο Θηβών. Ακόμη, εμπλουτίζεται η υπάρχουσα βιβλιοθήκη και διοργανώνονται διάφορες πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, όπως θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες, αθλητικές συναντήσεις κ.λπ.

Σήμερα, στο Κ.Α.Τ.Κ. Ελαιώνα Θηβών παρακολουθούν το πρόγραμμα 52 θεραπευόμενοι-κρατούμενοι, ενώ διανύουν το στάδιο προετοιμασίας 13 κρατούμενοι και 7 θεραπευόμενοι παρακολουθούν τη Δ΄ φάση.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι ήδη έχει δημιουργηθεί Συμβουλευτικός Σταθμός στον Κορυδαλλό, στον οποίο ενημερώνονται σχετικά με το θεραπευτικό πρόγραμμα 40 κρατούμενοι, οι οποίοι μελλοντικά θα προωθηθούν στην Α΄ φάση του προγράμματος.

Σε όσους συμμετέχουν στο θεραπευτικό πρόγραμμα παρέχεται ο ευεργετικός υπολογισμός ημερών στην ποινή τους.

Η Κοινωνική Υπηρεσία παρευρίσκεται πάντοτε στο πλευρό των κρατουμένων, στους οποίους παρέχεται κάθε δυνατή βοήθεια για επίλυση των προσωπικών και οικογενειακών προβλημάτων, στους δε άπορους κρατούμενους, κυρίως αλλοδαπούς, παρέχεται οικονομική βοήθεια από το φιλόπτωχο ταμείο για ικανοποίηση των ατομικών τους αναγκών.

Δ. ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με την υπ' αριθμ. 119663/19-11-07 (ΦΕΚ 2307 Β΄) ΚΥΑ των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δικαιοσύνης καταρτίσθηκε νέος πίνακας με τους φορείς που έχουν τη δυνατότητα να δεχθούν άτομα για να παράσχουν κοινωφελή εργασία, με αποτέλεσμα σήμερα να έχουν ενταχθεί εκατόν σαράντα (140) φορείς.

Ο θεσμός της μετατροπής της ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας αντικαθιστά υπό προϋποθέσεις τις βραχυχρόνιες στερητικές της ελευθερίας ποινές που έχουν μετατραπεί σε χρηματική ποινή ή πρόστιμο. Την εκτέλεση της κοινωφελούς εργασίας επιβλέπει Επιμελητής Κοινωνικής Αρωγής.

Από τις αρχές του έτους 2007 τέθηκαν σε λειτουργία 14 Υπηρεσίες Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής, με το διορισμό 56 Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής (Ε.Κ.Α.), οι οποίοι επικουρούν και εποπτεύουν αυτούς που: α) καταδικάζονται με αναστολή εκτέλεσης της ποινής υπό επιτήρηση (άρθρο 100^{Α} του Π.Κ), β) καταδικάζονται σε ποινή που έχει μετατραπεί σε υποχρέωση παροχής κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 82 του Π.Κ) και γ) απολύονται υπό όρους (άρθρα 105 επ. του Π.Κ). Ακόμη οι Ε.Κ.Α. μπορούν, μετά από παραγγελία του αρμόδιου εισαγγελέα, να διενεργούν κοινωνική έρευνα για άτομα που είναι προσωρινά κρατούμενοι ή τους έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι σύμφωνα με το άρθρο 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε όταν δικαστούν να υπάρχει μια σαφέστερη εικόνα που θα βοηθήσει το δικαστήριο κατά την επιμέτρηση της ποινής ή τη μετατροπή της σε εναλλακτική ποινή ή την αναστολή της υπό όρους. Οι υπηρεσίες αυτές θα συμβάλουν στην καλύτερη λειτουργία της εφαρμογής των ως άνω θεσμών, με αποτέλεσμα την αποσυμφόρηση των Καταστημάτων Κράτησης και κυρίως την άσκηση μιας οπωσδήποτε περισσότερο δίκαιης και αποτελεσματικής σωφρονιστικής πολιτικής.

Ε. ΜΕΤΑΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ – Ν.Π.Ι.Δ. «ΕΠΑΝΟΔΟΣ»

Το Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), με την επωνυμία «ΕΠΑΝΟΔΟΣ», συστάθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 300/2003 (ΦΕΚ Α΄ 256). Με την υπ' αριθμ. 121210/2007 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΦΕΚ 456/29-10-2007, τ. Υ.Ε.Θ.Ο.Δ.Φ. & Ε.Δ.Τ) συγκροτήθηκε το Διοικητικό Συμβούλιό του, το οποίο και απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη: α) κ. Νέστορα Κουράκη, Καθηγητή Εγκληματολογίας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, ω πρόεδρο, β) κ. Κωνσταντίνο Μπάλα, Επίκουρο Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, ως αντιπρόεδρο, γ) κ. Σωκράτη Τσαγκαδόπουλο,

δικηγόρο, δ) κ. Αλεξάνδρα Γκαραγκούνη, Εκπαιδευτικό και ε) κ. Αικατερίνη Λάγιου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Επαγγελματικής Κατάρτισης του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ως μέλη.

Κύρια αποστολή του ανωτέρω Νομικού Προσώπου είναι η επαγγελματική κατάρτιση, η οικονομική συμπαράσταση, η προετοιμασία και προώθηση της εν γένει κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και των αποφυλακιζομένων. Προς επίτευξη δε του σκοπού αυτού, οι δράσεις του Νομικού Προσώπου - μεταξύ άλλων- περιλαμβάνουν: Την εκπόνηση, προώθηση, συντονισμό, προκήρυξη, ανάθεση και εκτέλεση προγραμμάτων για την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την προώθηση στην απασχόληση, την οικονομική ενίσχυση και την εν γένει κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων, αποφυλακιζομένων και ανηλίκων παραβατών.

ΙΙΙ. ΛΟΙΠΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

1) Κατά την 28η Σύνοδο των Ευρωπαίων Υπουργών Δικαιοσύνης, Lanzarote -Κανάριοι Νήσοι, Ισπανία 25-26/10/2007, ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Σωτήρης Χατζηγάκης υπέγραψε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης και Κακομεταχείρισης. Ήδη συγκροτήθηκε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την κατάρτιση σχεδίου νόμου κύρωσης και προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Σύμβασης.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της ως άνω Συνόδου, ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Σωτήρης Χατζηγάκης ζήτησε από το Συμβούλιο Υπουργών την υιοθέτηση ενός δεύτερου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τη μεταφορά καταδικασμένων ατόμων και κάλεσε τους ομολόγους του να στηρίξουν την ελληνική πρωτοβουλία στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς αυτή θα ενισχύσει σημαντικά τη συνεργασία τους. Το σχέδιο Πρωτοκόλλου, ελληνική πρωτοβουλία, που πρωτοδιατυπώθηκε κατά τη Διάσκεψη υψηλού επιπέδου των Ευρωπαίων Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών που πραγματοποιήθηκε στη Μόσχα, 9-10/11/2006, καταργεί τη συναίνεση του κράτους υποδοχής, ιδρύοντας αντίστοιχη υποχρέωση με ρητές εξαιρέσεις, που αποδίδονται ως λόγοι άρνησης της μεταφοράς. Παράλληλα, καταργεί και την απαίτηση συναίνεσης του καταδικασθέντος, διατηρώντας μόνο την υποχρέωση ενημέρωσής του καθώς και τη δυνατότητα να εκφέρει γνώμη περί του πρακτέου.

2) Ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Σωτήρης Χατζηγάκης, απέστειλε χαιρετισμό στο Εκπαιδευτικό Σεμινάριο με θέμα: «Εκπαίδευση Ελληνικών φορέων για την αντιμετώπιση της διεθνικής σωματεμπορίας», από το ΚΕΘΙ (Κέντρο Έρευνας για Θέματα Ισότητας), στο πλαίσιο του προγράμματος HELLENIC AID του ΥΠΕΞ, που έλαβε χώρα στις 5-7/11/2007 στο Βόλο.

3) Ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Σωτήρης Χατζηγάκης, απηύθυνε χαιρετισμό στην επιμορφωτική ημερίδα των δικαστών Πολιτικής - Ποινικής κατεύθυνσης με θέμα: «Ανήλικοι και σύγχρονη έννομη τάξη», η οποία διοργανώθηκε από την Εθνική Σχολή Δικαστών και έλαβε χώρα στη Θεσσαλονίκη στις 17/12/2007.

4) Στο Συμβούλιο Υπουργών ΔΕΥ στις 19-20 Απριλίου 2007 επήλθε πολιτική συμφωνία επί του κειμένου της Απόφασης-Πλαίσιο για το ρατσισμό και την ξενοφοβία, το οποίο μετά την άρση των κοινοβουλευτικών επιφυλάξεων, θα αποτελέσει αντικείμενο έγκρισης από το Συμβούλιο, σε κάποια από τις προσεχείς συνόδους του, ως σημείο Α.

5) Συνάντηση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και στελεχών του Υπουργείου Εξωτερικών με τη Διευθύντρια του Γραφείου Παρακολούθησης και Καταπολέμησης της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων, κα Elise Mellinger, με θέμα την παράνομη διακίνηση προσώπων, στις 12/2/2007.

6) Συμμετοχή του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης στη συνάντηση/εκδήλωση, που έλαβε χώρα στις 13/3/2007 στην Ουάσινγκτον, Αμερικανικό Κογκρέσο, με θέμα: «Trafficking in Persons: A Form of Modern-day Slavery».

7) Συμμετοχή του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης στο σεμινάριο της Εναλλακτικής έδρας Θεσσαλονίκης του Συμφώνου Σταθερότητας με θέμα: «Trans-border Law Enforcement Cooperation: Trafficking in Persons, Illegal Migration, Trafficking in Narcotics», που έλαβε χώρα στις 11-13/4/2007 στην Αλεξανδρούπολη.

8) Στις 10/5/2007 πραγματοποιήθηκε επίσκεψη του Σουηδού Πρέσβη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, κατά την οποία συζητήθηκαν θέματα εμπορίας ανθρώπων με το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου.

9) Συνάντηση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης με κλιμάκιο του Γραφείου Παρακολούθησης και Καταπολέμησης της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων State Department, στις 25/10/2007.

10) Το Υπουργείο Δικαιοσύνης συμμετείχε, με εκπροσώπους του, στη Διυπηρεσιακή Επιχειρησιακή Άσκηση επί Χάρτου Anti-Trafficking «ΙΛΑΕΙΡΑ», στις 16-17/4/2007 στην Κομοτηνή.

11) Το Υπουργείο Δικαιοσύνης συμμετείχε, με στελέχη του, στην εκδήλωση ενημέρωσης για το πρόγραμμα AMBER ALERT, από το «Χαμόγελο του Παιδιού», για την ανεύρεση παιδιών - θυμάτων αρπαγής, που πραγματοποιήθηκε στις 25/5/2007 και δεσμεύτηκε να συμβάλει στα πρακτικά μέτρα για τη επίτευξη του σκοπού της έγκαιρης και έγκυρης ενημέρωσης της κοινωνίας των πολιτών, στις περιπτώσεις εξαφάνισης ανηλίκων ως εξής:

- Θέτοντας στη διάθεση του προγράμματος την ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τη διάχυση του μηνύματος.

- Συνεισφέροντας με την ανάρτηση αφισών στις Εισαγγελίες.

12) Το Υπουργείο Δικαιοσύνης συμμετείχε, με στελέχη του, στο πρώτο Forum ΗΠΑ/Βαλκανίων για τα εξαφανισμένα και κακοποιημένα παιδιά, το οποίο έλαβε χώρα στο Ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία στην Αθήνα, στις 10/10/2007. Κατά τη διάρκεια του forum πραγματοποιήθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης σχετικά με θέματα εξαφάνισης και εκμετάλλευσης ανηλίκων τόσο στις ΗΠΑ, όσο και στο χώρο των Βαλκανίων, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο θέμα του trafficking ανηλίκων και στις δυνατότητες διασυνοριακής συνεργασίας των αρμόδιων Αρχών. Διοργανωτές του ανωτέρω forum ήταν το Διεθνές Κέντρο για τα Εξαφανισμένα και Κακοποιημένα Παιδιά (International Centre for the Exploited and Abused Children) και το «Χαμόγελο του Παιδιού».

13) Το Υπουργείο Δικαιοσύνης συμμετείχε, με εκπρόσωπό του, στη Διάσκεψη Υψηλού Επιπέδου για το μηχανισμό παρακολούθησης της Σύμβασης για την Εμπορία Ανθρώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CRETA), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 8-9/11/2007 στο Στρασβούργο.

14) Η ελληνική αποστολή του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) σε συνεργασία με την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων και την ΥΔΑΣ διοργάνωσε διημερίδα, στα Χανιά στις 23-25/11/2007, με τη συμμετοχή 300 δικαστών και αντικείμενο την ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή του νόμου 3064/2002, του Πρωτοκόλλου του Παλέρμο και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

15) Συμμετοχή του Υπουργείου Δικαιοσύνης, δια ορισμού εκπροσώπου, στην Εθνική Επιτροπή Αξιολόγησης (8/11/2007) και στην Εθνική Τελετή Βράβευσης (20/11/2007) διαγωνισμού που διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη Μ.Κ.Ο. «Ευρωπαϊκή Έκφραση», με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η μη διάκριση». Στον εν λόγω διαγωνισμό συμμετείχαν παιδιά και έφηβοι, οι οποίοι ενθαρρύνονταν να δημιουργήσουν αφίσα με λογότυπο, που θα εξηγούσε και θα προωθούσε την ιδέα της μη διάκρισης στην Ε.Ε.

16) Συνεργασία του Υπουργείου Δικαιοσύνης με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου για την εφαρμογή του προγράμματος «DIMITRA: Harmonization of legal and institutional frameworks for the fight against human trafficking in Belarus, FYROM, Moldova, the Republic of Serbia and Ukraine», στο πλαίσιο του προγράμματος «AENEAS», χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε., διάρκειας 24 μηνών. Έχει υποβληθεί η αίτηση υποψηφιότητας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ανάθεση του προγράμματος από τον Απρίλιο του 2007 και αναμένεται η απόφαση.

17) Σημειώνουμε, τέλος, ότι κατά το έτος 2007 το Συμβούλιο Σπουδών της Εθνικής Σχολής Δικαστών (ΕΣΔι) με απόφασή του ενέ-

ταξε στο Πρόγραμμα Σπουδών της Πολιτικής - Ποινικής Κατεύθυνσης, τριάντα (30) συνολικά δίωρα διδασκαλίας για κάθε τμήμα σπουδών, στον τομέα των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Επίσης, ενέταξε στο Πρόγραμμα Σπουδών της Διοικητικής Κατεύθυνσης, δεκαοκτώ (18) δίωρα διδασκαλίας στα Συνταγματικά δικαιώματα - ελευθερίες και την ΕΣΔΑ και εννέα (9) δίωρα διδασκαλίας στο Δίκαιο Προσφύγων και Αλλοδαπών.

Παράλληλα, στο πλαίσιο των επιμορφωτικών της δραστηριοτήτων, η ΕΣΔι διοργάνωσε:

- Δύο τριήμερα επιμορφωτικά σεμινάρια, το ένα στη Θεσσαλονίκη στις 23/10/2007 και το δεύτερο στην Κομοτηνή στις 21/11/2007 με θέμα: «Ποινικό Δίκαιο σήμερα: Μέσο προστασίας ή μέτρο ελευθερίας;», τα οποία παρακολούθησαν τετρακόσιοι (400) περίπου εν ενεργεία πολιτικοί και ποινικοί δικαστές, καθώς και οι εβδομήντα (70) περίπου σπουδαστές της Πολιτικής - Ποινικής Κατεύθυνσης.

- Μία ημερίδα με θέμα: «Ανήλικοι και σύγχρονη έννομη τάξη», που έγινε στη Θεσσαλονίκη στις 17/12/2007, την οποία παρακολούθησαν εκατόν ογδόντα (180) περίπου εν ενεργεία πολιτικοί - ποινικοί δικαστές και εβδομήντα (70) σπουδαστές της Πολιτικής - Ποινικής Κατεύθυνσης.

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Το ΥΠΕΠΘ έχει λάβει σειρά μέτρων για να προασπίσει το δικαίωμα στη μόρφωση των παιδιών σχολικής ηλικίας. Τα μέτρα αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που εγείρονται και των προκλήσεων που δημιουργούνται από την αύξηση της πολιτισμικής ετερότητας της ελληνικής κοινωνίας και κατ' επέκταση του μαθητικού πληθυσμού. Ανταποκρίνονται επίσης στην υποχρέωση της Ελλάδας, ως σύγχρονου δημοκρατικού κράτους, να παρέχει ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κοινωνικής ένταξης σε όλους τους πολίτες της.

Στο πλαίσιο της αρχής ότι η εκπαίδευση που παρέχεται σε όλα τα άτομα πρέπει να είναι ισότιμη και υψηλής ποιότητας, εντάσσεται και η συνεχής προσπάθεια για την προσέλευση και φοίτηση στο σχολείο όλων των παιδιών σχολικής ηλικίας. Το νομοθετικό πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έχει διαμορφωθεί από τους νόμους 2413/1996 και 2817/2000 και από σειρά υπουργικών αποφάσεων, κυριότερη από τις οποίες είναι η Απόφαση Φ12/20/Γ1/7-9-99 για την ίδρυση και λειτουργία τάξεων υποδοχής και φροντιστηριακών τμημάτων.

Τα μέτρα συνοψίζονται στα εξής:

1. Εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών μαθητών

1.1 Διοικητικά μέτρα:

Σύμφωνα με τα Προεδρικά Διατάγματα 201/98 και 155/78 που ισχύουν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και τις υπ'αρίθμ. 100758/Γ2/29-09-05 και 120839/Γ2/01-11-2005 εγκυκλίους, που ίσχυσαν κατά το σχολικό έτος 2005-2006 για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οι ανήλικοι αλλοδαποί όχι μόνο μπορούν να εγγράφονται σε όλα τα δημόσια σχολεία της χώρας, αλλά είναι δυνατό να εγγράφονται και με ελλιπή δικαιολογητικά στις περιπτώσεις που είναι τέκνα:

α. όσων προστατεύονται από το ελληνικό κράτος ως πρόσφυγες και όσων τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών,

β. όσων προέρχονται από περιοχές όπου επικρατεί έκρυθμη κατάσταση,

γ. όσων έχουν υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση ασύλου,

δ. αλλοδαπών που διαμένουν στην Ελλάδα ακόμα και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη παραμονή τους σε αυτήν.

Επιπρόσθετα, ισχύουν ειδικές διατάξεις που προβλέπουν τις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών λειτουργών (Προϊσταμένων, Δ/ντών, Εκπ/κών)

ως προς την εφαρμογή του νόμου που προβλέπει την υποχρεωτική φοίτηση των μαθητών. Με συντονισμένες προσπάθειες και τη συνεργασία όλων των φορέων έχουν δημιουργηθεί οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την προσέλευση και φοίτηση στο δημοτικό σχολείο και στο νηπιαγωγείο όλων των παιδιών (αλλοδαπών παλιννοστούντων), για την εγγραφή των οποίων έχουν αποσταλεί ειδικές εγκύκλιοι από το ΥΠΕΠΘ. Επιπλέον, για την εφαρμογή των προγραμμάτων (Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις Υποδοχής) για αλλοδαπούς και παλιννοστούντες έχουν συσταθεί οργανικές θέσεις σε συγκεκριμένα σχολεία.

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ	ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ
2005-2006	532.735	48.175	6.100
2006-2007	581.336	54.322	7.119

Κατά το σχολικό έτος 2005-2006, λειτούργησαν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 322 τάξεις υποδοχής για 4.437 παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές και 147 φροντιστηριακά τμήματα για 974 παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές. Κατά το σχολικό έτος 2006-07, λειτούργησαν 286 τάξεις υποδοχής για 3.522 μαθητές και 146 φροντιστηριακά τμήματα για 947 μαθητές.

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(Γυμνάσια - Λύκεια - ΤΕΕ)

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ	ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ
2005-2006	632.223	45.150	13.629
2006-2007	614.075	47.073	13.034

Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, κατά το σχολικό έτος 2005-2006, λειτούργησαν 35 τάξεις υποδοχής, Τύποι I / II, και 41 φροντιστηριακά τμήματα. Παράλληλα, οι παλιννοστούντες και αλλοδαποί μαθητές ενισχύθηκαν και από το θεσμό της πρόσθετης διδακτικής στήριξης. Τέλος λειτουργούν 25 διαπολιτισμικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

1.2 Θεσμοί:

Λειτουργεί το Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΙΠΟΔΕ), το οποίο εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας

και παράγει έργο ερευνητικό – καταγραφή στοιχείων, στατιστική έρευνα, μελέτη εκπαιδευτικών θεμάτων – και συμβουλευτικό – ημερίδες, επιμορφώσεις εκπαιδευτικών.

Με σκοπό την άμεση προώθηση και υλοποίηση των προτάσεων του ΥΠΕΠΘ, στον τομέα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, συγκροτήθηκαν και λειτουργούν τα αποκεντρωμένα γραφεία του Ι.Π.Ο.Δ.Ε. (Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης) στη Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Ιωάννινα (σύμφωνα με την υπ'αριθμ. Φ821/2722Ι/116648/Ζ1/2004 απόφαση του Υπουργείου Παιδείας).

1.3 Πρόγραμμα:

Ολοκληρώνεται η τρίτη φάση (2006-2008) των Πράξεων της Ενέργειας 1.1.1 «Ένταξη των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα» του Μέτρου 1.1 του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ. Στο πλαίσιο του μέτρου αυτού προβλέπεται και η δράση για την εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών. Οι δράσεις των Πράξεων αυτών επικεντρώνονται, όπως και στις προηγούμενες φάσεις, στην παραγωγή διδακτικού υλικού, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας, στην ενίσχυση των σχολικών μονάδων με την παροχή πιλοτικού εκπαιδευτικού υλικού και στην ενισχυτική διδασκαλία. Ο προϋπολογισμός για το πρόγραμμα «Εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών μαθητών» στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται σε 7.000.000 ευρώ και υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε 3.000.000 ευρώ και υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ένταξη Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών», έχει ανατυπωθεί και θα διανεμηθεί σε όλα τα σχολεία υλικό που θα εισαγάγει τους μαθητές στις βασικές αρχές της διαπολιτισμικής αγωγής. Μεταξύ άλλων το διδακτικό πακέτο περιλαμβάνει ημερολόγιο τοίχου στο οποίο αναγράφονται οι βασικές εορτές των πέντε μεγάλων θρησκειών (Χριστιανικής, Μουσουλμανικής Ιουδαϊκής, Ινδουιστικής και Βουδιστικής), επιτραπέζιο ημερολόγιο με στοιχεία για τον πολιτισμό ενός μεγάλου αριθμού χωρών, συλλογή ψηφιακών δίσκων με μουσική από 55 χώρες και σειρά παραμυθιών από πολλές χώρες για το νηπιαγωγείο.

<u>Πρόγραμμα εκπαίδευσης παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών για την Πρωτοβάθμια:</u>

- 582 σχολικές μονάδες στο πρόγραμμα παρέμβασης
- 1.571 τμήματα στήριξης σε σχολεία
- 8.907 μαθητές που συμμετέχουν στην παρέμβαση

- 62.410 ωφελούμενοι μαθητές από την παρέμβαση
- 614 εκπαιδευτικοί
- 92 επιμορφωτικές δράσεις με τη συμμετοχή 5.797 εκπαιδευτικών
- Διανομή βιβλίων: 11.617 τίτλοι βιβλίων σε 506 σχολικές μονάδες.

Πρόγραμμα εκπαίδευσης παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών για τη Δευτεροβάθμια:

- 148 τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας (υποδοχής και φροντιστηριακά) σε σχολεία όλης της επικράτειας, που λειτουργούν παράλληλα ή και πρόσθετα στο κανονικό ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου. Συμμετείχαν 1.831 παλιννοστούντες και αλλοδαποί μαθητές.
- Προλυκειακά τμήματα για παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές:
- 35 μαθητές από 11 συνεργαζόμενα σχολεία κατά το σχολικό έτος 2005-06,
- 72 μαθητές από 23 συνεργαζόμενα σχολεία κατά το σχολικό έτος 2006-07,
- 44 επιμορφωτικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς γυμνασίων με πολυπολιτισμική σύνθεση, στα οποία συμμετείχαν 1.351 εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων.
- 2 κεντρικές Ημερίδες Δημοσιοποίησης του έργου (Θεσσαλονίκη 30.10.06 και Αθήνα 15.02.07), στις οποίες συμμετείχαν συνολικά 757 εκπαιδευτικοί και στελέχη εκπαίδευσης. Επίσης γίνονται οργανωτικές συναντήσεις κατά τόπους (π.χ. Λάρισα, Κέρκυρα, Αθήνα, Αλεξανδρούπολη) για να ενημερωθούν τα τοπικά στελέχη για τους στόχους του έργου.
- Έχει παραδοθεί **ο Μεθοδολογικός Οδηγός Χρήσης** του (ήδη παραχθέντος από προηγούμενα έργα) εκπαιδευτικού υλικού και ετοιμάζεται ο **Οδηγός Επιμόρφωσης** για εκπαιδευτικούς (με επιλογές κειμένων από τα επιμορφωτικά σεμινάρια).
- Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 27162/28-11-2007 Απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων ΚΠΣ, το πρόγραμμα «Ένταξη Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών για την Α΄/θμια» παρατείνεται έως 31/10/2008 με αύξηση του προϋπολογισμού κατά €4.300.000,00, ενώ το πρόγραμμα «Ένταξη Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών για την Β΄/θμια» παρατείνεται έως 31/8/2008 με αύξηση του προϋπολογισμού κατά €1.060.000,00.

1.4 Ξένα σχολεία:

Το Υπουργείο Παιδείας, προκειμένου να διευκολύνει την εκπαίδευση αλλοδαπών μαθητών ξένων κοινοτήτων που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας, έχει χορηγήσει άδεια λειτουργίας σε ξένα ιδιωτικά σχολεία,

που λειτουργούν υπό την άμεση εποπτεία και ευθύνη των Πρεσβειών τους. Τα ξένα σχολεία είτε παρέχουν και ξενόγλωσση και ελληνόγλωσση εκπαίδευση είτε ακολουθούν ξένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με παράλληλη υποχρεωτική διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Διαλέξεις, ημερίδες και άλλες εκδηλώσεις κοινού ενδιαφέροντος (π.χ. ελληνογαλλικές, ελληνογερμανικές) οργανώνονται συχνά στα σχολεία αυτά, ενισχύοντας τον διαπολιτισμικό χαρακτήρα τους.

2. Εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων

2.1. Διοικητικά μέτρα:

Βασική αρχή στην εκπαίδευση των τσιγγανοπαίδων είναι η ένταξη των μαθητών αυτών στο σχολικό περιβάλλον και επιτυγχάνεται με τη φοίτησή τους σε τμήματα του κανονικού σχολείου και τη συνύπαρξή τους μέσα στην ίδια τάξη με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους. Με σχετικές εγκυκλίους του Υπουργείου Παιδείας επισημαίνεται ότι:

- Οι τσιγγανόπαιδες γίνονται δεκτοί στο σχολείο και με ελλιπή δικαιολογητικά και, συγκεκριμένα, ανεξάρτητα αν είναι εγγεγραμένοι σε μητρώα ή δημοτολόγια.
- Έχει καθιερωθεί η κάρτα φοίτησης μετακινούμενων τσιγγανοπαίδων μαθητών, με την οποία θα εφοδιάζονται κατά την έναρξη του διδακτικού έτους για τη διευκόλυνση της μετακίνησής τους.
- Καλούνται όλοι οι εκπαιδευτικοί φορείς να δραστηριοποιηθούν στον τομέα της εκπαίδευσης των τσιγγανοπαίδων και να προσπαθήσουν να τους προσελκύσουν στα δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία, με αναζήτησή τους ακόμη και στους καταυλισμούς που διαμένουν.
- Για τη μαθησιακή ενίσχυση των τσιγγανοπαίδων και την ομαλή ένταξή τους στις κανονικές τάξεις λειτουργούν προπαρασκευαστικά τμήματα, στα οποία φοιτούν τσιγγανόπαιδες διαφόρων ηλικιών.

2.2. Πρόγραμμα:

Το ειδικό πρόγραμμα «Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο» ολοκληρώθηκε για τα έτη 2005-07 με προϋπολογισμό € 5.307.351 ευρώ από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 27162/28-11-2007 Απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων ΚΠΣ, το πρόγραμμα παρατείνεται έως 30/6/2008 με αύξηση του προϋπολογισμού κατά € 500.000,00.

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος περιλαμβάνουν δράσεις σε σχολεία παρέμβασης (170) και σε σχολεία παρακολούθησης (περίπου 170). Στα σχολεία παρέμβασης εφαρμόζονται 3 δράσεις:

● *Εκπαιδευτική /μαθησιακή παρέμβαση*: Γίνεται ενισχυτική διδασκαλία σε μαθήματα γλώσσας, μαθηματικών καθώς και ιστορία της ομάδας στόχου. Κατά το σχολικό έτος 2006-07 λειτούργησαν 76 τμήματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας.

● *Εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης*: Γίνονται μαθήματα μουσικής, Η/Υ και ξένης γλώσσας, καθώς και δημιουργικά παιχνίδια με σκοπό την προσέλκυση των τσιγγανοπαίδων στο σχολείο. Κατά το σχολικό έτος 2006-07 λειτούργησαν 41 Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών.

● *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και υπηρεσιακών παραγόντων*, όπως σχολικών συμβούλων και διευθυντών, για να γίνουν πολλαπλασιαστές της γνώσης και να βοηθήσουν στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και στην καλύτερη συνεργασία με την ομάδα στόχου. Μέχρι σήμερα, έχουν πραγματοποιηθεί 8 ημερίδες επιμόρφωσης σε επίπεδο Περιφέρειας και 9 ημερίδες σε νομαρχιακό επίπεδο. Συμμετείχαν συνολικά 554 εκπαιδευτικοί. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν 8 περιφερειακές εκδηλώσεις στις έδρες των αντίστοιχων περιφερειών του προγράμματος και 9 εκδηλώσεις σε νομαρχιακό επίπεδο.

● *Διδακτικά εγχειρίδια*: Εγκρίθηκαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και πρόκειται να διανεμηθούν τρία βιβλία γλώσσας και τρία βιβλία μαθηματικών για τους Αθιγγάνους μαθητές. Επίσης, ολοκληρώθηκε η συγγραφή αντίστοιχων βιβλίων για το δάσκαλο. Τέλος, ολοκληρώθηκε η συγγραφή του «Επιμορφωτικού Οδηγού», που απευθύνεται ειδικά στους διδάσκοντες γλώσσα και μαθηματικά.

Στα σχολεία παρακολούθησης, όπου το ποσοστό των τσιγγανοπαίδων είναι χαμηλό, εφαρμόζονται οι εξής δράσεις:

● Το πρόγραμμα παρακολουθεί τη φοίτηση των παιδιών, και τα ενημερώνει για τη δυνατότητα ενισχυτικής διδασκαλίας και τα «δημιουργικά εργαστήρια».

● Επιπλέον συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς και τους διαθέτει το υλικό που παράγει το πρόγραμμα.

Κατά το σχολικό έτος 2006-07, ενεγράφησαν 8.065 τσιγγάνοι μαθητές.

3. Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων

Η μουσουλμανική μειονότητα είναι η **μόνη θρησκευτική μειονότητα** στην Ελλάδα, την οποία αναγνωρίζει το Ελληνικό Δίκαιο βάσει της Συνθήκης της Λωζάννης.

3.1. Διοικητικά μέτρα:

1. Οι μουσουλμάνοι υποψήφιοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση να επιτυγχάνουν τουλάχιστον την βάση της βαθμολογίας κατά τις γενικές εξετάσεις εισαγωγής στα ΑΕΙ. Εξακολουθεί να ισχύει η ρύθμιση βάσει της οποίας οι μουσουλμάνοι μαθητές εισάγονται στα ΑΕΙ με το ειδικό ποσοστό του 0,5%.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2006-07

	ΘΕΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ	ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΑΠΟΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ	503	493	374	119	129

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2007-08

	ΘΕΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ	ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΑΠΟΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ	513	479	367	112	146

2. Με το Νόμο 3404/2005, θεσμοθετήθηκε η δυνατότητα ορισμού χωριστού ποσοστού θέσεων εισακτέων στα ΤΕΙ για τους μουσουλμάνους αποφοίτους των ΤΕΕ.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2006-07

	ΘΕΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ	ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΑΠΟΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
ΤΕΕ	227	125	96	29	131

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2007-08

	ΘΕΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ	ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΑΠΟΤΥΧΟΝΤΕΣ	ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
ΤΕΕ	243	162	120	42	127

3. Το ΙΚΥ σχεδίασε ειδικό πρόγραμμα υποτροφιών για τους μουσουλμάνους φοιτητές της Θράκης. Για το ακαδημαϊκό έτος 2006-07 χορήγησε 10 υποτροφίες σε μουσουλμάνους φοιτητές (500 ευρώ μηνιαίως), κατόπιν συνεντεύξεως και λαμβάνοντας υπόψη τα βιογραφικά σημειώματα των υποψηφίων.

4. Σε πέντε (5) Δημόσια Γυμνάσια της Θράκης έχει αρχίσει να διδάσκεται πιλοτικά η τουρκική γλώσσα, ως κατ΄ επιλογήν ξένη γλώσσα σε δύο επίπεδα (αρχαρίων και προχωρημένων). Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει εκπονήσει το Αναλυτικό Πρόγραμμα και τη συγγραφή των σχολικών εγχειριδίων. Η Υπουργική Απόφαση σχετικά με τα προσόντα των εκπαιδευτικών έχει ήδη υπογραφεί.

5. Πραγματοποιούνται, για πρώτη φορά, φροντιστήρια τουρκικής γλώσσας για τους εκπαιδευτικούς του ελληνόγλωσσου προγράμματος, με πρωτοβουλία του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.
6. Με Υπουργική Απόφαση το ωράριο λειτουργίας των μειονοτικών σχολείων έχει προσαρμοστεί, έτσι ώστε να υπάρχει ταύτιση με αυτό του κανονικού σχολείου (κατόπιν αιτήματος της μειονότητας για ρύθμιση των θεμάτων των αργιών των μειονοτικών σχολείων).
7. Με Υπουργική Απόφαση, συστάθηκαν οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών στα Ιεροσπουδαστήρια, προκειμένου οι υπηρετούντες εκπαιδευτικοί να μην είναι ανασφάλιστοι και χωρίς εισόδημα.
8. Διορισμός Μουσουλμάνων Εκπαίδευτικών:
Το πρόγραμμα διδασκαλίας των μειονοτικών σχολείων της Θράκης, σύμφωνα με τη συνθήκη της Λωζάννης και τις διμερείς συμφωνίες, είναι δίγλωσσο. Για την υλοποίηση του τουρκόγλωσσου προγράμματος των μειονοτικών σχολείων Π.Ε. και Δ.Ε. της Θράκης :

α) Κατά το διδακτικό έτος 2005-2006 διορίστηκαν 13 μόνιμοι μουσουλμάνοι εκπαιδευτικοί του κλάδου ΠΕ 70 (δασκάλων) απόφοιτοι της ΕΠΑΘ και 113 αναπληρωτές, ενώ στα μειονοτικά σχολεία Δ.Ε. διορίστηκαν 3 μουσουλμάνοι εκπαιδευτικοί πτυχιούχοι Τουρκικών Πανεπιστημίων με αναγνώριση των τίτλων τους από το ΔΟΑΤΑΠ, με σχέση εξαρτημένης εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου ορισμένου χρόνου.

β) Κατά το διδακτικό έτος 2006-2007 διορίστηκαν 142 αναπληρωτές μουσουλμάνοι εκπαιδευτικοί, απόφοιτοι ΕΠΑΘ. Διορίστηκαν επίσης 3 μουσουλμάνοι εκπαιδευτικοί πτυχιούχοι Τουρκικών Πανεπιστημίων με αναγνώριση των τίτλων τους από το ΔΟΑΤΑΠ, με σχέση εξαρτημένης εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου ορισμένου χρόνου.

γ) Το τρέχον διδακτικό έτος 2007-2008 διορίστηκαν 32 μόνιμοι μουσουλμάνοι δάσκαλοι απόφοιτοι της ΕΠΑΘ και 140 αναπληρωτές.

9. Χρηματοδότηση:
Τα μειονοτικά σχολεία Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης σύμφωνα με το Ν. 3194/2003 (άρθρο 4) επιχορηγούνται από το ΥΠ.ΕΣ. για την αντιμετώπιση των λειτουργικών τους αναγκών. Κατά το σχολικό έτος 2006-2007 επιχορηγήθηκαν με το ποσόν των 1.331.086,08 €.

ΝΟΜΟΣ	Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 2006	Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 2007	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΒΡΟΥ	51.244,04	51.244,04	102.488,08
ΡΟΔΟΠΗΣ	306.804,00	306.804,00	613.608,00
ΞΑΝΘΗΣ	307.495,00	307.495,00	614.990,00
ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2006-07			1.331.086,08

10. Ι. Αριθμός εγγραφέντων μαθητών σε Μειονοτικά σχολεία Α/θμιας Εκπ/σης:

α) Σχολικό έτος 2005-2006

ΝΟΜΟΣ	**ΜΑΘΗΤΕΣ**		
	ΑΓΟΡΙΑ	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
ΕΒΡΟΥ	289	284	**573**
ΞΑΝΘΗΣ	1624	1486	**3110**
ΡΟΔΟΠΗΣ	1560	1510	**3070**
ΣΥΝΟΛΟ	**3473**	**3280**	**6753**

β) Σχολικό Έτος 2006-2007

ΝΟΜΟΣ	**ΜΑΘΗΤΕΣ**		
	ΑΓΟΡΙΑ	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
ΕΒΡΟΥ	290	258	**548**
ΞΑΝΘΗΣ	1.633	1.475	**3.108**
ΡΟΔΟΠΗΣ	1.551	1.530	**3.081**
ΣΥΝΟΛΟ	**3.474**	**3.263**	**6.737**

ΙΙ. Εγγραφέντες στα Μειονοτικά σχολεία Β/θμιας Εκπ/σης (Μειον. Γυμνάσια-Λύκεια και Ιεροσπουδαστήρια)

α) Σχολικό Έτος 2005-2006

ΝΟΜΟΣ	**ΜΕΙΟΝ. ΓΥΜΝΑΣΙΑ**			**ΜΕΙΟΝ. ΛΥΚΕΙΑ**		
	ΑΓΟΡΙΑ	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**	**ΑΓΟΡΙΑ**	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
ΞΑΝΘΗΣ	141	157	**298**	75	85	**160**
ΡΟΔΟΠΗΣ	354	219	**573**	182	109	**291**
ΣΥΝΟΛΟ	**489**	**362**	**871**	**257**	**184**	**451**

β) Σχολικό Έτος 2006-2007

ΝΟΜΟΣ	**ΜΕΙΟΝ. ΓΥΜΝΑΣΙΑ**			**ΜΕΙΟΝ. ΛΥΚΕΙΑ**		
	ΑΓΟΡΙΑ	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**	**ΑΓΟΡΙΑ**	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
ΞΑΝΘΗΣ	144	184	**328**	69	75	**144**
ΡΟΔΟΠΗΣ	387	289	**676**	163	111	**274**
ΣΥΝΟΛΟ	**531**	**473**	**1004**	**232**	**186**	**418**

III. Εγγραφέντες μουσουλμάνοι μαθητές σε δημόσια σχολεία Β/θμιας Εκπ/σης:

α) Σχολικό Έτος 2005-2006

ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ			ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΥΚΕΙΑ-ΤΕΕ		
	ΑΓΟΡΙΑ	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**	**ΑΓΟΡΙΑ**	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
ΕΒΡΟΥ	141	81	**222**	65	51	**116**
ΞΑΝΘΗΣ	870	529	**1399**	552	371	**923**
ΡΟΔΟΠΗΣ	501	405	**906**	305	239	**544**
ΣΥΝΟΛΟ	**1512**	**1015**	**2527**	**922**	**661**	**1583**

Β) Σχολικό Έτος 2006-2007

ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ			ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΥΚΕΙΑ-ΤΕΕ		
	ΑΓΟΡΙΑ	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**	**ΑΓΟΡΙΑ**	**ΚΟΡΙΤΣΙΑ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
ΕΒΡΟΥ	133	89	**222**	67	60	**127**
ΞΑΝΘΗΣ	843	603	**1446**	529	410	**939**
ΡΟΔΟΠΗΣ	541	423	**964**	374	259	**633**
ΣΥΝΟΛΟ	**1517**	**1115**	**2632**	**970**	**729**	**1699**

3.2. Πρόγραμμα:

Το ειδικό πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων» με συνολικό προϋπολογισμό 6.065.000,00 ευρώ υλοποιείται από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατά τη τρίτη φάση του προγράμματος (2005-7), οι παρεμβάσεις του αναπτύχθηκαν κυρίως στα εξής πεδία: καταπολέμηση της μαθητικής διαρροής, ενίσχυση της ελληνομάθειας, ευρύτερη δυνατή κατανόηση των θετικών αποτελεσμάτων που έχει η δημιουργική ένταξη των νέων της μειονότητας στο εκπαιδευτικό σύστημα, τόσο για τους ίδιους όσο και για την πρόοδο της Ελλάδας, γενικότερα.

- Τα Κέντρα Στήριξης του Προγράμματος Παιδείας Μουσουλμανοπαίδων (ΚΕΣΠΕΜ) παρέχουν συστηματική ενημέρωση στους γονείς και συμβουλευτική στους εκπαιδευτικούς, συνδέουν το πρόγραμμα με τα τοπικά στελέχη της εκπαίδευσης και τους συλλόγους των εκπαιδευτικών και προωθούν το διάλογο με την τοπική κοινωνία. Στα Κέντρα αυτά οι Μουσουλμάνοι γονείς μαθαίνουν, κατόπιν αιτήσεώς τους, την ελληνική γλώσσα. Συνολικά έγιναν 2.130 ώρες μαθημάτων, τα οποία παρακολούθησαν συνολικά 512 μαθητές και μαθήτριες της μειονότητας, ηλικίας δημοτικού σχολείου. Δίδαξαν 32 εκπαιδευτικοί. Ο αριθμός των ΚΕΣΠΕΜ αυξήθηκε

σε 8. Επίσης, δημιουργήθηκαν δύο (2) κινητά ΚΕΣΠΕΜ (φορτηγάκια εξοπλισμένα με 7 το καθένα φορητούς υπολογιστές, εκπαιδευτικό υλικό και μαθησιακά παιχνίδια και βιβλία), τα οποία κινούνται στον ορεινό όγκο της Ροδόπης. Συμμετείχαν συνολικά 476 παιδιά. Τις μαθησιακές δραστηριότητες καθοδήγησαν 19 εκπαιδευτικοί και 4 εμψυχωτές.

- Σε 20 γυμνάσια των νομών Έβρου, Ξάνθης και Ροδόπης όπου φοιτά είτε αμιγής είτε συγκεντρωμένος μειονοτικός μαθητικός πληθυσμός, οργανώθηκαν μαθήματα ελληνικής γλώσσας και μαθηματικών, πρόσθετα στο κανονικό σχολικό ωράριο, που ονομάστηκαν «Διευρυμένο Ωράριο Διδασκαλίας». Τα μαθήματα παρακολούθησαν συνολικά 888 μαθητές/τριες, δίδαξαν 128 επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί, πραγματοποιήθηκαν 14.391 ώρες μαθημάτων - πρόσθετων στο κανονικό σχολικό πρόγραμμα.
- Επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς Α/θμιας: Πραγματοποιήθηκαν 3 θεματικοί κύκλοι επιμόρφωσης με τρεις συναντήσεις ο καθένας (σύνολο συναντήσεων 9 - σύνολο ωρών 63). Συμμετείχαν κατά μέσο όρο σε κάθε επιμορφωτική συνάντηση 70 εκπαιδευτικοί (το γενικό σύνολο συμμετεχόντων είναι περίπου ίδιο, καθώς οι περισσότεροι παρακολούθησαν όλες τις συναντήσεις).
- Ένας επιπλέον θεματικός κύκλος ειδικά για νηπιαγωγούς (σύνολο συναντήσεων 3 - σύνολο ωρών 27). Συμμετείχαν κατά μέσο όρο σε κάθε επιμορφωτική συνάντηση 35 εκπαιδευτικοί (το γενικό σύνολο συμμετεχόντων είναι περίπου ίδιο, όπως αμέσως παραπάνω).
- Επίσης, πραγματοποιήθηκαν δύο υποχρεωτικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών Α/θμιας σε συνεργασία με τους προϊστάμενους και σχολικούς συμβούλους μειονοτικής εκπαίδευσης τον Σεπτέμβριο 2006 (σύνολο ωρών 18) και τον Νοέμβριο 2006 (σύνολο 8 ωρών). Συμμετείχε το 80% του συνόλου των εν ενεργεία εκπαιδευτικών σε μειονοτικά σχολεία, σύνολο 218 δάσκαλοι (120 άτομα στο ν. Ξάνθης και 98 στο ν. Ροδόπης).
- 43 επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς Β/θμιας που διδάσκουν σε σχολεία με αμιγή ή συγκεντρωμένο πληθυσμό μειονοτικών μαθητών: Σύνολο επιμορφωτικών ωρών 267. Συμμετείχαν συνολικά 100 εκπαιδευτικοί (καθηγητές γυμνασίου).
- Μαθήματα προς ενήλικες: Στα ΚΕΣΠΕΜ, με αίτημα γονέων οργανώθηκε παροχή μαθημάτων ελληνικής γλώσσας σε ενήλικες (ιδίως μητέρες μαθητών των αντίστοιχων μαθημάτων για παιδιά). Έγιναν συνολικά 782 ώρες μαθημάτων, παρακολούθησαν 130 άτομα, δίδαξαν 6 εκπαιδευτικοί.

Τα ΚΕΣΠΕΜ οργάνωσαν μαθήματα τουρκικής γλώσσας και σεμινάρια εξοικείωσης με την τουρκική γλώσσα προς εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ελληνικά σε παιδιά της μειονότητας. Έγιναν 860 ώρες μαθημάτων, παρακολούθησαν 293 εκπαιδευτικοί, δίδαξαν 6 ειδικοί εκπαιδευτικοί.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 27162/28-11-2007 Απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων ΚΠΣ, το πρόγραμμα παρατείνεται έως 31/8/2008 με αύξηση του προϋπολογισμού κατά € 1.285.000,00.

4. Το **Τμήμα Διεθνών Οργανισμών της Διεύθυνσης Διεθνών Εκπαιδευτικών Σχέσεων του Υπ.Ε.Π.Θ** ορίστηκε **Υπεύθυνος Φορέας Συνεργασίας για το Παγκόσμιο Πρόγραμμα της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**, και είναι αρμόδιο για τη σύνταξη του **Επιχειρησιακού Σχεδίου περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όσον αφορά στα θέματα εκπαίδευσης**.

Ως εκ τούτου, και μέχρι σήμερα, έχει συνταχθεί από την υπηρεσία το εν λόγω σχέδιο που αφορά στην πρώτη φάση του Παγκοσμίου Προγράμματος για την Εκπαίδευση περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και στοχεύει στη σταδιακή ενσωμάτωση της διδασκαλίας τους στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αλλά και στη γενικότερη ευαισθητοποίηση των φορέων εκπαίδευσης και των εκπαιδευομένων σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Περαιτέρω, προβλέπεται η επικαιροποίηση των στοιχείων που περιέχονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο, ο έλεγχος της εφαρμογής των δράσεων που έχουν αναληφθεί σε εθνικό επίπεδο από τους διάφορους φορείς, καθώς και η αξιολόγηση της προόδου του Σχεδίου, μέσω της τακτικής ενημέρωσης της υπηρεσίας.

▪ Η χώρα μας, ως μέλος της **ΟΥΝΕΣΚΟ**, συμμετέχει ενεργά στο Πρόγραμμα «**Δίκτυο Συνεργαζομένων Σχολείων της ΟΥΝΕΣΚΟ**» με 100 περίπου σχολικές μονάδες από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Α΄/θμια και Β΄/θμια). Από τα βασικά θέματα που προτείνονται για την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας στα σχολεία - μέλη του εν λόγω δικτύου αποτελούν η **ενασχόληση με θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πολιτισμικής διαφορετικότητας και βιώσιμης ανάπτυξης**.

Το 2007, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή για την Ουνέσκο στο πλαίσιο των Συνεργαζομένων Σχολείων της Ουνέσκο και το Ίδρυμα Gestalt στην Ελλάδα διοργάνωσαν δύο βιωματικά εργαστήρια, και δύο ημερίδες αξιολόγησης αντίστοιχα, για εκπαιδευτικούς, με θέμα: «Ευαισθητοποίηση σε θέματα Επίλυσης Συγκρούσεων στο σχολείο με άξονα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα».

▪ Το **Υπ.Ε.Π.Θ** είναι **ιδρυτικό μέλος του Δικτύου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά**. Τα άλλα ιδρυτικά μέλη του Δικτύου είναι το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, η Ανεξάρτητη Αρχή Συνήγορος του Πολίτη, το Ινστιτούτο

Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, η Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία και η Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNICEF. Στις 24 Ιανουαρίου 2007 τέθηκε σε ισχύ ο **νόμος 3500/06**, που ψηφίστηκε στην Ελληνική Βουλή, «**για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας**». Στο νόμο αυτό περιλαμβάνεται το **άρθρο 4** όπου για πρώτη φορά γίνεται σαφές ότι **η σωματική τιμωρία δεν είναι επιτρεπτή στο πλαίσιο της ανατροφής και διαπαιδαγώγησης των παιδιών**.

Επιπλέον, στις 30 Απριλίου 2007 δημοσιοποιήθηκε επίσημα ο «**Δεκάλογος για τη Σωματική Τιμωρία στα Παιδιά**» που ακολουθεί, ο οποίος συντάχτηκε από την οργανωτική ομάδα του Δικτύου και πρόκειται να προωθηθεί ευρέως σε χώρους εκπαίδευσης, εργασίας, ενημέρωσης, κ.λπ.

ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

www.somatikitimoria.gr

ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΤΙΜΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

1. Τα παιδιά, όπως και οι μεγάλοι, έχουν δικαίωμα στην προστασία από κάθε μορφή βίας. Η σωματική τιμωρία είναι μια μορφή βίας.
2. Το ξύλο, το χαστούκι, το τράβηγμα αυτιού και γενικά η επιβολή σωματικού πόνου στο παιδί είναι μορφές σωματικής τιμωρίας και πλέον δεν επιτρέπονται από το νόμο (Ν. 3500/06, άρθρο 4).
3. Κανένα πρόσωπο που έχει στην ευθύνη του ένα παιδί δεν έχει δικαίωμα να του επιβάλει σωματική τιμωρία.

4. Οι γονείς έχουν την ευθύνη της διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους και οφείλουν να τα μεγαλώνουν χωρίς να χρησιμοποιούν βία σε βάρος τους και να προσβάλουν την αξιοπρέπειά τους.
5. Η σωματική τιμωρία θίγει την προσωπικότητα του παιδιού.
6. Η σωματική τιμωρία δεν είναι αποτελεσματικό μέσο διαπαιδαγώγησης.
7. Ένα παιδί που μεγαλώνει με ξύλο, μαθαίνει να λύνει τα προβλήματά του με βίαιο τρόπο και είναι πιθανό να ασκήσει βία σε άλλους αργότερα.
8. Η σωματική τιμωρία μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές μορφές κακοποίησης.
9. Ο διάλογος και η μη βίαιη διαπαιδαγώγηση είναι ο καλύτερος τρόπος για να μαθαίνει ένα παιδί τους κανόνες και τα όρια που χρειάζεται στη ζωή του.
10. Είναι στο χέρι μας να βγάλουμε το ξύλο και τη βία από τη ζωή των παιδιών!

▪ Επίσης, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης λειτουργεί το Πρόγραμμα «**Παιδεία για τη Δημοκρατία / Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**» (Education for Democratic Citizenship/Human Rights Education), το οποίο αποσκοπεί στη διάδοση και την προώθηση εκείνων των αξιών και δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη συμμετοχή κάθε πολίτη στις δημοκρατικές διαδικασίες. Το εν λόγω Πρόγραμμα περιλαμβάνει πολλές διαστάσεις της εκπαίδευσης, όπως τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, την εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την εκπαίδευση για την ειρήνη, την ανεκτικότητα, το δημοκρατικό πολιτισμό, την αλληλεγγύη και άλλα.

Προκειμένου να προαχθούν οι ευρύτεροι στόχοι του προγράμματος έχουν τεθεί οι κάτωθι στόχοι στην Α΄/θμια και Β΄/θμια Εκπαίδευση στη χώρα μας:

- να βοηθηθούν οι μαθητές ώστε να εξελιχθούν σε αυτόνομους, υπεύθυνους και δημοκρατικούς πολίτες, ικανοί να υπερασπιστούν την εθνική ανεξαρτησία, την παγκόσμια ειρήνη και τη δημοκρατία.
- να καλλιεργηθεί η δημιουργική και κριτική σκέψη των παιδιών, και να αναπτυχθεί το πνεύμα της φιλίας, της συνεργασίας και της συμμετοχικότητας στη σχολική κοινότητα, αλλά και στη ζωή εν γένει.

Προς αυτή την κατεύθυνση, τα Αναλυτικά Προγράμματα Α΄/θμιας και Β΄/θμιας Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της διαθεματικής προσέγγισης στη γνώση έχουν αναδιαμορφωθεί ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Ως εκ τούτου, στα νέα Αναλυτικά Προγράμματα δίνεται έμφαση στην Παιδεία της Δημοκρατίας, στην εξοικείωση των μαθητών με νόμους και

δημοκρατικούς θεσμούς, στην αρχαία Ελληνική λογοτεχνία, στην ιστορία των κοινωνικών επιστημών, καθώς και στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Συγκεκριμένα, στο μάθημα «**Ευρωπαϊκός Πολιτισμός και οι Ρίζες του**», που διδάσκεται στην Α΄ τάξη του Λυκείου, εξετάζεται η ιστορική εξέλιξη της Ευρώπης και οι ιδιαίτεροι κοινωνικοί και πολιτικοί σχηματισμοί μέσα σ΄αυτήν, με αναφορές στην έννοια της «Δημοκρατικής Ευρώπης».

Στη Β΄ τάξη του Λυκείου, στο μάθημα «**Εισαγωγή στο Δίκαιο και στους Πολιτικούς Θεσμούς**» γίνεται συγκερασμός των Πολιτικών και Νομικών Επιστημών, όπου εξετάζεται ο ρόλος των πολιτικών επιστημών, η θεωρία και πράξη του εκδημοκρατισμού του πολίτη, στοιχεία δημοκρατικής διακυβέρνησης, το νομικό και πολιτικό σύστημα της Ε.Ε., το Ελληνικό πολιτικό και θεσμικό σύστημα, καθώς και θέματα διεθνούς οργάνωσης.

Η «Παιδεία της Δημοκρατίας» στη χώρα μας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την αρχαία ιστορία της και τα φιλοσοφικά κινήματα που αναπτύχθηκαν στην Αρχαία Ελλάδα. Ένα σχετικό μάθημα στην Β΄ τάξη του Λυκείου είναι η «**Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα**», όπου εξετάζονται, μεταξύ άλλων, η πορεία προς τη δημοκρατία και οι λειτουργίες της δημοκρατικής πολιτείας.

Στη Γ΄ τάξη του Γυμνασίου, οι μαθητές διδάσκονται μορφές δημοκρατικής αγωγής, την οργάνωση κοινωνικών θεσμών και κοινωνικών ομάδων, τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης και του εκδημοκρατισμού του πολίτη, τις δημοκρατικές διαδικασίες και το Σύνταγμα, θέματα της Ε.Ε. και διεθνών σχέσεων.

Σχετικά με τα προαναφερθέντα είναι επίσης τα θέματα και οι έννοιες που εξετάζονται στην Β΄ τάξη του Λυκείου στο μάθημα «**Ιστορία των Κοινωνικών Επιστημών**». Η έμφαση δίνεται στη σχέση μεταξύ θετικών και κοινωνικών επιστημών, στην εξελικτική πορεία των τελευταίων, σε σημαντικούς εκπροσώπους της πολιτικής και κοινωνικής διανόησης, στη μελέτη της κοινωνικής συμπεριφοράς, καθώς και στη συνεισφορά των κοινωνικών επιστημών στη σύγχρονη Ελλάδα και την Ε.Ε.

Όσον αφορά στην Α΄/θμια Εκπαίδευση, δίδεται στους μαθητές η δυνατότητα μέσα από μαθήματα, όπως αυτό της «**Μελέτης Περιβάλλοντος**», να καλλιεργήσουν δεξιότητες που θα ενθαρρύνουν την ενεργή συμμετοχή τους στα κοινά.

5. Σχολείο Ευρωπαϊκής Παιδείας

Ψηφίστηκε ο νόμος 3376/2005 για την «Ίδρυση Σχολείου Ευρωπαϊκής Παιδείας» στο Ηράκλειο Κρήτης (ΦΕΚ 191, τ.Α, 2-8-05). Το σχολείο θα καλύψει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών των υπαλλήλων του

Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων Πληροφοριών (υπηρεσία της Ε.Ε.) που εδρεύει στο Ηράκλειο και φιλοδοξεί να αποτελέσει πρότυπο πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

6. Εκπαίδευση για θέματα ισότητας στην κοινωνία

Από τη σχολική χρονιά 2006-07, εφαρμόζεται στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία», το πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα», το οποίο αφορά στην εφαρμογή θεματικών ενοτήτων σχετικά με:

α) την ισότητα των δύο φύλων στην εκπαίδευση και την κοινωνία,
β) τα ανθρώπινα δικαιώματα,
γ) την ανοχή στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα,
δ) την αντιμετώπιση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού,
ε) την κοινωνική αλληλεγγύη,
στ) φυσική αγωγή και Ολυμπιακά ιδεώδη.

Σκοπός του προγράμματος είναι να συμβάλλει στην ενεργητική συμμετοχή των μαθητών/τριών σε προγράμματα που αναπτύσσουν την παραπάνω θεματολογία, μέσα από το πρίσμα των οικουμενικών και διαχρονικών αξιών του Ολυμπισμού και του αθλητισμού.

7. Εκπαίδευση για θέματα ρατσισμού και αντισημιτισμού

Από το 2004 η Βουλή των Ελλήνων καθιέρωσε με ομόφωνο ψήφισμά της την 27η Ιανουαρίου ως «Ημέρα Μνήμης των Ελλήνων Εβραίων μαρτύρων και ηρώων του Ολοκαυτώματος». Η καθιέρωση της ημέρας αυτής ως ημέρας αφιερωμένης στους Έλληνες Εβραίους ήρωες του Ολοκαυτώματος αποτελεί την εκπλήρωση μιας ηθικής υποχρέωσης της Ελληνικής Πολιτείας προς τα αθώα θύματα της ναζιστικής μισαλλοδοξίας και του ρατσισμού. Αποτελεί, επίσης, παραίνεση προς όλους μας να είμαστε πάντοτε σε εγρήγορση, άγρυπνοι φύλακες και υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδεωδών, πολλά από τα οποία γεννήθηκαν στην πατρίδα μας.

Από τον Οκτώβριο του 2005 η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται επισήμως στις χώρες εκείνες που καθιερώνουν την 27η Ιανουαρίου ως Ημέρα Μνήμης Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος, με απόφαση της Ολομέλειας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

Επίσης, η χώρα μας έγινε το Νοέμβριο του 2005 ομόφωνα δεκτή ως πλήρες μέλος στο Διεθνή Οργανισμό για τη Συνεργασία, Μελέτη, Μνήμη

και Έρευνα του Ολοκαυτώματος, που ιδρύθηκε το 1998 με πρωτοβουλία της Σουηδίας.

Στο πλαίσιο αυτό, το Ελληνικό Κράτος έχει λάβει μέτρα για τη διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στα σχολεία, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών και την προάσπιση της Δημοκρατίας, της Ελευθερίας και του σεβασμού της διαφορετικότητας και προτίθεται να εξακολουθήσει να δραστηριοποιείται προς την κατεύθυνση αυτή.

8. Ημέρες Φιλίας

Σύμφωνα με την υπ' αρίθμ. Φ.815.2/744/129905-Ζ1/04-12-2006 Απόφαση, καθιερώνονται Ημέρες Φιλίας στα σχολεία. Η καθιέρωση των Ημερών Φιλίας θα συμβάλει στην αλληλοκατανόηση και στο σεβασμό της διαφορετικότητας ανάμεσα στα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και των κηδεμόνων τους.

Πρόκειται για συναντήσεις, εκτός του ωρολογίου προγράμματος, οι οποίες θα οργανώνονται από το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων και θα περιλαμβάνουν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, ανοιχτές συζητήσεις, παζάρι με κατασκευές από τα παιδιά και τους γονείς, βραδιές γνωριμίας με διάφορες τοπικές κουζίνες, μουσικές βραδιές με συγκροτήματα μαθητών κ.λπ.

9. Ειδική Αγωγή

Με σχετική υπουργική απόφαση από το σχολικό έτος 2005-6 αποσπαστήκαν προκειμένου να στελεχώσουν τους 25 Συμβουλευτικούς Σταθμούς Νέων, που υπολειτουργούσαν χωρίς την αναγκαία και προβλεπόμενη επιστημονική στελέχωση, εκπαιδευτικοί με επιστημονική εξειδίκευση και επάρκεια (διδακτορικά, διατριβές, μελέτες πάνω σε θέματα ψυχικής υγείας κλπ). Παράλληλα, επεκτάθηκαν οι αρμοδιότητες των Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, έτσι ώστε να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας, Υγείας και Οικονομίας, προωθήθηκε η ίδρυση 43 νέων Συμβουλευτικών Σταθμών Νέων, έτσι ώστε να υπάρχει σε κάθε νομό της χώρας και από ένας σταθμός. Σε ότι αφορά στην υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης μαθητών και εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα ψυχικής υγείας και διαπροσωπικών σχέσεων υλοποιήθηκε κατά το προηγούμενο σχολικό έτος μια σειρά προγραμμάτων που αφορούσαν στις εξής θεματικές ενότητες:

- Πενήντα τέσσερα (54) προγράμματα ψυχικής υγείας και διαπροσωπικών σχέσεων με τη σύμπραξη τουλάχιστον οκτώ (8) σχολείων ανά πρόγραμμα, που πραγματοποιήθηκαν σε ολόκληρη την επικράτεια.

- Με ευθύνη των Υπευθύνων Αγωγής Υγείας σε κάθε νομό της Επικράτειας πραγματοποιήθηκαν περί τις 10.000 προγράμματα ψυχικής υγείας και διαπροσωπικών σχέσεων σε σχολεία της ευθύνης τους.

10. Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Βιβλιοθηκών και Αρχείων

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες και τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, που εποπτεύονται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. μέσω του Τομέα μας, είναι πνευματικά ιδρύματα με μορφωτικό και πληροφοριακό σκοπό, που στηρίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία ποικιλοτρόπως, εξασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση όλων των κοινωνικών ομάδων στην πληροφορία και τη γνώση και προωθούν τη δια βίου μάθηση, εξυπηρετώντας με τον τρόπο αυτό τα ανθρώπινα δικαιώματα στην παιδεία και τον πολιτισμό. Πιο συγκεκριμένα:

Οι 46 Δημόσιες Βιβλιοθήκες καλύπτουν τις ανάγκες πληροφόρησης και πρόσβασης στη γνώση ενός μεγάλου μέρους της επικράτειας διασκορπισμένες στους περισσότερους νομούς της χώρας. Εξυπηρετούν τους ερευνητές και τους κατοίκους της τοπικής κοινωνίας, τους μαθητές και τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας γενικότερα. Στα Δημόσια Κέντρα Πληροφόρησης που έχουν δημιουργηθεί στις δημόσιες βιβλιοθήκες, εξυπηρετούνται καθημερινώς χρήστες όλων των κοινωνικών ομάδων της ευρύτερης περιοχής τους με δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Κατά το 2007 συνεχίσθηκε το έργο των 29 κινητών βιβλιοθηκών, οι οποίες επισκέπτονται 2000 περίπου δανειστικά κέντρα, κυρίως σχολικές μονάδες Α΄/θμιας και Β΄/θμιας Εκπαίδευσης που δε διαθέτουν σχολική βιβλιοθήκη, αλλά και νοσοκομεία, κέντρα τρίτης ηλικίας, κατοίκους απομακρυσμένων περιοχών κ.λ.π. Επίσης, βρίσκεται στο τελικό στάδιο της ολοκλήρωσης έργο για την απόκτηση σε κάθε δημόσια βιβλιοθήκη ειδικού εξοπλισμού που θα επιτρέπει την πρόσβαση στους υπολογιστές και το διαδίκτυο στα άτομα με προβλήματα όρασης ή κίνησης. Ο εξοπλισμός αυτός θα καλύπτει ευρύτερες πληροφοριακές ανάγκες των ΑΜΕΑ στις τοπικές κοινωνίες. Στο πλαίσιο του ίδιου έργου, ο Τομέας φρόντισε να συμπεριληφθούν και 30 δημοτικές βιβλιοθήκες, στις οποίες ήδη έχει εγκατασταθεί αντίστοιχος εξοπλισμός για τη λειτουργία σταθμών εργασίας ΑΜΕΑ. Στις ίδιες Δημοτικές Βιβλιοθήκες, πάλι με μέριμνα της Υπηρεσίας μας ολοκληρώθηκε το έργο της δημιουργίας 30 Κέντρων Πληροφόρησης, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται καλύτερα στις αυξημένες απαιτήσεις των χρηστών τους, υπό το πρίσμα των αλλαγών που επιβάλλει η τεχνολογική ανάπτυξη της εποχής μας.

Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες και τα Γενικά Αρχεία του Κράτους υλοποιούν προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και αναπτύσσουν συνεργασίες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Για την προώθηση της αναγνωσιμότητας, αλλά και της διάσωσης και προβολής της

πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως και για την ευαισθητοποίηση των παιδιών κυρίως σ'αυτά, πραγματοποιούν συναντήσεις με συγγραφείς, διοργανώνουν επιμορφωτικές ημερίδες και εκπαιδευτικά εργαστήρια, υλοποιούν διαδραστικά προγράμματα και προβαίνουν σε διάφορες πνευματικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, με τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών ομάδων, χωρίς διακρίσεις οποιουδήποτε είδους.

11. Έκθεση περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει εκπόνησει καινούργια Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) για την υποχρεωτική εκπαίδευση. Ως γενικές αρχές των νέων Α.Π.Σ., μεταξύ άλλων, ορίζονται:

- «η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης για όλους τους μαθητές»,
- «η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας», και
- «η ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παγκόσμιας ειρήνης και η διασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας».

Επίσης, στο πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης, μεταξύ άλλων, δίνονται ως σχέδια εργασίας (project), τα εξής:

- Η δημιουργική αξιοποίηση της γλωσσικής και πολιτισμικής διαφορετικότητας μέσα από τους μαθητές.
- Η διαπολιτισμική εργασία.
- Ένα σχολείο για όλους: το δικαίωμα στη διαφορά, κ.τλ.

Επιπρόσθετα, τα θέματα των διακρίσεων, ρατσισμού, ξενοφοβίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βρίσκονται στην «Ημερήσια Διάταξη» του Π.Ι. και διαχέονται σε όλη την εκπαίδευση (Α΄/βάθμια και Β΄/βάθμια), τόσο στα βιβλία και στις οδηγίες, όσο και κατά τις σχετικές δραστηριότητες των στελεχών του Π.Ι. (Ημερίδες, Συνέδρια, επισκέψεις, αφίσες κ.τλ.).

Σημαντική είναι, επίσης, η συνδρομή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα το Π.Ι. πραγματοποίησε και κατά το σχολικό έτος 2006-07 ταχύρρυθμο επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με τη διαχείριση προβλημάτων τάξης. Σκοπός του προγράμματος ήταν να εμπλουτίσουν οι συμμετέχοντες 5.000 εκπαιδευτικοί τις γνώσεις τους και να βελτιώσουν τις πρακτικές τους ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στη διαχείριση τέτοιων προβλημάτων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε:

- Στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της επιθετικότητας και της βίας στο σχολικό περιβάλλον.
- Στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων και τρόπων διαχείρισης συγκρούσεων, στρες και θυμού.

- Στον εντοπισμό των παραγόντων που επιτείνουν τη βία και την επιθετικότητα .
- Στην εδραίωση θετικού ψυχολογικού κλίματος που συμβάλλει στην αποδοχή της διαφορετικότητας και στη δημιουργία συνεργατικού πνεύματος στη σχολική τάξη.
- Στη διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας του σχολείου και στους τρόπους στήριξης των μαθητών με πολιτισμικές διαφορές.
- Στη διαχείριση των συναισθημάτων των μαθητών (θυμός, φόβος, φθόνος).
- Στην εφαρμογή στρατηγικών τροποποίησης της συμπεριφοράς.

Σημειώνεται ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στο οποίο λειτουργεί «Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», εφάρμοσε τις ανωτέρω αρχές και δράσεις και κατά το έτος 2007.

12. Συμβουλευτική γονέων (Δραστηριότητες της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων)

Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε) **του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) ίδρυσε και θέτει σε λειτουργία σε όλους τους νομούς της χώρας** Σχολές Γονέων. **Η λειτουργία τους υποστηρίζεται από το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων.**

Πιο συγκεκριμένα, μέσω της συστηματικής ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης, το έργο των Σχολών Γονέων στοχεύει:

- Στη βελτίωση της επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια.
- Στην ουσιαστική επικοινωνία των γονέων με το σχολείο.
- Στη βελτίωση των γνώσεων των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξής τους.
- Στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και της συνεργασίας τους με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων για την αποτελεσματικότερη παροχή βοήθειας στα παιδιά τους.
- Στη βελτίωση των γνώσεων των γονέων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση δύσκολων συμπεριφορών των παιδιών τους.
- Στην απόκτηση ικανοτήτων έτσι ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νηπιαγωγείου, δημοτικού, γυμνασίου και λυκείου.

Στο πλαίσιο των Σχολών Γονέων, αναπτύσσονται τα επιμορφωτικά προγράμματα «Συμβουλευτική Γονέων» και «Σχέσεις Σχολείου-Οικογένειας». Στη «Συμβουλευτική Γονέων», διάρκειας 40 ωρών, οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν την επικοινωνία και τις σχέσεις μέσα στην

οικογένεια, να αντιμετωπίσουν προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών, και να ενδυναμώσουν τη συνεργασία τους με το σχολείο. Αντίστοιχα, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Σχέσεις Σχολείου-Οικογένειας», διάρκειας 20 ωρών, στοχεύει να βελτιώσει την επικοινωνία γονέων και παιδιών, τις γνώσεις των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο της ανάπτυξής τους, να βοηθήσει τους γονείς να συνειδητοποιήσουν το ρόλο τους στην ανάπτυξη του παιδιού, να στηρίξει τη σχολική πρόοδο των παιδιών, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και να προωθήσει την επικοινωνία και συνεργασία οικογένειας, σχολείου, γονέων και εκπαιδευτικών.

Από τον Οκτώβριο 2006 οι Σχολές Γονέων, σε συνεργασία με τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, πραγματοποιούν το πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Συμβουλευτική Υποστήριξη Οικογενειών Τσιγγάνων, Μουσουλμάνων, Παλιννοστούντων και Μεταναστών». Η ενίσχυση του γονεϊκού τους ρόλου επιτελείται μέσα από τη συμβουλευτική υποστήριξη και επιμόρφωσή τους, διάρκειας 25 ωρών, σε θέματα ανάπτυξης και εξέλιξης του παιδιού και του εφήβου, στην κατανόηση της σύνδεσης οικογένειας και σχολείου, στην παρότρυνσή τους για ενεργή συμμετοχή στις σχολικές δραστηριότητες. Επίσης, ενημερώνονται σε βασικά θέματα σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης και υγείας των παιδιών τους, όπως θέματα παιδικών ασθενειών και πρόληψης, συνθηκών υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής.

Οι Σχολές Γονέων παρέχουν εκπαίδευση από απόσταση σε πολίτες που δεν διαθέτουν χρόνο παρακολούθησης των προγραμμάτων, μέσω της ιστοσελίδας του Κέντρου Εκπαίδευσης Επιμόρφωσης Ενηλίκων από Απόσταση (Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ).

Η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι ιδρυτικό μέλος του Δικτύου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά. Ιδρυτικά Μέλη του Δικτύου είναι το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, η Ανεξάρτητη Αρχή Συνήγορος του Πολίτη, το Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης, το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, η Ελληνική Παιδιατρική Εταιρεία και Ελληνική Εθνική Επιτροπή UNICEF. Στις 24 Ιανουαρίου 2004 τίθεται σε ισχύ ο νόμος 3500/03, που ψηφίστηκε στην Ελληνική Βουλή, «για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας». Στο νόμο αυτό περιλαμβάνεται το άρθρο 4 που για πρώτη φορά κάνει σαφές ότι η σωματική τιμωρία των παιδιών δεν είναι επιτρεπτή στο πλαίσιο της διαπαιδαγώγησής τους.

Στα **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)** το γνωστικό αντικείμενο του Κοινωνικού Γραμματισμού/Κοινωνικής Εκπαίδευσης αποτελεί την ομπρέλα κάτω από την οποία εντάσσονται όλες οι κοινωνικές επιστήμες και

έχει ως στόχο την ανάπτυξη του ανθρώπου ως μέλους της κοινωνίας, την ανάπτυξη της κοινωνικής συνείδησης και της ιδιότητας του πολίτη (citizenship). Ο στόχος του είναι να δώσει στους εκπαιδευόμενους εκείνα τα εφόδια που θα τους κάνουν περισσότερο ενημερωμένους, υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες.

Η διδακτική πράξη δεν στοχεύει να δώσει μια «γεύση» γνώσης όλων των κοινωνικών επιστημών, αλλά να συγκροτήσει σε θεωρητική βάση τις ήδη υπάρχουσες εμπειρίες και γνώσεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων. Οι θεματικές ενότητες επιλέγονται με βάση τα ενδιαφέροντά τους, αλλά και την επικαιρότητα. Από τις βασικές θεματικές οι οποίες αναπτύσσονται στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι τα δικαιώματα τους ως πολίτες: το σύνταγμα, οι εκλογικές διαδικασίες, οι ατομικές διεκδικήσεις δικαιωμάτων κ.ά. Η μεθοδολογία η οποία ακολουθείται βοηθά επίσης στην ανάπτυξη του citizenship: η οργάνωση και διεύθυνση συζητήσεων αποτελεί μια από τις πιο σπουδαίες δραστηριότητες του Κοινωνικού Γραμματισμού, γιατί οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν πληθώρα δεξιοτήτων: διάλογος, επιχειρηματολογία, διαμόρφωση και υπεράσπιση απόψεων, διαπραγμάτευση, αποδοχή νέων ή άλλων/διαφορετικών απόψεων, οργάνωση, προγραμματισμός, κ.ά. Η τάξη δεν είναι ένας γυάλινος πύργος αλλά μια αγορά (με την αρχαία ελληνική έννοια) όπου συγκρούονται οι ιδέες. Η εκπαιδευτική διαδικασία είναι μια διαρκής επισήμανση της ουσιαστικής σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία. Ο Κοινωνικός Γραμματισμός δεν σκοπεύει να «βγάλει την ύλη» αλλά να «μορφώσει» ενεργούς πολίτες.

Στα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα των **Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ)** περιλαμβάνονται τα ακόλουθα προγράμματα, τα οποία είναι σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου:

1. Βασικοί Θεσμοί της Ελληνικής Πολιτείας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Η εξοικείωση του πολίτη με τους βασικούς πολιτειακούς θεσμούς, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με σκοπό την ενεργή συμμετοχή του στο πλαίσιο της ελληνικής και της ευρωπαϊκής κοινωνίας
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες που έχουν τουλάχιστον απολυτήριο Δημοτικού
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

2. Ο Πολίτης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Η πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του πολίτη, τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες που έχουν τουλάχιστον απολυτήριο Γυμνασίου
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

3. Ο Εργαζόμενος στην Ελλάδα και στην Ευρώπη	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Η πληροφόρηση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εργαζομένου, τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο και ιδιαίτερα για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας που διέπει την απασχόληση
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες εργαζόμενοι που έχουν τουλάχιστον απολυτήριο Γυμνασίου και επιθυμούν να έχουν συστηματική πληροφόρηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στο περιβάλλον εργασίας
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

4. Εκπαίδευση Τσιγγάνων Ι	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους στην εργασία, την οικογένεια και τις δημόσιες υπηρεσίες
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες Τσιγγάνοι που δεν έχουν φοιτήσει καθόλου στο σχολείο ή έχουν παρακολουθήσει ορισμένες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου.
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

5. Εκπαίδευση Τσιγγάνων ΙΙ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους στην εργασία, την οικογένεια και τις δημόσιες υπηρεσίες
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες Τσιγγάνοι που δεν έχουν φοιτήσει καθόλου στο σχολείο ή έχουν παρακολουθήσει ορισμένες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου.
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

6. Συμβουλευτική Τσιγγάνων	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Η συμβουλευτική υποστήριξη των Τσιγγάνων που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα των Κ.Ε.Ε., η δημιουργική και αποτελεσματική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία, η παροχή, εύρεση και διαχείριση πληροφοριών, η αποτελεσματικότερη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες Τσιγγάνοι, ανεξάρτητα από το επίπεδο εκπαίδευσής τους
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

7. Συμβουλευτική Κρατουμένων	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Η συμβουλευτική υποστήριξη των κρατουμένων που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα των ΚΕΕ., η δημιουργική και αποτελεσματική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παροχή, εύρεση και διαχείριση πληροφοριών, η αποτελεσματικότερη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Κρατούμενοι ενήλικες και ανήλικοι, άνδρες και γυναίκες που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα των Κ.Ε.Ε
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

8. Συμβουλευτική Προσφύγων, Παλιννοστούντων, Μεταναστών και Αιτούντων Άσυλο	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**50 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Η συμβουλευτική υποστήριξη των Προσφύγων, Παλιννοστούντων, Μεταναστών και Αιτούντων Άσυλο που συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα των ΚΕΕ., η δημιουργική και αποτελεσματική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παροχή, εύρεση και διαχείριση πληροφοριών, η αποτελεσματικότερη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικες Μετανάστες, Πρόσφυγες, Παλιννοστούντες, Αιτούντες Άσυλο, ανεξάρτητα από το επίπεδο εκπαίδευσής τους
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

Στα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα των **Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ)** περιλαμβάνονται τα ακόλουθα προγράμματα, τα οποία είναι σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου:

9. Αγωγή Καταναλωτή

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**25 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Ενημέρωση και Ευαισθητοποίηση σε θέματα προστασίας του καταναλωτή
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικοι πολίτες
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

10. Ισότητα των δύο φύλων

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**25 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα ισότητας των δύο φύλων
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικοι πολίτες
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

11. Εθελοντισμός και κοινωνία των πολιτών

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	**25 ΩΡΕΣ**
ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα εθελοντικής δράσης στη σύγχρονη κοινωνία και στην Ελλάδα
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	Ενήλικοι πολίτες
ΤΙΤΛΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης

12. Δραστηριότητες της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς έχει θέσει ως προτεραιότητα της πολιτικής της, την υλοποίηση δράσεων που αφορούν στην αντιμετώπιση οποιασδήποτε μορφής παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχοντας ως κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση των νέων στην κατεύθυνση αυτή. Ταυτόχρονα, στηρίζει ανάλογες πρωτοβουλίες άλλων φορέων τόσο σε Εθνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης «Όλοι Διαφορετικοί - Όλοι Ίσοι», που υλοποιήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Νεολαίας τη χρονιά που μας πέρασε και είχε μεγάλη απήχηση στο νεολαιίστικο κοινό.

Οι γενικοί στόχοι που τέθηκαν κατά τη διάρκεια της εκστρατείας αφορούσαν στην ευαισθητοποίηση των νέων στο ζήτημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη δυνατότητα να έρθουν κοντά και

να συνεργαστούν με άτομα από διαφορετικές κοινωνικές, φυλετικές και θρησκευτικές ομάδες και στη δημιουργία βάσεων για την ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών. Για την προώθηση της καμπάνιας πραγματοποιήθηκαν πολλές πρωτότυπες δράσεις τόσο στην Αθήνα όσο και σε πόλεις της ελληνικής περιφέρειας.

Το 2007, επίσης, εγκρίθηκε πρόταση της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, για την υλοποίηση δράσης, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που τιτλοφορείται «Ας Σπάσουμε το Τείχος των Διακρίσεων».

Κύριος στόχος της δράσης είναι να ευαισθητοποιήσει τους νέους κατά των διακρίσεων και της έντασης του φαινομένου στην Ελλάδα, δίνοντας έμφαση στους μαθητές της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τις οικογένειές τους, καθώς και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις Νέων. Η δράση αυτή θα υλοποιηθεί την άνοιξη του 2008 σε περιοχές της Αττικής που είτε είναι απομακρυσμένες, είτε πολυ-πολιτισμικές και στις οποίες ζουν και εργάζονται άτομα με λιγότερες ευκαιρίες.

Ένα σημαντικό εργαλείο ουσιαστικής παρέμβασης στο ζήτημα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί, το υποστηριζόμενο από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς πρόγραμμα, «Νομική Βοήθεια». Ομάδες εθελοντών νέων δικηγόρων, σε συνεργασία με Δικηγορικούς Συλλόγους, παρέχουν δωρεάν νομική βοήθεια σε νέες και νέους κοινωνικά αποκλεισμένους.

Ταυτόχρονα, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς είναι τακτικό μέλος της «Επιτροπής ευαισθητοποίησης νέων», η οποία λειτουργεί με την ευθύνη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Στο πλαίσιο αυτής της Επιτροπής υλοποιούνται κάθε χρόνο δράσεις, με την υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, οι οποίες έχουν ως στόχο την ενημέρωση των νέων ανθρώπων για τις συνθήκες ζωής και τις ανάγκες των προσφύγων.

Τέλος, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς βρίσκεται πάντα σύμμαχος στις πρωτοβουλίες που υλοποιούνται από ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους φορείς της κοινωνίας των πολιτών και έχουν ως στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ο Ειδικός Γραμματέας

Άγγελος Συρίγος

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ 393
Α. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ- ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 393
Ι. Προγράμματα Απασχόλησης 394
ΙΙ. Προγράμματα Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Επαγγελματικού Προσανατολισμού 403
ΙΙΙ. Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων 404
IV. Ιδιωτικά Γραφεία Συμβούλων Εργασίας (Ι.Γ.Σ.Ε.) και Εταιρείες Προσωρινής Απασχόλησης (Ε.Π.Α.) 405
Β. ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 406
Γ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ 407
Καταπολέμηση των διακρίσεων 409
Ειδικά μέτρα αντιμετώπισης και ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών 411
Δ. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ 414
Ε. ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 416
ΣΤ. ΠΑΡΟΧΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ 418
Ζ. ΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ 419
Η. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ 421
Θ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ – ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ 422
Ι. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) 422
ΙΙ. Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ) 424
ΙΙΙ. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) 425
IV. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) 425

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Το Οικονομικό και Κοινωνικό πλαίσιο στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από τη διαρκή προσπάθεια για αποτελεσματικότερη προσαρμογή της Οικονομίας και του Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας στα νέα δεδομένα που θέτουν η παγκοσμιοποίηση, το δημογραφικό πρόβλημα και οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις.

Η προσπάθεια αυτή έχει στον πυρήνα της το Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα της Κυβέρνησης, που αποσκοπεί στην επίτευξη των στόχων **Ανάπτυξη-Απασχόληση-Κοινωνική Συνοχή,** ενισχύοντας το τρίπτυχο Οικονομική Μεγέθυνση- Ανταγωνιστικότητα-Καινοτομία.

Η κοινωνική πολιτική δεν είναι απλώς ένα επικουρικό μέσο για να φροντίζει τα κοινωνικά «ελλείμματα», και τις παράπλευρες απώλειες των οικονομικών αλλαγών. Αντιθέτως, αποτελεί κεντρικό στοιχείο μιας αναπτυξιακής πολιτικής, με φιλόδοξους στόχους όπως η προώθηση των ίσων ευκαιριών, της οικονομικής μεγέθυνσης, και της ανάπτυξης των ανθρώπινων και κοινωνικών δυνατοτήτων.

Το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας θέτει 4 μείζονες προτεραιότητες και υλοποιεί πολιτικές που εντάσσονται στο γενικότερο μεταρρυθμιστικό έργο της Κυβέρνησης :

- Αύξηση της απασχόλησης
- Καταπολέμηση της ανεργίας
- Αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και
- Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

Α. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ- ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008 και σε συνάφεια με τις κατευθυντήριες γραμμές της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβόνας, το Υπουργείο εφαρμόζει πολιτικές απασχόλησης και κατάρτισης, που στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Τα μέτρα πολιτικής, εναρμονισμένα με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Απασχόλησης, επικεντρώνονται στις ακόλουθες πολιτικές προτεραιότητες:

- Προσέλκυση και διατήρηση περισσοτέρων ατόμων στην αγορά εργασίας, Αύξηση της προσφοράς εργασίας και Εκσυγχρονισμός των Συστημάτων Κοινωνικής Προστασίας,

- Βελτίωση της προσαρμοστικότητας εργαζομένων και επιχειρήσεων και
- Αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο με τη βελτίωση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης με στοχευμένο χαρακτήρα τόσο σε ομάδες του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα στην αγορά εργασίας όπως οι γυναίκες, οι νέοι, οι άνεργοι μεγαλύτερης ηλικία και οι άνεργοι που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όσο και σε περιοχές που πλήττονται ιδιαίτερα από την ανεργία.

Ο ΟΑΕΔ, ως κύριος φορέας υλοποίησης πολιτικών απασχόλησης, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της απασχόλησης τόσο μέσα από τη συνεχή αναβάθμισή του προκειμένου να ανταποκρίνεται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες μιας αγοράς εργασίας με έντονα χαρακτηριστικά ανταγωνισμού όσο και μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων των εξής κατηγοριών:

Ι. Προγράμματα Απασχόλησης

α. Προγράμματα Νέων Θέσεων Εργασίας (Ν.Θ.Ε.) με την επιχορήγηση επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων.

Το 2007 ο ΟΑΕΔ προχώρησε, τόσο στην κατάρτιση νέων προγραμμάτων επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων, όσο και στην παράταση προγραμμάτων τα οποία υλοποιούνταν ήδη και η επιτυχής εφαρμογή τους έκρινε απαραίτητη και αναγκαία την προσθήκη επιπλέον θέσεων σε αυτά. Συγκεκριμένα:

1. Πρόγραμμα Νέων Θέσεων Εργασίας για ανέργους, ηλικίας 45 ετών και άνω, έτους 2007, (Κ.Υ.Α. 31429/09-08-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 10.000 ανέργων ηλικίας 45 ετών και άνω, σε νέες θέσεις εργασίας. Τουλάχιστον το 30% των συνολικών θέσεων θα καλυφθούν από ανέργους που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, ήτοι: άνεργες γυναίκες, μητέρες ανηλίκων τέκνων και άτομα που είναι μακροχρόνια άνεργα. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 99.750.000€.

2. Συνδυασμένο πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση επιδοτούμενων ανέργων (Κ.Υ.Α.30593/22-06-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην επιχορήγηση επιχειρήσεων για την απασχόληση 20.000 επιδοτούμενων ανέργων, ηλικίας 18-64 ετών, με τη μετατροπή του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης. Το 60% των θέσεων θα καλυφθεί από γυναίκες και η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 170.000.000€.

Η μετατροπή του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης, αποτελεί σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της μετατροπής των επιδοματικών (παθητικών) πολιτικών σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης. Πρόκειται για μια σημαντική ενεργητική παρέμβαση του ΟΑΕΔ, που μεταστρέφει την επιδοματική - παθητική μορφή οικονομικής ενίσχυσης του ανέργου, σε ενεργητικό μέτρο - κίνητρο απασχόλησης. Συγκεκριμένα, η επιδότηση της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης μεταφέρεται στην επιχείρηση, δημιουργώντας την υποχρέωση στον εργοδότη να συνάπτει σύμβαση εργασίας με τον άνεργο. Αυτή η συμβατική υποχρέωση αποκτά προσθετική αξία, δεδομένου ότι, εκτός από την καταβολή μισθού στον άνεργο από την επιχείρηση, υπάρχει και συνεισφορά μέσω των ασφαλιστικών εισφορών και στα ασφαλιστικά ταμεία.

β. Προγράμματα Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.)

Ο ΟΑΕΔ στο πλαίσιο ενθάρρυνσης μέσω της οικονομικής ενίσχυσης των ανέργων, που αποφασίζουν να δημιουργήσουν τη δική τους μικρή επιχείρηση, συνέχισε και μέσα στο 2007 αφενός την κατάρτιση γενικού προγράμματος επιχορήγησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών και αφετέρου την υλοποίηση της δεύτερης φάσης της επιχορήγησης νέων επιστημόνων που δημιουργούν τη δική τους μικρή επιχείρηση παροχής υπηρεσιών, συναφή με την ειδικότητά τους. Συγκεκριμένα:

1. Πρόγραμμα επιχορήγησης νέων ελευθέρων επαγγελματιών (Γενικό Πρόγραμμα 2007), (Κ.Υ.Α.31430/09-08-2007). Το πρόγραμμα αφορά στην επιχορήγηση 6.000 νέων ελευθέρων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.) ηλικίας 18-64 ετών. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 62.000.000€.

2. Πρόγραμμα επιχορήγησης 4.000 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.)με διακριτικό τίτλο «Νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες - Νέοι επιστήμονες έτους 2006», (Κ.Υ.Α.31328/26-01-2007). Το πρόγραμμα αφορά στην επιχορήγηση 4.000 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (ιατροί, φαρμακοποιοί, δικηγόροι, μηχανικοί και λοιποί απόφοιτοι Πανεπιστημιακών και Πολυτεχνικών Σχολών). Από τις 4.000 θέσεις ποσοστό 60% θα καλυφθεί από γυναίκες και η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 48.000.000€.

3. Πρόγραμμα επιχορήγησης 6.000 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.) με διακριτικό τίτλο «Νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες - Νέοι επιστήμονες έτους 2007», (Κ.Υ.Α.31211/10-08-2007).Το πρόγραμμα αφορά στην επιχορήγηση 3.000 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (ιατρών, οδοντιάτρων, κτηνιάτρων, φαρμακοποιών, δικηγόρων και μηχανικών αποφοίτων Πανεπιστημιακών και Πολυτεχνικών Σχολών) και 3.000 νέων ελεύθερων

επαγγελματιών που είναι απόφοιτοι Σχολών Τεχνολογικών εφαρμογών των Τ.Ε.Ι. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 72.000.000€.

γ. Προγράμματα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (STAGE) συνολικά 12.946 ανέργων).

Ο ΟΑΕΔ έχει καταρτίσει προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (stage), που έχουν ως σκοπό την προσαρμογή των επαγγελματικών προσόντων των καταρτιζομένων ανέργων πτυχιούχων τόσο στις τεχνολογικές εξελίξεις όσο και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Συγκεκριμένα:

1. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) 2007 σε φορείς του Τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, (Κ.Υ.Α.30391/05-03-2007). Το πρόγραμμα αφορά στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας 3.000 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας 22-40 ετών, για χρονική περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών σε φορείς του τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 31.680.000€.

2. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ Βαθμού, (Κ.Υ.Α.31220/17-07-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην κατάρτιση 8.000 ανέργων, ηλικίας 22-40 ετών, σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού για χρονική περίοδο 18 μηνών. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 84.150.000€.

3. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στα Επιμελητήρια της Ελλάδας, (Κ.Υ.Α.31224/09-08-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (Stage) 600 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας 22-40 ετών, για χρονική περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών. Τουλάχιστον το 60% των θέσεων θα καλυφθεί από γυναίκες και μέχρι 40% από άνδρες. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 6.336.000€.

4. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (STAGE) 2007 σε Φορείς του Τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας), (Κ.Υ.Α.31069/2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (Stage) 1.046 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας 22-40 ετών, για χρονική περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών σε Φορείς του Τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 11.509.740€.

5. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage), για τη στήριξη της αποασυλοποίησης, της κοινωνικο-οικονομικής επανένταξης και της συνεχούς υποστήριξης των ψυχικά ασθενών, (Κ.Υ.Α.31239/2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (Stage) 1.000 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας 22-40 ετών, σε Φορείς Ψυχικής Υγείας ανά την Ελλάδα, για χρονική περίοδο δώδεκα (12) μηνών. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 7.625.640€.

6. Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (Stage) στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.), (Κ.Υ.Α.32088/2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας 100 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας έως 40 ετών για 18 μήνες στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 21.128.600€.

7. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας, επιδότησης επιχειρήσεων για δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας και επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Π.Ε.Π.), για τις περιφέρειες Κρήτης και Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης, (Κ.Υ.Α.31346/14-03-2007).

Το πρόγραμμα προβλέπει για την περιφέρεια Κρήτης: α) απόκτηση εργασιακής εμπειρίας 54 ατόμων, β) επιδότηση επιχειρήσεων για τη δημιουργία 219 Νέων Θέσεων Εργασίας (ΝΘΕ) και γ) επιχορήγηση 280 Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών και για την περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης: α) 50 Νέων Θέσεων Εργασίας και β) 87 Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών. Η δαπάνη στην περιφέρεια Κρήτης θα ανέλθει στο ποσό των 4.560.142€ και στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στο ποσό των 1.275.000€. Η συνολική δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.835.142€.

8. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) σε Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής, (Κ.Υ.Α.31805/2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας 300 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας 22-40 ετών για 12 μήνες σε Υπηρεσίες της Περιφέρειας Αττικής. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.100.000€.

9. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας και επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Π.Ε.Π.), για την περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, (Κ.Υ.Α.31578/13-08-2007). Το πρόγραμμα αφορά σε: α) απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (Stage) για 15 άτομα, β)επιχορήγηση 10 Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών. Η συνολική δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 174.250€.

Τέλος, μέσα στο 2007 εγκρίθηκαν και τα ακόλουθα προγράμματα του ΟΑΕΔ που αφορούσαν παλαιότερα προγράμματα του Οργανισμού, τα οποία συμπληρώθηκαν, τροποποιήθηκαν ή παρατάθηκαν. Συγκεκριμένα, τα εν λόγω προγράμματα έχουν ως εξής:

1. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου (Υπουργείο Ανάπτυξης) και τις Διευθύνσεις Εμπορίου των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (Κ.Υ.Α.30350/01-03-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην παράταση για 12 ακόμη μήνες του προγράμματος Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) 200 ανέργων ηλικίας έως 40 ετών στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου (Υπουργείο Ανάπτυξης) και τις Διευθύνσεις Εμπορίου των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 1.584.000 €.

2. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στις Υπηρεσίες του Οργανισμού Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.), (Κ.Υ.Α.31076/10-08-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην παράταση του προγράμματος Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στις Υπηρεσίες του Οργανισμού Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.) σε 69 ασκούμενους, των οποίων τα συμφωνητικά λήγουν στις 31-12-2007, για χρονική διάρκεια 12 μηνών. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 491.832€.

3. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, (Κ.Υ.Α.30893/13-08-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην παράταση του προγράμματος Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, για τους 450 ασκούμενους, ηλικίας από 22-40 ετών, στις Υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ., για χρονική διάρκεια δώδεκα (12) μηνών. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 3.207.600€.

4. Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας στις υπηρεσίες του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.), (Κ.Υ.Α.31921/2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην παράταση του προγράμματος Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας για 147 ασκούμενους στον Ο.Ε.Κ. για χρονική διάρκεια 12 μηνών. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό του 1.059.960€.

5. Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθμ. 32190/4-1-2005 ΚΥΑ: Κατάρτιση προγράμματος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, επιχορήγησης επιχειρήσεων για τη δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας και Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών, ανέργων γυναικών, (Κ.Υ.Α. 31072/09-08-2007).

Το πρόγραμμα αφορά στην αύξηση από 4.676 σε 5.342 θέσεων: α) στην παραμονή για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (Stage) 1.194 ατόμων, ηλικίας 18-40 ετών, με προϋπολογισμό 5.910.300€, β) στη δημιουργία

2.074 νέων θέσεων εργασίας, με προϋπολογισμό ύψους 11.417.370€ και γ) σε 666 νέους ελεύθερους επαγγελματίες, με προϋπολογισμό ύψους 18.672.000€. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 35.999.670€.

6. Τροποποίηση της υπ' αριθμ.30416/4-7-06 Κ.Υ.Α., Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας στους τομείς της πολιτιστικής κληρονομίας και του σύγχρονου πολιτισμού, (Κ.Υ.Α.31355/08-08-2007). Το πρόγραμμα αφορά 3.300 άτομα και η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 33.660.000€.

Επίσης κατά το έτος 2007, συνεχίστηκε η υλοποίηση των Προγραμμάτων 2005 και 2006 του ΟΑΕΔ, όσον αφορά την Απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας, επιδότησης επιχειρήσεων για δημιουργία ΝΘΕ και επιχορήγησης ΝΕΕ στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων των Π.Ε.Π.

δ. Ειδικά προγράμματα και σύνθεση προγραμμάτων

i. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις

Προωθήθηκαν ειδικά προγράμματα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε νομούς της χώρας που πλήττονται ιδιαίτερα από την ανεργία (για συνολικά 13.945 ανέργους) με εφαρμογή συνδυασμένων δράσεων συμβουλευτικών υπηρεσιών, κατάρτισης, αυξημένης επιδότησης επιχειρήσεων για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, επιχορήγησης ανέργων για τη δημιουργία της δικής τους επιχείρησης. Τέτοια προγράμματα έγιναν και γίνονται σε νομούς των Περιφερειών Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων (π.χ στους νομούς Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς, Θεσσαλονίκης, Πιερίας, Ημαθίας, Έβρου, Ροδόπης, Σάμου, Καβάλας, Λευκάδας, Λέσβου, Ξάνθης, Κεφαλληνίας, κλπ.) καθώς και στους νομούς Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Αρκαδίας. Προωθήθηκε επίσης ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα με σκοπό την ολοκληρωμένη και στοχευμένη παρέμβαση για την παραγωγική και κοινωνική ανασυγκρότηση της περιοχής της Νάουσας.

Ενδεικτικά τα παρακάτω προγράμματα αφορούν: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.), ηλικίας 18-64. Προτεραιότητα στην κάλυψη των θέσεων (και τουλάχιστον το 30% των συνολικών θέσεων) έχουν οι άνεργοι που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, ήτοι: άνεργες γυναίκες μητέρες ανήλικων τέκνων, άνεργοι άνω των 50 ετών, μακροχρόνια άνεργοι. Από το σύνολο των θέσεων ποσοστό 60% θα καλυφθεί από γυναίκες και β) στην επιχορήγηση νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.) ηλικίας 18-64 ετών.

1. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 500 ανέργους του Νομού Χίου, (Κ.Υ.Α. 31249/09-08-2007) που αφορά α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 400 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 3.420.000€ και β) στην επιχορήγηση 100 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 1.200.000€.

2. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 500 ανέργους του Νομού Σάμου, (Κ.Υ.Α. 31344/09-08-2007) που αφορά α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 400 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 3.420.000€ και β)στην επιχορήγηση 100 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 1.200.000€.

3. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 800 ανέργους του Νομού Λέσβου, (Κ.Υ.Α. 31348/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 600 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.130.000€ και β)στην επιχορήγηση 200 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.400.000€.

4. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 800 ανέργους του Νομού Ροδόπης, (Κ.Υ.Α. 31343/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 600 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.130.000€ και β)στην επιχορήγηση 200 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.400.000€.

5. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 800 ανέργους του Νομού Ξάνθης, (Κ.Υ.Α. 31349/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 600 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.130.000€ και β)στην επιχορήγηση 200 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.400.000€.

6. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 800 ανέργους του Νομού Δράμας, (Κ.Υ.Α. 31347/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 600 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.130.000€ και β)στην επιχορήγηση 200 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.400.000€.

7. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 1.000 ανέργους του Νομού Σερρών, (Κ.Υ.Α. 31353/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 700 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.985.000€ και β)στην επιχορήγηση 300 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 3.600.000€.

8. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 800 ανέργους του Νομού Καβάλας, (Κ.Υ.Α. 31345/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 600 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.130.000€ και β)στην επιχορήγηση 200 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.400.000€.

9. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 400 ανέργους του Νομού Λευκάδας, (Κ.Υ.Α. 31346/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 300 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.565.000€ και β)στην επιχορήγηση 100 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 1.200.000€.

10. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 400 ανέργους του Νομού Κεφαλληνίας, (Κ.Υ.Α. 31350/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 300 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.565.000€ και β) στην επιχορήγηση 100 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 1.200.000€.

11. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 800 ανέργους του Νομού Κέρκυρας, (Κ.Υ.Α. 31351/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 600 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 5.130.000€ και β)στην επιχορήγηση 200 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.400.000€.

12. Ειδικό Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για 400 ανέργους του Νομού Ζακύνθου (Κ.Υ.Α.31352/09-08-2007) που αφορά: α) στην επιχορήγηση ιδιωτικών επιχειρήσεων για την απασχόληση 300 ανέργων. Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 2.565.000€ και β)στην επιχορήγηση 100 νέων ελεύθερων επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.). Η δαπάνη θα ανέλθει στο ποσό των 1.200.000€.

ii. Προγράμματα επιδότησης νέων θέσεων εργασίας και νέων ελεύθερων επαγγελματιών ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Κατά το 2007 υλοποιήθηκαν:

α. Προγράμματα επιδότησης 700 ατόμων ΝΘΕ & ΝΕΕ ευπαθών κοινωνικών ομάδων εθνικού προϋπολογισμού (Ομάδες Στόχοι: Άτομα με ειδικές ανάγκες, Απεξαρτημένοι, Αποφυλακισμένοι, Νεαρά παραβατικά ή νεαρά άτομα που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο)

β. Συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα επιχορήγησης Ν.Θ.Ε ΚΑΙ Ν.Ε.Ε στο πλαίσιο του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» (Ομάδες-Στόχοι: Άτομα με ειδικές ανάγκες, Παλιννοστούντες, Πρόσφυγες, Μετανάστες, Αποφυλακισμένοι, Νεαρά παραβατικά άτομα ή Νεαρά άτομα που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο (ηλικίας 16-24 ετών), Ειδικές πολιτισμικές ομάδες, Άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης ή πρώην χρήστες ουσιών, Ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, Οροθετικοί, Λοιπές κατηγορίες ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας (Μακροχρόνια άνεργοι με πολυτεκνία, άστεγοι), Λοιπές κατηγορίες ανέργων σε περιοχές ή κλάδους υψηλής ανεργίας).

Στα προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ. εντάσσονται όσα άτομα των παραπάνω κατηγοριών, έχουν προηγουμένως συμμετάσχει σε:

1) Προγράμματα Κατάρτισης γενικού πληθυσμού, στα οποία εντάσσονται και άτομα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε ποσοστό 10% σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης).

2) Προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας.

3) Προγράμματα Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών από Φορείς Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Φ.Π.Σ.Υ.Υ.).

γ. Συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα επιδότησης 2000 Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών στο πλαίσιο του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» , το οποίο απευθύνεται σε άνεργους μειονεκτουσών ομάδων οι οποίοι θα πρέπει να έχουν ωφεληθεί από δράσεις ολοκληρωμένων παρεμβάσεων.

ε. Κοινοτική Πρωτοβουλία Equal

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, συνεχίστηκε η Κοινοτική Πρωτοβουλία Equal, η οποία προωθεί καινοτόμες παρεμβάσεις στο χώρο της απασχόλησης, υποστηρίζοντας το δικαίωμα της εργασίας για

όλους ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, καταγωγής, πολιτισμικού χαρακτήρα, αναπηρίας και πεποιθήσεων. Συγκεκριμένα το 2007 βρισκόταν σε εξέλιξη η υλοποίηση των 64 έργων συνολικού προϋπολογισμού 80.226.015 ευρώ, που εντάσσονται στο Β΄ Κύκλο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Equal, ο οποίος έχει ξεκινήσει το 2004 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2008. Κατά το πρώτο κύκλο (2001-2005) υλοποιήθηκαν 40 έργα. Στόχος της Πρωτοβουλίας είναι η προώθηση νέων καινοτόμων πολιτικών που στοχεύουν στην καταπολέμηση των διακρίσεων και στην επίτευξη επηρεασμού των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών στον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης. Το πρόγραμμα δομείται σε πέντε θεματικούς άξονες προτεραιοτήτων ως εξής: Απασχολησιμότητα, Ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος, Προσαρμοστικότητα, Ίσες ευκαιρίες για άντρες και γυναίκες, Αιτούντες άσυλο. Τα προγράμματα της πρωτοβουλίας συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο σε ποσοστό 75% και τον κρατικό προϋπολογισμό σε ποσοστό 25%. Αναλυτική παρουσίαση των έργων της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Προγράμματος www.equal-greece.gr

Έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις

α) Μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ο.Α.Ε.Δ. εκδόθηκαν 16 Υπουργικές αποφάσεις που αφορούν σε παροχή έκτακτων οικονομικών ενισχύσεων σε ανέργους. Συγκεκριμένα ωφελήθηκαν 16.364 άνεργοι και έλαβαν συνολικά 13.498.703 €.

β) Με αποφάσεις του Δ.Σ. του ΟΑΕΔ, ύστερα από θετική εισήγηση της Επιτροπής Διαχείρισης του ΛΑΕΚ, εγκρίθηκαν 10 αποφάσεις για την καταβολή εκτάκτων οικονομικών ενισχύσεων σε 2.508 άτομα συνολικού ύψους 2.494.600,00 €.

ΙΙ. Προγράμματα Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Οι κυριότερες δράσεις που υλοποιήθηκαν κατά το 2007 ήταν οι ακόλουθες:

α. Επαγγελματική Εκπαίδευση μαθητών στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ)

Στους μαθητές που έχουν ολοκληρώσει τη φοίτηση στην πρώτη τάξη του Λυκείου παρέχεται η δυνατότητα παρακολούθησης θεωρητικών και εργαστηριακών προγραμμάτων, εγκεκριμένων από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στις σχολές του ΟΑΕΔ σε ειδικότητες που καλύπτουν ένα ευρύ

φάσμα επαγγελμάτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα. Στη συνεχεία παρέχεται η δυνατότητα συμμετοχής σε πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα του κλάδου και της ειδικότητας στις οποίες θα κληθούν να εργασθούν μετά το πέρας των σπουδών τους. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, η οποία εποπτεύεται από τους εκπαιδευτικούς του ΟΑΕΔ ως προς την τήρηση των υποχρεώσεων και των δύο μερών, και κυρίως ως προς την πιστή τήρηση του προγράμματος, οι μαθητές - τεχνίτες ασφαλίζονται στο ΙΚΑ και δικαιούνται κανονική άδεια με αποδοχές (μετά από συμπλήρωση δωδεκάμηνης συνεχούς ή διαλείπουσας απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη). Όσον αφορά τον εργοδότη, αυτός δύναται να λαμβάνει επιδότηση για κάθε ημέρα πρακτικής άσκησης απασχόλησης του μαθητή – τεχνίτη. Τέλος η πρακτική άσκηση ως διαδικασία αναβαθμίζεται και εκσυγχρονίζεται μέσω δράσεων που υλοποιούνται από τον Οργανισμό (εκπόνηση μελέτης εμπειρογνωμοσύνης για 31 προγράμματα πρακτικής άσκησης, παραγωγή ενημερωτικών εντύπων για τους εργοδότες και τις επιχειρήσεις, δημιουργία μητρώου εργοδοτών και επιχειρήσεων στις οποίες δύναται να πραγματοποιηθεί η πρακτική άσκηση).

β. Προώθηση καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας στα ΤΕΕ Μαθητείας του ΟΑΕΔ.

Με το πρόγραμμα αυτό ο Οργανισμός επιδιώκει να αναβαθμίσει την εκπαιδευτική διαδικασία εφαρμόζοντας εκσυγχρονισμένες και καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας σε συνδυασμό με τη χρήση νέων τεχνολογιών για μία αρτιότερη, πληρέστερη και πιο σύγχρονη επαγγελματική εκπαίδευση.

γ. Ανάπτυξη Προγραμμάτων Ενεργού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στα ΤΕΕ Μαθητείας του ΟΑΕΔ

Το πρόγραμμα, το οποίο αποτελεί συνέχεια αντιστοίχου προγράμματος που υλοποιήθηκε το 2005 και 2006, αφορά στην παροχή Συμβουλευτικής και Υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε νέες-νέους ηλικίας από 15-18 ετών, οι οποίοι είναι απόφοιτοι τουλάχιστον της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

ΙΙΙ. Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων

Τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων, τα οποία σχεδιάζονται και οργανώνονται από τη Διεύθυνση Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων του Ο.Α.Ε.Δ σε συνεργασία με την Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε., με άλλους φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης, και με

τις τοπικές υπηρεσίες απασχόλησης έχουν στόχο την καλύτερη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης ειδικοτήτων, τη σύνδεση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης για την προώθηση της απασχόλησης, τη μείωση αλλά και πρόληψη της ανεργίας. Στο πλαίσιο αυτό κυριότερες δράσεις για το 2007 ήταν οι εξής:

α. Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων

Πραγματοποιήθηκαν 12 δράσεις σχετικές με την επαγγελματική κατάρτιση ανέργων συνολικού προϋπολογισμού 15.360.400€ χρηματοδοτούμενες από το Λογαριασμό Απασχόλησης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΛΑΕΚ), από τις οποίες ωφελήθηκαν 17.229 καταρτιζόμενοι.

Επίσης 4 δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης σε θέματα επιχειρηματικότητας για Νέους Ελεύθερους Επαγγελματίες χρηματοδοτούμενες από το πρόγραμμα ΛΑΕΚ, συνολικού προϋπολογισμού 156.000€ από τις οποίες ωφελήθηκαν 800 καταρτιζόμενοι.

Τέλος μία δράση χρηματοδοτούμενη από την Ε.Ε. για την κατάρτιση σε βασικές δεξιότητες 15.000 γυναικών συνολικού προϋπολογισμού 19.275.000€.

β. Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων

Όσον αφορά την επαγγελματική κατάρτιση εργαζομένων πραγματοποιήθηκαν 2 δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΛΑΕΚ συνολικού προϋπολογισμού 85.000.000€ από τις οποίες ωφελήθηκαν 152.800 καταρτιζόμενοι και 2 δράσεις χρηματοδοτούμενες από την Ε.Ε. προϋπολογισμού 21.066.046€ από τις οποίες ωφελήθηκαν 27.500.

IV. Ιδιωτικά Γραφεία Συμβούλων Εργασίας (Ι.Γ.Σ.Ε.) και Εταιρείες Προσωρινής Απασχόλησης (Ε.Π.Α.)

Στην ένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας συμβάλλει και η λειτουργία των Ι.Γ.Σ.Ε και των Ε.Π.Α καθώς μέσω αυτών επιτυγχάνεται σύζευξη της προσφοράς και ζήτησης εργασίας, με γενικότερα θετικά αποτελέσματα στην απασχόληση. Τα Ι.Γ.Σ.Ε. έχουν ως αποκλειστικό αντικείμενο τη μεσολάβηση για την εξεύρεση και τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας ημεδαπών ή αλλοδαπών που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα. Οι Ε.Π.Α. έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητας την παροχή εργασίας από μισθωτούς τους σε άλλο εργοδότη (έμμεσο εργοδότη) με τη μορφή της προσωρινής απασχόλησης. Μέχρι σήμερα, έχουν αδειοδοτηθεί από τη Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου 84 Ι.Γ.Σ.Ε. και 8 Ε.Π.Α..

Β. ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στις αρμοδιότητες του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας εμπίπτει η εξασφάλιση αξιοπρεπών όρων εργασίας για όλους. Η επίτευξη της ποιότητας στην εργασία έχει ουσιώδη σημασία τόσο για την αύξηση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης όσο και για την ευημερία των εργαζομένων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

1) Στο πλαίσιο της Πράσινης Βίβλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον εκσυγχρονισμό του εργατικού δικαίου και του διαλόγου που διεξήχθη σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας έχει θέσει τέσσερις προτεραιότητες:

- την επέκταση της προστασίας στους εργαζόμενους με άτυπες μορφές απασχόλησης,
- την αποσαφήνιση του πλαισίου της εξαρτημένης εργασίας και της γκρίζας ζώνης μεταξύ μισθωτής απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης,
- την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και
- τη διευκόλυνση των μεταβάσεων μεταξύ των διαφορετικών μορφών απασχόλησης και ανεργίας.

2) Επίσης, στο ίδιο πλαίσιο, συγκροτήθηκε, με πρωτοβουλία του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το Μάρτιο του 2007, **Ειδική Επιστημονική Επιτροπή**, με επικεφαλής τον καθηγητή κ. Κουκιάδη, στην οποία συμμετέχουν διακεκριμένοι πανεπιστημιακοί στο χώρο του εργατικού δικαίου. Το έργο της Επιτροπής είναι ο προσδιορισμός των προβλημάτων που δημιουργούνται από την ανάπτυξη ευέλικτων σχέσεων εργασίας και τις νέες μορφές οργάνωσης των επιχειρήσεων καθώς και οι προτάσεις για τις απαραίτητες προσαρμογές για τον εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας. Το πρώτο πόρισμα της Επιτροπής έχει ήδη κατατεθεί και μελετάται η καλύτερη δυνατή αξιοποίησή του.

3) Η ίση μεταχείριση και η καταπολέμηση των διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της απασχόλησης συνεχίζουν να αποτελούν προτεραιότητες του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και για το λόγο αυτό συγκροτήθηκε στο Υπουργείο τον Οκτώβριο του 2007 **νομοπαρασκευαστική επιτροπή** για την ενσωμάτωση του μεγαλύτερου μέρους της **Οδηγίας 2006/54/ΕΚ** που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του. Αντικείμενο της προς εναρμόνιση Οδηγίας αποτελεί η αναδιατύπωση, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΚ, και κωδικοποίηση επτά υφιστάμενων Οδηγιών σχετικά με την ισότητα των φύλων, οι οποίες έχουν ήδη ενσωματωθεί στο εθνικό μας δίκαιο. Η καταληκτική προθεσμία εναρμόνισης λήγει την 15η Αυγούστου 2008.

4) Για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όλων των πολιτών σχετικά με τον πρόσφατο **νόμο 3488/2006** για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, τύπωσε **ενημερωτικό φυλλάδιο**. Το φυλλάδιο αυτό διανεμήθηκε από περίπτερα που στήθηκαν σε κεντρικά σημεία σε όλη την Αθήνα, σε σεμινάρια επιθεωρητών εργασίας στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, σε συνέδρια στο πλαίσιο του 2007- Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους, καθώς και σε σχολεία σε όλη τη χώρα.

5) Εξεδόθη το Π.Δ. 40/2007 «Ρυθμίσεις για την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2002/74/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (ΦΕΚ 34 Α΄ /23-02-07). Με το ανωτέρω Προεδρικό Διάταγμα διασφαλίζεται μεταξύ άλλων και η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περιπτώσεις επιχειρήσεων ευρισκομένων σε κατάσταση αφερεγγυότητας όταν αυτές ασκούν δραστηριότητες στην Ελλάδα και σε τουλάχιστον ένα ακόμη κράτος - μέλος της ΕΕ.

Γ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Αποτελεί βαθιά πεποίθησή μας ότι η κοινωνική προστασία και η κοινωνική ένταξη αποτελούν τόσο συνέπειες όσο και προϋποθέσεις για την επιτυχία των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Γι' αυτό, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας με επικεντρωμένες παρεμβάσεις επιδιώκει αποφασιστικά να κερδίσει το στοίχημα της επίτευξης υψηλών επιπέδων κοινωνικής συνοχής έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή όλων στις ευκαιρίες που προσφέρει η κοινωνία καθώς και η αξιοπρεπής διαβίωση για όλους.

Συνεχίζεται η προσπάθεια για εμβάθυνση του κοινωνικού κράτους, για καλύτερη στόχευση των κοινωνικών δαπανών και για αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Συγκεκριμένα:

- Οι **κοινωνικές δαπάνες** παρουσίασαν σταθερή αύξηση. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 2006 αυξήθηκαν σε ποσοστό 9,13% σε σχέση με το 2005, ενώ το 2007 αναμένεται να αυξηθούν κατά 9,4%
- **Αναπροσαρμόστηκε το επίδομα ανεργίας:** Ειδικότερα το επίδομα ανεργίας θα λάβει σταδιακά αύξηση κατά 29,80% από την 1η Ιανουαρίου του 2007 έως και την 1η Ιανουαρίου του 2008, φτάνοντας για πρώτη φορά στο 55% του κατώτατου ημερομισθίου.

Έτσι, το επίδομα ανεργίας από την 1η Ιανουαρίου 2007 και μετά, θα φτάσει στα 13,98 € ημερησίως ή 349,50 € μηνιαίως (από 12,45 € και 311,25 €, αντίστοιχα, που είναι σήμερα), από την 1η Μαΐου 2007 στα 14,70 € ημερησίως ή 367,50 € μηνιαίως και από την 1η Ιανουαρίου 2008 και μετά, στα 16,16 € ημερησίως ή 404 € μηνιαίως.

- Αυξήθηκε το **ΕΚΑΣ και τη κατώτατη σύνταξη του ΟΓΑ**. Η βασική σύνταξη του Ο.Γ.Α αυξήθηκε από 200,8 € το 2004 σε 277,75 ευρώ το 2007. Το Ε.Κ.Α.Σ. αυξήθηκε από 141,20€ το 2004 σε 195,15 ευρώ το 2007.
- Θεσμοθετήθηκε το **Ειδικό Ταμείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ν.3552/2007),** το οποίο αποτελεί ένα ακόμα βήμα στην προσπάθεια για την ενίσχυση του δικτύου ασφάλειας και στηρίζει τους συμπολίτες μας που έχουν πληγεί από τις συνέπειες της αναδιάρθρωσης και αντιμετωπίζουν δυσκολία ένταξης στην αγορά εργασίας. Απευθύνεται κυρίως σε ανέργους που έχουν συμπληρώσει το 50ο έτος ηλικίας τους, απασχολούνται σε κλάδους που είναι φθίνοντες, διαβιούν σε περιοχές με υψηλά επίπεδα ανεργίας και είναι αντιμέτωποι με τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ένα σημαντικό εργαλείο για ορισμένες κοινωνικές ομάδες παραμένει ο **νόμος 2643/1998**, ο οποίος προβλέπει την **υποχρεωτική τοποθέτηση τους** σε φορείς του ιδιωτικού τομέα, δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών αλλά και σε δημόσιες υπηρεσίες, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Είναι ένας νόμος σημαντικός που αφενός δίνει θέσεις εργασίας, αφετέρου όμως ενοχοποιείται για καθυστερήσεις που παρουσιάζονται στις τοποθετήσεις των ωφελουμένων. Είναι γεγονός ότι η διαχείριση του συγκεκριμένου νόμου είναι πολύπλοκη και χρονοβόρα παρόλο που οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου αλλά και του ΟΑΕΔ καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την απρόσκοπτη εφαρμογή του. Προκειμένου να ξεπεραστούν τα εμπόδια, το 2007 συστάθηκε στο Υπουργείο μας Επιτροπή με την εκπροσώπηση όλων των προστατευόμενων κατηγοριών και των κοινωνικών εταίρων για την αναμόρφωση του νόμου. Η Επιτροπή αξιοποίησε τις προτάσεις όλων των φορέων και ολοκλήρωσε την πρώτη φάση της επεξεργασίας τους. Έχει ήδη συνταχθεί ένα αρχικό προσχέδιο το οποίο θα αποτελέσει κείμενο εργασίας της Επιτροπής. Απαιτείται κάποιο χρονικό διάστημα για την αναμόρφωση και κατάθεση του τελικού σχεδίου το οποίο εκτιμάται ότι θα διευκολύνει τη λειτουργία του νόμου διατηρώντας παράλληλα τα αξιοκρατικά κριτήρια για την επιλογή και τοποθέτηση των προστατευόμενων.

Το καλοκαίρι του 2007 προκηρύχτηκαν 69 θέσεις εργασίας για τυφλούς τηλεφωνητές στο δημόσιο τομέα και στη ΔΕΗ. Κατά την παρούσα χρονική περίοδο οι υπηρεσίες του ΟΑΕΔ επεξεργάζονται τα δικαιολογητικά των υποψηφίων για τις 69 αυτές θέσεις τηλεφωνητών έτσι ώστε πολύ σύντομα να γίνει τοποθέτηση των προστατευομένων.

Επίσης το 2007 εκδόθηκαν τα αποτελέσματα της τελευταίας προκήρυξης του δημόσιου τομέα που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2005 και αφορούσε στην προκήρυξη 1.125 θέσεων.

Καταπολέμηση των διακρίσεων

Το Υπουργείο Απασχόλησης στα πλαίσια του Κοινοτικού Προγράμματος κατά των Διακρίσεων 2000-2006, υλοποίησε μια σειρά δράσεων όπως ημερίδες, ενημερωτικές καμπάνιες και έκδοση σχετικών φυλλαδίων. Στόχος των δράσεων αυτών ήταν η ευαισθητοποίηση και η ευρύτερη ενημέρωση τόσο του κοινού όσο και όλων των εμπλεκόμενων στο θέμα των διακρίσεων στους τομείς της εργασίας και της απασχόλησης (δημόσιες υπηρεσίες, κοινωνικοί εταίροι, κλπ.).Συγκεκριμένα :

- Στις 16 και 17/4/2007 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το εναρκτήριο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007) με την συμμετοχή των Υπουργών Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Εσωτερικών, εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, κλπ.), της τοπικής αυτοδιοίκησης (ΚΕΔΕΚ, ΕΝΑΕ) καθώς και μη κυβερνητικών οργανώσεων.
- Στις 5/9/2007 πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη ημερίδα ενημέρωσης των Επιθεωρητών Εργασίας Βορείου Ελλάδας σχετικά με ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής του Ν. 3304/2005 «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού». Την ημερίδα παρακολούθησαν Επιθεωρητές Εργασίας, εκπρόσωποι των τοπικών φορέων, εκπρόσωποι του Συνηγόρου του Πολίτη, των κοινωνικών εταίρων, της πανεπιστημιακής κοινότητας και των μη κυβερνητικών οργανώσεων.
- Στις 15 και 16/10/2007 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα διήμερη ενημερωτική καμπάνια σχετικά με τις διακρίσεις. Στήθηκαν 5 περίπτερα σε κεντρικά σημεία της πόλης και πραγματοποιήθηκε διανομή του αντίστοιχου έντυπου υλικού.

Ταυτόχρονα στα πλαίσια της ανακήρυξης από τη Ε.Ε. του έτους 2007 ως Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ορίστηκε ως Εκτελεστικός Φορέας, υπεύθυνος για την υλοποίηση στη χώρα μας σειράς δράσεων που σχετίζονται με την ανωτέρω πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, στο πλαίσιο των ανωτέρω, προέβη στον προγραμματισμό και στην ανάθεση των προαναφερθεισών δράσεων οι οποίες υλοποιήθηκαν από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. Οι δράσεις αυτές αφορούσαν συνέδρια, σεμινάρια, τηλεοπτικά σποτ, έκδοση και διανομή φυλλαδίων, εκπόνηση μελετών σε τοπικό, περιφερειακό ή και εθνικό επίπεδο. Όλες οι ανωτέρω δράσεις συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και ολοκληρώθηκαν μέχρι την 31/12/2007.

Οι δράσεις αυτές με τους αντίστοιχους φορείς υλοποίησης είχαν ως εξής:

	Φορέας υλοποίησης δράσης	Τίτλος δράσης
1	**Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης**	**Ένταξη της διάστασης της Αναπηρίας στις πολιτικές και τις πρακτικές**
2	**Γενική Γραμματεία Ισότητας**	**Γυναίκες- Ισότητα στην πράξη**
3	**ΠΑΣΕΓΕΣ**	**Ίσες ευκαιρίες ασφάλισης, εκπροσώπησης, επιχειρηματικότητας των γυναικών της υπαίθρου που επηρεάζονται από τη νέα Κ.Α.Π**
4	**Κέντρο Πληροφόρησης «Αντιγόνη»**	**Σχέδιο δράσης σε θεσμικά θέματα γενετήσιου προσανατολισμού**
5	**Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία**	**Διαδρομές Ισότητας**
6	**Δήμος Αγίας Βαρβάρας**	**Προώθηση της Ισότητας και διαδρομές κοινωνικής ενσωμάτωσης**
7	**Κέντρο Συμπαράστασης Παλιννοστούντων Μεταναστών**	**Αναζητώντας τόπους συνύπαρξης**
8	**50+Ελλάς**	**Ευρωπαϊκό Έτος Ίσων Ευκαιριών για Όλους**
9	**ΚΕΚ ΙΝΕ - ΓΣΕΕ**	**Συνειδητοποίηση και Ενδυνάμωση της Συλλογικής Έκφρασης των Μεταναστών αναφορικά με τις διακρίσεις στο χώρο εργασίας και τις ίσες ευκαιρίες απασχόλησης**
10	**Πρωτοβουλία Γυναίκα και Υγεία**	**Στάσεις και Συμπεριφορές της Ελληνικής Κοινωνίας απέναντι στο γενετήσιο προσανατολισμό**

- Τέλος στις 17/12/2007, στην Αθήνα πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για την τελετή λήξης του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους 2007.

Σε επίπεδο νομοθεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 3625/2007 (ΦΕΚ Α΄ 290) «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις», η παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν. 3304/2005 (ΦΕΚ Α΄ 16) «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» αντικαταστάθηκε ως εξής:

«2. Ως διάκριση νοείται και η παρενόχληση, η οποία εκδηλώνεται με ανεπιθύμητη συμπεριφορά που σχετίζεται με έναν από τους λόγους του άρθρου 1 και έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος».

Ειδικά μέτρα αντιμετώπισης και ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών

Οι καταστροφικές πυρκαγιές που έπληξαν μεγάλο μέρος της χώρας μας το καλοκαίρι του 2007 προκάλεσαν συνέπειες σε περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο και οδήγησαν στην άμεση λήψη μιας σειράς ειδικών μέτρων για την αντιμετώπιση της κατάστασης και την ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών και των κατοίκων τους.

Τα επόμενα τρία μέτρα, **συνολικής δαπάνης, μεγαλύτερης των 85.800.000 ευρώ,** αποτέλεσαν την πρώτη φάση παρέμβασης του ΟΑΕΔ.

- **Άμεση συνεισφορά 10.000.000 ευρώ από τον ΟΑΕΔ** στο Ειδικό Ταμείο για την άμεση στήριξη των πληγέντων από καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, (το οποίο εξήγγειλε ο Πρωθυπουργός) και συγκεκριμένα στο Λογαριασμό 2341103053 που έχει ανοιχτεί για το σκοπό αυτό.
- Έκτακτη οικονομική ενίσχυση, ύψους τριών (3) βασικών μηνιαίων επιδομάτων ανεργίας, δηλ. **1.101,75 ευρώ σε όλους τους εγγεγραμμένους ανέργους (ανεξάρτητα αν είναι πυρόπληκτοι ή όχι) που διαμένουν στις πυρόπληκτες περιοχές.** Το μέτρο αφορά περισσότερα από 9.830 άτομα και η συνολική δαπάνη θα υπερβεί τα **11.000.000 ευρώ** (προϋπολογισμός ΟΑΕΔ)
- Πρόγραμμα επιχορήγησης Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ Βαθμού, για την απασχόληση ανέργων (Πρό-

γραμμα αναδασώσεων και αντιπλημμυρικών έργων), (Υ.Α.31641/2007). Το πρόγραμμα αφορά στην ενίσχυση των Επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης των περιοχών που επλήγησαν από τις πυρκαγιές το καλοκαίρι του 2007, προκειμένου να αποκαταστήσουν (μέσω αναδασώσεων και αντιπλημμυρικών έργων) το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής τους, καθώς και να προωθηθούν στην απασχόληση 6.000 άνεργοι στις πληγείσες περιοχές. Το ποσό της επιχορήγησης για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης των ανέργων ανέρχεται στο ποσό των τριάντα έξι (36) €. Η διάρκεια της επιχορήγησης ορίζεται στους δώδεκα (12) μήνες. Η συνολική δαπάνη του προγράμματος ανέρχεται στα 64.800.000 €. Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν και επιχειρήσεις ΟΤΑ περιοχών που επλήγησαν από πυρκαγιές κατά το έτος 2006.

Εκδόθηκαν οι ακόλουθες Υπουργικές αποφάσεις από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας :

- Με την υπ' αριθμ. 50444/26-9-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εγκρίθηκε πρόγραμμα υποβολής αιτήσεων για χορήγηση ατόκων δανείων αγοράς ή ανέγερσης κατοικίας, από δικαιούχους του Ο.Ε.Κ. που κατοικούν σε περιοχές που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.
- Με την αριθμ. 50412/26-9-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εγκρίθηκε πρόγραμμα υποβολής αιτήσεων για χορήγηση ατόκων δανείων επισκευής κατοικίας, από δικαιούχους του Ο.Ε.Κ. που κατοικούν σε περιοχές που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.
- Με την υπ' αριθμ. 50446/26-9-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εγκρίθηκε η αναστολή οφειλών προς τον Ο.Ε.Κ. από τίμημα εργατικών κατοικιών ή αγορασμένων διαμερισμάτων, δικαιούχων του που κατοικούν σε περιοχές που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.
- Με την υπ' αριθμ. 50447/26-9-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εγκρίθηκε η αναστολή οφειλών προς τον Ο.Ε.Κ. από δάνεια αγοράς, ανέγερσης, αποπεράτωσης, επέκτασης, αναμόρφωσης και επισκευής κατοικίας, δικαιούχων του που κατοικούν σε περιοχές που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.
- Με την υπ' αριθμ. 50445/26-9-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εγκρίθηκε η διαγραφή οφειλών προς τον Ο.Ε.Κ. από τίμημα εργατικών κατοικιών ή αγορασμένων διαμερισμάτων, δικαιούχων του που κατοικούν σε περιοχές που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.

- Με την υπ' αριθμ. 50448/26-9-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εγκρίθηκε η διαγραφή οφειλομένων δόσεων από δάνεια αγοράς, ανέγερσης, αποπεράτωσης, επέκτασης, αναμόρφωσης και επισκευής κατοικίας, δικαιούχων του που κατοικούν σε περιοχές που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.
- Με την υπ' αριθμ. 50449/31-10-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, καθορίσθηκαν τα ποσά και οι όροι χορήγησης ατόκων δανείων από κεφάλαια του Ο.Ε.Κ. για αγορά - ανέγερση κατοικίας, για δικαιούχους των περιοχών των Νομών που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτες από 1-1-2007.
- Με την υπ' αριθμ. 50500/31-10-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, καθορίσθηκαν τα ποσά και οι όροι χορήγησης ατόκων δανείων από κεφάλαια του Ο.Ε.Κ. για επισκευή κατοικίας, για δικαιούχους των περιοχών των Νομών που χαρακτηρίσθηκαν πυρόπληκτοι από 1-1-2007.

Από τον **Οργανισμό Εργατικής Εστίας** ανακοινώθηκαν τα εξής μέτρα:

- Άμεση συνεισφορά στο Ειδικό Ταμείο Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών **ύψους 1 εκατ. Ευρώ.**
- **Δωρεάν φιλοξενία των αστέγων δικαιούχων του Οργανισμού,** που έχουν ανάγκη άμεσης στέγασης, είτε σε ξενοδοχεία με τα οποία έχει συμβληθεί ο Οργανισμός στα πλαίσια του Εκδρομικού Προγράμματος, είτε σε ξενοδοχεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα του Κοινωνικού Τουρισμού.
- Δωρεάν χορήγηση δελτίων αγοράς βιβλίων - σχολικών ειδών για τα παιδιά δικαιούχων οικογενειών του Οργανισμού, των πυρόπληκτων περιοχών .

Τέλος για τους συνταξιούχους των περιοχών αυτών προβλέφθηκε:

- η χορήγηση πλήρους σύνταξης στα μέλη της οικογένειας θανόντων ασφαλισμένων ή συνταξιούχων, οι οποίοι αποδεδειγμένα απεβίωσαν στις πληγείσες από τις πυρκαγιές περιοχές και εξαιτίας των πυρκαγιών αυτών. Η σύνταξη αυτή χορηγείται κατ' αναλογία των διατάξεων του ν. 1997/991, όπως ισχύουν. Για την κάλυψη και κάποιων ελάχιστων περιπτώσεων θανόντων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους στις ανωτέρω πυρκαγιές, ασφαλισμένων μετά την 1/1/1993, για τη λήψη της σύνταξης των οποίων δεν υφίστανται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, δικαιοδόχα μέλη, αφού δεν κατέλειπαν τέκνα και σύζυγο, αλλά οι γονείς τους ή γονέας τους είναι εν ζωή, με νέα διάταξη που έχει συνταχθεί από το Υπουργείο, προβλέπεται, κατ'

εξαίρεση των ισχυουσών διατάξεων και λόγω της εξαιρετικής περίπτωσης, η δυνατότητα χορήγησης της σύνταξης αυτής και στους γονείς τους, ανεξαρτήτως αν η συντήρησή τους βάρυνε ή όχι τον θανόντα ασφαλισμένο.

- Η χορήγηση έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης ύψους μιας επιπλέον καταβαλλόμενης σύνταξης μετά των επιδομάτων στους συνταξιούχους οργανισμών κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, μόνιμους κατοίκους των πυρόπληκτων από τις πυρκαγιές του έτους 2007 περιοχών.
- Η ρύθμιση οφειλόμενων καθώς και η αναστολή για 6 μήνες της καταβολής τρεχουσών ασφαλιστικών εισφορών προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς αρμοδιότητας Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας των εργοδοτών επιχειρήσεων που έχουν επαγγελματική εγκατάσταση στις περιοχές της χώρας που επλήγησαν από πυρκαγιές το έτος 2007.

Δ. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στη χώρα μας, τα τελευταία χρόνια, ο τομέας της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας έχει τεθεί ως βασική προτεραιότητα στο γενικότερο πλαίσιο αναβάθμισης της ποιότητας στην απασχόληση, με σταθερό στόχο τη συνεχή βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Εξάλλου, γίνεται όλο και περισσότερο αντιληπτό ότι η εξασφάλιση ενός ασφαλούς και υγιούς περιβάλλοντος, συμβάλλει καθοριστικά στην ποιότητα ζωής, στην εργασιακή ειρήνη και κατ' επέκταση στην ανταγωνιστικότητα και τις επιδόσεις των επιχειρήσεων. Το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, μέσω των εξειδικευμένων υπηρεσιών του, προάγει τα θέματα ασφάλειας και υγείας στη εργασία καθορίζοντας την εθνική πολιτική η οποία βασιζόμενη στην τριμερή εκπροσώπηση και τον κοινωνικό διάλογο, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ισόρροπη συμμετοχή εργαζομένων και εργοδοτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Ως προς τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία, κατά τη διάρκεια του έτους 2007 εκδόθηκαν τα παρακάτω νομοθετικά κείμενα:

-Π.Δ. 162/07 (ΦΕΚ 202 Α΄) «Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά την διάρκεια της εργασίας τους, κατά τροποποίηση του Π.Δ. 307/1986 όπως ισχύει, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2006/15/ΕΚ».

-Κ.Υ.Α 130134/07 (ΦΕΚ 1369 Β΄) «Όροι παροχής υπηρεσιών και χρονικά όρια υποχρεωτικής απασχόλησης του τεχνικού ασφάλειας κατά την εκτέλεση ναυπηγοεπισκευαστικών εργασιών σε πλοία».

Επίσης, εκδόθηκε η ακόλουθη ερμηνευτική εγκύκλιος:

-Εγκύκλιος εφαρμογής του Π.Δ. 212/2006 (αρ. πρωτ. 130115) «Προστασία των εργαζομένων που εκτίθενται σε αμίαντο κατά την εργασία, σε συμμόρφωση με την οδηγία 83/477/ΕΟΚ του Συμβουλίου, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Οδηγία 91/382/ΕΟΚ του Συμβουλίου και την Οδηγία 2003/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».

Στα πλαίσια της εκστρατείας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία (22-27 Οκτωβρίου 2007), το έτος αυτό ήταν αφιερωμένο στο θέμα των μυοσκελετικών παθήσεων στην εργασία και είχε σαν σύνθημα «Μειώστε την καταπόνηση» πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

- Διοργάνωση ημερίδας στις 24 Οκτωβρίου 2007 στα Ιωάννινα, με συμμετοχή εκπροσώπων της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, καθώς και εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων και άλλων εμπλεκόμενων φορέων (τοπικοί παράγοντες, τεχνικοί και υγειονομικοί επιθεωρητές, τεχνικοί ασφαλείας, γιατροί εργασίας, μέλη επιτροπών υγείας και ασφάλειας εργαζομένων, ειδικοί επιστήμονες).
- Έκδοση 2 τεχνικών εγχειριδίων με τίτλους, «Καλές πρακτικές για την πρόληψη των μυοσκελετικών παθήσεων» και «Μυοσκελετικές παθήσεις στην εργασία. Μειώστε την καταπόνηση».
- Διάδοση ενημερωτικού υλικού σχετικά με το θέμα της εκστρατείας διαμέσου των ιστοσελίδων του Υπουργείου μας (www.ypakp.gr).

Το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας συμμετείχε στην εκστρατεία της Επιτροπής Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC) της Ε.Ε. για τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων στον τομέα των μεταφορών και της υγειονομικής περίθαλψης. Στόχος της εκστρατείας ήταν η αντιμετώπιση των μυοσκελετικών παθήσεων που σχετίζονται με την εργασία. Με τη συνεργασία της Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Συντονισμού Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης του Σ.ΕΠ.Ε. και της SLIC εξεδόθησαν τα παρακάτω ενημερωτικά φυλλάδια:

- «Μειώστε την καταπόνηση- Η πρόληψη των οσφυικών παθήσεων στον τομέα των μεταφορών»

- «Μειώστε την καταπόνηση- Η πρόληψη των οσφυικών παθήσεων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης»

Τέλος, το Υπουργείο Απασχόλησης στις 9 Μαΐου 2007 διοργάνωσε στην Αθήνα ημερίδα με θέμα «Ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων - Βιομηχανικά Ατυχήματα Μεγάλης Έκτασης (Οδηγία SEVESO)». Η ημερίδα επικεντρώθηκε στο θέμα της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων στις εγκαταστάσεις που παρουσιάζουν κίνδυνο βιομηχανικού ατυχήματος μεγάλης έκτασης.

Ε. ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Κύρια προτεραιότητα του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) ήταν και εξακολουθεί να είναι η εξασφάλιση του δικαιώματος στη στέγαση μέσα από την κατασκευή περισσότερων και ποιοτικών εργατικών κατοικιών, τη χορήγηση στεγαστικών δανείων σε ολοένα και πιο διευρυμένο αριθμό δικαιούχων και την επιδότηση ενοικίου. Το 2007 παραδόθηκαν περισσότερες, κατοικίες σε όλη την Ελλάδα, ο σχεδιασμός και οι προδιαγραφές των οποίων ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις δόμησης και αισθητικής.

Με τις ακόλουθες Υπουργικές αποφάσεις λαμβάνονται νέα μέτρα προστασίας για τους δικαιούχους του Οργανισμού και ρυθμίζονται ευνοϊκότερα υπάρχουσες παροχές :

α) Με τις υπ' αριθμ. 50071/09-02-2007 και υπ' αριθμ. 50072/09-02-2007 κοινές απόφασεις του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, αναμορφώθηκε και βελτιώθηκε το πρόγραμμα χορήγησης ατόκων δανείων από τον Ο.Ε.Κ. για αγορά κατοικίας και ανέγερση κατοικίας αντίστοιχα και δόθηκε η δυνατότητα να συμμετέχουν σε αυτό και άλλες κατηγορίες δικαιούχων, όπως δικαιούχοι με 3 παιδιά, κινητικά ανάπηροι – παραπληγικοί, συνταξιούχοι λόγω θανατηφόρου εργατικού ατυχήματος, δύο τουλάχιστον ορφανά παιδιά δικαιούχων, συνταξιούχοι λόγω ολικής αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή κοινή νόσο, συνταξιούχοι λόγω τύφλωσης ή σοβαρού ακρωτηριασμού άνω και κάτω άκρων, άγαμες μητέρες και δικαιούχοι με έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες. Επίσης καθορίσθηκε νέο αυξημένο ποσό δανείου, το οποίο προσαυξάνεται επιπλέον σε περίπτωση που οι δικαιούχοι ή οι σύζυγοι τους είναι ανάπηροι – παραπληγικοί ή προστατεύουν παιδί με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω και δόθηκε η δυνατότητα σε δικαιούχους που οι ίδιοι ή προστατευόμενο μέλος τους είναι κινητικά ανάπηροι – παραπληγικοί, ή έχουν αναπηρία με ποσοστό 67% και άνω, να ανεγείρουν μεγαλύτερη κατοικία προσβάσιμη σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

β) Με την υπ' αριθμ. 50038/13-02-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Κανονισμού «Περί προϋποθέσεων αγοράς κατοικιών ή διαμερισμάτων υπό του Ο.Ε.Κ.» και ελήφθη μέριμνα ώστε οι δικαιούχοι που οι ίδιοι ή προστατευόμενο μέλος τους είναι κινητικά ανάπηροι - παραπληγικοί ή έχουν αναπηρία με ποσοστό 67% και άνω, να στεγάζονται από τον Ο.Ε.Κ. σε κατοικία μεγαλύτερου εμβαδού, ώστε να καλύπτονται οι στεγαστικές τους ανάγκες.

γ) Με την υπ' αριθμ. 50180/18-05-2007 κοινή απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, βελτιώθηκαν οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης από τον Ο.Ε.Κ. του επιδόματος ενοικίου έτους 2007.

δ) Με την υπ' αριθμ. 50348/13-07-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συμπληρώθηκαν οι διατάξεις του Κανονισμού «Περί προϋποθέσεων παροχής κατοικίας ή δανείων υπό του Ο.Ε.Κ.» και ο νομός Πέλλας συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά στις παραμεθόριες περιοχές, ώστε οι δικαιούχοι του νομού αυτού να συμμετέχουν στα στεγαστικά προγράμματα με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις.

ε) Με την υπ' αριθμ. 50365/20-07-2007 απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συμπληρώθηκε η Υπουργική απόφαση που καθορίζει τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις των μεμονωμένων ατόμων στα στεγαστικά προγράμματα του Ο.Ε.Κ. και συμπεριλήφθηκε για πρώτη φορά στις παραμεθόριες περιοχές και ο νομός Πέλλας, ούτως ώστε τα μεμονωμένα άτομα - δικαιούχοι του νομού αυτού να συμμετέχουν στα στεγαστικά προγράμματα με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις

στ) Με την υπ' αριθμ. 50443/31-10-2007 κοινή απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ελήφθη μέριμνα ώστε οι δικαιούχοι που κατοικούν στο νομό Πέλλας να εξοφλούν τα ποσά των δανείων αποπεράτωσης με τους ευνοϊκούς όρους που ισχύουν για τους δικαιούχους των παραμεθόριων περιοχών.

Επίσης συνεχίστηκε η οικονομική ενίσχυση από το Ειδικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Α.) που έχει συσταθεί στον Ο.Ε.Κ. για τη στήριξη των δικαιούχων του, οι οποίοι λόγω μακροχρόνιας ανεργίας, προβλημάτων υγείας, ή άλλων κοινωνικών προβλημάτων, αδυνατούν να εξοφλήσουν τις οφειλές τους προς τον Ο.Ε.Κ.

Συνεχίστηκε η απευθείας παραχώρηση κατοικίας που κατασκευάζει ο Ο.Ε.Κ. ή αγοράζει από ιδιώτες, σε δικαιούχους με τρία (3) προστατευόμε-

να παιδιά και άνω, κινητικά ανάπηρους - παραπληγικούς, συνταξιούχους λόγω θανατηφόρου εργατικού ατυχήματος, δύο τουλάχιστον ορφανά παιδιά δικαιούχων, συνταξιούχους λόγω ολικής αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή κοινή νόσο, συνταξιούχους λόγω τύφλωσης ή σοβαρού ακρωτηριασμού άνω και κάτω άκρων, άγαμες μητέρες και δικαιούχους με έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες.

Συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος χορήγησης άτοκων δανείων για αγορά ή ανέγερση κατοικίας για την άμεση στεγαστική αποκατάσταση δικαιούχων με τρία (3) προστατευόμενα παιδιά και άνω, δικαιούχων με αναπηρία των ιδίων ή των προστατευόμενων μελών τους, συνταξιούχων λόγω θανατηφόρου εργατικού ατυχήματος, δύο τουλάχιστον ορφανών παιδιών δικαιούχων, συνταξιούχων λόγω ολικής αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή κοινή νόσο, συνταξιούχων λόγω τύφλωσης ή σοβαρού ακρωτηριασμού άνω και κάτω άκρων, άγαμων μητέρων και δικαιούχων με έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες καθώς και η εφαρμογή του προγράμματος χορήγησης άτοκων δανείων για αποπεράτωση, επισκευή και επέκταση κατοικίας.

Αναμορφώθηκαν οι διατάξεις του Κανονισμού του Ο.Ε.Κ. και μελετάται η γενικότερη αναμόρφωσή του, ώστε να βελτιωθούν οι διαδικασίες κλήρωσης και διανομής των κατοικιών, που κατασκευάζει και αγοράζει ο Ο.Ε.Κ., καθώς και οι προϋποθέσεις παροχής στεγαστικής συνδρομής. Τέλος υλοποιήθηκαν ρυθμίσεις του Ν. 3518/21-12-2006 (Φ.Ε.Κ. 272 Α΄) που αφορούν στη διευκόλυνση δικαιούχων του Ο.Ε.Κ. κατά την εξόφληση των οφειλών τους από δάνεια και κατοικίες.

ΣΤ. ΠΑΡΟΧΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας (ΟΕΕ), παρέχει ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και επιμορφωτικές παροχές στους δικαιούχους του και παράλληλα ενισχύει αποφασιστικά το συνδικαλιστικό κίνημα της χώρας. Το 2007 εξακολουθεί να προχωρά με γρήγορα βήματα στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας και την ποιοτική βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει στους δικαιούχους. Οι παροχές του Οργανισμού κατά το 2007 είχαν ως ακολούθως:

- Λειτούργησαν 23 Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, σε διάφορες περιοχές της χώρας, ολοήμερης λειτουργίας, στους οποίους φιλοξενούνται δωρεάν παιδιά προσχολικής ηλικίας (από 8 μηνών) και παρέχονται τροφή, φύλαξη και αγωγή. Φιλοξενούνται περίπου 1.400 βρέφη και νήπια.
- Λειτούργησαν 30 Κέντρα Εργαζόμενης Νεότητας, στα οποία παρέχονται δωρεάν προγράμματα επιμόρφωσης και αναψυχής σε εργαζόμε-

νους νέους, νέες, παιδιά και συζύγους εργαζομένων και συνταξιούχων δικαιούχων του Οργανισμού. Φοιτούν περίπου 4.000 δικαιούχοι και προστατευόμενα μέλη τους.

- Συνεχίστηκε το πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού, με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα στους δικαιούχους του Οργανισμού να πραγματοποιούν επταήμερες διακοπές, με συμβολική οικονομική συμμετοχή. Διατέθηκαν 500.000 Δελτία Κοινωνικού Τουρισμού σε δικαιούχους του Οργανισμού για το 2007.
- Στα οργανωμένα θερινά, φθινοπωρινά, χειμερινά και εαρινά εκδρομικά προγράμματα του Οργανισμού, έτους 2007, συμμετείχαν πάνω από 80.000 δικαιούχοι. Τα προγράμματα αυτά αφορούν επταήμερες και οκταήμερες (στο θερινό πρόγραμμα) και τριήμερες και τετραήμερες (φθινοπωρινό, χειμερινό και εαρινό πρόγραμμα) οργανωμένες εκδρομές σε χερσαίους και θαλάσσιους προορισμούς.
- Διατέθηκαν 200.000 Δελτία Αγοράς Βιβλίων για το 2007 σε δικαιούχους του Οργανισμού και τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους.
- Διατέθηκαν Δελτία Θεάματος, που αφορούν χειμερινές και εαρινές θεατρικές παραστάσεις (πάνω από 400.000 δελτία), θερινό κινηματογράφο (50.000 δελτία) και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις (20.000 δελτία), σε όλους τους δικαιούχους του Οργανισμού ανεξάρτητα από τη λήψη οποιασδήποτε άλλης παροχής.
- Πραγματοποιήθηκαν έξι τετραήμερες κρουαζιέρες σε ελληνικά νησιά του Αιγαίου. Συμμετείχαν περίπου 9.500 δικαιούχοι.

Ζ. ΤΗΡΗΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Η επίβλεψη και ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, αποτελεί το κύριο έργο του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (ΣΕΠΕ), το οποίο μεριμνά για την έρευνα, την ανακάλυψη και τη δίωξη της παράνομης απασχόλησης και των παραβατών της εργατικής νομοθεσίας, τον έλεγχο της ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων, καθώς και την παροχή πληροφοριών, συμβουλών και υποδείξεων προς τους εργοδότες και τους εργαζόμενους σχετικά με τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την τήρηση των κειμένων διατάξεων.

Στόχος του **Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ)** κατά την τελευταία τριετία, υπήρξε η πραγματοποίηση ουσιαστικών ελέγχων, η ποιοτική βελτίωσή τους, η επικέντρωση και στόχευσή τους στην κατα-

πολέμηση της αδήλωτης εργασίας καθώς και σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας που εμφανίζουν αυξημένη παραβατικότητα ή μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης σοβαρών και θανατηφόρων ατυχημάτων. Προτεραιότητα αποτελεί η αποτελεσματικότερη χρήση των κυρωτικών εργαλείων για τη συμμόρφωση στις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και τη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών ενημέρωσης και εξυπηρέτησης των πολιτών.

Από την επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων που διενήργησε η Δ/νση Προγραμματισμού και Συντονισμού Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας του ΣΕΠΕ προκύπτει ότι, μέχρι και το Νοέμβριο του 2007, οι Κοινωνικοί Επιθεωρητές Εργασίας διενήργησαν σε χώρους εργασίας 31.038 ελέγχους, επέβαλαν 5.093 πρόστιμα και υπέβαλαν 2.510 μηνύσεις και μηνυτήριες αναφορές, για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας.

Αναφορικά δε με τις εργατικές διαφορές που έλαβαν χώρα στα πλαίσια της συμφιλιωτικής διαδικασίας, αυτές ανήλθαν στις 13.201 από τις οποίες επιλύθηκαν οι 6.238, ποσοστό 47,25%.

Οι έλεγχοι που πραγματοποίησαν για το εν λόγω έτος οι Τεχνικοί και Υγειονομικοί Επιθεωρητές Εργασίας, ανήλθαν σε 27.904, ενώ υπεβλήθησαν από τους εν λόγω Επιθεωρητές 209 μηνύσεις και 926 μηνυτήριες αναφορές. Επίσης, επιβλήθηκαν 1318 πρόστιμα και 2157 διακοπές εργασιών.

Στον τομέα της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εγγράφεται και η πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την επιβολή κυρώσεων στους εργοδότες που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών. Εκπρόσωπος της Επιθεώρησης Εργασίας μετείχε στην αρμόδια Ομάδα Εργασίας για τη Μετανάστευση, του Συμβουλίου της ΕΕ, κατά τις συνεδριάσεις που έλαβαν χώρα το έτος 2007 με θέμα την εξέταση της ως άνω πρότασης Οδηγίας. Αυτή η πρόταση εντάσσεται στις προσπάθειες που καταβάλλονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την εξάλειψη της απασχόλησης των παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, η οποία τους καθιστά ευάλωτους και μπορεί να οδηγήσει σε μείωση μισθών και σε επιδείνωση των συνθηκών εργασίας. Σημειώνεται ότι η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά της λαθρομετανάστευσης και της παράνομης απασχόλησης στοχεύει και στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Η. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα επιτελεί πολυδιάστατο ρόλο αφού στόχο έχει να καλύψει τόσο τις κύριες και επικουρικές συντάξεις όσο και την πρόνοια και την κάλυψη των ασφαλισμένων για ασθένεια.

1. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και ευελιξίας του ασφαλιστικού συστήματος με στόχο την βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους ασφαλισμένους, πραγματοποιήθηκε νομοθετική παρέμβαση ώστε να αμβλυνθούν τα βιοποριστικά προβλήματα των ασφαλισμένων που συχνά προκύπτουν από τις διοικητικές καθυστερήσεις από την κατάθεση της αίτησης μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης συνταξιοδότησης. Με την παρ. 6 του άρθρου 15 του ν. 3607/2007, καθιερώθηκε η υποχρέωση των ασφαλιστικών οργανισμών κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για καταβολή προσωρινής σύνταξης γήρατος και θανάτου ίσης με το 80% της πλήρους σύνταξης μέσα σε 15 εργάσιμες ημέρες από την κατάθεση της αίτησης συνταξιοδότησης. Η ισχύς του μέτρου αυτού αρχίζει από την 1 Δεκεμβρίου 2007.

2. Με μια σειρά από ευνοϊκές ρυθμίσεις χορηγήθηκαν αυξήσεις στις συντάξεις των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ -ΕΤΑΜ και στα ειδικά ταμεία, αναπροσαρμόστηκαν τα ποσά και διευρύνθηκε το εύρος κάλυψης του ΕΚΑΣ, και επεκτάθηκε η χορήγηση του οικογενειακού επιδόματος που παρέχεται από το ΤΑΠ-ΕΤΒΑ και στους δύο συζύγους.

α) Με την Κ.Υ.Α Φ11321/7479/421/4-4-2007 (ΦΕΚΒ615/25-4-2007) χορηγήθηκαν αυξήσεις στους συνταξιούχους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και των ειδικών ταμείων σε ποσοστό 4%, αναπροσαρμόστηκαν τα κατώτατα όρια σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και θανάτου και αυξήθηκε κατά ποσοστό 4% το ποσό της ανώτατης σύνταξης που χορηγεί το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στους συνταξιούχους του ενταχθέντος σε αυτό κλάδου σύνταξης του ΤΑΠ-ΙΛΤ (Ταμείο Αλληλοβοηθείας Προσωπικού Ιονικής-Λαϊκής Τράπεζας).

β) Με την Κ.Υ.Α Φ11321/30572/2190/25-1-2007 (ΦΕΚ 133Β/5-2-2007) αναπροσαρμόστηκαν τα ποσά και τα εισοδηματικά κριτήρια χορήγησης του ΕΚΑΣ έτους 2007.

γ) Μετά από σχετική τροποποίηση του Καταστατικού του Ταμείου (ΦΕΚ 74 Α/2-4-2007) χορηγήθηκε το οικογενειακό επίδομα και στους δύο συζύγους - συνταξιούχους του ΤΑΠ-ΕΤΒΑ από ίδιο δικαίωμα.

Θ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ – ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Ι. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ)

Η χώρα μας αποτελεί μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (Δ.Ο.Ε.) από το έτος 1919. Στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα της χώρας – μέλους, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας -κατόπιν επικοινωνίας με όλους τους αρμόδιους φορείς- συντάσσει και υποβάλλει Εκθέσεις για την εφαρμογή των Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας, που επιλέγονται κάθε χρόνο από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (Δ.Γ.Ε.). Για το έτος 2007 το αρμόδιο Τμήμα του Υπουργείου μας συνέταξε και υπέβαλε στο Δ.Γ.Ε. Εκθέσεις για την εφαρμογή των ακόλουθων, κυρωμένων από τη χώρα μας, Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας:

1) Δ.Σ.Ε. 27 «Για την αναγραφή του βάρους δεμάτων των πλοίων» (1929)
2) Δ.Σ.Ε. 87 «Για το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι» (1948)
3) Δ.Σ.Ε. 98 «Για το δικαίωμα οργάνωσης και συλλογικής διαπραγμάτευσης» (1949)
4) Δ.Σ.Ε. 100 «Για την ισότητα στην αμοιβή» (1951)
5) Δ.Σ.Ε. 111 «Για τη διάκριση στην απασχόληση και το επάγγελμα» (1934)
6) Δ.Σ.Ε. 122 «Για την πολιτική της απασχόλησης» (1964)
7) Δ.Σ.Ε. 144 «Για τις τριμερείς συνεννοήσεις » (1976)
8) Δ.Σ.Ε. 180 «Για τις ώρες εργασίας των ναυτικών και την επάνδρωση των πλοίων» (1996)

Τον Ιούνιο κάθε έτους πραγματοποιείται η Διεθνής Συνδιάσκεψη Εργασίας (Δ.Σ.Ε), με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών της Δ.Ο.Ε. Μία από τις κυριότερες λειτουργίες της είναι η επεξεργασία και υιοθέτηση – εφόσον επιτευχθεί η απαραίτητη συμφωνία- Διεθνών Συμβάσεων και Συστάσεων Εργασίας. Σύμφωνα με την αρχή της τριμερούς εκπροσώπησης, που αποτελεί μία από τις βασικότερες αρχές λειτουργίας της Δ.Ο.Ε., στις Διεθνείς Συνδιασκέψεις Εργασίας συμμετέχουν πάντα -με έξοδα του ελληνικού κράτους, βάσει υποχρέωσης που απορρέει από το Καταστατικό της Δ.Ο.Ε.- και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών. Η τελική διαμόρφωση και υιοθέτηση των κειμένων γίνεται κατόπιν τριμερούς συνεργασίας.

Στην 97η Σύνοδο της Δ.Σ.Ε. (Ιούνιος 2007) συμμετείχαν, εκτός από τους κυβερνητικούς εκπροσώπους, εκπρόσωποι του Σ.Ε.Β., της Γ.Σ.Ε.Ε. της Γ.Σ.Β.Ε.Ε. και της Ε.Σ.Ε.Ε.. Για την καλύτερη προετοιμασία των θεμάτων

αλλά και μετά το πέρας των εργασιών για τον απολογισμό του έργου της Συνόδου, συγκλήθηκε στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας, όπου συμμετείχαν οι κοινωνικοί εταίροι, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 144 «σχετικά με τις τριμερείς συνεννοήσεις για την εφαρμογή των Διεθνών Κανόνων Εργασίας».

Κατά την ανωτέρω Σύνοδο ψηφίστηκαν τα ακόλουθα κανονιστικά κείμενα: α. Διεθνής Σύμβαση Εργασίας 188 «Για την εργασία στον τομέα της αλιείας» και β. η ομώνυμη Διεθνής Σύσταση Εργασίας 199. Το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας βρίσκεται σε επικοινωνία με το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, το οποίο ως επισπεύδον υπουργείο έχει αναλάβει να αποστείλει τα ανωτέρω κείμενα στους αρμόδιους φορείς, προκειμένου να διερευνηθεί η δυνατότητα κύρωσης της Σύμβασης και η λήψη μέτρων για την εφαρμογή της Σύστασης. Το Υπουργείο μας, τηρώντας την αρχή της τριμερούς συνεργασίας θα αποστείλει, επίσης, τα εν λόγω κείμενα στους κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να διατυπώσουν τις απόψεις τους επ' αυτών.

Τον Αύγουστο 2007 υποβλήθηκε στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας και αναμένεται να εξεταστεί από την Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας της Δ.Ο.Ε. κατά τη σύνοδό της, τον προσεχή Ιούνιο, καταγγελία της Ομοσπονδίας Εργαζομένων του ΟΤΕ (ΟΜΕ-ΟΤΕ) σχετικά με την παραβίαση -σύμφωνα με την Ομοσπονδία- των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων τους σε ό,τι αφορά τον εσωτερικό κανονισμό προσωπικού. Η εν λόγω καταγγελία αναφέρεται στις διατάξεις του άρθρου 38 του Ν. 3522/2006, που αποτελούν συνέχεια και ουσιαστικά εφαρμογή των γενικότερων προβλέψεων του άρθρου 14 του Ν. 3426/2005 «Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί (Δ.Ε.Κ.Ο.)».

Σε ό,τι αφορά, δε, τις άλλες δύο καταγγελίες που εκκρεμούν εις βάρος της χώρας μας: α) Η καταγγελία της Π.Ν.Ο., μετά και από τη σχετική αλληλογραφία της Υπηρεσίας με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας, εξετάστηκε τον Ιούνιο 2007 από την Επιτροπή Συνδικαλιστικής Ελευθερίας, η οποία στις Συστάσεις της κάλεσε την ελληνική κυβέρνηση να προβεί σε διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό του προσωπικού ασφαλείας σε περίπτωση απεργίας, καθώς και να προχωρήσει στη σύσταση ανεξάρτητου Σώματος, το οποίο θα αποφασίζει την αναστολή απεργιών για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας υγείας. Η Υπηρεσία μας, κατόπιν επικοινωνίας με το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, απέστειλε στις 23 Αυγούστου, στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας, παρατηρήσεις της ελληνικής Κυβέρνησης επί των Συστάσεων, οι οποίες θα εξεταστούν στην επόμενη Σύνοδο του Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε., τον Μάρτιο 2008, και

β) Η καταγγελία της Ο.Τ.Ο.Ε. έχει εξεταστεί από την Επιτροπή για τη Συνδικαλιστική Ελευθερία, η οποία στις Συστάσεις της ζήτησε την τροποποίηση των επίμαχων διατάξεων του Ν. 3371/2005 και του άρθρου 2 του Ν. 1876/1990, καθώς και την έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης, εκπροσώπων των τραπεζών και της Ο.Τ.Ο.Ε. Η κυβέρνηση συνεπής προς τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας έχει ήδη εγκαινιάσει γύρο τριμερών επαφών και αναμένει αυτήν την περίοδο τις έγγραφες προτάσεις των εμπλεκόμενων μερών για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου στο τομέα της επικουρικής ασφάλισης των τραπεζών.

ΙΙ. Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ)

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (ΕΚΧ), ο οποίος έχει κυρωθεί από τη χώρα μας με το Ν.1426/84, ξεκίνησε εντός του 2007 η αλληλογραφία με τις αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να συνταχθεί από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων) και να υποβληθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης εντός του Μαρτίου 2008 η 18η εθνική έκθεση εφαρμογής. Η έκθεση αυτή υποβάλλεται για πρώτη φορά σύμφωνα με το νέο τρόπο υποβολής των Εκθέσεων και αφορά τα άρθρα της πρώτης θεματικής ενότητας σχετικά με την απασχόληση, την κατάρτιση και τις ίσες ευκαιρίες, και συγκεκριμένα τα εξής: άρθρο 1 (το δικαίωμα στην εργασία), άρθρο 9 (το δικαίωμα στον επαγγελματικό προσανατολισμό), άρθρο 10 (το δικαίωμα στην επαγγελματική κατάρτιση), άρθρο 15 (το δικαίωμα των ατόμων με σωματικές ή διανοητικές αναπηρίες για επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη) και άρθρο 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στον ΕΚΧ (ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση στην απασχόληση χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου).

Επίσης στο πλαίσιο της προετοιμασίας της επικύρωσης του Αναθεωρημένου ΕΚΧ από την Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 6 Νοεμβρίου 2007 ημερίδα με θέμα «Η Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης», η οποία συνδιοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Στην εν λόγω ημερίδα έλαβαν μέρος και ανέπτυξαν εισηγήσεις εμπειρογνώμονες και στελέχη της Γραμματείας του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθηγητές ΑΕΙ της χώρας μας αλλά και του εξωτερικού, και υπηρεσιακοί παράγοντες του Υπουργείου Απασχόλησης. Την έναρξη της ημερίδας κήρυξε η Υφυπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και ο Γενικός Γραμματέας Απασχόλησης. Κεντρικό θέμα αυτής αποτέλεσε η επικύρωση του Αναθεωρημένου ΕΚΧ από την Ελλάδα καθώς και οι διατάξεις του ΕΚΧ του 1961

οι οποίες δεν έχουν κυρωθεί. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας έγινε μια ενδιαφέρουσα και εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων για τις διατάξεις του Αναθεωρημένου Χάρτη και την ελληνική νομοθεσία και πρακτική.

Με σκοπό την επικύρωση του Αναθεωρημένου ΕΚΧ, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για τη σύσταση Επιτροπής για την επεξεργασία του Αναθεωρημένου ΕΚΧ και την κατάρτιση του σχετικού σχεδίου νόμου για την κύρωση του. Η Επιτροπή αποτελείται από εκπροσώπους διαφόρων υπηρεσιών του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και από έναν εμπειρογνώμονα στα θέματα του εργατικού δικαίου. Στις εργασίες της ως άνω Επιτροπής θα καλούνται επίσης να συμμετάσχουν ανάλογα με τις διατάξεις του Αναθεωρημένου ΕΚΧ που θα συζητούνται και εκπρόσωποι άλλων Υπουργείων και Φορέων. Η Επιτροπή θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει το έργο της το 2008.

III. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)

Στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας του ΟΟΣΑ για την Απασχόληση, αποφασίστηκε ότι στην επόμενη Έκθεση του Οργανισμού για την Απασχόληση (Employment Outlook 2008) θα αναλυθεί το θέμα των διακρίσεων στην αγορά εργασίας. Για το σκοπό αυτό υποβλήθηκε προς συμπλήρωση στα κράτη μέλη του οργανισμού ένα ερωτηματολόγιο που αφορά το νομικό και θεσμικό πλαίσιο καταπολέμησης των διακρίσεων στην απασχόληση λόγω φύλου και εθνοτικής καταγωγής. Το Υπουργείο Απασχόλησης συμμετείχε σε αυτή την έρευνα του ΟΟΣΑ και μετά από αλληλογραφία με τις αρμόδιες υπηρεσίες απέστειλε τις σχετικές πληροφορίες στον Οργανισμό.

IV. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)

Τον Φεβρουάριο του 2007 πραγματοποιήθηκε στη Ν. Υόρκη η 45η Σύνοδος της Επιτροπής Κοινωνικής Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών Η Επιτροπή Κοινωνικής Ανάπτυξης είναι όργανο του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του ΟΗΕ και έργο της είναι η παρακολούθηση και η εφαρμογή της Διακήρυξης και του Προγράμματος Δράσης για την Κοινωνική Ανάπτυξη που υιοθετήθηκαν στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής στην Κοπεγχάγη το 1995 (με κύριους στόχους την εξάλειψη της φτώχειας, την προώθηση της πλήρους απασχόλησης και την προώθηση της κοινωνικής ολοκλήρωσης). Τις εργασίες της Επιτροπής παρακολού-

θησαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Τα κύρια θέματα της Συνόδου ήταν η προώθηση της πλήρους απασχόλησης και αξιοπρεπούς εργασίας για όλους και η ανασκόπηση των Προγραμμάτων Δράσης του ΟΗΕ σχετικά με την κατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων: Διεθνές Πρόγραμμα Δράσης της Μαδρίτης για τους ηλικιωμένους, Διεθνές Πρόγραμμα Δράσης για τη Νεολαία, και Διεθνές Πρόγραμμα Δράσης για τα άτομα με αναπηρίες.

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Εισαγωγή

Η παρούσα Έκθεση συντάσσεται σύμφωνα με την υποχρέωση των εκπροσωπουμένων στην Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Υπουργείων να εκθέτουν τις παρατηρήσεις και τις απόψεις τους για θέματα που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και συναρτώνται με τον τομέα ευθύνης τους (άρθρο 6 παρ.1 του Ν. 2667/98).

Η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας – Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης αποδίδει ξεχωριστή σημασία στο έργο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή τις δραστηριότητες, τις αποφάσεις και τα πορίσματά της και συμβάλλει στην προώθηση των σκοπών της ΕΕΔΑ και στην προβολή του έργου της, μέσω της μόνιμης και σταθερής συνεργασίας της με τις Ενώσεις Συντακτών και τις Ενώσεις Ιδιοκτητών ΜΜΕ όλης της χώρας.

Όσον αφορά την ελληνική νομοθεσία, οφείλουμε να σημειώσουμε τα ακόλουθα: σύμφωνα με το Π.Δ. 100/2000, με το οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 89/552/ΕΟΚ της 17.10.1989, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 97/36/ΕΚ της 30.6.1997, γνωστή ως Οδηγία «Τηλεόραση χωρίς Σύνορα»[1], προβλέπεται ότι οι τηλεοπτικοί φορείς δεν πρέπει να μεταδίδουν προγράμματα, τα οποία παροτρύνουν στην ανάπτυξη σχέσεων μίσους μεταξύ των πολιτών λόγω διαφορετικής φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας ή φύλου. Η διάταξη αυτή ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 2328/1995 και Ν. 2644/1998 για τους ραδιοφωνικούς σταθμούς, καθώς επίσης για τους συνδρομητικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς, αντίστοιχα.

Επίσης, πέραν των ρητών ρυθμίσεων κατά του ρατσισμού που περιέχονται στους ανωτέρω Νόμους και Προεδρικά Διατάγματα., η ελληνική νομοθεσία που ρυθμίζει το ραδιοτηλεοπτικό τοπίο προβλέπει και

[1] Η οποία τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και μετονομάστηκε σε « Οδηγία Οπτικοακουστικών Υπηρεσιών» στις 11.12.2007. Σημειώνουμε ότι η Οδηγία οφείλει να ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο μετά την πάροδο δύο ετών.

την υποχρέωση των αιτούντων άδεια ίδρυσης ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών κάθε είδους να υποβάλουν κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δεοντολογίας προγραμμάτων και διαφημίσεων για την εφαρμογή των οποίων αυτοδεσμεύεται ο σταθμός.

Υπό το πρίσμα αυτό, και αποσκοπώντας στην υποκίνηση του δημοσίου ενδιαφέροντος, η Υπηρεσία μας επισημαίνει ζητήματα που αφορούν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναπτύσσει πολιτικές ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επαγγελματιών του χώρου αυτού. Κυρίως, σε ό,τι αφορά στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, και την προαγωγή μηνυμάτων κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Παράλληλα, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπέβαλε η ΕΡΤ, ολοένα και περισσότερες ενημερωτικές εκπομπές της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης φιλοξενούν θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα (προστασία ανηλίκων, προβλήματα μεταναστών, κακοποίηση γυναικών/ παιδιών, θύματα σωματεμπορίας, δικαιώματα των ανθρώπων με αναπηρία κλπ). Το γεγονός αυτό που καταδεικνύει όχι μόνο την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών του χώρου των ΜΜΕ, αλλά και το αυξημένο ενδιαφέρον του κοινού στα ζητήματα αυτά.

Αναλυτικά, η υπέρ των δικαιωμάτων του ανθρώπου δράση της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας - Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, καθώς επίσης και των οργανισμών του τομέα ευθύνης της, κατά το 2007 έχει ως εξής:

Α. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΓΕ-ΓΓΕ

Η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας-Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, με πρωτοβουλία του Υπουργού Επικρατείας κ. Θ. Ρουσσόπουλου θεσμοθετεί δράσεις και πρωτοβουλίες για την ισότιμη πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στα ΜΜΕ και στις νέες τεχνολογίες.

Στις πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνονται:

- **το Ετήσιο Διεθνές Συνέδριο, « Ατομα με αναπηρία και ΜΜΕ»,**
- **Το Ετήσιο Φεστιβάλ: EMOTION PICTURES-Ντοκιμαντέρ και Αναπηρία και ο ιστότοπος της ΓΓΕ-ΓΓΕ** που συμπεριλαμβάνει ιστοσελίδα απευθυνόμενη στα άτομα με ειδικές ανάγκες,
- **η βράβευση οπτικοακουστικών έργων ελληνικής παραγωγής για παιδιά 6-12 ετών. Επιπρόσθετα, έχει θεσμοθετήσει βραβείο για ο/α έργα με θέμα την αναπηρία,** που απευθύνονται σε παιδιά. Η πρώτη προκήρυξη υλοποιείται μέσα στο 2008.

Παράλληλα, η ΓΓΕ-ΓΓΕ εκδίδει Δημοσιογραφικό Οδηγό με τους όρους αναφοράς των δημοσιογράφων στα άτομα με ειδικές ανάγκες, και άλλες εκδόσεις σε μορφή Braille.

1. 2ο Ετήσιο Διεθνές Συνέδριο «Άτομα με Αναπηρία και ΜΜΕ» (18-19 Ιουνίου 2007).

Με στόχο την αύξηση της προσβασιμότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες και την ευαισθητοποίηση του κοινού, η ΓΓΕ-ΓΓΕ διοργάνωσε, για δεύτερη χρονιά Διημερίδα, η οποία έλαβε χώρα στο Κέντρο Τύπου της Υπηρεσίας, και όπου παρενέβησαν 41 ομιλητές. Τις εργασίες παρακολούθησαν περίπου 400 σύνεδροι από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με γλώσσες εργασίας την ελληνική, την αγγλική και τη νοηματική. Διανεμήθηκαν υποστηρικτικά κείμενα σε γραφή Braille ενώ η Διημερίδα μεταδόθηκε ζωντανά, μέσω διαδικτύου και δορυφόρου.

Επιπλέον, η Γ.Γ.Ε- Γ.ΓΕ. έχει διαμορφώσει ιστοσελίδα, δημιουργώντας έναν νέο τόπο βασιζόμενο στη θεματολογία του συνεδρίου, δηλαδή προβλήματα και λύσεις στο θέμα «Άτομα με Αναπηρία και ΜΜΕ». Τα στοιχεία που συγκεντρώνονται εκεί τυγχάνουν επεξεργασίας από ομάδα επιστημόνων του ΙΟΜ και αποστέλλονται στον Συνήγορο του Πολίτη και στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης για ενημέρωση και αξιοποίηση. Οι διαπιστώσεις ανακοινώνονται κατά τη διάρκεια του συνεδρίου και αναρτώνται στη νέα ιστοσελίδα. Επισημαίνουμε ότι η ιστοσελίδα της Γ.Γ.Ε.-Γ.Γ.Ε. έχει μετατραπεί σε ομιλούσα για χρήση από τους συμπολίτες μας με προβλήματα όρασης.

2. 1ο Ετήσιο Φεστιβάλ :EMOTION PICTURES – Ντοκιμαντέρ και Αναπηρία –Αθήνα 2007

Η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας- Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και στο πλαίσιο του ετήσιου διεθνούς συνεδρίου «Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ», θεσμοθέτησε το ετήσιο Φεστιβάλ "EMOTION PICTURES" για το Ντοκιμαντέρ και την Αναπηρία, με ταινίες- ντοκιμαντέρ που έχουν ως αποκλειστικό τους περιεχόμενο θέματα σχετικά με την αναπηρία.

Στόχος του Φεστιβάλ είναι η ανάδειξη των θεμάτων που προάγουν την αποδοχή των ατόμων με αναπηρία και η ενθάρρυνση των δημιουργών, είτε είναι άτομα με αναπηρία είτε όχι, να ασχοληθούν με σχετικά θέματα, απευθυνόμενοι σε ένα κατά το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό.

Το 1ο Διεθνές Φεστιβάλ «EMOTION PICTURES Ντοκιμαντέρ και Ανα-

πηρία - Αθήνα 2007" πραγματοποιήθηκε στις 16-18 Ιουνίου 2007 στην Αθήνα, στο νέο Μουσείο Μπενάκη, παράλληλα με το 2ο Διεθνές Συνέδριο «Άτομα με Αναπηρία και ΜΜΕ», σημειώνοντας μεγάλη επιτυχία τόσο στην συμμετοχή, όσο και στην ποιότητα των έργων που παρουσιάστηκαν. Διαγωνίστηκαν 350 ταινίες από 38 χώρες. Απονεμήθηκαν βραβεία για κάθε κατηγορία, ύψους 20.000 ευρώ. Στη τελετή λήξης του Φεστιβάλ προβλήθηκε το ντοκιμαντέρ των μαθητών από το ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων του Ειδικού Λυκείου στο Ίλιον, που δημιουργήθηκε από το Κινηματογραφικό Εργαστήρι του EMOTION PICTURES. Επίσημοι προσκεκλημένοι του Φεστιβάλ ήταν η διάσημη εικαστική καλλιτέχνης Άλισον Λάππερ και η αμερικανίδα ηθοποιός, αθλήτρια και μοντέλο Έιμι Μάλινς. Προβολές ταινιών συνεχίζονται σε όλη την Ελλάδα, και παράλληλα, οι ταινίες του Φεστιβάλ προβάλλονται σε εκδηλώσεις άλλων φορέων, σχετικών με το θέμα.

Με πρωτοβουλία και επιμέλεια της ΓΓΕ-ΓΓΕ εκδόθηκαν τα ποιήματα του Αλέξανδρου Δαμουλιάνου, μαθητή του Ειδικού Λυκείου Ιλίου, ο οποίος έχει τετραπληγία και γράφει ποίηση από 14 ετών. Είναι ο σεναριογράφος της ταινίας «Θεός στον ορίζοντα», που γυρίστηκε στο Ειδικό Λύκειο του Ιλίου.

3. Δημοσιογραφικός Οδηγός- θέματα Αναπηρίας και ΜΜΕ

Σε συνεργασία με τις ενώσεις συντακτών και τις ενώσεις αναπήρων, η ΓΓΕ-ΓΓΕ ανατύπωσε σε 2000 επιπλέον αντίτυπα το «Δημοσιογραφικό Οδηγό – Θέματα Αναπηρίας και ΜΜΕ» **.** Ο Οδηγός στοχεύει στο να διαμορφώσει ένα αποδεκτό λεξιλόγιο προς χρήση από τα ΜΜΕ, αναφορικά με τα Άτομα με Αναπηρία, και να απαλείψει τις αδόκιμες αναφορές στους ΑΜΕΑ. Με στόχο τη βελτίωση και τον εμπλουτισμό του οδηγού αυτού λειτουργεί στο δικτυακό τόπο της Υπηρεσίας η εφαρμογή **«Δημόσιος διάλογος για το εγχειρίδιο δόκιμων και αδόκιμων όρων».**

Η ανάγκη της καταγραφής των κοινωνικά αποδεκτών όρων και εκφράσεων, υπαγορεύεται από την υποχρέωσή μας να περιορίσουμε τη δημιουργία και διατήρηση των αρνητικών στερεοτύπων που δυσχεραίνουν σοβαρά τη ζωή πολλών συμπολιτών μας, είτε μέσω των ΜΜΕ, είτε στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Η δράση αυτή απαντά στην κοινή διαπίστωση των εκπροσώπων του αναπηρικού κινήματος, εκπροσώπων των ΜΜΕ και της Πολιτείας, όπως καταγράφηκε στην προαναφερθείσα διημερίδα, για τη μη ικανοποιητική εικόνα των αναπήρων στα ΜΜΕ.

4. Εκδόσεις της ΓΓΕ-ΓΓΕ σε μορφή Braille.

Η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας εξέδωσε για δεύτερη χρονιά το 2007 και σε σύστημα Braille, Αλμανάκ των πολιτικών γεγονότων της χρονιάς καθώς και τα «Φύλλα Οικολογίας 2006», για τους Έλληνες πολίτες που έχουν μειωμένη όραση ή τύφλωση.

5. Αποκωδικοποιητές για ΑΜΕΑ

Τέλος, ως προς το θέμα της προσβασιμότητας των ΑΜΕΑ στη ψηφιακή τηλεόραση, σημειώνεται ότι η Υπηρεσία, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχει η νέα ψηφιακή τεχνολογία, ενέταξε στο πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» την προμήθεια 50.000 αποκωδικοποιητών υψηλής τεχνολογίας. Την υλοποίηση του προγράμματος έχει αναλάβει το Ινστιτούτο Κοινωνικής Προστασίας & Αλληλεγγύης.

Β. ΕΡΤ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Κατά το 2007, από τα δελτία ειδήσεων της ΝΕΤ & ΕΤ-1 παρουσιάστηκαν συνολικά 138 θέματα με αντικείμενο περιπτώσεις προσβολής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς επίσης και εκδηλώσεις υπέρ των δικαιωμάτων αυτών.

Επιπλέον, οι ενημερωτικές εκπομπές «Μετανάστες», «Πρώτη Γραμμή», «Ζουμ στα πρόσωπα και στα γεγονότα», «Ουδείς Αναμάρτητος», «Εξάντας» «Δημιουργικό Ντοκιμαντέρ», φιλοξένησαν θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πιο συγκεκριμένα:

- Η «Πρώτη Γραμμή» στις εκπομπές της, αναφέρθηκε επανειλημμένα σε θέματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η εκπομπή «Ζουμ στα πρόσωπα και στα γεγονότα», αφιέρωσε μια εκπομπή στα δικαιώματα του παιδιού.
- Στην εκπομπή «Ουδείς Αναμάρτητος» συζητήθηκαν; ζητήματα προσβασιμότητας και δικαιωμάτων ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Στον κύκλο των εκπομπών «Εξάντας» τρεις εκπομπές αφιερώθηκαν στα ανθρώπινα δικαιώματα και στους κινδύνους που εμπεριέχει η ψηφιακή «πραγματικότητα.
- Το 2007, μέσα από πολυβραβευμένα ντοκιμαντέρ που προέβαλε η ΕΡΤ, θίχθηκαν ζητήματα «ταμπού» όπως το AIDS, η παιδική εργασία, η σεξουαλική εκμετάλλευση, η σωματεμπορία.

▪ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΕΤ-1

1) ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Ντοκιμαντέρ της ΕΤ1 και ταινίες μυθοπλασίας επικεντρώθηκαν σε θέματα που αφορούν διαχρονικά στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

«ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΥΣΤΙΚΟ»

- Ντοκιμαντέρ με θέμα τη σωματεμπορία γυναικών.

- Οίκοι ανοχής για κρατούμενους στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης, ιστορικό ντοκιμαντέρ.

«ΓΥΑΡΟΣ»

Ιστορικό Ντοκιμαντέρ.

«THE DAY I BECAME A WOMAN»

Ξένη ταινία.

2) ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Κατά το έτος 2007, στο πλαίσιο του προγράμματος «Θεματική βραδιά» η ΕΡΤ1 μετέδωσε εκπομπές που ασχολήθηκαν με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπως: «Η Δικαιοσύνη είναι τυφλή»,«Πολυτεχνείο - Βασανιστήρια». Επίσης, στο ίδιο πλαίσιο προβλήθηκαν ποικίλα ντοκιμαντέρ με θέμα την αναπηρία, τις ειδικές ομάδες πληθυσμού και την ομογένεια.

3) ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Κατά τη διάρκεια του έτους, μέσα από τη συγκεκριμένη ζώνη ντοκιμαντέρ, τέθηκαν ζητήματα «ταμπού» για το παιδί, τη γυναίκα, την εργασία, την παγκοσμιοποίηση. Συγκεκριμένα προβλήθηκαν τα ακόλουθα ντοκιμαντέρ:

1. «ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΤΟΥΣ – ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ ΤΟΥ AIDS»
(THEIR BROTHER'S KEEPERS - ORPHANED BY AIDS)

2. «ΓΕΝΝΗΜΕΝΑ ΣΤΑ ΠΟΡΝΕΙΑ»
(BORN INTO BROTHELS: CALCUTTA'S RED LIGHT KIDS)

3. «ΣΤΑ ΑΡΓΥΡΩΡΥΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ»
(THE DEVIL'S MINER)

4. «ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΖΑΡΤΑΛΕ»
(THE ZARTALE WOMEN'S JOURNEY)

▪ ΤΗΛΕΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ UNICEF 2007

Η ΕΡΤ στις 10 Δεκεμβρίου 2006 διοργάνωσε, σε συνεργασία με την Ελληνική Εθνική Επιτροπή της UNICEF, τηλεμαραθώνιο με θέμα την προστα-

σία των παιδιών από το AIDS και τη φτώχεια, ο οποίος αναμεταδόθηκε και από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ).

Γ. ΕΡΤ 3 – Τηλεόραση

Προβάλλονται θέματα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τόσο στην τηλεόραση της ΕΤ3 όσο και στα τρία ραδιοφωνικά προγράμματά της. Ειδικότερα:

▪ Τηλεόραση (ψυχαγωγικός-επιμορφωτικός τομέας)

Η ΕΤ3, πιστή στη φιλοσοφία της να υπηρετεί όλες τις κοινωνικές ομάδες, παραμένει ο πρωτοπόρος ελληνικός τηλεοπτικός σταθμός που αναδεικνύει τη σημασία της κοινωνικής αλληλεγγύης και του σεβασμού στο διαφορετικό και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα με ειδικές δεξιότητες, έχοντας ενσωματώσει στο καθημερινό πρόγραμμά της:

Καθημερινή 15λεπτη εκπομπή, με τίτλο «Έκτη Αίσθηση», που αναδεικνύει τον αγώνα των συμπολιτών με ειδικές δεξιότητες και φιλοξενεί πληροφορίες και δεδομένα που σχετίζονται με τη νομοθεσία, την προσβασιμότητα, τον πολιτισμό, τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την υγεία, τα προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης, την τεχνολογία αλλά και την επικαιρότητα στο χώρο της αναπηρίας.

Αυτή η δράση της ΕΡΤ3 κατ' επανάληψη επισημάνθηκε στη Βουλή, σε συνέδρια, εκδηλώσεις, συγχαρητήριες επιστολές, κλπ., ενώ το τρίτο δημόσιο κανάλι τιμήθηκε στη διάρκεια του 2007 από τον Πανελλαδικό Σύνδεσμο Παραπληγικών & Κινητικά Αναπήρων για «το σημαντικό έργο της ΕΤ3 για την ανάπτυξη του μορφωτικού επιπέδου της ελληνικής κοινωνίας και ιδιαίτερα για την προβολή της εκπομπής «Έκτη Αίσθηση», την οποία θεωρούμε εξόχως παιδευτική για την εμπέδωση μιας σύγχρονης αντίληψης προβολής και αποδοχής των δυνατοτήτων και ικανοτήτων των Ατόμων με Αναπηρία από το Κοινωνικό σύνολο».

Παράλληλα, φιλοξενεί στο πρόγραμμά της εκπομπές που αναδεικνύουν την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπως, εβδομαδιαία εκπομπή, με τίτλο «Μητρόπολη του κόσμου», που αποτελεί σημείο συνάντησης λαών, πολιτισμών και θρησκειών, εθίμων και συνηθειών, ανθρώπων απομονωμένων από τον κοινωνικό κύκλο, λόγω χρώματος, πεποιθήσεων, διαφορετικότητας.

▪ 2. Τηλεόραση (τομέας ειδήσεων και ενημέρωσης)

1. Καθημερινό δελτίο ειδήσεων στη νοηματική

2. Δελτία ειδήσεων με εκτενή ρεπορτάζ και συζητήσεις σχετικά με α) την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, β) τα δικαιώματα των οικονομικών μεταναστών, το ρατσισμό και την ξενοφοβία, γ) τα άτομα με ειδικές ανάγκες, δ) την κακοποίηση γυναικών και παιδιών.

3. Καθημερινή εκπομπή «Ραντεβού στις 9»: φιλοξένησε κατ' επανάληψη συζητήσεις και ρεπορτάζ που αφορούν στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την κακοποίηση παιδιών, την παιδική πορνεία, τα δικαιώματα του παιδιού, την υποδοχή των λαθρομεταναστών στη χώρα αλλά και τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών, καρκινοπαθών, ατόμων με ειδικές ανάγκες, κλπ.

4. Εβδομαδιαία εκπομπή «Αληθινά σενάρια»: φιλοξένησε ποικίλα θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της ελληνικής επικράτειας, αλλά επεκτάθηκε και στο Κοσσυφοπέδιο, παρουσιάζοντας την ιστορία μιας δημοσιογράφου της οικογένειάς της, η οποία δέχθηκε επίθεση από Αλβανούς εξτρεμιστές, και την ανάγκασαν να παραμένει ελεύθερη-πολιορκημένη μέσα στην ίδια την πατρίδα της επί οκτώ χρόνια.

5. Εβδομαδιαία εκπομπή «Ανιχνεύσεις»: που παρουσίασε κατ' επανάληψη εκτενή ρεπορτάζ σχετικά με την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της σερβικής αλλά και των υπολοίπων μειονοτήτων στο Κοσσυφοπέδιο, τη ζωή της αλβανικής μειονότητας στη Δυτική ΠΓΔΜ, καθώς και έρευνες για τις συνθήκες διαβίωσης των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων στην Ελλάδα. Παρουσιάστηκαν ρεπορτάζ για τη ζωή των Ρομά στη Θράκη και για την προσπάθεια βελτίωσης της εκπαίδευσής τους, τους Πομάκους, το ξεριζωμό των Ελλήνων το 1922 από την Τουρκία και το 1955.

▪ Ραδιόφωνο.

Στην προβολή θεμάτων σχετικών με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμμετείχαν καθ' όλη τη διάρκεια του 2007 και τα τρία προγράμματα του Ραδιοφωνικού Σταθμού Μακεδονίας της ΕΡΤ3 (ενημερωτικός σταθμός 102 FM, πολιτιστικός σταθμός 958 FM και Βραχέα). Συγκεκριμένα:

- από 14 Ιανουαρίου έως την 1η Ιουλίου 2007, ο 102 FM παρουσίασε 24 ένθετα με αντικείμενο εργασιακά θέματα για μετανάστες και ενημέρωσε τις ομάδες των ξένων, παλλινοστούντων, μεταναστών κλπ. για θέματα απασχόλησης και κοινωνικής μέριμνας.

- από 19 Ιανουαρίου έως 27 Ιουλίου 2007 ο 958 FM παρουσίασε 12 ωριαίες ραδιοφωνικές εκπομπές με θέματα την έρευνα, καταγραφή και παρουσίαση σύγχρονων και παραδοσιακών καλλιτεχνικών ρευμάτων δια-

φόρων χωρών από τις οποίες προέρχονται οι παραπάνω ομάδες, καθώς και την αλληλεπίδρασή τους

- καθημερινά στην εκπομπή «Πρώτη πτήση» του 102 FM φιλοξενούνται θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος με προσκεκλημένους εκπροσώπους διαφόρων κοινωνικών ομάδων και οργανισμών, με ειδικότερη αναφορά στην απασχόληση, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την περίθαλψη
- καθημερινά στην ενημερωτική εκπομπή «Κάτι παίζει» στον 958 FM παρουσιάζονται ειδικά ένθετα με αναφορές στον εθελοντισμό, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ.

Δ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ

1) NET 105,8

Στο πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας (ΕΡΑ), **NET 105,8** φιλοξενούνται κατά τακτά χρονικά διαστήματα, ποικίλα θέματα που αφορούν τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (δικαιώματα του πολίτη, μετανάστες, οικολογία). Από τη Δευτέρα ως την Παρασκευή μεταδίδονται καθημερινά τρία «Δίλεπτα Οικολογίας», τα οποία αφορούν την ευαισθητοποίηση των πολιτών προς το περιβάλλον. Παράλληλα, η NET 105,8 καλύπτει οποιαδήποτε έκτακτη σχετική ειδησεογραφία.

2) Διεύθυνση Διεθνών Ρ/Φ Εκπομπών-ΦΙΛΙΑ FM

Η Ελληνική Ραδιοφωνία έχει δημιουργήσει έναν πολυπολιτισμικό ραδιοφωνικό σταθμό τον **ΦΙΛΙΑ (107 FM)**, ο οποίος εδώ και περίπου 6 χρόνια εκπέμπει καθημερινό πρόγραμμα ειδικά διαμορφωμένο για τους μετανάστες. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει εκπομπές που αναφέρονται στα δικαιώματα των ξένων εργαζομένων στην Ελλάδα, εκπομπές ενημέρωσης και ψυχαγωγίας στα ελληνικά αλλά και σε 12 ξένες γλώσσες (αγγλική, αλβανική, αραβική, βουλγαρική, γερμανική, γαλλική, ισπανική, πολωνική, ρουμανική, ρωσική, σερβοκροάτικη, τουρκική). Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι εκπομπές που τις παράγουν και τις παρουσιάζουν οι κοινότητες μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα όπως π.χ η κοινότητα του Πακιστάν, των Φιλιππίνων, των Πολωνών, του Μπαγκλαντές, των ρουμάνων κλπ. Εθελοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως «Οι Γιατροί του Κόσμου» και η «ΠΡΑΞΗ» (τοπική οργάνωση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα) αλλά και το Δίκτυο των Μεταναστών και ο Διεθνής Οργανισμός Μεταναστών, πλαισιώνουν το πρόγραμμα με εκπομπές που προσεγγίζουν με ιδιαίτερη ευαισθησία το ακροατήριο.

Ανάλογες εκπομπές έχει επίσης το πρόγραμμα της «**ΦΩΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**» που απευθύνεται στον απόδημο ελληνισμό μέσω βραχέων. Κυρίως, με τα ως άνω θέματα ασχολείται η εκπομπή «**ΔΙΚΤΥΟ ΧΩΡΙΣ**

ΣΥΝΟΡΑ» και το δελτίο για την ομογένεια στο internet, όπου προβάλλονται θέματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα του εκτός Ελλάδος Ελληνισμού. Επίσης η εκπομπή **«ΜΙΚΡΕΣ ΕΛΛΑΔΕΣ ΓΕΙΑ ΣΑΣ»** προβάλλει όλα τα θέματα επικαιρότητας που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα.

3) Διεύθυνση Περιφερειακών Σταθμών.

Και οι 19 Περιφερειακοί Σταθμοί της ΕΡΑ κατά το 2007 έχουν προβάλλει θέματα που αφορούν τα Ανθρώπινα Δικαιώματα., όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τσιγγάνους, κακοποιημένα παιδιά και γυναίκες, εξαρτημένα άτομα, παράνομη διακίνηση ανθρώπων, ενδοοικογενειακή βία, κλπ.. Ακόμη από τις συχνότητες της ΕΡΑ έχουν προβληθεί οι δραστηριότητες των Φορέων προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως, Γιατροί του Κόσμου, Χαμόγελο του Παιδιού, UNICEF, Φόρουμ για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Action Aid Hellas, Σύλλογοι ΡΟΜ, ΟΚΑΝΑ, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Δημοτικοί Οργανισμοί Κοινωνικής Πρόνοιας, τοπικοί φορείς αλληλεγγύης, κ.λπ.

Ειδικότερα, επειδή το πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης είναι έντονο στα νησιά, περιφερειακοί σταθμοί όπως η ΕΡΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, η ΕΡΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ, η ΕΡΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ , κάλυψαν θέματα που αφορούν την προσωρινή διαμονή στα κέντρα υποδοχής των λαθρομεταναστών και γενικότερα σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα των προσφύγων.

Από τον Μάρτιο 2007 η ΕΡΑ ΠΥΡΓΟΥ έχει εντάξει στο πρόγραμμά της ειδικής εκπομπής «ΤΟ ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ», η οποία παρουσιάζεται από άτομα με αναπηρία .

Η ΕΡΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ εδώ και μια πενταετία λειτουργεί σαν χορηγός προβολής σε δράσεις φορέων, αλλά και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Παραχωρεί χρόνο εκπομπής σε τακτά διαστήματα σε αλλοδαπούς εθελοντές, που δραστηριοποιούνται σε μη κυβερνητικές οργανώσεις της ευρύτερης περιοχής, με θέματα που αφορούν τον ρατσισμό, την ξενοφοβία κ.λπ.

Οι Περιφερειακοί Σταθμοί είναι χορηγοί επικοινωνίας εκδηλώσεων που οργανώνουν τοπικοί φορείς που δραστηριοποιούνται γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα, μετέχουν στον Ραδιομαραθώνιο της UNICEF που διοργανώνει η ΕΡΤ και μεταδίδουν ραδιοφωνικά σποτάκια με κοινωνικά μηνύματα.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η Δ/νση Διεθνών Σχέσεων δραστηριοποιήθηκε στα κάτωθι προγράμματα (συγχρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή), τα οποία αφορούν και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

- Πρόγραμμα EQUAL-Market on Wheels . Δράσεις που προωθούν την επιχειρηματικότητα ατόμων με νοητική και κινητική αναπηρία.
- Πρόγραμμα EQUAL- ΜΚΟ. Δράσεις που προωθούν την Κοινωνική Οικονομία σε ευάλωτες περιοχές και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, μέσα από την ενδυνάμωση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.
- Πρόγραμμα INTERREG II-ARCHIMED WBC. Δράσεις που προωθούν την γυναικεία επιχειρηματικότητα και ενδυναμώνουν τα δικαιώματα της γυναίκας για ίσες ευκαιρίες.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Τμήμα Χορηγιών

Η ΕΡΤ υποστήριξε επικοινωνιακά ως χορηγός επικοινωνίας κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις, με σκοπό την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων ατόμων με αναπηρία και ευπαθών κοινωνικά ομάδων (άστεγοι, τοξικοεξαρτημένοι, κλπ), καθώς και δράσεις για την προαγωγή και προώθηση στο ευρύ κοινό της ιδέας της πολυπολιτισμικότητας , καταπολέμησης του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων.

Πιο συγκεκριμένα ως χορηγός επικοινωνίας συνεργάστηκε με:

- Τον Οργανισμό Εθελοντισμού «Έργο πολιτών» για την προώθηση του Εθελοντισμού και των περιβαλλοντικών του δράσεων.
- Το Διεθνές Ίδρυμα Jose Carreras για τους πάσχοντες από λευχαιμία.
- Την ΓΓΕ-ΓΓΕ για την επικοινωνιακή υποστήριξη του 1ου Διεθνούς Φεστιβάλ «Ντοκιμαντέρ και Αναπηρία».
- Τα Special Olympics Hellas, ως χορηγός επικοινωνίας των Πανελλήνιων Αγώνων Special Olympics, αλλά και του συνόλου των εκδηλώσεων που διοργάνωσε.
- Το Σύλλογο Εναλλακτικής Κοινότητας ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ για τους σκοπούς της ενάντια στην τοξικοεξάρτηση.
- Ως Χορηγός επικοινωνίας του Mama Africa Festival.
- Το Κέντρο Ερευνών για θέματα ισότητας.
- Την Πανελλήνια Συνομοσπονδία Συλλόγων Εθελοντών Αιμοδοτών, ως χορηγοί επικοινωνίας της Λαμπαδηδρομίας Εθελοντών Αιμοδοτών.
- Το περιοδικό ΓΑΛΕΡΑ ως χορηγός επικοινωνίας του 5ου Παγκοσμίου κυπέλλου Αστέγων.

- Την Μη Κυβερνητική Οργάνωση ΠΡΑΞΙΣ στην 6η γιορτή Εθελοντισμού.
- Το Magic Johnson Foundation ως χορηγός επικοινωνίας φιλανθρωπικού αγώνα μπάσκετ, τα έσοδα του οποίου διατέθηκαν στους πυροπαθείς του νομού Ηλείας.
- Την Ελληνική Διαβητολογική Εταιρεία για την Παγκόσμια ημέρα Διαβήτη.
- Την Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας, ως χορηγός επικοινωνίας εκδήλωσης που διοργανώθηκε για τους σκοπούς της Εταιρείας.
- Το Σωματείο «Καλλιπάτειρα» ως χορηγός επικοινωνίας εκδήλωσης, με σκοπό την ανέγερση στο νοσοκομείο Σωτηρία πτέρυγας, για νέους αθλητές και αθλήτριες.

Κ.Ε.Ε.Π.

Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, λειτουργεί ως υπηρεσία ενεργητικής και διαδραστικής πληροφόρησης των τηλεθεατών-ακροατών της ΕΡΤ, σε μια προσπάθεια ανοίγματος της προς τους πολίτες, με την παροχή νέων καινοτόμων υπηρεσιών στην κατεύθυνση μιας «Τηλεόρασης των Πολιτών», στη σύσφιξη των σχέσεων με την κοινωνία διαμέσου της «Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», αλλά και στη βελτίωση της ίδιας της εταιρίας. Το 2007 το Κ.Ε.Ε.Π. δέχθηκε τηλεφωνικά, μέσω του διαδικτύου ή με κατ' ιδίαν επισκέψεις στα γραφεία του και ανταποκρίθηκε σε χιλιάδες ερωτήματα ακροατών-τηλεθεατών.

Προβολή Τηλεοπτικών Spots

Από τα τηλεοπτικά κανάλια της ΕΡΤ κατά το 2007, προβλήθηκαν τα κάτωθι Spots με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού στα ανθρώπινα δικαιώματα. (Βλέπε πίνακα συνημμένων σελ. 13-15)

Ε. ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης έχει εκδώσει αρκετές κυρωτικές αποφάσεις κατά ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για προσβολή της αξίας του ανθρώπου, της παιδικής ηλικίας και της νεότητας. Όλες οι αποφάσεις του ΕΣΡ δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του.

Επίσης, το ΕΣΡ έχει καταρτίσει Κώδικα Δεοντολογίας Ειδησιογραφικών και πολιτικών εκπομπών, ο οποίος κυρώθηκε με το Π.Δ. 77/2003. Με τον εν λόγω Κανονισμό απαγορεύτηκε η μετάδοση πληροφοριών οι

οποίες έχουν υποκλαπεί με τηλέφωνα , μικρόφωνα, κάμερες ή άλλο συναφές μέσο όπως επίσης απαγορεύτηκε κάθε παρουσίαση που μπορεί να ενθαρρύνει τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση, τις δυσμενείς διακρίσεις βάση του φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιδεολογίας, της ηλικίας, της ασθένειας, της αναπηρίας, του γενετικού προσανατολισμού ή του επαγγέλματος, όπως και η προβολή μειονοτικών, ρατσιστικών ξενοφοβικών, σεξιστικών και μισαλλόδοξων μηνυμάτων.

Η. ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Το ΑΠΕ-ΜΠΕ, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, διακίνησε 1200 ειδήσεις που αφορούσαν τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως παραβιάσεις, καταγγελίες, διαδηλώσεις στήριξης και άλλα συναφή θέματα σε όλα τα ελληνικά ΜΜΕ.

Ζ. ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ (Ι.Ο.Μ.)

Το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων (ΙΟΜ) το 2007, βάσει των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του κυρίως όσον αφορά «το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή ερευνητικών προγραμμάτων για θέματα οπτικοακουστικής νομοθεσίας, πολιτικής και τεχνολογίας, καθώς και για άλλα συναφή θέματα, όπως για θέματα που αφορούν τα παιδιά, τους νέους και την επικοινωνία» (Π.Δ. 172/94, άρθρο 2) και οι οποίες άπτονται θεμάτων ενδιαφέροντος της ΕΕΔΑ, πραγματοποίησε τις ακόλουθες δράσεις:

1) «Η στάση των ΜΜΕ απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία».

Στο πλαίσιο του 2ου Διεθνούς Συνεδρίου που διοργανώθηκε από την εποπτεύουσα αρχή Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας - Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης με θέμα «Άτομα με Αναπηρία και ΜΜΕ», 18-19/6/07, έχοντας ως στόχο τη διερεύνηση του ρόλου των Μέσων στη διαμόρφωση στερεοτύπων αλλά και τις στάσεις των μέσων απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία, το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων υλοποίησε και παρουσίασε (εταιρεία δημοσκοπήσεων VPRC/Public Issue) σχετική έρευνα. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, που πραγματοποιήθηκε από 30 Μαρτίου ως 3 Απριλίου τηλεφωνικά με δείγμα 1.005 άτομα, 18 ετών, είναι αποκαλυπτικά όχι μόνον του ρόλου των Μέσων αλλά και της στάσης τους απέναντι στα Άτομα με Αναπηρία. Η έρευνα είναι προσβάσιμη από το ευρύ κοινό μέσω της ιστοσελίδας του Ινστιτούτου.

2) Συμμετοχή στην κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL.

Το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων, στο πλαίσιο συμμετοχής στις Αναπτυξιακές Συμπράξεις «ΞΕΝΙΟΣ ΔΙΑΣ» και «Δίκτυο για την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των γυναικών», οι οποίες υλοποιούν αντίστοιχα τα έργα «Οι διαστάσεις της ξενοφοβίας και η προώθηση πολύπολιτισμικών προτύπων» και «Άλκηστις», στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL, πραγματοποίησε τις ακόλουθες ενέργειες:

▪ **«Ξένιος Δίας»**

1. Καμπάνια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης (έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ). Το ΙΟΜ ανέλαβε την υλοποίηση της Καμπάνιας Ενημέρωσης & Ευαισθητοποίησης, η οποία ήταν στοχευμένη στις κοινωνικές ομάδες, που παρουσιάζουν ξενοφοβικές και ρατσιστικές συμπεριφορές και οι οποίες προέκυψαν από έρευνα για τις στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στους μετανάστες που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου από την VPRC. Στόχος της καμπάνιας ήταν η συμβολή στην εξάλειψη ξενοφοβικών και ρατσιστικών συμπεριφορών με έμφαση στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο της καμπάνιας υλοποιήθηκαν οι παρακάτω δράσεις:

Καταχωρήσεις και δελτία τύπου στον ημερήσιο και κυριακάτικο Τύπο και σε έντυπα ειδικού ενδιαφέροντος (πολιτικά, εργασιακών θεμάτων, μεταναστευτικών θεμάτων κ.λπ.).

Ραδιοφωνική καμπάνια με την παραγωγή ραδιοφωνικού σποτ, το οποίο χαρακτηρίστηκε ως «κοινωνικό μήνυμα» από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης κατόπιν ενεργειών του Ινστιτούτου, και τη μετάδοσή του σε ζώνες ακροαματικότητας κατά κύριο λόγο στη δημόσια και δευτερευόντως στην ιδιωτική ραδιοφωνία.

2. Εκπόνηση μελέτης για την δημιουργία πιλοτικού προγράμματος με σκοπό την προώθηση της συνύπαρξης Ελλήνων και αλλοδαπών στα πλαίσια της πολιτισμικής αλληλοκατανόησης, σε συνεργασία με το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης και το Κέντρο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης.

3. Διοργάνωση συνεδρίου με θέμα «ΜΜΕ και διαμόρφωση στερεοτύπων», (Αθήνα, Ζάππειο Μέγαρο, 14 Φεβρουαρίου 2007) για τους εργαζόμενους στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τους φοιτητές δημοσιογραφικών σχολών (πανεπιστήμιων και ιδιωτικών σχολών), με στόχο την παρουσίαση αρνητικών παραδειγμάτων που οδηγούν σε ρατσιστικές συμπεριφορές και την προβολή θετικών παραδειγμάτων που μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην καταπολέμηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

4. Πλήρης εμπλουτισμός και επικαιροποίηση της ιστοσελίδας του έργου με στοιχεία, και πλήρης ανάπτυξη της αγγλικής έκδοσης.

3) «Παιδιά & ΜΜΕ»

Στο πλαίσιο συμμετοχής του ΙΟΜ στο «Πρόγραμμα Οπτικοακουστικής Παιδείας για Παιδιά και νέους», το οποίο υλοποιείται σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Εποπτείας ΜΜΕ της ΓΓΕ-ΓΓΕ και τη Διεύθυνση Περιφερειακών Σταθμών της ΕΡΤ με σκοπό την εκπαίδευση και εξοικείωση των παιδιών με τον τρόπο λειτουργίας των ΜΜΕ, το 2007 ολοκληρώθηκε η έκδοση του α' φυλλαδίου που απευθύνεται σε παιδιά 9-11 ετών. Όσον αφορά το β' φυλλάδιο για εφήβους 12-15 ετών, ενσωματώθηκαν οι παρατηρήσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και απεστάλησαν για τελική έγκριση στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας προκειμένου να ακολουθήσει η έκδοσή του.

4) Βάση Νομικών Πληροφοριών ΙΟΜ

Στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας, το ΙΟΜ υλοποιεί Βάση Νομικών Πληροφοριών για την Επικοινωνία, με έμφαση στο έργο των ανεξάρτητων αρχών και ιδιαίτερα σχετικά με τα ατομικά δικαιώματα.

Ζ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η Υπηρεσία μας συμμετέχει ενεργά στις εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκπροσωπούμενη από στελέχη της, στις συναντήσεις της Διευθύνουσας Επιτροπής για τα ΜΜΕ και τις Νέες Υπηρεσίες Επικοινωνίας (στο εξής θα αναφέρεται ως CDMC) και των Ομάδων Εμπειρογνωμόνων. Η CDMC υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Τομέας Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας) του ΣτΕ.

Η χώρα μας συμμετείχε στην 7η Υπουργική Διάσκεψη του Κιέβου για την Πολιτική στα ΜΜΕ, το Μάρτιο του 2005. Επικεφαλής της αντιπροσωπείας που εκπροσώπησε τη χώρα μας ήταν ο Υπουργός Επικρατείας κ. Θεόδωρος Ρουσόπουλος. Στη Διάσκεψη συμμετείχαν Υπουργοί από 46 κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκπρόσωποι των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, και γνωστές προσωπικότητες από τον χώρο των ΜΜΕ.

Στο πνεύμα των αποφάσεων της 7ης Υπουργικής Διάσκεψης του Κιέβου και των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης, η Διευθύνουσα Επιτροπή για τα ΜΜΕ και τις Νέες Υπηρεσίες Επικοινωνία του ΣτΕ έχει πραγματοποιήσει έξι συναντήσεις τα τελευταία τρία χρόνια. Σταχυολογούμε ενδεικτικά από τις εργασίες της κατά το 2007:

- Σύσταση σχετικά με την εικόνα των γυναικών στις διαφημίσεις
- Σύσταση σχετικά με τη βλασφημία, την προσβολή της θρησκευτικής πίστης και των κηρυγμάτων μίσους με βάση τη θρησκευτική τους πεποίθηση
- Σύσταση για την επαγγελματική εκπαίδευση και τη κατάρτιση των δημοσιογράφων
- Σύσταση σχετικά με απειλές κατά της ζωής και της ελευθερίας της έκφρασης των δημοσιογράφων.
- Συμμετοχή της Διευθύνουσα Επιτροπή για τα ΜΜΕ και τις Νέες Υπηρεσίες Επικοινωνίας στις εργασίες του 2ου Παγκόσμιου Φόρουμ για τη Διακυβέρνηση του Διαδικτύου που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο της Βραζιλίας (12-15 Νοεμβρίου 2007).

Τέλος, σημειώνουμε, ότι το Μάιο του 2009 θα πραγματοποιηθεί στο Ρέικιαβικ η 1η Υπουργική Διάσκεψη για τα ΜΜΕ και τις Νέες Υπηρεσίες Επικοινωνίας υπό τον πιθανό τίτλο «Η εμπιστοσύνη στα ΜΜΕ στο παρόν και στο μέλλον». Η Διάσκεψη θα είναι η πρώτη που πραγματοποιείται για τις Νέες Υπηρεσίες Επικοινωνίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΗΜΜΕΝΩΝ

Προβολή Τηλεοπτικών Spots της ΕΡΤ κατά το 2007 :

ΘΕΜΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ
«ΕΡΓΟ ΠΟΛΙΤΩΝ» (ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ)	6/12/06 - 6/2/07
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ)	5/12/06 - 5/2/07
«ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ»	12/12/06 - 31/1/07
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ «Η ΑΓΑΠΗ ΚΤΙΖΕΙ»	25/12/06 - 7/1/07
ΟΡΓΑΝΩΣΗ «ΘΕΟΦΙΛΟΣ» (ΠΟΛΥΤΕΚΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ)	20/12/06 - 31/1/07
«ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ»	22/12/06 - 22/1/07
ΕΠΙΤΡΟΠΗ UNICEF	21/12/06 - 15/1/07
ΕΛΛ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ	20/12/06 - 20/1/07
ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ «ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ΤΟΝ 20 ΑΙΩΝΑ»	9/1/07 - 9/3/07
ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ (ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ)	9/1/07 - 9/3/07

ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ «ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑ - ΚΑΤΑΠ. ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ»	19/1/07 - 19/3/07
ΕΛΛ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΣΟΥ ALZHEIMER	23/1/07 - 24/2/07
ΕΘΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΥΦΛΩΝ	1/2/07 - 28/2/07
ΙΔΡΥΜΑ JOSE CARRERAS (ΣΥΝΑΥΛΙΑ - ΚΑΡΚΙΝΟΣ)	5/2/07 - 17/2/07
ΕΛΛ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΜΑΣΤΟΥ	1/2/07 - 29/2/07
ΙΝΚΑ (ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ)	15/2/07 - 15/4/07
ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΚΑΤΆ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ «ΑΓΚΑΛΙΑΖΩ»	28/2/07 - 31/3/07
«ΟΝΗΣΙΜΟΣ» (ηθική βοήθεια φυλακισμένων)	1/3/07 - 30/4/07
ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ	9/3/07 - 17/3/07
ΚΕΘΙ (Ένταξη ευπαθών ομάδων στην αγορά εργασίας)	13/3/07 - 13/5/07
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	10/3/07 - 30/4/07
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ (ΣΥΝΑΥΛΙΑ)	20/3/07 - 30/3/07
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ (ΠΟΛΗ & ΠΟΔΗΛΑΤΟ)	5/3/07 - 5/6/07
UNICEF	16/3/07 - 10/4/07
ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	21/3/07 - 15/4/07
«ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» (ανέγερση ξενώνα)	28/3/07 - 27/4/07
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ CD για στήριξη της «ΚΙΒΩΤΟΥ»	16/4/07 - 30/4/07
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (απασχόληση μεταναστών-αγροτικό τομέα)	3/4/07 - 3/5/07
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ	18/4/07 - 18/5/07
ΑΧΕΠΑ συναυλία για τους σκοπούς της οργάνωσης	25/4/07 - 3/5/07
ΕΛΛ. ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (καρκίνος δέματος)	28/4/07 - 11/5/07
Ε.Μ.Α.Σ (σεξουαλική υγεία & αναπαραγωγή)	26/4/07 - 31/5/07
ΥΠΟΥΡΓ. ΕΣΩΤ., ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ (δράση κέντρων εξυπηρ. πολιτών)	1/5/07 - 30/6/07
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (θέματα προσφύγων)	30/3/07 - 30/4/07
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (εργατικά ατυχ. & επαγγελματικές ασθέν)	3/4/07 - 3/5/07
«ΑΜΕΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ»(ενημέρωση ατόμων με αναπηρία	1/4/07 - 30/4/07

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ (καρκίνος παχέος εντέρου)	20/3/07 - 31/3/07
«PRAKSIS» (ενημέρωση των πολιτών για τις δράσεις της Οργάνωσης)	3/4/07 - 3/5/07
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ (ολοι διαφορετικοί-όλοι ίσοι)	22/3/07 - 22/6/07
«ΘΕΟΦΙΛΟΣ» (πολύτεκνη οικογένεια)	2/5/07 - 31/5/07
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ.ΕΝΗΜΕΡ.-ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΕΠΙΚΟΙΝ.(Φεστιβάλ για άτομα με αναπηρία)	5/5/07 - 5/6/07
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑΣ (ημέρα κατά του καπνίσματος)	9/5/078 - 31/5/07
«ΝΑΡΚΟΜΑΝΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΙ» (20 χρόνια λειτουργίας στην Ελλάδα)	10/5/07 - 20/5/07
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑΣ(έλεγχος χοληστερόλης)	16/5/07 - 25/6/07
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ακράτεια)	20/5/07 - 15/7/07
ΕΣΤΙΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜ. ΑΓΩΓΗΣ (εκδήλωση με κοινωνικό περιεχόμενο)	28/5/07 - 17/6/07
ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ (παράνομη διακίνηση & εμπορία ανθρώπων	19/5/07 - 30//07
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ «ΦΛΟΓΑ» (ενημέρωση για τη δράση του)	28/5/07 - 30/6/07
ΕΛΙΧ -ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	28/5/07 -31/8/07
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ (αποφυγή ή διακοπή καπνίσματος)	5/6/07 - 30/7/07
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ (εθελοντισμός)	5/6/07 - 30/7/07
«ΠΥΞΙΔΑ» Παγκόσμια ημέρα κατά των ναρκωτικών	5/6/07 - 26/6/07
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (φεστιβάλ-ντοκυμαντέρ & αναπηρία)	16/6/07 - 18/6/07
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ (Συναυλία κατά της βίας)	10/6/07 - 27/6/07
ΕΛΕΗΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ (Προβολή έργου γηροκομείου Αθηνών)	5/6/07 - 5/7/07
ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ (Εκδηλώσεις Εθελοντικής προσφοράς)	16/6/07 - 24/6/07
«ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΟΗΕ» (Ημέρα Προσφύγων)	18/6/07 - 2/7/07
ΣΥΛΛΟΓΟΣ «Η ΠΙΣΤΗ» (Νεοπλασματικές παθήσεις)	18/6/07 - 18/7/07
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ «Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»(παγκόσμ. Ημέρα καρκίνου)	19/6/07 - 30/6/07
«PRAKSIS» (καταπολέμηση ρατσισμού & ξενοφοβίας)	16/6/07 - 17/7/07
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ (Πόλη διαφορετική - όλοι ίσοι)	26/6/07 - 26/8/07

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ (Σεξουαλική Υγεία)	17/7/07 - 17/9/07
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΘΑΛΑΣΑΙΜΙΑΣ -ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ	11/7/07 - 11/9/07
UNICEF (καταπολέμηση πείνας)	11/7/07 - 21/8/07
ΠΕΜΠΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΥΠΕΛΛΟ ΑΣΤΕΓΩΝ (ρατσισμός - εξαρτήσεις)	30/7/07 - 4/8/07
ACTION AIID	30/7/07 - 15/9/07
PRAKSIS (πρόληψη υγείας)	3/8/07 - 3/9/07
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (οδήγηση χωρίς αλκοόλ)	30/7/07 - 30/9/07
ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	1/8/07 - 15/9/07
5η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΛΑΜΠΑΔΗΔΡΟΜΙΑ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ	17/8/07 19/10/07
UNICEF	21/8/07 - 21/9/07
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΣΤΟΣ (Συναυλία)	25/8/07 - 10/9/07
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΩΝΑΣΗΣ (προστασία & αποκατάσταση αναπήρων παίδων)	20/8/07 - 4/9/07
ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1/9/07 - 30/9/07
«ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» (Στήριξη πυρόπληκτων)	29/8/07 - 30/10/07
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ (Στήριξη πυρόπληκτων)	31/8/07 - 4/9/07
ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΜΕΡΙΜΝΑ» (Στήριξη πυρόπληκτων)	4/9/07 - 10/10/07
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΣΤΑΜΑΤΗ ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗ (ενίσχυση Λύρειου Παιδικού Ιδρύματος Αττικής)	10/9/07 - 23/9/07
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	7/9/07 - 30/9/07
ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΩΝ (δωρεά οργάνων)	12/9/07 - 12/11/07
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΜΠΑΣΚΕΤ	14/9/07 - 25/9/07
ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΟΥΣ ΤΗΣ ΗΛΕΙΑΣ	17/9/07 - 30/9/07
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ (Συναυλία υπέρ των πυρόπληκτων)	18/9/07 - 21/9/07
ΕΛΕΗΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ (συναυλία υπέρ γηροκομείου Αθηνών)	18/9/07 - 1/10/07
«ΓΡΑΜΜΗ ΖΩΗΣ» Άτομα Τρίτης & Τέταρτης Ηλικίας	1/10/07 - 31/10/07
ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ (δικαιώματα ανηλίκων)	3/10/07 - 3/12/07
«ΝΗΦΑΛΙΟΙ» (Αλκοολισμός)	15/10/07 - 30/1/107

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ (ψυχολογική υποστήριξη πυροπαθών)	15/10/07 - 31/12/07
ΔΙΑΒΗΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Ημέρα διαβήτη)	15/10/07 - 20/11/07
ΔΗΜΟΣ ΣΥΚΑΙΩΝ (εθελοντική αιμοδοσία)	22/10/07 - 6/11/07
«ΟΝΗΣΙΜΟΣ» (Στήριξη αποφυλακισμένων)	27/10/07 - 31/12/07
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ - ΕΡΑΝΟΣ	1/11/07 - 15/12/07
ΕΜΑΣ (Σεξουαλική υγεία)	16/11/07 - 16/12/07
«ΠΡΩΤΑ ΡΩΤΑ» Παγκόσμια ημέρα AIDS	22/11/07 - 15/12/07
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ	1/12/07 - 31/12/07

Μ Ε Ρ Ο Σ Ε΄

***Ημερίδα ΕΕΔΑ & ΕΣΑμεΑ*,**

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2007

«Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Ελλάδα»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

εκδήλωσης με θέμα:

«Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών
για
τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Ελλάδα»

Η εκδήλωση πραγματοποιείται με αφορμή την έναρξη
των επετειακών εκδηλώσεων για τα 60 χρόνια
της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Δευτέρα 10 Δεκεμβρίου 2007, 19:00
Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας»)

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ:

Γεώργιος Παπαγεωργίου, *Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης*
Κωστής Α. Παπαϊωάννου, *Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)*
Γιάννης Βαρδακαστάνης, *Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)*
Δημήτρης Φατούρος, *Υπεύθυνος για την Ελλάδα, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ*

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Αρχικές εισηγήσεις:
● *Η Σύμβαση των Η.Ε. για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ: Προκλήσεις και Προοπτικές*, **Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Β΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ
● *Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ και η νέα πραγματικότητα που αυτή δημιουργεί*, **Γιάννης Βαρδακαστάνης,** Πρόεδρος ΕΣΑμεΑ

Εκπρόσωποι κομμάτων:
● **Παναγιώτης Μελάς**, *Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας*
● **Παρασκευή Χριστοφιλοπούλου**, *Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ*
● **Βέρα Νικολαΐδου**, *Βουλευτής του ΚΚΕ*
● **Μιχάλης Παπαγιαννάκης**, *Βουλευτής του ΣΥ.ΡΙΖ.Α.*
● **Δήμητρα Αράπογλου**, *Βουλευτής του ΛΑΟΣ*
Συντονιστής: Κωστής Α. Παπαϊωάννου, Πρόεδρος της ΕΕΔΑ

Συζήτηση

Συνοπτική απόδοση χαιρετισμών, εισηγήσεων και παρεμβάσεων στην εκδήλωση της ΕΕΔΑ και της ΕΣΑμεΑ:

«Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Ελλάδα»

Χαιρετισμοί

Γεώργιος Κωνσταντόπουλος, *Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης*

Ο υφυπουργός κ. Γ. Κωνσταντόπουλος τόνισε τη σημασία της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία για το αναπηρικό κίνημα και δεσμεύθηκε ότι η Σύμβαση θα κατατεθεί σύντομα στο ελληνικό κοινοβούλιο, ώστε να κυρωθεί και να αποτελέσει νόμο του Κράτους.

Χρήστος Νάστας, *εκ μέρους του Υφυπουργού Εσωτερικών, κ.* ***Χρήστου Ζώη***
Ο κ. Χ. Νάστας, εκ μέρους του υφυπουργού κ. Χ. Ζώη, συνεχάρη την ΕΕΔΑ και την ΕΣΑμεΑ για την πρωτοβουλία της εκδήλωσης και επεσήμανε ότι η Πολιτεία οφείλει να εργαστεί με συνέπεια για την κατάργηση κάθε διάκρισης διασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες στη γνώση, στην υγεία, στην απασχόληση, στην κοινωνία της πληροφορίας, στην πρόσβαση στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στην καθημερινή διαβίωση των ατόμων με αναπηρία.

Παναγιώτης Μελάς, *Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας, εκ μέρους του Προέδρου της Βουλής, κ. Δημητρίου Σιούφα*

Ο κ. Π. Μελάς υπογράμμισε ότι η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία καλύπτει ένα κενό της διεθνούς προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιγράφοντας λεπτομερώς τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες σε κάθε τομέα δράσης. Ο κ. Μελάς αναφέρθηκε στη διακομματική επιτροπή της Βουλής, η οποία ασχολήθηκε με την αντιμετώπιση των προβλημάτων, που απασχολούν τα άτομα με αναπηρία και συνέταξε σχετική έκθεση.

Κωστής Α. Παπαϊωάννου, *Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)*

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, αφού καλωσόρισε όλους τους παρευρισκομένους, υπενθύμισε ότι η εκδήλωση αυτή σημαίνει την έναρ-

ξη μίας σειράς επετειακών εκδηλώσεων που θα κορυφωθούν σε ένα χρόνο κατά την 60ή επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ο κ. Παπαϊωάννου τόνισε ότι το θεμελιακό κείμενο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εξακολουθεί να αποτελεί το μεγάλο ζητούμενο, διότι ούτε η οικουμενικότητα, ούτε η καθολικότητα των δικαιωμάτων έχει επιτευχθεί. Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ διευκρίνισε ότι η Επιτροπή αποφάσισε να εστιάσει τις εκδηλώσεις της σε συγκεκριμένα θέματα δικαιωμάτων και σε συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, που πλήττονται. Στο πλαίσιο αυτής της προοπτικής, η ΕΕΔΑ έκρινε ότι πρέπει να αφιερώσει την εκδήλωση στη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, διότι εξακολουθούν να αποτελούν ένα μεγάλο πληθυσμό στη σιωπή και στη λήθη. Ο κ. Παπαϊωάννου σημείωσε ότι η Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία αποτελεί την πρώτη μεγάλη Σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων του 21ου αιώνα, η οποία δημιουργεί μεγάλες προοπτικές, μεγάλες προκλήσεις και απαιτεί πολλές δεσμεύσεις από την πλευρά της Διοίκησης και από την πλευρά της Κοινωνίας των Πολιτών, αλλά και των ίδιων των ατόμων με αναπηρία. Η ΕΕΔΑ επιδιώκει μια ανοιχτή συνεργασία με την ΕΣΑμεΑ, όσο και με οργανώσεις ατόμων με αναπηρίες και με πρωτοβουλίες πολιτών, ώστε να γίνει η Σύμβαση αυτή ένα εργαλείο που θα φέρει τα άτομα με αναπηρίες στο προσκήνιο των δικαιωμάτων και να απεγκλωβιστούν από τη λογική μιας επιδοματικής οπτικής και πολιτικής, η οποία εξακολουθεί επί χρόνια να τους κρατά στο καθεστώς του πολίτη β΄ κατηγορίας και να διαιωνίζει τον αποκλεισμό τους.

Γιάννης Βαρδακαστάνης, *Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)*

Ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ, κ. Γ. Βαρδακαστάνης, εξέφρασε τη μεγάλη χαρά της Συνομοσπονδίας για την διοργάνωση και τη συμμετοχή της στην εκδήλωση. Στη συνέχεια, αναφέρθηκε στην προσωπική του εμπειρία από την ενεργή συμμετοχή του ως Πρόεδρου του Ευρωπαϊκού Φόρουμ των ΑμεΑ, στη συναρπαστική διαδικασία διαπραγμάτευσης, η οποία κατέληξε στη συμφωνία όλων των κρατών για το κείμενο, το οποίο υιοθετήθηκε επίσημα στις 13/12/2006 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ τόνισε ότι είναι υποχρέωση της κυβέρνησης, των κομμάτων που μετέχουν στη Βουλή, του πολιτικού συστήματος στο σύνολό του, των κοινωνικών εταίρων, όλων όσων μετέχουν στην οργανωμένη Πολιτεία και κυρίως του αναπηρικού κινήματος να αγωνιστούν, ώστε να μη μείνει η Σύμβαση αυτή διακήρυξη, αλλά ουσιαστική αλλαγή στη ζωή των ατόμων με αναπηρία. Ο κ. Βαρδακαστάνης ευχαρίστησε την ΕΕΔΑ και εξέφρασε την επιθυμία να συμμετέχει η ΕΣΑμεΑ σε αυτή, προκειμένου

να συμβάλει στη διάδοση και την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Δημήτρης Φατούρος, *Υπεύθυνος για την Ελλάδα, Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ*

Ο κ. Δ. Φατούρος συνεχάρη την ΕΕΔΑ εκ μέρους του Γ.Γ. του ΟΗΕ για τη διοργάνωση της εκδήλωσης με αυτό το θέμα. Τόνισε ότι στόχος του παγκόσμιου εορτασμού για τα 60 χρόνια της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου είναι να αναδειχθεί ότι η Διακήρυξη παραμένει και σήμερα ζωντανή, επίκαιρη και χρήσιμη όσο ποτέ. Ο κ. Φατούρος αναφέρθηκε στην ενημερωτική εκστρατεία των ΗΕ με θέμα «Μάθε τα δικαιώματά σου!» και σημείωσε την παραίνεση του Γ.Γ., με αφορμή την Ημέρα των ατόμων με αναπηρία, να επαναλάβουμε προς όλες τις κατευθύνσεις τη δέσμευσή μας για την κατοχύρωση ίσων δικαιωμάτων στα άτομα αυτά και να εξασφαλίσουμε την πλήρη συμμετοχή τους στη ζωή των κοινωνιών.

Συνοπτική απόδοση εισηγήσεων

- **Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος**, *Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Β΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ*

Η Σύμβαση των Η.Ε. για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ: Προκλήσεις και Προοπτικές

Ο κ. Λ.-Α. Σισιλιάνος τόνισε τη σπουδαιότητα της Σύμβασης των Η.Ε. για τα δικαιώματα των ΑμεΑ, της πρώτης σύμβασης οικουμενικής εμβέλειας για τα ανθρώπινα δικαιώματα, που υιοθετήθηκε τον 21ο αιώνα και κατοχυρώνει δικαιώματα 650 εκ. ανθρώπων στον κόσμο. Ο κ. Σισιλιάνος επεσήμανε ότι η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ άνοιξε μία νέα εποχή στη διαπραγμάτευση διεθνών κανονιστικών κειμένων σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς αναδύθηκε με ανταλλαγή απόψεων και lobbying μέσω ίντερνετ, ενώ υιοθετήθηκε ταχύτερα από κάθε άλλη διεθνή σύμβαση περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι περισσότερες από 700 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κατέθεσαν τροποποιήσεις στο κείμενο της Σύμβασης, η οποία μαζί με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, το οποίο προβλέπει το μηχανισμό ατομικών αναφορών για παραβίαση των δικαιωμάτων της Σύμβασης, άνοιξε για υπογραφή στις 30 Μαρτίου 2007. Ο κ.

Σισιλιάνος υπενθύμισε ότι η Ελλάδα υπέγραψε μεν τη Σύμβαση, αλλά δεν υπέγραψε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο.

Ο κ. Σισιλιάνος σημείωσε ότι η Σύμβαση χαρακτηρίζεται από μια ολιστική προσέγγιση και δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία, εκτός από ορισμένες αναφορές στα άτομα με κινητικά προβλήματα. Οι θεμελιώδεις αρχές της Σύμβασης, μεταξύ των οποίων ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ατομικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας των ΑμεΑ και της ελευθερίας τους να προβαίνουν να προσωπικές επιλογές, η απαγόρευση των διακρίσεων, η συμμετοχή και η ένταξη στην κοινωνία, ο σεβασμός της διαφορετικότητας και η πραγματική αποδοχή των ΑμεΑ, η ισότητα ευκαιριών, η προσβασιμότητα, η ισότητα ανδρών – γυναικών και τέλος, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων των αναπήρων παιδιών, αποτελούν τη βάση μια σειράς γενικών, αλλά και θετικών υποχρεώσεων των Κρατών Μερών, που προβλέπει η Σύμβαση, σε συνδυασμό με σειρά παρεμβάσεων στον ιδιωτικό τομέα.

Ο κ. Σισιλιάνος υπογράμμισε ότι η Σύμβαση επιμένει στην ένταξη των ΑμεΑ σε μια σειρά πολιτικών με τη συμμετοχή των ίδιων των ενδιαφερομένων ή των φορέων που τους εκπροσωπούν, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Η Σύμβαση ρυθμίζει ζητήματα προσβασιμότητας και δικαιοπρακτικής ικανότητας των ΑμεΑ, ενώ περιλαμβάνει διατάξεις για τη δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων των ΑμεΑ ως ένα τρόπο συμμετοχής των ατόμων αυτών στο κοινωνικό γίγνεσθαι και ιδιαίτερα στην άσκηση δημόσιας εξουσίας. Ως προς το περιεχόμενο των δικαιωμάτων, που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση, διεξοδική αναφορά γίνεται στην άσκηση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων από τους ΑμεΑ. Ως προς τα κοινωνικά δικαιώματα, η Σύμβαση επιμένει στο δικαίωμα στην εκπαίδευση, στην υγεία και την κοινωνική ασφάλιση, με βάση τη θεμελιώδη αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων εκ μέρους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης. Η Σύμβαση υπογραμμίζει ιδιαίτερα τα ζητήματα της πρόσβασης στην εργασία και επιμένει στα κίνητρα στους εργοδότες για πρόσληψη ΑμεΑ.

Με αφορμή την πρόβλεψη από τη Σύμβαση ενός συντονιστικού οργάνου, το οποίο θα πρέπει να δημιουργηθεί σε εθνικό επίπεδο, ο κ. Σισιλιάνος επεσήμανε ότι ενδεχομένως ο Συνήγορος του Πολίτη θα μπορούσε να δημιουργήσει Κύκλο για τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Τέλος, αναφέρθηκε η διεθνής επιτροπή ελέγχου, τη συγκρότηση της οποίας προβλέπει η Σύμβαση για την εξέταση των κρατικών εκθέσεων και των ατομικών προσφυγών κατά Κρατών, τα οποία θα επικυρώσουν τη Σύμβαση και το

Προαιρετικό Πρωτόκολλο.

Ο κ. Σισιλιάνος εξέφρασε την πεποίθηση ότι η κύρωση της Σύμβασης θα αποτελέσει μοχλό για τη βελτίωση της κατάστασης των δικαιωμάτων των ΑμεΑ στην Ελλάδα και τόνισε ότι η θέση της ΕΕΔΑ σχετικά με την επικύρωση της Σύμβασης είναι σαφής. Στόχος της εκδήλωσης της ΕΕΔΑ ήταν να κινητοποιήσει το ελληνικό κοινοβούλιο και την κυβέρνηση, ώστε να προχωρήσει στην κύρωση της Σύμβασης και στη συνέχεια να κάνει πράξη όσα η Σύμβαση προβλέπει, τόσο σε νομοθετικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο διοικητικών πρακτικών.

▪ **Γιάννης Βαρδακαστάνης,** *Πρόεδρος ΕΣΑμεΑ*

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ και η νέα πραγματικότητα που αυτή δημιουργεί

Ο κ. Γ. Βαρδακαστάνης υπογράμμισε την ανάγκη ισχυρών συμμαχιών του αναπηρικού κινήματος με άλλους κοινωνικούς εταίρους με στόχο την επιδίωξη της προοδευτικής εφαρμογής της Σύμβασης. Η κύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε συνδυασμό με τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να παρουσιάσει το 2008 πρόταση νομοθεσίας για την ίση μεταχείριση με βάση το άρθρο 13 της Συνθήκης του Άμστερνταμ και σε άλλους τομείς εκτός της απασχόλησης διαμορφώνουν ένα περιβάλλον, σύμφωνα με τον κ. Βαρδακαστάνη, θετικό για την επιδίωξη ουσιαστικής εφαρμογής της Σύμβασης.

Ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ τόνισε ότι η υπόθεση της αναπηρίας είναι πανανθρώπινη, βαθιά πολιτική και κοινωνική υπόθεση, της οποίας η αντιμετώπιση πρέπει να ξεπερνά τη θητεία υπουργών και κυβερνήσεων. Το 2008 πρέπει να είναι η χρονιά κύρωσης της Σύμβασης, που θα θεσπίσει και την εθνική αρχή παρακολούθησης. Για την ΕΣΑμεΑ, αποτελεί άλλωστε πάγιο αίτημα η δημιουργία Κύκλου του Συνηγόρου του Πολίτη για τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Το επόμενο βήμα, σύμφωνα με τον κ. Βαρδακαστάνη, πρέπει να είναι η σε βάθος μελέτη και σύγκριση της νομοθεσίας και της πρακτικής με τα άρθρα της Σύμβασης, ώστε να διαπιστωθούν ποιες πολιτικές και νομοθεσίες πρέπει να τροποποιηθούν.

Ο κ. Βαρδακαστάνης εξέφρασε την άποψη ότι η κύρωση της Σύμβασης θα σημάνει την προσέγγιση των πολιτικών της Ελλάδας με τις αντίστοιχες των χωρών της ΕΕ, αλλά και μια βαθιά αλλαγή για το ελληνικό

αναπηρικό κίνημα. Ο Πρόεδρος της ΕΣΑμεΑ υπογράμμισε την ανάγκη το άτομο με αναπηρία να γίνει υποκείμενο της τύχης του και να έλθει στο προσκήνιο της οικονομικής και πολιτικής ζωής της χώρας, όπως προβλέπει το άρθρο 21 παρ. 6 του Συντάγματος. Τέλος, ο κ. Βαρδακαστάνης ανακοίνωσε ότι από τον Ιανουάριο του 2008, αρχίζει η επιμόρφωση 500 αιρετών στελεχών του χώρου σχετικά με τη Σύμβαση και τα δικαιώματα που αυτή κατοχυρώνει. Για τον κ. Βαρδακαστάνη, η Σύμβαση πρέπει να διαπνέει εφεξής κάθε πολιτική που σχεδιάζουμε, τον τρόπο που δουλεύουμε, τον τρόπο που σκεφτόμαστε, τον τρόπο που ονειρευόμαστε.

Συνοπτική απόδοση παρεμβάσεων των εκπροσώπων των κομμάτων και της ΓΣΕΕ

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ κάλεσε τους εκπροσώπους των κομμάτων να τοποθετηθούν σε σχέση με την απαιτούμενη βούληση για την επικύρωση της Σύμβασης σε σύντομο χρονικό διάστημα, τη σημαντική αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης και την προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου σε όσα η Σύμβαση επιτάσσει, καθώς και τους μηχανισμούς ελέγχου σε εθνικό επίπεδο και τη διεθνή λογοδοσία. Επίσης, οι εκπρόσωποι των κομμάτων ερωτήθηκαν σε σχέση με το οικονομικό κόστος και τις ανάλογες προβλέψεις στους προϋπολογισμούς των επομένων ετών, που απαιτεί η εφαρμογή της Σύμβασης.

Στα ερωτήματα αυτά ανταποκρίθηκαν εκπρόσωποι από όλα τα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή.

- Ο *κ. Θεόδωρος Σολδάτος*, βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας, υπογράμμισε την ύπαρξη της βούλησης, καθώς και την προσωπική του επιθυμία ταχείας κύρωσης της Σύμβασης.
- Η *κα Παρασκευή Χριστοφιλοπούλου*, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, συνεχάρη την ΕΕΔΑ για την πρωτοβουλία της εκδήλωσης και την ΕΣΑμεΑ για τις κινητοποιήσεις της και επέμεινε στην εφαρμογή της Σύμβασης, αλλά και τους ειδικούς μηχανισμούς που απαιτούνται, προτείνοντας τη διασύνδεση της εθνικής επιτροπή ελέγχου με τους ελεγκτικούς μηχανισμούς ανά τη χώρα, ώστε να εξασφαλιστούν σημεία επαφής και επικοινωνίας και οι αναγκαίες πληροφορίες.
- Η *κα Βέρα Νικολαΐδου*, βουλευτής του ΚΚΕ, εξέφρασε την άποψη ότι η Σύμβαση περιλαμβάνει θέσεις που απηχούν την πίεση, που δέχονται οι κυβερνήσεις από τα κινήματα και τις οργανώσεις των ΑμεΑ και υπογράμμισε ότι αν ο πλούτος και η τεχνολογική πρόοδος διατίθεντο για την κάλυψη των σύγχρονων αναγκών των ανθρώπων, θα μειώνονταν οι ανάπηροι.

- Ο *κ. Γιάννης Τόλιος*, εκπρόπωπος του ΣΥ.ΡΙΖ.Α, τόνισε τη σημασία της Σύμβασης των Η.Ε. για τα δικαιώματα των ΑμεΑ, η οποία θεσμοθετεί κανόνες σε παγκόσμιο επίπεδο και δεσμεύει τα Κράτη και πρότεινε διπλασιασμό των δαπανών για την υγεία και την πρόνοια, ενώ σημείωσε ότι είναι σημαντικό να αναπτυχθεί αγωνιστικό κίνημα παρέμβασης, ώστε να ελέγξει στην πράξη την εφαρμογή της Σύμβασης.
- Η *κα Δήμητρα Αράπογλου*, βουλευτής του ΛΑΟΣ, χαρακτήρισε την υπογραφή της Σύμβασης την Η.Ε. αναμφισβήτητα ιστορικό γεγονός, το οποίο επέφερε κινητικότητα στο χώρο του αναπηρικού κινήματος, καθώς έχουν δρομολογηθεί οι εξελίξεις για συνεργασία και αλληλοϋποστήριξη σε ένα ευρύτερο πεδίο, ενώ εξέφρασε την ελπίδα ότι η δημιουργία ενός θεσμοθετημένου συντονιστικού φορέα με διευρυμένες αρμοδιότητες, υπεύθυνο για το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση πολιτικής, σε θέματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία θα δώσει πραγματικές λύσεις και θα υλοποιήσει τους στόχους της Σύμβασης.
- Τέλος, η *κα Ιωάννα Καραντινάκη*, εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ, επεσήμανε ότι η ΓΣΣΕ δραστηριοποιείται συστηματικά τόσο υπέρ της διεκδίκησης των δικαιωμάτων, όσο και στο πεδίο της μελέτης και παρακολούθησης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων και του κοινωνικού αποκλεισμού στη χώρα μας με τον οποίο παρουσιάζουν μια αιτιώδη σχέση και ευχήθηκε να ενώσουν όλοι οι κοινωνικοί φορείς τις δυνάμεις τους και να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την εφαρμογή της Σύμβασης.

Μ Ε Ρ Ο Σ ΣΤ΄

ΕΘΝΙΚΕΣ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΤΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΜΟΛΟΓΕΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

1. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ενημερωτικό σημείωμα

Η Ευρωπαϊκή Συντονιστική Ομάδα των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συνήλθε τις ακόλουθες ημερομηνίες: 20.03.2007 (Γενεύη), 14.06.2007 (Βερολίνο), 17.09.2007 (Δουβλίνο) και 03.12.2007 (Κοπεγχάγη).

Κατά την πρώτη συνεδρίαση, στη *Γενεύη*, συζητήθηκαν τα ακόλουθα ζητήματα:

(α) Η προοπτική επικύρωσης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία από τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις με τη διατύπωση επιφυλάξεων και η δημιουργία ενός δικτύου εμπειρογνωμόνων από την ευρωπαϊκή ομάδα, το οποίο θα καταγράψει τις προτεινόμενες επιφυλάξεις, θα αναλύσει τα σχετικά νομικά επιχειρήματα των κυβερνήσεων και θα διατυπώσει κοινές θέσεις εκ μέρους της ευρωπαϊκής ομάδας προς αντίκρουση των επιφυλάξεων.

(β) Η πρόταση του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας με τις Εθνικές Επιτροπές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Υποστηρίχθηκε η ιδέα μιας δοκιμαστικής περιόδου, κατά την οποία θα ήταν δυνατό 4 -5 εθνικές επιτροπές να επικεντρωθούν σε ορισμένες μείζονες προτάσεις.

(γ) Ως προς την κοινοτική νομοθεσία, επικράτησε η ιδέα της από κοινού ανάλυσης των ευρωπαϊκών οδηγιών από δίκτυο εμπειρογνωμόνων.
(δ) Σχετικά με το πρόγραμμα JOIN υποστηρίχθηκε η άποψη ότι σε αυτό το χρονικό σημείο πρέπει να εντοπιστούν οι χώρες, οι οποίες επιθυμούν να οργανώσουν σεμινάρια σχετικά με την ίδρυση εθνικής επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(ε) Διευκρινίστηκε ότι είναι δυνατή η πραγματοποίηση ετήσιας πλήρους στρογγυλής τράπεζας σε συνδυασμό με τακτικές θεματικές συναντήσεις.

(στ) Η ομάδα τόνισε την ανάγκη ενίσχυσης της παρουσίας των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Γενεύη, στο πλαίσιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στη δεύτερη συνεδρίαση για το έτος 2007, στο *Βερολίνο*, συζητήθηκαν:

(α) η μέθοδος προσέγγισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την ευρωπαϊκή ομάδα των εθνικών επιτροπών και αποφασίστηκε να υποδειχθεί από κάθε φορέα ένας εκπρόσωπος, ώστε να συμμετέχει στις συναντήσεις για το συγκεκριμένο ζήτημα.

(β) αναδείχθηκε η ανάγκη επικέντρωσης στο ζήτημα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων και των συναφών θεμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ώθηση προς τις κυβερνήσεις να επικυρώσουν τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους (1990)

(γ) ο αρμόδιος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για τους εθνικούς φορείς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρουσίασε τη στρατηγική ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ του τμήματος του και των εθνικών φορέων ως προς τις επιμέρους διαδικασίες προώθησης και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της Ύπατης Αρμοστείας (Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επιτροπές Διεθνών Συμβάσεων, Ειδικές Διαδικασίες).

(δ) οι πρακτικές επικοινωνίας των εθνικών επιτροπών και ανακοινώθηκε η προγραμματισμένη και σχετική με το ζήτημα συνάντηση στο Μπέλφαστ (βλ. κατωτέρω, ίδια ενότητα, στοιχείο 5)

(ε) το πρόγραμμα JOIN σχετικά με τη δημιουργία νέων Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων.

(στ) η πρώτη συνεδρίαση στο πλαίσιο του Ευρω-Αραβικού διαλόγου στο Αμάν (βλ. κατωτέρω, ίδια ενότητα, στοιχείο 4)

(ζ) η ιδέα της συνδιοργάνωσης με το Φόρουμ των Ατόμων με Αναπηρία και του « Disability Intergroup » ενός συνεδρίου για την εφαρμογή της Σύμβασης των ΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

(η) άλλα ζητήματα εσωτερικής λειτουργίας, καθώς και επερχόμενες συναντήσεις με άλλους φορείς.

Στην τρίτη συνεδρίαση για το έτος 2007, στο *Δουβλίνο*, συζητήθηκαν:

1) Ως προς τα ζητήματα της *Ευρωπαϊκής Ένωσης*:
(α) η συγκρότηση δικτύου εμπειρογνωμόνων για τα ζητήματα ασύλου

και μετανάστευσης αποτελούμενου από εκπροσώπους δώδεκα εθνικών επιτροπών,

(β) ζητήματα συνεργασίας μεταξύ των Εθνικών Επιτροπών και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ,

(γ) η προστασία των προσωπικών δεδομένων ως ζήτημα που αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην Ευρώπη.

2) Ως προς τον *ΟΑΣΕ*, συζητήθηκε η συνεργασία του Γραφείου του ΟΑΣΕ για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με τις Εθνικές Επιτροπές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το σχετικό σχέδιο Πρωτοκόλλου.

3) Ως προς τον *ΟΗΕ*, αναπτύχθηκε η ιδέα της διάδοσης και κυκλοφορίας από το Γραφείο Εθνικών Επιτροπών της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μιας συλλογής εγγράφων, τα οποία θα περιγράφουν τις δυνατότητες των Εθνικών Επιτροπών να αξιοποιήσουν τους μηχανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ.

4) Ζητήματα λειτουργίας τους Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου των Εθνικών Επιτροπών (ICC).

5) Ως προς το Συμβούλιο της Ευρώπης συζητήθηκαν:
(α) η αυξημένη συνεργασία με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο πλαίσιο του προγράμματος "Synomia" και (β) η διοργάνωση της επόμενης Στρογγυλής Τράπεζας μεταξύ του Γραφείου του Επιτρόπου και των Εθνικών Επιτροπών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

6) η προώθηση της επικύρωσης της Σύμβασης των ΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και η συνέχιση των προσπαθειών διοργάνωσης συνεδρίου από τις Εθνικές Επιτροπές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ΜΚΟ ατόμων με αναπηρία και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η κα Χ. Παπαδοπούλου παρουσίασε την πρωτοβουλία της ΕΕΔΑ να διοργανώσει συνέδριο για την επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με θέμα τη συγκεκριμένη σύμβαση (βλ. ανωτέρω Μέρος Ε΄).

7) η πρόταση της γαλλικής Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να διοργανώσει περιφερειακή συνάντηση σχετικά με τα προβλήματα από την απουσία υπογραφών και επικυρώσεων της Διεθνούς Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους.

Στην τέταρτη συνάντηση για το έτος 2007, στην *Κοπεγχάγη*, συζητήθηκαν τα εξής ζητήματα:

1) Ως προς τον *ΟΑΣΕ*:
(α) το σεμινάριο που διοργανώθηκε στην Αρμενία στις 13-14 Οκτωβρίου 2007 με τη συμμετοχή του Συνηγόρου του Πολίτη και εκπροσώπων της κυβέρνησης της Αρμενίας, ΜΚΟ και εκπροσώπων της Κοινωνίας των Πολιτών και στόχο την ενίσχυση των μεταξύ τους δεσμών.

(β) πιθανές μελλοντικές συναντήσεις, οι οποίες θα διερευνήσουν κυρίως το ζήτημα της παρακολούθησης του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων.

(γ) το σχέδιο Πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Εθνικών Επιτροπών.

2) Ως προς το Διεθνές Συντονιστικό Όργανο των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ICC):
(α) η επερχόμενη συνάντηση του Προεδρείου στη Γενεύη με βασικό θέμα τη μεταρρύθμιση του οργάνου (ICC).

(β) αποφασίστηκε η αντιπροσώπευση στην ως άνω συνάντηση της ευρωπαϊκής ομάδας από την Ιρλανδική Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία θα συντάξει σχετική έκθεση στη συνέχεια.

3) Ως προς το Συμβούλιο της Ευρώπης, επισημάνθηκε η ανάγκη διαβούλευσης της Ιρλανδικής Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την ευρωπαϊκή ομάδα σχετικά με τη διοργάνωση της Στρογγυλής Τράπεζας με τη συμμετοχή των Διαμεσολαβητών.

4) Έγινε αναφορά στην επερχόμενη πρώτη συνάντηση του δικτύου εμπειρογνωμόνων περί ασύλου και μετανάστευσης της ευρωπαϊκής ομάδας εθνικών επιτροπών.

5) Υπενθυμίστηκαν οι δύο συναντήσεις σχετικά με την αντιτρομοκρατική νομοθεσία και την πρόσβαση στα δεδομένα στο Κάιρο στις 13-15 Ιανουαρίου (βλ. κατωτέρω, ίδια ενότητα, στοιχείο 4) στο πλαίσιο του συνεχιζόμενου Ευρω-Αραβικού Διαλόγου των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

6) Συζητήθηκαν συνοπτικά οι δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των εθνικών επιτροπών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

7) Συμφωνήθηκε να προσκληθούν η Επιτροπή Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Σκωτίας στην ευρωπαϊκή ομάδα Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2. 19Η ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ICC), Γενεύη, 21-23 Μαρτίου 2007

2. 19Η ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (ICC), Γενεύη, 21-23 Μαρτίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Η 19η συνάντηση του Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου των Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για το έτος 2007 πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη στις 21-23 Μαρτίου 2007. Κατά την έναρξη των εργασιών, η Ύπατη Αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κα Louise Arbour, απηύθυνε χαιρετισμό. Στη συνάντηση έλαβαν μέρος εκπρόσωποι Εθνικών Επιτροπών της Αφρικής, της Β. και Ν. Αμερικής, της Ασίας και της Ευρώπης, μέλη του Γραφείου Εθνικών Επιτροπών της Ύπατης Αρμοστείας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Παρατηρητές του ICC.

Τη 19η σύνοδο του ICC απασχόλησαν τα ακόλουθα ζητήματα:
1) Οι εκθέσεις του Γενικού Γραμματέα, οι οποίες υπεβλήθησαν στην 4η σύνοδο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σχετικά με: (α) τις Εθνικές Επιτροπές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, (β) τη διαδικασία που ακολουθεί το ICC, προκειμένου να πιστοποιήσει τη συμμόρφωση των εθνικών επιτροπών με τις Αρχές του Παρισιού, (γ) την ενίσχυση της διαδικασίας με τον κατάλληλο περιοδικό έλεγχο και τους τρόπους ενδυνάμωσης της συμμετοχής των Εθνικών Επιτροπών στο έργο του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2) Οι περιφερειακές συναντήσεις, δηλαδή οι συναντήσεις που διοργανώνει η Συντονιστική Επιτροπή των Αφρικανικών Εθνικών Επιτροπών, το δίκτυο στη Β. και Ν. Αμερική, η ομάδα της Ασία και του Ειρηνικού και η ευρωπαϊκή ομάδα, την προεδρία της οποίας ανέλαβε η Εθνική Επιτροπή της Ιρλανδίας.

3) Η σύνδεση των Εθνικών Επιτροπών με το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και συγκεκριμένα η ανάγκη διασφάλισης της παρουσίας του ICC κατά τη διάρκεια και μεταξύ των συνόδων του και πρόσβασης σε ενημερωμένη πληροφόρηση σχετικά με τις εργασίες του. Η σύνοδος στήριξε ομοφώνως την εκπροσώπηση του ICC στη Γενεύη, η οποία πρέπει να είναι ανεξάρτητη, ενώ επεσήμανε την ανάγκη διερεύνησης μιας μακροπρόθεσμης λύσης.

4) Η Πρόεδρος της Υποεπιτροπής Πιστοποίησης των Εθνικών Επιτροπών παρουσίασε την ετήσια έκθεση, η οποία υιοθετήθηκε από τη σύνοδο.

5) Συζητήθηκε ο ρόλος των Εθνικών Επιτροπών στο έργο των Επιτροπών των Συμβάσεων του ΟΗΕ (treaty-bodies) και παρουσιάστηκαν τα συμπεράσματα της σχετικής στρογγυλής τράπεζας, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 21-26 Φεβρουαρίου 2006. Προτάθηκε, τέλος, η έκδοση ενός εγχειριδίου με βάση τα συμπεράσματα αυτά.

6) Συζητήθηκε η έκθεση της 8ης Διεθνούς Διάσκεψης των Εθνικών Επιτροπών, η έκθεση σχετικά με τη μετανάστευση για τις Εθνικές Επιτροπές και η παρακολούθηση της εφαρμογής της Διακήρυξης της Santa Cruz.

7) Παρουσιάστηκαν οι δραστηριότητες, καθώς και τα επόμενα βήματα που θα ακολουθήσουν οι Εθνικές Επιτροπές σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Μεταξύ των προτάσεων αναφέρθηκαν οι συμμαχίες με τις ΜΚΟ ατόμων με αναπηρίες, η ενίσχυση των Εθνικών Επιτροπών από την Ύπατη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, προκειμένου να φέρουν σε πέρας τις ευθύνες που προκύπτουν σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα και η δημιουργία βάσης δεδομένων για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, σύμφωνα με πρόταση του Φόρουμ Ασίας-Ειρηνικού.

8) Συζητήθηκε ο σχεδιασμός της 9ης Διεθνούς Διάσκεψης των Εθνικών Επιτροπών και η Εθνική Επιτροπή της Κένυας προσφέρθηκε να φιλοξενήσει τη διάσκεψη. Η Εθνική Επιτροπή της Ιρλανδίας πρότεινε ως θέμα τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, ενώ η Εθνική Επιτροπή της Γαλλίας τα ανθρώπινα δικαιώματα και άκρα φτώχεια.

9) Η κα Lynch, εκ μέρους της Εθνικής Επιτροπής του Καναδά, εξελέγη πρόεδρος του ICC, ενώ για τη θέση του Αντιπροέδρου εξελέγη η Εθνική Επιτροπή της Κορέας.

3. 10Η ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΣΥΝΗΓΟΡΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

10Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ,
Αθήνα, 12-13 Απριλίου 2007

3. 10Η ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

10Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Αθήνα, 12-13 Απριλίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Παπαϊωάννου, συμμετείχε στη 10η Στρογγυλή Τράπεζα των Ευρωπαίων Διαμεσολαβητών και του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 12-13 Απριλίου 2007 στην Αθήνα, με την ευκαιρία της 10ης επετείου από την ίδρυση του Γραφείου του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη και με την ειδική συμμετοχή των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το θέμα που συζητήθηκε ήταν: «Η εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το Κράτος Δικαίου στην Ευρώπη: η συνεργασία μεταξύ των Διαμεσολαβητών, των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης».

Στην πρώτη Ομάδα Εργασίας συζητήθηκε εκτενώς η συνεργασία μεταξύ των Διαμεσολαβητών, των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης υπό το πρίσμα του 14ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και των συστάσεων της Επιτροπής Σοφών. Η δεύτερη Ομάδα Εργασίας επικεντρώθηκε στις δυνατότητες ενίσχυσης της συνεργασίας των ως άνω φορέων.

Κατά τη συνάντηση αυτή αποφασίστηκε η υπόδειξη υπευθύνων επικοινωνίας από τις εθνικές επιτροπές (contact persons), οι οποίοι θα είναι σε συνεχή συνεργασία με το Γραφείο του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. κατωτέρω ενότητα Β΄ στοιχείο 5). Όπως έγινε φανερό κατά τη συζήτηση, η συνεργασία των Εθνικών Επιτροπών με τον Επίτροπο του Συμβουλίου της Ευρώπης προϋποθέτει τα ακόλουθα: α) οι εν λόγω δραστηριότητες πρέπει να εμπίπτουν στην αποστολή της εκάστοτε Εθνικής Επιτροπής, β) οι

εθνικοί φορείς πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα, οικονομικά και σε ανθρώπινο δυναμικό, γ) οι εθνικοί φορείς πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη πληροφόρηση σχετικά με το περιεχόμενο των κανόνων της ΕΣΔΑ, τη νομολογία του ΕΔΔΑ, καθώς και τον αριθμό και το είδος των υποθέσεων, που εκκρεμούν ενώπιον του ΕΔΔΑ, οι οποίες εγείρουν ζητήματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες τους.

Ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. T. Hammarberg, ανακοίνωσε σε συνέχεια της Στρογγυλής Τράπεζας δύο πιλοτικά προγράμματα: 1) μια συνάντηση εργασίας με τους υπεύθυνους επικοινωνίας των Εθνικών Επιτροπών (contact persons), προκειμένου να προσδιοριστεί πώς οι εθνικοί φορείς δύνανται να συνεισφέρουν στην εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ, 2) ένα συνέδριο σχετικά με το ρόλο των εθνικών φορέων στην εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (βλ. κατωτέρω ενότητα Β΄στοιχείο 9).

4. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩ-ΑΡΑΒΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

4. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΕΥΡΩ-ΑΡΑΒΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ενημερωτικό σημείωμα

Στο πλαίσιο του Ευρω-Αραβικού διαλόγου των Εθνικών Επιτροπών για τα ανθρώπινα δικαιώματα[1], πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες τρεις συναντήσεις: στο Αμάν (18-19 Απριλίου 2007), στην Κοπεγχάγη (21-23 Οκτωβρίου 2007) και στο Κάιρο (13-15 Ιανουαρίου 2008). Η τέταρτη συνάντηση έχει προγραμματιστεί για τις 6-8 Μαΐου 2008 και θα πραγματοποιηθεί στο Μαρόκο. Την ΕΕΔΑ θα εκπροσωπήσει ο Πρόεδρος, κ. Κ. Παπαϊωάννου.

Η πρώτη ευρω-αραβική συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο *Αμάν* είχε ως θέμα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η συνάντηση οργανώθηκε από το Εθνικό Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ιορδανίας και το Δανικό Ινστιτούτο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στη συνάντηση συμμετείχαν επίσης εκπρόσωποι της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτις, κα Χ. Παπαδοπούλου, η οποία συντόνισε μία από τις συνεδρίες με θέμα «Αντιτρομοκρατική νομοθεσία και ο αντίκτυπός της στην αρχή της μη διάκρισης».

Η πρώτη ευρω-αραβική συνάντηση κατέληξε στην ανάγκη συγκρότησης μιας αραβο-ευρωπαϊκής ομάδας εργασίας, στην οποία θα συμμετάσχει και ένας τεχνικός σύμβουλος από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, προκειμένου να διερευνήσει πιθανούς ορισμούς της τρομοκρατίας, να αναπτύξει εργαλεία, τα οποία οι εθνικές επιτροπές δύνανται να χρησιμοποιούν σε σχέση με τα αντιτρομοκρατικά μέτρα. Οι εθνικές επιτροπές εξάλλου πρέπει να διερευνήσουν τα αίτια της τρομοκρατίας σε εθνικό επίπεδο ελέγχοντας παράλληλα την εφαρμογή των αντιτρομοκρατικών μέτρων, προκειμένου να εντοπίσουν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η δεύτερη ευρω-αραβική συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην

[1] Σχετικά με την πρωτοβουλία έναρξης και το συντονισμό του ευρω-αραβικού διαλόγου των εθνικών επιτροπών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βλ. *Έκθεση ΕΕΔΑ*, 2006, σελ. 567 επ.

Κοπεγχάγη είχε ως επίκεντρο της συζήτησης τα ζητήματα διάκρισης. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από τον Πρόεδρο, κ. Κ. Παπαϊωάννου, ο οποίος παρουσίασε εισήγηση εκ μέρους των ευρωπαϊκών Εθνικών Επιτροπών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κατά τη συνεδρία με θέμα τη διάκριση με βάση το φύλο.

Κατά τη συνάντηση αυτή, οι εθνικές επιτροπές υιοθέτησαν τις ακόλουθες συστάσεις, σύμφωνα με τις οποίες :

1) Θα προωθήσουν την επικύρωση από τις κυβερνήσεις τους των διεθνών συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την απομάκρυνση των επιφυλάξεων, που αντίκεινται στην αρχή της μη διάκρισης, την αποδοχή των διαδικασιών των ατομικών αναφορών για παραβιάσεις των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από τη Διεθνή Σύμβαση κατά των φυλετικών διακρίσεων και τη Διεθνή Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών και την επιδίωξη της συμβατότητας του εθνικού δικαίου με τις διεθνείς συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαμέσου της εφαρμογής των συστάσεων των Επιτροπών των συμβάσεων του ΟΗΕ.

2) Θα διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο για την έρευνα και ανάλυση ενδείξεων και κριτηρίων για τον έλεγχο παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

3) Θα συνεργαστούν με φορείς και ΜΚΟ, τοπικές και κεντρικές κυβερνητικές υπηρεσίες, επιχειρήσεις, δικαστικές αρχές, κοινοβουλευτικά μέλη, ακαδημαϊκούς και τα ΜΜΕ.

4) Θα προωθήσουν την αποτελεσματική συνδρομή των θυμάτων διάκρισης και τη δημιουργία εύκολα προσβάσιμων μηχανισμών προστασίας, οι οποίοι θα διασφαλίζουν τη δυνατότητα επανόρθωσης.

5) Θα διερευνήσουν τις πιθανότητες για κοινές δραστηριότητες και παρεμβάσεις σε ευρω-αραβικό επίπεδο, καθώς και την ενίσχυση της συνεργασίας του αραβο-ευρωπαϊκού δικτύου.

Κατά την τρίτη ευρω-αραβική συνάντηση των Εθνικών Επιτροπών στο *Κάιρο*, συνεδρίασαν η Ομάδα Εργασίας σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση και η Ομάδα Εργασίας για τα αντιτρομοκρατικά μέτρα. Κατά την πρώτη συνεδρία της Ομάδας Εργασίας για την πρόσβαση στην πληροφόρηση παρενέβησαν εμπειρογνώμονες, οι οποίοι παρουσίασαν τις προοπτικές στο ζήτημα. Στη δεύτερη συνεδρία, παρουσιάστηκε το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο των Κρατών που συμμετέχουν σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση. Στο πλαίσιο αυτό, η επιστημονική

συνεργάτις της ΕΕΔΑ, κα Χ. Παπαδοπούλου, παρουσίασε το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο (βλ. κατωτέρω). Η πρώτη συνεδρία της Ομάδας Εργασίας για τα αντιτρομοκρατικά μέτρα ασχολήθηκε με το νομοθετικό πλαίσιο των χωρών που συμμετέχουν σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ενώ κατά τη δεύτερη συνεδρία, παρουσιάστηκε το θεσμικό πλαίσιο για το ίδιο ζήτημα. Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν οι αρμόδιοι φορείς, ο ρόλος τους και οι μηχανισμοί που έχουν δημιουργηθεί στο πεδίο των αντιτρομοκρατικών μέτρων.

Ακολουθεί η εισήγηση της επιστημονικής συνεργάτιδος της ΕΕΔΑ, κας Χ. Παπαδοπούλου, σχετικά με το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο για την πρόσβαση στην πληροφόρηση (στην αγγλική).

ACCESS TO INFORMATION MAPPING STUDY: THE CASE OF GREECE

1. Information on the Greek National Commission for Human Rights (GNCHR)

1.1 Name of NIHR law /decree etc. and year of establishment?

The Greek National Commission for Human Rights (GNCHR) was founded by Law 2667/1998. It started to function in January 2000, when it was first convened by the Prime Minister and its President and two Vice-Presidents were elected.

1.2 Legal foundation of NIHR? E.g. by constitution, by act of law/parliament or presidential decree or other? (please specify)

GNCHR is a statutory National Human Rights Institution having a consultative status with the Greek State on issues pertaining to human rights protection and promotion. The creation of GNCHR emanated from the need to monitor developments regarding human rights protection at the domestic and international levels, to inform Greek public opinion about human rights-related issues and, to provide guidelines to the Greek State aimed at the establishment of a modern, principled policy of human rights protection. The original source of inspiration for the creation of the GNCHR were the *Paris Principles*, adopted by the United Nations and the Council of Europe.

2. Openness at national level and adoption of legal standards

2.1 Has your country ratified international and regional instruments obliging member states to respect freedom of information and data protection

and to combat corruption? Please specify which conventions have been ratified.

A series of legal texts impacting on the Access to Information environment have been actually ratified by Greece. Other than the UDHR (Art. 19, on the Right to Freedom of opinion and expression), Greece is a contracting party to a number of Treaties related to Freedom of Expression and Access to Information: ECHR (art.10, despite the fact that as to date, the question whether the freedom of expression set out in Art. 10 ECHR includes the right of access to public documents remains a hotly debated one), CERD, ICCPR (art. 19 & art. 17) and its Protocols, and the Aarhus UN Convention (1998) on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters (ratified by Greece in January 2006), inter alia. Ratified international instruments take precedence over national law, and this is stipulated in art. 28, par. 1a of the Greek Constitution. Civil courts (and more rarely the penal ones) usually take into consideration the provisions of international law in cases where domestic law is inconsistent with the former. The Court of Cassation has recently started to take into consideration the provisions of conventions ratified by Greece, as a result of the convictions of Greece at the ECHR for violating international law. There have been cases where the European Commission of Human Rights has accepted applications for violations of art. 10 ECHR by Greece, although those cases have been dismissed by the European Court of HR on the grounds of lack of exhaustion of all domestic legal remedies.

Greece signed the Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters in June 1998 and ratified it in January 2006. A 1995 joint ministerial decree implemented the EU 90/313/EEC Directive after the European Commission started an infringement proceeding against Greece[2]. In July 2005, the European Commission announced that it was taking legal action against Greece and six other countries for failing to implement the 2003 EU Directive on access to environmental information[3].

[2] Joint Ministerial Decision 77921/1440 of 06/09/1995, Official Gazette 795 B' 14/9/1995 on the freedom of access of the citizens to the public authorities for information relating to the environment. See Hallo, Access to Environmental Information in Europe: Greece (Kluwer Law 1996). Also, see European Commission, Overview of Member States' National Legislation Concerning Access to Documents, SG.B.2/CD D (2000), 9 October 2000.

[3] European Commission, Public access to environmental information: Commission takes legal action against seven Member States, 11 July 2005.

eCommerce Legislation

- Presidential Decree 131/2003 transposes the Directive 2000/31 of the EU (Directive on Electronic Commerce) on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market.

eCommunication Legislation

- The transposition of the new EU Regulatory Framework for Electronic Communications has not yet taken place in Greece. eCommunications remain governed by the Telecommunications Law 2876/2000.

eSignatures/eIdentity Legislation

- The Presidential Decree 150/2001 implements the EU Directive 99/93/EC on a Community framework for electronic signatures.

eProcurement Legislation

- There is currently no legislation governing the use of electronic means in public procurement in Greece. The new EU relevant Directives are expected to be transposed ASAP.

Re-use of Public sector information

- A working Group was set up in Greece to prepare the transposition of the relevant EU Directive 2003/98/EC. This resulted in Law 3448/2006, which implements the Directive and addresses the conditions and requirements concerning sharing and re-use of public sector information by citizens and businesses. The Law targets prohibitions on exclusive rights, while providing safeguards for privacy, national security and intellectual (property) rights.

2.2 Does the Constitution of your country guaranty freedom of information?

The Greek Constitution provides for a general right of access The Constitution[4] was substantially amended in 2001 to provide for a more extensive, but still, limited right of access. Article 5A (1 & 2) stipulates:

"All persons are entitled to information, as specified by law. Restrictions to this right may be imposed by law only insofar as they are absolutely necessary and justified for reasons of national security, of combating crime or of protecting rights and interests of third parties".

In addition, it specifies that:

"All persons are entitled to participate in the Information Society. Facilitation of access to electronically handled information, as well as of the production,

[4] http://www.cecl.gr/rigasnetwork/databank/Constitutions/Greece.html

exchange and diffusion thereof, constitutes an obligation of the State" (always in observance of the guarantees of articles 9, 9A and 19).

Furthermore, Article 10 (3), which gives a right of petition, now states:

"The competent service or authority is obliged to reply to requests for information and for issuing documents, especially certificates, supporting documents and attestations within a set deadline not exceeding 60 days, as specified by law. In case this deadline elapses without action or in case of unlawful refusal, in addition to any other sanctions and consequences at law, special compensation is also paid to the applicant, as specified by law.

2.3 Has an Information Act been adopted in your country? If yes;

There is currently no specific or dedicated freedom of information legislation in Greece, neither has an Information Act as such, been adopted so far.

2.3.1 Does the Act build on the principle of maximum disclosure?
2.3.2 Does the Act apply broadly to public bodies? (incl. to the legislature and the judiciary)
2.3.3 Does the Act include a general right of access to publicly held information?

While there is no specific legislation on AI, the right of access was first provided in L.1599/1986 (on the relations between the citizen and the state, art. 16), that gave a right of access to administrative documents created by legal entities belonging to the public sector. The agency should reply within one month and the applicant should pay for costs. The right was read broadly by the Ombudsman and the Council of State to give a right of access to all persons. In 1999, the Ombudsman ruled that the 1986 Act allowed access to all administrative documents "without there being any condition of legitimate interest on part of the applicant" referencing a 1993 Council of State decision that a "reasonable interest" rather than a specific legal interest is an adequate reason[5]. In 1999, the law was supplanted by Article 5 of the Code of Administrative Procedure[6] which expanded the right of access. The law states that the "interested persons" may request in writing administrative documents which are defined as "all documents produced by public authorities such as reports, studies, minutes, statistics,

[5] Decision no. 1397/1993. See The Greek Ombudsman, Annual Report 1999 §§ 2.2, 3.22, 3.9.
[6] Law No. 2690/1999 Ratification of the Administrative Procedure Code and other provisions.

administrative circulars, responses opinions and decisions." Persons with a "special legitimate interest" can obtain documents created by third parties that relate to a case involving the person. Documents pertaining to the personal life of an individual are not subject to the Act. Secrets defined by law, including those relating to national defence, public order and taxation cannot be released. Documents may also be restricted if they relate to discussions of the Council of Ministers or if they could substantially obstruct judicial, military or administrative investigations of criminal or administrative offences.

In 2001, the Ombudsman affirmed that no interest is necessary for the 1999 law noting that following the adoption of the revised constitutional right of access and the 1999 that that "it is clearly the legislator's intent to expand and not restrict the application of the principle of transparency"[7].

Appeals are made internally. The Ombudsman[8] can receive complaints on violations of the right of access and mediate or issue opinions.

A law to implement the EU Directive[9] on the re-use and commercial exploitation of public sector information (2003/98/EC) was adopted in January 2006.

The Penal Code punishes the disclosure of state secrets. The Ombudsman has ruled in several cases that simply because a document is classified is not a ground for withholding it from access under the Code of Administrative Procedure. The files of the former military dictatorship were destroyed by the Socialist government in the mid 1980s.

2.3.4	Does the Act imply a duty for public authorities to actively inform the public about their activities?
2.3.5	Does the Act contain a limited and clearly formulated scope of exceptions?
2.3.6	Are there any costs for applicants under the law?
2.3.7	Does the law contain specific acts applying to some public bodies, e.g. the judiciary?
2.3.8	Has your country adopted an act on anti-corruption measures?

The Greek Ministry of Justice is currently processing a draft law on anti-corruption measures applying to the public sector.

[7] 4. See The Greek Ombudsman, Annual Report 2001 §3.1.1.
[8] Ombudsman Homepage: http://www.synigoros.gr/en_index.htm
[9] No 3448-2006. http://www.poeota.gr/_download/N.3448-2006.pdf

2.3.8.1 Has an act on the protection of personal data been adopted in your country?

Yes: the Law 2472/1997 (official gazette A΄ 50) on the Protection of Individuals with regard to Processing of Personal Data[10], as amended. It establishes the terms and conditions under which the procession of personal data is to be carried out so as to protect the fundamental rights and freedoms of natural persons and in particular their right to privacy. The law includes provisions on a special category of personal data, called "sensitive data", and concern with the racial or ethnic origin, and political or religious affiliation. In relation to that, mentioning the religious affiliation in the data included in the Greek identity card was prohibited, and this governmental decision caused a hot public debate back in 2000. (It is also worth noting that the GNCHR issued a resolution on that matter, advocating for non mentioning of the religious affiliation). Art. 7, par. 2g provides that the processing of sensitive data of public figures is permitted if the data concerns a public function and if it is absolutely necessary for the satisfaction of the right to get information on issues of public interest. It also allows any person to obtain their personal information held by government departments or private entities. The Law, which was amended in 2000 and 2001, is enforced by the Hellenic Data Protection Authority[11]. It is complemented by Law 2774/1999 on the Protection of Personal Data in Telecommunications and by Law 3115/2003 that establishes the *Hellenic Authority for the Information and Communication Security and Privacy*, in order to protect the secrecy of mailing, the free correspondence or communication in any possible way as well as the security of networks and information. The law has been revised in 2006 (3471/2006) and intends to the enactment of preconditions with regard to the personal data processing and for the assurance of the confidentiality in telecommunications.

Electronic Media

The National Radio and Television Council (ESR, established in 1995) carries out the State's constitutionally mandated control over the national and private electronic media (art. 15, par. 2 provides that the national radio and television are under the immediate control of the State). The ESR oversees the activities of the electronic media and sanctions the violations of codes of ethics or of other laws by the media. Its members are proposed by the political parties in the Parliament. Contrary to the absence of provisions for the printed media, art.9 par.1 of the Code of Ethics issued by the ESR deals

[10] http://www.dpa.gr/Documents/Eng/2472engl_all2.doc
[11] http://www.dpa.gr/

with access to information by the broadcasting media. According to this provision, the journalists should not use "indirect" ways to access information except in cases where such ways are the only available and the information in question concerns a special public interest.

2.3.8.2 Has an act on archives been adopted in your country?

The law 1946/1991 (OG A' 69/14-5-1991) on the General Archives of the State.

2.3.8.3 Are there any national legislation or procedures obliging authorities of your country to involve the public actively in relation to specific activities, plans or the like (e.g. through public hearings or debates).

2.4) Is there any national legislation or procedures prescribing that the curriculum of relevant further and higher education must comprise introduction to good administration?

2.5) Is there a civil society in your country? Does it promote law reform where no legal framework exists?

There is a fairly active civil society in Greece and it does promote the establishment of a legal framework in case there is a legal vacuum or of law reform, when the existing framework is judged as insufficient or outdated.

3. Legal standards promoted in practice

3.1 Do the authorities make the public aware of the legal standards, including their right to access information? If so, how?

3.2 Do the civil society initiatives focus on creating public awareness of the right of access to information?

3.2.1 Does the public make use of the standards to get information from public authorities?

3.2.2 Are Public officials made aware of the standards (e.g. general education, specific training)?

3.2.3 Are Professionals and legal practitioners made aware of the standards?

There is no particular public action aiming at raising the understanding of and use of the public's right to access information. The civil society, as well as professionals and legal practitioners seem to prioritize other Human Rights protection and promotion issues than AI. Nevertheless, media seem to be more active in requesting access to information rights than the rest

of the population. It seems there is a lot to be done in terms of government engagement, infrastructure, creating an enabling environment, capacity building, and above all, building confidence and security in the use of Information and Communication Technologies (ICTs), and training of public officials on procedures for releasing information guided by the principle of maximum disclosure.

From an overall perspective, Greece, in digital terms, lags behind many of its European partners. It experiences severe failures in adopting consistently and timely the EU Policy on the Information Society. At present, total expenditures in ICTs represent 5% of the GDP, which is below the EU average. The Greek IS presents many interesting and at the same time contradictory characteristics in comparison to other EU countries. Although substantial advances have been achieved over the last years, the Internet and ICTs have not yet penetrated substantially Greek citizens' everyday life settings. It should be noted, however, that all of the indicators (mobile phone, PC, Internet, bank cash machines, WAP services etc.) are on the increase.

More than one third of the civil servants in the Ministry of Finance, and in general in the public administration, do not use a PC. And according to a recent study of the Observatory for the Information Society, 46% of the Internet users still prefer to go in person to the public service office they need to interact with, than to do what they want to be done via the computer. The picture is worse when it comes to the "vulnerable and marginalized" groups of the society, be it migrants or refugees, women, the disabled or the elderly, Romas etc. According to a recent research paper of the Ministry of the Interior "there are many who treat the new technologies at best as a mystery and at worst as a danger for their future".

4. Legal standards applied in practice

4.1 Are public employees providing information upon request?
4.2 Are refusals justified with reference to law?
4.3 Will authorities mention the number of access to information requests granted and/or denied in annual reports or other publicly available material?
4.4 Please outline existing research / studies about national legislation and the application of it in practice.

There is no streamlined practice of the authorities on the above. Their attitudes on the matter vary significantly, and, to our knowledge, there is no available research on the application of national legislation in practice.

5. Relevant and independent review and control mechanisms in your countries

5.1 Are control bodies empowered to review decisions on openness and access to information (e.g. Ombudsman or Information Commissioner)?
5.2 Has the control body made decisions?
5.3 Are the decisions of the control body respected by public authorities?
5.3.1 Has a specific body been tasked with overseeing the respect for personal data protection regulation?
5.3.2 Does a National State Auditor institution exist and does it make institutional audits?
5.3.3 What type of audit is the National State Auditor empowered to undertake (financial, performance)?
5.3.4 Are courts competent to deal with issues of conduct of public authorities? If so, which courts (e.g. administrative courts or ordinary courts)?
5.3.5 Does case-law exist on issues relating to openness and access to information?

Other than the topics covered by the mandate of the Hellenic Data Protection Authority (see above in par 2.3.8.1), the Greek Ombudsman (founded in October 1998 and operating under the provisions of Law 3094/2003) is empowered to review decisions on openness and access to information. The Greek Ombudsman investigates individual administrative actions or omissions or material actions taken by government departments or public services that infringe upon the personal rights or violate the legal interests of individuals or legal entities. Before submitting a complaint to the Greek Ombudsman, the complainant should first come into contact with the public service involved with his or her case. Only if the problem is not resolved by the service concerned should a complaint be submitted to the Ombudsman. The Ombudsman does not have the power to impose sanctions or to annul the illegal actions of the public administration. As a mediator, the Greek Ombudsman makes recommendations and puts forward specific proposals towards the public administration.

The Ombudsman can intervene when, in dealing with the public administration, an individual or legal entity encounters: refusal to supply information or insufficient provision of information, unreasonable delay in processing applications, infringement of laws or violation of procedure, administrative irregularities or omissions, discrimination against individuals. The Ombudsman has jurisdiction over cases concerning disputes between citizens and

public administration units, such as: government services, local and regional government (communities, municipalities, and prefectures), other public institutions, and private law entities of the public sector, corporations and organizations that are under control either by the state or by legal entities of the public sector.

Administrative courts are dealing with issues of conduct of public authorities.

6. Monitoring of the level of openness

6.1 Do National NGOs and/or independent bodies monitor the level of openness and access to information?
6.2 Do International NGOs monitor the level of openness and access to information (e.g. Transparency International measuring corruption index)?
6.3 Do International Governmental Organizations carry out monitoring in your country?
6.4 Are monitoring recommendations respected by public institutions and implemented in practice in your country?
6.5 Has monitoring led to cooperation between civil society and state institutions, e.g. in terms of capacity building assistance?

According to Transparency International's Corruption Perception Index 2005 (CPI) (which relates to perceptions of the degree of corruption as seen by business people and country analysts and ranges between 10 - highly clean and 0 - highly corrupt). Greece's score is 4.3.

World Bank Data on Governance matters

1) Voice and Accountability: 0.91
2) Political Instability and Violence: 0.53
3) Government Effectiveness: 0.74
4) Regulatory Burden: 0.85
5) Rule of Law: 0.75
6) Control of Corruption: 0.56

Measuring Openness (Freedom House scale, Freedom in the World 2005)

(On scale of 1-7, with 1 representing the highest level of freedom and 7, the lowest)

Political Rights: 1
Civil Liberties: 2
Status: Free

7. Openness at your institution

Legal framework

7.1 Does a legal framework on openness apply to your institution?
7.2 Does staff at your institution have access to the legal framework?

There is no specific legal framework on openness applying to the GNCHR. The staff has access to all existing legal framework.

Procedures

7.3 Has a policy of openness/service been adopted by your institution (information strategy, service strategy) incorporating openness as a crosscutting element of all activities?
7.4 Have procedures been developed for provision of information upon request and at your institution's own initiative?
7.5 Has a procedure been developed for multimedia approach to information (meetings, e-government, TV, radio, local newspapers, news bulletin, letters) in order to optimize communication with the citizens?
7.6 Has an information support system been established for the staff (electronic) filing system, database, intranet) to enhance communication with the public?

There is no specific "policy" adopted. However, information is provided upon request within the limitations of the human resources of the Commission, within a reasonable timeframe (it may vary from one week to one month in average). There is a weekly news bulletin (which summarizes all HR related news of the week and all related activities of the GNCHR), prepared by the Commission's Secretariat and circulated to the members of the Commission. There is an electronic filing system, but no intranet and database.

Organization

7.7 Is the access/point of entry to your institution unified, e.g. supported by a one-stop shop, a homepage or a service handbook?
7.8 Is the staff at your institution responsible for handling public information and press relations professionals ?(press officers, service officers, webmaster)
7.9 Does your institution have an archive, which is maintained and being used?

There is an Internet site maintained on a regular basis, where all the activities, adopted opinions and projects to which the GNCHR is involved are presented in a comprehensive manner. The staff member responsible for information

and communication is not a "trained" professional on these fields, but has an extensive ten-year experience on those matters. The site is maintained mainly by interns supervised by staff. The institution has an archive, updated and used on a regular basis.

Information provided at own initiative

7.10 Does your institution provide information about its activities and functions at its own initiative?

7.11 Does your institution have established a maximum response time for citizens'/media's enquiries (applications, enquiries, complaints, requests for/ access to documents) if this is not defined by law?

7.12 Are lists of daily mail sent to/from your institution made available to the public (preferably on a webpage or at a one stop shop desk)?

7.13 Does the library of your institution serve as information centre of the institution (service handbook, internet access, access to development plans etc.)?

7.14 Are evaluations of your institution made public?

Yes, it does provide information on its activities and functions at its own initiative, whenever it is considered beneficial for its work and/or expected by the circumstances. The GNCHR strives to respond to inquiries, applications, requests etc. within a reasonable timeframe, in average varying from a week to a month. Mail and evaluations are not made public. There is no extensive library so far, but the existing limited amount of documents is mainly used by the members of the Commission and by individual researchers upon request.

Public participation

7.15 Do public hearings take place prior to major decisions with implications at national or local level (town and country planning, budgeting, sector policies, education, environment, welfare) in your country?

7.16 Are key meetings, such as city council meetings, open to the public together with agendas and minutes of meetings?

7.17 Have user boards been established to enhance openness about - and participation in - service delivery?

7.18 Have Citizen Advisory Groups/Panels been established to discuss broader policy issues and to enhance communication with the institution on development and service delivery?

In some instances, prior to adopting for example new legislation whose

impact is high, the public authorities engage in a process of public hearings with relevant stakeholders.

Openness capacity

7.19 Does the leadership of your institution demand or encourage the staff to upgrade their openness capacity?

7.20 Does your institution exchange experience with other institutions regarding best practices?

Yes, on both questions. The restrictions are due to the limited available financial and human resources of the GNCHR.

Accountability

7.21 Does your institution establish benchmarking or evaluation of its administration? And are findings reported to the public?

7.22 Does your institution provide information about its budgets and its accounts?

7.23 Does your institution have transparent action and tender procedures for public procurements?

7.24 Do mechanisms to review and control your institution exist?

7.25 Has your institution set up an internal complaints mechanism and/ or does your institution allow its decisions to be appealed/does the complaints handling mechanism guarantee a right to lodge an appeal?

7.26 Does the public bodies review and control your institution?

7.27 Does your institution respect decisions and/or recommendations of review and control bodies?

N/A

Monitoring

7.28 Do NGOs monitor the information performance of your institution?

N/A

5. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, Μπέλφαστ, 3 Οκτωβρίου 2007

5. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, Μπέλφαστ, 3 Οκτωβρίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Με πρωτοβουλία των διευθυντών επικοινωνίας της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βόρειας Ιρλανδίας, του Νορβηγικού Κέντρου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, του Γερμανικού Ινστιτούτου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και του Δανικού Κέντρου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, πραγματοποιήθηκε συνάντηση των υπευθύνων επικοινωνίας των Εθνικών Επιτροπών για τα δικαιώματα του ανθρώπου στις 3 Οκτωβρίου 2007 στο Μπέλφαστ, στη Βόρεια Ιρλανδία. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από την επιστημονική συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου.

Στόχος της συνάντησης ήταν να συγκεντρώσει ένα μεγάλο αριθμό ατόμων αρμόδιων για ζητήματα επικοινωνίας των εθνικών και των ακαδημαϊκών φορέων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές και τις στρατηγικές επικοινωνίας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Περαιτέρω θα προταθούν συστάσεις αναφορικά με τη χρήση των επικοινωνιών και των στρατηγικών επικοινωνίας από τους θεσμούς αυτούς.

Οι ακόλουθες δραστηριότητες τέθηκαν υπ'όψιν των συμμετεχόντων προς περαιτέρω σκέψη μέχρι την επόμενη συνάντηση, η οποία προγραμματίστηκε για τον Οκτώβριο 2008 στο Όσλο:

- Η κοινοποίηση των πληροφοριών και των πηγών πληροφόρησης σε όλες τις Εθνικές Επιτροπές.
- Η δημιουργία μιας ειδικής σελίδας στην ιστοσελίδα κάθε Εθνικής Επιτροπής, προκειμένου να διευκολύνεται η πληροφόρηση των υπευθύνων επικοινωνίας.
- Η διοργάνωση από κοινού δραστηριοτήτων, οι οποίες θα δίνουν έμφαση στις επετείους του ΟΗΕ.
- Οι δυνατότητες προβολής του έργου των Εθνικών Επιτροπών, υπό τη μορφή διαγωνισμού για την ανάδειξη της καλύτερης ιστοσελίδας, της δημοσίευσης της καλύτερης ετήσιας έκθεσης, μέσω του Διεθνούς Συντονιστικού Οργάνου (ICC) ή του Ευρωπαϊκού Συντονιστικού Οργάνου των Εθνικών Επιτροπών.

- Η διοργάνωση μιας κοινής εκδήλωσης για τον εορτασμό της 60ης επετείου της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου το 2008 ή/και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 2010.
- Η διεξαγωγή έρευνας για τις δυνατότητες επικοινωνίας των Εθνικών Επιτροπών.
- Η ανάπτυξη σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- Η έκδοση οδηγών για τη διαχείριση τεχνικών πληροφόρησης/ επικοινωνίας.
- Η δημιουργία ενός πεδίου πληροφοριών σχετικά με τους υπεύθυνους πληροφόρησης (βιογραφικά σημειώματα κλπ.) και των σχετικών συμβούλων.
- Η ανταλλαγή συνδέσμων των ιστοσελίδων των Εθνικών Επιτροπών.
- Η ανάπτυξη της πρακτικής άσκησης και ανταλλαγής προσωπικού σε ζητήματα επικοινωνίας.
- Η εμβάθυνση μελλοντικών συζητήσεων σχετικά με την ενημέρωση των ΜΜΕ για ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Β. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ (2007), ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, Αθήνα, 16-17 Απριλίου 2007

1. ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ (2007), ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, Αθήνα, 16-17 Απριλίου 2007

Εισαγωγικό σημείωμα

Το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ως Εθνικός Φορέας Υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Ευκαιριών για Όλους (2007), διοργάνωσε Εναρκτήριο Συνέδριο, το οποίο σηματοδότησε την έναρξη μιας σειράς σχετικών εκδηλώσεων και πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 16 και 17 Απριλίου του 2007.

Ακολουθεί η εισήγηση του κ. *Α. Θεοδωρίδη*, ο οποίος συμμετείχε εκ μέρους της ΕΕΔΑ στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας σχετικά με την προώθηση ίσων ευκαιριών.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ "ΕΤΟΥΣ 2007 ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ"

Επανειλημμένα η Επιτροπή μας - ανάλογα με τις δυνατότητες της (δηλαδή μέσα από τις γνωμοδοτήσεις της) έχει προσπαθήσει να συμβάλει στην καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Συνεπώς, το έτος 2007 είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για να τεθούν ξανά επί τάπητος όλα τα ζητήματα που αφορούν διακρίσεις. Στην παρούσα εισήγηση θα αναφερθώ σε τρία θέματα : στην ελληνική νομοθεσία κατά των διακρίσεων, στην ανάγκη κύρωσης διεθνών συμβάσεων και στην ισότητα των δύο φύλων.

Α. Ελληνική Νομοθεσία κατά των διακρίσεων

Επιχειρώντας μια γενική επισκόπηση του νέου θεσμικού πλαισίου κατά των διακρίσεων, η ΕΕΔΑ θεωρεί ότι μέσω του Νόμου 3304/2005 παρουσιάζεται για πρώτη φορά ένας σαφής και πλήρης ορισμός της έννοιας της «διάκρισης», τόσο υπό την άμεση όσο και υπό την έμμεση εκδοχή της, και επίσης και της έννοιας της παρενόχλησης. Ρηξικέλευθη δικονομική καινοτομία συνιστά άλλωστε και η «αντιστροφή του βάρους

της απόδειξης», σύμφωνα με την οποία εφόσον το θύμα μιας ρατσιστικής συμπεριφοράς που θεωρεί ότι έχει ζημιωθεί από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσκομίσει στοιχεία για πραγματικά γεγονότα που του συνέβησαν, τότε εναπόκειται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν παραβίασε αυτή τη θεμελιώδη αρχή. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη γίνει οι αναγκαίες τροποποιήσεις στους Κώδικες Δικονομίας, το καθημερινό δηλαδή εργαλείο των δικαστών, με αποτέλεσμα να είναι πιθανή η δημιουργία ανασφάλειας δικαίου, ιδίως για το πρώτο διάστημα εφαρμογής.

Σε ό,τι αφορά την κριτική προς τις ισχύουσες ρυθμίσεις που καταλαμβάνουν και το πεδίο της απασχόλησης , είναι σκόπιμο να τονιστεί ότι ως προς πολλές πτυχές της η θεσμική προστασία των θυμάτων των διακρίσεων παραμένει ημιτελής και ανολοκλήρωτη. Για παράδειγμα χρήσιμη θα ήταν μια ενδεχόμενη πρόβλεψη για **ποινικές κυρώσεις** όχι μόνο κατά των ιδιωτών που αρνούνται να διαθέσουν αγαθά και υπηρεσίες σε ευπαθείς ομάδες αλλά και κατά των εργοδοτών που διαπράττουν διακρίσεις στο πλαίσιο του εργασιακού τομέα, που αποτελεί από μόνος του ίσως την πιο σημαντική πηγή διακρίσεων τόσο από ποσοτικής όσο και από ποιοτικής πλευράς Δυστυχώς σήμερα η νομοθεσία περιορίζεται σε διοικητικές κυρώσεις σε βάρος των εργοδοτών.

Επίσης, ο κύκλος των νομικών προσώπων (π.χ. ΜΚΟ) στα οποία παρέχεται δυνατότητα υπεράσπισης των θυμάτων διακρίσεων είναι **πολύ περιορισμένος**, αφού περιλαμβάνει μόνο εκείνα που έχουν ως ρητό καταστατικό σκοπό τη διασφάλιση της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι εκείνο που απαιτούν οι Οδηγίες δεν είναι απλώς το να μπορούν τα νομικά αυτά πρόσωπα να ασκούν τα δικαιώματα του θιγόμενου ως εκπρόσωποι του, αλλά και να μπορούν να ενεργούν και στο δικό τους όνομα, εκτός αν ο θιγόμενος εκφράσει ρητή άρνηση. Όμως, βάσει των διατάξεων της ενσωμάτωσης, ακόμη και οι θεσπιζόμενοι Φορείς Προώθησης της Ίσης Μεταχείρισης (Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας - ΣΕΠΕ, Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, και Συνήγορος του πολίτη κατά περίπτωση) **δεν εξοπλίζονται** νομικά με τη δυνατότητα να προσφεύγουν, αν χρειαστεί, και σε διοικητικές αρχές ή δικαστήρια παρέχοντας πλήρη νομική υποστήριξη στα θύματα διακρίσεων, όπως συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Ολλανδία, Σουηδία, κλπ). Επομένως, φαίνεται ότι οι Φορείς αυτοί θα δρουν ουσιαστικά μόνο ως «συμφιλιωτές» μεταξύ θυμάτων και θυτών, γεγονός που καθιστά εκ των πραγμάτων ανεπαρκή την παρέμβαση τους.

Επιπλέον, είναι προφανές ότι οι ανωτέρω προβλεπόμενοι Φορείς θα πρέπει να ασκούν τις αρμοδιότητες τους κατά τρόπο ανεξάρτητο,

δηλαδή τα όργανα τους να έχουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία, όπως ρητά απαιτούν οι Οδηγίες,. Όμως το ΣΕΠΕ, ως καθ' ύλη αρμόδιο για τις εργασιακές σχέσεις, που θα γίνει αποδέκτης των περισσότερων καταγγελιών για διακρίσεις αποτελεί διοικητική υπηρεσία του Υπουργείου Απασχόλησης, την οποία διευθύνει Ειδικός Γραμματέας, δηλαδή μετακλητός δημόσιος υπάλληλος, χωρίς συνεπώς εγγυήσεις ανεξαρτησίας. Πέραν αυτού, είναι γνωστό ότι το ΣΕΠΕ δυσκολεύεται να ανταποκριθεί ακόμη και στις κλασικές αρμοδιότητες του, λόγω ανεπαρκούς στελέχωσης και έλλειψης υλικοτεχνικής υποδομής και υλικών μέσων.

Τέλος, στις περιπτώσεις όπου ο Νόμος – βάσει και της Οδηγίας – επιτρέπει στο Κράτος τη λήψη μέτρων που συνιστούν διαφορετική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας (π.χ. Άρθρο 4, παρ.2), θα πρέπει να καταστεί σαφές (με συμπληρωματική νομοθετική μνεία) ότι αυτή η στάση δεν είναι δυνατό να υποκρύπτει διακρίσεις που ουσιαστικά εδράζονται σε λόγους εθνικής ή φυλετικής καταγωγής, αλλά απλώς μεταμφιέζονται υπό το νομικό μανδύα της «ιθαγένειας». Για παράδειγμα, ο Κώδικας περί Δικηγόρων προβλέπει χρονικούς περιορισμούς για πολιτογραφηθέντες Έλληνες πολίτες προκειμένου να γίνει η εγγραφή τους στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους. Συνεπώς, μια ρητή υπόμνηση σαν την ως άνω προτεινόμενη θα μπορούσε να συμβάλει σε μια γρηγορότερη και ασφαλέστερη απάλειψη τέτοιων διακριτικών πρακτικών.

Β. Κύρωση Διεθνών Συμβάσεων που η ενσωμάτωση τους θα συνέβαλε ουσιαστικά στην καταπολέμηση των διακρίσεων

Σε διεθνές επίπεδο υπάρχουν σημαντικότατες Διεθνείς Συμβάσεις περί αλλοδαπών μεταναστών εργαζομένων (εργατών), τόσο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) όσο και του ΟΗΕ , που δεν έχουν κυρωθεί, ούτε καν υπογραφεί, από την Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι περιέχουν χρήσιμες διατάξεις για τη χάραξη μεταναστευτικής πολιτικής και τη θέσπιση νομοθετικών ρυθμίσεων που προστατεύουν τους μετανάστες από τις διακρίσεις. Αυτές οι συμβάσεις είναι σε ισχύ ή έχουν υιοθετηθεί από τους ανωτέρω διεθνείς οργανισμούς των οποίων η Ελλάδα είναι ενεργό μέλος.

Η προσχώρηση της Ελλάδας σε αυτές τις διεθνείς συμβάσεις περί μεταναστών εργαζομένων θεωρείται αναγκαία διότι, πέραν του γεγονότος ότι αυτές μπορούν να αποτελέσουν ιδιαίτερα χρήσιμους γνώμονες για την απαραίτητη δημιουργία και εξέλιξη της ελληνικής μεταναστευτικής αλλά και αντιρατσιστικής πολιτικής και νομοθεσίας, όπως έχει ήδη

τονίσει η ΕΕΔΑ, θα συμβάλουν οπωσδήποτε στην πραγμάτωση σκοπών της ενωμένης Ευρώπης, όπως αυτοί έχουν χαραχθεί από το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

1. Δύο είναι οι βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ για τους αλλοδαπούς (μετανάστες) εργαζομένους: η (αναθεωρημένη) Σύμβαση περί μετανάστευσης για λόγους εργασίας του 1949 («Για τους μετανάστες εργάτες») και η Σύμβαση για τους μετανάστες εργαζομένους του 1975 («Για τη μετανάστευση με παράνομες συνθήκες και την προώθηση της ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης των μεταναστών εργατών»). Και οι δύο αυτές Συμβάσεις βασίζονται στην αρχή της οικουμενικότητας και προστατεύουν όλους τους μετανάστες εργαζομένους χωρίς διάκριση βάσει της εθνικότητάς τους. Επίσης δεν ισχύει για τα κείμενα αυτά, όπως συμβαίνει και με όλα τα νομικά κείμενα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, η αρχή της αμοιβαιότητας.

2. Αν και οι ανωτέρω συμβάσεις περιέχουν βασικές, ελάχιστες, αρχές διακρατικής και ενδοκρατικής οργάνωσης της μετανάστευσης αλλοδαπών εργαζομένων (Σύμβαση του 1949) και προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους σε όλες τις συμβαλλόμενες χώρες (Σύμβαση του 1975), η Ελλάδα δεν έχει ακόμη προσχωρήσει στις συμβάσεις αυτές που είναι σε ισχύ.

3. Η ΕΕΔΑ προτείνει την άμεση προσχώρηση της Ελλάδας στις ανωτέρω συμβάσεις πιστεύοντας ότι η εφαρμογή των διεθνών νομικών αυτών κειμένων από τη χώρα μας θα συμβάλει ιδιαίτερα στην αναδιαμόρφωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας με στόχο την αποτελεσματικότερη οργάνωση και λειτουργία του ισχύοντος μεταναστευτικού κανονιστικού αλλά και διοικητικού πλαισίου.

α) Για να κατανοηθεί η σημασία που έχουν οι Διεθνείς αυτές Συμβάσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων θεωρείται σκόπιμο να υπογραμμιστούν τα σημαντικότερα σημεία τους :

- Το άρθρο 2 της Σύμβασης 97 ΔΟΕ προβλέπει τη λειτουργία στις συμβαλλόμενες χώρες επαρκών υπηρεσιών που παρέχουν δωρεάν ακριβείς πληροφορίες στους αλλοδαπούς εργαζομένους σχετικά με θέματα εργασίας στις χώρες αυτές
- Το άρθρο 4 της ίδιας Σύμβασης προβλέπει τη λήψη μέτρων από τα συμβαλλόμενα κράτη, στα όρια της αρμοδιότητάς τους, για τη διευκόλυνση «της αναχώρησης, του ταξιδιού και της υποδοχής» των μεταναστών εργαζομένων

- Το άρθρο 5 επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη τη δημιουργία κατάλληλων ιατρικών υπηρεσιών που θα είναι αρμόδιες για τη διαπίστωση και την εξασφάλιση της υγείας των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους κατά την αναχώρηση και την άφιξή τους..
- Το άρθρο 6 της Σύμβασης 97 ΔΟΕ προβλέπει για τους νόμιμους αλλοδαπούς στη χώρα υποδοχής μεταχείριση «όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που ισχύει για τους ημεδαπούς» στα εξής, μεταξύ άλλων, κύρια θέματα: (1) μισθούς, ελάχιστη ηλικία εργασίας, επαγγελματική εκπαίδευση, εργασία γυναικών, εργασία νέων ατόμων – (2) συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις – (3) κοινωνική ασφάλιση.

β) Τα σημαντικότερα σημεία της *Σύμβασης 143 ΔΟΕ που έχει ως τίτλο «Για τη μετανάστευση με παράνομες συνθήκες και την προώθηση της ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης των μεταναστών εργατών»*, που είναι σκόπιμο να τονιστούν είναι τα παρακάτω:

- Το άρθρο 1 της Σύμβασης επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη τον σεβασμό των «θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των μεταναστών εργατών». Η διάταξη ορθώς δεν διακρίνει μεταξύ νόμιμων και παράνομων μεταναστών εργατών
- Τα συμβαλλόμενα κράτη, σύμφωνα με το άρθρο 2, αναλαμβάνουν να ελέγχουν αν οι μετανάστες υποβάλλονται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, κατά την άφιξη ή τη διαμονή και εργασία τους σε συνθήκες αντίθετες προς διεθνείς συμβάσεις ή την εθνική νομοθεσία. Με την ίδια διάταξη επιβάλλεται η διαβούλευση των συμβαλλομένων κρατών με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων για τα προαναφερθέντα θέματα
- Το άρθρο 8 περιέχει μια εξαιρετικής σημασίας διάταξη που προβλέπει ότι σε περιπτώσεις μεταναστών εργαζομένων που έχουν εργασθεί νόμιμα σε συμβαλλόμενο κράτος αυτοί δεν πρέπει να χάνουν το καθεστώς νόμιμης παραμονής μόνο εξαιτίας της απώλειας της εργασίας τους η οποία δεν πρέπει αφ εαυτής να συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας παραμονής ή εργασίας. Επιπλέον, οι εν λόγω μετανάστες πρέπει να τυγχάνουν εθνικής μεταχείρισης σχετικά, μεταξύ άλλων, με τις εγγυήσεις της ασφάλειας εργασίας, της ανακατάταξης και της επαγγελματικής επανεκπαίδευσης
- Εξίσου σημαντική για την προστασία των μεταναστών εργαζομένων είναι η διάταξη του άρθρου 9 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση που ο μετανάστης εργαζόμενος παραμένει παράνομα στη χώρα υποδοχής χωρίς τη δυνατότητα νομιμοποίησης, ο ίδιος και η οικογένειά του απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από

τις παρελθούσες απασχολήσεις τους. Σε περίπτωση αμφισβήτησης των δικαιωμάτων αυτών ο ενδιαφερόμενος μετανάστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα προσφυγής, αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο, σε αρμόδια Αρχή για την επίλυση της εν λόγω διαφοράς.
Θεμελιώδους σημασίας είναι η διάταξη του άρθρου 10 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ που προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να προωθούν και να διασφαλίζουν για όλους τους νόμιμους μετανάστες και τα μέλη των οικογενειών τους ισότητα ευκαιριών και μεταχείρισης σχετικά με την εργασία και την απασχόληση, την κοινωνική ασφάλιση, τον συνδικαλισμό, τα πολιτισμικά δικαιώματα και «τις ατομικές και συλλογικές ελευθερίες».

γ) Η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους

Η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1990 μετά από μακρόχρονες (δεκαετείς) διακρατικές διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του ΟΗΕ, τέθηκε σε ισχύ το 2003. Όλες οι Μεσογειακές, Εθνικές Επιτροπές και οι Οργανισμοί Προώθησης και Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προέτρεψαν τα κράτη να επικυρώσουν την ανωτέρω Διεθνή Σύμβαση (Σύμβαση), τονίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι «[ο]ι μετανάστες πρέπει να τυγχάνουν μεταχείρισης σύμφωνης με τις ανθρωπιστικές αξίες και το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου, και ιδιαίτερα την αρχή της μη διάκρισης».

Την ανάγκη κύρωσης/προσχώρησης και εφαρμογής από τα κράτη της Σύμβασης έχει επανειλημμένα τονίσει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Τα **σημαντικότερα σημεία** της Σύμβασης που είναι σκόπιμο να υπογραμμισθούν είναι τα εξής:

(α) Σε αντίθεση προς τις προαναφερθείσες Συμβάσεις της ΔΟΕ η Σύμβαση του ΟΗΕ εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, σύμφωνα με το άρθρο 1, σε όλους τους μετανάστες εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους χωρίς καμία διάκριση «λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών ή άλλων απόψεων, εθνικής, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής, ιθαγένειας, ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, ιδιοκτησίας, προσωπικής κατάστασης, γέννησης ή άλλου καθεστώτος»

(β) Το άρθρο 7 της Σύμβασης κατοχυρώνει τη θεμελιώδη αρχή της μη διάκρισης, βάσει των ανωτέρω κριτηρίων, για όλους τους μετανάστες

εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, «σύμφωνα με τα διεθνή κείμενα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα»

(γ) Το Κεφάλαιο ΙΙΙ της Σύμβασης περιέχει μια σειρά διατάξεων προστατευτικών των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και υποχρεώσεων, για *όλους ανεξαιρέτως* τους μετανάστες εργαζόμενους και τα μέλη των οικογενειών τους. Τα κυριότερα από αυτά τα δικαιώματα και υποχρεώσεις είναι τα εξής:

- Δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 9)
- Δικαίωμα στην ελευθερία από βασανιστήρια ή άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (άρθρο 10)
- Ελευθερία από την κατάσταση «δουλείας ή δουλοπρέπειας», και από καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία (άρθρο 11)
- Δικαίωμα ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας (άρθρο 12) και το δικαίωμα έκφρασης (άρθρο 13)
- Προστασία της ιδιωτικής ζωής (άρθρο 14)
- Προστασία της ιδιοκτησίας (άρθρο 15)
- Ελευθερία και ασφάλεια του προσώπου (άρθρα 16 και 17)
- Δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους πολίτες του κράτους υποδοχής ενώπιον των δικαστηρίων (άρθρο 18)
- Ρητή απαγόρευση της καταστροφής διαβατηρίων ή αντίστοιχων εγγράφων, από οιονδήποτε, ενός μετανάστη εργαζομένου ή μέλους της οικογένειάς του (άρθρο 21)
- Απαγόρευση μέτρων ομαδικής απέλασης (άρθρο 22)
- Δικαίωμα απόλαυσης «μεταχείρισης όχι λιγότερο ευνοϊκής από αυτή που αναγνωρίζεται στους πολίτες του Κράτους απασχόλησης» αναφορικά με, μεταξύ άλλων, τη μισθοδοσία τους, τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης (άρθρο 25)
- Δικαίωμα του συνδικαλίζεσθαι (άρθρο 26)
- Δικαίωμα εθνικής μεταχείρισης όσον αφορά στην κοινωνική ασφάλιση (άρθρο 27)
- Δικαίωμα ιατρικής περίθαλψης σε επείγουσες περιπτώσεις (άρθρο 28)
- Δικαίωμα των παιδιών των μεταναστών εργαζομένων να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση (άρθρο 30)
- Σεβασμός της πολιτισμικής ταυτότητας των μεταναστών και διευκόλυνση από τα κράτη μέρη της διατήρησης των πολιτισμικών δεσμών με το κράτος καταγωγής (άρθρο 31)
- Υποχρέωση των μεταναστών να συμμορφώνονται με τους νόμους και τις ρυθμίσεις κάθε κράτους διέλευσης και κράτους απασχόλησης και

να σέβονται την πολιτισμική ταυτότητα των κατοίκων αυτών των κρατών (άρθρο 34)

(δ) Ειδικότερα δικαιώματα προβλέπονται για τους *νόμιμους* μετανάστες εργαζομένους και τις οικογένειές τους από το Κεφάλαιο IV της Σύμβασης, κυριότερα των οποίων είναι τα εξής:

- Δικαίωμα, πριν την αναχώρησή τους ή το αργότερο κατά την εισδοχή τους, σε πλήρη ενημέρωση από το κράτος καταγωγής ή απασχόλησης όλων των όρων εισδοχής, παραμονής και εργασίας στο κράτος απασχόλησης (άρθρο 37)
- Δικαίωμα να απουσιάζουν προσωρινά από το κράτος απασχόλησης χωρίς να επηρεάζεται η άδεια παραμονής ή εργασίας (άρθρο 38)
- Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας στο έδαφος του κράτους απασχόλησης (άρθρο 39)
- Δικαίωμα του συνδικαλίζεσθαι (άρθρο 40)
- Δικαίωμα πρόσβασης σε κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες, σε επαγγελματική επιμόρφωση και επανεπιμόρφωση (άρθρα 43 και 45)
- Δικαίωμα στη διασφάλιση της ενότητας των οικογενειών (άρθρο 44)
- Παροχή άδειας παραμονής ισχύουσα τουλάχιστον για την περίοδο που ισχύει η άδεια εργασίας για μισθωτή απασχόληση (άρθρο 49)
- Προστασία του καθεστώτος διαμονής των μελών της οικογένειας σε περίπτωση θανάτου του μετανάστη εργαζόμενου (άρθρο 50)
- Εθνική μεταχείριση όσον αφορά στην προστασία από την απόλυση, τις ωφέλειες της ανεργίας και την πρόσβαση σε εναλλακτική απασχόληση σε περίπτωση απώλειας της εργασίας ή λήξης της μισθωτής εργασίας (άρθρο 54)
- Τα ανωτέρω ισχύουν και για τους συνοριακούς και τους εποχικούς εργαζόμενους (άρθρα 58-59).

Γ. Ισότητα των δύο φύλων και διακρίσεις

1. Η ΕΕΔΑ θεωρεί ως σημαντικό θετικό βήμα την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2002/73/ΕΚ, η οποία τροποποίησε την Οδηγία 76/207/ΕΟΚ, και προς άλλες κοινοτικές διατάξεις σχετικές με την ισότητα των φύλων στην απασχόληση και την επαγγελματική εκπαίδευση. Η ΕΕΔΑ χαιρετίζει με ιδιαίτερη ικανοποίηση την κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 10 του Ν. 1414/1984, που επέτρεπαν αποκλίσεις από τον κανόνα της ισότητας των φύλων όσον

αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, ως ευθέως αντίθετων προς το Σύνταγμα.

2. Πράγματι, όπως έχει ήδη τονίσει η ΕΕΔΑ, η τροποποίηση της Οδηγίας 76/207 με την Οδηγία 2002/73 «έγινε κυρίως διότι μερικές διατάξεις της 76/207, και ιδίως εκείνες του άρθρου 2§2, που επέτρεπε αποκλίσεις από την ισότητα στην πρόσβαση σε επαγγέλματα ή απασχολήσεις, «εφόσον, λόγω της φύσεως ή των συνθηκών ασκήσεώς τους, το φύλο συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας», είχαν δημιουργήσει σοβαρές και έντονες αντιδράσεις. Το πόσο επικίνδυνη είναι αυτή η δυνατότητα αποκλίσεων απέδειξε η πράξη. Με την Οδηγία 2002/73 βελτιώθηκε κάπως η διατύπωση της Οδηγίας 76/207.»

3. Η ΕΕΔΑ έχει επίσης τονίσει ότι: «Το ελληνικό Σύνταγμα, με το άρθρ. 4§2, κατοχυρώνει την ουσιαστική ισότητα των φύλων (ΣτΕ 1933/1998), κατά την πρόσφατη δε αναθεώρησή του, καταργήθηκε η διάταξη του άρθρ. 116§2 που επέτρεπε αποκλίσεις και αντικαταστάθηκε με διάταξη που καθιερώνει τα θετικά μέτρα ως μέσο για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και απαιτεί την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως εις βάρος των γυναικών. Συνεπώς, καταργήθηκαν, αφότου ίσχυσε το αναθεωρημένο Σύνταγμα (18.4.2001), όλες οι διατάξεις που επέτρεπαν αποκλίσεις, μεταξύ των οποίων και του άρθρου 10 του Ν. 1414/1984 για την εφαρμογή της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις, οποιαδήποτε δε διάταξη τυχόν εισαγάγει στο μέλλον αποκλίσεις θα είναι ανίσχυρη. Άλλωστε, και η Οδηγία αυτή [...] επιτρέπει τη θέσπιση ή διατήρηση εθνικών διατάξεων ευνοϊκότερων από τις δικές της και απαγορεύει τη μείωση του παρεχόμενου από την εθνική νομοθεσία επιπέδου προστασίας.» Εν πάση δε περιπτώσει, «κατά τις γενικώς κρατούσες αρχές στο Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, αλλά και τις ρητές διατάξεις [της Οδηγίας 2002/73], επικρατεί η διάταξη του άρθρου 116§ 2 του Ελληνικού Συντάγματος, ως περισσότερο προστατευτική της ισότητας».

4. Έτσι, έχουν απαρέγκλιτη εφαρμογή, ανεξαρτήτως φύλου, τα *αξιοκρατικά κριτήρια*, τα κριτήρια, δηλαδή, που συνάπτονται άμεσα με τις ικανότητες του συγκεκριμένου ατόμου, σε σχέση με τη φύση και το περιεχόμενο της συγκεκριμένης εργασίας. Η πρόσβαση σε απασχόληση πρέπει να γίνεται ύστερα από ατομική αξιολόγηση των υποψηφίων, με βάση τέτοια κριτήρια. Η *αξιοκρατική αρχή* αποτελεί, άλλωστε, συνταγματικό κανόνα, που καθιερώνεται και με το άρθρο 5§1 Συντ. και παρέχει σχετικά δικαιώματα που ισχύουν πλέον και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών (άρθρο 15§1 εδ. γ΄ Συντ.).

5. Ωστόσο, διατάξεις που περιέχουν διακρίσεις λόγω φύλου υπάρχουν ακόμη και εφαρμόζονται. Ορισμένες από αυτές έχουν προκαλέσει την παρέμβαση της Επιτροπής, η οποία έχει απευθύνει προειδοποιητικές επιστολές προς την Ελληνική Κυβέρνηση ή έχει προχωρήσει σε διαδικασία παράβασης του ΚΔ. Ορισμένες έχουν απασχολήσει και τα ελληνικά δικαστήρια. Ακόμη όμως και όπου υπάρχει ευνοϊκή για την ισότητα νομολογία, έστω και ανώτατων δικαστηρίων, κατά πάγια νομολογία του ΔΕΚ, που επαναλαμβάνει και η προαναφερόμενη απόφαση κατά Ελλάδας, αυτό δεν αρκεί. Απαιτούνται κανόνες της εθνικής νομοθεσίας που να καταργούν ή να τροποποιούν με τρόπο ρητό και σαφή τις αντίθετες προς το ΚΔ διατάξεις.

6. Είναι γνωστές οι περισσότερες από αυτές τις διατάξεις, από τη νομολογία μας και τις παρεμβάσεις της Επιτροπής. Παράδειγμα : η νομοθεσία που προβλέπει ότι οι υπάλληλοι που συμπληρώνουν τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης γήρατος, μπορούν είτε ν'αποχωρούν είτε ν'απομακρύνονται από την εργασία τους από τον εργοδότη τους. Η ηλικία όμως πλήρους συνταξιοδότησης από το ΙΚΑ είναι κατώτερη για τις γυναίκες από ό,τι για τους άνδρες, κι αυτό συνεπάγεται διάκριση εις βάρος των γυναικών ως προς τους όρους καταγγελίας της σύμβασης εργασίας. Παρόμοιες διατάξεις περιέχουν και κανονισμοί τραπεζών. Άλλο παράδειγμα είναι οι διατάξεις που διατηρούν ποσοστώσεις εις βάρος των γυναικών για την πρόσβαση σε διάφορα σώματα, που πρέπει να καταργηθούν ρητά, για λόγους πλήρους συμμόρφωσης προς το ΚΔ και ασφάλειας δικαίου, έστω και αν σε πρόσφατες προκηρύξεις δεν υπάρχουν ποσοστώσεις. Οι διατάξεις αυτές δεν έχουν καταργηθεί ή τροποποιηθεί και φαίνεται ότι εφαρμόζονται στην πράξη.

Οι περιοριστικές ποσοστώσεις σε βάρος των γυναικών όπως και ο αποκλεισμός ενός ολόκληρου φύλου (κατά κανόνα του γυναικείου) από ορισμένα επαγγέλματα αποτελούν αποκλίσεις από την ισότητα. Με άλλα λόγια, καθιερώνουν ανισότητα, άρνηση της ισότητας ως κανόνα απαρέγκλιτα επιβεβλημένου από τα σύγχρονα δημοκρατικά Συντάγματα αλλά και από διεθνείς συμβάσεις. Την ανισότητα των φύλων, ως βασική αρχή, καμία πολιτεία στον κόσμο ισχυριζόμενη ότι είναι δημοκρατική δεν τολμά σήμερα να υποστηρίξει. Το μόνο που έχει απομείνει ως ανισότητα σήμερα – τελευταίο κατάλοιπο της αντιδημοκρατικής προκατάληψης κατά των γυναικών – είναι μερικές «αποκλίσεις», δηλαδή εξαιρέσεις από τον κανόνα της ίσης μεταχείρισης, που σημαίνει διακρίσεις λόγω φύλου, οι οποίες ρητώς απαγορεύονται από το Σύνταγμά μας και τις Διεθνείς Συμβάσεις (ιδίως τη βασική «Σύμβαση για την κατάργηση των διακρίσεων κατά των γυναικών» που έχει κυρωθεί από την Ελλάδα).

Επομένως, όποιος σήμερα ισχυρίζεται ότι είναι υπέρ της ισότητας των φύλων αλλά δέχεται «αποκλίσεις» είναι υπέρ της ανισότητας, αφού δέχεται διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, που είναι το τελευταίο οχυρό της ανισότητας.

Η πρόσφατη ιστορία των αποκλίσεων στην Ελλάδα είναι με λίγα λόγια η εξής:

Το Σύνταγμα του 1975 εισήγαγε την ισότητα στα άρθρα 4, 2 και 116. Με το 116 απαγόρευε ανεξαιρέτως κάθε ανισότητα. Το 116, μάλιστα, όπως δηλώνει και ο τίτλος του, ήταν μια μεταβατική διάταξη που επέβαλε τη μεταρρύθμιση όλων των νόμων που περιείχαν ανισότητες λόγω φύλου, ως το τέλος του 1982, άλλως θα έπαυαν να ισχύουν. Πράγματι, σ'εφαρμογή του δημοσιεύθηκαν στη συνέχεια 14 νόμοι, με πρώτον το Ν. 1329/1983, το νέο Οικογενειακό Δίκαιο.

Η αρχική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 116 Σ επέτρεπε «αποκλίσεις» από την ισότητα με ειδικό νόμο και για αποχρώντες λόγους.

Έκτοτε έγιναν αγώνες πολλοί μέχρι που, ακολουθούντες και τη νομοθετική τάση στο διεθνές δίκαιο και στο συνταγματικό δίκαιο των διαφόρων δημοκρατικών χωρών, καταλήξαμε κατά την αναθεώρηση του 2001 στη νέα διατύπωση της διάταξης του άρθρου 116 παρ. 2.
Η νέα αυτή διάταξη εξάλειψε τελείως τις αποκλίσεις, και, πέραν τούτου μάλιστα, εισήγαγε τα θετικά μέτρα για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας σε όλους τους τομείς μέχρι και την πλήρη επίτευξή της.

Έτσι, απαγορεύεται πλέον κάθε εξαίρεση-απόκλιση κατά των γυναικών, δηλαδή κάθε αποκλεισμός λόγω φύλου, αλλά και κάθε περιορισμός. Με άλλα λόγια, ισότητα και αποκλίσεις δεν μπορούν να συνυπάρχουν. Αποκλίσεις σημαίνουν ανισότητα που απαγορεύεται απολύτως. Και γι'αυτό τις απέκλεισε η νέα διατύπωση του άρθρου 116 παρ. 2.

Η λύση, άλλωστε, είναι ευχερής αν για κάποιο επάγγελμα επιζούν προκαταλήψεις ότι οι γυναίκες υστερούν. Στις εξετάσεις πρόσληψης ή εισαγωγής στα επαγγέλματα ή στις σχετικές παραγωγικές σχολές θα περιλαμβάνονται όλες οι αναγκαίες ικανότητες, ιδιότητες και τα προσόντα που το επάγγελμα απαιτεί – θεωρητικές, σωματικές και ψυχικές. Όσοι/ες πετύχουν σε αμερόληπτους διαγωνισμούς, θα προσλαμβάνονται αξιοκρατικά κατά σειράν επιτυχίας ασχέτως φύλου. Αυτή είναι η έννοια της ισότητας. Το αντίθετο είναι ανισότητα, άρα αντισυνταγματική και αντίθετη με την επιβαλλόμενη από το διεθνές δίκαιο μεταχείριση.

Συνεπώς, σαφώς αντιδημοκρατική.
Σύμφωνα μάλιστα με εκτίμηση της Επιτροπής μας, η απόφαση 1986/2005 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας αποτελεί σαφή

οπισθοδρόμηση, επιστροφή προς την ανισότητα. Δεδομένου δε ότι η Επιτροπή της CEDAW (Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών) αποτελεί πλέον διεθνές δικαστήριο, γεννάται η δυνατότητα προσφυγής σ'αυτήν.
Φαίνεται ότι δεν έχουν αντληθεί τα απαραίτητα διδάγματα από τις αλλεπάλληλες έμπρακτες διαψεύσεις, που έχουν υποστεί οι υποστηρικτές της ανικανότητας των γυναικών για πλείστα όσα αξιώματα, όπως προκύπτει από την επιτυχή είσοδο και σταδιοδρομία τους σε όλα ανεξαιρέτως τα επαγγέλματα και αξιώματα

7. Στα πλαίσια της άρσης κάθε είδους διάκρισης ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες, η ΕΕΔΑ έχει τονίσει επαρκώς την ανάγκη λήψης αποτελεσματικών μέτρων για τη διευκόλυνση της εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, μεταξύ των οποίων είναι εκείνα που έχει προτείνει στη σχετική έκθεσή της, που έχουν (περιληπτικά) ως εξής:

α) Ρητή παροχή γονικής άδειας, ως <u>αυτοτελούς προσωπικού και μη μεταβιβάσιμου δικαιώματος</u> όλων ανεξαιρέτως των εργαζομένων ανδρών και γυναικών, με σχέση ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών λειτουργών (ρητή παροχή της 9μηνης άδειας με αποδοχές και στους άνδρες δικαστικούς λειτουργούς, ανεξάρτητα από την παροχή της στις γυναίκες δικαστικούς λειτουργούς), των δημόσιων υπαλλήλων (ρητή παροχή της 9μηνης άδειας με αποδοχές και στους άνδρες δημόσιους υπαλλήλους, ανεξάρτητα από την παροχή της στις γυναίκες δημόσιους υπαλλήλους, καθώς και του μειωμένου ωραρίου), καθώς και σε άλλες κατηγορίες εργαζομένων, όπως των εργαζομένων στη ναυτιλία, που εξαιρούνται από την εφαρμογή του Ν. 1483/1984. Εννοείται ότι σε καμία περίπτωση δεν θα δικαιούνται να κάνουν χρήση της γονικής άδειας ταυτοχρόνως και οι δύο γονείς.

β) Χορήγηση στους γονείς που κάνουν χρήση της γονικής άδειας παροχών που αντικαθιστούν τις αποδοχές τους και διατήρηση της ασφάλισής τους.

γ) Καθιέρωση άδειας πατρότητας, με αποδοχές, ως αυτοτελούς και μη μεταβιβάσιμου προσωπικού δικαιώματος των ανδρών, η οποία θα λαμβάνεται ταυτόχρονα με την άδεια μητρότητας, σε όσες κατηγορίες εργαζομένων δεν προβλέπεται (π.χ. δημόσιους υπαλλήλους) και αύξηση της άδειας αυτής όπου προβλέπεται (οι εργαζόμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου δικαιούνται άδεια πατρότητας μόνο δύο ημερών).

δ) Κάλυψη και των θετών γονέων με όλα τα μέτρα αυτά και ιδιαίτερη μέριμνα για τις μονογονεϊκές οικογένειες.

δ) Διευθέτηση του χρόνου εργασίας, με κατοχύρωση του σχετικού δικαιώματος των εργαζομένων με νόμο ή μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων ή άλλων δομών διαβούλευσης, ώστε να μην περιορίζεται, πλέον, στο δικαίωμα μονομερούς διευθέτησης από τον εργοδότη και να επιτυγχάνεται εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Λήψη υπόψη της γνώμης των εργαζομένων για το ζήτημα αυτό καθώς και για τη διευθέτηση του ελεύθερου χρόνου.

ε) Ρύθμιση των θεμάτων οργάνωσης της εργασίας και ειδικότερα προώθηση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης (μερική απασχόληση, τηλε-εργασία κ.λ.π.) σε προαιρετική βάση και με σεβασμό των δικαιωμάτων των εργαζομένων, με στόχο τη συμφιλίωση του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου.

στ) Ενίσχυση (ποιοτική και ποσοτική) των υποστηρικτικών δομών, προκειμένου να καλύπτουν τις ανάγκες όλων των εργαζομένων, με σκοπό την προώθηση της εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, λαμβανομένων υπόψη και των καλών πρακτικών που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.

2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, ΥΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ, Βερολίνο, 11-12 Ιουνίου 2007

2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΥΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ, Βερολίνο, 11-12 Ιουνίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Στις 11-12 Ιουνίου 2007, στο πλαίσιο της γερμανικής προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αφορμή το «Ευρωπαϊκό Έτος Ίσων Ευκαιριών για Όλους», το γερμανικό Υπουργείο Εργασίας διοργάνωσε συνέδριο σχετικά με την ένταξη των ατόμων με αναπηρία, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από τον Πρόεδρο, κ. Κ. Παπαϊωάννου.

Το συνέδριο είχε ως επίκεντρο την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση και την εργασία, καθώς και την προώθηση ίσων ευκαιριών με βασικό άξονα την προσβασιμότητα. Η πρώτη ομάδα εργασίας συζήτησε το ζήτημα των ίσων ευκαιριών στο σχολείο, την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στη συμβατική εκπαίδευση. Η δεύτερη ομάδα εργασίας ασχολήθηκε με την ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας. Τέλος, η τρίτη ομάδα εργασίας ανέλυσε την προώθηση ίσων ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρίες και την απομάκρυνση όλων των εμποδίων.

Από το συνέδριο προέκυψαν οι ακόλουθες βασικές θέσεις:

- Όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως αναπηρίας πρέπει να συμμετέχουν στο ίδιο σύστημα εκπαίδευσης, το οποίο θα περιλαμβάνει σύστημα ένταξης, με στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων όλων των μαθητών. Η διαμόρφωση ατομικών κινήτρων πρέπει να επιδιώκεται στο πλαίσιο ενός κοινού εκπαιδευτικού συστήματος.
- Η απασχόληση και η κατάρτιση αποτελούν σημαντικά στοιχεία για μια αυτόνομη ζωή. Η εργασία συντελεί στην ανεξαρτησία και την αυτονομία των ατόμων με αναπηρία στους υπόλοιπους τομείς της ζωής.
- Οι στρατηγικές απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων της κατάρτισης και της επιμόρφωσης, πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα σε σχέση με τη γενική αγορά εργασίας.
- Η κατάργηση των εμποδίων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση και την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

3. 2ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ», ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ-ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ,
Αθήνα, 18-19 Ιουνίου 2007

3. 2ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ», ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ-ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, Αθήνα, 18-19 Ιουνίου 2007

Εισαγωγικό σημείωμα

Για δεύτερη συνεχή χρονιά πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στις 18-19 Ιουνίου 2007, διεθνές συνέδριο με θέμα «Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ», το οποίο διοργάνωσε η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας-Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης. Αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες: το δημοσιογραφικό «δέον» για την υπέρβαση των στερεότυπων, οι τρόποι μόρφωσης και διαμόρφωσης από τα ΜΜΕ στην περίπτωση των ΑμεΑ, οι ΑμεΑ και η ψυχαγωγική τηλεόραση (μέσα από τα ελληνικά σήριαλ και τις παιδικές εκπομπές), η προσέγγιση και διαχείριση θεμάτων αναπηρίας στα Πανεπιστημιακά τμήματα ΜΜΕ, ο τρόπος παρουσίασης των ΑμεΑ μέσα από την τέχνη, καθώς και τα δικαιώματα των ΑμεΑ αναφορικά με τα ΜΜΕ.

Ακολουθεί η εισήγηση του Προέδρου της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, στο πλαίσιο της ενότητας «Δικαιώματα των ΑμεΑ αναφορικά με τα ΜΜΕ».

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΕΔΑ «ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑμεΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΜΕ»

Κατά τον 21ο αιώνα έχει υπογραφεί μια και μόνη σύμβαση δικαιωμάτων του ανθρώπου. Και αυτή η σύμβαση είναι η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας διεργασίας και προσπάθειας, όχι μόνο του αναπηρικού κινήματος σε διάφορες χώρες. Δεν έγινε μόνο με τη πρωτοβουλία των Εθνικών Επιτροπών Δικαιωμάτων ή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, είναι και το καταστάλαγμα μιας γενικότερης αλλαγής οπτικής απέναντι στα ζητήματα των ατόμων με αναπηρίες.

Έως στις 14 Ιουνίου, 98 χώρες είχαν υπογράψει τη σύμβαση, 54 είχαν υπογράψει και το προαιρετικό πρωτόκολλο και μία χώρα την είχε επικυρώσει. Υπάρχει η ελπίδα ότι μέχρι το φθινόπωρο ή το αργότερο το χειμώνα, θα έχει επικυρωθεί από αρκετό αριθμό χωρών, ούτως ώστε να τεθεί σε πλήρη ισχύ η σύμβαση.

Η σύμβαση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Επειδή όμως συζητάμε στο πλαίσιο της ενότητας που αφορά στα μέσα ενημέρωσης και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, επιλέγω ενδεικτικά ορισμένα της σημεία, που νομίζω ότι φωτίζουν επαρκώς αυτό το πεδίο.

Το άρθρο 8 της σύμβασης, που αναφέρεται στην ευαισθητοποίηση γύρω από τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία, αναφέρει ότι πρέπει να καταπολεμηθούν τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις και οι επιβλαβείς πρακτικές που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων και των αντιλήψεων που σχετίζονται με το φύλο, την ηλικία σε κάθε τομέα της ζωής και ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν όλα τα στελέχη και οι παράγοντες των μέσων ενημέρωσης να απεικονίζουν τα άτομα με αναπηρίες με έναν τρόπο που είναι συμβατό με τους σκοπούς της συγκεκριμένης σύμβασης.

Το άρθρο 21 που αναφέρεται στην ελευθερία έκφρασης και γνώμης και στην πρόσβαση στην πληροφορία προβλέπει ότι τα Κράτη-Μέρη της Σύμβασης θα πρέπει να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρίες μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα στην ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας να αναζητούν, να δέχονται και να διαδίδουν πληροφορίες και ιδέες σε ισότιμη βάση με τους άλλους και μέσα από όλους τους τρόπους επικοινωνίας της επιλογής τους. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να ενθαρρυνθούν τα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των παροχέων πληροφορίας μέσω του Internet, να κάνουν τις πληροφορίες τους προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρίες.

Τέλος, το άρθρο 30 της Σύμβασης, που αφορά στη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, στην ψυχαγωγία και στον αθλητισμό, αναφέρει ότι τα άτομα με αναπηρία πρέπει να έχουν πρόσβαση στα τηλεοπτικά προγράμματα, τις ταινίες, τις θεατρικές δραστηριότητες κλπ, μέσα από προσβάσιμες μορφές αυτών των μέσων.

Ένα πρώτο συμπέρασμα είναι ότι τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε σχέση με τα μέσα ενημέρωσης περιλαμβάνουν: α) τον τρόπο που απεικονίζονται, που παρουσιάζονται τα άτομα με αναπηρία στα μέσα ενημέρωσης, β) τον τρόπο πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στη πληροφόρηση που παρέχουν τα μέσα ενημέρωσης και γ) τον τρόπο πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στη πολιτιστική παραγωγή που προβάλλεται από τα μέσα ενημέρωσης.

Σε ότι αφορά στο πρώτο σημείο, δηλαδή, στον τρόπο που απεικονίζονται,

δηλαδή που παρουσιάζονται τα άτομα με αναπηρία στα μέσα ενημέρωσης, θα ήθελα να αναφέρω το εξής. Προ 15 περίπου ημερών που αναζητούσα πληροφορίες, γιατί ήθελα να γράψω ένα σχετικό κομμάτι στην εφημερίδα, διάβασα την εξής ιστορία: «ο Eric Weihenmayer μόλις έγινε ο πρώτος τυφλός που έχει σκαρφαλώσει στο όρος Έβερεστ, γεγονός που τον έφερε στο εξώφυλλο του περιοδικού TIME. Οι τύποι που έχουν γερή όραση βρήκαν πάλι πηγή έμπνευσης». Αυτό το σαρκαστικό σχόλιο γράφτηκε τον Ιούλιο του 2001 από την Kathi Wolfe στην Washington Post, η οποία, προφανώς, έχοντας η ίδια ζήσει με τύφλωση για χρόνια, σε καμία περίπτωση δεν ήθελε να μειώσει την αξία του απίστευτου επιτεύγματος, να ανέβει ένας τυφλός στο Έβερεστ. Ήθελε κυρίως να δείξει πώς οικοδομούνται και πώς υπηρετούνται τα στερεότυπα στα μέσα ενημέρωσης.

Την περασμένη δεκαετία, η βιομηχανία του θεάματος, χωρίς να το επιδιώξει, μας παρείχε πάρα πολλούς αστέρες, οι οποίοι μας εξοικείωσαν με την αναπηρία μέσα από τη δική τους προσωπική ιστορία. Ο Κρίστοφερ Ρηβ, ο Μάικλ Φοξ που έπαθε τη νόσο του Πάρκινσον, ο Στίβεν Χόκιν ή ο πρόσφατα χαμένος δικός μας αθλητής, Μπόμπαν Γιάνκοβιτς.

Αυτό που τονίζεται μέσα από το στερεοτυπικό τρόπο που παρουσιάζεται η αναπηρία στα μέσα ενημέρωσης (ας σημειωθεί πως ο τρόπος αυτός έχει μείνει περίπου απαράλλακτος), είναι η ιατρική πλευρά της υπόθεσης, ο τραυματισμός, η ασθένεια. Αυτό που αποτελεί πάντα αναπόσπαστο στοιχείο του πορτρέτου του αναπήρου είναι η πολυαναμενόμενη στο τέλος στιγμή του θαύματος, η στιγμή που ο ανάπηρος υπερβαίνει την αναπηρία του. Βλέπουμε, δηλαδή, την ιστορία κάποιου δυστυχισμένου, ο οποίος υποφέρει μπροστά μας, αλλά ξέρουμε πώς στο τέλος της είδησης, στο τέλος του σίριαλ, στο τέλος της ταινίας γίνεται το θαύμα, θα επικρατήσει δηλαδή, η αξία της κανονικότητας. Ο ανάπηρος θα επανέλθει στην ομαλότητα και η αναπηρία του θα επιδιορθωθεί. Αυτό είναι το ένα στερεότυπο.

Το άλλο στερεότυπο, η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος, είναι το δημοσιογραφικό στερεότυπο της αναπηρίας. Εκεί ο άνθρωπος είναι νικημένος από τη μοίρα του, κλαίει μπροστά στο φακό, καθώς διεκτραγωδεί τα παθήματά του, ή αντίστροφα, είναι εκείνος ο οποίος έχει νικήσει τη μοίρα του και άρα μπορεί να ανέβει στο Έβερεστ ή να πέσει με αλεξίπτωτο ή να καταδυθεί στους ωκεανούς.

Όλα αυτά τα στερεότυπα έχουν ένα κοινό στοιχείο: βλέπουν την αναπηρία από όσο γίνεται μεγαλύτερη απόσταση. Βλέπουν δηλαδή, οτιδήποτε είναι έξω από τη κανονικότητα της αναπηρίας. Είναι ακραίες εξαιρέσεις της, τονίζουν πως εξαιτίας της αναπηρίας συνέβη το α, ή το β, ή παρά

την αναπηρία συμβαίνει το γ, ή το δ, αλλά αυτό που δεν αναφέρουν ποτέ, ή σχεδόν ποτέ, είναι το καθημερινό για εκατομμύρια ανθρώπους «με την αναπηρία». Ελάχιστες, δηλαδή, είναι οι περιπτώσεις που κάποιος άνθρωπος που τυχαίνει να έχει και κάποια αναπηρία θα εμφανιστεί στα μέσα ενημέρωσης, για να μας μιλήσει για κάτι που δεν είναι σχετικό με την αναπηρία του. Θα μας μιλήσει για κάτι, επειδή έχει κάτι να μας πει, δηλαδή, γιατί η προσωπικότητά του έχει ενδιαφέρον για την εξέλιξη του όποιου μύθου ειδησεογραφικού ή ψυχαγωγικού, ανεξαρτήτως της ίδιας της αναπηρίας.

Επομένως, σε ότι αφορά στο πρώτο σημείο της παρουσίασης των ατόμων με αναπηρία από τα μέσα ενημέρωσης, ζητούμενο είναι η προβολή της κανονικότητας των ατόμων με αναπηρία, όχι των στιγμών της υπέρβασης ή της ανημποριάς. Το δεύτερο σημείο, δηλαδή ο τρόπος πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στη πληροφόρηση που παρέχουν τα μέσα ενημέρωσης, σχετίζεται με το κομβικό ζήτημα της προσβασιμότητας. Η προσβασιμότητα, κάθε είδους προσβασιμότητα, είναι το σημείο κλειδί ολόκληρης της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Στην περίπτωσή μας, δηλαδή, στην περίπτωση των μέσων ενημέρωσης, προσβασιμότητα μπορεί να σημαίνει πολλά πράγματα. Πρόσβαση στις τεχνολογίες, δηλαδή, οι τεχνολογίες να είναι φιλικές στο κάθε χρήστη, άρα και στο χρήστη με αναπηρία, πρόσβαση δηλαδή στο προϊόν, αλλά και πρόσβαση στην παραγωγή του προϊόντος, δηλαδή, μέσα ενημέρωσης φιλικά προς τον παραγωγό πληροφορίας με αναπηρίες.

Η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στους δημόσιους χώρους και στην αγορά θα άλλαζε, εάν γινόταν συνείδηση η αγοραστική δύναμη ή η πολιτική δύναμη αυτής της ομάδας, δηλαδή, εάν αντιμετωπίζονταν ως ένα ισχυρό πολιτικό, ή καταναλωτικό λόμπι, πράγμα που βέβαια θα προϋπέθετε και άλλους τρόπους αυτοοργάνωσης και αυτοσυνείδησης αυτής της ομάδας. Κατά τον ίδιο τρόπο, η αντιμετώπισή τους από τα μέσα ενημέρωσης θα άλλαζε, εάν συνειδητοποιούσαμε πως έχουμε να κάνουμε με μια κοινωνική ομάδα, που απεικονίζεται με άλλα ή με ελάχιστα από το σύνολο των χαρακτηριστικών που στην πραγματικότητα διαθέτει.

Στην περίπτωση αυτή, συγγραφείς, διορθωτές, σκηνοθέτες, παραγωγοί και διαφημιστές θα έπρεπε να αναλύσουν τα τεχνικά μέσα που αναπαριστούν τα άτομα με αναπηρία ή θα έπρεπε να αναδείξουν προσωπικότητες από το χώρο με αναπηρία, που θα έπρεπε να αποτελούν προσωπικότητες για πολλούς λόγους, ανάμεσα στους οποίους και για το ότι τυγχάνει να είναι άτομα με αναπηρία και όχι αποκλειστικά γι' αυτό.

Με τον τρόπο αυτό θα φτάναμε σε μια αντιπροσωπευτική απεικόνιση μιας ολόκληρης κοινότητας ανθρώπων μέσα από τα μέσα ενημέρωσης που, όπως κάθε κοινότητα ανθρώπων, χαρακτηρίζεται από διαφορετικότητα, από πολυχρωμία, από ζωντάνια. Αυτό, όμως, συνεπάγεται τη συμμετοχή των ίδιων αυτών των μελών της στην παραγωγή. Αναζητώντας πληροφορίες στο διαδίκτυο, βρίσκει κανείς καταπληκτικές συμβουλές και οδηγίες προς τους δημοσιογράφους για το πώς μπορούν να προβάλλουν ή να διεξέλθουν ζητήματα που έχουν να κάνουν με άτομα με αναπηρία. Το στοιχείο αυτό επαφίεται στη βούληση του κάθε δημοσιογράφου και δεν είναι δική μου δουλειά να υποδείξω σε επαγγελματίες πώς θα χειριστούν τέτοια ζητήματα.

Το τελευταίο σημείο, στο οποίο θα ήθελα να σταθώ, είναι η καινούργια μόδα στην τηλεοπτική αγορά πάρα πολλών χωρών. «Οικειοθελής» - και θα μου επιτρέψετε να βάλω πολλά εισαγωγικά στη λέξη - εκπόρνευση ατόμων με αναπηρίες, για να αποκτήσουν πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης. Η τηλεοπτική αγορά έτσι και αλλιώς αναζητά διαρκώς νέους τρόπους για να σοκάρει διασκεδάζοντας, ή για να διασκεδάσει σοκάροντας. Σε κάθε περίπτωση αυτό που αναδεικνύεται είναι τα ανθρωποφαγικά χαρακτηριστικά αρκετών προϊόντων των μέσων ενημέρωσης.

Επειδή και στη χώρα μας έχουμε κατά καιρούς και όχι μόνο τις ημέρες που διανύουμε περιπτώσεις τέτοιου είδους, το ζητούμενο θα έπρεπε να είναι, κατά τη γνώμη μου, όχι το πώς θα καταλήξουμε να αντιμετωπίσουμε τέτοιου είδους διαστροφικά φαινόμενα με αυστηρά πρόστιμα ή με απαγορεύσεις. Το ζητούμενο, ακριβώς όπως για τη προσβασιμότητα και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στα μέσα ενημέρωσης, θα ήταν η οργανωμένη κοινωνία με τις εκφάνσεις της, η κοινωνία των πολιτών να επιδείξει και αντίστοιχα αντισώματα απέναντι σε αυτές τις ανθρωποφαγικές συμπεριφορές. Άρα το ζητούμενο είναι η κατακραυγή, είναι η απόκτηση κοινωνικών αντανακλαστικών.

Εν κατακλείδι, η μεγάλη αλλαγή που έρχεται με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες είναι ότι μιλάμε για δικαιώματα. Δεν μιλάμε δηλαδή, για ασκήσεις κοινωνικής πολιτικής ή δεν μιλάμε για φιλάνθρωπο αλληλεγγύη. Αυτό που συζητάμε είναι άσκηση δικαιωμάτων από φορείς δικαιωμάτων. Το να δούμε όλοι μας τα άτομα με αναπηρία ως εν δυνάμει φορείς δικαιωμάτων συνεπάγεται διάφορα πράγματα. Συνεπάγεται κατ' αρχήν αγωγή αυτών των ανθρώπων ως φορέων δικαιωμάτων, δηλαδή, ως ανθρώπων που μπορούν να διεκδικήσουν δικαιώματα. Η πρόσβαση στην πληροφόρηση, που συζητάμε σήμερα, είναι ένα από αυτά τα δικαιώματα.

Εκτός από φορείς δικαιωμάτων που διεκδικούν, συζητάμε και για μία πολιτεία που δημιουργεί ένα νομοθετικό πλαίσιο και το τηρεί. Ο τρόπος που θα εφαρμοστεί η Διεθνής Σύμβαση εν Ελλάδι, θα είναι το μεγάλο ζητούμενο τα επόμενα χρόνια. Ο τρόπος που θα υπάρξουν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί για την εφαρμογή της σύμβασης θα είναι το μεγάλο στοίχημα.

Και πάντως, κλείνοντας και λίγο επικαιρικά, αυτό που θα μπορούσε να είναι το ζητούμενο για το πολύ κοντινό μας μέλλον είναι η εκμετάλλευση της προεκλογικής πολιτικής συγκυρίας. Έχουμε μια διεθνή σύμβαση που έχει υπογραφεί, αλλά δεν έχει επικυρωθεί από τη χώρα μας και έχουμε πάρα πολύ σημαντικά ανοικτά στοιχήματα, για το πώς αυτή η σύμβαση θα εφαρμοστεί στην Ελλάδα. Αυτό που οφείλουν να κάνουν το αναπηρικό κίνημα στην Ελλάδα, αλλά και οι οργανώσεις προστασίας των δικαιωμάτων και η κοινωνία των πολιτών σε πρώτη προτεραιότητα τους επόμενους μήνες, είναι να απαιτήσουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις από τα πολιτικά κόμματα, ενόψει των ερχόμενων εκλογών, για την εφαρμογή κάθε άρθρου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στη χώρα μας.

4. ΣΥΝΕΔΡΙΟ:
«Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ»,
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ,
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,
Λισσαβόνα, 9 Οκτωβρίου 2007

4. ΣΥΝΕΔΡΙΟ: «Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, Λισσαβόνα, 9 Οκτωβρίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Κατά την πορτογαλική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης, διεξήχθη στις 9 Οκτωβρίου 2007 στη Λισσαβόνα συνέδριο με θέμα «Η Ευρώπη κατά της θανατικής ποινής». Το συνέδριο σηματοδότησε την έναρξη του εορτασμού της 10ης Οκτωβρίου ως Ευρωπαϊκής Ημέρας κατά της θανατικής ποινής με την κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Προεδρίας της ΕΕ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από τον Πρόεδρο, κ. Κ. Παπαϊωάννου.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, κατατέθηκε από τη Γαλλία το όργανο επικύρωσης του 13ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Συζητήθηκαν τα ακόλουθα θέματα: α) η θανατική ποινή, προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, β) το παγκόσμιο πλαίσιο σχετικά με τη θανατική ποινή, γ) η Ευρώπη ως ζώνη στην οποία δεν ισχύει η θανατική ποινή, δ) η δράση κατά της θανατικής ποινής σε εθνικό επίπεδο και κοινωνία των πολιτών, ε) η Ευρωπαϊκή Ημέρα κατά της θανατικής ποινής : ένα κοινό και δυνατό μήνυμα για το μέλλον.

5. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,

Στρασβούργο, 6-7 Οκτωβρίου 2007

5. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, Στρασβούργο, 6-7 Οκτωβρίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Η πρώτη συνάντηση των υπευθύνων επικοινωνίας των Εθνικών Επιτροπών με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε συνέχεια της απόφασης, η οποία ελήφθη κατά τη 10η Στρογγυλή Τράπεζα των Ευρωπαίων Διαμεσολαβητών και του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης με την ειδική συμμετοχή των Εθνικών Επιτροπών (βλ. ανωτέρω Ενότητα Α, στοιχείο 3), πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο, στις 6-7 Οκτωβρίου 2007. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από την ορισθείσα επιστημονική συνεργάτιδα ως focal point, την κα Χ. Παπαδοπούλου.

Η συνάντηση αυτή είχε ως στόχο τη διασύνδεση των εκπροσώπων των Εθνικών Επιτροπών τόσο μεταξύ τους, όσο και με το Γραφείο του Επιτρόπου. Επιπλέον, αναδείχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες, οι οποίες θα αποτελέσουν το αντικείμενο της συνεργασίας με το Γραφείο του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:
1) Η νέα ροή πληροφόρησης μεταξύ του Γραφείου του Επιτρόπου και υπευθύνων επικοινωνίας: υποθέσεις, νομολογία του ΕΔΔΑ, υποθέσεις πιλότοι και ατομικές προσφυγές.

2) Η εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ.

3) Η πρόσβαση στα έγγραφα της Διεύθυνσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

4) Το Peer Project τεχνικής συνεργασίας διάρκειας δύο ετών.

5) Σχέδιο έκθεσης και σύστασης της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τα *Προγράμματα νομιμοποίησης της κατάστασης των μεταναστών δίχως νόμιμα έγγραφα*.

6) Αίτημα στη Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή των δύο Συστάσεων που διατυπώθηκαν το 2004 από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα Κράτη μέλη.

6. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (WPHRE), Στρασβούργο, 5-6 Οκτωβρίου 2007

6. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (WPHRE), Στρασβούργο, 5-6 Οκτωβρίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Η Περιφερειακή Ευρωπαϊκή Συνάντηση για το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα (WPHRE) έλαβε χώρα στο Στρασβούργο, στις 5 και 6 Νοεμβρίου 2007. Η συνάντηση διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ, την ΟΥΝΕΣΚΟ και το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ. Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από την κα Χ. Παπαδοπούλου, επιστημονική συνεργάτιδα.

Στόχος της συνάντησης ήταν η συνδρομή των Κρατών μελών του ΟΑΣΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την πρώτη φάση του WPHRE, η οποία επικεντρώνεται στην ένταξη της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Από την συνάντηση προέκυψαν κάποια ενδιαφέροντα συμπεράσματα:

- Η ειδική αναφορά στο WPHRE και την εθνική στρατηγική εφαρμογής θα μπορούσε να χρησιμεύσει για μια σταθερή, συστηματική και συνεχή πολιτική στην εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και άλλες διεθνείς συμβάσεις που έχουν επικυρωθεί από τις κυβερνήσεις δύνανται να προωθήσουν την καθιέρωση μια εθνικής στρατηγικής και πολιτικής.
- Η διαφοροποίηση των προγραμμάτων μαθημάτων στερεί τη δυνατότητα αξιολόγησης της εθνικής πολιτικής στην εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Διαπιστώθηκε η έλλειψη εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι συμμετέχοντες στη συνάντηση στήριξαν μια σειρά προτάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης:

- Οι διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να ασκήσουν πίεση στα Κράτη μέλη, προκειμένου να εφαρμόσουν το WPHRE.
- Είναι αναγκαία η τεχνική υποστήριξη για την αξιολόγηση της εθνικής κατάστασης, των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων και δράσης για την εφαρμογή της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Η συλλογή των Καλών Πρακτικών, η οποία συγχρηματοδοτείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί πεδίο τομής μεταξύ εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα και εκπαίδευσης για αμοιβαίο σεβασμό και κατανόηση (HRE/EDC/EMRU).
- Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα μπορούσε να επεκτείνει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Pestalozzi για τους εκπαιδευτικούς, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον σημειώθηκε για τη συνάντηση σχετικά με την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στα ζητήματα ιθαγένειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η διεθνής συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών πρέπει να ενισχυθεί.

Η ολοένα αυξανόμενη πληροφόρηση για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και η διαρκής της ανάπτυξη δύνανται να εξελιχθούν σε πρακτικές στρατηγικές, οι οποίες μπορεί να εφαρμοστούν σε τοπικό επίπεδο κατόπιν εθνικού συντονισμού.

7. ΕΤΗΣΙΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΟΥ NORTH-SOUTH CENTRE ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

« ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», Λισαβόνα, 16-17 Νοεμβρίου 2007

7. ΕΤΗΣΙΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΟΥ NORTH-SOUTH CENTRE ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

«ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ», Λισαβόνα, 16-17 Νοεμβρίου 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Το NORTH-SOUTH CENTRE διοργάνωσε στη Λισαβόνα, στις 16 και 17 Νοεμβρίου 2007, το Ετήσιο Φόρουμ σε συνεργασία με την Επιτροπή της Βενετίας και το Γραφείο του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, με κεντρικό θέμα : «Εθνικοί θεσμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων: θεμέλιος λίθος για την προώθηση και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Η πρώτη συνεδρία ήταν αφιερωμένη στο ρόλο και τους σκοπούς των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τόσο των συνηγόρων του πολίτη, όσο και των εθνικών επιτροπών. Κατά τη δεύτερη συνεδρία, συζητήθηκε η αλληλεπίδραση μεταξύ εθνικών επιτροπών και τακτικών ή συνταγματικών δικαστηρίων. Η τρίτη συνεδρία είχε ως κεντρικό θέμα το ρόλο των εθνικών επιτροπών στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των ευάλωτων ομάδων και συγκεκριμένα των κρατουμένων και των παιδιών. Η τέταρτη συνεδρία αφιερώθηκε στη συνεργασία μεταξύ των Εθνικών Επιτροπών και του NORTH-SOUTH CENTRE.

Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτις, κα Χ. Παπαδοπούλου, η οποία παρουσίασε δύο εισηγήσεις. Με την πρώτη εισήγηση η κα Παπαδοπούλου ανέλυσε στο πλαίσιο της πρώτης συνεδρίας το ρόλο των Εθνικών Επιτροπών από την οπτική του Βορρά. Με τη δεύτερη εισήγηση στο πλαίσιο της τρίτης συνεδρίας, η κα Παπαδοπούλου παρουσίασε το ρόλο των εθνικών επιτροπών στην προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων.

8. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
«ΠΑΡΑΜΕΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ:
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΡΟΜΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ», «ΕΥΝΟΜΙΑ»,
Ναύπλιο, 7-8 Δεκεμβρίου 2007

8. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ «ΠΑΡΑΜΕΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ: ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΡΟΜΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ», «ΕΥΝΟΜΙΑ», Ναύπλιο, 7-8 Δεκεμβρίου 2007

Εισαγωγικό σημείωμα

Το πρόγραμμα «Ευνομία», το οποίο αποτελεί φορέα σύμπραξης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη σε ζητήματα προώθησης και δικτύωσης του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη στην Ευρώπη διοργάνωσε συνάντηση εργασίας για τη διοικητική διαχείριση των υποθέσεων Ρομά. Στη συνάντηση συμμετείχαν εκπρόσωποι εμπλεκομένων κρατικών και κοινωνικών φορέων, καθώς και εκπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα ζητήματα της εκπαίδευσης και των αξιοπρεπών συνθηκών στέγασης των Ρομά.

Η συνάντηση εργασίας είχε ως στόχο την καταγραφή των προβλημάτων της κοινότητας Ρομά στην Ελλάδα και τη διατύπωση κατευθύνσεων για την επίλυσή τους, την ανάδειξη των βέλτιστων πρακτικών στη συνεργασία όλων των εμπλεκομένων παραγόντων, την ανάπτυξη ενός δημιουργικού θεσμικού διαλόγου, καθώς και την ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινής γνώμης στο πλαίσιο ενός κλίματος σύμπνοιας μεταξύ των φορέων. Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ προέδρευσε κατά την τρίτη συνεδρία της συνάντησης, σχετικά με τα «Προβλήματα στην εκπαίδευση των Παιδιών Ρομά». Η ΕΕΔΑ εκπροσωπήθηκε από την επιστημονική συνεργάτιδα, κ. Χ. Παπαδοπούλου.

Ακολουθούν τα συμπεράσματα και οι διαπιστώσεις, όπως προέκυψαν από τις εισηγήσεις και τη συζήτηση και όπως διατυπώθηκαν γραπτώς από το **Συνήγορο του Πολίτη**.

Διαπιστώσεις και Συμπεράσματα ανά συνεδρία της Συνάντησης

1η ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ ΡΟΜΑ

Τα κύρια συμπεράσματα, τα οποία προέκυψαν τόσο από τις εισηγήσεις, όσο και από την συζήτηση, που ακολούθησε, ήταν τα εξής:

- Το φαινόμενο της κοινωνικής περιθωριοποίησης των Ρομά είναι εξαιρετικά σύνθετο, καλύπτει το σύνολο σχεδόν των πτυχών της κοινωνικής ζωής των μελών του πληθυσμού αυτού και διαθέτει δομικές διαστάσεις, που επιτρέπουν τη διαιώνιση και επίτασή του. Εκδηλώνεται δε με ποικίλες μορφές άμεσης και κυρίως έμμεσης διάκρισης σε βάρος μελών του πληθυσμού αυτού.
- Μολονότι η εκδήλωση συμπεριφορών και πρακτικών διάκρισης προέρχεται πολύ συχνά από τον υπόλοιπο πληθυσμό, ειδική βαρύτητα στην αναπαραγωγή του φαινομένου διαδραματίζει η στάση της δημόσιας διοίκησης, τόσο λόγω πρακτικών της που συνιστούν άμεση διάκριση σε βάρος αυτού του πληθυσμού είτε -και κυρίως- λόγω αδράνειας ή αδιαφορίας που καταλήγει την ολοσχερή παράλειψη ή, πάντως, την πλημμελή εφαρμογή θετικών δράσεων μέριμνας και κοινωνικής στήριξής τους, ιδίως όσον αφορά την στεγαστική τους αποκατάσταση και την εξασφάλιση πρόσβασης στην εκπαίδευση.
- Διαφέρει η ένταση και η ποιότητα των προβλημάτων μεταξύ των κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε επίπεδο νομοθεσίας και διοικητικής πρακτικής. Ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετωπίζονται στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, λόγω μεγέθους των αποκλεισμένων πληθυσμών και της έλλειψης επαρκούς νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των δικαιωμάτων των Ρομά.
- Προσπάθεια αντιμετώπισης των προαναφερθέντων προβλημάτων αποτελεί η ανάληψη δράσεων επισήμανσης προβλημάτων και συντονισμού σε τοπικό όσο και εθνικό επίπεδο από τον θεσμό του Συνηγόρου του Πολίτη, ο οποίος είναι σε θέση να επενεργεί ως κόμβος επαφής και επικοινωνίας για την ανάδειξη λύσεων και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους, μεταξύ αρμόδιων θεσμικών φορέων της διοίκησης των άμεσα ενδιαφερομένων συλλογικοτήτων των Ρομά, της κοινωνίας των πολιτών και των οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Ζητούμενο στη μεγάλη πλειοψηφία των επιμέρους περιπτώσεων εκδήλωσης των προβλημάτων είναι η αποτελεσματική κινητοποίηση των διοικητικών μηχανισμών κοινωνικής στήριξης για την πραγματική και βιώσιμη επίλυσή τους

2η ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΟΙ ΡΟΜΑ ΩΣ «ΑΟΡΑΤΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Στο ειδικότερο ζήτημα των προβλημάτων, που ανακύπτουν σχετικά με την αστική και δημοτολογική τακτοποίηση των Ρομά, τα συμπεράσματα και διαπιστώσεις ήταν, τα εξής:

- Οι Ρομά στην Ελλάδα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα σχετικά με την δήλωση ληξιαρχικών γεγονότων (σύνταξη ληξιαρχικών πράξεων γεννήσεως, γάμου, θανάτου), την εγγραφή τους στα δημοτολόγια και στα μητρώα αρρένων, δυσκολίες ή αδυναμία χορήγησης σε αυτούς πιστοποιητικών γεννήσεως ή οικογενειακής κατάστασης λόγω εσφαλμένων ή ανεπαρκών εγγραφών και προβλήματα στην έκδοση δελτίου αστυνομικής ταυτότητας κλπ.
- Ελλείμματα στη δημοτολογική τους τακτοποίηση δημιουργούν σοβαρές δυσκολίες για τους Ρομά στις επαφές και συναλλαγές τους με τις δημόσιες υπηρεσίες πλήττοντας την ικανότητά τους να ασκήσουν σειρά δικαιωμάτων, ιδίως δε την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την εργασία, τις κοινωνικές παροχές και το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, αλλά και τη δυνατότητα να υπαχθούν σε κάποιο πρόγραμμα κοινωνικής στήριξης (λ.χ. τη χορήγηση ατόκων στεγαστικών δανείων).
- Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο για την αστική και δημοτική κατάσταση δεν προσφέρει ειδικά μέσα για την αντιμετώπιση προβλημάτων που ανάγονται στη κοινωνική θέση των Ρομά. Οι διαδικασίες είναι άγνωστες σε αυτούς και για την αντιμετώπιση της ιδιαίτερης περίπτωσής τους απαιτείται συνήθως περίπλοκη αναζήτηση άλλων στοιχείων ή διενέργεια δικαστηρίου και άρα δυσβάσταχτο οικονομικό κόστος. Η νομική υποστήριξη είναι εξαιρετικά ισχνή λόγω κακής λειτουργίας των σχετικών υπηρεσιών στους περισσότερους δικηγορικούς συλλόγους.
- Η διοίκηση καθοδηγούμενη και από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΥΠΕΣΔΔΑ προσπαθεί να αντιμετωπίσει τις επιμέρους περιπτώσεις, αλλά δεν διαθέτει ούτε τα κατάλληλα θεσμικά μέσα ούτε την ευελιξία που απαιτείται λόγω της ιδιαιτερότητας και διαστάσεων του προβλήματος. Για τον λόγο αυτό προτάθηκε η καθιέρωση ειδικών διαδικασιών που θα επιλύουν ταχέως και με αποφασιστικό τρόπο τα προβλήματα στις ατομικές περιπτώσεις, ενώ εναλλακτικά αναφέρθηκε η προσφυγή, όπως είχε συμβεί και κατά τα τέλη ’70, σε γενικά μέτρα διευκόλυνσης με περιορισμένη χρονική ισχύ. Τονίσθηκαν τέλος η ανάγκη συντονισμού και αλληλοϋποστήριξης της δημοτολογικής τακτοποίησης με παράλληλα προγράμματα κοινωνικής στήριξης, λ.χ. στέγη, εκπαίδευση, καθώς και η ανάγκη δημιουργίας υποδομών εξατομικευμένης συνδρομής στο θέμα αυτό, αξιοποιώντας την εμπειρία των υφισταμένων ιατροκοινωνικών κέντρων.

3η ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ

Από τις εισηγήσεις των ομιλητών που συμμετείχαν στην συνεδρία προκύπτουν τα κάτωθι συμπεράσματα:

- Οι απαιτήσεις για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά τίθενται από μη Ρομά. Γενικότερα οργανώσεις και μέλη του πληθυσμού των Ρομά δεν συμμετέχουν στα κέντρα λήψης αποφάσεων που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών τους.
- Συνήθως οι εκπαιδευτικοί στόχοι που τίθενται δεν είναι ρεαλιστικοί και αντικατοπτρίζουν την έλλειψη γνώσης των αρμοδίων στα ζητήματα αυτά καθώς και συνεκτίμησης των τοπικών ειδικών συνθηκών στις υφιστάμενες κοινότητες των Τσιγγάνων.
- Τα εκπαιδευτικά προγράμματα/αποφάσεις που εκπονούνται α) βασίζονται σε εσφαλμένα ή ελλιπή δημογραφικά στοιχεία, β) δεν υλοποιούνται σωστά, είτε λόγω έλλειψης χρηματοδότησης είτε λόγω μη πρόσληψης ικανού και εξειδικευμένου προσωπικού.
- Η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και η έλλειψη μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής των προγραμμάτων αποτελούν πρόσθετους παράγοντες μη υλοποίησης της εκπαιδευτικής ένταξης των τσιγγανοπαίδων.
- Ο ρατσισμός στο σχολικό περιβάλλον τόσο εκ μέρους του εκπαιδευτικού/διοικητικού προσωπικού όσο και της μη Ρομά μαθητικής κοινότητας, συντελεί στην έλλειψη πρόσβασης και τη σχολική διαρροή, καθώς και τη μη ικανοποιητική μαθητική απόδοση των μαθητών Ρομά.
- Η τσιγγάνικη κουλτούρα δεν συμπεριλαμβάνεται ως ουσιαστικός παράγοντας στον σχεδιασμό προγραμμάτων.
- Έμφαση δόθηκε στην ανάγκη ενημέρωσης και εμπλοκής των μητέρων Ρομά στην ανάσχεση της σχολικής διαρροής και ουσιαστικής σχολικής παρακολούθησης.
- Για την βελτίωση των σχολικών επιδόσεων των μαθητών είναι προαπαιτούμενη η αλλαγή των υλικών όρων ζωής τους (κυρίως η στέγαση).
- Επιτακτική είναι η ανάγκη επανεξέτασης του νομοθετικού εκπαιδευτικού πλαισίου ώστε να καλυφθούν τα υπάρχοντα κενά. Σχετικά έγινε ειδική αναφορά στο πρόβλημα εκπαίδευσης νεαρών ατόμων Ρομά - άνω των 12 κάτω των 18 ετών - που δεν έχουν συμμετάσχει καθόλου στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Παράγοντας και κριτήριο για την επιτυχία σχετικών πρωτοβουλιών είναι η σύνδεση της εκπαίδευσης με θέσεις στην αγορά εργασίας.

4η ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Τα ζητήματα στέγασης με τα οποία ασχολήθηκε η συνεδρία προβλήθηκαν από πολλούς ομιλητές και παρεμβαίνοντες στη συνάντηση ως βασικό διακύβευμα, από την εξέλιξη του οποίου εξαρτάται η πορεία των λοιπών δράσεων, όπως στα ζητήματα της εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό καταγράφηκαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Οι λύσεις της μετεγκατάστασης πρέπει να διέπονται από τη ρεαλιστική προοπτική εξασφάλισης κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης των Ρομά και να μην αποτελούν απλά έναν τρόπο απελευθέρωσης του καταληφθέντος χώρου, μέσω βίαιης αποβολής ή ώθησης σε εγκατάλειψη εκτάσεων μέσω «κινήτρων».
- Η διάκριση μεταξύ προσωρινής κατοικίας και εξασφάλισης μόνιμης στέγης των Ρομά, είναι γενικότερα σημαντική, αλλά και ειδικότερα για τον επιμερισμό των δράσεων και αρμοδιοτήτων των κρατικών και τοπικών φορέων σε κάθε περίπτωση. Ελλιπής είναι η αποτελεσματικότητα του κεντρικού σχεδιασμού μόνιμης στέγασης των Ρομά από το Ελληνικό Κράτος και αποσπασματικά τα μέχρι τώρα σχετικά προγράμματα, καθώς και κακός ο συντονισμός των φορέων για την υλοποίησή τους.
- Ο ρόλος του Συνηγόρου του Πολίτη θεωρείται σημαντικός στον εντοπισμό και στην εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων και ανάληψη θετικών μέτρων που αντιστοιχούν σε κάθε φορέα δημόσιας εξουσίας, όπως λ.χ. η θετική υποχρέωση Δήμου που διασφαλίζεται με την παρέμβαση της Περιφέρειας για εξεύρεση κατάλληλου τόπου μετεγκατάστασης πριν την καθ'οιονδήποτε τρόπο αποβολή Ρομά από τον τόπο εγκατάστασής τους.

5η ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ / ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΤΑΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Η καταληκτική συνεδρία της συνάντησης είχε την μορφή ομαδικής άσκησης στην συνεργασία για υποθέσεις Ρομά, μεταξύ του Συνηγόρου του Πολίτη, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των εμπλεκομένων Δημοσίων αρχών, με σκοπό να χρησιμοποιηθεί ως μοντέλο συνεργασίας (ή μικρογραφία) μιας πραγματικής (ή ιδανικής) αντίστοιχης συνεργασίας στο πεδίο της καθημερινής ενασχόλησης των παραπάνω φορέων με το συγκεκριμένο αντικείμενο.

- Από την υπόθεση περί αστικής κατάστασης, αναδείχθηκε η έλλειψη πληροφόρησης και η ανάγκη ύπαρξης αστικής καταγραφής των αποκλεισμένων προσώπων. Έμφαση δόθηκε στην ανάγκη ενημέρωσης και συντονισμού όλων των εμπλεκομένων φορέων και στην αναζήτηση αποτελεσματικών μέτρων, είτε με τη μορφή ειδικών διαδικασιών, είτε με την ενεργοποίηση υφισταμένων, όπως π.χ. η νομική συνδρομή σε οικονομικά ασθενείς ομάδες.
- Από την υπόθεση περί εκπαιδευτικών, τέθηκε το ζήτημα του αποκλεισμού παιδιών από την εκπαίδευση εξαιτίας της έλλειψης πρόνοιας μεταφοράς τους στα σχολικά συγκροτήματα. Η διαδικασία συζήτησης για τα εκπαιδευτικά ανέδειξε την απόσταση που χωρίζει τους κεντρικούς σχεδιασμούς του Υπουργείου Παιδείας από την εφαρμογή στην πράξη αυτών των σχεδιασμών μέσα από τα όργανα της τοπικής διοίκησης.
- Το ζήτημα των αλλοδαπών Ρομά που καταλαμβάνουν εκτάσεις ιδιωτικές και δημόσιες στις παρυφές του Δήμου της Αθήνας και οι πολλαπλές παράμετροι των προβλημάτων που σχετίζονται με την κατάστασή τους τέθηκε ως προς την εγκατάσταση. Επισημάνθηκε ότι η υποχρέωση εξασφάλισης κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης, είναι ανεξάρτητη από τη εθνικότητα των Ρομά. Αναφέρθηκε ιδιαιτέρως η παντελής έλλειψη πρόνοιας για την στοιχειώδη στεγαστική τους αποκατάσταση και τέθηκε ξανά το επιτακτικό ζήτημα της κεντρικής πολιτικής κινητοποίησης της πολιτείας για τα θέματα Ρομά

Εκείνο που αδιαμφισβήτητα αναδείχθηκε ως ένα από τα κρισιμότερα εμπόδια μιας αποτελεσματικής διοικητικής παρέμβασης στην κατεύθυνση άρσης των δομικών εμποδίων κοινωνικού αποκλεισμού των τσιγγάνων είναι η ανυπαρξία μιας διοικητικής δομής η οποία θα είχε μια εφ' όλης της ύλης εποπτεία των ειδικών προβλημάτων τους. Και τούτο, διότι, όπως είπαν ή υπαινίχθησαν πολλοί ομιλητές, οι επί μέρους εκδηλώσεις αποκλεισμού που βιώνονται από τους τσιγγάνους δεν είναι παρά τα συμπτώματα ή όψεις ενός ενιαίου «καθεστώτος» αποκλεισμού στο οποίο υπάγεται ο πληθυσμός αυτός. Έτσι λοιπόν, δεν είναι τυχαίο ότι φιλόδοξες και κοστοβόρες δράσεις στο χώρο της εκπαίδευσης, λόγου χάρη, δεν μπορούν να αποδώσουν τα αναμενόμενα χωρίς τη λήψη υπόψη προβλημάτων δημοτολογικής κατάστασης ή στέγασης τα οποία αναπαράγουν εν δυνάμει εστίες αποκλεισμού και στην εκπαίδευση.
Μια τέτοιου είδους ολιστική λοιπόν αντιμετώπιση ή προσέγγιση των ζητημάτων θα μπορούσε να προέρχεται αποκλειστικά από μια διοικητική

δομή η οποία είναι σε θέση να έχει την όλη εικόνα του καθεστώτος αποκλεισμού που βιώνει ο πληθυσμός αυτός και όχι απλώς τα επί μέρους συμπτώματά του. Η ανάληψη ενός τέτοιου ρόλου συνιστά κατεξοχήν πρόκληση και για το Συνήγορο του Πολίτη.

9. ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ:
«ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΩΡΟ»,
Παρίσι, 18 Ιανουαρίου 2008

9. ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ:

«ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΩΡΟ»

Παρίσι, 18 Ιανουαρίου 2008

Ενημερωτικό σημείωμα

Ο Γάλλος Διαμεσολαβητής σε συνεργασία με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης διοργάνωσαν συνέδριο με θέμα: «Στέρηση της ελευθερίας και ανθρώπινα δικαιώματα. Η πρόληψη των βασανιστηρίων στον ευρωπαϊκό χώρο», στο Παρίσι στις 18 Ιανουαρίου 2008. Αφορμή του συνεδρίου στάθηκε η υιοθέτηση από τη Γαλλία του νόμου στις 30 Οκτωβρίου 2007 για τη συγκρότηση της αρχής επίβλεψης των χώρων κράτησης, σύμφωνα με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Διεθνή Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Την ΕΕΔΑ εκπροσώπησε η επιστημονική συνεργάτις, κα Χ. Παπαδοπούλου.

Αυτή η πρωτοβουλία συγκέντρωσε στο Παρίσι, για πρώτη φορά σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα, το σύνολο των Διαμεσολαβητών/Συνηγόρων του Πολίτη, των υπευθύνων των Εθνικών Επιτροπών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και των αρμόδιων για τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης των βασανιστηρίων των 47 κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το συνέδριο επικεντρώθηκε στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

1) Ο μηχανισμός πρόληψης των βασανιστηρίων και η λειτουργία του: διεθνείς και ευρωπαϊκές απαιτήσεις,
2) Ο μηχανισμός πρόληψης των βασανιστηρίων και οι εθνικές ρυθμίσεις,
3) Η διάρθρωση ενός ανεξάρτητου ελέγχου και του Συνηγόρου του Πολίτη.

Μ Ε Ρ Ο Σ Ζ΄

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

1. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (EUROPEAN FUNDAMENTAL RIGHTS AGENCY)

1. ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕΔΑ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (EUROPEAN FUNDAMENTAL RIGHTS AGENCY)

Εισαγωγικό σημείωμα

Κατά το έτος 2007 συνεχίστηκαν οι εργασίες της *ad hoc* ομάδας εργασίας για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και την Ιθαγένεια, η οποία ιδρύθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Θεμελιώδη Δικαιώματα και Ιθαγένεια» ως τμήμα του ευρύτερου προγράμματος «Θεμελιώδη Δικαιώματα και Δικαιοσύνη» για το χρονικό διάστημα 2007-2013, προκειμένου να εξετάσει τα ζητήματα ίδρυσης και λειτουργίας του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Fundamental Rights Agency) που διαδέχθηκε με ευρύτερες αρμοδιότητες, το Παρατηρητήριο για το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία. Ως ανεξάρτητα μέλη στο Διοικητικό Συμβούλιο του νέου Οργανισμού, του οποίου οι εργασίες ξεκίνησαν επισήμως την 1η Μαρτίου 2007, διορίστηκαν εκ μέρους της Ελλάδας, ο κ. Λ.-Α. Σισιλιάνος, αν. Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών (τακτικό μέλος) και η κα Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, δικηγόρος (αναπληρωματικό μέλος).

Η ΕΕΔΑ, κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Εσωτερικών, διατύπωσε εγγράφως συγκεκριμένες θέσεις σχετικά με τη θέσπιση Πολυετούς Προγράμματος Πλαισίου του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 5 του Κανονισμού αριθμ. 168/2007). Το Πολυετές Πλαίσιο δράσης υιοθετείται από το Συμβούλιο και καθορίζει τους θεματικούς τομείς δράσης του Οργανισμού. Στην επιστολή προς το Υπουργείο Εσωτερικών, που ακολουθεί, η ΕΕΔΑ ανταποκρίθηκε εκφράζοντας συγκεκριμένες θέσεις.

Επιστολή της ΕΕΔΑ προς το Υπουργείο Εσωτερικών σχετικά με τη θέσπιση Πολυετούς Προγράμματος Πλαισίου του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2012

Προς Διεύθυνση Αλλοδαπών
και Μετανάστευσης
Υπουργείο Εσωτερικών

Υπόψη Διευθύντριας, κας Μαρκάκη

Ενταύθα

Αθήνα, 11 Οκτωβρίου 2007
ΑΠ.481

Σε συνέχεια της από 04.10.2007 (19780/07) επιστολής σας με την οποία μας ζητάτε τη διατύπωση θέσεων σχετικά με τη θέσπιση Πολυετούς

Προγράμματος Πλαισίου του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2012, σας κοινοποιούμε τα παρακάτω:

1. Η ΕΕΔΑ θεωρεί επιβεβλημένο ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. να διαφοροποιηθεί δραστικά από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία, σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα του υπ'αρ. 168/2007 Κανονισμού του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Πράγματι, όπως γνωρίζετε, ο εν λόγω Κανονισμός αναφέρεται σε όλο το εύρος των Δικαιωμάτων που καλύπτει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.. Είναι γεγονός ότι τα θέματα ρατσισμού και ξενοφοβίας θα εξακολουθήσουν να απασχολούν τον Οργανισμό, αλλά δεν είναι νοητό ο τελευταίος να περιοριστεί σε αυτά, όπως διαφαίνεται από το σχέδιο Προγράμματος για το 2008.

2. Η πρόταση του Συμβουλίου για υιοθέτηση Απόφασης για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 168/2007 διευρύνει πράγματι το πεδίο δραστηριοτήτων του Οργανισμού σε σχέση προς το Παρατηρητήριο, αποσιωπά όμως σημαντικές κατηγορίες Δικαιωμάτων με τις οποίες έχει ιδιαίτερα ασχοληθεί η ΕΕΔΑ, κυρίως δε τα κοινωνικά δικαιώματα και τα δικαιώματα υπόπτων και κατηγορουμένων. Πιστεύουμε ότι θα ήταν σκόπιμο να τεθεί το ζήτημα αυτό ρητά εκ μέρους των αρμοδίων ελληνικών αρχών στην επόμενη συνάντηση της *ad hoc* Ομάδας Εργασίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και την Ιθαγένεια.

3. Επισημαίνουμε επίσης τη σημασία της συμμετοχής των Εθνικών Επιτροπών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένης βεβαίως και της δικής μας, στις διεργασίες εκπόνησης του Πολυετούς Προγράμματος και στην εν γένει λειτουργία του Οργανισμού, σύμφωνα με το άρθρο, 8 παρ. 2, εδ. α΄ του Κανονισμού. Σημειώνουμε ότι στην ακρόαση που διοργανώνει η Επιτροπή LIBE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 18 του τρέχοντος μηνός για το ζήτημα του πολυετούς προγράμματος, δεν έχουν προσκληθεί επίσημα οι Εθνικές Επιτροπές Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ούτε έχει προγραμματιστεί μέχρι στιγμής ειδική συνάντηση με αυτές.

Με τιμή,

Ο Πρόεδρος
Κωστής Α. Παπαϊωάννου

Κοινοποίηση:

1. Υπ. Εξωτερικών
   Ε.Ν.Υ.

Ε.Ν.Υ.Ε.Κ.
Γ4 Δ/νση Δικαιοσύνης Εσωτερικών Υποθέσεων & Schengen

2. Υπ. Απασχόλησης & Κοιν. Προστασίας
   Δ/νση Κοινωνικής Προστασίας
3. Υπουργείο Δικαιοσύνης
   Δ/νση Νομοθετικού Συντονισμού
4. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων
   Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Ένωσης
5. Υπουργείο Εσωτερικών
   Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας
   Δ/νση Αλλοδαπών
6. κ. Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο
7. κα Σοφία Σπηλιωτοπούλου

2. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΣΥΛΟΥ

2. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΣΥΛΟΥ

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Διευθυντική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Steering Committee for Human Rights - CDDH) του Συμβουλίου της Ευρώπης συγκρότησε μια ομάδα εργασίας, αρμόδια για την προετοιμασία κατευθυντηρίων οδηγιών σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των διαδικασιών ασύλου. Η ομάδα εργασίας θεώρησε σημαντική τη συλλογή επιπρόσθετων πληροφοριών για την κατάσταση στα Κράτη μέλη και για το σκοπό αυτό, απέστειλε το ακόλουθο ερωτηματολόγιο στις εμπλεκόμενες εθνικές αρχές. Η ΕΕΔΑ συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο σε συνεργασία με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ), το οποίο εκπροσωπείται στην Επιτροπή.

Απαντήσεις της ΕΕΔΑ στο ερωτηματολόγιο για την επιτάχυνση της διαδικασίας ασύλου

1. ACCELERATED ASYLUM PROCEDURES – GENERAL ISSUES

1.1. Are accelerated asylum procedures used in your country? Since when?

The accelerated procedure is set by the Law 2452/1996 "Regulation of refugee issues". The Presidential Decree 61/1999 "refugee status recognition procedure» determines the procedure-regular and accelerated- of examination of asylum application.

1.2. Approximately what proportion of claims is examined in an accelerated asylum procedure as compared to claims examined by means of the regular procedure?

We estimate that since the last semester of 2006 at least 60% of asylum claims is examined in an accelerated procedure.

1.3. Is there an official definition of "accelerated asylum procedure" in your country? If so, what is the definition?

According to the Law 2452, art. 2 par. 2, through the accelerated procedure is examined an asylum application which is manifestly unfounded or in case the applicant has arrived from a third safe host country, or the asylum application is submitted upon arrival at a point of entry of a port or airport. In this last case the applicant remains in the waiting zone for the whole period of examination of his application which cannot exceed fifteen days.

1.4 Do you distinguish between admissibility issues (e.g. whether another country is responsible for the asylum claim) and substantive issues (including relating to manifestly unfounded claims)? If so, how?

The Greek Law does not know the concept of inadmissible. All applications are examined in substance.

1.5 Is there a time-limit for the authorities to decide whether to process the asylum claim in an accelerated procedure or not?

The law provides that asylum claims submitted upon arrival at a port or airport entry points are always examined in an accelerated procedure. Such claims should be submitted by the police authorities within 24 hours and directly to the competent Directorate of the Ministry of Public Order (art. 2 par. 9 of PD 61/99).
In any other case, during the first examination of the claim and following the interview with the claimant- which is conducted within the regular procedure- it is assessed by the competent police authorities whether the claim falls under the categories of "manifestly unfounded applications" and "safe third country". In such cases the Police authorities that propose the application of the accelerated procedure should submit the file to the MPO within 10 days at the latest -presumably from the day of the interview (art. 2 par. 9 of PD 61/99). The Head of the Division for Police Security and Order decides whether to process the claim in an accelerated procedure or not.

1.6 Is prioritization of an asylum claim within the regular procedure possible in your country? If so, does this give rise to a special procedure?

Practically it is possible. The police authorities do not follow a calendar priority. There is no special procedure.

2. POSSIBLE USE OF ACCELERATED ASYLUM PROCEDURES

Please specify whether an accelerated asylum procedure may be used or not in the following situations:

	used	not used
2.1. Applicant coming from a safe country of origin	□	√
2.2. Application where no elements relating to the 1951 Convention definition or subsidiary protection are raised	√	□
2.3. Applicants whose need for protection is presumed given the seriousness of the situation in his/her country of origin	□	√
2.4. Applicant specifically known by the authorities to be at risk of undergoing torture or inhuman or degrading treatment if returned to his/her country of origin	□	√
2.5. Minor applicant whose parents or other family members were already given refugee status	□	√
2.6. Applicant representing a danger to national security or public order	□	√
2.7. Abusive Applications (Please provide examples)	√	□
2.8. Undocumented applicant or applicant with forged documentation	□	√
2.9. Applicant not complying with time-limit for lodging an asylum application	□	√
2.10. Applicant whose previous application for asylum has already been rejected and who has submitted a renewed application	□	√
2.11. Application lodged at a border, including airports	√	□
2.12. Application lodged in port areas or remote areas	√	□
2.13. Applicant with specific needs such as unaccompanied children or elderly or traumatized persons	□	√

3. SAFE THIRD COUNTRY - FIRST COUNTRY OF ASYLUM - SAFE COUNTRY OF ORIGIN

3.1. Does your country apply these concepts?[1] If so, on the basis of what criteria? How were such criteria determined? How are the concepts applied?

The national asylum law provides that an application is examined through an accelerated procedure when "the applicant has arrived from a third safe host country in the territory of which he is not in danger to be persecuted for some of the reasonw which are provided for in the Convention nor to be refouled to the country of his nationality or usual residence".
For the application of the concept the PD 61/99 refers to the Resolution of 30-11/1-12-1992 of the Ministers for Immigration of the members states of the EU, as well as the Conclusions No 30 and No 58 of the Executive Committee of the UNHCR.

3.2. Are there lists of safe third countries/countries of origin? If so, how is the list established and modified?

No there is not.

3.3. Does the applicant have the possibility to rebut a presumption that a given country is safe?

There is no provision in the asylum law as there is no list of safe third countries.

3.4. Where applicable, how is the concept of safe country of origin applied to applicants having dual or multiple nationality?

4. PROCESSING OF ACCELERATED ASYLUM PROCEDURES

4.1 In addition to the examination of the facts of the case, is there an interview of the applicant for asylum?

Yes there is.

4.2 Are there cases where the applicant is automatically returned with no examination of its application for asylum?

No to our knowledge

[1] The Asylum Procedure Directive, 2005/85/EC (1 December 2005) distinguishes between the concept of "safe third country" (Art. 27) and "European safe third countries" (Art. 36). If your country applies different types of "safe third country" concept, please specify.

4.3 Do the applicants under an accelerated procedure have access to effective legal aid, and, if need be, to the service of interpreters and/or other procedural safeguards?

The same as applicants under the regular procedure. As concerns the legal aid there is no institutionalized government funded legal aid to asylum seekers in any phase of the asylum procedure. NGOs have to assume the responsibility of providing free legal assistance.

4.4 Is there a right to "veto" the accelerated asylum procedure by UNHCR, NGOs or another specific body?

There is no provision in the national asylum law

4.5 Is there a distinction in the way an application for asylum is processed depending on how the applicant arrived and where the applicant is, be it at the border, including airports and transit zones, or within the country itself?

Yes

4.6 Is any person arriving at the border able to submit an application for asylum? Are all applicants who ask for asylum at the border registered?

Theoretically they are.

4.7 Are there any monitoring mechanisms? If so, which?

5. INFORMATION

5.1 In order to take a decision on whether to grant or not an asylum, do immigration authorities of your country have access to a documentation and/or research structure (electronic or other)?

5.2 What are the main sources of information about countries that immigration authorities use to decide on asylum applications? (e.g. UNHCR country of origin information, reports from diplomatic representations, reports by NGOs, reports by the US State Department, etc.). Which position prevails in cases of doubt?

6. RIGHT OF APPEAL

6.1 Is it possible to appeal against the decision to process an asylum claim under accelerated procedure?

No provision in the asylum law.

6.2 Is it possible to appeal against a negative asylum decision taken under accelerated procedure?

Yes. Note that the time limits for the lodgement of the appeal and the decision upon the appeal are shorter than in the regular procedure and reduced in half in case of applicants in the transit zone of ports or airports.

6.3 Does the appeal in both cases above have suspensive effect?

Y*es*

7. EXEMPTIONS

7.1 If your country has provisions excluding the use of accelerated procedure in respect of some categories of persons, please specify of which. Among other possibilities, please specify, for instance whether the following categories are excluded:*

☐ unaccompanied minors;

☐ old people;

☐ victims of torture;

☐ victims of sexual violence;

☐ victims of trafficking;

☐ cases implying complex legal or factual issues.

7.2 Please specify if your country has provisions excluding the use of accelerated procedure in respect of applications which might fall under the "exclusion clauses" laid down in the 1951 Convention relating to the status of refugees (Article 1, F), notably in case of:*

☐ serious reasons for considering that the applicant has committed a crime against peace, a war crime, or a crime against humanity, as defined in the international instruments drawn up to make provision in respect of such crimes;

☐ serious reasons for considering that the applicant has committed a serious non-political crime outside the country of refuge prior to his admission to that country as a refugee;

☐ serious reasons for considering that the applicant has been guilty of acts contrary to the purposes and principles of the United Nations;

☐ persons accompanied by family members for whom an accelerated asylum procedure has not been applied.

There are no provisions in the national law. The Geneva Convention is directly applicable.

* Please tick the appropriate box.

3. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ CM Rec (2004) 5 ΚΑΙ CM Rec (2004) 6 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

3. ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ CM Rec (2004) 5 ΚΑΙ CM Rec (2004) 6 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Possible contribution by the National Human Rights Structures to the review of the implementation in their countries of two Committee of Ministers' Recommendations

The scope covered by the CM Rec (2004) 5 and CM Rec (2004) 6 is very relevant to the mandate of the GNCHR. In order to complement the information contained in document *CDDH (2006)008* Addendum III[2], compiling the information provided by member States, as well as to answer the request by the Office of the Commissioner, we would like to note the following:

Question 1:
Regarding the implementation of CM Recommendation (2004) 5 on the verification of the compatibility of draft laws, existing laws and administrative practice with the standards laid down in the European Convention on Human Rights;

Is the compatibility of draft laws, existing laws and administrative practices with the European Convention on Human Rights (in the light of the case-law of the Court) systematically verified in your country? By whom, under which procedures? What is the role of your own institution in that context? What procedures exist in your country to ensure that the results of such verification are taken into account?

Please highlight what seem to be the strengths and weaknesses of your

[2] For the entry on Greece, see pp. 44-45. In replying to the CDDH DH-PR (2006)004 rev 3 Bil (Replies to the new questionnaire with regard to the five recommendations), Greece stated that "Previous information submitted (see CDDH (2006)008 Addendum II and Addendum III), provides up-to-date replies to all the questions", see p. 23 and p. 70 of the document.

domestic situation, in practice. Please do not hesitate to share with us ideas for improvement. We are also most interested in understanding what might be the reasons of difficulties!

▪ The Greek National Commission for Human Rights (hereinafter the GNCHR, established by Law 2667/1998 -OG A΄ 281- and operating since March 2000) has a range of functions including reviewing the adequacy and effectiveness of Greek law and practice relating to the protection of human rights, advising on legislative and other measures which ought to be taken to protect and promote human rights, advising on whether a draft is compatible with human rights and promoting understanding and awareness of human rights. Monitoring the conformity of domestic legislation and practice with the standards laid down by the full range of international human rights legal instruments and bodies, as well as the non-binding 'soft law' standards developed by the human rights bodies, and rendering opinions to the competent Greek State authorities is, indeed, one of GNCHR's priority areas. In the context of its aforementioned competence, the Commission has repeatedly submitted observations on bills and draft presidential decrees touching upon human rights issues[3]. Furthermore, the Commission has issued comments regarding both the 2001 revision of the Greek Constitution and the forthcoming one, as well *as proprio motu* proposals for new legislative measures and the ratification of international human rights instruments. The President of the Commission has been repeatedly invited to address the Greek Parliament, especially on the occasion of the examination of important draft laws involving diverging approaches. The GNCHR systematically invokes the ECHR and the Strasbourg case-law in all its reports and proposals on draft laws which are submitted to it for comments or on *proprio motu* legislative proposals of the Commission.

▪ The information provided by Greece is formally correct. It should be noted, however, that in practice, the "special procedure" highlighted in the document which consists at submitting all draft laws to the GNCHR for screening as to the compliance with human rights standards and statutory obligations prior to presenting them before the Parliament, is less systematic than it ought to. The GNCHR has repeatedly underlined the importance of this procedure to all directions and it seems that, as time goes by, the authorities become increasingly convinced of the value and interest of observing it.

▪ Ways to promote deeper understanding of the ECHR should be seeked at all levels, as lack thereof seems to be among the reasons for the difficulties in observing the human rights standards laid down by the Convention. The potential of the GNCHR in "Strasbourg proofing" should also be further exploited.

[3] See relevant document sent separately.

Question 2:
Regarding the implementation of Committee of Ministers Recommendation (2004) 6 on the improvement of domestic remedies:

Are there effective non-judicial and judicial remedies in all areas and all situations available to anyone with an arguable complaint of a violation of the European Convention on Human Rights in your country? Which are the areas and situations where your institution does offer a remedy and which are those where it does not?

Again, please highlight what seem to be the strengths and weaknesses of your domestic situation, in practice. Please do not hesitate to share with us ideas for improvement. We are also most interested in understanding what might be the reasons of difficulties!

Areas of special attention for the Council of Europe are the remedies available in cases of excessive length of judicial proceedings and when there is non-execution of judgments or decisions from national courts. There is also the question if in your country there is a reflex to assess critically the effectiveness of the existing remedies whenever a judgment of the European Court of Human Rights points to structural deficiencies of your national law or practice.

▪ Already in 2003, the GNCHR had joined the European Group of NHRIs in the position it addressed to the CM within the framework of the discussions on the Preparation of Protocol 14 to the ECHR. The Group was in favour of a recommendation to member States aiming at improving domestic remedies. In an endeavour to act upon the CM's recommendations and on the European Group's position, in March 2005 the GNCHR adopted a report with a series of proposals aiming at promoting the implementation of the ECHR in the domestic law and order and at the improvement of domestic legal remedies, with special emphasis on the issue of the excessive length of proceedings[4]. As stated in A/SJur (2007) 35, 21 June 2007 ("The Effectiveness of the European Convention on Human Rights at the National Level"), Greece is among the countries where specific remedies in case of excessive length of proceedings still do not exist, even though the ECtHR has found a violation of Article 13 of the ECHR in dozens of cases. Two recent laws (Law 3327/2005 and Law 3346/2007) provide for a number of measures aiming at addressing common causes for the delays in the proceedings, such as allowing only one postponement of the trial etc. In the information provided to the CDDH

[4] See GNCHR's Summary in English Report 2004, p.59.

by Greece in June 2005[5], it is stated that the Minister of Justice acting upon the GNCHR's proposal established in early 2005 a special committee composed by judges of the Supreme Court and university professors, which is perusing the Strasbourg case-law and makes proposals for legislative amendments aiming at ensuring compliance with it. It is also stated that there exists a draft law on the matter, which, *inter alia*, provides for a tribunal of maladministration of justice (Dikastirio Agogon Kakodikias). To date, the aforementioned draft law has not made its way to the Parliament. The issue related to the length of proceedings remains important and there is a clear need to adopt further measures to address it.

- With regard to the non-execution of judgements or decisions from national courts, the available remedies are determined in art. 95 par. 5 of the Greek Constitution, as amended in 2001[6]. Further to this constitutional amendment, Law 3068/2002 (OG A΄ 274-14.1.2002, on the "Compliance of the Administration to judicial decisions, and other provisions") was adopted, implementing the aforementioned article. It establishes a "three-member council" of judges for each one of the higher courts (penal, civil, administrative and audit), which are responsible for ensuring the compliance of the Public Administration to the courts' decisions and judgements, and may also issue fines to non-compliant authorities.
- With regard to the question whether there is in Greece a reflex to assess critically the effectiveness of the existing remedies whenever a judgment of the ECtHR points to structural deficiencies of the national law or practice, the answer is rather not entirely on the affirmative. In spite of the fact that the authorities may be aware of the structural nature of the legal or administrative shortcomings, it seems difficult to include effective measures to address them in the overall planning and in a systematic way. In some cases this may be due to lack of political will, while in others it may reflect a certain difficulty of the Greek State to ensure continuity of action at the legislative or executive level. In some cases, and as in other countries, Greece seems to find it more "convenient" to carry the financial burden of the individual measures' part of the judgement, than to take all the appropriate steps in response to the judgements. In addition to the abovementioned problems related to the length of proceedings, another example could be highlighted: repetitive ECtHR's judgements for breaching Art. 3 of the ECHR, do not seem to have caused a comprehensive revisiting of the issue of the

[5] CDDH(2006)008 Addendum III, p.102

[6] « The public administration shall be under the obligation to comply with judicial decisions. The breach of this obligation shall render liable any competent agent specified by law. The measures necessary for ensuring the compliance of the Public Administration shall be specified by law".

detention conditions in Greece and of the necessary legislative amendments in order to significantly modify the overall penitentiary system. Nevertheless, the GNCHR, in its reports on the detention conditions (currently under review, to be adopted by the Plenary in February 2007) systematically invokes the ECHR, the Court's law, as well as the CPT's recommendations as the main thread of its analysis.

Μ Ε Ρ Ο Σ Η΄

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ, ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ

Α. ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

1. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ, ΑΘΗΝΑ, 11 ΙΟΥΛΙΟΥ 2007 ΚΑΙ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007

1. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ, ΑΘΗΝΑ, 11 ΙΟΥΛΙΟΥ 2007 ΚΑΙ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Οι Τσιγγάνοι πολίτες εκπροσωπούνται στην ΕΕΔΑ μέσω ενός εκ των συλλογικών τους οργάνων, της ΠΟΣΕΡ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Ελλήνων Ρομ), ήδη από το 2003, όταν δηλαδή τροποποιήθηκε ο ιδρυτικός νόμος της Επιτροπής με σκοπό την διεύρυνση της συμμετοχής ΜΚΟ σε αυτήν. Μετά από μια πρώτη έκθεση και προτάσεις προς την πολιτεία για την κατάσταση των Τσιγγάνων το 2001, η ΕΕΔΑ μέσα στο 2007 συγκάλεσε δύο συναντήσεις με ευρεία συμμετοχή φορέων που είτε δραστηριοποιούνται (ΜΚΟ, συλλογικές εκφράσεις Τσιγγάνων πολιτών, πανεπιστημιακοί, κλπ), είτε εμπλέκονται ευθέως (δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση, ανεξάρτητες αρχές, κλπ) στην διαχείριση θεμάτων Ρομά. Πολλοί από αυτούς κατέθεσαν συγκεκριμένες θέσεις και προτάσεις πάνω στα πεδία όπου εκδηλώνονται οι παραβιάσεις δικαιωμάτων και τα ελλείμματα όσον αφορά τους Τσιγγάνους: στέγαση, εκπαίδευση, υπηρεσίες υγείας, απασχόληση, και προβλήματα αστικοδημοτικής φύσεως.

Η ειδική ομάδα για θέματα Ρομά της ΕΕΔΑ πρόκειται να ολοκληρώσει την επεξεργασία των προτάσεών της μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2008, κεφαλαιοποιώντας όσο γίνεται περισσότερο αυτή την διαδικασία διαβούλευσης. Πεποίθηση της Επιτροπής, πάντως, είναι ότι καμία κρατική ή άλλη παρέμβαση δεν μπορεί να τελεσφορήσει αν δεν συμπεριλάβει τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους στην διαδικασία (στην βάση του «τίποτα για μας, χωρίς εμάς»). Στόχος, δε, είναι, αφενός η μέσω διοικητικών και νομοθετικών παρεμβάσεων αποδυνάμωση των κομφορμιστικών και «φολκλορικών» προσεγγίσεων και μυθολογιών για τους Τσιγγάνους και τον τρόπο ζωής τους – που συχνά χρησιμοποιούνται ως άλλοθι για την διαιώνιση συμπεριφορών που ενέχουν διάκριση –, και αφετέρου η συμβολή στην διαμόρφωση μια νέας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής ένταξης των Ρομά, αντί των μέχρι σήμερα αποσπασματικών και ασυνεχών παρεμβάσεων.

2. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΑΘΗΝΑ, 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007

2. ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΑΘΗΝΑ, 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007

Ενημερωτικό σημείωμα

Η ΕΕΔΑ, έχοντας και στο παρελθόν ενασχοληθεί με ζητήματα περιβάλλοντος και θεωρώντας ότι οι καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού ανέδειξαν με τραγικό τρόπο την αναγκαιότητα τοποθέτησης επί ζητημάτων προστασίας του περιβάλλοντος, αποφάσισε την πραγματοποίηση συνάντησης με αρμόδιους φορείς και εμπειρογνώμονες. Στη συνάντηση παρευρέθησαν τα μέλη της Επιτροπής: κκ. Κ. Παπαϊώαννου, Λ-Α Σισιλιάνος, Α. Μανιτάκης, Σπ. Απέργης, Γ. Ιωαννίδης και η επιστημονική συνεργάτις, κα Λ-Μ Μπολάνη. Επίσης προσεκλήθησαν και έλαβαν μέρος οι κκ.: Δ. Καραβέλλας (WWF Ελλάς), Ν. Μπόκαρης (Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ένωσης Δασολόγων Δημοσίων Υπαλλήλων), Α. Παπασταύρου (Καθηγητής Περιβαλλοντικής Πολιτικής, ΑΠΘ), Κ. Σακελλαροπούλου, (Σύμβουλος Επικρατείας), Ν. Χαραλαμπίδης (Greenpeace Ελλάς), Χ. Χατζή (Συνήγορος του Πολίτη, Κύκλος Ποιότητα Ζωής). Κατά τη συζήτηση τονίστηκε η αυτοτελής αξία του περιβάλλοντος, η σημασία και η προτεραιότητα που πρέπει να αποδοθεί στα ζητήματα προστασίας του, καθώς και οι ατομικές και συλλογικές ευθύνες που απορρέουν από το έννομο αγαθό του περιβάλλοντος. Οι συμμετέχοντες θεωρώντας ότι τα όποια μέτρα προστασίας πρέπει να ληφθούν διαφέρουν ανάλογα σε ποιο κομμάτι του περιβάλλοντος στοχεύουν (υδάτινοι πόροι, ατμόσφαιρα, πράσινο) αποφάσισαν να επικεντρωθούν στα ζητήματα προστασίας των δασών. Τέλος, επέλεξαν ως τρόπο δράσης τη σύνταξη ενός διακηρυκτικού κειμένου, το οποίο θα απευθύνεται τόσο στην Πολιτεία όσο και τα άτομα, θα αναδεικνύει τις ευθύνες τους και θα προτείνει συγκεκριμένα μέτρα.

Β. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΟΠΙΝ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Κατά τη διάρκεια του 2007 πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες συναντήσεις εργασίας:

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου και η Α΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου, συνάντησαν τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, κ. Παυλόπουλο, σχετικά με ζητήματα λειτουργίας της ΕΕΔΑ (2 Μαρτίου 2007).

- Η Α΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, κα Α. Αργυροπούλου-Χρυσοχοΐδου και η επιστημονική συνεργάτιδα, κα Χ. Παπαδοπούλου, συνάντησαν εκπρόσωπο του ΟΑΣΕ για το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα (Αθήνα, 26 Απριλίου 2007).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, συμμετείχε σε ειδική συνάντηση, που πραγματοποίησε το ΠΑΣΟΚ με κοινωνικούς εταίρους, φορείς και παράγοντες της δημόσιας ζωής σχετικά με το ζήτημα της διαφάνειας και της διαφθοράς (Αθήνα, 20 Ιουνίου 2007).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, πραγματοποίησε συνάντηση με τον Υπουργό Δικαιοσύνης, κ. Α. Παπαληγούρα, προκειμένου να συζητήσουν το θέμα της διάδοσης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Αθήνα, 20 Ιουλίου 2007).

- Ο Β΄ Αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Λ.-Α. Σισιλιάνος, συνάντησε εκπροσώπους της Πρεσβείας των ΗΠΑ με αφορμή τη σύνταξη της ετήσιας έκθεσης για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο από το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ (Αθήνα, 9 Οκτωβρίου 2007).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, συμμετείχε στη συνεδρίαση της Επιτροπής Εσωτερικών και Δικαιοσύνης της Βουλής για την κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για την Εμπορία Παιδιών, Παιδική Πορνεία και Παιδική Πορνογραφία (Αθήνα, 5 Δεκεμβρίου 2007).

- Η κα Χ. Παπαδοπούλου, επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ, συναντήθηκε με αντιπρόσωπο της Πρεσβείας της Κορέας και ανέλυσαν ζητήματα σχετικά με τη λειτουργία των εθνικών θεσμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Αθήνα, 24 Ιανουαρίου 2008).

- Το Προεδρείο της ΕΕΔΑ συνάντησε εκπροσώπους του Ουράνιου Τόξου, οι οποίοι έθεσαν τα ακόλουθα ζητήματα: α) την ελεύθερη επάνοδο «πολιτικών προσφύγων», β) την ελεύθερη επάνοδο και την οικογενειακή συνένωση οικονομικών μεταναστών, γ) την εκτέλεση της από την 10.07.1998 αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, *Σιδηρόπουλος κ.ά. κατά Ελλάδας*, και την αναγνώριση του σωματείου «Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού», δ) γλωσσικά ζητήματα (Αθήνα, 30 Ιανουαρίου 2008).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου και το προσωπικό της ΕΕΔΑ συναντήθηκαν με εκπροσώπους της καμπάνιας των bloggers για την προστασία της ιδιωτικότητας (Αθήνα, 6 Μαρτίου 2008).

- Ο Πρόεδρος, κ. Κ. Παπαϊωάννου και το προσωπικό της ΕΕΔΑ συναντήθηκαν με Επιτροπή βουλευτών του Κοινοβουλίου της Βαυαρίας, οι οποίοι έθεσαν ερωτήματα σχετικά με τη λειτουργία της ΕΕΔΑ και το ρόλο των εθνικών θεσμών στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επίσης, συζητήθηκαν θέματα σχετικά με τη μετανάστευση και το νομικό πλαίσιο χορήγησης ασύλου (Αθήνα, 6 Μαρτίου 2008).

- Ο Πρόεδρος της ΕΕΔΑ, κ. Κ. Παπαϊωάννου, πραγματοποίησε επίσκεψη στο Κέντρο Στήριξης του Προγράμματος Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων (ΚΕΣΠΕΜ) Ξάνθης, προκειμένου να ενημερωθεί για τη συνέχιση του έργου του ΚΕΣΠΕΜ (27-28 Μαρτίου 2008).

Μ Ε Ρ Ο Σ Θ΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΙΔΡΥΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΝΟΜΟΣ 2667/1998

Όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 15 του ν. 2790/2000, το άρθρο 18 του ν. 3051/2002 και το άρθρο 23 του ν. 3156/2003

Νόμος 2667/1998
(ΦΕΚ Α΄ 281/18.12.1998)
Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου [και Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής]

01002811812980008

4341

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 281

18 Δεκεμβρίου 1998

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2667

Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου

Άρθρο 1
Σύσταση και αποστολή

1. Συνιστάται Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του ανθρώπου, η οποία υπάγεται στον Πρωθυπουργό.

2. Η Επιτροπή υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου, και ο προϋπολογισμός της εντάσσεται στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας αυτής.

3. Η Επιτροπή έχει δική της γραμματεία. Της γραμματείας προΐσταται ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Η Επιτροπή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

5. Η Επιτροπή έχει ως αποστολή:

α) Τη διαρκή παρακολούθηση αυτών των θεμάτων, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας.

β) Την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο με ανάλογα όργανα διεθνών οργανισμών, όπως ο Ο.Η.Ε., το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Ο.Α.Σ.Ε. ή άλλων κρατών.

γ) Τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής σε θέματα του αντικειμένου της.

6. Η Επιτροπή ιδίως:

α) Εξετάζει ζητήματα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της θέτει η Κυβέρνηση ή η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή της προτείνουν τα μέλη της ή Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

β) Υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες, υποβάλλει εκθέσεις και γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

γ) Αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

δ) Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την καλλιέργεια του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος.

ε) Εκφέρει γνώμη για εκθέσεις που πρόκειται να υποβάλει η χώρα σε διεθνείς οργανισμούς για συναφή θέματα.

στ) Διατηρεί μόνιμη επικοινωνία και συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, παρεμφερή όργανα άλλων χωρών, καθώς και εθνικές ή διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

ζ) Γνωστοποιεί δημόσια τις θέσεις της με κάθε πρόσφορο τρόπο.

η) Συντάσσει ετήσια έκθεση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

θ) Οργανώνει Κέντρο Τεκμηρίωσης για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

ι) Εξετάζει την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του διεθνούς δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εκφέρει σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Άρθρο 2
Σύνθεση της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα εξής μέλη:

α) Από τον Πρόεδρο της ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας.

β) Από έναν εκπρόσωπο της Γ.Σ.Ε.Ε. και έναν εκπρόσωπο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ..

γ) Από τέσσερις εκπροσώπους Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που η δράση τους καλύπτει την περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η Επιτροπή μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 9, να αποφασίζει τη διεύρυνσή της με τη συμμετοχή δύο επιπλέον εκπροσώπων άλλων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

δ) Από εκπροσώπους των αναγνωρισμένων κομμάτων κατά τον Κανονισμό της Βουλής. Κάθε κόμμα ορίζει έναν εκπρόσωπο.

ε) Ένα Σύμβουλο της Επικρατείας και έναν Αρεοπαγίτη, που ορίζονται με απόφαση του Προέδρου του οικείου Δικαστηρίου.

στ) Από το Συνήγορο του Πολίτη.

ζ) Από ένα μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που προτείνεται από τον Πρόεδρό της.

η) Από ένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, που προτείνεται από τον Πρόεδρό του.

θ) Από ένα μέλος της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής, που προέρχεται από τις επιστήμες της Βιολογίας, της Γενετικής ή της Ιατρικής και προτείνεται από τον Πρόεδρό της.

ι) Από δύο πρόσωπα εγνωσμένου κύρους με ειδικές γνώσεις σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που ορίζονται από τον Πρωθυπουργό.

ια) Από έναν εκπρόσωπο των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που ορίζονται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού.

ιβ) Από τρεις καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές του Δημοσίου Δικαίου ή του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Κατά την πρώτη μετά τη συγκρότησή της συνεδρίαση η Επιτροπή διενεργεί κλήρωση, στην οποία μετέχουν τα εξής Τμήματα των Α.Ε.Ι. της χώρας: α) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, β) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γ) το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Θράκης, δ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, ε) το Γενικό Τμήμα Δικαίου του Πάντειου Πανεπιστημίου, στ) το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πάντειου Πανεπιστημίου. Τα Τμήματα αυτά προτείνουν από έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή Δημοσίου Δικαίου ή Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου. Τα Τμήματα των Α.Ε.Ι. υποχρεούνται να ορίσουν τον εκπρόσωπό τους εντός διμήνου από τη λήψη της πρόσκλησης της Επιτροπής.

Με απόφαση της Επιτροπής είναι δυνατόν να προστεθούν, για τις επόμενες κληρώσεις, και άλλα Τμήματα των Α.Ε.Ι. της χώρας με όμοιο αντικείμενο. Η Επιτροπή διενεργεί έξι (6) μήνες, πριν από τη λήξη της θητείας της, κλήρωση μεταξύ των παραπάνω Τμημάτων, για την επόμενη θητεία.

ιγ) Από ένα μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

2. Για τα μέλη της Επιτροπής προβλέπονται ισάριθμοι αναπληρωτές, που ορίζονται όπως και τα τακτικά μέλη της.

3. Τα μέλη της Επιτροπής και οι αναπληρωτές τους ορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού για θητεία τριών (3) ετών.

4. Ο Πρωθυπουργός καλεί με έγγραφό του τα μέλη της Επιτροπής σε συνεδρίαση, προκειμένου να εκλεγεί ο Πρόεδρος, ο Α' και ο Β' Αντιπρόεδρός της. Για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρων απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο. Ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδροι μπορεί να εκλεγούν μέλη που προέρχονται από τις κατηγορίες των εδαφίων α', β', ε', ι' και ιβ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

5. Οι εκπρόσωποι των Υπουργείων συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων χωρίς δικαίωμα ψήφου.

6. Η Επιτροπή θεωρείται ότι έχει νόμιμα συγκροτηθεί, εφόσον έχουν ορισθεί δύο από τα μέλη του εδαφίου α' και τα μέλη των εδαφίων γ', ε', ι' και ια' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

7. Τα μέλη της νέας σύνθεσης της Επιτροπής ορίζονται το αργότερο δύο (2) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της προηγούμενης.

8. Ο τρόπος συγκρότησης της Επιτροπής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού.

Άρθρο 3
Ανάθεση εξειδικευμένων μελετών

1. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης μπορεί να αναθέτει, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, με σύμβαση έργου την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών για τους σκοπούς της σε επιστημονικές ομάδες εργασίας.

2. Οι ομάδες εργασίας μετά το πέρας της σχετικής μελέτης υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, η οποία μπορεί να δημοσιοποιείται με απόφασή της.

Άρθρο 4
Λειτουργία της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε (5) τουλάχιστον μελών της. Τα μέλη προσκαλούνται από τον Πρόεδρο με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο.

2. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία εφόσον: α) παρίσταται η απόλυτη πλειοψηφία των μελών της και β) μεταξύ των παρόντων μελών της περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος της Επιτροπής ή ένας Αντιπρόεδρος.

3. Οι Αντιπρόεδροι αναπληρώνουν τον Πρόεδρο κατά τη σειρά της τάξεώς τους, όταν ο τελευταίος ελλείπει, κωλύεται ή απουσιάζει.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

5. Η Επιτροπή καλεί κατά την κρίση της σε ακρόαση πρόσωπα, τα οποία μπορεί να διευκολύνουν το έργο της με την παρουσίαση προσωπικών εμπειριών ή τη διατύπωση απόψεων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

6. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αμοιβής ή αποζημίωσης λόγω συμμετοχής σε συμβούλια και επιτροπές του δημόσιου τομέα.

7. Με απόφαση του Πρωθυπουργού καταρτίζεται ο Κανονισμός λειτουργίας της Επιτροπής. Με τον Κανονισμό ρυθμίζεται η δημιουργία τμημάτων, η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των τμημάτων και των μελών, η διαδικασία κλήσης και ακρόασης των προσώπων που καλούνται και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Με απόφαση του

Πρωθυπουργού, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής, μπορεί να τροποποιείται ο Κανονισμός.

Άρθρο 5
Ετήσια έκθεση

Η Επιτροπή υποβάλλει έως το τέλος Ιανουαρίου κάθε έτους την έκθεση στον Πρωθυπουργό, στον Πρόεδρο της Βουλής και στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Εθνικό και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 6
Συνδρομή δημοσίων υπηρεσιών

1. Στο τέλος κάθε έτους τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην Επιτροπή καταθέτουν έκθεση με τις παρατηρήσεις τους για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον τομέα ευθύνης τους.

2. Για την εκπλήρωση της αποστολής της η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες καθώς και από ιδιώτες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή οποιοδήποτε στοιχείο σχετίζεται με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο Πρόεδρος μπορεί να λαμβάνει γνώση εγγράφων και άλλων στοιχείων που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα. Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν το έργο της Επιτροπής.

Άρθρο 7
Επιστημονικοί Συνεργάτες

1. Συνιστώνται δύο (2) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α'), με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας τριών (3) ετών. Η σύμβαση αυτή μπορεί να ανανεώνεται.

Η πλήρωση των θέσεων πραγματοποιείται ύστερα από δημόσια πρόσκληση της Επιτροπής για υποβολή υποψηφιοτήτων. Η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 5 και 6 του άρθρου 19 του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α'), από πέντε μέλη της Επιτροπής που διαθέτουν ψήφο, τα οποία ορίζονται από τον Πρόεδρό της.

2. Οι επιστημονικοί συνεργάτες επικουρούν την Επιτροπή, προετοιμάζοντας εισηγήσεις για θέματα που τους ανατίθενται και την ενημερώνουν για τις εργασίες των διεθνών οργανισμών και διεθνών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης τηρούν σχετικό αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών.

3. Οι αποδοχές των επιστημονικών συνεργατών που προσλαμβάνονται κατά την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αποδοχών ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

Άρθρο 8
Γραμματεία της Επιτροπής

1. Συνιστώνται μία (1) θέση γραμματέα και τρεις (3) θέσεις γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Οικονομικών και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται:

α) Η κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα κατανομή των θέσεων της παρ. 1, καθώς και τα θέματα της οργάνωσης της γραμματείας και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

β) Η πλήρωση των θέσεων της παρ. 1 που μπορεί να γίνει και με διάθεση ή απόσπαση δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. ή εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ν.Π.Ι.Δ. οποιασδήποτε μορφής που τελούν υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του Κράτους.

γ) Κάθε θέμα που αφορά την υπηρεσιακή κατάσταση και τις αποδοχές αυτού του προσωπικού.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται να αποσπάται ως γραμματέας της Επιτροπής υπάλληλος Υπουργείου ή Ν.Π.Δ.Δ. με βαθμό Α' ή Β' της κατηγορίας ΠΕ, τον οποίο προτείνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Ως την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παρ. 1, η Επιτροπή επιτρέπεται να απασχολεί υπαλλήλους και χρησιμοποιεί τεχνική υποστήριξη που της διαθέτουν τα Υπουργεία Εξωτερικών και Δικαιοσύνης σύμφωνα με αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών.

Άρθρο 9
Μεταβατικές διατάξεις

Στην πρώτη σύνθεση της Επιτροπής εκπροσωπούνται οι εξής Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: η Διεθνής Αμνηστία, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Ελληνικό Συμβουλιο για τους Πρόσφυγες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής

Άρθρο 10
Σύσταση και αποστολή

1. Συνιστάται Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, η οποία υπάγεται στον Πρωθυπουργό.

2. Η Επιτροπή υποστηρίζεται ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου και εντάσσεται στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας αυτής.

3. Η Επιτροπή έχει δική της γραμματεία. Της γραμματείας προΐσταται ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Η Επιτροπή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολουθηση των θεμάτων που σχετίζονται με τις εφαρμογές των βιολογικών επιστημών και τη διερεύνηση των ηθικών, κοινωνικών και νομικών διαστάσεων και επιπτώσεών τους.

Η Επιτροπή έχει τις εξής ιδίως αρμοδιότητες:

α) Εξετάζει κάθε ηθικό, κοινωνικό ή νομικό ζήτημα

σχετικό με τις εξελίξεις, ιδίως στη Βιολογία, τη Βιοτεχνολογία, την Ιατρική και τη Γενετική.

β) Διατυπώνει, σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία, προτάσεις συνολικής πολιτικής και συγκεκριμένων ενεργειών για ειδικά προβλήματα σε αυτά τα θέματα.

γ) Συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και παρεμφερή όργανα, μεριμνά δε για τη συμμετοχή της Ελλάδας σε διεθνείς εκδηλώσεις σχετικές με την έρευνα στους τομείς ενδιαφέροντός της.

δ) Ενημερώνει τους πολίτες με κάθε πρόσφορο μέσο για θέματα που αφορούν την εξέλιξη των βιολογικών επιστημών και τις συνέπειες των εφαρμογών τους.

Άρθρο 11

Η Επιτροπή κατευθύνει και συντονίζει το έργο των επιτροπών και των οργάνων συναφούς αντικειμένου, που δραστηριοποιούνται στους τομείς ευθύνης, ιδίως των Υπουργείων Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Υγείας και Πρόνοιας.

Άρθρο 12
Σύνθεση Επιτροπής

1. Η Επιτροπή απαρτίζεται από:

α) Τέσσερις (4) επιστήμονες εγνωσμένου κύρους που καλύπτουν τις περιοχές της Βιολογίας, της Γενετικής, της Ιατρικής και της Βιοτεχνολογίας.

β) Πέντε (5) επιστήμονες εγνωσμένου κύρους, εκ των οποίων δύο προέρχονται από τη Νομική Επιστήμη και ανά ένας από τη Φιλοσοφία, την Κοινωνιολογία και τη Θεολογία. Από τους νομικούς επιστήμονες ο ένας καλύπτει το Δημόσιο Δίκαιο ή το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο και ο άλλος το Ιδιωτικό Δίκαιο.

2. Με απόφαση του Πρωθυπουργού που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ορίζονται ο Πρόεδρος, ο αναπληρωτής του και τα μέλη της Επιτροπής.

3. Η θητεία των μελών της Επιτροπής είναι πενταετής.

Άρθρο 13
Πρόσκληση ειδικών επιστημόνων

Η Επιτροπή μπορεί να προσκαλεί επιστήμονες εγνωσμένου κύρους από την Ελλάδα ή την αλλοδαπή για την εξέταση εξειδικευμένων θεμάτων σχετικών με το αντικείμενό τους, ορίζοντας το θέμα για το οποίο καλούνται να εκθέσουν τις απόψεις τους.

Άρθρο 14
Ανάθεση εξειδικευμένων μελετών

1. Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης μπορεί κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής να αναθέτει με σύμβαση έργου την εκπόνηση εξειδικευμένων μελετών για τους σκοπούς της σε επιστημονικές ομάδες εργασίας.

2. Οι ομάδες εργασίας μετά το τέλος της σχετικής μελέτης υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, όπου καταγράφονται τεκμηριωμένα οι απόψεις και οι θέσεις στις οποίες κατέληξαν. Η έκθεση δημοσιοποιείται μετά από απόφαση της Επιτροπής.

Άρθρο 15
Λειτουργία της Επιτροπής

1. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο (2) μήνες ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση δύο (2) τουλάχιστον μελών της. Τα μέλη προσκαλούνται από τον Πρόεδρο με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο.

2. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία εφόσον: α) παρίσταται η απόλυτη πλειοψηφία των μελών της και β) μεταξύ των παρόντων μελών περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του.

3. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

4. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζεται, κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων, η αποζημίωση των μελών της Επιτροπής.

5. Με απόφαση του Πρωθυπουργού καταρτίζεται ο Κανονισμός της Επιτροπής.

Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται ιδίως ζητήματα που συνέχονται με τη λειτουργία της, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με απόφαση του Πρωθυπουργού, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής, μπορεί να τροποποιείται ο Κανονισμός.

6. Η Επιτροπή υποβάλλει έως το τέλος Ιανουαρίου κάθε έτους έκθεση στον Πρωθυπουργό, στον Πρόεδρο της Βουλής και στους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο Εθνικό και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 16
Συνδρομή δημοσίων υπηρεσιών

Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η Επιτροπή μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και από ιδιώτες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή οποιοδήποτε σχετικό στοιχείο. Ο Πρόεδρος μπορεί να λαμβάνει γνώση εγγράφων και άλλων στοιχείων που χαρακτηρίζονται ως απόρρητα. Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν το έργο της Επιτροπής.

Άρθρο 17
Επιστημονικοί Συνεργάτες

1. Συνιστώνται δύο (2) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 1943/1991, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας πέντε (5) ετών, που μπορεί να ανανεώνεται.

Η πλήρωση των θέσεων πραγματοποιείται ύστερα από δημόσια πρόσκληση της Επιτροπής για υποβολή υποψηφιοτήτων. Η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 5 και 6 του άρθρου 19 του ν. 2190/1994, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 2527/1997, από πέντε (5) μέλη της Επιτροπής, τα οποία ορίζονται από τον πρόεδρό της.

2. Οι επιστημονικοί συνεργάτες επικουρούν την Επιτροπή.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται οι αποδοχές των επιστημονικών συνεργατών κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων περί αποδοχών ειδικού επιστημονικού προσωπικού.

Άρθρο 18
Γραμματεία της Επιτροπής

1. Συνιστώνται μία (1) θέση γραμματέα και τρεις (3) θέσεις γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται:

α) Η κατά κατηγορία, κλάδο και ειδικότητα κατανομή των θέσεων της παρ. 1, καθώς και τα θέματα οργάνωσης της γραμματείας και τεχνικής υποστήριξης της Επιτροπής.

β) Η πλήρωση των θέσεων της παρ. 1, που μπορεί να γίνει και με διάθεση ή απόσπαση δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. ή εργαζομένων με συμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. ή τα Ν.Π.Ι.Δ. οποιασδήποτε μορφής που τελούν υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο του Κράτους.

γ) Κάθε θέμα που αφορά την υπηρεσιακή κατασταση και τις αποδοχές αυτού του προσωπικού.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημοσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περιπτωση συναρμοδιου Υπουργου επιτρέπεται να αποσπαται ως γραμματέας της Επιτροπης υπαλληλος Υπουργειου η Ν.Π.Δ.Δ. με βαθμό Α΄ ή Β΄ της κατηγορίας ΠΕ, τον οποίο προτείνει ο Πρόεδρος της Επιτροπής.

4. Ως την έκδοση του προεδρικου διατάγματος της παραγράφου 1, η Επιτροπή επιτρέπεται να απασχολεί υπαλλήλους και να χρησιμοποιεί τεχνική υποστήριξη που της διαθέτουν τα Υπουργεία Αναπτυξης και Δικαιοσύνης, σύμφωνα με αποφάσεις των αρμοδιων Υπουργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
Τελική διάταξη
Άρθρο 19

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 1998

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΣΗΜΙΤΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤ/ΚΩΝ, ΔΗΜ. Δ/ΣΗΣ & ΑΠΟΚ/ΣΗΣ
ΑΛ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΙΑΝ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΒΑΣ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ, ΧΩΡ/ΞΙΑΣ & ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΕΥΑΓ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΦΙΛ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΤΥΠΟΥ & ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
Δ. ΡΕΠΠΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 18 Δεκεμβρίου 1998

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΑΓ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Άρθρο 15 του Νόμου 2790/2000

329

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ **Αρ. Φύλλου 24**

16 Φεβρουαρίου 2000

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2790

Αποκατάσταση των παλιννοστούντων ομογενών από την τέως Σοβιετική Ένωση και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΚΤΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Άρθρο 1

1. Ομογενείς που κατοικούν σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης μπορούν να αποκτήσουν την ελληνική ιθαγένεια μετά από σχετική αίτηση προς την Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους εφόσον: α) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και β) δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ελληνική τους ιθαγένεια βάσει των Συνθηκών Άγκυρας και Λωζάννης.

2. Την ελληνική ιθαγένεια αποκτά ο ομογενής με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, έπειτα από γνώμη της οικείας Προξενικής Αρχής περί της ελληνικής του καταγωγής. Την ελληνική καταγωγή διερευνά τριμελής επιτροπή, η οποία αποτελείται από τον Έλληνα Πρόξενο και δύο μέλη. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Απόκεντρωσης και του Υπουργού Εξωτερικών ορίζονται τα μέλη εκάστης επιτροπής, τα ειδικά στοιχεία και η διαδικασία διατύπωσης του πορίσματος της Επιτροπής της παραγράφου αυτής. Οι οριζόμενοι ως μέλη της επιτροπής πρέπει απαραίτητα να είναι Έλληνες πολίτες.

3. Η ελληνική καταγωγή του ενδιαφερομένου διαπιστώνεται μετά από συνέντευξη και βάσει των κατωτέρω ιδία δικαιολογητικών:

α) διαβατήριο

β) πιστοποιητικό γέννησης

γ) πιστοποιητικό γάμου

δ) πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης

ε) εσωτερικό διαβατήριο, εφόσον υπάρχει

στ) κάθε άλλο δικαιολογητικό που αποδεικνύει την ελληνική καταγωγή.

Τα ανωτέρω δικαιολογητικά υποβάλλονται νομίμως επικυρωμένα στο πρωτότυπο και σε επίσημη μετάφραση.

4. Η αίτηση με τα υποβληθέντα δικαιολογητικά και τη γνώμη της οικείας Προξενικής Αρχής για την ελληνική καταγωγή του αιτούντος ομογενούς διαβιβάζονται στην οικεία περιφέρεια προκειμένου να εκδοθεί η απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Πριν από κάθε απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας για τη χορήγηση της ελληνικής ιθαγένειας, γνωμοδοτούν ειδικές επιτροπές που συγκροτούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ένα μέλος της Επιτροπής ορίζεται υποχρεωτικά από την αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση των ομογενών της περιφέρειας. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να προσδιοριστεί ποια οργάνωση είναι αντιπροσωπευτικότερη, τότε ορίζεται ως μέλος της Επιτροπής εκπρόσωπος που προτείνει το Προεδρείο του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.).

Έργο των επιτροπών είναι η γνωμοδότηση για την ελληνική καταγωγή των αιτούντων την ελληνική ιθαγένεια που θα προκύπτει από τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου και από συνέντευξη των ενδιαφερομένων, εκτός εάν αυτή έχει πραγματοποιηθεί από την επιτροπή της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται ο αριθμός των επιτροπών, η σύνθεσή τους, η τοπική αρμοδιότητα και ο τρόπος λειτουργίας τους.

5. Η ελληνική ιθαγένεια κτάται από της δόσεως του όρκου από τον ομογενή εντός έτους από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Έλληνα Προξένου ή του εκπροσώπου του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο τύπος του όρκου έχει ως εξής: «Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης». Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρωτόκολλο το οποίο υπογράφεται από τον αποκτώντα την ελληνική ιθαγένεια και τον οικείο Έλληνα Πρόξενο ή τον εκπρόσωπο του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

6. Τα ανήλικα τέκνα του ομογενούς, που αποκτά την ελληνική ιθαγένεια κατά τα ανωτέρω, γίνονται Έλληνες από το χρόνο ορκωμοσίας του γονέα τους και εγγράφονται

«παλιννόστηση» στους ανωτέρω ομογενείς θεωρούνται νόμιμες.

Άρθρο 14

Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 1104/ 1980, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 87 του ν. 1892/1990, εφαρμόζονται αναλόγως προκειμένου να διατεθούν δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι φορέων του δημόσιου τομέα ως εθνικοί εμπειρογνώμονες σε υπηρεσίες χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, υποψήφιων για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στα πλαίσια προγραμμάτων που υλοποιούνται από αυτήν ή τα Κράτη - Μέλη. Η διάθεση γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οικείου Υπουργού. Η ισχύς της παρούσας ρύθμισης αρχίζει από την 1η Νοεμβρίου 1999.

Άρθρο 15

1. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 (ΦΕΚ 281 Α') αντικαθίσταται, αφότου ίσχυσε, ως εξής:

«Ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδροι μπορεί να εκλεγούν μέλη που προέρχονται από τις κατηγορίες των εδαφίων α', β', γ', ε', ι' και ιβ' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.»

2. Η παράγραφος 6 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 αντικαθίσταται, αφότου ίσχυσε, ως εξής:

«6. Η Επιτροπή θεωρείται ότι έχει νόμιμα συγκροτηθεί εφόσον έχουν ορισθεί δύο από τα μέλη του εδαφίου γ' και τα μέλη των εδαφίων α', ε', ι' και ια' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.»

Άρθρο 16
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επιί μέρους διατάξεις του.

Παραγγέλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Γ. ΑΡΣΕΝΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Γ. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Μ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Ε. ΠΑΠΑΖΩΗ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
Μ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
Ι. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ

ΑΙΓΑΙΟΥ
Σ. ΜΠΕΝΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛ. ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Χ. ΡΟΚΟΦΥΛΛΟΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Γ. ΝΙΩΤΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2000

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Ε. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Άρθρο 18 του Νόμου 3051/2002

01002202009020016

4343

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ **Αρ. Φύλλου 220**

20 Σεπτεμβρίου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3051

Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Ρυθμίσεις για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές

Άρθρο 1
Πεδίο εφαρμογής – Έννοια μέλους

1. Στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου υπάγονται τα μέλη και το προσωπικό των ανεξάρτητων αρχών των οποίων η συγκρότηση και η λειτουργία προβλέπεται στο Σύνταγμα.

2. Ως «μέλη ανεξάρτητης αρχής» για την εφαρμογή του παρόντος νόμου θεωρούνται ο Πρόεδρος ή το ανώτατο μονοπρόσωπο όργανο διοίκησής της, ο Αντιπρόεδρος και τα άλλα μέλη, καθώς και οι αναπληρωτές αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν κάθε αρχή.

Άρθρο 2
Λειτουργική Ανεξαρτησία

1. Οι ανεξάρτητες αρχές απολαύουν λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεν υπόκεινται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές. Οι ανεξάρτητες αρχές υπόκεινται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής.

2. Οι πιστώσεις για τη λειτουργία των ανεξάρτητων αρχών εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό των οικείων Υπουργείων. Τον προϋπολογισμό εισηγείται στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ο Πρόεδρος της οικείας ανεξάρτητης αρχής, ο οποίος είναι και διατάκτης των δαπανών της.

3. Με ειδικό κανονισμό που καταρτίζει κάθε ανεξάρτητη αρχή και εγκρίνεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζονται τα θέματα της οικονομικής της διαχείρισης.

4. Ο Πρόεδρος της ανεξάρτητης αρχής έχει την ευθύνη λειτουργίας της σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και ασκεί όλες τις προς τούτο αρμοδιότητες. Ειδικότερα:

α. Εκπροσωπεί την ανεξάρτητη αρχή δικαστικώς και εξωδίκως.

β. Συντονίζει και κατευθύνει τις υπηρεσίες της.

γ. Παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων, πορισμάτων και οποιωνδήποτε άλλων πράξεων της αρχής.

δ. Είναι ο διοικητικός προϊστάμενος του προσωπικού της και ασκεί την επ' αυτού πειθαρχική εξουσία. Ο Πρόεδρος της ανεξάρτητης αρχής μπορεί με απόφασή του να εξουσιοδοτεί μέλη ή άλλα όργανά της να υπογράφουν «με εντολή προέδρου» έγγραφα ή άλλες πράξεις της.

5. Η σύσταση θέσεων και γενικότερα η οργάνωση των υπηρεσιών της ανεξάρτητης αρχής καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών έπειτα από πρόταση της ανεξάρτητης αρχής και γνώμη του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

6. Οι ανεξάρτητες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά πανεπιστημιακά ινστιτούτα και ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και με ειδικούς επιστήμονες ή τεχνικούς με ειδικές γνώσεις και εμπειρία για την εκτέλεση έργων ή την εκπόνηση μελετών, που εντάσσονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

7. Τα θέματα εσωτερικής λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής ρυθμίζονται από εσωτερικό Κανονισμό που εκδίδεται από την ίδια και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ο οποίος πρέπει να είναι σύμφωνος με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Ως την έκδοση Κανονισμού Λειτουργίας εφαρμόζονται οι ισχύουσες κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου διατάξεις ή κανονισμοί κατά το μέρος που δεν είναι αντίθετοι με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

8. Κατά των εκτελεστών αποφάσεων των ανεξάρτητων αρχών μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και οι προβλεπόμενες στο Σύνταγμα και τη νομοθεσία διοικητικές προσφυγές. Ένδικα βοηθήματα κατά των αποφάσεων των ανεξάρτητων αρχών μπορεί να ασκεί και ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός.

9. Οι ανεξάρτητες αρχές έχουν την ικανότητα να παρί-

ζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 (εκτός από το εδάφιο τρίτο) του άρθρου 40 και των άρθρων 41 και 42.

3. Αν ακυρωθεί η εκλογή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται ανάμεσα στους ίδιους υποψηφίους που είχαν ανακηρυχθεί νόμιμα.»

Άρθρο 16

Στο Υπουργείο Αιγαίου συνιστώνται 25 θέσεις μόνιμου προσωπικού. Η κατανομή των θέσεων αυτών σε κλάδους ή ειδικότητες και ο καθορισμός των προσόντων τους θα γίνει με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Αιγαίου.

Άρθρο 17

Αιτήσεις υποψηφίων πτυχιούχων Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) Α΄ κύκλου βοηθών νοσηλευτών, που αποφοίτησαν τον Ιούνιο του έτους 2001 και υποβλήθηκαν σε φορείς του δημόσιου τομέα για διορισμό χωρίς την κατοχή άδειας άσκησης επαγγέλματος, γίνονται δεκτές σε εκκρεμείς διαδικασίες διορισμού.

Οι χορηγούμενες σε πτυχιούχους Τ.Ε.Ε. Α΄ κύκλου βοηθούς νοσηλευτές, που αποφοίτησαν τον Ιούνιο του έτους 2001, άδειες ασκήσεως επαγγέλματος θεωρούνται ότι εκδόθηκαν στις 15.6.2001. Οι ενδιαφερόμενοι που δεν έχουν καταθέσει αίτηση για τη χορήγηση της άδειας επαγγέλματος οφείλουν να υποβάλλουν σχετική αίτηση μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση αυτού του νόμου.

Άρθρο 18

Η θητεία των μελών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που μετέχουν στην πρώτη σύνθεσή της λήγει, ανεξάρτητα από το χρόνο διορισμού τους, τη 15η Μαρτίου 2003.

Άρθρο 19

1. Στο άρθρο 4 του Ν. 2863/2000 (ΦΕΚ 262 Α΄) προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«6. Επίσης, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης είναι αρμόδιο για την έκδοση:

α) των προκηρύξεων που προβλέπονται στα άρθρα 2 παρ. 2 εδαφ. α΄ και 7 παρ. 2 εδαφ. α΄ του Ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α΄),

β) της προκήρυξης η οποία εκδίδεται σε εκτέλεση της απόφασης του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του Ν. 2644/1998 (ΦΕΚ 233 Α΄).»

2. Διαγωνιστικές διαδικασίες με αντικείμενο τη χορήγηση αδειών για τη λειτουργία των τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης ή για την παροχή συνδρομητικών τηλεοπτικών υπηρεσιών μέσω επίγειων αποκλειστικά πομπών, οι οποίες δεν έχουν ολοκληρωθεί κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος νόμου και στις οποίες η συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων των αιτούντων έχει ελεγχθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 5 του Ν. 2328/1995 και του άρθρου 5 παρ. 3 εδάφ. α΄ του Ν. 2644/1998, καταργούνται. Για την κατάργηση των διαδικασιών του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται σχετική διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

3. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας οι οποίοι, κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου, θεωρούνται ως νομίμως λειτουργούντες σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 2644/1998, εξακολουθούν να θεωρούνται ως νομίμως λειτουργούντες μέχρι την πρώτη εφαρμογή του άρθρου 2 παρ. 1 του Ν. 2328/1995 με την έκδοση αδειών λειτουργίας για την αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται αναλόγως για την ισχύ των συμβάσεων παροχής συνδρομητικών υπηρεσιών μέσω επίγειων αποκλειστικά πομπών, τις οποίες είχε καταρτίσει η «Ελληνική Ραδιοφωνία – Τηλεόραση Α.Ε» και ήταν σε ισχύ κατά την έναρξη της ισχύος του Ν. 2644/1998. Η παράταση της ισχύος των ανωτέρω συμβάσεων εγκρίνεται από τον Υπουργό Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, εφαρμοζομένου κατά τα λοιπά του τελευταίου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 14 του Ν. 2644/1998.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, μπορεί να καθορίζονται ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια σχετικά με τα υποβαλλόμενα, κατ' εφαρμογή των άρθρων 2 παρ. 5 και 7 παρ. 3 του Ν. 2328/1995 και 5 παρ. 2 του Ν. 2644/1998, στοιχεία και λοιπά δικαιολογητικά. Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων για χορήγηση άδειας λειτουργίας του άρθρου 5 του Ν. 2644/1998 δεν μπορεί να είναι μικρότερη των ενενήντα (90) ημερών.

Άρθρο 20

Ρύθμιση διαφόρων θεμάτων αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης

1. Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 163 του Υπαλληλικού Κώδικα που κυρώθηκε με το Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α΄/9.2.1999) και τροποποιήθηκε με την παρ. 17 του άρθρου 15 του Ν. 2839/2000 (ΦΕΚ 196 Α΄/12.9.2000) αναδιατυπώνεται ως εξής:

«Στα υπηρεσιακά συμβούλια ως εισηγητές και αναπληρωτές τους, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ορίζονται με απόφαση του οικείου Υπουργού ή του Δ.Σ. του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών προσωπικού. Ειδικά κατά την εξέταση πειθαρχικών υποθέσεων, ως εισηγητής με δικαίωμα ψήφου, ορίζεται, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 1 του άρθρου 134 του παρόντος, ένα από τα μέλη του υπηρεσιακού συμβουλίου.»

2. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 163 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999, ΦΕΚ 19 Α΄/9.2.1999) που τροποποιήθηκε με την παρ. 17 του άρθρου 15 του Ν. 2839/2000 (ΦΕΚ 196 Α΄/12.9.2000) αναδιατυπώνεται ως εξής:

«Στο Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο και στο Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο ως εισηγητές ορίζονται, με πράξη του προέδρου, μόνο μέλη τους.»

3. Η περίπτωση δ΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 163α του Υπαλληλικού Κώδικα, που προστέθηκε με το άρθρο 15 παρ. 18 του Ν. 2839/2000 (ΦΕΚ 196 Α΄/12.9.2000), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 6 εδ. α΄ του Ν. 2880/2001 (ΦΕΚ 9 Α΄/30.1.2001), αντικαθίσταται από 1.1.2003 ως εξής:

Άρθρο 23 του Νόμου 3156/2003

01001572506030016

2417

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ **Αρ. Φύλλου 157**

25 Ιουνίου 2003

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3156

Ομολογιακά δάνεια, τιτλοποίηση απαιτήσεων και απαιτήσεων από ακίνητα και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

1. Ομολογιακό είναι το δάνειο που εκδίδεται από ανώνυμη εταιρεία που εδρεύει στην Ελλάδα (εκδότρια) και διαιρείται σε ομολογίες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν δικαιώματα των ομολογιούχων έναντι της εκδότριας κατά τους ορούς του δανείου. Οι ομολογίες μπορούν να αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές που λειτουργούν στην Ελλάδα (στις οποίες περιλαμβάνεται και η Ηλεκτρονική Δευτερογενής Αγορά Τίτλων ΗΔΑΤ), υπό την προϋπόθεση ότι οι αγορές αυτές συνδέονται με το Σύστημα Άυλων Τίτλων του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών.

2. Για την έκδοση του ομολογιακού δανείου αποφασίζει η Γενική Συνέλευση. Στην περίπτωση του ομολογιακού δανείου των άρθρων 10 και 11 αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο. Με την επιφύλαξη των άρθρων 8 και 9, οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κ.ν. 2190/1920. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 8 και 9, το καταστατικό μπορεί να ορίζει ως αρμόδιο όργανο για την έκδοση του ομολογιακού δανείου και το Διοικητικό Συμβούλιο. Η αρμοδιότητα αυτή του Διοικητικού Συμβουλίου δεν μεταβιβάζεται. Με ειδική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, η οποία υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β του κ.ν. 2190/1920, η πιο πάνω αρμοδιότητα μπορεί να μεταβιβάζεται στο Διοικητικό Συμβούλιο και να ανανεώνεται κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 13 παρ. 1 εδάφιο γ του κ.ν. 2190/1920.

3. Οι όροι του ομολογιακού δανείου, ιδίως αυτοί που αφορούν το ανώτατο ποσό του δανείου, τη μορφή, την ονομαστική αξία ή τον αριθμό των ομολογιών, τον τρόπο κάλυψης του ομολογιακού δανείου, το επιτόκιο, τον τρόπο προσδιορισμού του, ωφελήματα και εξασφαλίσεις που παρέχονται στους ομολογιούχους, τον ορισμό πληρεξουσίου καταβολών, την οργάνωση των ομολογιούχων σε ομάδα, το χρόνο αποπληρωμής και εν γενεί εξόφλησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις ομολογίες, τη διαδικασία καταγγελίας και την προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να διατεθούν οι ομολογίες καθορίζονται από το όργανο που αποφασίζει την έκδοση του ομολογιακού δανείου. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ή του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας, μπορεί να εξουσιοδοτείται αντίστοιχα το Διοικητικό Συμβούλιο ή ορισμένα μέλη ή μέλος για να καθορίζουν ειδικότερους ορούς του δανείου, εκτός του ύψους και του είδους του.

4. Η εκδότρια εκδίδει πρόγραμμα του ομολογιακού δανείου, το οποίο περιέχει τους ορούς του δανείου και δεσμεύει τον ομολογιούχο και κάθε καθολικό ή ειδικό διάδοχό του, καθώς και κάθε τρίτο που έλκει δικαιώματα από τα ανωτέρω πρόσωπα.

5. Αν για το ομολογιακό δάνειο εκδίδονται ενσώματες ομολογίες, η ολική εξόφληση και η άσκηση των δικαιωμάτων των ομολογιούχων γίνεται με την προσκόμιση των τίτλων και των τόκων και των λοιπών ωφελημάτων με την προσκόμιση των τοκομεριδίων η του ειδικού στελέχους, εφόσον υφίστανται, άλλως, με την προσκόμιση του τίτλου της ομολογίας και τη σημείωση της εξόφλησης επί του σώματος.

6. Αν για το ομολογιακό δάνειο εκδίδονται άϋλες ομολογίες, η ολική εξόφληση και η άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές γίνεται με την προσκόμιση ονομαστικής βεβαίωσης. Τη βεβαίωση εκδίδει ο διαχειριστής του συστήματος άυλων τίτλων (Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών ή Σύστημα Λογιστικής Παρακολούθησης Συναλλαγών του ν. 2198/1994 ΦΕΚ 43 Α΄), στο οποίο είναι εγγεγραμμένες οι ομολογίες. Οι εγγραφές στο σύστημα άυλων τίτλων γίνονται με επιμέλεια του εκπροσώπου των ομολογιούχων.

Άρθρο 23
Θέματα Γενικής Γραμματείας Υπουργικού Συμβουλίου

1. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 30 του ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α΄), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 22 του ν. 1735/1987 (ΦΕΚ 195 Α΄), αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ρυθμίζονται, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη, τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία τους, στον τρόπο πλήρωσης των θέσεων, στη μισθολογική και βαθμολογική διαβάθμιση, ένταξη και εξέλιξη, καθώς και στα ειδικότερα προσόντα διορισμού και στα καθήκοντα του προσωπικού των ανωτέρω γραφείων.»

2. α) Η περίπτωση ε΄ της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 (ΦΕΚ 281 Α΄) καταργείται.

β) Οι επιστημονικοί συνεργάτες της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, που προβλέπονται στο άρθρο 7 του ν. 2667/1998, αυξάνονται σε τρεις.

γ) Η παρ. 7 του άρθρου 2 του ν. 2667/1998 δεν εφαρμόζεται κατά τον ορισμό των μελών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε αντικατάσταση εκείνων των οποίων η θητεία έληξε τη 15η Μαρτίου 2003.

δ) Το άρθρο 9 του ν. 2667/1998 εφαρμόζεται και κατά τον ορισμό των μελών της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σε αντικατάσταση εκείνων των οποίων η θητεία έληξε τη 15η Μαρτίου 2003.

Άρθρο 24
Σύσταση Ειδικών Υπηρεσιών

1. Στο Υπουργείο Γεωργίας συνιστώνται: α) Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Προσανατολισμός (Ε.Γ.Τ.Π.Ε.-Π), με σκοπό το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα κατά την περίοδο 2000 -2006, β) Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Ενεργειών από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Προσανατολισμός (Ε.Γ.Τ.Π.Ε. – Π), με σκοπό την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Γεωργίας ως τελικού δικαιούχου, κατά την έννοια της περίπτωσης στ΄ του άρθρου 1 του ν. 2860/2000 (ΦΕΚ 251 Α΄).

2. Στις ειδικές υπηρεσίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 2860/2000.

3. Με αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Γεωργίας καθορίζονται τα της οργάνωσης των ειδικών υπηρεσιών, η διάρθρωση της στελέχωσής τους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία των ειδικών υπηρεσιών και εξειδικεύονται οι αρμοδιότητές τους.

Άρθρο 25

1. Κατά την αληθή έννοια της παραγράφου 6α του άρθρου 27 του ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 Α΄) τα προβλεπόμενα σε αυτήν ποσά καταβάλλονται σε άλλους τους δικαιούχους, υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, νομικών προσώπων και συνδέσμων τούτων, σε βάρος των προϋπολογισμών τους, ανεξαρτήτως του εάν ασκήθηκαν σχετικές αγωγές ή υποβλήθηκαν αιτήσεις εξώδικης αναγνώρισης των απαιτήσεων, η δε καταβολή των ίδιων ποσών θεωρείται νόμιμη και στις περιπτώσεις που έχουν, τελεσιδίκως, απορριφθεί σχετικές αγωγές των δικαιούχων ή έχει διαδράμει ο ουσιαστικός χρόνος παραγραφής των αντίστοιχων απαιτήσεων.

2. Τα ποσά που καταβλήθηκαν από τους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, καθώς και από τα νομικά πρόσωπα και τους συνδέσμους αυτών, σε βάρος των προϋπολογισμών τους κατ' εφαρμογή της παραγράφου 6α του άρθρου 27 του ν. 3013/2002, θεωρούνται ως νομίμως καταβληθέντα. Τυχόν εκκρεμείς διοικητικές καταλογισμού εις βάρος αιρετών οργάνων ή υπαλλήλων, από την ανωτέρω αιτία, καταργούνται.

Άρθρο 26
Φορολογικές και άλλες ρυθμίσεις

1. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 6 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, που κυρώθηκε με το ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α΄), προστίθεται περίπτωση γ΄ ως εξής:

«γ. Από 1ης Ιανουαρίου 2003 το ποσό της επιχορήγησης που καταβάλλεται στους νέους επαγγελματίες οι οποίοι υπάγονται στα προγράμματα απασχόλησης του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) της παραγράφου 9 του άρθρου 29 του ν.1262/1982 (ΦΕΚ 70 Α΄).»

2. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 34 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος αντικαθίσταται ως εξής και εφαρμόζεται για οικοδομές των οποίων η έναρξη ανέγερσης πραγματοποιείται από την 1η Ιανουαρίου 2002:

«Αν όμως το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια ή το πραγματικό τίμημα το οποίο προκύπτει από άλλα επίσημα ή ανεπίσημα στοιχεία είναι μεγαλύτερο από την πιο πάνω αξία, ως ακαθάριστο έσοδο λαμβάνεται το μεγαλύτερο τίμημα.»

3. Στο άρθρο 29 του ν. 2545/1997 (ΦΕΚ 254 Α΄) προστίθεται παράγραφος 11 ως εξής:

«11. Οι απαλλαγές και εξαιρέσεις που ορίζουν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 15 του νόμου αυτού ισχύουν και εφαρμόζονται ανάλογα για τις Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.).»

4. Στην περίπτωση ε΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α΄) αντικαθίσταται η υποπερίπτωση γγ΄ και προστίθεται υποπερίπτωση δδ΄ ως εξής:

«γγ) για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, είτε δδ) για την άσκηση δημόσιου φορολογικού ελέγχου ή δημόσιου ελέγχου κοινωνικών παροχών».

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού επιτρέπεται να παραχωρούνται δωρεάν, κατά πλήρη κυριότητα, δημόσια ακίνητα σε αθίγγανους και παλιννοστούντες ομογενείς από την τέως Σοβιετική Ένωση, οι οποίοι έχουν ενταχθεί σε προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης που επιδοτούνται από το Κράτος.

Για τον ίδιο σκοπό είναι δυνατή η δωρεάν παραχώρηση, κατά πλήρη κυριότητα, ακινήτων που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή που

2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕΔΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 475**

6 Απριλίου 2000

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. Απόφ. Υ138

Έκδοση Κανονισμού της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Έχοντας υπόψη:

α) Τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 4 του Ν. 2667/1998 «Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής» (ΦΕΚ 281/Α΄/1998).

β) Την από 3-4-2000 πρόταση σχεδίου Κανονισμού λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

γ) Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Εκδίδουμε τον Κανονισμό λειτουργίας της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το κείμενο του οποίου έχει ως εξής :

«ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ»

1. Σκοπός

Ο σκοπός της επιτροπής είναι αυτός που αναφέρεται στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 1 του Ν. 2667/98 (ΦΕΚ 281/Α/98).

2. Πρόεδρος

2.1 Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί την Επιτροπή ενώπιον κάθε αρχής, αλλοδαπής ή ημεδαπής καθώς και ενώπιον των αντιστοίχων ΕΕΔΑ, των διεθνών κυβερνητικών οργανισμών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ).

Όταν αυτός κωλύεται, ελλείπει ή απουσιάζει, εκπροσωπούν την Επιτροπή κατά σειρά οι Αντιπρόεδροι (Α' Αντιπρόεδρος, Β' Αντιπρόεδρος)

2.2 Ο Πρόεδρος μπορεί να εξουσιοδοτήσει μέλος της Επιτροπής να τον εκπροσωπήσει, λόγω ειδικότητας, για συγκεκριμένο θέμα σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια, διασκέψεις, συναντήσεις κλπ.

2.3 Ο Πρόεδρος συγκαλεί τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις της Επιτροπής, προεδρεύει των συνεδριάσεων και υπογράφει, μαζί με τον εκτελούντα χρέη γραμματέως, τα σχετικά πρακτικά. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου τον αναπληρώνουν στα καθήκοντά του παρόντος άρθρου κατά σειρά ο Α' και ο Β' Αντιπρόεδρος.

2.4 Ο Πρόεδρος ύστερα από απόφαση της Επιτροπής ή εξ ιδίας πρωτοβουλίας καλεί σε ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής πρόσωπα που θα διευκολύνουν το έργο της με τις προσωπικές τους εμπειρίες ή απόψεις. Η πρόσκληση γίνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

2.5 Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της Γραμματείας της Επιτροπής.

2.6 Ο Πρόεδρος συντονίζει τη λειτουργία των τμημάτων και την εργασία των επιστημονικών συνεργατών.

3. Προεδρείο

3.1 Το Προεδρείο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τους δύο Αντιπροέδρους.

3.2 Ο Πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της Επιτροπής, σε συνεννόηση με τους δύο Αντιπροέδρους, και ορίζει τους εισηγητές.

3.3 Το Προεδρείο μπορεί να επιληφθεί των τρεχόντων και εκτάκτων προβλημάτων που σχετίζονται με τον σκοπό ή τη λειτουργία της Επιτροπής στο μεταξύ δύο τακτικών συνεδριάσεών της διάστημα. Σε κάθε συνεδρίαση ενημερώνει την Επιτροπή για τις δραστηριότητές του αυτές.

3.4 Το Προεδρείο συντονίζει την τυχόν έκδοση δημοσιευμάτων, περιοδικών ή μη. συνεπικουρούμενο από άλλα μέλη της Επιτροπής και από τους επιστημονικούς συνεργάτες, καθώς και συνεργάτες ειδικώς προσλαμβανομένους γι' αυτό τον σκοπό, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν, 2667/98.

4. Λειτουργία της Επιτροπής

4.1 Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά κάθε δύο μήνες και εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση πέντε τουλάχιστον μελών της. Η πρόσκληση γίνεται με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο. Οι προσκλήσεις σε τακτική συνεδρίαση απευθύνονται με ευθύνη του Γραμματέως στα μέλη τουλάχιστον 8 ημέρες προ της συνεδρίασης. Για τις έκτακτες συνεδριάσεις η προθεσμία περιορίζεται στις 3 ημέρες.

4.2 Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τουλάχιστον τα μισά συν 1 μέλη της στη συγκεκριμένη συ-

νεδρίαση και μεταξύ των παρόντων περιλαμβάνεται ο Πρόεδρος ή ένας Αντιπρόεδρος.

4.3 Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών της που έχουν δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

4.4 Για κάθε απόφαση καταγράφεται η πλειοψηφούσα και οι μειοψηφούσες απόψεις.

4.5 Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του Προέδρου από τον Γραμματέα της Επιτροπής ή, σε περίπτωση έλλειψης ή κωλύματος του τελευταίου, από υπάλληλο της Γραμματείας. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι για συγκεκριμένο θέμα πρέπει να συζητήσει και αποφασίσει χωρίς την παρουσία γραμματέα, τα πρακτικά τηρούνται από ένα από τα μέλη της.

4.6 Στις συνεδριάσεις παρίστανται τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη. Δικαίωμα ψήφου έχουν τα τακτικά και εφόσον απουσιάζουν ή κωλύονται τα τακτικά μέλη, τα αντίστοιχα αναπληρωματικά.

4.7 Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής δεν είναι δημόσιες.

4.8 Η ψηφοφορία είναι φανερή εκτός από τις περιπτώσεις προσωπικών θεμάτων των μελών της Επιτροπής, οπότε είναι μυστική.

4.9 Η Επιτροπή με απόφασή της, στις αρχές κάθε εξαμήνου, καθορίζει τις θεματικές προτεραιότητές της τόσο για την ολομέλεια όσο και για τα τμήματα. Θέματα που έχουν επείγοντα χαρακτήρα ή εξαιρετική σοβαρότητα μπορούν να προστίθενται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου ή να προτάσσεται η συζήτησή τους.

4.10 Όσα θέματα τυχόν δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο των τμημάτων ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας της Επιτροπής. Η Επιτροπή με απόφαση της παραπέμπει σε τμήματα την εξέταση και επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων που περιλαμβάνονται στους σκοπούς της.

5. Τμήματα

5.1 Στα πλαίσια λειτουργίας της Επιτροπής δημιουργούνται τα παρακάτω τμήματα:

α) Ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων

β) Κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

γ) Εφαρμογής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους αλλοδαπούς.

δ) Προώθησης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, ΜΜΕ, εκπαίδευση και άλλα μέσα).

ε) Διεθνούς Επικοινωνίας και Συνεργασίας (επιθεώρηση εκθέσεων κατ'εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας, ανταλλαγή πληροφόρησης και επικοινωνία με διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις κλπ.).

5.2 Σε θέματα που από τη φύση τους εμπίπτουν στη θεματική αρμοδιότητα περισσοτέρων του ενός τμημάτων, τα τμήματα αυτά θα συνεργάζονται.

5.3 Στα τμήματα μετέχουν τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, κατ' επιλογή τους, λαμβανομένης υπόψη και της ανάγκης εξισορρόπησης της συμμετοχής στα τμήματα. Κάθε μέλος μπορεί να συμμετέχει σε δύο το πολύ τμήματα. Απαρτία υπάρχει όταν παρίσταται τουλάχιστον το ήμισυ συν ένα των μελών του τμήματος.

5.4 Στα τμήματα που τυχόν μετέχουν ο Πρόεδρος ή οι Αντιπρόεδροι προεδρεύουν αυτού του συγκεκριμένου τμήματος. Στα λοιπά τμήματα τα μέλη τους εκλέγουν τον προεδρεύοντα με σχετική πλειοψηφία. Σε όλα τα τμήματα τα μέλη εκλέγουν και τον αναπληρωτή του προεδρεύοντος με σχετική πλειοψηφία. Δικαίωμα ψήφου και εκλογής έχουν τακτικά και αναπληρωματικά μέλη που μετέχουν στο τμήμα της Επιτροπής. Η απόφαση εκλογής προεδρεύοντος ανακαλείται από τα μέλη του τμήματος με απόλυτη πλειοψηφία.

5.5 Ο προεδρεύων έχει την ευθύνη της σύγκλησης και λειτουργίας του τμήματος, της τήρησης των πρακτικών, της επαφής με την Ολομέλεια και το Προεδρείο και της ενημέρωσής τους.

5.6 Τα τμήματα συνεδριάζουν τακτικά τουλάχιστον μία φορά το μήνα και έκτακτα όταν αποφασίσουν τα μέλη τους.

5.7 Οι αποφάσεις στα τμήματα λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών τους. Σε κάθε περίπτωση καταγράφονται οι τυχόν μειοψηφίες.

5.8 Οι αποφάσεις των τμημάτων έρχονται στην Ολομέλεια, η οποία και παίρνει την τελική απόφαση. Αυτή αποφασίζει και τη δημοσιοποίηση τους, εφόσον το κρίνει σκόπιμο.

5.9 Οι συνεδριάσεις των τμημάτων δεν είναι δημόσιες. Τα τμήματα μπορούν να καλέσουν κατά την κρίση τους πρόσωπα που λόγω ειδικότητας ή πείρας θα συνεισφέρουν ουσιαστικά στην επεξεργασία συγκεκριμένου θέματος.

5.10 Οι ειδικοί επιστήμονες της Επιτροπής επικουρούν τα τμήματα στη λειτουργία τους. Μπορούν ακόμη, προσκαλούμενοι από τον προεδρεύοντα του τμήματος, να μετέχουν στις εργασίες του.

5.11 Τα Τμήματα εκφέρουν κρίσεις για τις εθνικές εκθέσεις, που συνέταξαν άλλες υπηρεσίες σε εφαρμογή συμβατικών υποχρεώσεων της Ελλάδας και που σχετίζονται με το αντικείμενο τους, εφόσον τους ζητηθεί από το τμήμα Ε'.

5.12 Τα αναπληρωματικά μέλη δικαιούνται την εφ' άπαξ αποζημίωση των τακτικών μελών, εφόσον μετέχουν κανονικά στη λειτουργία των Τμημάτων.

6. Ετήσια Έκθεση.

6.1 Η Επιτροπή συντάσσει ετήσια Έκθεση μέχρι της 15ης Μαρτίου, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 6 (η) του άρθρου Ι του Ν. 2667/98.

6.2 Τα Τμήματα υποβάλλουν στην Επιτροπή σχέδιο έκθεσης των πεπραγμένων του τμήματος μέχρι 15 Ιανουαρίου κάθε έτους.

6.3 Τα Υπουργεία που μετέχουν με εκπρόσωπό τους στην Επιτροπή, καταθέτουν μέχρι 15 Ιανουαρίου κάθε έτους πληροφορίες και παρατηρήσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στον τομέα της αρμοδιότητάς τους.

6.4 Στην Έκθεση της Επιτροπής περιλαμβάνονται όλες οι συστάσεις, προτάσεις, εκθέσεις, γνωμοδοτήσεις τις οποίες αυτή ολοκλήρωσε κατά τη διάρκεια του έτους, και οι οποίες προήλθαν από θέματα που έθεσε η Κυβέρνηση, η διάσκεψη Προέδρων της Βουλής και ΜΚΟ, ή από πρωτοβουλίες της Επιτροπής ή των Τμημάτων της. Στην ετήσια Έκθεση επίσης καταγράφονται οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη γενική κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα ή για ειδικότερα θέματα που κατά την κρίση της πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής.

6.5 Η Έκθεση ύστερα από εισήγηση του Προεδρείου συ-

ζητείται στην Ολομέλεια και εγκρίνεται κατ' απόλυτη πλειοψηφία. Σ' αυτήν καταγράφεται και η άποψη της μειοψηφίας.

6.6 Η Επιτροπή δίνει στη δημοσιότητα την ετήσια Έκθεση μετά την υποβολή της στον Πρωθυπουργό και στη Βουλή.

7. Πλαισίωση της Επιτροπής

7.1 Η επιστημονική πλαισίωση της Επιτροπής γίνεται από τους επιστημονικούς συνεργάτες που επικουρούν την Επιτροπή με προετοιμασία εισηγήσεων, με επιστημονικές έρευνες πάνω σε θέματα που τους αναθέτει η Επιτροπή ή τα Τμήματα, καθώς και με ενημέρωση για τις εξελίξεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου στους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς και στις διεθνείς κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Οι επιστημονικοί συνεργάτες οργανώνουν αρχείο κειμένων και επιστημονικών μελετών και εργάζονται για την έκδοση εντύπων, περιοδικών ή μη, που θα περιέχουν τη δράση της Επιτροπής και άλλη ύλη δικαιωμάτων του ανθρώπου,

7.2 Σε ομάδες εργασίας μπορεί να ανατίθεται η διεξαγωγή εξειδικευμένων μελετών κατά το άρθρο 3 του Ν. 2667/98.

7.3 Η Γραμματεία της Επιτροπής συντίθεται από ένα γραμματέα και τρία πρόσωπα γραμματειακής και τεχνικής υποστήριξης, διοριζόμενα και αμειβόμενα κατά το άρθρο 8 του Ν. 2667/98. Ο Γραμματέας διευθύνει το έργο της γραμματείας. Ο Πρόεδρος επιβλέπει τη λειτουργία της.

8, Θητεία Επιτροπής και μελών της

8.1 Η θητεία της Επιτροπής είναι τριετής. Κάθε αντιπροσωπευόμενος φορέας μπορεί να υποδείξει την αντικατάσταση του εκπροσώπου του μόνο σε περίπτωση που αυτός θα παύσει να ανήκει σ' αυτόν το φορέα ή θα εκλείψει για οποιοδήποτε λόγο. Κατ' εξαίρεση, οι εκπρόσωποι των Υπουργείων είναι δυνατόν να αντικαθίστανται με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού για σοβαρούς υπηρεσιακούς λόγους που εμποδίζουν την κανονική συμμετοχή τους στις εργασίες της Επιτροπής. Ο νέος εκπρόσωπος συμπληρώνει απλώς την αρξάμενη θητεία του προκατόχου του.

9. Τροποποίηση του Κανονισμού.

9.1 Η τροποποίηση του Κανονισμού γίνεται με απόφαση του Πρωθυπουργού ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 6 Απριλίου 2000

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ